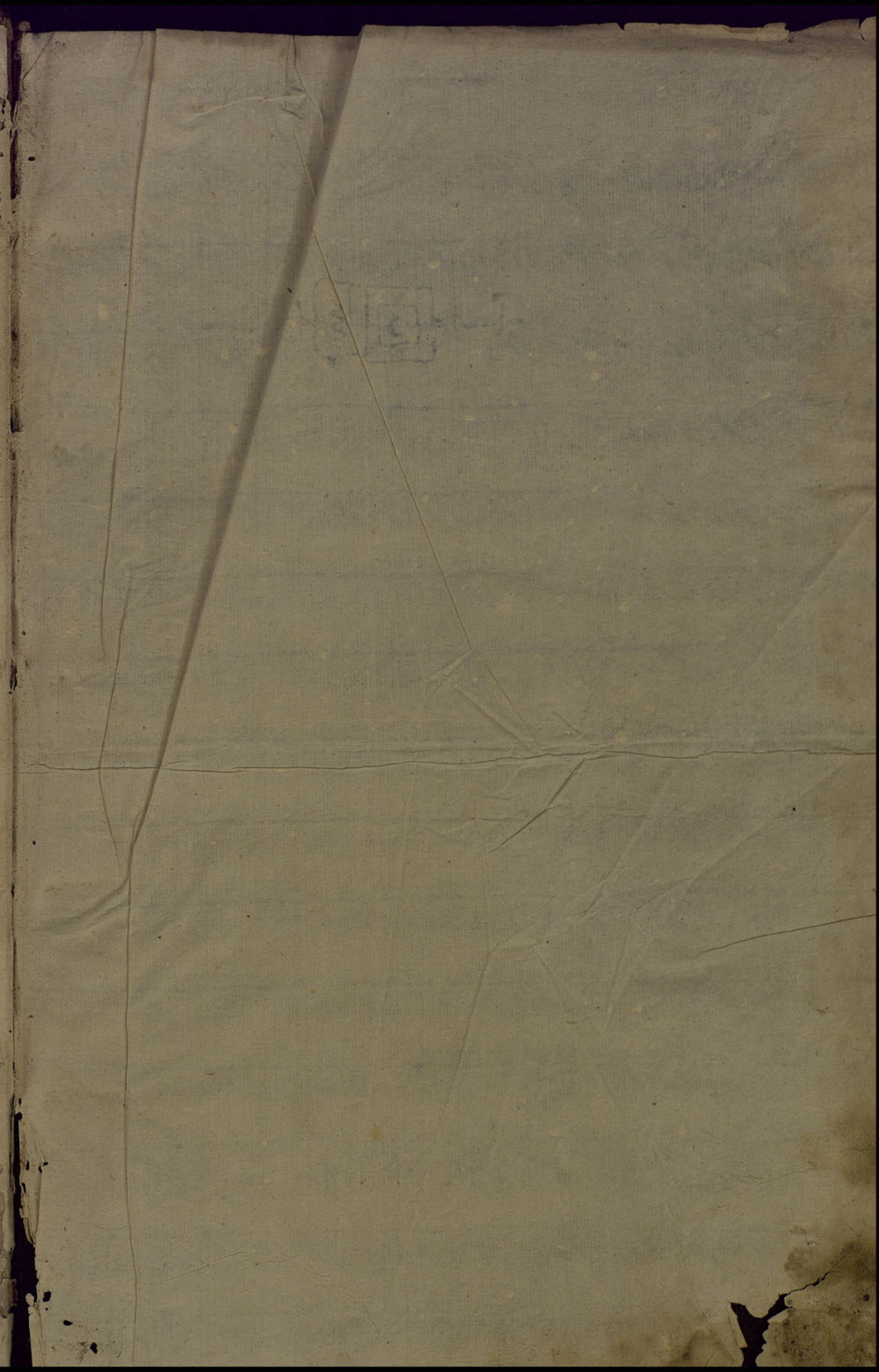
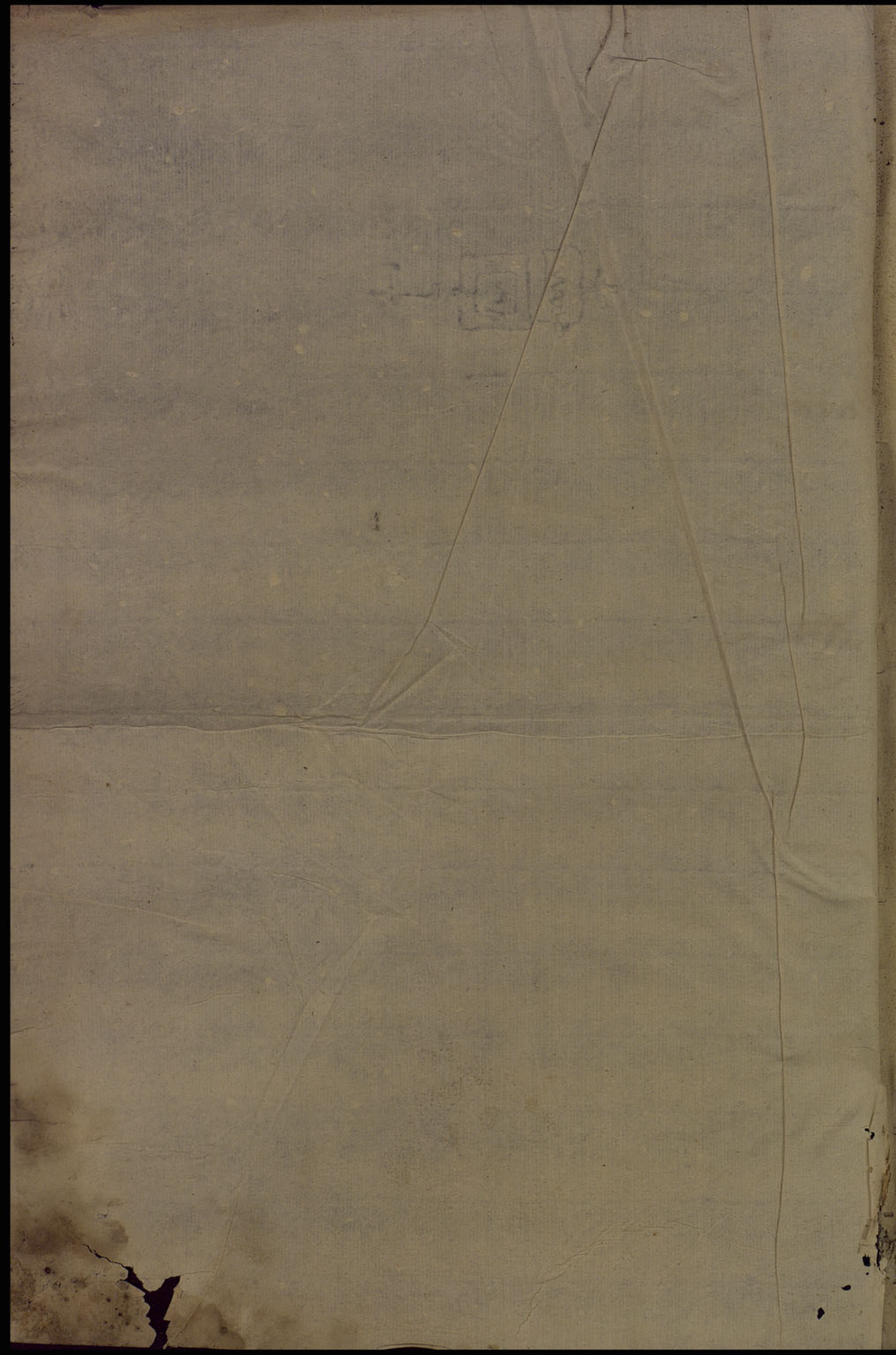

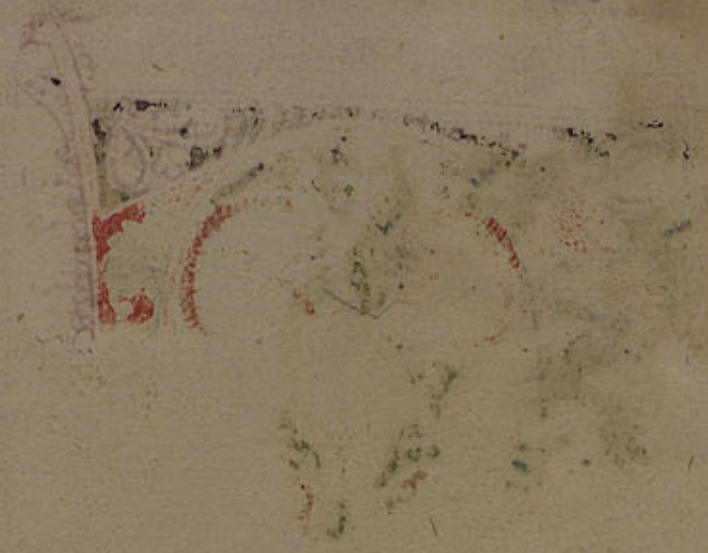
Casa
Gab. R
Est.
Tab. 48
N.º 14

R
48
14

R
48
14

**Unde res difficiles ait Sa-
lomon. ecc̄s. j. 7 cum intelligat**

esse difficiles subdit. non potest eas hō explicare sermone. Scdm̄ igit̄ distinctōez rerū potest accipi distinctio diffici-
lium questionū. Res aut̄ prima sui diuisione diuidi pōt
in rem creatā 7 increatā. siue in rem a se 7 in rem ab alio
habentē esse. siue in rem necessariā 7 rem possibile. siue in
rem finitā 7 infinitā. Res aut̄ incausata. infinita. 7 neces-
saria. de est. Res at̄ causata possibilis 7 finita p̄muni no-
mine dicit̄ creatura. De utraq; re p̄posite sunt aliquę que-
stiones. Iterū in diuinis res accipit̄ eēntialiter. 7 notōna-
liter. iuxta illud Aug. p̄mo de doc. xp̄ia. c. ij. res quib; fru-
endum est sunt pater 7 filius 7. s. s. eadēq; trinitas. vna q̄-
dam sūma res p̄muni oib; fruētib; ea. In p̄ma pre au-
ctoꝝtatis accipit̄ res p̄sonaliter. In sc̄da eēntialiter. Siue
runt igit̄ aliqua quesita in diuinis de essentiali. aliqua de
notōnali siue p̄sonali. vnicū aut̄ quesitū erat de ordine eēn-
tialū ad notōnalia. Illud vnicū p̄mo ponit̄ vtpote ex c̄
solutōne patebit̄ ordo p̄cedendi circa alia quesita.
Est igitur prima questio.

Orū in diuinis essen-

tialia sint immediatiora essentie diuine.
vel notōnalia. Et notōnalia p̄bat̄. que cō-
stitūnt supposita alicui nature. sunt imē-
diatiora ip̄i nature q̄ illa q̄ sūt p̄prietates
nature. notōnalia aut̄ in diuinis p̄stitūnt supposita nature
diuine. eēntialia nō. s̄ sunt q̄si p̄prietates illi nature. igit̄
7c̄. p̄batio ma. natura imēdiatē se habet ad suū suppositū
p̄p̄iū. qz de illo dicit̄ in p̄mo mō dicendi p̄ se. nō aut̄ de ali-
qua p̄prietate. nec ecōuerso. s̄ t̄m sc̄do mō. igit̄ illud q̄ sup-
positū p̄stituit̄ formalit̄. imēdiatē se habet ad naturā q̄ p̄-
prietas aliqua. P̄batio minoris. eēntialia sunt p̄muni
trib; p̄sonis 7 p̄ns p̄ nullū eēntiale p̄stituit̄ suppositū. igit̄
p̄ notōnale. sunt etiā eēntialia p̄prietates nature s̄m Ba-
ma. c. iij. si bonū inq̄t si iustū. si sapiēs. si quodcūq; aliū di-
cas. nō naturā dicis dei. s̄ q̄ circa naturam. Et aug. xv. de
tri. c. v. Si dicā etern⁹. immortalis. iust⁹. bon⁹. beat⁹. sp̄s
hoꝝ oīm nouissimū qd̄ posui videt̄ significare subaz. cetera
vō hui⁹ sube q̄litate. Ad oppositū. ip̄i eēntie imēdia-
tiora sūt illa q̄ sunt p̄fectōes simpl̄. q̄ que n̄ sūt h̄. eēntia-
lia sūt p̄fectōes simpl̄. notōnalia nō. 7c̄. p̄batio ma. p̄me
p̄fectōni imēdiatiora sunt illa q̄ magis habet ratōnez p̄fe-
ctionis simpl̄. q̄ illa que nō sunt p̄fectōes simpl̄. p̄batio
minoris. An̄. mono. xv. eēntiale est in quolib; meli⁹ ip̄m
q̄ non ip̄m. s̄ tale dicit̄ p̄fectio simpl̄. notōnale nō ē h̄mōi
quia cū quelibet p̄sona careat aliquo notōnali. careret ali-
quo qd̄ esset in quolibet meli⁹ ip̄m q̄ non ip̄m. 7 ita quelibet
p̄sona nō esset simpl̄ p̄fecta. qd̄ est incōueniēs. Rū.

ad intellectū questionis sunt primo aliqua necessaria pre-
mittēda. sc̄do questio soluenda. tercō p̄tra solutōnez que-
stionis dubia occurrentia excludenda.

De primo hic queritur de or-

dine imēdiatōnis istoz duoz eēntialis 7 notōnalis. in cō-
paratōne ad eēntiā diuinā. Videat̄ q̄ primo intellect⁹ istoz
rum quatuor terminoz qui ponunt̄ in ti. s. eēntia. eēntia-
le. notōnale 7 imēdiatius. De primo. In diuinis necessa-
rio est aliqua entitas realis siue ex natura rei. 7 hoc in ex-
istentia actuali. alioquin nihil eēt ibi reale i actu. Illa en-
titas realis actualis siue ponat̄ vnica. siue ponat̄ aliquo
modo distinctō rei vel ratōnis: semper ibi ponere de ne-
cessitate aliquā entitatē realem primā vnica. que non pre-
erigat aliquā priorē. Si em̄ quelibet p̄erigeret priorē. nul-
la esset prima. 7 p̄ p̄ns nec aliqua alia esset posterior. Illā
etiā primā entitatē optet esse absolutā. siue ad se. qz s̄m
Aug. vij. de tri. c. iij. ois eēntia que relatiue dicit̄. est aliqd̄
excepto relatiuo. Et s̄m ip̄m ibidē in p̄ncipio. iij. si nō est
aliqd̄ ad se. nō est oino qd̄ relatiue dicat̄. Habet̄ q̄ ista cō-
clusio. q̄ in diuinis optet ponē aliquā entitatē realem in
ex̄ntia actuali. 7 aliquā vnica primā. 7 illā eē ad se. **Ista**
realis entitas i deo cū sit p̄ma ratō eēndi simpl̄ rōnabilit̄
a sc̄tis vocat̄ eēntia. vñ aug. vij. de tri. c. iij. qd̄ ē sapie sapē
7 qd̄ ē potētie posse 7 eternitati eternū eē. 7 iusticie iustū eē
hoc ē eēntie ip̄m eē. 7. j. c. vj. ab eo qd̄ est eē appellat̄ eēntia
p̄pter qd̄ deus ip̄e cui p̄p̄issime 7 verissime p̄uenit eē. veris-
sime dicit̄ eēntia. 7 h̄ p̄mo. dicēte aug. ibidē. c. viij. Adm̄-
festū est deū abusiue vocari subaz. vt noīe vsitatōri intelli-
gat̄ eēntia. qd̄ vere ac p̄p̄ie dicit̄. ita vt fortasse solū deum
opteat dici eēntiā. Est em̄ vere solus. qz incōmutabilis. id
qz nomē suū suo famulo enūciavit moysi. cū dixit. ego suz
qui sum. S̄z t̄m siue eēntia dicat̄. qd̄ p̄p̄ie dicit̄. siue suba-
beo abusiue dicit̄. vtrūq; ad se dicit̄. nō relatiue ad aliqd̄.
hec ille. **De ista eēntia siue min⁹ p̄p̄ie suba habet̄ ibidē.**
ca. ix. suba p̄ris ip̄e p̄r est. nō q̄ p̄r est. s̄ q̄ est. hec ille. 7 intel-
ligit̄ q̄ eēntia nō ē rō formalis p̄ri eēndi p̄m. s̄ eēndi sim-
plicif. huic p̄cordat̄ Bañ. c. ix. dicēs sic. Videat̄ qd̄ p̄ncipi-
palit̄ oīm q̄ de deo dicunt̄ noīa: eē q̄ est. 7 hoc p̄bat̄ p̄ illud
Ero. iij. q̄ est 7c̄. 7 subdit. totū em̄ in se p̄prehēdens. h̄z esse
velut quoddā pelag⁹ sube ifinitū. 7 inēmiatū. hec ille. **Re-**
cte q̄ i diuinis in p̄paratōe ad eēntiā tāq̄ ad entitatē simpl̄
primā 7 absolutā. p̄siderat̄ ois ordo cuiuscūq; siue quorū-
cunq; q̄ in diuinis sunt. **Contra ista que dicta sunt de isto**
termino eēntia. pōt obijci dupl̄. P̄rio sic. p̄ auētem Bañ.
adductā totū i se 7c̄. q̄ s̄m istā auētez eēntia icludit̄ totā p̄-
fectōez diuinā. s̄ tota p̄fectō diuina p̄sistit i oī p̄fectōe sim-
plicif. qz q̄cūq; nō iclusa nō habet̄ totalis p̄fectō. nō q̄ eēn-
tia ē p̄scie ista p̄ma entitas distincta. q̄licūq; ē eēntialia.
imo ē vna totalis entitas vnitiue icludēs oīa eēntialia cui
videt̄ p̄cordare illd̄ vocabulū qd̄ dic̄ pelag⁹ p̄p̄ imēditatē
p̄tinetie vnitiue. **Hoc p̄firmat̄ p̄ illd̄ An̄. deus ē q̄ mai⁹**
ercogitari nō p̄. S̄z q̄cūq; vnica p̄fectōe simplici nō iclu-
dēt̄ oīm p̄fectōez simpl̄. pōt aliqd̄ mai⁹ ercogitari. vtpu-
ta entitas aliqua oīm p̄fectōez p̄tines vnitiue. q̄ eēntia di-
uina est talis entitas. icludēs oīm p̄fectōem simpliciter.
Sc̄do ad idē arguit̄ sic. In oīm creatura eēntia eo modo
quo distinguit̄ ab ex̄ntia. videt̄ eē prior illa. sic potēntiale 7
susceptiuū. est p̄ri actu suscepto. q̄ videt̄ silz i deo. s̄ s̄m di-
cta aug. 7 Bañ. tā adducta. eēntia accipit̄ p̄ ex̄ntia actua-
li. sic apparet p̄ illā auētez erodi. q̄ abo vtunt̄. q̄ ē 7c̄. q̄ s̄m
istas auētes ex̄ntia ē p̄ma entitas 7 nō eēntia. vt eēntia. vñ
saltē ille auētes s̄ nō oīdūt. **Ad p̄mā q̄re sup̄ p̄mum dis-**
vij. q. iij. Aliē dicit̄ h̄. ista rō. si qd̄ valet videt̄ eē p̄ illd̄ qd̄
q̄si supponit̄. s. aliquā imēdiatōez eēntialis ad essentiā 7 q̄-
rit quāta. p̄ isto aut̄ supposito ar. qz ois p̄fectio simplicit̄
est simpl̄ simplex. p̄bat̄ si ē aliq̄ mō resoluibilis i distincta.
sint. a. 7. b. neutz pōt eē p̄fectō simpl̄ simplex. qz tūc vnū
nō facēt p̄ se vnū cū reliq;. qz nō ē p̄ se vnū ex q̄buscūq; disti-
ctis nisi vnū sit act⁹ 7 aliud sicut potēntia.

De altero termino. s. eēntia

le. duplex distinctō videt. vna q̄ aliter vtunt̄ coiter b̄ noie eēntiale p̄bi. 2 alit̄ theologi. sp̄aliter i diuinis. nā in p̄bia accipit̄ coiter eēntiale vt distinguit̄ p̄ accēntale. put̄ accēntale p̄tinet sub se om̄e accēs p̄ accēs siue accēs p̄mūe. 7 accēs d̄ns p̄ se siue p̄p̄iū. vñ ibi eēntiale dicit̄ qd̄ p̄ se includit̄ i eēntia. quēadmodū in p̄posito reali materia 7 forma dicit̄ tur sibi eēntialia. 7 in p̄posito ratōnis vel in ip̄o diffinito. gen^o 7 d̄ria dicunt̄ ptes eēntiales ratōnis siue rei diffinitē Theologi aliter vtunt̄ b̄ noie eēntiale in diuinis. Cūz em̄ eēntia sit oīno p̄mūz vt iam dictū est. 7 s̄l̄r est p̄mūe coita te reali. qz dicit̄ de q̄libet p̄sona 7 de oībo singularit̄. qd̄cū qz etiā aliud p̄dicet̄ s̄l̄i mō i diuinis dicit̄ eēntiale. qz s̄l̄e essentia in mō p̄dicādi. siue in coitate reali. Et p̄ oppositum notōnale dicit̄ illū qd̄ nec sic p̄dicat̄. nec h̄z talē coita tem. s̄ qz p̄tinet ad noticiā distinctōis p̄sonaz. sic q̄ distinguit̄ theolog^o eēntiale p̄ notōnale. de h̄ augu. v. de tri. c. v. In rebo creatis atqz mutabilibz q̄ si fm̄ subam dicit̄. res lat̄ vt fm̄ accēs dicat̄. In deo aut̄ nihil fm̄ accēs dicitur nec tñ om̄e qd̄ dicit̄ fm̄ subam dicit̄. dicit̄ em̄ ad aliqd̄ sic pater ad filiū. 7 fili^o ad patrē. hec ille. Vult̄ q̄ in creaturis distinguit̄ eēntiale p̄ accēntale. In diuinis aut̄ nō p̄tra accēntale. s̄ p̄tra relatiū adintra. q. s. dicit̄ relatiōez p̄sone ad p̄sonā 7 p̄ p̄ns p̄tinet ad distinctā noticiā p̄sone a p̄sona 7 ideo vt dat̄ regula ibi. c. iij. de dictis de deo subalē 7 relatiue. coiter d̄r notōnale. licet̄ aug. b̄ vocabulo nō ē vsus s̄ sit vsus vocabulo flati l̄ ad aliqd̄. Et isto sc̄do p̄z breuit̄

De terco vocabulo. quid sit

notōnale. qz oē notōnale ē flatiū adinē. 7 eōuerso. eēntiale at̄ n̄ ē flatiū adinē qz tūc eēt̄ cōe 7 n̄ cōe. Sc̄da distictō h̄ vōbuli qd̄ ē eēntiale. put̄ i diuinis sp̄aliter accipit̄. p̄t̄ po ni talē. qz aliqd̄ ē eēntiale qd̄ ip̄ortat respectū adē 7 aliqd̄ nō. Isti^o distictōis p̄no primū mēbz exponat̄. postea sc̄dz p̄bat̄. qz forsitā ab aliqbo possit̄ negari. De p̄mo certū ē qz si de^o dicat̄ relatiue adētra. optz qz illa relatiō pueniat̄ deo fm̄ aliqd̄ fundamētū p̄p̄iū. qz nō p̄pat̄ de^o adētra nisi fm̄ aliqd̄ intrinsecū sibi. 7 illud p̄t̄ dici fundamētū. Et isto intrinsecū cū sit reale. 7 respectu adētra cū sit rōnis. nō p̄ esse aliqd̄ h̄ns p̄ceptūz p̄ se vnū. q̄ si aliqd̄ nomē s̄l̄ ip̄ortat illud intrinsecū deo qd̄ ē fundamētū p̄p̄tōis adētra. 7 cū b̄ significabit̄ illā p̄p̄tōez adētra. illd̄ nomē vel nō signi ficabit̄ p̄ceptū p̄ se vnū. vel nō significabit̄ abo illa. s̄ tñ al ter significabit̄. aliter p̄notabit̄. eēntiale q̄ i diuinis qd̄. s. h̄z p̄ceptū p̄ se vnū nō includit̄ s̄l̄ 7 p̄ se absolutū 7 respectūz adētra. 7 p̄ p̄ns si includat̄ respectū adētra. nō p̄ se illū includit̄. s̄ p̄ncipalit̄ 7 p̄mō 7 p̄ se includit̄ absolutū qd̄ est fundamētū. illū aut̄ respectū p̄notādo includit̄. 7 h̄ mō intel ligit̄ p̄mū mēbz h̄ distictōis. De sc̄do mēbro h̄ distictō nis dices forte. qz nullū ē eēntiale nō includēs respectū adētra. s̄ sola eēntia ē h̄mōi. qd̄cūqz aut̄ aliud cōe tribū v̄l ē respect^o adētra. vel includēs respectūz adētra. Quia vō solutō q̄stionis de p̄det̄ ab ista distictōe eēntiali p̄t̄ p̄sita. q. s. aliqd̄ eēntiale ē absolutū adintra. aliqd̄ vō dicit̄ re spectū adētra. ideo p̄bo sc̄dz mēbz qd̄ negādū forsitā ali cui videret̄. s. qz aliqd̄ eēntiale nō includit̄ aliqne respectū adētra. p̄mo p̄ ratōez fundatā i auēte ex rōne simplr̄ p̄fe ctōnis. sc̄do p̄ rōez sup̄tā ex rōne diuine eēntie. terco p̄ ra tionē sup̄tā ex rōne intellect^o diuini. quarto ex rōe potētie vel opatōis diuine. Prima rō talis ē. qz ē p̄fectōnis sim plicit̄. nō includit̄ p̄ se relatiōez ad creaturā. s̄ aliqd̄ eēntiale in diuinis ē p̄fectō simplr̄. q̄ 7c. p̄batō ma. p̄fectō simplr̄ nō includit̄ aliqd̄ p̄ se cui repuḡt̄ p̄ se rō p̄fectōis simplr̄. qz tūc nō eēt̄ in q̄libet meli^o. cum includat̄ aliqd̄ cui repuḡt̄ rō p̄fectōis simplr̄. s̄z relatiōi ad creaturā repuḡt̄ qz sit p̄fe ctio simplr̄. cū sit ad terminū imp̄fectū 7 potētiale. qd̄ aut̄ necessario coerigit̄ aliqd̄ ens potētiale. eo mō q̄ relatiō co erigit̄ terminū tanq̄. s. aliqd̄ secū s̄l̄ natura vel p̄t̄: illud sic coerigēs nō ē simplr̄ neciuz. nec p̄ p̄ns simplr̄ p̄fectūz.

Adinoz p̄t̄ ex intentōe An̄f. mono. xv. vbi ponit̄ talē d̄r: s̄unctōez. q̄cqd̄ est p̄ter relatiua. aut̄ ē tale vt oīno meli^o sit ip̄m q̄ nō ip̄m: aut̄ tale vt nō ip̄m in aliq̄ sit meli^o q̄ ip̄m. Et exposita 7 declarata ista distictōe p̄cludit̄. Sic nefas est putare vt suba sūme nature sit aliqd̄ q̄ meli^o sit aliq̄ mō nō ip̄m q̄ ip̄m: sic necesse ē vt sit oīno q̄cqd̄ meli^o est ip̄m q̄ nō ip̄m. Et postea infert̄ in sp̄ali quid nō est. Non ē q̄ ingt̄ corp^o. nec aliqd̄ eoz que corporū sensus discernūt̄. Et p̄t̄ subdit̄ in sp̄ali. Quid vel q̄le est. q̄re ingt̄ necesse ē ip̄m esse viuētē. sapientē. om̄ipotētē. vez. iustū. eternū. 7 quicquid absolute ē meli^o ip̄m q̄ nō ip̄m. Planū ē aut̄ qz multa isto rum sunt̄ eēntialia in diuinis. Habet̄ q̄ ista minor qz ali qd̄ eēntiale in diuinis ē p̄fectio simplr̄. qz meli^o ē in quolibet ip̄m q̄ nō ip̄m. Ista sn̄ia An̄f. videtur posse accipi ab Aug. xv. de tri. c. iij. viuētia nō viuētibz intelligētia nō intelligētibz. iniustis iusta. beata miseris p̄ferēda iudica mus. ac p̄ hoc rebo creatis creatorē sine dubitatōe p̄poni mus. optet̄ vt eū sūme viuere 7 cūcta intelligē in sūqz 7 be nignissimū 7 beatissimūz fateamur. hec ille. Tenet̄ at̄ hec p̄ntia p̄ p̄p̄tōez h̄ac. Necesse ē vt creator sit q̄cqd̄ in entis bus p̄ferē ip̄m non ip̄i. vel vt An̄f. dicit̄. meli^o ē ip̄m q̄ nō ip̄m. Pro ista sn̄ia p̄t̄ adduci Villari^o. xij. de tri. c. pe. qui loquēs ad patrē ait. p̄fecta dei qui 7 verbum tuū 7 sapia 7 virt^o est. absoluta generatō ē. vt inseparabilē a te sit semp qui i his eternaz p̄p̄tātū tuaz noībo. ex te nat^o ē. hec ille. Nihil aut̄ dei fili^o p̄ natiuitatē accepit̄ qd̄ dicat̄ respectūz adētra. Itē ex eodē medio p̄t̄ argui accepta p̄ maiori ex tremitate h̄ qd̄ ē relatiō rōnis. vt sit maior ista. p̄fectō sim plicit̄ nō includit̄ relatiōez rōnis. Adinoz que p̄t̄. 7 sequi tur p̄clusio. qz aliqd̄ eēntiale nō includit̄ relatiōez rōis. oīs aut̄ respect^o dei ad creaturā ē rōnis tñ. Et sc̄da. q. ordina ria de respectu adētra. qz relatiōi rōis repuḡt̄ p̄fectō sim plicit̄ qz est ens diminutū min^o h̄ns de entitate q̄ qd̄cūqz reale. qz tñ i p̄sideratōe intellect^o est h̄ns suū eē. Itē terco ex eodē medio p̄t̄ argui. accipiēdo p̄ maiori ex tremitate relatiōez i p̄mū sic. p̄fectō simplr̄ nō ē relatiō aliq̄ nec iclu dit̄ p̄ se relatiōez aliq̄. vltra vt p̄t̄. hec maior p̄bat̄. qz re latiō origis nō ē p̄fectō simplr̄. si tñ aliq̄ relatiō eēt̄ p̄fectio simplr̄. marie de illa videret̄. Ad istas rōnes q̄ p̄cedunt ex eodē medio p̄t̄ sic r̄nderi. qz aliud ē dicē aliqd̄ eē p̄fectō nem simplr̄. 7 aliud aliqd̄ eē p̄fectōis simplr̄. p̄mū impoz tat̄ qz illd̄ eēntialit̄ siue q̄ddatiue sit p̄fectō simplr̄. sc̄dm ip̄ortat̄ n̄ qz eēntialit̄ sit p̄fectō: s̄ qz tale de noīatie soli p̄fe ctōi simplr̄ p̄ueiat̄. Ip̄m q̄ p̄fectōis simplr̄ ē. quā r̄grit̄ i il lo d̄ q̄ p̄dicat̄ de noīatie. 7 quā oñdit̄ sibi i eē vt pote quā v̄l r̄seḡt̄. 7 sic ē p̄fectōis simplr̄ triplici mō. s. p̄erigēdo. oñdē do. siue maifestādo. 7 p̄fectōz simplr̄ p̄seḡndo. Cōs̄l̄r expo nat̄ illd̄ An̄f. sic. i q̄libz ē meli^o ip̄m q̄ nō ip̄m. qz h̄ vez est intelligēdo d̄ p̄dicatōe de noīatiua 7 p̄erigēdo. oñdēdo. 7 p̄ se quēdo. v̄l i q̄libz ē meli^o ip̄m q̄ nō ip̄m. quēadmodū eē ip̄m de noīatiue ponit̄ illd̄ eē simplr̄ p̄fectū. nō qd̄ez sic aliqd̄ eē albū ponit̄ idē eē coloratū. s̄ sic aliqd̄ eē albū vel coloratūz ponit̄ idē eē sup̄ficiatū. Vñ si in aliq̄ nō est meli^o ip̄m eē su perficiatū. nec p̄ p̄ns erit̄ meli^o ip̄m eē albū. Cōs̄l̄r expo nat̄ dictū aug. de p̄ferri. Itē instat̄ p̄ rōez. qz p̄cludit̄ qd̄cū qz eēntiale eē ad se. qz qd̄cūqz illoz ē p̄fectōis simplr̄. s̄ il lud illatū ē falsū. vt p̄t̄ i exēplis An̄f. 7 aug. qz aug. ponit̄ potētissimū. iustissimū. 7 An̄f. ponit̄ om̄ipotētē iustū 7c. 7 tñ ista dicūt̄ resp̄ctm̄ adēf. Sc̄da rō ad p̄clusiōez talē ē. In deo ē eēntia s̄ p̄pleta actualitate eēntie mere ex nat̄a rei. sic intelligēdo qz nec eēntia nec aliqd̄ p̄ se iclusū i illa l̄ actu alitate eē sit p̄ se ex p̄sideratōe cuiuscūqz intellect^o. hec p̄po sitō sic intellecta satis parz ex dictis i p̄ncipio ist^o articuli. exponēdo qd̄ intelligēdū sit p̄ istū t̄minū qz ē eēntia. Et hac p̄positōe seq̄t̄ ista q̄ ē maior rōis. s. qz si aliqd̄ ē idē eēntiali ter eēntie. illd̄ ē actu i deo mere ex nat̄a rei. 7 h̄ siue sit idē eēntialit̄ idēmp̄tate adēq̄ta. sicut̄ in creaturis est illd̄ idē quod intelligit̄ p̄ diffinitōez. ei qd̄ intelligit̄ p̄ diffinitū. si ue sit idē tanq̄ iclusūz eēntialit̄ i illo. quod illd̄ qd̄ intelligit̄ p̄ p̄t̄ diffinitōis possz dici idē ei quod intelligit̄ p̄ diffini

tum. Na licet aliqd possit ee in re ex natura rei. licet eodif
 finitio vel ps diffinitiois no sit actu ppleto in re s tm i itel
 lectu p fiderate: tm illud qd intelligit p diffinitioez vel prez
 diffinitiois. sic significatu p ipm signum. necessario e in re
 actu. si illd qd intelligit p diffinitu sit in re actu. Na p di
 ctio videt ee q aliqd sit realit actu. 7 q illd qd est ide sibi
 eentialit hoc mo vel illo no sit realit in actu. Nuc aut itel
 lectualitas siue vita itellectina vel itellectualis e ide cen
 tialiter eentie diuine. sic intelligedo q no tm est ide realit
 ipi eentie. 7 s ideptitate simplici. sic forte qdcuqz attribu
 tum ponit ide ipi eentie: s s mo est ide sibi q si ipa eentia
 diuina diffiniret vita itellectuali siue itellectualitas no
 esset extra ei diffinitioez. sicut sapiens vel bonu. Ex parte
 eentie arguit sic. quicqd p se includit i eentia diuina. e in
 deo ex natura rei. 7 p pns sine respectu adextra. itellectu
 alitas est hmoi. g 7c. maior ptz. na fm iam dicta i pncipio
 illi articuli. eentia est ibi ex natura rei. g quicqd includit
 in ratoe eentie. Adnoz sic intelligit q itellectualitas no
 habet ratoez attributi. q si act? scdi aduenientis ipi s roem
 pfectois oino intime. queadmodu vita etiā in deo e act? no
 attribut? siue aduenies s oino intim? 7 ide eentie. Ista vi
 ta pfecta q soli deo puenit. cuiusmodi e vita itellectualis
 est idez eentialit ipi prime eentie. hec minor sic itellecta.
 pbat aucte 7 ratoe. Auctoritate aug. xv. de tri. c. v. Que
 vita ingt dicit in deo ipa est eentia ei atqz natura. hec aut
 vita no talis e qualis inest arbori. nec qlis inest pecori. qd
 habz sensuz. s nullu hz itellectu. At illa vita q de? e. sen
 tit atqz intelligit oia. 7 sentit mte no corpe. qz sps e de?
 hec ille. Tult g dicit. q illa vita q e eentia diuina e p se in
 itellectualis. Idē. vj. de tri. c. vlti. loquēs d deo ait sic. Ubi
 est prima 7 sūma vita. ibi no e aliud viuē 7 aliud ee. s idez
 esse 7 viuē. 7 qle sit illud viuē qz itellectuale subdit. prim?
 ac sūm? itellect? cui no e aliud viuē aliud itelligē. hec ille.
 Adnoz etiā ista rōe pbat sic. Lucūqz n repugit ee ide ali
 cui sbe. illd n pueit verissime a? cui sbe: nisi pueniat sballi
 ter 7 eentialit. s itellectualitati no repugit ee idez sube cui
 puenit eentialit. sic ptz i creaturis. qz quecuqz suba e intel
 lectualis. itellectualitas e intra rōez eentiale ei. sic etiā in
 spali ptz in hoie. in cui? rōe ponit rōnale. 7 p pns ista itel
 lectualitas q p se intelligit p rōnale e ide homi eentialit.
 imo vt actualissimū 7 ppletissimū i eentia. g cū de? verissi
 me sit itellectualis. ei? itellectualitas exit idez eentialit ei?
 eentie. Tercia rō sumit ex pte itellect? diuini sic. Null?
 itellect? hz ee pziū 7 primū itellect? p aliqū actu itelligē
 di pueniētē sibi vel supposito fm ipm. s ptz. qz ois act? itel
 ligēdi vel naturalit pperigit itellectū cui? e hntē pziū actu
 ale ee itellect?. vel saltē coerigit. ita q nullo mō tale ee actu
 ale pziū itellect? vt itellect?. nec aliqd p se iclusuz i tali ee
 actuali. p actū itelligēdi ipi itellectui attribuit. qz omnia
 act? e posterior. 7 ideo pperigit suū prius. g i deo itellect? vt
 itellect? suū pmiū ee actuale nec aliqd p se iclusuz i illo ee
 no hz pise p itelligē diuinū. s ppatō eentie diuine ad qd?
 cūqz extra. hz primū ee suū actuale p itelligē diuinū. g itel
 lect? i deo vt actu itellect?. no icludit aliqū ppatōez adē?
 Probatō mi. ppatō cuiuscūqz intriseci i deo ad qdcūqz ex
 trisecū cū sit respect? rōnis. hz ee suū pziū p actū alit? itel
 lect? ppatantis. s qdcūqz intrisecū pōt ad qdcūqz extrisecū p
 quecūqz actū itellect? creati ppari. illd ad ide ppari pōt p
 actū itellect? diuini. qz itellect? ille pōt obm illd sub oi rōe
 ex pte obi itelligē sub q e itelligibile: cū sit ei adeq? 7 e cō
 phensiu. s qe qd itellect? diuin? pōt ad qdcūqz ppare itelli
 gēdo s actu itelligēdo ppat qz nulla e ibi potētia sine actu
 ad qdcūqz intrisecū. g p actū itellect? diuini actu ppat qdcū
 qz intrisecū ad qdcūqz aliud ad qd pōt itelligēdo ppari. 7
 p pns ppatō cuiuscūqz talis ad qdcūqz tale. hz ee suū actu
 ale p actū itellect? diuini ppatantis. no dico qcūqz ppatō h?
 ad s. qz n formalit illa q itellect? creat? pparit. s aliq? ppa
 tio hui? extremi ad s extremū. Ex s vlteri? ptz scda ps mi
 noris. s. q ppatō alit? intriseci ad aliqd extrisecū. hz suuz
 primū ee 7 pziū p illd itelligē. qz illd itelligē e primū in

telligere respectu hui? obi. 7 pmitate eentiali siue pfectois
 7 pmitate duratōis qz eternū. Nec em e sil pfectōe cū itel
 ligere creato nec posteri?. qz vtroqz mō seqē q esset limita
 tum 7 mēsuratū. Nec e sil nec posteri? duratōe qcūqz intel
 ligē creato. qz tūc seqret q itelligē i deo vt itelligē eet no
 nū. vel sic. Nulla potētia hz suū primū ee p opatōez suā. s
 ptz de se. qz nihil seipm pducit ad ee vt sit. pmo de tri. nec
 p pns aliq potētia p opatōez q e ab ipa. accipit suū ee pri
 mū. s oīe itelligē e opatō itellect? vt itellect?. g itellect?
 vt itellect? no hz primū ee in deo p opatōez suā. s qe qd e
 i deo p ppatōz adextra inquātū hmōi. hz suū ee p itellect?
 opatōez siue itellectōez. qz ee ei? pssit i p fideratōe itelle
 ctus. cū sit ee relatōis ratōis. g 7c. Quarta rō sumit ex
 pte opatōis seu act? itelligēdi 7 s sic. Act? ille q de? pphē
 dit eentia suā vt obm beatificū sub ratōe q talis. est in deo
 ex natura rei. s de? p itelligē vt itelligē pphēdit eentia
 suā vt obm beatificū. g. maior pbat. qz infinitas intēsuā
 no ppetit alicui enti rōnis s solū enti reali. qd arguo. quia
 oīe ens rōnis est sola relatō rōnis. s nulli relatōni infini
 tas ppetit etiā reali. vt patebit infra. q. v. Illud aut q de?
 pphēdit essentia suā vt infinitā. sub rōne q est pprehensi
 uum est infinitū. qz infinituz obm vt infinitū. pphēdi no
 pōt aliquo actu nisi infinito vt infinito. g cū infinitū sim
 plicit in pfectōe no icludit p se aliqd cui intrinsece repu
 gnat infinitas. sequit q infinitū simplicit no est ens ratō
 nis. nec icludit p se primo ens rōnis. Ista ppositōnes
 expositas 7 pbatas piungendo loco maioris 7 mi. in sillo
 gismo arguit sic. Illud qd est eentie diuine ide eentialiter
 est actu in deo mere ex natura rei. s itellectualitas siue vi
 ta itellectualis est hmōi. g est in deo mere ex natura rei.
 Ex s vlteri? quicqd e actu itellectuale siue viuēs vita i
 tellectuali. 7 s mere ex natura rei: hz actu vel pōt hre actu
 itellectū vt itellectū. 7 itelligē vt itelligē. de? aut e actu i
 tellectualis siue viuēs vita itellectuali ex natura rei. sicut
 pclusuz est in pmo sillogismo. g de? actu vel actu hz vel pōt
 hre itellectū vt itellectū 7 itelligē vt itelligē. s no pōt habē
 actu aliqd ens reale. siue ex natura rei qd iam n hz ex na
 tura rei qz h eet p ei? simplicitatē. g de? actu hz itellectū vt
 itellectū 7 itelligē vt itelligē. 7 s mere ex natura rei. s nul
 lus respectus dei adextra. nec aliqū p se includens talez
 respectum. est in deo actu ex natura rei. quia respectus e?
 adextra. non potest esse nisi relatio ratōnis. ergo aliquod
 essentiale puta itelligere est sic absolutum. q nec e respec
 ctus adextra. nec p se talem respectum includens. Adnoz
 scdi sillogismi. pbat sic. natura viuēs vere habet realit vel
 habere potest opatōez vitalē. que sit ens reale sic itelligē
 de. qd nec sit ens ratōnis nec p se tale ens includens. quia
 opatio talis est pzia pfectio nature itellectiue. vnde 7 in
 ista ponit pssere beatitudo talis nature. pzia aut perfe
 ctio 7 pcpue beatifica nature habentis esse viuū ex natu
 ra rei. no potest esse ens ratōnis. nec p se includens ens ra
 tionis. quia ens ratōnis est ita diminutū. q no potest esse
 pfectio p se entis realis. Nuc aut itellectō vt itellectō e
 pzia opatō nature viuētis. vita itellectuali. 7 si pterui
 ando neget hoc in deo. phus videt spaliter hoc pcedere de
 ipo. xij. metha. vbi tractans questionē de itellectu 7 intel
 ligere diuino ait sic. Si non itelligat supple deus actu. s
 habet se queadmodū vt sit dormiens. quid vtiqz ingt esset
 insigne 7 venerabile. siue itelligat. no est aut hoc qd sua
 itelligentia sed potentia. non erit itaqz optima substan
 tia. per itelligere enim ei honorabile inest. Ideo. x. ethi
 corum. perfecta felicitas quoniam speculatiua quedaz est
 opatio. apparet 7 hinc vtiqz apparebit. deos enim maxime
 suspicati sumus beatos 7 felices esse. actōnes autem qua
 les attribuere debitum est ipis. 7 post exclusis ab eis actio
 nibus virtutum moralium subdit. sed tamen viuere oīes
 suspicati sunt eos 7 operari. non enim oportet dormire. et
 paulo post concludit. quare dei operatio beatitudie dñs
 speculatiua vtiqz erit. 7 humanaruz vtiqz que huic cogna
 tissima felicissima.

De quarto termino. s. imme

diati⁹ est distinguendum. qz dicitur immediati⁹ aliqd duplr. vlt⁹ ita qz ipm sit mediu in primu 7 vltimu. 7 tuc est immediati⁹ positue. Exreplu superficies e immediati⁹ sube qz color. ita qz hz ratoez medij positue in illa. s. risibile e immediati⁹ homi qz color negatiue. no em mediat in illa extrema positue sed magis excludit mediu in boiem 7 risibile qz in boiem 7 color. vt sic breuit dicitur illud ee immediati⁹ positue. qd ta qz mediu in extrema includit. 7 illud immediati⁹ dicitur negatiue vbi aliqd tanqz mediu magis excludit. Posset aut distinguere de immediati⁹ fm re 7 ratoez. qz immediati⁹ 7 minus immediati⁹ vel mediat⁹. no sunt sine ordie. ordo aut no videt posse intelligi sine distinctoe. Sz qz h no qrit qual est distincto eentialiu a notionalibz vel vtrozqz ab eentia. ideo ista distincto immediati⁹ no tractat ad pns. s. qliscu qz sit distincto eentialiu a notionalibz vel vtrozqz ab essentia. fm ista dicitur. qz istoz sit immediati⁹ ipi eentie. puta eentiale aut notonale. Itaqz recolligendo de isto primo articulo. eentia e illud ad qd fit coz ppatio quoz querit ordo eentiale aut 7 notonale sunt illa quoz querit ordo in ppatio ad eentia. de immediati⁹ aut istoz ad illud primu est qlitio. 7 pncipalit requirit ppter solutoez duplex distincto posita i b articulo vna de eentia. alia de immediati⁹. Prima de eentia talis e. Alicui⁹ eentialis ratio siue actualitas totalis est mere adintra. alicui⁹ aut adextra. Secda de immediati⁹ talis est. qz aliqd dicere est immediati⁹ positue. ita qz ipm ponit mediu. aliqd priuatiue. ita. s. qz no requit mediu aliqd in ipm 7 pnu. sic in aliud extremu 7 pnu.

De secundo arti. dico tres co

clusiones quaz due sut breues tercia pncipalis. Prima e ista. nullu notonale est immediati⁹ ipi eentie diuine aliq eentiale. 7 b loquedo de immediati⁹ pmo mo. hoc pbat sic. qd est sic immediati⁹ primo. no excedit a terco cu sit p se mediu inter ipm primu 7 terciu. s. ome eentiale excedit qd cuqz notonale. qz eentiale e coe tribz. notonale vo no. s. 7c. Secda conclusio e talis. Omi eentiale includere respectu ad eentia immediati⁹ e eentie aliqd notonale. 7 b loquedo de immediati⁹ terco mo b pbat. qz tale eentiale no puenit ipi deo nisi p opatoz itellect⁹ opantis ad e. notonale aut puenit eentie ex natura rei absqz omi ppatoe ad e. s. min⁹ requit mediu inter eentia 7 notonale. qz in eentia 7 tale eentiale. Tercia conclusio e. Omi notonale e aliqd eentiale immediati⁹ eentie vtrozqz mo immediati⁹. s. pbat duplr. primo sic. qlis ordo per se realis eet in aliq si eent distincta realit. talis per se ordo e inter illa corrdens illi distinctoni qua hnt. vtpote ronis. si distinguat rone. 7 b siue rone supra ex pte rei. siue mere causata p actu itellect⁹. nuc aut si eet distincto realis in illa. eentia. meoria pfecta. 7 dicit pfectu. memoria eet p se in ordine reali immediati⁹ ipi eentie qz dicit. s. 7c. quocuz sit distinctio in illa eo mo e immediati⁹ corrdens. Maior pbat a posteriori sic. Ubi e distincto ronis siue vno mo siue alio accipiedo ronez. ibi pcludim⁹ ordine sic distinctoz ex b qz illa sic distincta haberet tale ordine reale vbi essent distincta realit. Nec ista maior inuenit bre instatia. nisi forte in aliq qd no e ad ppositu. 7 illud sufficet excludit pceptoz ista si addat in maiori sic. qlis e ordo realis. talis 7 ronis. nisi forte i distinctone reali illud qd e posteri⁹ aliq in distinctoe minori. habet veri⁹ esse illo. 7 illo qd sibi corrdet. Secudo pbat a priori illa maior p se ordine itellect⁹ qz est ex per se ronis extremoz. 7 b accipiendo per se ratoez eentiale siue qdditatiua. no de terminado illud cui⁹ e ratu ad ee in re vel in intellectu. Er b ptz maior. nam vbi manet per se ratu silis ordinis. ibi manet silis ordo. sed in istis distinctis i tali vel i tali ee manet per se eade ro silis ordinis. qz ratu qdditatiua. a. 7 ratio qdditatiua. b. s. 7c. no em esse i intellectu dat ipi. a. ratoez qdditatiua. Dicit ptz. qz si illa ibi posita eent realit distincta esset talis ordo realis. qd qz eet eentia natura itellectualis pfecta. ido ha

beret intellectu pfectu. 7 vlti⁹ habet vel habet possz obm actu intelligibile. pportionalit sibi pns. 7 vltra. ideo esset vel ee posset meoria pfecta. na hec e ratu meorie pfecte. itellect⁹ hnt obm itelligibile. pportionalit actu sibi pns. 7 ex hoc vlti⁹ ipa esset vel ee posset supposito hnti ea pfecte pncipiu exprimedi. s. exprimet vel exprimere posset noticia de claratiua corrdentē illi meorie. Nuc aut primu notonale saltē qd icludit primu respectu positiuu ad aliquā psonā e dicit. s. primu notonale hz eentiale aliqd immediati⁹ essentie vtrozqz mo. 7 p pns qd cuqz aliqd notonale. Sic arguitur e de memoria 7 dicit. silr posset argui de voluntate 7 obiecto sibi pnte 7 actu spiradi. Secudo ad idē sic. eentie immediati⁹ est potētia qz actō realit. pductiua fm illā potētia. ome at notonale e actio. pductiua fm aliquā potētia i natura diuina vel supponēs illā. qz e. pductō alie⁹ suppositi vel supponēs. pductōez. ois aut talis actō e alie⁹ potētie qz hz ronez essentialis. vel qz e ipi⁹ itellect⁹. vel qz e ipi⁹ voluntatis. s. 7c. Sicut igit qz tu ad istu articulu. ptz qz eentiale ad e. notonale e immediati⁹ terco mo. nullo aut eentiale e aliqd notonale immediati⁹ vtrozqz mo. qlibet aut notonale e aliqd eentiale adintra immediati⁹ vtrozqz mo. qz saltē itellect⁹ e immediati⁹ qz dicit. qd e primu notonale. 7 ita p pns quocuzqz notonale. Voluntas etiā immediati⁹ est ipo spirare. 7 per psequē quocuzqz pertinēte ad pcessionē. s. f.

De tercio arti. instatur con

tra istas duas rones positas i secdo articulo. p tercia conclusioe. Contra pna sic. Ubi no manet eade ro ordis. no optz ponē eade ordine vel sillem. s. i diuis vbi istoz. eentia. memoria. dicit. e sola distincto ronis. no manet eade ro ordis que e vbi ista sut distincta realit. s. 7c. pbat mi. in creatura ronalit ideo meoria pcedit dicit. qz ipa e pncipiu dicitur no sic aut i deo loquedo de meoria vt meoria. siue vt distincta ab eentia. imo ro pncipiadi emanatoez psonalē e eentia diuina sola sub rone eentie. vt ei pungi⁹ respect⁹ realit. qd pbat duplicif. pmo sic. vbi e expsiuu oim illoz qz i eentia diuina qsi inolute pntē. s. in vbo diuino itelligit de qd cu qz distictē itelligit. s. no pot aliqlis distictio actualis accipi i intellectu diuino in eentia 7 memoria. pcedens qdamo pductōez vbi. pnu. pbat p aug. vj. de tri. c. vlti. vbi dicit. qz vbi e ars pris plena oim ronez vinctiu. Itē distictio fm ronez no pot ee nisi fm aliquē actu itelligedi. in deo aut prim⁹ act⁹ itelligedi e pncipiu emanatois vbi. supposita. p pncipitate psonali. cu vbi. pducit naturalit. 7 actu naturali ipi⁹ itellect⁹. s. nullo actu qz pcedēte. pductōez vbi. pot hnt distincto ad e. vel adintra. Et si qrat ab eis quō s. distictio pductōibz psonaz. dicit qz positis istis. pductōibz distictione 7 spiratoe. 7 hoc p solā eentia vt pncipiu formale respectu vtrozqz. pductōis. pot itellect⁹ diuino ppare eas. ad aliq silia i creaturis. vniuersis e. pductō itellect⁹ i creatura. qz ipa e nulla psupposita alteri silis. pductō voluntatis. qz ipa e altera psupposita. 7 ita ex tali ppatoe ad e. itellect⁹ co cipit istas pductōnes vna qsi itellect⁹. 7 alia qsi voluntatis ppter silitudinē istaz ad istos act⁹. 7 ppter illud istaz pductionū pncipiu. pductiuu pcepit itellect⁹ sub rone istoz duoz pncipioz. s. itellect⁹ 7 voluntatis. Per b ipedit secda ratu. qz meoria vt meoria vel itellect⁹. no hz ronez pncipij respectu dicit s. ipa eentia. 7 b pcedit qz eentia vt essentia prior e notonale s. no habet p hoc qz aliqd eentiale aliquo mo distinctu ab eentia e immediati⁹ qz aliqd notonale. Contra. ista rōio posset multiplr improbari. qz duaz pducti onum alteri⁹ ronis. no videt posse poni idē pncipiu formale. pductiuu. 7 spaliter taliū pductionū quaz vna non pot poni nisi iam altera ponat. Non videt etiā ratu quare. p ductōnes sint alicui⁹ de terminate pluralitatis. respectu qz vnu est pncipiu formale eiusdē ronis. 7 hoc in pductō nibus necessarijs. tamen ista vsqz ad primā. q. differat. 7 hic tm ratu prima pfirmat. Cu em accipit ptra maiorem prime ratōis qz no manēte eade ratōe ordinis. non manet

bit idē ordo. pcedit de illa q̄ ē prima 7 p se cā 7 rō ordinis sic vlt̄ tenet de primo p se ordine q̄runcq̄. Et iux̄ h̄ arguendo assumo hāc maiorē. **U**bi manet prima p se rō ordinis eadē. ibidē manet idē p se ordo. h̄ prima p se rō istoz ordinis. s. memorie 7 ip̄i dicē. est ex p se rōibz istoz. s. q̄ memoria ē memoria 7 dicē ē dicē. In q̄cunq̄ h̄ ē reali siue dimi- nuto ista p̄cipiunt. statū habet ex rōibz istoz. q̄ mēoria est imediatior ip̄i cēntie q̄ dicē. h̄ manētibz per se rōibz istoz duoz extremoz occurrētū intellectui. siue h̄ntū ē reale siue rōis. siue q̄dcunq̄. sp̄ manet eadē vel filis p se rō ordi- nis. Et vlt̄r̄ cū d̄r̄ ī mīori. q̄ in diuinis nō manet ista rō memorie ē dicē q̄ ī creaturis. qz nō est ibi rō p̄cipij ad p̄n- cipiātū. Est q̄ illa est rō ordinis. s. rō p̄cipij formal̄ agē- di 7 actōis. adhuc habebō p̄positū. qz fm̄ aug. xv. de tri. c. xv. Sic h̄ v̄bz n̄m̄ de n̄ra scia nascit̄. quēadmodū illud deī v̄bz de scia p̄ris natū ē. 7 v̄bz vult q̄ de rōe v̄bi ē nas- sci de scia. q̄ scia est ī memoria. 7 sic v̄bz d̄r̄ v̄bz nasci de mēoria. fili⁹ at̄ cui⁹ p̄duci est dici fm̄ ip̄m v̄bz ē. lxxiij. q. q. l. iij. v̄bz vult. q. opt̄ie positū est illud ī p̄ncipio erat ver- bum q̄tuz ad trāsmutatōez nois scde p̄sone. ē h̄ mēoria p̄n- cipiū p̄ductiuū scde p̄sone. 7 ita manet ista rō ordinis inter mēoria 7 dicē. **C**ōfirmo h̄. qz si nō pcedat scda p̄sone per mēoria vt mēoria. h̄ per mēoria vt cēntia. nō magis h̄ p̄du- cit̄ p se p̄ actuz mēorie q̄ p̄ actū volūtatis. qz cēntia vt cēn- tia nō magis est h̄ q̄ illud. h̄ productō ei⁹ ī sua realitate. n̄ est magis dictō q̄ spiratō. nec ip̄a magis ex realitate sue. p̄- ductōis fili⁹ siue v̄bz. q̄. s. qd̄ ē patet̄ p̄ int̄tōem aug. **A**d argum̄ta p̄bātia q̄ cēntia sub rōe cēntie. vt t̄m̄ p̄m- ḡt̄ ei respect⁹ realis ē p̄cipiū formale. p̄m̄ p̄ducedi fili- um. **A**d p̄m̄ cū dic̄ de q̄dcunq̄ intellectu disticte intelli- git. v̄bz iā productō itelligit. v̄bz est q̄ v̄bz ē cēntalīe p̄- ductū. h̄ nō q̄rit̄ h̄ de ordie duratōis h̄ origis. sic aut̄ itelli- gēdo q̄ p̄ nō itelligat q̄cunq̄ disticte ī se vt ē p̄rior origine v̄bz. falsuz ē. 7 p̄ rōez. 7 p̄ aug. xv. de tri. c. vij. v̄bz vult. q. q̄ libet p̄sone sibi mem̄it. sibi itelligit. sibi diligit. 7 sic infert q̄ si filio itelligēt p̄r. p̄r nō est sapiēs de seip̄o h̄ de filio. **E**t h̄ format̄ prima rō sic. quācūq̄ p̄fectōez p̄r h̄re p̄t. h̄z eā vt ē origie p̄rior filio. qz h̄z eā a se. nullā ei p̄fectōez p̄t h̄re nisi a se. h̄ nec a filio. h̄ si p̄r possēt noscē disticte actu om̄e itelligibile nouit vt ē p̄rior filio origie. nō nouit h̄ ali- qua itelligibilia disticte p̄cise ī filio. h̄ etiā p̄r p̄ aug. xv. d̄ tri. c. xiiij. nouit de p̄r oia ī se. nouit 7 ī filio ī seip̄o tanq̄ seip̄m. **E**t h̄ format̄ scda rō. p̄r vt ē p̄rior origie filio. nouit seip̄m nō t̄m̄ per mēoria siue actu p̄mo. h̄ p̄ itelligētā siue actu scdo. qd̄ p̄bat. qz p̄silis est ordo originis p̄ris ad fili- um ī habēdo itelligētā p̄fectā. q̄lis ē ī h̄ndo mēoria p̄- ctam. qz vlt̄ eiusdē p se ē h̄re itelligētā p̄fectā c̄p̄ h̄re me- moriā p̄fectā. sic h̄ p̄r nō p̄cise ī filio nouit seip̄m q̄si p̄ me- moriā. h̄ p̄ seip̄m vt ē p̄rior filio. ita 7 de noticia actuali p̄ itelligētā. 7 t̄m̄ vlt̄ra. sic h̄ actuali noticia siue itellectōe p̄ itelligētā nouit p̄r seip̄m p̄rior origie q̄ ī filio. ita actuali itellectōe p̄ itelligētā nouit oia disticte ī se p̄rior q̄ ī fi- lio. **A**d p̄batōez cū d̄r̄. q. v̄bz ē ex p̄ssiuū om̄ q̄ ī cēntia diuina q̄i uolūte p̄m̄t̄. p̄cedo. h̄ nō p̄cise v̄bz nec ip̄a p̄- cise relucēt ī v̄bz. h̄ eque disticte relucēt ī itelligētā p̄ris vt p̄ris est. **Q**uā aut̄ p̄bat̄ illa. p̄cise ē relucētā ī v̄bz. p̄ il- lud. vij. de tri. de arte. ad h̄ r̄ndet aug. vij. de tri. c. iij. **I**ta ē v̄bz ars p̄ris quō sapiētia p̄ris. 7 q̄lit̄ h̄ est ita inq̄t. dicēt̄ fili⁹ sapia p̄ris quō lumē p̄ris est. s. vt quēadmodū lumen de lumē 7 vtrūq̄ idem lumen. sic itelligit̄ sapia de sapia 7 vtrāq̄ vna sapia. hec ille. **S**i querat̄ q̄re v̄bz dicēt̄ ma- gis ars p̄ris q̄ ip̄emet p̄r. **R**ñ. scde p̄sone ex vi sue produ- ctionis p̄petit. q̄ est noticia declaratiua. qz ē producta per actum memorie ex p̄mentis talē noticiā. 7 ideo appropriate dicunt̄ de ea q̄ p̄tinēt ad p̄fectōez cognitōis actualis. magis t̄m̄ p̄rie dicēt̄ sapia sicut loquit̄ apl̄us. q̄ ars sic lo- quit̄ aug. qz ex productōe sua magis est noticia declarati- ua eternoz q̄ factibiluz. **S**cda ratō in̄it̄ illi p̄positōi. p̄m̄ act⁹ itelligēdi ī diuinis est p̄ncipiuz. p̄m̄ pro- ducendi verbum. **I**ta est falsa p̄pter duo. p̄mo quia nul-

lus actus itelligēdi est p̄rie p̄ncipiuz producendi v̄bz scdo qz nō est p̄m̄ act⁹ itelligēdi. sicut ip̄e intendit lo- qui de illo. p̄bo. quia act⁹ itelligēdi cōiter accipit̄ pro ip̄a operatōe q̄ est itellectō. si h̄ p̄m̄ act⁹ itelligēdi est p̄ncipiū emanatōis vt ip̄e accipit̄. h̄ itelligit̄ altero istoz duoz modoz. aut ita videlicet q̄ est p̄ncipiū for- male quo v̄bz producit̄ sicut calor ī calefaciēte respectu calefactōis est p̄ncipiuz. aut ita q̄ est p̄ncipiuz emana- tionis sicut actus productiuus. sicut calefactio dicēt̄ p̄n- cipiū productiuū caloris producti. neutro aut̄ modo p̄- itelligi. qz om̄e itelligē est ip̄i itelligētie. fm̄ aug. xiiij. de tri. c. vij. **I**ntelligētiaz dico qua itelligim⁹ cogitantes. producere aut̄ verbus siue habere p̄ncipiuz formale pro- ducendi nō p̄petit nisi ratōe memorie. **S**ecūdū patz ex di- ctis qz productōz verbi p̄cedit origine itellectō disticte que p̄uenit p̄ri fm̄ itelligētiaz. p̄riam ingenitā. nō h̄ pro- ducit̄ v̄bz p̄mo actu itelligēdi loquēdo de p̄mo ori- gine sicut ip̄e accipit̄. cū probat̄ p̄ hoc q̄ v̄bz naturaliter producit̄. **C**onsequētia nō valet. qz quozūcūq̄ itellect⁹ est p̄ncipiuz. est p̄ncipiū om̄ illoz per moduz nature. **N**el p̄t breuiter dici ad istā scdam p̄batōez. q̄ licet ver- bum producat̄ ī diuinis per p̄m̄ actuz itellectus. lo- quēdo d̄ p̄mo actu productiuo. qui t̄m̄ nō dicēt̄ p̄rie act⁹ itelligēdi. licet sit act⁹ itellectus. nō t̄m̄ p̄mo actu ope- ratiuo. qui p̄rie dicēt̄ actus itelligēdi. h̄ p̄rior est origine actus itelligēdi. vt est itelligētie paterne. 7 isto vt sic p̄iore itelligit̄ pater essentiā. p̄riā disticte. nō t̄m̄ ī ver- bo producto. **I**ta disticte de actu productiuo 7 operati- uo patebit post. q. xiiij. **A**ctus em̄ opati⁹ nō habet termi- num productū h̄ est vltim⁹ terminus. vt patz ex p̄mo 7. r. ethicoz. **A**ctus aut̄ productiu⁹ sem p̄ ē alicui⁹ termini per se qui per ip̄m accipit̄ esse. **R**ñ. ad scdam ratōez positā ab ip̄o. exclusa est per h̄ qd̄ probatū est. essentiā vt essenti- am nō esse imediatum p̄ncipiū formale productōis ex- cludendo memoriaz vt memoriā a ratōe talis p̄ncipiij. **A**d argum̄tuz p̄ncipale. supponit q̄ p̄sone diuina cons- tituit̄ per aliqd̄ notionale. 7 p̄nunc supponat̄. **A**d maio- rem ergo respōdeo per disticteōez. q̄ aliquādo supposituz constituit̄ per aliqd̄ eiusdem generis cum ip̄a natura. 7 tunc videt̄ posse concedi maior. qz non solum natura ime- diatius se habet ad suppositū. sed etiam ad illud formale quo constituit̄ suppositū. 7 hoc aliqua imediatione. **S**i at̄ suppositū constituat̄ per aliqd̄ alteri⁹ generis. qd̄ esset re- motius a natura q̄ genus illi⁹ qd̄ est p̄prietas nature. tunc maior esset falsa. **S**i em̄ sortes constitueret̄ per relatōem. cum relatō plus distet a genere substantie q̄ qualitas vel quātitas. falsuz est qd̄ p̄stitutiū sortis esset imediat⁹ hu- manitati q̄ q̄litas vel quātitas. **Q**uā at̄ supposita ista opi- nione. q̄ relatō p̄stituit̄ p̄sonā siue suppositū diuinū optet dicere q̄ suppositū ibi nō p̄stituit̄ per aliqd̄ eiusdē generis cū natura. eo mō q̄ ponit̄ ibi genus. h̄ p̄ illud qd̄ est ad al- terū. 7 nata est ad se. **I**llud aut̄ p̄stitutiū aliq̄ mō magis distat a natura q̄ p̄prietas nature. qz si ibi p̄rie cēnt gene- ra. sapia p̄tinēt ad gen⁹ q̄litas. 7 p̄ritas ad gen⁹ relatō- nis. h̄ ibi suo mō p̄prietas p̄t ē imediatior ip̄i nature illo qd̄ ē p̄stitutiū suppositi. **S**i q̄rat̄ q̄re n̄ p̄t h̄ suppositū cō- stitui p̄ aliqd̄ qd̄ ē eiusdē generis cū natura. hec q̄stio ē de eo qd̄ q̄stio supponit. nec p̄ p̄ns ē ad p̄positū. h̄ ad p̄stitutōez p̄ sonaz. t̄m̄ p̄cedo ad p̄ns suppositū. 7 t̄m̄ p̄t dici. q. v̄bz est aliqd̄ de se hoc. 7 tamē nō incōmunicabile. nō p̄t intel- ligi aliq̄ de em̄iatio vlt̄rior nisi ad incōicabile. cēntia aut̄ dīna ē de se h̄. 7 t̄m̄ cōicabilis. si h̄ d̄z itelligi aliq̄ de em̄iatio ad suppositū cū suppositū sit cōicabile. optz q̄ ī h̄ sit p̄ ali- qd̄ qd̄ ē p̄mo incōicabile. tale n̄ p̄t ē qd̄ ē ad se. qz q̄cqd̄ est ibi ad se fm̄ istud supposituz ē p̄fectō simplicie. 7 sic cōica- bile. 7 ita optet p̄stitutiū suppositi differre a natura genē nō q̄licēūq̄ h̄ ea d̄ria q̄ ē inter rē ad se 7 rem ad alterz. p̄ba- tio aut̄ ma. p̄ncipalis nō p̄cedit nisi de p̄stitutiū suppositi p̄tinente ad idem gen⁹ cum natura. **Q**uō de ordine es- sentialium 7 notionalium ī diuinis. patz ex hoc ordo. p̄ce-

tendi in questionibus de deo. qz si aliq̄ fuisset mota de essen-
tia vel centiali ad intra. illa eēt tractāda añ questionēs de
notōnalibz. nulla autē ē mota de centiali nisi qd̄ importat
respectū ad eē. 7 qd̄cūqz notionale suo mō est pri⁹ quocūqz
tali centiali. ideo primo tractāde sūt q̄stiones mote de no-
tionalibz. notōnalia autē vel sunt relātōes vel productio-
nes. siue illa sunt idem siue non. non curo. Est ḡ primo q̄
suo talis de notōnalibz siue pductōibz.

Questio. ij.

Queritur utrum in deo

possint esse plures pductōes eiusdē rōnis. Ar-
guo qz sic. pductō suppositi in esse nature
substantialis. ē generatō s̄ i diuinis est du-
plex. pductio p modū nature ḡ duplex ge-
neratō 7 p p̄ns duplex. pductō eiusdē rōnis. minor ptz. qz
oīs pductō suppositi i natura diua. ē in eē nature subalis.
pbatō ma. nā p h̄ distinguit generatō ab alijs mutatiōibz
p phi. v. p h̄si. qz ipa est ad subaz siue ad esse subale. ḡ 7c.
Cōtra si p̄nt eē plures pductōes eiusdē rōnis. vel ḡ plu-
res generatōes. vel plures spiratōes. 7 p p̄ns plures filij
vel plures sp̄sscti. p̄ns falsuz. ḡ 7c. Hic p̄cordāt oēs theo-
logi i p̄clusionē negatiua. s̄ optet vidē an ista sola fide te-
neatur. an p rōez. Ad ipam autē diuersi diuersas afferunt
rōnes. Primo ḡ tangēt rōnes aliquoz q̄ ad p̄clusionē istā
ponūt. Secdo diceēt qd̄ magis circa h̄ vidēt eē tenēdū. Ter-
cio quedā dubia occurrētia excludēt. De primo apponū-
tur ad h̄ q̄tuor rōnes. prima ē ista. Om̄is forma eiusdē spe-
ciei siue qd̄ magis p̄rie dicit̄ in diuinis eiusdē rōnis. non
multiplicat̄ nisi s̄m materiā. materia autē in diuinis esse nō
p̄t. vñ in diuinis nō ē nisi vnica filiatō subsistēs. sic albe-
do subsistēs nō p̄t esse nisi vna. Secda ratō de oia intelli-
git 7 vult vno actu simplici. ḡ nō p̄t esse ibi nisi vna p̄so-
na. p̄cedēs p modū verbi. 7 vna p modū amoris. Tercia
ratō. qz p̄sone. p̄cedūt naturalit̄. natura autē de t̄minat ad
vnū. ḡ 7c. Quarta ratō ex h̄ est p̄fect⁹ filius. qz tota filiatō
diuina in eo p̄tinet. nō ḡ p̄t ibi esse aliq̄ alia. Prima rō
vidēt eē transcēdēs 7 assumē dubiū siue falsuz s̄m multos
Illa em̄ p̄positō ma. s̄. qz forma eiusdē rōnis nō multiplica-
tur nisi s̄m materiā. q̄ s̄m eos eque habēt locuz de angelo
sicut de deo. aut intelligit̄ sic. qz forma q̄cūqz imaterial sit
de se bec. siue ex rōne sue q̄dditatis. sicut de deitate est hic
ita qz nihil aliud intelligēdo nisi deitatē. ē p̄dictio formalis
deū nō eē h̄ic. Aut intelligit̄ sic. qz quis forma imaterialis
aliq̄ nō sit bec formalit̄ sua q̄dditate. tñ ipa in re multipli-
cari nō p̄t. qz vnica forma talis singularis siḡta. h̄z in se
totā entitatē illi⁹ forme 7 intēsiue 7 extēsiue. Si intelligit̄
primo mō. seq̄t qz rō forme specificē i angelis. icludit repu-
gnātiā imo p̄dictōez ad plurificari realit̄. 7 ita sic nō stat
cū p̄ceptu hoīs qd̄ p̄cipiāt irrōnalis. vel cū p̄ceptu dei. qd̄
p̄cipiāt tanq̄ indifferēs ad plures deos: ita nō stat cū con-
ceptu talis sp̄ei qd̄ p̄cipiāt plurificabilis. 7 p p̄ns quicūqz
posuerūt sp̄m angeli cā posse plurificari. habuerūt i intel-
lectu suo p̄cept⁹ formalit̄ repugnātes. qz p̄ceptū talis sp̄ei
7 plurificabilis. 7 p p̄ns quicūqz p̄ceperūt ibi eē rōez v̄lis
simplr. s̄. dicibilis de pluribz. imo p̄cipiēdo naturā in talē
v̄litate: icludit̄ i illo intellectu repugnātia formal̄ in eō
intellectū 7 modū p̄cipiēdi. Istud p̄ns non vidēt. pbabile.
cū multi theologi 7 catholici sic p̄cipiētes naturā angelicā
7 sp̄m sic aliq̄. siue oīm repugnātia p̄ceptuū p̄cesserunt ibi
plurificatōez 7 v̄litate p̄dictā. Sc̄ti autē vident ad h̄c p̄tē
declinari. sic Dam̄. in elem̄tario. c. xij. dicēs. qz vniciū est
coicabile 7 incoicabile. ipi⁹ autē qz vni⁹ sp̄ei coicatio. 7 ipsa
beata natura in tribz p̄sistit by postalsibz. 7 sequit̄ post hoc
s̄m vnūquēqz ordinē angeloꝝ 7 virtutū d̄ntes by postales
p̄didit. nō solū hoc. s̄ etiā s̄m vnūquāqz sp̄m. vt vtiqz p̄mu-
nicātes adinuicē naturā gaudeāt adinuicē. 7 naturalit̄ ba-
bitudine p̄tēplati. adinuicē secure 7 amicabilit̄ disponant̄
hec Dam̄. Et articuli d̄nati tres vident̄ istuz articulum
prima facie reprobare. Cū⁹ est a d̄no stephano cōdēnat⁹.

qui dicit sic. qz intelligētie nō h̄nt naturā. de⁹ non possēt
eiusdē sp̄ei facere plures. Error sc̄dus. qz de⁹ nō p̄t multi-
plicare idiuia sub vna specie siue materia. Error terci⁹
qz forme nō recipiūt diuisionē nisi s̄m materiā. error nisi
intelligit̄ de formis eductis s̄ potētia matie. Si de⁹ sc̄dus
intellect⁹ p̄positōis tūc sequit̄ qz natura specifica michael
de se nō est bec. ḡ non repugnat sibi p̄dictorie nō esse hanc
vel non esse in hoc. p illā ḡ potētiā q̄ p̄t in quodlibet qd̄
nō icludit p̄dictōez. p̄t natura illi⁹ fieri 7 nō in hoc. Bi-
cetur forte qz nō possēt stante illo. hoc nō excludit p̄posituz
7 tñ est falsuz. primū ptz. qz destruat̄ iste 7 tūc fiat natura
in alio. nō ḡ oīno est necesse michaelē eē h̄ic vniciū. sc̄dm
ptz. qz que simul sunt in potentia actiua agentis nec inter
se repugnat. illa p̄nt simul esse in effectu. h̄mōi sunt iste mi-
chael 7 ille michael. si natura nō est de se bec. Esto etiā qz
sc̄dus intellect⁹ eēt verus. saltē ad p̄positū habem⁹ qz ista p̄-
positō forma eiusdē rōnis nō p̄t plurificari nisi p materiā
am. nō p̄cludit oīm modā impossibilitatē plurificatōis fi-
liatōis i diuinis: cū tñ illa plurificatō sit ip̄ssibilis. sim-
plicit̄ icludēs p̄dictōez. Ista ḡ p̄positō nō p̄cludit p̄positū
sc̄z p̄clusionē quā tenem⁹ sicut ipa est vera. nisi accepta s̄m
primū intellectū. qz ratōnabilit̄ vidēt multis esse falsus. vt
dictū est. Nō est em̄ doctrina pueniēs p̄clusionē certissimā
7 sūme necessariā tenē. p̄pter rōnes nimis generales. qz vi-
dent̄ multis h̄re plures instātiās. Preterea instat̄ de aia
intellectiua. qz p̄ natura ē termin⁹ creatōis q̄ infundat̄. p̄-
mus autē termin⁹ creatōis vt talis formalit̄ ē h̄. ḡ aia natu-
ralit̄ p̄t eē bec. qz vni⁹ matie. 7 pari rōe de ista aia p̄ na-
tura ē bec qz vni⁹ matie vñ ista aia est bec sua p̄ria singu-
laritate. 7 inde est nō illa. 7 p p̄ns prima distinctōe singu-
lariter distinguit̄ a singularitate distincta ab illa. ḡ distin-
cte sūt iste aie p̄ natura. qz vni⁹ matie. nō ḡ p se 7 primo
distinguit̄ sua matia. Prima p̄positō p̄bat. qz illd̄ qd̄ siue
p̄dictōe p̄t eē sine alio 7 nō eōuerfo ē p̄ natura naturalit̄ illo.
h̄ accipit̄. v. metha. c. de prior. Aliq̄ inq̄t s̄m naturā 7 s̄
stātia sunt priora. quecūqz p̄tingit eē sine alijs. 7 illa nō si-
ne illis. 7 i sine capli ad istū modū reducit oēs modos pri-
oris. Et in. vij. metha. esse inq̄t sube ē primū oīm. 7 h̄ p̄bat
alioꝝ em̄ nullū ē sepabile a suba. Aia autē nō solū s̄m sub-
stātia 7 cēntiā. s̄ s̄m ex̄ntiā 7 vt termin⁹ creatōis diuine.
p̄t eē sine materia. ḡ p̄t eē sine h̄ qz vni⁹ matie. nullo
mō aut p̄t eē in materia nec p creatōez nec aliquo mō qz
litercūqz. nisi ipa sit bec p̄ria singularitate. seq̄t ḡ ista p̄-
positō prima q̄ fuit hic. pbāda. Si dicat̄ qz nō est bec sic p
materia. s̄. p vnione actualē vel p esse actualē in ipa. s̄ p ap-
titudine essendi i ipa materia. 7 ipa nō est prior illa aptitu-
dine. Istud nō euadit argumētuz. qz natura ipa absoluta
est prior natura ipa aptitudine. qz bec aia h̄z aptitudines
hanc ad hoc corp⁹. 7 illi aie repuḡt aptitudo hui⁹ ad cor-
pus h̄. 7 puenit sibi alia aptitudo ad aliud corp⁹. Tunc
arguo sic. qd̄ puenit hui⁹ 7 repuḡt aliq̄. nō puenit hui⁹ p se
s̄m illd̄ qd̄ ē p̄mune istis. vel saltē p̄rigit distinctōez i istis
necio. s̄. hui⁹ ab illo. bec aptitudo puenit hui⁹ 7 repuḡt illi
ḡ necio p̄rigit distinctōez hui⁹ ab illo. ḡ prima distinctio
nō est p aptitudinem. nec prima singularitas hui⁹ 7 illius.
Cōfirmat̄ rō aptitudinis formalit̄ loq̄ndo n̄ ē ad se. nec est
rō entis i actu. p̄mū p̄bat. qz si intelligit̄ ad se. ḡ possit̄ intel-
ligi 7 n̄ ad aliū vt ad t̄minū. sc̄dm etiā ex h̄ p̄z. qz aptitudo
possit̄ eē ad t̄minū n̄ ex̄ntē. qd̄ at̄ necio erigit aliq̄ n̄ ex̄ns
ipm̄ ē n̄ ex̄ns i actu. nūc at̄ bec aia ē singl̄are absolutū 7 sin-
gularitate absoluta. 7 singularitate i actu. 7 singularitate
actuali ḡ aptitudo n̄ ē rō formal̄ sue singularitatis. Et ista
instātia de aia h̄z. qz n̄ ē oīno neciuz. h̄ ē cōp̄positū icludit
p̄dictōez. qz forma eiusdē rōis nō p̄t plurificari sine mate-
ria realit̄ 7 licz habeat aptitudinē ad matiaz. tñ p̄ natura
h̄z plurificatōez. ḡ p̄ria rō plurificatōis n̄ ē matialitas ge-
neralit̄. Et qz imaterialitas n̄ sit p̄ria rō forme eiusdē rōnis
cēndi h̄c nec matialitas p̄ria rō plurificatōis i forma. p̄-
bat. qz q̄ aliq̄ ē i actu eē cāz 7 intellectuz. eo ē h̄ prior. qz sic
eē n̄ p̄p̄t̄ nisi hui⁹. imo v̄litas siue n̄ h̄ n̄. p̄t alicui p̄petere

nisi in intellectu. nunc autem quicquid entitas precipue absoluta se ipsa primo est in suo esse. quia se ipsa primo recedit a non esse ad esse. quia licet multa concurrant ad suum esse sic materia ad esse forme et forma ad esse materie: tamen nullum concurrere sibi propria ratione esse in suo esse. et se ipsa primo est hec. et per se filiationem divinam esse habere. accipit primo ex ratione filiationis talis non ex imaterialitate. quia tamen aliquid ponit vel excludit aliquid annerum proprie singularitatem.

Confirmat hanc per autem quia materia non est per se causa forme licet sit materia forme. secundum Avic. et nullo modo videtur aliquid esse hanc per illud quod non est per se causa. et hec est intentio philosophi. xij. methaphisicorum. c. iij. ubi vult. quod tam causa materialis quam formalis et efficiens habent unitatem et distinctioem specificam et numeralem proportionatam ipsis principiatis. horum inquit qui sunt in eadem natura diversa non specie supple sunt principia. et subdit. hanc quia singularium aliquid tua materia et motus et movens et spes numero. ratio autem vult eadem. hec ille. **A**triusque enim per se principium propositi optet habere inordinam prolixem inordinem propositi. et determinatorem filium determinatorem ex inordinem inordinem ultimatorem. et frustra quare ratio singularitatis. et hoc prima ratio singularitatis determinate per aliquid extrinsecum. tanquam per principium formale. quodcumque extrinsecum sit causa aliquid procomitatis. quia se optet quia prima ratio formalis singularitatis signate. sit per aliquid per se intrinsecum singulari. **D**e secunda ratione. pronuntia est empticia et videtur isti propositi inniti. **A**bi non potest esse nisi unicus actus intelligendi. ibi non potest esse nisi unicum verbum sine unicum dicere. hec propositio gratia materie veritate habet in intellectu creato. non quia illo actu intelligendi. producit verbum. sicut alius dicit. imo actu dicendi qui non est aliquid actus intelligendi. hanc quia omne intelligere in nobis expressum est per actum dicendi. et per omne dicitur exprimit aliquid intelligere. et per aliud dicere aliud intelligere. ideo si unicum est intelligere unicum est dicitur. hanc ista propositio oino non habet rationem veritatis in deo. quia non omne intelligere divinum est per aliquid dicitur. imo intelligere patrum respectu cuiuscumque obiecti. non est per aliquid dicitur et ideo potest per quantum ad hanc habere intelligere unicum respectu oim obiecti. licet habet singula dicitur respectu singulorum obiectorum. si singula obiecta haberet propria verba. **N**el breviter hec propositio non videtur necessaria gratia forme. quia licet in uno sit nisi una forma absoluta eiusdem rationis. ipsum tamen potest habere plures productiones activas plurium terminorum. **E**xemplum. licet sol una luce sit luminosus. tamen potest habere plures actus illuminandi. **I**ntelligere autem est perfectio intelligens. et forte forma absoluta. saltim est perfectio inernis operanti. non autem productionis alicuius termini. dicere autem dicitur actio productionis termini. non gratia forme sequitur si intelligere non plurificat. et nec dicere. **S**ed dices quod dicere non est actus transiens sicut illuminare. imo terminus eiusdem manet in eodem intellectu. si ergo intelligere quia imanes non est nisi unicum in intellectu divino. pari ratione non erit nisi unicum dicere. **I**stud quidem verum est. quod est unum dicitur in intellectu divino sicut unum intelligere. hanc quare rationem optet probare pronuntia. qui enim poneret filium in divinis dicere. poneret duo dicere. unum patris. et alterum filij. quia non eodem actu dicendi filius producit et producit. et tamen non poneret nisi unum intelligere. quia intelligere est coicabile in divinis sicut et quodlibet essentialis. et ideo per quoscumque actus naturales coicarent. semper ipsum esset indistinctum. et tamen ibi actus essent distincti. sicut modo essentia est oino eadem quibus coicent pluribus productionibus magis distinctis quam essent duo dicere. quia distinctis secundum rationem formalem. **I**ta tamen propositio intellectus habes unum intelligere habet unum dicere. vera est in intellectu creato gratia materie. per tanto quod intelligere est ibi terminus formalis actus dicendi. et ita verum est ibi quod alterius actus exprimentis. alius est terminus formalis propter limitatos ipsius terminis. **I**ta ratio non tenet in divinis. quia terminus formalis actus exprimentis est illimitatus. et ideo non optet quod distinguat secundum distinctioem actuum exprimentis. quod sunt actus personales. **T**amen videtur quod ista propositio ubi unum intelligere ibi unum dicitur. possit habere aliquam evidentiā. operando ad obiecta. quia ille intellectus qui potest uno actu intelligendi prebendere plura. pari ratione potest uno actu exprimentis exprime noticiam declarativam plurium. et tunc tunc

ex illa pronuntia habet. quod in divinis non est aliud et aliud dicitur. propter distinctioem obiecti. sicut nec aliud intelligere. **S**ed ultra ad habendum totum propositum. optet probare quod non est ibi aliud dicere respectu eiusdem obiecti. et hanc vel alterius per se dicentis utpote si ponat filium dicitur suum verbum. vel eiusdem per se utpote si ponat patrem dicitur aliud verbum. **D**e tertia ratione. ista propositio natura determinat ad unum. non claudit quod tamen possit unum persona naturalis sine per modum nature produci. quia non solum natura specifica eadem. hanc natura unica in uno singulari. potest esse principium productionis plurium naturalis. sicut de igne producente plures ignes naturalis. **E**st ergo intellectus huius rationis. natura determinat ad unum. non quidem ad unum producibile. unum inquam numero sine singulari. hanc determinat ad unum determinatum modum producenti. quia non est ibi principium indeterminatum respectu oppositorum sicut voluntas. **S**i dicat quod ideo natura potest esse principium plurium productorum per modum nature. quia producit de pluribus materiis. et ideo preerigit plura opposita de quibus producit. hic autem producit non producit de aliquo opposito. nec etiam potest plures esse materie de quibus fiant productiones. hoc non obstat quia si agens naturale quod habet in virtute sua activa effectum suum partialis quantum ad formam potest in plura producibilia. multo magis agens illud quod in virtute sua activa effectum totaliter nullam materiam presupponendo. potest in eadem vel in tot producibilia. quia perfectio virtutis active in habendo effectum totalis non limitat ipsum respectu producibilium. nunc autem per te agens naturale quod habet in virtute sua activa effectum suum partialis quantum ad formam. potest idem manere plura producibilia unum specie producere. ergo si non possit si habet effectum suum totalis in virtute sua activa. nulla. scilicet materia presupposita. **E**t illud per se manifeste. quia sicut agens unum specie potest generare multa filia. ita et deo creare non est solum per se possibilitas respectu plurium possibilium ab eo de productione ad eadem producentia. quia producit vel producere potest de pluribus principijs passivis. hanc propter rationem ipsius potentie active. et propter coitatem sine pluralitate termini producibilis. optet ergo ad probandum unicum esse terminum productionis vel etiam esse productionem unum rationis probare. quod terminum productionis non potest de pluribus productionibus eiusdem rationis. sine productione fuerit de aliquid sine de nullo. sine principium sit natura sine non. **D**e quarta ratione filius est perfectio deo. et tamen non habet ditatem omnimodam hanc causa. imo potest ditatem hanc et si non alia. tamen in alio supposito. et alio modo hanc causa. ergo hanc quod est perfectio filii in se sine sicut est perfectio deus non sequitur quod habeat omnem filiationem possibilem ex se sine vel saltim non omnimodam possibili. **I**n filiatione autem cum non sit eadem comunicabilis pluribus. non optet distinguere inter alicuius filiationis et alium modum hanc. imo sicut ditatem potest esse perfecta in aliquid et tamen alio modo hanc in alio: ita filiatione potest esse perfecta in aliquo et tamen alia haberi in alio. **A**d conclusionem negativam apponitur ratio talis a quibusdam. **S**i tota secunditas ordinata ad generationem filij. sit exhausta in unum filij generatione. impossibile esset cum illo alium generari. quia ille alius generaret sine omni secunditate ordinata ad filij generationem. hanc in deo tota secunditas ordinata ad filij generationem exhausta in unum filij generatione. quia unicus actu generandi semper manente. producit unum filium semper manens. et ex eodem semper uniformiter se habente. non possit ergo restare secunditas ad alterius filij generationem. nisi possent filia esse due productiones oino eiusdem rationis et ex eodem. quod est impossibile. sic impossibile est una eadem materiam simul moveri pluribus motibus generationis vel alterationis secundum idem secundum spem differentibus aut secundum numerum. et hoc iuxta artem philosophi. qui determinat. v. philosophi. non est possibile quod idem simul moveatur pluribus motibus secundum eandem speciem motus. habet ergo minor quod in divinis in generatione filij exhausta tota secunditas ad generationem filij. quia actus ille semper manens. est ex eodem semper uniformiter se habente. **C**onfirmat per exemplum. si unum habet unicum semper. et non est possibile aliud quod ad generationem hanc. et de illo semper spem est iste filius generatus. impossibile est alium filium generari. **H**ic breviter formado arguitur sic. actus ad eum principium et spem scilicet non patitur secum alium eiusdem rationis ab eodem principium actio. **A**ctus unicus generationis in divi

nis est ad equat^o suo principio 7 semp stat. § 7c. De p^oma ra
 tione. ubi illud exhaure si p^orie accipiat sic accipit i cor
 poralibz. denotat nihil illi^o qd exhaure remane in illo in
 quo p^ouit. vt ptz de aq in puteo. isto mo no pot itelligi i p^o
 posito. qz fecunditas no exhaure sic p^oductoz filij. qn to
 ta ipa edae sp manet i p^ore. § optz qz fm altera similitudine i
 telligit. vt vl dicat exhaure pro quato q no manet i p^ore
 ad aliū actū. p^oductois vel generatois alteri^o filij. sic si no
 maneret aqua in fonte q^otu ad aliū actuz potatōis. posset
 aliquo mo dici exhausta p^o actuz potatōis. Concedit ergo
 maior qz exhausta isto mo tota fecunditate ordinata ad ge
 neratoez filij. no posset ali^o generari. § illa minorē q in di
 uinis sic exhaure in generatōe vni^o filij tota fecunditas q
 est i diuinis ad generatoez filij. optet. pbare. Innuat autē
 pbatio ei^o per h^o q generatō illa sp stat 7 est de eodē princi
 pio qsi de quo. 7 de eodem principio qsi passiuo. 7 iō no pnt
 esse sil plures p^oductōes. sic nec plures mor^o. **C**ōtra istā
 rōez q no pcludit sufficēter. p^olitū pot argui sic. Quēcū
 qz potētia posset h^ore aliū actū si ille act^o no slaret sp. illa
 simplicitē pot h^ore aliū actū si potētia generatiua in diui
 nis per te solū ex hoc no pot h^ore aliū actū. qz ille act^o sp
 stat. § illa potētia absolute pot h^ore aliū actū. ita q i hoc
 no est p^odictio. § si pot h^ore aliū actū. § necessario h^oz. ni
 bil em est ibi possibile. § q no includit p^odictōez quin sit in
 actu. § ibi sunt i actu plures generatōes. p^oclusio falsa. § al
 tera pmissaz. no maior. § minor. q videt eē accepta ex rōe
 argumēti tui. Probatō maioris rōe 7 exēplo. rōe sic. **P**o
 tentia naturalit^o prior est actu. qz qd aut no repug^o priori
 naturalit^o nisi p illud qd est posterio^o naturalit^o. simplr no
 repug^o sibi. qz p^odictio simplicitē non est alie^o ad pri^o. per h^o
 q illud h^oz p^odictōez ad posterio^o natura. si § act^o ali^o no re
 pug^o potētie nisi qz potētia sp est sub isto actu. absolute n
 repug^o potētie ali^o actus. 7 ita sine p^odictōe simplicitē pot
 ali^o act^o sibi ppetere. **E**xēplū habem^o si sol illuminaret vni
 uersuz vna illuminatōe adeqta sibi intēsiue. qz. § ita pfecte
 sicut posset illuminare. 7 extēsiue. qz. § illa illuminatō est to
 tius illuminabilis qd postz eē illuminatiū a sole. si ille act^o
 sp slaret. ita q sol no posset h^ore aliā illuminatōez. § no eēt.
 qz simplr repug^o soli vt est principū illuminatiū q sit p^o
 cipū alteri^o illuminatōis. imo solūmō ex h^o q totale suum
 passiuū ē p^oportōnabilit^o actuatū. absolute § soli ē p^opossibi
 lis aliā illuminatō. 7 p^ons si sol nēcio causaret oēm illumi
 natōez quā postz causare. sol habet aliā illuminatōez i actu
 nūq^o ē § nēcitas illi^o simplr vnice p^oductōis nec est nēcitas
 isti^o vnitatis ex h^o q vna p^oductō sp stat. **C**ōfirmat ista rō
 qz si potētia ex rōe sui no nēcio dēmiat ad illū actū. § tm
 mo ex h^o q ille act^o sp stat elicic^o a potētia. illa potētia abso
 lute vt prior actu. posset extēdere se ad aliū actū. § irrōna.
 bile videt q ille act^o magis eēt ab ista potētia q iste. 7 per
 p^ons cū nēnt posset eē min^o nēci^o altero. vel vtqz sil ē a potē
 tia. vel nēnt. **C**idē § q^otu ad istā rōez. q nec p h^o q actus
 sp stat. nec p h^o q vna potētia no pot sil p^ofici diuersis acti
 bus. h^o p^oclusio rōis sufficēter pbata. sic ipa ē vera. imo
 optet pbare. q sic ē nēcitas ad vnā p^oductōz vni^o rōis. **C**
 si p impossibile illa n sp slaret vel nūq^o eēt. adhuc nulla aliā
 postz h^ore in diuinis eiusdē rōis. vt quēadmodū si h^o p^o no
 est i diuinis. oīno p^odictio eēt dicē prēm i diuinis. ita si h^o
 p^o hac generatōe no generaret. vel p impossibile generaret
 actu trāseūte 7 no slate. nullā aliā generatōez postz h^ore. qz
 no posita absoluta 7 oīmōda nēcitate ad vnica p^oductōez.
 ibi possibilitas ponit ad aliaz. 7 p^ons nēcitas. qz qz est
 ibi possibile ē nēciuz. **E**x h^o ptz q scda rō de adeq^o abbre
 uians istā no pcludit. qz aut maior accipit adeq^o intē
 siuā tm. vel extēsiuā 7 intēsiuā. si intēsiuā tm. ex tali adeq^o
 tione n pcludit q sit vnica p^oductō possibil^o. imo alia p^o eē
 possibilis licet no sil stas. h^o § tm q vnica ē possibilis sil.
 § vbi no h^o de vnica p^oductōe possibilis nisi sic q alia no sit
 sil possibilis. ibi no h^o qn alia sit simplr possibil^o. 7 p^ons
 in p^oposito nēcia simplr. **S**i accipiat adeq^o scdo mo mi
 nor no probat. nisi forte iniat istā. q vnica p^oductō sem

per stat. 7 de hoc tactum est supra.

De secundo arti. dico q ista

p^oclusio. in diuinis no pnt eē plures p^oductōes eiusdē rōis.
 no sola fide tenet. § etiā rōe nēcia oñdit. **E**t p^o formari rō
 primo ducēdo ad impossibile. scdo ostēsiue. terco pot p^ofir
 mari. p^opositū ex intētiōe p^ohi. **F**ormat § rō sic. si pnt eē plu
 res p^oductōes eiusdē rōis. § 7 infinite. 7 si sic. § nēcio sūt infi
 nite. qz nihil pot ibi eē nisi nēciuz. vltimū p^ons ē impossibile
 manifeste. § 7 p^onu aūs. **P**robatō p^ome p^ontie aucte 7 rōne
 Auctas ē aug. § maximū li. p^omo. **A**bsit vt iō potentior
 sit p^o filio. vt putas. qz creatorē genuit p^o. fili^o aut n genu
 it creatorē. neqz em no potuit § no oportuit. 7 subdit qre n
 oportuit. imoderata esset diuina generatō si genit^o fili^o ne
 potē gigneret p^ori. qz nisi 7 ipse nepos auo suo pronepotem
 gigneret. fm vram mirabile sapiam. ipotēs diceret. silr 7
 ille 7 ille 7c. **E**t subdit nec ipleret generatōis series. § sp
 alter ex altero gigneret. nec etiā p^oficeret vllus eā. si no suf
 ficeret vni^o oīmipotēs. hec aug. **E**x ista intētiōe aug. habet
 q si vna p^osona producta productōe tali no sufficēt ad cō
 plēndā vnā vel totā productōz i diuinis. pari rōe nec alia
 aliqua nec q^ocuqz. 7 ita siue eūdo indirectū q fili^o genera
 ret aliū filiū. siue p^opando ad eādēz p^osonā p^oris. qd. §. habe
 at illū filiū 7 aliū filiū. semp q rōe ponit pluralitas. pari
 rōne sequit infinitas eiusdē rōis. probat eadēz p^ontia per
 ratōez sic. quicqz est plurificabile eiusdē rōis vel ad plu
 ra se h^ore. no dēmiat ex se ad certā pluralitatē. hec p^opo
 sitio ptz. siue p^opando p^onuē ad sua singularia. siue causaz
 ad sua causata. siue p^oncipiū ad sua p^oncipiata. p^onuē enim
 plurificabile eiusdē rōis. no dēmiat ex se ad certā plura
 litatē inferiorē. causa etiā no dēmiat ad certā causata ex
 se. **E**x hac p^opositōe probata seq^o. q qdēcuqz plurificabile
 eiusdē rōis quātū est de se. pot extēdi ad infinita nisi deter
 mineē aliūde. nec dēmiari pot p^o p^onuē eiusdē rōis siue pro
 ductōis. § si p aliq^o p^oncipiū i diuinis productiuū pot esse
 pluralitas p^oductionū eiusdē rōis. no dēmiat talis p^odu
 ctio ex se siue ex suo p^oncipio formali ad certā pluralitatē.
 nec ex h^o nec ex illo repug^o sibi q^ocuqz pluralitas. § vel pote
 rūt eē infinite. 7 p^ons sūt infinite. qd ē p^oclusio illata. **C**el
 fiet dēmiatio taliū p^oductionū ex alio ad certā pluralita
 tem q^o ex se. vel p^oncipio productiuo. sed hic non potest da
 ri vnde fiat ista dēmiatio non em ab aliquo posteriori
 quia a posteriori non habet aliquā entitatez. ergo nec vni
 tatem nec certam pluralitatē. nec ab aliquo quod est siml
 natura cum productionibz. quia qua ratione ipa produ
 ctio que est vnus rōis non dēmiat ex se ad certam
 pluralitatem. pari rōne nec illud quod est simul natura
 cum illa. nec ab aliquo priori. quia illud prius. vel est p^o
 ncipium formale producendi. vel principium producens.
 quod est suppositum. a principio formali productiuo non
 potest esse dēmiatio. vt patet in probatione ma. quia
 p^oncipium productiuum eiusdem rōis non dēmiat
 se ad certam pluralitatem productionum eiusdem ra
 tionis. nec a supposito producēte potest dēmiari. quia
 in tot productiones potest suppositum ad quot se extendit
 p^oncipium productiuū quod est in supposito. si ergo no est
 dēmiatio a parte principij formalis p^oductiuū. nec etiā
 a pte p^oducentis. **S**ic ergo ptz ista p^ontia ad impossibile. q si
 possent ibi eē plures p^oductōes eiusdē rōis. § 7 infinite.
Secdo arguit ostēsiue sic. **I**llud nullo mo ē plurificabi
 le i diuinis qd no pot dēmiari aliquo mo ad aliquā certā
 pluralitatē eiusdē rōis. § productō eiusdē rōis in diuinis
 nullo mo pot dēmiari ad certā pluralitatē aliquā. ergo
 nullo mo ē plurificabilis. qd est p^opositū. **M**aiore p^omo ex
 ponā. scdo probabo eā. **C**ertā pluralitatē dico vtputa dua
 litatē. t^onitatē. q^oternitatē vl aliquā aliā datā. oīno dēmiat
 ri ad certā pluralitatē. dico q impossibile ē illā excedē 7 no
 q^olitercuqz impossibile a posteriori vel a sil^o sed includens
 manifeste contradictionem. maiorem sic intellectā proba
 si non pot oīno dēmiari quātū ē de se ad certaz plurali

tatem. q̄ q̄tum est de se p̄t in q̄tuncq̄. q̄ p̄tradictōez nō i-
cludit q̄ quācūq̄ pluralitatē excedat 7 s̄ i infinitū. s̄ nihil
p̄t esse i diuinis possibile. sicut vltra quācūq̄ pluralitatē
plurificari q̄ tunc nō esset plurificatum vltra quācūq̄
pluralitatē. 7 ita esset infinitū. Probato mi. Illud nō p̄t
oīno determinari ad certā pluralitatē inferiorē eiusdē ratio-
nis. q̄ nō nōcō perigit aliqua plura alteri⁹ ratiois p̄ que
determinet ad certā pluralitatē. p̄ductō in diuinis nō ne-
cessario perigit aliqua plura alteri⁹ ratiois p̄ que determi-
netur ad certā pluralitatē. non q̄ p̄t oīno determinari ad
certā pluralitatē. Isti⁹ ratiois p̄bo ma. 7 mi. Adioē sic.
si est plurificabile eiusdē ratiois nō determinat ex se ad cer-
tam pluralitatē. hoc p̄t p̄batuz est in arguēdo ad impos-
sibile. tunc pari ratōe illa inferiora vel singularia que sūt
eiusdē ratiois nō habent ex se certā determinatōez ad
certā pluralitatē. q̄ sicut ignis ex se nō determinat ad cer-
tam pluralitatē igniū. ita ignes singulares ex se nō deter-
minant ad certū numerū vt sint tot vel tot ignes. plurifica-
bile q̄ eiusdē ratiois si necessario determinet ad certā plu-
ralitatē. hoc est p̄ aliud. nō p̄ posterio⁹ natura. nec per illud
q̄ est s̄ natura sicut dictū est. 7 deductū ad impossibile.
ergo solūmodo p̄ prius vel priora natura. non aut p̄ aliqd
prius eiusdē ratiois. q̄ sicut dictū est prius. deducēdo ad
impossibile illud p̄t nō est determinas ad certā plurali-
tatem illoz que sunt eiusdē ratiois. habet q̄ ista p̄positō
q̄ illud nō p̄t oīno determinari ad certā pluralitatē q̄ nō
p̄t determinari p̄ aliquā pluralitatē priorē alteri⁹ ratiois
Adioē p̄batuz q̄ ille p̄ductōez plures que ponūt eiusdē
ratiois nō perigūt nisi p̄ncipiū formale p̄ducendi 7 p̄nci-
piū p̄ducēs. in neutro istoz est pluralitas alteri⁹ ratiois
p̄ quā determinet p̄ductio ad certā pluralitatē necessario
peractā. q̄ nō est in principio formali p̄ducendi. p̄t. ex q̄
ponūtur p̄ductōez eiusdē ratiois. q̄ etiā nō in supposito
perigat pluralitas alteri⁹ ratiois. saltē p̄ quā determinet
p̄ductio ad certā pluralitatē. p̄t. q̄ in tot p̄ductōez p̄
suppositū ad quot p̄ncipiū se p̄t extendere. **I**lla ratio
ostensiva sic probata p̄t sic p̄firmari. omis pluralitas ne-
cessario finita: est alteri⁹ ratiois. vel si non alteri⁹ ratiois
necessario perigit aliquā alterius ratiois p̄ quā determi-
netur. omis pluralitas in diuinis necessario est finita. est
ergo talis vel talis. sed nō potest esse pluralitas p̄ductō
num eiusdē ratiois tali vel tali modo se habens. q̄ nulla
p̄t esse pluralitas eiusdē ratiois in p̄ductōibz. maior
istius ratiois declarata est in argumēto ad impossibile 7
etiā ostensiuo. minor p̄mi sillogismi satis est manifesta.
q̄ possibilitas in diuinis ponit necessitatē 7 per p̄ns possi-
bilis infinitatez. Et minor sc̄di sillogismi. hec. s̄. q̄ p̄du-
ctiones eiusdē ratiois nō possunt hoc mō vel hoc se habē.
p̄t. nō em̄ sunt alteri⁹ ratiois ex quo sunt eiusdē ratiois
nec perigunt pluralitatē alteri⁹ ratiois per quā determinē-
tur. hoc declaratū est in argumēto ad impossibile. **T**er-
cio declarat iuxta intentōez p̄bi. vij. metha. vbi arguit q̄
non p̄nt esse plures celi. quia non p̄nt esse plura p̄ma mo-
uentia. hoc p̄bat. q̄ quēcūq̄ sunt numero multa. vnū aut
specie: habet materiā. p̄mū aut nō habet materiā. est em̄
actus purus. vnū q̄ 7 ratōe 7 numero p̄mū mouēs 7 im-
mobile ens. ex hoc infert. vnū q̄ celū. **E**x ista intentōe p̄bi
lo. videt p̄firmari illa p̄ma ratō adducta in p̄mo articu-
lo. q̄. s̄. vnitas numeralis necessario cōpetit cuilibet forme
imateriali eiusdē ratiois. **S**ed p̄siderādo intentōez are-
slo. in diuersis locis diuersimode materiāz accipit. 7 ex s̄
p̄firmari videt n̄m p̄positū. nec tamen illa p̄ma ratō ha-
bebit robur ex intentōe arello. materiā em̄ quādoq̄ vocat
p̄ncipiū receptiuū. faciens p̄positōez cum actu siue cum
forma. quō dicit materiā 7 formā esse duo p̄ncipia. p̄mo
p̄bisi. 7 multis alijs locis. 7 per oppositū forma dicit illud
aliū p̄ncipiū q̄ habz rōez act⁹ q̄ cū materia p̄stituit p̄po-
situm. **A**lio mō forma dicit q̄dditas s̄m ip̄m in multis lo-
cis. 7 p̄ oppositū materia dicit quicq̄ habet ratōez p̄tra-

bentis vel determinantis ip̄am quidditatē: 7 hoc mō dicit
indiuidualis quēcūq̄ sit ip̄a. dicit materia respectu q̄ddi-
tatis specificē. dicit q̄ materia quāq̄ illō q̄ recipit formas
informātes. quāq̄ illud q̄ p̄trahit vel determinat q̄dditatez
indifferētes. **S**ed tale p̄trahēs vel determinas p̄t intelli-
gi dupliciter. vno mō q̄si intrinsecuz inferiori vel determinā-
to sub tali p̄mū. **A**lio mō q̄si p̄suppositū determinato. **E**x-
plum. dicit diuidualis fortis p̄trahit boiem p̄mo mō q̄
est intrinseca forti. s̄ sc̄do mō hoc corpus p̄trahit albedinē
vel colozez. q̄ in alio corpore est alia albedo. 7 s̄m hoc si non
possent esse nisi tria corpora. nō possent esse nisi tres albe-
dines. p̄trahēs q̄ sc̄do mō p̄t r̄duci ad materiā p̄mo mō q̄
vel saltē i diuinis q̄si materiā. vbiq̄q̄ q̄ ē pluralitas eius-
dem ratiois. ibi necesse ē ponere materiā. accipiēdo ma-
teriā non p̄ recipiēte. s̄ p̄trahētē sic vel sic accipiēdo. q̄
nullo mō p̄t poni naturā q̄ est vni⁹ ratiois plurificari. ni-
si sit aliquid p̄trahēs s̄ mō vel illo. 7 p̄ oppositū vbi nō est
hoc mō materia. impossibilis est pluralitas eiusdē rōnis.
sed nec talis materia ē possibilis respectu p̄ductionū in di-
uinis. q̄ nihil tale p̄trahēs vel determinas possit esse nisi
determinatū ad certā pluralitatē. 7 per p̄ns prius habens
pluralitatē alteri⁹ ratiois. 7 nulla pluralitas alteri⁹ ratō-
nis possit poni prior p̄ductionibz talibz. sic applicata est
intentō p̄bi. ad p̄clusionē hic intentā. **S**ed ingrendo qua-
liter 7 vbi generalit̄ s̄m p̄m habeat veritatē. videt dicen-
dum q̄ p̄ns diceret. q̄ nec talis materia poni possit i ali-
quo q̄ est in diuinis. s̄ materia sc̄do mō dicta. imo nec in
aliquo imateriali. vñ dicit. vij. metha. c. ix. q̄ quid erat eē
7 vnūquodcūq̄ est in quibsdā idēz vt in p̄mis subijs. dico
aut p̄mā q̄ nō p̄ aliud in alio est vt in materia. quēcūq̄
vero accepta cū materia nō idēz. hec ille. **N**on vult ibidēz
dicere q̄ in materialibz nō est idēz q̄ quid est 7 illud cui⁹.
licet aliqui sic exponāt. s̄ nō ad intentōez ei⁹ sicut patē p̄t
exponēdo terciū ca. vij. de quo mō trāseo. s̄ in nullo mate-
riali s̄ est quēcūq̄ mō plurificabili est oīno idēz q̄ quid 7
ip̄m. q̄ ip̄m includit materiā hoc est aliquid p̄trahēs ip̄az
quidditatē. q̄ non includit in ratōe formali quidditatis
p̄uenim⁹ q̄ cum p̄ho i hoc. q̄ forma nō habēs materiā sc̄do
mō non ē plurificabilis. 7 hoc sufficit ad p̄positū n̄m. q̄
sc̄z p̄ductō eiusdē rōnis non sit plurificabilis. s̄ nō p̄pter
hoc p̄cedit q̄ nō habēs materiā que sit pars realis p̄positi
non p̄t plurificari. 7 tūc illud p̄bi. q̄ p̄mū nō habet ma-
teriā q̄ est act⁹ purus. debet intelligi de materia sc̄do mo-
do dicta. q̄ non habet eam ad p̄trahēdū suam quiddita-
tem. vt sit hec. q̄ sua quidditate est hoc. **U**trum autē illud
q̄ non habet materiā p̄mo mō dictam habeat materiā
sc̄do mō dictam. forte aliter diceret s̄m p̄m 7 aliter s̄m
theologos. de quo nihil ad p̄fens. nisi q̄ illa ratō de. xij.
metha. non habet pro per se mediū hoc q̄ est non habere
materiā p̄mo modo dictam. sicut intelligunt illi quoz
est p̄ma ratio in p̄mo articulo. sed habet pro per se me-
diū hoc q̄ est non habere materiā sc̄do modo dictam. et
sic tam maior q̄ minor vera est s̄m p̄hos 7 theologos. 7 p̄
consequens quia natura diuina non potest plurificari in
diuersis suppositis. est ad p̄positum etiāz vtrāq̄ p̄missa ve-
ra de p̄ductione eiusdem ratiois. 7 per consequens con-
clusio est vera.

De tercio arti. obijcitur con-
tra p̄dicta. 7 p̄mo p̄ p̄clusionē. deinde p̄ p̄missas. **C**ōtra cō-
clusionē dupl̄. p̄mo sic. vbi p̄ncipiū ē eiusdē rōis 7 t̄min⁹
formal⁹ eiusdē rōis. ibi ē p̄ductō eiusdē rōis. s̄ eētia diui-
na que est eiusdē rōis in diuinis: est p̄ncipiū p̄ductiuū
cuiuscūq̄ p̄ductionis. 7 etiā termin⁹ formalis cuiuscūq̄
p̄ductionis. q̄ quelibet p̄ductio est ibi eiusdē rōnis cū
quācūq̄. maior videt haberi ex. v. p̄bisi. q̄ non videt pro-
ductō distingui nisi vel ex p̄ncipio formali vel ex termino.
probato mi. p̄mo q̄tū ad sc̄dam p̄tem de termino formali.
Quilibet p̄ductū p̄ductōez accipit eētiaz. q̄ sic fili⁹ ni-
bil habet nisi natum s̄m: **H**illarium hoc est nisi q̄ nascen-

do accipit. ita spūsanctus nihil habz nisi qđ pcedendo ac
cipit. nō accipit essentiā nisi sicut terminū formale. **Cōfir**
matur illud p Aug. xv. de tri. sicut filio pstat essentiā de
patre generatio. ita spūsancto de vtroq; pcessio. non pōt
aut illud intelligi de pstando siue coicando nisi sicut d tez
mino formali pductionis. nec potest intelligi essentiā coica
ri p pductionē nisi sicut primū terminū formale. qz non si
cut pns alium terminū formale cuz essentia sit primū oim.
Ex hac pbat alia pars m. s. q. essentia sit principium for
male respectu vtriusq; pductionis. qz terminū formale nō
potest aliquo mō esse prior principio formali pducēdi. **Si**
ergo essentia est terminū formale pductionis vt iam pbatū
est. 7 ipa est primū ens in diuinis. vt iam pbatū est in pri
ma questione. sequit q ipa essentia fm se est principiu for
male pducēdi in quacūq; pductione. **Ad** inoz etiā pbatuz
q̄tum ad vtrāq; prem. p hoc q illud est principiu formale
7 terminū formale in quo pducens assimilāt pducto. 7 p
cipue qñ est pducto vniuoca. nūc aut pza assilatio pducē
tis ad pductuz in diuinis est essentia ipa vt essentia. ergo
ipa est formale terminū pductionis 7 formale principiu p
ducēdi. **Secdo** ptra pclusionē sic. habēs principiu forma
le pducēdi pfectū. pōt illa pducere. s. filiū habet principiu
um formale dicēdi 7 generādi pfecte. q̄ 7c. pbatō ma. qz
ideo est suppositū potens agere. qz habet principiu agēdi.
7 maxime pfectū. pbatō m. memoria pfecta est primū pzi
cipium dicēdi siue generādi. filiū aut habet memoriā si
cut pater. v. de tri. c. vij. quelibet psona memit sibi. 7 pfe
ctam paret. **Tercō** ptra illā ppositōz. q. prima distinctō
finita est aliquoz alerius ratōnis instatur duplicif. pmo
qz vnitati est imēdiatior distinctō minor q̄ maior. distinctō
eiusdē ratōnis est minor q̄ alteriū ratōnis. **Secdo** qz a deo
possunt esse imēdiatē plura creata 7 in eadē specie. q̄ possi
bile est q pluralitas eiusdē ratōnis esset oino prima 7 im
mediata vnitati. 7 sicut i causa 7 causatis pari ratione in
principio 7 principiatis. **Ad** primū duplex est via rñden
di primo ad maiore q licet essentia essz principiu elicitiuū
tamen respectu alterius 7 alterius pductionis esset aliud
pziipiuū 7 aliud dēmiatiuū. puta aliū 7 aliū respectū. 7 tunc
maior est falsa. q. vbi est principiu elicitiuū eiusdēz ratōis
esset pductio vniū ratōnis. nisi cū hoc esset principiu deter
minatiuū eiusdē ratōnis. qđ nō est in pposito. **Contra** s
si principiu elicitiuū nō sufficit sine principio determinati
uo hic 7 ibi. eadē questio est. p quid essentia (que est prin
cipiu elicitiuū indēminatū) dēminat ad hoc vel ad illud
si em principiu eiusdē ratōnis nō pōt esse p se principiu res
pectu pluriū alteriū ratōnis. nō poterit essentia que ē prin
cipiu radicale elicitiuū esse principiu imēdiatum respectu
pluriūz determinatiuoz principioz alteriū rōnis. qz qua
ratōne aliquid eiusdē ratōis est principiu aliquoz pluriū
diuerse ratōnis: eadez ratōne 7 alioz. **Uel** si illa pcedant
alia: erit pcessus in infinitū. **Uel** si ille ē impossibilis: dēmi
natio p respectū vt p principia determinatiua nō sufficit.
Preterea illi respectū sunt pductōes. nec aut idez dēmi
nat se ad se. dicere em essentiā dēminari ad generatōnem
actiua p respectū qui nihil aliud est q̄ generatō actiua vt
dicez posse: est dicere q dēminat ad generatōem p gene
rationē. 7 ita q idē est principiu dēminatiuū sui. **Secdo**
modo dicere negādo ma. qz si sola essentia sit principiu
pductiū. ille tñ pductōes possunt esse alteriū ratōis qz
aliqua pluralitas pōt esse prima. 7 nulla pōt esse actu infi
nita nec etiā in potentia infinita in diuinis. nulla aut po
test esse necessario finita. nisi que est alterius rationis vel
p̄rigens aliquā alterius ratōnis. q̄ stante prima plurali
tate. necesse est q in diuinis sit aliqua pluralitas prima
oino 7 imēdiata vnitati. 7 ita potest poni q ista plurali
tas sit pductōnū sicut quozuncunq; falsa est. q̄ ista ma. in
diuinis. q. vbiq; est idē principiu 7 idem terminus. ibi
est pductio eiusdē ratōnis. **Tera** est tamen in creaturis
vt loquit p̄bus. qz ibi principiu formale pductiū: vel est
limitatū ad productionem vnius ratōnis sicut ipm est pzi

cipium vnius ratōnis: vel si est principium equiuocum et
ita productiū pluriū alteriū ratōnis. terminū formale
vtriusq; limitatus est. ita q non potest esse idem principi
um 7 terminū pluriū alteriū ratōnis. **Neutrū** pōt esse in
pposito. qz ibi principium est illimitatuz 7 etiā terminus
formalis. **Secdo** ptra arguit sicut arguit in prima q̄sti
one. qz tunc prima psona pducta. nō magis ex pductione
sua reali esset verbum. q. s. s. nec. s. s. magis esset. s. s. q̄ ver
bum. **Itē** suppositum habens idē principiu formale perfe
ctum aliquarū productionū. potest ita primo p illud prin
cipium in vnam illaz sicut in aliam. 7 ita prima persona
eque primo possit pducere. s. s. sicut 7 filiū. 7 ita. s. s. nō ne
cessario est a filio. **Tercō** mō pcedit minor q essentia est
principiu formale 7 terminū formale vtriusq; pductionis
nō tamen sic totale quin aliqd includit p se 7 in principio
formali 7 in termino. in principio quidem formali. qz me
moria pfecta 7 voluntas pfecta includit in essentia 7 i tez
mino formali quod est verbuz pfectuz 7. s. s. pfectus. inclu
ditur etiā essentia. 7 forte respectu vtriusq; tam in princi
pio q̄ in termino essentia habet ratōnez principalis. 7 re
spectu illius qđ pcurrit cum eadem. s. intellectus vel noti
cie voluntatis vel amoris. ppter q̄ idē p̄tatez essentie idē
est quo pducens pducit 7 terminū formale. ppter aut di
stinctionē pcurrentis cū essentia vt pote intellectū 7 volun
tatis in principio pductiū: sufficit principiu hoc 7 illud
ad pductōes alterius ratōnis 7 ad terminos quodāmo
do alterius ratōnis. 7 sic in principio habem⁹ essentiam et
intellectum. essentia 7 voluntatē. in termino aut habemus
essentia 7 noticiā. essentia 7 amorē. 7 ratōne eius qđ idez ē
in principio formali coicatio sit idez in termino formali
coicatu. 7 ratōne eius qđ distinctū est in principio sit for
malis ratō distincta pductionis. 7 illud qđ pcurrit in ter
mino sit formaliter distinctuz. **Si** queras istoꝝ duozum
pcurrentiū in principio formali. nōne alterū est principiu
formale 7 reliquū pcomitans. q̄ ab illo altero formali vel
dicez principiu formaliter idem vel oino alterū. **Rñ.** duo
que pcurrunt in principio. s. in memoria pfecta essentia et
intellectus. 7 in voluntate pfecta voluntas. 7 obm diligi
bile pns non se habent p accēs. nec sicut remotum princi
pium 7 p̄pinquum. sed totū hoc intellectū infinitū habens
obm infinituz intelligibile sibi p̄sens est p se vñ principiu
ita q alterū sine altero non est principiu pducēdi. 7 ideo
est vnicū principiu simpliciter productiū non distinctum
in duo principia productiua. cōsimiliē de voluntate 7 obo
respectu spiratōis. 7 p̄similiē de terminis respectu produ
ctionū. **Si** queras qre non pōt essentia sola vt distingui
tur contra voluntatem 7 intellectum esse principium p̄mu
nicandū se. **Rñ.** essentia mere intellectualis nō ē p̄cipiu
alicuiū pductionis. nisi vt coincidit cū memoria 7 volunta
te. **Ad** scdm. 7 primo ad rem scdo ad formā argumenti.
Ad rem potest dupliciter rñderi. forma que est in aliquo
supposito principiu pducēdi productione adequata.
illi forme non potest esse alicui alteri principium producē
di. nunc autē memoria est patri principium producēdi
productione adequata illi principio. ergo si sit in filio nō
potest esse filio principiu pducēdi. maior probatur ex
emplo sic. si calor esset igni principium calefaciēdi lignū
calefactione adequata illi calori. 7 ille idem calor cōmuni
caretur ligno: non possit esse ligno principium calefaciē
di. probo quia nec calefaciēdi se. quia tunc calor eēt prin
cipium calefaciēdi siue producēdi calorem in eodē sup
posito. nec alterum. quia calefactio ista ponitur adequa
ta illi calori. **Et** procedit ista probatio de adequatōe om
nimoda. vbi impossibile est actionem excedere principiu
formale agēdi 7 fm istum intellectum patet minor. quia
memoria sic in patre habet dictionem adequatam. q im
possibile est principium dictiūm excedere hanc dictionē
sicut impossibile est in diuinis dictionem esse nisi hanc. qz
de se est hec. patet ex solutione questionis. quia quicquid i
diuinis non p̄rgit pluralitatem alterius rationis. illud

Uso de productioni

bus sequit̄ q̄stiones de relatōibz. 7 primo de relatōibz originis. sc̄do de relatōibz cōmumbz. De relatōibz originis p̄mo q̄rit̄ in p̄patōe ad eēntiā. sc̄do in p̄patōe ad p̄sonā. tercō q̄rit̄ ad p̄fectōez siue q̄dditatē. p̄p̄riā. Est q̄ q̄stio prima. Q̄rit̄z ista duo possunt simul stare. q̄ relatio vt cōparata ad oppositū sit res. et vt cōparata ad essentiam sit ratio t̄m. Arguitur q̄ non. quia si vt p̄parata ad essentiam sit ratio t̄m. hoc est q̄ vt sic transit in eēntiā. s̄ vt p̄parata ad oppositū manet eadē rō. q̄ vt sic ē eadē eēntie. q̄ nullo mō pōt eē nō eadē. p̄ simplicitatē diuinā. s̄ si ē rō vt cōparata ad eēntiā. necio est ratio vt p̄parat̄ ad oppositū. Ad oppositū arguit̄ sic. vt p̄parat̄ ad eēntiā est rō. p̄bat̄ p̄ simplicitatē diuinā. vt aut̄ p̄parat̄ ad oppositū nō ē rō s̄ res. aliter nō p̄stiteret realit̄ distinctū. s̄ p̄dicta s̄l̄ st̄t. **Hic s̄t tria vidēda.** Primo si relatō originis i se sit res 7 que res. Sc̄do si p̄parata ad eēntiā sit res 7 que res. 7 ex h̄ apparebit p̄possibilitas vel incōpossibilitas istoz de q̄bz q̄rit̄. Tercō circa dicta i solutōe q̄dā dubia occurrētia dissoluent̄.

De primo. quia de equiuo

co nō ē simplicit̄ r̄ndendū. 7 h̄ nomē res sic p̄t̄ ex aucte loquētū de isto noie res ē equocu. ideo primū distinguēdū est de h̄ noie res. Sicut aut̄ colligit̄ ex dictis auctoz. h̄ nomē res pōt sumi cōssime. cōiter 7 strictissime. Cōmunissime p̄nt se extēdit ad quodcūq̄ q̄d nō ē nihil. 7 h̄ pōt intelligi dupl̄. verissime em̄ illd̄ ē nihil q̄d icludit p̄dictōez 7 soluz illud. q̄ illd̄ excludit om̄e eē extra intellectū 7 i intellectu. q̄d em̄ est sic includēs p̄dictōez sicut nō pōt esse extra aiām ita nō pōt eē aliqd̄ intelligibile vel aliqd̄ ens in aiā. q̄ nūq̄ p̄dictōez cū p̄dictōez p̄stuit vnū intelligibile. neq̄ sicut obm̄ cū obo neq̄ sic mod̄o euz obo. Alio mō dicit̄ nihil q̄ nec ē nec esse pōt aliqd̄ ens extra aiām. ens q̄ vt res isto primo mō accipit̄ oino cōssime. 7 extēdit se ad quodcūq̄ q̄d nō icludit p̄dictōez. siue sit ens rōnis. s̄ est p̄cise h̄ns esse i intellectu p̄siderate. siue sit ens reale habēs aliquam entitatē extra p̄sideratōez intellectū. s̄ accipit̄ in isto sc̄do mēbro in mō cōiter p̄ ente q̄d h̄z vel h̄re pōt aliquā entitatē nō ex p̄sideratōe intellectū. Et istoz duoz mēbroz vtrūq̄ p̄tinet ad primū mēbrū distinctōis quoz primū videt̄ valde extēdere nomē rei. 7 t̄m ex p̄mū mō loquēdi satis p̄bat̄. cōiter em̄ dicit̄ intentōes logicas eē res rōnis. 7 relatio nes rōnis eē res rōnis: 7 t̄m ista nō p̄nt eē extra intellectū. nō q̄ nomē rei s̄m vsuz loquēdi dēmiat se ad rem eē aiāz. 7 i isto intellectu cōssimo. put̄ res vel ens dicit̄ quodlibz cōceptibile q̄d nō icludit p̄dictōez. siue illa coitas sit analogie siue vniuoatōis de q̄ nō curo mō. possit poni primum obm̄ intellectū. q̄ nihil pōt eē intelligibile q̄d nō icludit ratōez entis isto mō. 7 isto mō quecūq̄ sc̄ia que nō solū vocat̄ realis s̄ etiā que vocat̄ rōnis ē de re siue de ente. In se cūdo mēbro istū primū mēbrū dicit̄ res q̄ h̄z vel habet̄ p̄ entitatē extra aiām. Et isto mō videt̄ loqui **Thūc. j. metha. c. v.** q̄ ea q̄ sunt coia oibz generibz sunt res 7 ens. nec pōt illd̄ intelligi d̄ vocabulis i vna lingua. q̄ in vnaq̄q̄ lingua ē vn̄ p̄cept̄ idifferēs ad oia illa q̄ s̄t eē aiāz. p̄cept̄ em̄ s̄t idē apud oēs. p̄mo p̄bermentias. 7 cōiter in qualibz lingua est vnū nomē impositū tali p̄ceptui p̄mū. qualiscūq̄ sit illa coitas siue analogie siue vniuoatōis. **Habem̄ q̄ primū mēbrū. s. cōssimū b̄p̄ritum.** in illud q̄d nō icludit p̄radictōez qualescūq̄ eē habeat. 7 in illd̄ q̄d h̄z vel h̄re p̄ p̄p̄riū eē eē intellectū. 7 isto mō vel vtroq̄ mō v̄l saltē sc̄do mō accipit̄ **Thūc. rē 7 ens** vt dicit̄ ē. sc̄do mō accipit̄ boetius distinguēdo rē p̄ modū rei. sicut loq̄t̄ li. de tri. p̄ inquit q̄ sit d̄ia p̄dicatōnū q̄z alie q̄dē q̄li rē mōstrāt. alie q̄i circūstātiā rei. q̄z ista p̄dicat̄ sic. q̄ s̄m se rem aliquā monstrāt. illa vō nō vt eē s̄ p̄t̄ extrīsec̄ aliqd̄ apponūt. vult q̄ distinguē rem p̄ circūstātiā. 7 sic s̄m eum sola tria genera

suba. qualitas. 7 quātitas. rem mōstrāt. alia vō rei circūstantias. **Hoc nomē res** in sc̄do mēbro acceptūz dic̄ aliqd̄ ens absolutū distinctū p̄ circūstātiā siue modū q̄ dicit̄ habitudinē vnī ad alterum. tercī mod̄o habet̄ a p̄bo q̄ dicit̄. vij. metha. accēntia dicit̄ entia q̄z sunt entis 7. j. c. iij. sic de nō ente logice. q̄dā dicit̄ esse nō ens. nō q̄dē simpl̄. sed nō ens. sic 7 qualitatē 7 infra queadmodū nō scibile ē scibile 7 queadmodū medicinale eo q̄ ad idē q̄dē 7 vnū. nō idē aut̄ 7 vnū. sic 7 de ente. 7 videt̄ eandē sn̄am dicē in principio. iij. q̄ queadmodū medicinale 7 salubre multipl̄ dicitur. ita 7 ens. **Ens q̄ siue simplicit̄ siue potissime dicit̄ 7 s̄ siue sit analogū siue vniuoatōez.** accipit̄ ibi p̄hs. p̄ ente cui p̄ se 7 primo p̄uenit eē. q̄d est suba sola. sic q̄ sub p̄rio mēbro cōssime p̄tinet̄ ens rōis 7 ens q̄dēq̄z r̄ale. s̄ sc̄do ens reale 7 absolutū. 7 sub tercō ens reale 7 absolutū 7 p̄ se ens. **Ex ista distinctōe p̄z. q̄ q̄stio si relatō sit res.** nullā difficultatē h̄z de re terciō mō accipiēdo vel sc̄do mō: q̄ nō ē suba neq̄ ad se t̄m q̄ in primo mēbro. s̄ nec de ente rōnis. q̄ p̄t̄ q̄ relatō ē intelligibilis siue p̄dictōe. **Est q̄ hic p̄mo si habeat eē siue sit res habēs entitatē realē. p̄p̄riā extra aiām.** 7 de hoc dico q̄ est res. sc̄do q̄ res. q̄ aut̄ relatō sit res. p̄bo. habitudo p̄ns extrema realia 7 realit̄ distincta 7 s̄ ex natura rei est realis. q̄z entitas qualē h̄z nō est p̄cise in aiā. 7 p̄ p̄ns ip̄a s̄m entitatē. p̄p̄riā est res suo mō s̄ habitudo p̄ns ad filiū est talis vt p̄t̄ ex sc̄da q̄stione ordinaria. **Ex h̄ apparet q̄ res ip̄a sit.** q̄z si sit res singularis vel ē ad se vel ad alterū. ip̄a formalit̄ ē res ad alterū. nec ista dēmiatio ad alterū repuḡt ei q̄ ē res isto mō loq̄ndo. q̄z isto mō res n̄ d̄signat̄ p̄ modū v̄l bitudinē vel circūstātiā rei. s̄ icludit eā.

De secundo arti. primo dice

tur illd̄ q̄d est reale. sc̄do q̄tum p̄tinet ad logicū p̄sideratō huī p̄positōis. r̄latō vt p̄parat̄ ad eēntiā ē res. tercō patebit de cōpossibilitate 7 incōpossibilitate istoz de q̄bz q̄rit̄. De primo dico q̄ relatō vt p̄parat̄ ad eēntiāz ē res. q̄d p̄bat̄ sic. **Quā aliq̄ quocūq̄ mō distincta p̄stuit̄ terciū. nō p̄stuitunt illud nisi vt aliq̄ mō se h̄nt adinuicē vel aliq̄ mō vniū 7 s̄ apparet de causis extrīsecis. q̄ nūq̄ causant nisi aliq̄ mō cōcurrāt ad causādū. 7 magis de causis intrīsecis q̄ nō p̄stuitunt suppositū nisi vt suo mō vniū. eēntia 7 relatō s̄m oēs p̄stuitunt p̄sonā qualescūq̄ rōez habeāt p̄cipij. s̄ h̄ ē iniquatū p̄currūt. q̄d nō pōt eē nisi vt relatō ē in eēntia.** **Ex h̄ habeo q̄ eēntia 7 relatō p̄stuitunt p̄sonā nō nisi vt relatō est in eēntia.** s̄ relatōez eē in eēntia est relatōez habet̄ p̄patōez ad eēntiā verissimā quā pōt habet̄ circa p̄sideratōez intellectū q̄ relatō nō p̄stuit p̄sonā nisi vt p̄parata ad eēntiā. s̄ nō p̄stuit p̄sonā nisi vt res. alioquin p̄sona vt p̄stuita formalit̄ nō esset res. s̄ relatō vt p̄parata ad eēntiā est res. **Secūdo sic.** q̄z p̄paratō ad eēntiā est oino ip̄amet relatō. aut aliqd̄ supueniēs siue rei siue rōnis nō curo q̄tum ad p̄positum. **Si est oino ip̄amet. p̄t̄ q̄ ip̄a sit res ex primo articulo.** et euz ip̄amet sit sua p̄paratō ad eēntiā. s̄ ip̄a vt p̄parata ad essentia est res. **Si sc̄do mō nulla habitudo adueniēs cuiusq̄ siue absoluto siue respectiuo. siue etiāz illa habitudo sit realis siue r̄oīs destruit illud cui aduenit.** s̄ p̄t̄ p̄supponit. p̄t̄ de intentōibz sc̄dis que non destrunt ratō nes intentionū primaz quibz adueniūt. non q̄ destruit illa realitas relatōnis p̄ hoc q̄d est p̄parata. 7 p̄ p̄ns p̄t̄ p̄positū. **Ex hoc p̄t̄ que res sit.** q̄z ad quodcūq̄ p̄parat̄ ali quid. ip̄m est ip̄m. nā s̄m p̄m primo p̄hisi. q̄d vere est nulli accidit. 7 esto q̄ substātia bonis p̄parata ad hominē nō sit substātia hominis. tamen semp̄ est res. 7 que res ē substātia. 7 q̄ suba bonis. q̄z ip̄a est ip̄a. **Sic hic. r̄latō q̄ eēntialit̄ est ad alterū. nūq̄ ē nō res. nūq̄ etiā ip̄a ē nisi ip̄amet res ad alterū.** p̄paratō aut̄ vt dicit̄ est nūq̄ destruit realitatē p̄p̄riam sed p̄supponit. **Hic tamē ē aliud mod̄o dicendi de istis relatōnibus qui talis est.** **Relatō p̄patōez importat 7 ad oppositū 7 ad fundamētuz.** ex alio aut̄ ordine h̄z q̄ sit real̄ simpl̄. s. ex ordine ad fundamētū. ex alio q̄ sit distincta ab alia. s. ex ordine ad oppositū. p̄rio mō eēntia d̄

una est realitas cum relationum diuinarum. ideo secundum huiusmodi comparationes non dicitur realiter. sed secundo modo. § 7c. **Contra.** Illud quo aliquid ens habet entitatem eo tanquam fundamento primo unitatis est unum unitate correspondente tali entitati. et per se distinctum a quocumque ente non habente hanc unitatem. a quo ergo relatio est res in actu extra suam causam: ab eo est distincta realiter a relatione quacumque que non est ipsamet. siue quod non est ens entitate propria ipsius. **Confirmat** specialiter de relationibus. quod quilibet relatio saltem personalis seipsa formaliter est incoicabilis. quod autem seipso formaliter est incoicabile seipso formaliter a quocumque coicabili est distinctum. ergo relatio a quo habet suam realitatem qua formaliter est incoicabilis. ab eo habet distinctionem. **Adterea** si essentia ut dicitur est realitas cum relationum. et ideo secundum illam comparationem non differunt realiter. sed cum illa comparatio sit etiam in essentia: sequitur quod ut sunt in essentia. non differunt realiter. sed ut sunt in essentia vel nullo modo differunt. quod omnino est irrationabile. vel sola ratio differunt. et si hoc. ergo constituta per ipsas ut sunt in essentia. sola ratione differunt. persone autem constituntur per ipsas ut sunt in essentia ut dicitur in prima ratione. § 7c. **Quod** ergo ad istud videtur rationabili. quod ab eodem habeat quod sit realis. et quod sit distincta a relatione opposita. et hoc intelligendo quomodo: cumque. nam non est intelligibile quod sit realis nisi sit realis habitudo ad oppositum. et sic realiter distincta ab opposito. nec ipsa potest esse realiter distincta ab opposito nisi ut habitudo realis. et sic est res eo modo quo sibi uenit esse res. seipsa ergo formaliter est res et seipsa formaliter est distincta ab opposito. **Ad fundamentum** autem habet utrumque fundamentaliter et radicaliter. **Quod** ad logicum ista propositio relatio ut comparata ad essentiam est res. videtur distinguenda. quod ista in quantum vel secundum quod dupliciter accipiuntur. aliquando enim hec nota notant rationem accipiendi illud quod determinat per ipsa aliquando enim non solum hoc. sed proprie importat causalitatem respectu inherente predicati. **Exemplum** motus est actus entis in potentia secundum quod in potentia. licet secundum quod importat rationem secundum quam motus est actus mobilis. quia cum sint in mobili due rationes. est enim in actu et in potentia ad aliud. motus est actus eius secundum quod est in potentia. nec tamen ibi hoc quod est secundum quod est in potentia. notat causam inherente predicati. quia quando sic accipitur: infert ulem secundum philosophum primo priorum. ut iusticia est bonum secundum quod bonum. sequitur secundum ipsum. ergo iusticia est omne bonum et planius a parte subiecti. ut si homo secundum quod rationale intelligit sequitur quod omne rationale intelligit. **Hoc** modo etiam quod idem ponit determinatum superius mediante hac dictione in quantum in primo sensu considerat precisa ratio ipsius quod determinat. in alio sensu notat quod ratio reduplicati sit ratio inherente predicati cum subiecto. primo modo dicitur quod homo considerat in quantum habet. est precise considerat. secundo modo homo secundum quod homo est rationalis quod quod sequitur reduplicatorem. est ratio inherente predicati. et etiam autem procedi potest quod homo secundum quod homo est risibilis. et est ibi causa inherente secundo modo dicitur per se. **Ad** propositum cum dico quod relatio ut comparata ad essentiam diuinarum est res. potest intelligi dupliciter. primo modo ut relatio considerate sub tali comparatione ueniat hoc predicatum res. vel secundo modo quod illa comparatio sit ratio inherente huius predicati quod est res. **Secundo** modo propositio est falsa. quia illa comparatio ad essentiam est sola comparatio rationis. est enim inter extrema non distincta realiter. relationes. scilicet et essentia. que tamen potest intellectus comparare et ita est inter ea relatio rationis. non ergo de isto intellectu loquimur sed de primo. et tunc est sensus. quod primitas non solum precise accepta secundum quod primitas sed etiam secundum quod considerata sub ista ratione ut comparat ad essentiam. vel ut est in essentia est res. quia ista comparatio non diminuit nec destruit primitatem esse res si presupponit sic. procedit secunda ratio ad conclusionem secundi articuli. **Exemplum** homo ut risibilis intelligit. hec non est vera sic quod risibilitas sit causa inherente predicati. sed sic est vera quod homini considerato sub ratione risibilis. non repugnat sed predicatum intelligit. si uenit. **Et** isto modo quecumque determinatio sub qua considerat subiectum quod tamen non excludit predicatum non falsificat propositio in qua predicatum dicitur de subiecto sic determinato. **Ex** istis patet potest illud quod queritur. si oportet primo videtur intellectum huius quod dicitur quod relatio est ratio. nam quod aliquid dicitur

ratio. potest ad propositum intelligi dupliciter. uno modo quod est modus illius cui comparat et non res tali realitate. sicut Boetius vocat habitudines circumstantias et non res. quia non habet tale realitatem quale habet ille quare sunt circumstantie. et quanto aliquid recedit a realitate perfecta. tanto magis accedit ad rationem. **Alio** modo aliquid ut accipit sub ratione formaliter. potest dici ratio vel ens rationis. sicut si homo ut ule dicitur esse ratio. per quanto consideratur sub unitate que est per se ratio. **Illis** duobus modis potest considerari relatio ut comparat ad essentiam est ratio. quia est modus circa essentiam et non habet tale entitatem formaliter quale habet essentia sed est quasi circumstantia respectu eius. et etiam cum dico ut comparat ad essentiam. hec comparatio ut dicitur est importat respectum rationis. et sub ea considerat primitas. et per tanto primitas ut comparat ad essentiam est ens rationis. quia acceptum sub ratione. sed siue sic siue sic dicitur primitas. ut comparata est ad essentiam. ratio non tollit quod primitas sit res. quia quantum ad primum ipsa suo modo est res. scilicet res ad aliud. licet dicitur ratio respectu rei ad se. **Quod** ad secundum ipsa considerata sub ratione que est comparatio ad essentiam dicitur ratio. et ut sic ipsa non est res quia illud sub quo considerat non habet entitatem ex se. **Ex** hoc patet quod ista sunt sic. quod ipsa relatio comparata ad essentiam sit ratio. scilicet duplici modo predicto. et in quo ipsa ut comparat ad essentiam sit res sic ias dicitur est. **Stat** etiam quod ipsa comparata ad oppositum sit res. quia ipsamet est comparatio ad oppositum. et ipsamet est ipsa res. que est talis comparatio. **Et** magis unitate dicitur res. ut comparata ad oppositum. et ratio ut comparatur ad essentiam. quia ut comparat ad oppositum est eque et similis entitatis cum opposito. nec respectu eius habet rationem modo di sicut nec e contrario. similiter ipsa est comparatio sui ad oppositum et ideo cum dicitur ut comparata. non considerat sub aliquo ratione que proprie dicitur ratio. non enim est aliud primitas ut comparatur ad similitudinem que primitas ut comparata ad similitudinem et habet in speciali partem ut est primitas. **Stant** ergo sic quod primitas ut comparata ad oppositum sit res non tamen eo modo quod ut comparat ad essentiam est res. sed ut comparata ad oppositum est res. illis duobus modis quod similis entitatis distincte per modum. et est res non accepta siue considerata formaliter sub ratione. et quod ipsa comparata ad essentiam sit ratio. propter duas opposita. quia scilicet modus essentie. et quia accepta sub ratione que est ipsa comparatio ad essentiam. tamen utroque modo et ut comparata ad oppositum et ut comparata ad essentiam est res. et eadem res. quia ipsamet est comparatio realis ut probatum est.

De tercio arti. arguitur con

tra predicta primo sic. Si relatio comparata ad essentiam est res. aut est res ad se aut ad alterum. quod relatio sit res ad se qualicumque videtur includere predictioem. sed ut comparata ad essentiam est res ad alterum. sed ut comparat ad essentiam est idem quod essentia. ergo relatio ut ideem est essentie vel ut est essentia est res ad alterum. et tunc ultra. ergo essentia est res ad alterum. **Ista** sequentia probat per se. quia si homo secundum quod rationale intelligit ergo rationale intelligit. **Et** ratione etiam quod predicatum quod uenit alicui. per rationem alicuius propter uenit ei. **Item** si relatio ut comparata ad quodcumque sit res. propria realitate. ergo sicut relatio in creatura ut comparata ad fundamentum est res propria realitate. et non precise realitate fundamenti. ergo ibi accens propria accidentalitate. quia non est ibi substantia. et tunc sequitur quod alia est accidentalitas relationis in creatura. et accidentalitas absolute soluti in quo fundatur. et sic videtur sequi processum in infinitum quia illa accidentalitas relationis habet propria realitatem. et non nisi accidentalem ergo habet propriam accidentalitatem. et illa similiter et sic in infinitum. **Consimiliter** in diuinis si habet propriam realitatem ut comparatur ad essentiam. ergo illa est subalis vel accidentalitas. **Ad** accidentalis. quia nullum accidentale est in deo. v. de tri. c. v. ergo habet propria subalitate. et tunc per primitatem habebit esse per se. quod est inconueniens. quia tunc erunt in diuinis tria per se esse. quia tres relationes. cum tamen non sit ibi nisi unicum per se esse. secundum beatum aug. viij. de tri. c. viij. dicentem quod substantia est quo patet est et quod sicut sicut habet esse. licet non sit quod patet est patet. **Ad** primum patet in secundo articulo de distinctione istius propositiois. relatio ut comparatur ad essentiam est res. quia vera est. putat ut vel in quantum denotat determinationem vel specificationem siue determinatam acceptionem primitatis sub ista ratione que est comparatio ad essentiam. non est autem vera. putat denotat

causalitate inherente predicati ad subm. In primo ergo intellectu quando queritur. que res sit. dici potest quod est res ad alterum quod participatio ad essentiam non facit quod proprietati repugnat sua propria realitas que est realitas ad alterum. nec tamen est sic intelligendum quod proprietatis participatio ad diuinitatem sit res ad alterum ita quod alterum sit diuinitas. ut sit sensus. proprietatis est res ad diuinitatem. sed est sensus. proprietatis participatio ad essentiam est res rationis et in se res ad alterum. scilicet ad filium. quod qui participat proprietatem ad diuinitatem excludendo filium vel non includendo filium. non participat proprietatem nisi habeat duo contradictoria in intellectu suo. cum proprietatis forma illud quod est. sit per se ad filium. Et licet proprietatis non sit seipsa participatio ad diuinitatem sed ad filium ut ad correlatiuum. tamen proprietatem ipsam includendo filium potest intellectus participare ad diuinitatem. quod intellectus potest aliquid participare per actus suum ad illud quod non est per se correlatiuum ex natura rei. Secundum hunc intellectum potest dici. quod proprietatis ut participatio ad essentiam est res ad alterum. et cum inferatur. ergo ut est essentia vel ut idem essentie est res ad alterum. procedat in se intellectu. Et ultra cum dicitur. ergo essentia est res ad alterum. Respondeo. hoc potest intelligi dupliciter. per idem proprietatem. vel formaliter. primo modo posset concedi et sensus dicitur. quod diuinitas est res que est ad alterum. quod est paternitas. non autem est concedendum formaliter quod diuinitas forma sua sit ad alterum. sed quod in antecedente fuit predicatio formalis dicendo paternitas ut participatio ad essentiam est res ad alterum. ideo si inferatur sicut predicatio in parte. quod diuinitas est formaliter ad alterum. neganda est propositio. quod non oportet quod predicatum eo modo ueniat determinatum quo modo uenit alicui intellectio sub reali determinatio. quia illa determinatio non notat esse rationem inherente predicati ad subiectum sicut hic. et per hoc patet ad probationes propositio. hoc forma quod ratio nalis est. ista propositio tenet. putat forma quod notat causalitatem inherente predicati ad subm. sic autem non accipitur in proposito sed quod dicitur ut participatio ad essentiam. et sicut ad probationem sequentem. esto quod predicatum ueritatis insit illi quod est ratio inherente alij. hoc non habetur nisi forma quod ly forma quod tenet. proprie reduplicatiue. hoc autem non sic accipitur. ut dictum est in illa distinctione logica in secundo articulo. **S**i obijciatur quod illud quod est in aliquo formaliter. potest illud denotare. ergo si relatio ut participatio ad essentiam sit in essentia essentia potest denotari a relatione. et per omnes essentia formaliter referat ad aliud. Respondeo. aliquid denotatiua vel secreta predicat de aliquo primo modo per se. aliquid de alio per se secundo modo siue per actus. de proposito quidem est susceptiuo et forma predicat denotatiuum siue secreta forme per se primo modo spiritualiter si subm est per se unum quantum ad conceptum. sicut hoc dicitur rationalis siue animus per se primo modo. sed corpus quod est altera pars propositi dicitur denotatiue animatum. proprie tamen sicut per se secundo modo siue per actus. quod illud non est totum includens formam sed susceptiuum recipiens formam. ubi enim ergo est aliquid forma oportet dare predicatorem formale de toto quod est per se primo modo. etiam in creaturis oportet dare coiter predicatorem si sit proprie denotatiua quod sit forme de susceptiuo. In diuinis prima predicatio non negat. nam per generat siue generans generat per est quasi propositum includens quasi essentialiter formam illam quod de ipso predicat. sed denotatiua predicatorem quasi forme de quasi susceptiuo non oportet dare illi. sed declarat auctorem et rationem. Ratio sic. quod intelligitur ibi quasi susceptiuum forme. est illimitatum ad oppositas formas vel relationes. et tamen non distinguitur ab eis. quod autem denotatur a forma aliquid denotatur per se esse distinctum ab opposito. quod ergo hic non est susceptiuum proprie forme sed esse sibi et opposito. et forma talis denotare non posset nisi proprie susceptiuum. quod non est nisi distinctum ab opposito. ideo nulla est predicatio denotatiua relationum sed susceptiuo. Hoc confirmat per Damascenum. li. j. c. v. ubi uult. quod relationes determinant hypostasies non naturam. notat ergo illud determinare de quod predicat in secreto. quod notat illud participare ad oppositum et distinguitur ab opposito. Ad formam ergo rationis quam dicitur. relatio est in essentia ergo essentia potest denotari a relatione. non sequitur. et ratio dicta est. et cum dicitur omnis forma potest denotare illud in quod est extendendo denotatorem ad predicatorem denotatiua essentialiter in secreto. sicut hoc est animus. et ad denotatorem proprie dicta. sicut homo est risibilis. vel lignum est album. vel hoc intelligitur. procedit potest quod omnis forma aliquid istorum modorum denotat illud in quod est quod ad minimum de compositio predicat in secreto. licet illud sit extendere.

denotatorem. sed si tu accipias de illo in quo est ut in susceptiuo. predicatum predicat proprie denotatiue. negandum est. nisi illud susceptiuum sit limitatum vel nisi predicatio illa denotatiua importet subm esse proprie et distinctum ab opposito. Ad secundum licet esse magna difficultas per se. tamen in proposito ea praesentio. procedendo tamen quod relatio que est actus in creaturis proprie habet accidentalitatem. quod illa est per se res. et non est illa res in qua fundatur. nec est res per se ens. sicut suba. ita oportet dare quod ipamet per se sit res habens proprie accidentalitatem. quod non sit accidentalitas entis ad se. sed accidentalitas ad alterum. sicut enim non est eadem entitas ad se et ad alterum. sic nec eadem accidentalitas actus entis ad se et actus entis ad alterum. Et cum arguitur quod est processus in infinitum. Respondeo. standum est in ipsa relatione. nec ulterius procedit. verbigra. in albedine fundatur similitudo. ista similitudo habet aliquam accidentalitatem proprie ab accidentalitate albedinis distincta. sicut relatio est generis distincta a genere qualitatis. Si queras de accidentalitate similitudinis si ipsa est alia a similitudine. dico quod non. quod similitudo est sua accidentalitas ad fundamentum et seipsa accidit fundamento. sicut seipsa est ad oppositum. Uniuersaliter ei quod uenit alicui sic quod omnimoda contradictio sit illud esse siue hoc. hoc est idem realiter illi et per oppositum ubi non est omnimoda contradictio. non oportet idem esse omnino. nunc autem contradictio est similitudine esse. et non esse fundamentum vel non esse ad terminum. ideo accidentalitas sua ad fundamentum est idem sibi. sicut ipsamet est similitudo vel habitudo ad oppositum. status est ergo. quia accidentia. litas similitudinis non est alia res a similitudine sed similitudo est quedam res alia ab albedine. quia habitudo. et etiam accidentalitas albedinis potest poni quedam res alia ab albedine. quia albedo est quedam res absoluta. et absolutum potest esse sine contradictione sine subo. et ideo non est idem habitu dini sue ad subm. nec seipso accidit illi. Falsa est ergo illa quod ratione similitudo accidentalitatis albedinis habet aliam accidentalitatem ab albedine. pari ratione accidentalitas similitudinis habebit aliam accidentalitatem a similitudine. Falsa est etiam illa quod ratione accidentalitas similitudinis est eadem sibi pari ratione accidentalitas albedinis est eadem sibi. quod albedo est ens absolute et similitudo relatio. et ex hoc non est predictio albedine esse sine participatio ad sufficientem. est autem predictio similitudine esse sine participatio ad fundamentum. et ideo illa participatio non est eadem albedini. ista autem est eadem similitudini. nihil autem aliud est similitudine esse quam habitudine huiusmodi ad hoc. nec tamen dico quod relatio ad quod est cumque participat. seipsa participat. quod potest participare relatione rationis. quod non est ipsa. et forte realiter alia a se. sicut proportionabilitas fundatur in proportionem. hoc dico quod relatio seipsa et non a participatio participat si tamen appareat ad quodcumque siue quo est contradictio ipsam esse. **E**t cum arguitur ulterius de substantialitate relationis in diuinis. Dico quod licet philosophus distinguat in predicamentis substantiam primam a secunda. tamen ad propositum essentia habet rationem utriusque substantie quantum ad aliquid. substantie quidem secunde quo ad hoc. quod ipsa est communis: non tamen quo ad hoc quod ipsa sit uniuersalis. hoc est diuisibilis vel plurificabilis. Est enim communis communitate reali forma Damasceni. c. iij. ibi est communitas sola substantie non rationis sicut est in natura creata. habet autem rationem substantie prime quantum ad hoc quod est esse hoc. siue singulare. quia essentia de se est hec. non dico quo ad hoc quod est esse incommunicabile. quia hoc esset imperfectionis. Non restat autem alia ratio substantie qualitercumque accepte in diuinis querenda ultra rationem essentie. nisi ratio incoicabilis. ista autem in diuinis non potest esse per se ratio sube quantum ad eodem operi. forma quam loquimur coiter in istis questionibus. quam non mouet hoc questionis adhuc: quod quicquid est ibi. non tamen substantia sed etiam ad se coicabile est. patet ergo quod relatio in diuinis nullam habet rationem substantialitatis. quod tamen habet rationem incoicabilis. que nec est ratio sube secunde nec prime. quantum ad illud quod pertinet ad perfectionem substantie. quod est esse hoc. illud enim conuenit essentie de se. **S**i arguitur contra hoc. quicquid pertinet ad substantiam primam. habet per se rationem aliquam substantialitatis. huiusmodi est incoicabilitas quod non est ibi nisi per

relationē. & zc. Rñ. intelligēdo maiorē de incoicabilitate pntente ad subam primā q̄ est incoicabilis. ip̄a vera ē in creaturis. nō sic in deo. & ratio est. qz ultimū p̄rabēs naturam siue ad singularitatē siue ad incoicabilitatē i creaturis est eiusdē generis cū natura p̄tracta. & p̄ p̄ns ip̄m fm̄ ratōez suā formalē p̄tinet ad gen^o sube. in deo nō est sic vt dictū est p̄ri^o. qz vt dictū est p̄ri^o ad incoicabilitatē p̄rabēs re nō p̄t aliqd p̄tens ad gen^o sube vel q̄si gen^o sube i diuinis. qz q̄libet tale est coicabile. **Sed** adhuc arguitur illud p̄ qd̄ in diuinis sit p̄tractio vel determinatō qlitercū q̄ dicta ad incoicabilitatē vel ad incoicabile. fm̄ rōez suā formalē est suba vel accēs. qz inter hec nō cadit mediū. nō aut accēs. p̄tz q̄ suba. q̄ hz p̄riaz substācialitatē. Rñ. hic r̄idet Aug. v. de trini. c. vi. q̄ non omne qd̄ in deo est. fm̄ substāciā dicit vel fm̄ accidens. dicit em̄ aliquid ibi quod nec fm̄ substāciā dicit nec fm̄ accidens. vt pote illud qd̄ ad alteruz dicit. **Si** adhuc tercō replices sic. Illud quo formaliter suppositū in diuinis incoicabile est. aut est tale cui p̄petit formaliter inherere. aut cōuenire potest. aut cui repugnat oīno. **Si** primū. q̄ est accidens. si scdm̄ cum illud sit substācia cui repugnat inherere alteri. & hoc. put substācia distinguūt p̄tra accidens. sequit q̄ habet rōez substācie p̄riā. & ita p̄riā substācialitatē qd̄ est. p̄positū. Rñ. fm̄ Thuc. ij. metha. non inherere & nō posse inherere. nec est ratō substācie vt substācia est genus. nec inherere est ratio accidētis vel alicui^o generis accidētis. qz inherere ē dare esse vel actū fm̄ quō alicui termino p̄iori simplr̄ enti. sed substācia est illud substractū cui p̄uenit nō inherē. vel cui repugnat inherere. & accidēs vel qualitas vel quātitas est natura cui p̄uenit inherē. **De** q̄ in diuinis illud membrum q̄ quo p̄sona in diuinis ē formalitē incoicabilis. ē tale cui repugnt inherē. repugnt em̄ illi dare esse fm̄ qd̄. alicui enti simplr̄ p̄iori. q̄ inherē. & hoc fm̄ ratōez suā formalē. **Nec** tñ sequit q̄ fm̄ suā ratōez formalē habeat p̄riā substācialitatē. qz vt dictū est. hoc nō p̄plet ratōez substācie vt distinguūt p̄tra alia genera. **Si** quarto replicet. q̄buscumq̄ repugnt inherē. repugnt eis p̄ aliquā vnā ratōez. substācie aut p̄uenit. vel alicui de genere sube hoc. & p̄ te. p̄prietati incoicabili i diuinis. q̄ p̄ aliqd̄ p̄mūe eis. nō p̄ rōem entis. qz enti nō repugnat inherē. nec p̄ ratōez alicui^o inferioris ente. nisi sube. p̄tz discurredo. q̄ illa p̄prietas incoicabilis cui fm̄ se repugnt inherē. fm̄ se includit p̄riā ratōez substācie. & ita habebit p̄riā substācialitatē qd̄ est. p̄positū. **Rñ.** impfectio p̄t repugnare alicui. vel qz includit p̄fectionē simplicitē. vel qz includit impfectōez illi impfectōi repugnātē. siquidē sunt multe impfectōes repugnātes in se. verbigra. repugnat deo eē albū. & nigro repugnt eē albū. deo aut p̄pter p̄fectionē simplr̄. que repugnt toti generi coloris. imo toti generi qlitatis. imo toti generi entis causa. ti. nigro aut repugnat albū p̄pter p̄fectōez suā limitatā sub genere coloris. que p̄fectio limitata necessario habet imp̄fectōez annexā. aliā tñ & in alio gradu a p̄fectōe albi. q̄ illa maior negāda est. q̄buscumq̄ repugnt eadē imp̄fectō cuius modi est inherē vel dependētia ad subm̄. eis repugnt p̄ aliquid idē in ip̄is. qz nō oportet q̄ eis q̄bus repugnt aliqd̄ idē sit aliqd̄ vni^o ratōis. q̄ a p̄te ip̄oz sit ratō illi^o repugnātē. imo ratō p̄riā vniuscuiusq̄ eoz p̄t esse ratō repugnātie ad aliqd̄ idem. **Ad** p̄positū inherē siue dependere ad subiectum est imp̄fectio. ideo ista repugnt substācie. cū ip̄a talis entitas sit. q̄ sibi repugnt esse entitatē diminutā. qz dat esse simplicitē siue primū. qd̄ est oppositū ei qd̄ est inherē. cū hoc etiā repugnare p̄t relatōi i diuinis. que licet nō det esse simplr̄ siue p̄ se esse. tñ ip̄a talis entitas est qd̄ repugnt sibi esse entitatē diminutā siue actū fm̄ qd̄. inherē aut repugnt essentīe diuine qz est p̄fectō simplr̄. repugnt etiā relatōi diuine licet nō sit p̄fectō. qz ip̄a ex ratōe sua nō p̄t esse entitas imp̄fecta. & inherē nō p̄t p̄petē nisi enti dependenti & p̄ p̄ns imp̄fecto. **Ad** argumētū p̄ncipale cū arguit. q̄ relatō vt p̄pata ad essentīā est ratō. & q̄ causa hui^o ē. qz ip̄a vt p̄pata ad essentīā trāsīt in essentīā. vtrūq̄ assumptū p̄t

habere vnū intellectū verū & aliū falsum. p̄t em̄ intelligi ratō. vt ratō opponit rei siue enti extra aīaz. & hoc ē falsū qz ad qd̄cūq̄ p̄pat semp̄ ē res extra aīaz p̄riā realitate q̄ est ad alterū. Alio mō p̄t intelligi ratō idem q̄ mod^o siue circūstantia rei fm̄ Boetiū. sic p̄cedendū est q̄ relatō sit ratō respectu essentīe. nō tamē p̄pter hoc tollit quin p̄pata ad ip̄am sit res. **Cō**similitē p̄t intelligi trāsire in essentīaz vno mō ita q̄ nō habeat p̄riā entitatē ad alterū. & iste intel lectus est falsus. Alio mō trāsire in essentīā sic q̄ non remanet distincta realitē ab essentīa. **Et** licet nō sit hic q̄stio de idēp̄tate vel distinctōe relatōis & essentīe. imo illa ē difficilior q̄stione p̄posita. tñ p̄cedi p̄t q̄ relatō p̄pata ad essentīā est ratō scdm̄ mō. & hoc mō nō manet realitē distincta. est tñ res extra aīaz p̄riā realitate q̄ est ad alterū. & sic manet p̄t manē excludit trāsītum destructiū p̄riē realitatis. **Cō**similitē si inferat i p̄clusionē q̄ ip̄a vt p̄pata ad oppositū. est ratō supple respectu essentīe. qz sic accipiebat in p̄missa. p̄cedit. ad nihil em̄ p̄pari p̄t qd̄ tollit ab ip̄a qn̄ sit modus essentīe. tñ nō sequit q̄ vt p̄pat ad oppositū n̄ est res qz hoc mō esse ratōez nō repugnt ei q̄ ē eē rem. **Si** arguit respectu essentīe est res. q̄ est alia res. & sic nō trāsīt in essentīā q̄tuz ad idēp̄tate realē. Rñ. q̄ q̄stio de realitate relatōis n̄ est q̄stio de alietate. imo p̄ma p̄tinet ad p̄blemata de accēte vel genere. scdm̄ ad p̄blemata diffinitionū de eodem vel diuerso. p̄tz ex p̄mo thopi. **In** exēplo etiā p̄tz. **Idē** hō vt p̄pat ad sor. est res. imo sor. vt p̄pat ad sor. est res. & vtrūq̄ p̄bat. qz idēp̄tate realis nō est nisi rei ad rez. hō est idē realiter sorū. & sor. est idē sor. & vt dicit idē sor. p̄pat sor. p̄tz de se. nec tñ hō vel sor. vt p̄pat ad sor. est alia res a sor. sic q̄ in p̄posito stant. q̄ relatō vt p̄pata ad essentīā ē res & tñ nō alia res. **Et** si q̄rat nūqd̄ est eadē res cū essentīa vel alia. si dicit q̄ eadē realiter hoc tñ non oportet p̄ q̄stionē p̄positā. s̄ sufficit dicere q̄ ip̄a ē res que ē ad alterū. sic er go ad quodcūq̄ p̄petur transit in essentīā & manet.

Questio. iij.

Deinde queritur de

relatōe origis in p̄pate ad p̄sonā. & sp̄ali ter ad p̄sonāz p̄mā. **Et** s̄. s̄. sepata vel abstracta relatōe origis. posset manē p̄ma p̄sona diuina p̄stituta & distincta. & arguitur q̄ sic. **Q**uod aduenit p̄sone p̄stitute. nec p̄stitit nec distincta p̄ma distinctōe. relatō origis est b̄mōi respectu p̄me p̄sone i diuinis. q̄ zc. p̄batō mi. relatō origis sequit actōez vel passionē ex. v. metha. illa q̄ p̄uenit p̄me p̄sone non p̄t sequi nisi actōez qz p̄ma p̄sona nō est ab aliq̄. actō aut non p̄t esse nisi suppositi erētis. ita q̄ ratō actōis p̄supponit ratōez p̄positi. q̄ p̄ma p̄sona est p̄sona vel supposituz per aliquid p̄rius ip̄a relatōe. **O**ppositū. abstracta relatione non manet nisi essentia vel substācia p̄muniis. que nō potest esse ratio p̄stituendi p̄sonam. quia non est propria nec coicabilis. ergo zc. **In** hac questione que supponit quoddam dictum p̄mune. s̄. q̄ persona diuina constituitur per relationem. quod dictum non discutatur hic. quia est difficiliter p̄posito. sed sit in istis questionibz suppositum tan qz p̄muniter concessum. non em̄ oportet omnia in dubium reuocare vbi suppositis dictis p̄muniis p̄positum potest declarari. nam ista questio nō querit generaliter. si p̄sona diuina potest p̄stitui per relationem. sed specialiter de p̄ma p̄sona. quia de ea videtur esse specialis difficultas. & s̄ propter p̄rioritatem eius ad alias. que videt̄ repugnare nec correlatiuorum. ergo supponendo cōmunem opi. de eo qd̄ querit specialiter de p̄ma p̄sona. sunt hic tria vidēda. **P**rimo supposito q̄ aliqua p̄sona diuina p̄stituat p̄ flatio nem vt videt̄ questio supponere. an repugnet specialitē p̄me p̄sone. **S**ecūdo dato q̄ non. qua relatōe posset p̄ma p̄sona p̄stitui. **T**ercō qualiter se habent iste relatōes ad inuicem q̄ p̄muniter p̄cedunt inesse p̄me p̄sone. & vltimo patebit quasi pro quodā correlario cuz quali abstractione vel sepatione possit stare ratō p̄me p̄sone.

De primo accipio hanc pro

positōnez suppositus eiusdē nature nō repugnt habē pprietas
tes hypostaticas que sunt simul natura. pbat ista. qz sup
posita eiusdem nature nō habent inter se prioritatē natu
re seu prioritatē essentialē. Et pfirmatur p pbm terco me
tha. pccordantē in hoc cum p. qz in his que sunt eiusdē spe
ciei. nō est prius 7 posteri⁹ nunc aut ex hypotesi scda pso
na pōt cōstitui p relationē aliquā originis. ergo nō repu
gnat prime persone cōstitui per aliquā pprietatem. que sit
simul natura cum illa cuiusmodi est alia relatio originis
¶ Preterea. si specialiter repugnaret prime psonē cōstitui
per relationem originis. nō esset ppter aliquod cōmune si
bi 7 alijs. quia ex hypotesi nō repugnat alijs. ergo ppter ali
quid qd est speciale prime psonē. sed hoc falsū est. quia ni
hil est sibi speciale nisi prioritas originis fm quam quelibet
psona est ab ipsa 7 ipsa a nulla. sed ppter hanc priorita
tem nō repugnat sibi pstitui p relationē originis ad secun
dam psonam. quia hoc nō esset nisi ppter similitudinem quā
requirit relatio inter duo extrema. que similitudo videt re
pugnare illi prioritati in hac psona. sed hoc non est verum
pbo. quādo sunt aliqui ordines alterius ratiōis quozuz
vnus non includit alium. nec pperit. nec coerigit necessa
rio illum. potest iste esse sine illo. imo cum quadaꝫ simulta
te opposita illi ordini. patet satis in exemplo. Ordo dura
tionis 7 nature sunt tales. qz ille qui est nature non inclu
dit illum qui est duratiōis. nec necessario pperit sine co
erigit. ideo pōt esse sine illo. patet ex ratiōe quia nunq̄ est
impossibilis sepatio nisi p hoc qd hoc includit sine neces
sario coerigit illud. Nunc aut ordo nature siue essentialis
7 ordo originis sic se habent. qz ordo originis non semp
cludit ordinē essentialē. nec ipm necessario pperit nec co
erigit. ergo pōt stare simultas opposita ordini essentiali cū
ordine originis. sed simultas opposita ordini essentiali suf
ficit ad simultatē correlatiōnez. ergo possunt aliqua eē si
mul simultate correlatiōnez. que est simultas essentialis et
tamen esse ordo originis inter ea. ¶ Maior que est bipartita
scz de non includēdo ordinē vel non pperendo illū. pbat
quia ordo nature siue essentialis. necessario includit imp
fectionē in altero extremoꝝ. s. in posteriore. ordo originis
nō requirit nisi qz hoc sit ab hoc. hoc aut esse ab hoc nō in
cludit necessario impfectionē eius qd est ab hoc. qz nō in
cludit necessario qd pcedens sit impfect⁹ natura illo a q̄
pcedit. pcessio em non includit de se qz sit equoca. nec per
pns qz forma impfectior sit in pducto q̄ in pducēte.

¶ Iuxta illud quod supponi

tur de scdo articulo. dico qz alia relatiōe pstituit scda pso
na. 7 alia sibi opposita pstituit pna psona. pbat sic. Pri
ma pprietas incoicabilis positiva. est pprietas pstitutiva
prime psonē. talis est illa que corrdet correlatiue prime
relatiōi in psona pducta. qz 7c. maior ptz. qz cū psona iclu
dit cēntiā 7 entitatē incoicabile q̄ sunt in q̄stione supposita
fm Ric. iij. de tri. pprietas pme psonē nō opret qz aliqd p
se importet nisi pma entitatē incoicabile. maior ptz. qz fm
siaz cōem in ista q̄stione supposita. nihil pōt esse ibi inco
mūicabile nisi pprietas ptnēs ad originē. 7 p pns in pma
psona nō ē incoicabile nisi pprietas ptnēs ad pma origi
nem. Illa em que ptnet ad scdaꝫ originē coicabilis ē. qz ē
duaz psonaz pducētū. Illa aut que ptnet ad pma pdu
ctionem actiua. opponit illi q̄ ptnet ad pma passiva. sicut
em fil⁹ pma pprietatē habet ptnentē ad generari siue dici
ita p̄ pma pprietatē incoicabile hz ptnentē ad dicere siue
gignē. qz illa puenit p̄ fm qz hz intellectū secundū. qui i
tellect⁹ est prima rō pductiva in p̄. ¶ Cōtra istā rōez in
statur. p̄ vtrāqz istaz pmissaz. 7 pmo q̄tum ad ma. Vide
tur em qz ingenitū sit pma rō pstitutiva pme psonē. 7 tunc
maior ē falsa. qz pma pprietas positiva sit pprietas psona
lis. hoc pbat aucte 7 rōne. Auctoritas ē Bam. c. viij. oia
inquit q̄ habet p̄. filij sunt p̄ter ingeneratiōez. q̄ nō signifi

cat triaz substantie s̄ modū erētie. hec ille. Rō aut talis
est. Primū incoicabile est pma rō pstitutiōi pma psonā. s̄
pbat. qz cum cēntia sit rō psonē cēntiā simplr. 7 cuilibz p
sone etiā cēntiā hec: nihil q̄ ultra requirit ad ratiōez psonē
nisi incoicabilitas. 7 ita incoicabili quocunqz primo habi
to habet psona. s̄ ingenitū videt importare p̄mū incoica
bile. qz 7c. pbatio mi. qd est ab aliquo 7 ab ipō aliud: pri
respicit illud a quo est. q̄ illud qd est ab ipō. hoc pbat qz
per suū a quo habet suū esse. ordo autē ad posteri⁹ p̄suppo
nit ei⁹ esse. Ex ista ppositiōe de ordine positivo ad pri⁹ 7 po
sterius inferē hoc pns. qz si aliquid nō habet ordinē ad pri
us sed tm ad posterius qd est ab ipō. per pri⁹ sibi conuenit
negatio ordinis ad pri⁹ qz ordo ad posterius. nunc aut pri
ma psona nō habet ordinē ad priorē 7 habet ordinē ad po
steriorem. ergo sibi pri⁹ puenit illud qd negat ordinē ad su
um prius. Tale est ingenitū. pbo. quia nō tm cōtradictō
ria referunt ad idem instās duratiōis s̄ sicut licet loqui
ad idem nunc siue signū nature. hoc ptz inducendo. qz cū
hec sit vera primo mō dicendū p se homo est ratiōnalis. hec
aut vera secundo mō homo est risibilis. hec aut per accēs
homo est albus. 7 sic possunt assignari instātia nature siue
signa nature q̄tum ad ordinē istaz p̄dicatiōnū si affirma
retur hominē esse ratiōnalē pme in pmo signo nature siue
primo mō 7 neget ipm esse ratiōnalē scdo mō. siue in scdo
signo nature nō est p̄radictō. sicut nō est p̄radictō si dica
tur hoimē esse albus in tercio signo. 7 nō esse albus in pri
mo signo vel scdo. patet qz ista nō est p̄radictō nisi p eos
dem signo nature. 7 ita in signis originis esse ab alio 7 nō
esse ab alio sunt p̄radictoria. ptz de se. qz p quocunqz signo
attribueret alicui esse ab alio. si s̄ sibi p̄peteret p eodem si
gno. attribueret sibi s̄ qd est non esse ab alio. si s̄ sibi p̄pe
tit. sicut qz ei qd est ab alio p pri⁹ puenit ordo ad illud a q̄ ē
qz ad posteri⁹: sic ei qd nō est ab alio pri⁹ puenit negatō or
dinis ad pri⁹ qz ordo positiv⁹ ad posteri⁹. ¶ Si arguit p̄tra
hoc. qz negatō nō habet p̄stituere psonā. Rndet qz illd pso
nale qd intelligit supaddi essentia sufficit qz habeat primā
ratiōez incoicabilitatis. essentia em psonē tribuit esse. 7 s̄
esse: 7 quicqd positivū est. Si qz affirmatō vel negatō pos
sit habere ratiōez incoicabilitatis in pma psona. sufficit ad
p̄stituēduz psonā. illa aut negatō habet vt pbatū est p̄maz
ratiōez incoicabilitatis. qz 7c. ¶ Cōtra istū modū dicendū
arguit sic. pprietas pstitutiva est oino formalit 7 primo i
coicabilis. nulla negatō formalit 7 p̄ seipam est incoica
bilis. ingenitū vt distinguit formalit ab essentia 7 relatio
ne positiva ad pductuz. non dicit nisi negatōez formalit
qz fm aug. v. de tri. c. vij. cum ingenitū dicit non quid sit.
sed quid nō sit oñdit. 7 multe auctes ad hoc patent. ergo.
¶ Prima ppositiō ptz. qz cum psona sit formalit incoica
bilis erētia. oportet qz illud quo aliquid est psona. primo
sit formalit incoicabile. qz 7c. ¶ Scda ppositiō ptz quia ne
gatō ppria erigit positivū pprium. ad quod consequit. nul
la em negatō est propria oino alicui. hec est soli illi nisi qz
ei repugnat affirmatio opposita. affirmatio autem quecu
qz nulli enti repugnat nisi per aliquod positivum. quia si
per negatōnem: quero an illa negatio consequit aliqd po
sitivum cui repugnat illa alia affirmatio. 7 sic habetur p
positivum. aut non consequit positivuz: 7 tunc negatō oino
pma est in illa vnitate siue distinctiōne. 7 entitate per pns
quod est incōueniens. aut necessario dabitur qz negatō cō
sequitur positivum sed non proprium isti. ergo 7c. 7 tunc
sequitur qz negatio non erit propria isti quia illud per qd
negatio conuenit non est proprium isti. ¶ Rndetur ad mi.
qz ingenitum non importat negationez simpliciter sed ali
quid ptnens ad dignitatem. qz hoc qd est habere esse ad
se. Alio modo importat fontalem plenitudinem qd est p̄
ctiōis simplicit in prima psona fm aug. iij. de tri. c. ix.
¶ Cōtra primum cum dicit a se. aut intelligitur qz hec p̄
positiō. a. importat circūstantiam cause vel principij posi
tiue. 7 statim patet contradictio. quia fm Augusti. primo
de tri. c. j. nulla mēs capit qz aliquid sit a se. Aut intelligit

negatiue tm. qz nō hz aliqd. p pncipio vel causa. et hz ppositum de negatōe. **C**ōtra scdm fontalis plenitudo aut dicit negatōez z habet ppositū. ant ppositū. z tūc vel eēntiā z seqt qz si ingenitū sit pprietas psonalis. qz eēntia. aut relatōez ppositiua. z ptz qz nō nisi ad psonā. z tūc si ad psonā aut ad vnā aut ad plures. nō ad pducēte vel pducētes. qz ad pductā vel pductas. si ad plures nō poterit eē vnum fontale pncipiū pstitutiū psonē. **S**i ad vnā z singularez aut relatōez ad psonā primā. pductā: aut scdm. z tūc nō tenetur ppositū. s. qz ingenitū vt distinguit ptra pmitatez vel spiratōez pstituat psonā. aut relatōez vnā abstractam ab illis. s. pmitate z spiratōe. z tūc si pōt aliqua talis relatōe pmutis abstrahi ab illis duabz. sequit qz prima psona nō aliqua vna relatōe. s. singulari signata in eēntiā sit psona. sed aliquo mō vna abstracta a relatōibz duabz. z hoc alterius ratōis. qz pbatū est in qstione pcedēte. qz due pductōnes actiue i diuinis nō pnt eē eiusdē ratōis. z tūc pma psona nō pstitueret formalitē aliquo pstitutiū vni? ratōis quasi specificē. s. vno abstracto a duobz qsi alteri? ratōis. **N**ec oportet hic imozari. qz multi mgti hic pcedunt ppositum q̄tum ad ma. qz aliquo incoicabili ppositiū cōstituit prima psona de qua ē hic sermo. **C**ū qz arguit pro ista opinio. p ingenito p Bama. ptz p cum rñ. ibidez. subdit em. **I**n solis pprietatibz paternitatis z filiatōis z pcessionis dnam cognoscim. ergo quādo pri? accepit oia pter ingeneratōez zc. intelligēduz est qz sub ingeneratōe pprehēdit paternitatē sicut ptz in diuersis capitulis ei?. nūc nomiat vnā pprietatē prime psonē. nūc aliā. z p pns p vnāquāqz intelligit quācūqz pprietatē pprīā. **A**d ratōez. pcedo qz ordo ad prius quodāmod pcedit in se absolute ipius ad posteriū rursus marime quādo ordinatū est in se absolute. pcedo etiā. am qz negatio ordinis ad pri? in aliquo pcedit ordinē ppositiū eiusdem ad posteri?. sed nō sic in illo qd cōstituit formaliter p ordinē ad posteri?. qz nullus ordo in illo pōt eē prior nec etiā negatō ordinis q̄ sit ordo quo cōstituit. si q̄ esset suppositū absolute. posset cōcedi qz ingenitū esset quo dāmodo pri? paternitate. sed cū pbat generalitē de quocunqz supposito z d ordine ad posteri?. z negatōe ordinis ad prius. illa ppositio qua dicit. qz pdictoria referunt ad idē. nūc nō solum in ordine duratōis. s. etiā nature z originis ē vera intelligēdo de p se pdictorijs. put affirmatō pparat ad negatōez. nō est aut vera intelligēdo de affirmatōe z negatione pando ad terciū de quo dicunt. **E**xemplū. albu. p a. z nō albu. p. b. nō ptraditū inter se nec ad quocunqz ppanē. z hoc intelligēdo p. a. z. b. siue signa duratōis siue signa nature vel originis. **S**i ista ppanē ad aliqd cui cōueniūt vel puenire pnt. nō oportet qz si albū pueniret ipi. c. p. a. qz nō albū pueniret ipi. c. p. a. **N**ihil em ē qz nō oīno pmo sit ipm sicut homo oīno primo ē homo. z si hō eēt lapis eēt oīno pmo lapis. sic lapis ē lapis: tñ nō oīno pmo ē nō lapis. qz nulla negatō pōt eē eadē alicui pmo. sic ipm ē ipm pmo. pcedo qz intelligēdu est eē ab aliquo z nō esse ab aliquo referri ad idē instās siue nūc cuiuslibet ordinis ad hō sint pdictoria. vt. s. p q̄ nunc affirmat eē ab alio qz ponit. p eodē nūc nō esse. abneget illud idē. s. nō oportet qz illi de quo ista dicūt pueniat eē pmo nō eē ab. sicut illi cōueniret eē ab. si esse ab sibi pueniret: z p pns supposito cui puenit negatō ordis ad pri? prioritate originis. nō eē primo puenit ista negatō sic pueniret affirmatō ordinis si illū ordinē habet. **R**ñdet aliter ad mi. pncipalis rōnis. z hō duplicit. pmo sic. qz pma pprietas incoicabilis i pma psona nō est relatō accepta sub ratōe actuali. s. sub rōe aptitudinali. vt pōt nō sub rōne pmitatis. vel generatōis. s. sub ratōne generatiuitatis z pmitatis aptitudinalis. z hoc pbat qz bec rō supponit cuilibet alteri. ex hō seqt ad ppositū qz nō sub rōne coicatōis vel generatōis actualis ad pcedēs accipit pstitutiū pme psonē s. sub rōe habitudis aptitudinalis accipit pmiū incoicabile. **A**lia rñtio ad eandēz mi. qz illd qd est in pma psona q̄ habitudo ad scdam. pōt duplicitē cōsiderari. vno mō vt pprietas. alio mō vt relatio

scdm mō simul ē cū pstitutiū scdm psonē. ppe naturā corre latiuoz. primo mō pōt pstitui. nec repugnat sibi illa rō siltatis qz puenit relatiuis. **C**ōtra ista sic. **P**rimo p abo p iunctim. scdm p vtrūqz diuisim. **P**rimo sic. i pma psona diuina ē vna entitas formalitē incoicabilis z pmo. z hoc i eēntia actuali z in re ex natura rei. z hoc ptz de se. qz plures eē entitates incoicabiles primas. i eadē psona diuina z ex natura rei ē incōpossibile. nulla em pōt eē pprietas psonalis nisi sit entitas incoicabilis formalitē z primo z p se incoicabilis in tali psona z hō in eēntia actuali. z ex natura rei. qz psona diuina nō p aliquid potēntiale. nec p aliquid quodcūqz nō reale. nec p aliquid coicabile. nec per aliquid nō primo incoicabile: pōt eē primo bec psona. qz qualitercūqz intellect? psidezet diuersimode qz est in prima psona reale aliqd pstitutiū per se tamen est habēs pditiones pdictas. z ita nō oportet distingūe qz vt accidit maior: tale nō pōt esse nisi vnicuz oīno. **I**sta aut entitas oīno vnica quocunqz psidezat necesse est vt i se sit actus. nō solū aptitudo vel potēntia. qz nihil ē ibi nisi actualissimū. etiā est necesse vt in se sit bec entitas vel ad se vel ad altez. **N**ulla eī entitas pōt esse in eēntia actuali qn sit formalitē ad se vel ad altez. z ita quocunqz distinguit in psidezatōe rō generatōis vel generatiuitatis in pmitate. necesse est in re qz ista entitas incoicabilis prima que dicit actualitē habitudine prime psonē ad scdam. sit prima entitas incoicabilis in prima psona. z ita pmiū fontale pstitutiū prima psona. **P**reterea p vtrāqz viam duplicit. qz ille distinctōes sūt ad vitandū difficultatē istā. quō prima psona p eē prior scda z tamē simul nulla cū ea. ppter hoc regit qz pstitutiū pme psonē aliquo mō nō sit simul cū scda. qz si pstitutiū sit simul cū scda psona. qz pstitutiū. si aut relatōne ad scdam pstituat. illud qd pstitutiū est. erit oīno simul cū scda. ppter hoc em videt prima via ponere generatiuitatez ne ponat pstitutiū prime psonē illud qd est oīno simul z non prius scda psona. **S**cda via videt querere aliqd pstitutiū vt pprietatē sibi nō vt relatōez. licet vt relatō sit simul cū filio tñ sub illa alia rōne vt. s. pprietas possit aliquo mō habere ratōez prioris. **E**st qz distinctio in vtrāqz via ppter banc difficultatē fugiendā. i. ne pstitutiū prime psonē vt pstitutiū. sit oīno simul cum scda psona. sicut correlatiū cum correlatiū. **I**sta aut difficultas est nulla. z illud qd intēdit fugere nō est incōueniens. sed necessariū. pmiū patet. qz quādo vnus ordo p se nō includit aliū. nec necessario p erigit illū: nulla est repugnātia istū esse sine illo. ptz nō solum de origine s. etiā de alijs. nūc aut ordo originis non p se includit ordinē essentialē. saltē illū in quo pri? pōt esse si ne posteriori. nec necessario p erigit illū. ergo pōt esse sine illo origine z cū similtate opposita illi ordini. ergo potest ordo originis stare cum hoc quod alterum extremum vt ē extremum huius ordinis. nullo modo possit esse sine reliquo. z ita simul natura cum similtate. s. opposita illi ordini. **A**d ior probata est prius qz ordo originis nihil includit nisi hoc eē ab hoc. quod potest stare cum similtate nature. quia nō includitur ibi aliqua ratio cause nec aliqua ratio pncipij. **I**stud potest ostendi per exemplum sed exemplum est aliquantē dubium. pprietas personalis est omnino prima z propria psonē cuius est. negatio autem non est omnino alicui enti z primo propria. ingenitum autem vt distinguitur contra essentialitē z relationem ppositiūam in prima psona per se importat negationem. ergo zc. **A**lter rñdetur adhuc ad rationem z ad mi. sic. qz licet psonē prime ad scdam sit relatio originis. sola vna realiter tamen illa distinguitur fm rationem prout est habitudo prime psonē ad scdam. potest enim intelligi sub ratione aptitudinis ad generandum. vt exprimitur sub nomine generatiū. z sub ratione potēntie. vt suppositum exprimitur per hoc qz est potēs generare. vel sub ratōe act? vt exprimitur per hoc nomen generans. vel sub ratōne habentis genitum coexistens. vt exprimitur nomine patris. illa ergo relatio psonē prime ad secundam que est realit

ter vna. fm illā ratōem p̄stituit p̄nam p̄sonam. fm quam
dat ei esse p̄sonale. hoc aut̄ est fm p̄nam istaz rationū. qz
fm quālibet aliā videt̄ p̄petere p̄sone iam p̄stitute. p̄ma at̄
oīno est ratō generatiui. § 2c. Nec mīoz declarat̄ qz illa est
prior fm quā imediati⁹ habet ordinē ad obm siue ad oppo
situm. nam in ordine ad oppositū attendit̄ ista distinctio
rationū. mediati⁹ aut̄ respicit oppositū sub ista ratōe q̄ est
pater ⁊ imediati⁹ sub ista ratōe generatiui. Hoc etiaz de
clarat̄. qz alie ratōes fm quēdaz ordinē se includūt ⁊ non
ecōuerso. nō em̄ oīne generatiui est potēs generare ⁊ econ
uerso. sicut nec oīne potens generare generat. ⁊ ecōuerso.
nec oīne generās est pater vtpote si moriat̄ ante formatōz
fetus in vtero. ⁊ ecōuerso oīs pater qui habet secū genera
tum coerēs generat vel generauit. videt̄ § generatiui esse
primū tanq̄ inclusuz in ceteris vel eis p̄suppositū. Quādo
ergo accipit̄ in mi. ratōis p̄ncipalis in isto articulo. q̄ ge
nerare est p̄ma p̄prietas incoicabilis in p̄ma p̄sona. hoc ē
vez loquēdo de ista relatōe fm rem quā importat generās
vel generare. sed nō loquēdo de ip̄a sub ratōe generare. ⁊
sub ratōe generatiuitatis. qz sic est prior. Et si huic addat̄
q̄ scda p̄sona p̄stituit̄ p̄ generari vt generari. tūc illa ē fal
sa. p̄ma p̄sona p̄stituit̄ p̄ relatōz oppositā illi que p̄stituit
scdam p̄sonā. ⁊ hoc intelligēdo nō de relatōe eadē fm rem
sed de ratōe eiusdē relatōis realis. Aliter r̄ndet̄ ad eadē
mi. q̄ p̄stitutiui p̄me p̄sone p̄t duplici⁹ p̄siderari. vno mō
vt p̄prietas. alio mō vt relatō. p̄stituit̄ aut̄ vt p̄prietas ⁊ per
p̄sequēs non vt relatō cor̄ndens relationi in scda p̄sona.
Contra ista arguit̄ duplici⁹. p̄mo p̄ ambo p̄iunctim. scdo
p̄tra vtrāqz diuisim. p̄iunctim sic. relatō nō p̄stituit p̄sonam
nisi fm q̄ ē in re ⁊ ex natura rei. alioquin nō cōstitueret p̄
sonam realez qz reale nō p̄stituit̄ nisi p̄ illud qd̄ ē in re ⁊ ex
natura rei. ista relatō p̄me p̄sone non ē in re ex natura rei
nisi in ratōe actualissima possibili sibi. § q̄tūcunqz possit
p̄siderari p̄ intellectū sub ratōe aptitudinis vel actualitas
tis. cū nō p̄stituat p̄sonā diuinā nisi vt ē in re ex natura rei
⁊ hoc nō ē nisi sub ratōe actualissima. sequit̄ q̄ nō p̄stituit̄
nisi sub ratōe actualissima. Per idē p̄tra scdaz respōsio
nem. qz si intellect⁹ possit p̄siderare circa p̄nitatē ratōem
p̄prietatis ⁊ ratōez relatōis. nō tamē ip̄a est in re nisi sub
vnica ratōe reali. sub ista § p̄stituet ⁊ sub illa nō p̄t eē ad
se. § relatō. ⁊ nō nisi relatō cor̄ndens scde p̄sone. ⁊ ita seq
tur p̄positū. Scdo sic. ideo q̄rit̄ ista distinctio in vna via
p̄ncipi⁹ generatiui ⁊ in alia p̄prietatis ⁊ relatōis. vt viter
p̄stitutiui p̄me p̄sone esse oīno simul cū p̄stitutiui scde p̄s
one. qz videt̄ aliquo mō esse prius. sed non optet hoc vitare
tanq̄ incoueniēs qz vt argutū ē in p̄mo articulo. vbi sūt or
dines distincti 2c. § simul sūt ordo originis inter p̄mā p̄
sonā ⁊ scdam siue inter p̄stitutiui hui⁹ ⁊ illi⁹. ⁊ simultas
correlatōis. non § vt viter ista simultas optet ponere illaz
generatiuitatē p̄stitutiui patris. vl̄ aliā p̄prietatē. ⁊ n̄ p̄ni
tatē. q̄tum ad p̄mā viam. nec etiā p̄nitatē vt p̄prietatē nō
vt relatōez. q̄tū ad scdaz viam: qz oīno sub rōne reali p̄sti
tuit. ⁊ sub illa ē ad scdaz p̄sonā ⁊ ita simul cū illa. Cōfir
matur. qz qd̄ ncc̄io dat esse p̄fecte alteri. ex h̄ necessario est
pri⁹ origine llo. ⁊ simul cuz eo. ita q̄ nō p̄t esse sine eo. nō
est § repugnātia inter eē pri⁹ origine ⁊ eē simul natura. sed
ncc̄io p̄comitātia q̄n̄ est p̄fecta origo ⁊ p̄pleta. Cōfirmat̄
illud exēplo. § forsan includit aliqd̄ dubiū. si for. ē p̄ pla.
nō solū for. est prior originē pla. § for. p̄ prius est origine
pla. filio. p̄bo. qz p̄nitatis ē p̄ se cā p̄prietatis originis. inclu
dendo § totū illud qd̄ ē p̄ se cā alicui⁹ p̄prietatis nō p̄ h̄ tol
litur illa p̄prietatis. § for. p̄. put̄ includit p̄nitates q̄ est cā
p̄prietatis. adhuc eēt prior originē pla. filio vbi includit rō
posterioritatis originis. ⁊ in for. vt p̄ ē siml̄ natura cū. p̄.
filio sicut correlatiui cū correlatio. Possit̄ etiā p̄firmari
ratō p̄ncipalis p̄tra vtrāqz r̄nsionē ad istā mi. qz in scda p̄
sona nō querit̄ distinctō aliqua in p̄stitutiui nec etiaz fm
aptitudinē nec fm actualitatē. nec fm ratōez p̄prietatis ⁊
relatōis. ⁊ tamē equalit̄ requirit̄ entitas positīua ⁊ ent
tas relatiua ad p̄stituendū p̄maz p̄sonā sicut scdam. quia

vtrāqz ē eque incoicabilis ⁊ vtrāqz est eque actualis. ⁊ fm
p̄munez viam nulla p̄t esse p̄ma entitas incoicabilis nisi
relatō originis. Contra p̄maz viā arguit̄ sp̄aliter. primo
p̄ hoc q̄ aptitudo nō est p̄mo incoicabilis. non em̄ videtur
aptitudo incoicabilis nisi vel p̄ fundamētum cui⁹ est. vel p̄
terminū ad quē. si em̄ aptitudo vt aptitudo nō est primuz
sed est alicui⁹ entis cui aptitudo p̄uenit. nec ei⁹ vnitas siue
incoicabilitas erit oīno p̄ma. sed reduceēt ad aliquā ent
tatem que si sit coicabilis etiā aptitudo p̄ueniēs est coica
bilis. sicut em̄ natura humana coicabilis est ita aptitudo
risibilis p̄ns est coicabilis. Et coiter r̄nsiones p̄ aptitudi
nem videt̄ min⁹ sufficiētes. nisi detur aliquid p̄ qd̄ sit illa
aptitudo. alioqn̄ facile esset solū oīa. dicēdo hoc sic est. qz
talīs aptitudo ē. non sufficit hoc. si em̄ querat̄ quare lapis
descēdit. nō sufficit r̄ndere qz aptus nat⁹ est. nisi assignet̄ q̄
est ratō aptitudinis. qz. §. grauis. ⁊ hoc qz sic mirū ē. qz. §.
in eo d̄nat̄ terra. qd̄ ē elemētuz graue. ⁊ terza grauis. qz ta
lis fm aliquā q̄litate priorē. vel qz talis fm q̄dditatē spect
ficam. Quādo § arguit̄ p̄ illā ratōez q̄ relatō p̄stituit̄ s̄
ratōe generatiuitatis. p̄cedo ma. qz sub ratōe illa p̄stituit̄
sub qua dat p̄mo eē incoicabile. generatiuitas vt talis. §.
vt distinguit̄ a generare ē b̄mōi. mīoz ista duplici⁹ ē falsa.
Et qz vt sic nō dat eē actualissimū quale solū p̄t esse in di
uinis. Et qz vt sic nō dat esse incoicabile p̄mo qd̄ p̄ se req̄
ritur ad esse p̄sonale. Probato illa de mediatori ⁊ imedi
atori p̄cludit p̄ nobis. qz loquēdo de relatōe originis pri
me p̄sone ad scdaz. ip̄a solū sub illa ratōe sub qua respicit
immediate scdam. est ibi actualissime ⁊ simpliciter incoicabi
lis. imo circūscripta illa rōe sub nulla aliā eēt ibi actualis
sime nec incoicabilis. Qd̄ inuit̄ in illa p̄batōe. q̄ rationes
aliquē eiusdē relatōis q̄si sūt p̄sone iam p̄stitute: r̄ndebit̄
in r̄nsione ad p̄mū p̄ncipale. Possit̄ etiā illud de imedia
tori aliē adduci p̄ p̄clusionē nostrā. qz scda p̄sona formalit̄
ter p̄stituit̄ relatōez ⁊ imediate respicit p̄maz p̄sonā. nō em̄
ponit̄ illa p̄stitui generabilitate. ⁊ pari ratōe in p̄posito.
Quādo p̄firmat̄ illa ratō p̄ h̄ q̄ generatiui includit̄ in
quolibet alio nō ecōuerso hoc nō p̄cludit p̄prietatē p̄stitu
tionis p̄sonalis. qz nō p̄prietatē i actualitate incoicabili.
sed t̄mō in p̄ndo. ⁊ vt plurimū q̄ sūt priora in p̄ndo. sūt
coiora ⁊ min⁹ incoicabilia. Contra scdm. nulla entitas ve
re hec signata p̄t esse extra aiām. quin vel sit formalit̄ ad
se vel ad alterū. licet forte fm aliq̄s possibile esset aliquem
p̄ceptuz indifferentē haberi. qui nec p̄ se esset ad se nec ad
alterū. t̄n̄ nulla res extra aiām posset eē indifferēs qn̄ p̄ se
entitas hec sit ad se vel ad altez. detur illud § qd̄ dicit̄ cō
stituiere vt p̄prietas. dicat̄. a. q̄ro ergo c̄nter an entitas ei⁹
in re sit formalit̄ ad se vel ad altez. si formalit̄ ad se: cōsti
tutiui p̄ ip̄m est formalit̄ ad se. quod ip̄i negant. si for
malit̄ ad alterum. ergo illud sub ratōne formalit̄ qua cō
stituit̄ est relatō. quod est p̄positum. Preterea cum dicis
p̄nitatis vt p̄prietas. quero quid intelligis. vel reduplica
tur ibi formale p̄stitutiui p̄sone. aut aliquid p̄ns in re vel
in intellectu formale p̄stitutiui eius. si scdo mō da § illud
formale p̄stitutiui ad qd̄ sequit̄ illud. qd̄ nō ē nisi paterni
tas vt paternitas. qz mod⁹ ille nō p̄sequit̄ nisi illā realita
tem formale. § cōstitutiui est p̄ se entitas ad altez. si p̄mo
modo cum p̄prietas p̄ se relatōez ratōis importat. sequit̄
q̄ illa p̄ma p̄sona p̄stituit̄ relatōe ratōis quod ē absur
dum. q̄ aut̄ p̄se importet relatōez ratōis. p̄bat̄. qz dicit̄
habitudinē p̄nitatis ad patrē. p̄nitatis aut̄ ad patrem
nullā h̄z habitudinē nisi ratōis. qz nec distinctōez. Ista rō
⁊ p̄ncipalis cōclusio contra istam distinctōez declarat̄
sic. quātūcunqz sit relatio realis ad oppositum realit̄ disti
ctum. t̄n̄ intellectus p̄t p̄pare illam ad fundamentuz vel
subm̄ in quo est. ⁊ si ibi non sit distinctio realis. nulla p̄t
ibi esse p̄patio nisi p̄ intellectum ⁊ solius ratōis. nunc au
tem intellectus potest cōsiderare illud sub ratōe istius cō
paratōis vel relatōne ratōis. p̄ hoc em̄ q̄ sic p̄siderat̄ ni
bil variat̄ in ratōne illi⁹ qd̄ primo p̄siderat̄. Exemplum.
risibile comparatur ad hominem sub illa ratione ⁊ habi

tudine qua est proprietas eius. et rationale ut est deus specifica humanitas comparat ad hominem sub ratione qua est natura siue quod dicitur eius. In omnibus istis comparationibus non variat essentia per se eius quod comparat. si enim querat quia ratione risibilitas est demonstrabilis de homine. vel est per se passio eius. risibile ut risibile. ita quod si verum est hoc risibile ut proprietas demonstratur de homine. per illud ut denotat aliquid prout ratio risibilis non autem distrahens ab eius ratione etiam ut comparat ad ipsum. unde si risibile secundum quod risibile est qualitas. etiam ut per se passio demonstrata de homine est qualitas. non autem est relatio. licet illud quod dicitur modum eius. scilicet proprietas dicat relationem. Cōsimiliter si rationale ut rationale sit suba suo modo: rationale ut deus specifica hominis est suba simili modo. licet hoc quod est esse deum importet quādam relationem rationis quod intentio scilicet dicitur. et sic vlt quicquid reale puenit alicui considerabili secundum se: et secundum aliquam habitudinem rationis. si dicat sibi appetit ut tale. scilicet ut proprietas vel deus. non destruit per se ratio illi quod subest illi habitudini. nec illa habitudo est formalis ratio alicuius predicati realiter inherens. sed tamen est ratio sub qua illi quod subest appetit illud proprium. De ista reduplicatōe eius quod dicitur ut tale patet in precedente. quod articulo. ij. Ad oppositum paternitas ut proprietas: cuius non habeat ibi nisi quēdam relationem rationis. stabit semper eadem ratio formalis eius de quo dicitur ista comparatio. et illa precise erit ratio cuiuscumque proprii dicitur de subo. et ita si paternitas ut paternitas sit relatio. paternitas ut proprietas erit relatio. Si enim intelligeret ly ut proprie. ut causalitas inherens predicati realiter ad subum. sicut ista est falsa paternitas ut proprietas est relatio ad filium: ita ista esset falsa paternitas ut proprietas est relatio realis. sed sic est relatio rationis. quod hoc quod est esse proprietatem non est ratio inherens alicuius predicati realiter. cum ipsum dicat formaliter relationem rationis. spūaliter autem de substitutione reali extra animam nihil inuat tale. ut quod quod substituit formaliter aliquid reale. optet esse reale et ut reale. Aliter dicitur adhuc ad mi. quod si exponendo istam responsionem secundam de proprietate. quod essentia divina substituit personam. non tamen absolute ut essentia: sed ut sola ratione deus a relatione. primum probatur sic. quod persone puenit per se subsistere. sola autem essentia est ratio subsistendi. quod secundum aug. vij. de tri. c. ix. suba est qua per se patet esse et idem. s. c. vij. ois res ad se subsistit quāto magis deus. per relationem autem comparatur persona ad oppositum. Contra illud. cum dicitur quod essentia ut sola ratione differens a relatione. substituit personam primam. Aut ly ut dicitur formaliter rationem respectu predicati. aut quid prout formaliter rationem. Si primo modo cum hoc quod est differre sola ratione a relatione. non importet nisi relationem rationis. sequitur quod relatio rationis est ratio formalis substituedi personam. Si secundo modo tunc quero illud respectu cuius illud ut dicitur rationem contra. hoc non potest poni nisi essentia secundum se. quod tu dicitur quod essentia est. et essentia secundum se erit ratio substituedi in re. quod tu negas. Preterea. essentia ut sola ratione differens a relatione. aut est coicabilis: aut non. si coicabilis est coicabile formaliter substituit incoicabile. si incoicabile est essentia omni modo etiam ut essentia sola ratione differt a relatione. tamen est ad se. et ita non formaliter ad alterum sicut relatio. et tamen non realiter distincta a relatione. et essentia oino ut essentia est sola ratione differens a relatione. et tunc ut proprie essentia ut essentia constitueret. Cōsimiliter potest argui si essentia ut sola ratione differens a relatione substituit. tunc essentia autem est ad se aut ad alterum. si est ad se. et substituit formaliter est ad se. si ad alterum. et essentia ut essentia erit ad alterum. quod essentia ut essentia sola ratione differt a relatione sicut probatum est. Preterea generaliter substitutum est substituto ratio differendi vel pueniendi. non autem ipsum ut pueniens vel differens. secundum se substituit. sicut rationale secundum se non ut pueniens nec ut differens substituit hominem. licet homo substituit per rationale. per ipsum distinguat formaliter vel pueniat. distinctio est vel puenientia puenit substituto per rationem formaliter substitutum. non autem includit in ipsa ratione ut est substitutum. Da est hic aliquam rationem substitutam quod sit substituto ratio puenientia vel deus. ita tamen quod in ipsa ut est ratio substituedi. non includat per se primo puenientia vel deus. Ad argumentum de ista via de subsistere. dico quod subsistere est equocum. vno modo accipit per se esse

putat excludit inherere. et in alio esse ut pars in toto. et hoc modo vno est subsistere sicut vno est per se esse. et sic loquitur auctoritates aug. Alio modo subsistere est incoicabiliter per se esse. et si modo sunt tres subsistentes sicut sunt tres persone. quod tres subsistentes incoicabiliter licet non sit nisi vno per se ens. maior est ista substitutum persone dat esse subsistere vel est ratio subsistendi. debet intelligi secundo modo. quod est ratio incoicabiliter subsistendi.

De tercio articulo videtur quod

si aliquid substituat sub ratione prioris ipso separato per rationem a ratione posteriori. possit remanere substitutum. qui est dicitur quod relatio originis ad secundam personam substituat primam sub ratione generati. que est prior ratione generati. ut generatio videtur prout dicitur quod separato siue circūscripto generare. possit prima persona remanere vel in se vel saltē in intellectu considerante. sed in re non possit fieri circūscriptio vni sine altero quia sunt idem realiter. Cōsimiliter si generare esset proprie paternitate. et generare sub ratione generare constitueret primam personam: videret quod prima persona possit remanere circūscripta paternitate ut paternitas est. Hic est duo sunt videnda. primo de re. si est aliqua distinctio proprietatum in prima persona. non quarumcumque. quod de ingenito et spiratione actiua non est hic sermo sed illarum que dicuntur relationem originis inter primam personam et secundam. Et secundo ex hoc cum quali circūscriptione vel abstractōe possit prima persona remanere. De primo dico duas conclusiones. Prima est illa vnica sola et oino vnica est relatio originis inter primam personam et secundam. ita quod nulla est distinctio talis realis qualitercumque in re ante meram considerationem intellectus. Secundo dico quod illa relatio que oino vnica est sic in re. potest ratione distingui siue diuersis rationibus considerari. Primum probatur dupliciter. primo sic. vnica et sola est vni ab vno perfecta origo. et hoc intelligendo originem actiua a parte originatis et vnica passiuā a parte originati. licet hec et illa sint quodammodo due. Relatio autem originis inter primam personam et secundam dicitur perfecta rationem originis sedē persone a prima. et est tamen vnica. et hoc accipiendo actiue a parte patris et tunc est vnica actiua in patre. et quasi passiuē a parte filii et erit ibi etiam vnica passiuā. Probatio ma. illa non est perfecta origo vni ab alio qua circūscripta nihil minus ipsum esset perfecte originatum ab illo. sed si sint plures relationes originis qualitercumque distincte a parte rei. sint. a. et b. vna earum circūscripta adhuc secunda persona esset originata a prima. quia altera ut. a. est relatio originis et non nisi perfecte originis. et b. non est perfecta origo. siue relatio perfecte originis inter illas. sed si esset distincta ab. a. esset relatio originis perfecta et distincta. cōsimiliter arguitur de. b. circūscripta. a. et ita vtraque istarum circūscripta esset secunda persona a prima. quod per alteram originatōem. et non esset quia perfecta eius originatō est circūscripta. Si dicatur non potest. a. circūscribi manifeste. b. nec e conuerso. Illud non valet quod duabus originibus quarum vtraque sit perfecta non potest idem suppositum originari ab eodem. per vtraque enim totum haberet totum esse quod possit accipere a producente. et ideo impossibile est quod per alteram siue manente cum ea siue quocumque modo accipiat aliquod esse. Hoc secundo arguitur per quoddam argumentum magis logicum. quia relationes distincte qualitercumque in re. sic quod non sunt oino vnica formaliter realiter. non predicant de se inuicem in abstracto licet sint in eodem supposito. hec enim est falsa paternitas siue generatio actiua est spiratio actiua. siue innascibilitas. secundum Augustinum. v. de tri. c. vi. non est hoc idem dicere ingenitum. quod est dicere patrem. quia et si filium non genuisset nihil prohiberet ipsum esse ingenitum. Ista auctoritas habet suum intellectum. quia in secundo articulo dictum est quod relatio ad secundam personam presupponitur ingenito. sed saltem tantum habemus. quod non est hec vera predicatio in abstracto paternitas est innascibilitas. hec autem est vera generatio actiua est paternitas. et e conuerso. et generatiuitas est generatio actiua. sicut paternitas. et e conuerso. Contra istam relationem pertinens ad secundum modum. fundatur super actio

nem 7 passionē ex. v. metha. 7 ad ppositū videt̄ ibi dicere q̄
pater dicit̄ q̄ genuit. sicut filius q̄ genit⁹ est. sicut ḡ fun-
damentū nō est idez relatōni nec ecōuerso: sic nec genera-
tio 7 paternitas. Hoc pfirmat̄ p̄ hyl. ix. de tri. c. xv. eritō at̄
a deo est absoluta natiuitas q̄ paternitas p̄secuta est p̄se-
lio. Vult ḡ dicere q̄ paternitas p̄sequit̄ natiuitatē siue gene-
ratōnē. 7 hoc declarat̄ p̄ hoc q̄ pater nō ē pater ex hoc q̄d
generat. s̄ p̄cise p̄ hoc q̄d habet genitū coeḡns secū. habere
aut̄ genitū coeḡns videt̄ differre ab eo q̄d est generare. q̄
in aialibus descindēs semen habz actū generatōnis. sicut
sibi puenit actūs. 7 tamē tunc non habet genitū secum co-
existens. 7 p̄ p̄ns tunc non est pater s̄ postea. Dico t̄m q̄ in
deō oīno eadē relatō realis. est generatiuitas. generare. 7
paternitas: q̄ s̄m aug. de fide ad petrū. c. xij. p̄p̄iū solius
patris est: nō quia nō est natus ip̄e s̄ quia filius genuit. 7
s̄m hyl. xij. de tri. patri p̄p̄iū est q̄ semp est pater. 7 filio
q̄ semp est filius 7 ponit̄ m̄gr̄ s̄m̄iarum auctes li. p̄mo dis.
xxvj. nō est aut̄ nisi vna p̄p̄ietas p̄sonalis vni⁹ p̄sone. ḡ est
eadem hec 7 illa. Est t̄m ista p̄p̄ietas distincte p̄siderabilis.
7 sic potens habē distinctas ratōnes. 7 hec sit sc̄da p̄clusio
hic p̄posita. 7 iuuabit ad solutiōnē obiectoz. **Hic dupli-**
citer quidē posset assignari d̄ia ratōnis siue ratōnū sub
quibz posset p̄siderari ista relatō. vna q̄tuz ad indifferen-
tiam siue indeterminatōez vel abstractōez in p̄siderando.
Alia q̄tuz ad possibilitatē. vel actualitatē. vel p̄pletionez
siue determinatōez. **Primo** ad primā possunt ista p̄sidera-
ri. p̄ducens naturalit̄. 7 simile in natura p̄ducēs. 7 tercio
incoicabiliter ex̄ns. 7 quo ad hoc p̄ducēs. 7 p̄t̄ q̄ tercius
modus ē indeterminatior sc̄do. 7 sc̄dus primo. Sc̄do autē
mō possuz p̄cipere hūc hac generatōne generatiū. hūc po-
tentē hac generatōne generare. hūc hac generatōne gene-
rantē. hūc q̄d hac generatōne genuit. hūc q̄d hac genera-
tione habet genitū secū coeḡns. In creaturis prima diffe-
rentia ē vniuersalitatis. sic q̄ extēdit se ad plura. sc̄da dif-
ferentia que ē hic ratōnis ē ibi realis. 7 cū separatōne reali.
p̄ eo q̄ aliquid imp̄fectōnis importat̄ p̄ se in vno q̄d non
in altero. 7 licet ī diuinis prima d̄ia ratōis possit aliquo
mō saluari in vna p̄sideratōne intellectus. ita q̄ remaneat
p̄ceptus indeterminatior nō remanēt̄ p̄ceptu determinatio-
ri: t̄m in re nō iuuat. q̄ oīno idem ē in re q̄d substernit̄ illi
p̄ceptu 7 illi. Sc̄da d̄ia in diuinis saluat̄ diuersitatē p̄ce-
ptuum siue diuersoz modoz p̄cipiēdi idem. tamē applicā-
do ei q̄d ē in re debet in quolibet accipi q̄d est p̄fectōnis. 7
omitti q̄d est imp̄fectōis. nam in aptitudine 7 potētia im-
p̄fectōnis est separari ab actu. in actu est imp̄fectōis q̄d non
statim habet secū terminū. 7 q̄ nō manet s̄ transit. 7 in eo
q̄d quasi p̄sequit̄ actū suū sicut paternitas. est imp̄fectōnis
q̄d nō est semp in sūma actualitate coicātōnis nature. p̄fe-
ctionis aut̄ est q̄d manet 7 habet secū correlatiū coeḡns.
Ablat̄is ḡ imp̄fectōnibz 7 retent̄is his q̄ sunt p̄fectōis. ge-
neratio nō est t̄m dispositiua ad terminū s̄ p̄plete p̄ducti-
ua termi. q̄ quidē generatō p̄fecta 7 generatio p̄pleta 7 ge-
neratio nō transiēs sed semp manēs. includit totū q̄d req̄-
ritur. paternitas etiā que nō sequit̄ actū generādi q̄si dispo-
sitiū 7 p̄uiū 7 ita transeuntē. 7 manet in sua actualitate
p̄pleta. que semp est incōpleta coicātōne nature. ip̄a inclu-
dit totū. generatō ergo ista p̄pleta 7 eterna. 7 paternitas il-
la p̄plete 7 eterne actualitatis. oīno idez dicūt̄ ex pte rei. s̄
vna ratōnez p̄fectōnis q̄ est in creaturis magis importat̄ s̄
nomē generatō q̄ paternitas. 7 ecōuerso ē de alia. Ex his p̄t̄
ad obiecta in primo articulo q̄ vident̄ p̄bare aliquā disti-
ctionē ex natura rei inter generatōez 7 paternitatē. q̄n̄ p̄mo
arguit̄ q̄ paternitas fundat̄ sup̄ generatōez actiua ex. v. me-
tha. illud regeret̄ p̄lixiorē tractatū 7 de hoc satis dictuz ē
alibi. Tamē ad p̄positū dico. q̄ si quo mō generatō ē pri⁹
paternitate in creaturis. nō t̄m fundamētū. s̄ ip̄a potētia ge-
neratiua siue natura qua generat̄ ē fundamētuz. s̄ ē p̄uia
ut̄ dispositiua sine qua nō er̄ntē p̄nitas nō inest: ita q̄ ibi
est distinctō sicut ē inter dispositōez p̄uia 7 terminū p̄pletū
Pater ḡ q̄ ista ratō distinctōis nō manet in diuinis. quia

ibi nō est generatō nisi p̄pleta 7 necio secū ponēs terminū
in esse. nec est paternitas p̄sequens coicātōez s̄ p̄petue coica-
tionis. **Ad hyl.** potest r̄nderi. q̄ nomē paternitatis p̄t̄ di-
ci sequi generatōez s̄m q̄ ista in deo p̄paratur ad generati-
onem 7 paternitatē in creaturis. est quidē tunc quedaz p̄se-
cutio s̄m ratōez. sicut ī creaturis ē p̄secutio realis. vbi em̄
aliqua sunt distincta s̄m ratōez s̄m̄ habēt ordinē rōnis
qualē haberēt realē si essent distincta realiter. sicut al̄s di-
ctum ē. Si quis aut̄ p̄ue insisteret in v̄bis h̄ auct̄is. pos-
set faciliter r̄nderi. q̄ p̄fessio nois paternitatis p̄secuta ē creatōez
mūdi 7 forte nomē paternitatis. 7 hec loquēdo de p̄fessione 7 no-
mine a quocūq̄ intellectu creato. s̄ ip̄a paternitas nō ē p̄se-
cuta nec natiuitatē filij de qua intēdit̄ in auct̄e hyl. nec eti-
am generatōez p̄ris nisi p̄secutōe ratōis. de qua dictū est.
p̄ hoc p̄t̄ ad aliud q̄d dicit̄ de paternitate. q̄ ē habitudo ha-
bentis secū genitū 7 ideo distinguit̄ a generatōne in crea-
turis. 7 p̄ oppositū hic nō distinguit̄ nisi ratōne.

Ex istis duabus cōclusioni

bus. quō. s̄. vnica ē ī re relatō originis p̄rie p̄sone ad sc̄dam
quodamō. t̄m distincta s̄m ratōez patere p̄t̄ quō p̄ria p̄so-
na manere p̄t̄ sepata relatōe originis ad sc̄daz. Si intel-
ligatur de manere in eē reali. p̄t̄ q̄ nō. nec optet distingūē
de ista relatōe ut̄ s̄m vnā ratōez vel aliā accepta. q̄ q̄tum
ad rem vnica ē 7 ita vnica sepata in re: nō manet p̄stitutū
p̄ ip̄am. Si aut̄ intelligat̄ de manere s̄m p̄sideratōez intel-
lectus: 7 hoc absq̄ ip̄licatōe p̄dictōis ut̄ sit sensus. An
in p̄sideratōe intellect⁹ sepata relatōe originis. inter p̄mā
p̄sonā 7 sc̄daz posset manere sine p̄dictōe intellect⁹ p̄rie p̄-
sone. Distinctōe illa videt̄ vtendū que p̄ri⁹ posita est de di-
uersis ratōibz eiusdez relatōis. q̄ ip̄a sepata s̄m oēs illas
ratōes. 7 s̄ in intellectu sic circūscribēt̄ tanq̄ a supposito.
nō manet ī intellectu aliq̄d suppositū relatuz relatōe talis
originis. q̄ q̄cito intellect⁹ p̄cipit relatōez talē originis
s̄m nullā ratōez inesse supposito. p̄dictio ē q̄ simul p̄cipiat̄
suppositū relatū tali relatōe sepata t̄m illa relatōe apud in-
tellectū s̄m vnā rōez posteriorē. nō ē p̄dictio q̄ maneat ī in-
tellectu suppositū relatū s̄m rōez priorē. Ille aut̄ ratōes in
intellectu n̄o habēt ratōez p̄ceptibilis prioris 7 posterioris.
sic nate eēt̄ p̄cipi ab obis. p̄portōnabilit̄ motiuis n̄i
intellect⁹. sepata t̄m flatōe originis ad sc̄daz p̄sonā s̄m quacū-
q̄ ratōez ei⁹. siue q̄tuz ad ind̄iaz. siue indeterminatōez. si-
ue q̄tuz ad actualitatem. siue aptitudinē. siue p̄ritōez. ad
huc forte sine p̄dictōe posset intelligi q̄s incoicabilit̄ substi-
tens. **S̄** si querit̄ q̄ formalit̄ intelligeret̄ eē incoicabili-
ter. R̄n̄. ab ip̄o p̄ceptu flatiuo incoicabili. 7 ab illa forma
absoluta incoicabili. forte posset abstrahi quidā cōceptus
ind̄ntior. hec. s̄. forma vel entitas incoicabilis. 7 illud in
suo singulari p̄prio posset intelligi eē q̄ hui⁹ p̄sone. licet nō
intelligat̄ in singulari aliq̄ alicui⁹ p̄cept⁹ inferioris. sicut ī
telligo aliq̄n̄ nō solū ens s̄ h̄ ens. vel subz h̄ac. nō de m̄ia
te p̄cipiēdo in intellectu meo singulare alic⁹ inferioris. pu-
ta hoc aial vel hūc lapidē. sicut q̄n̄ video a remotis. prius
apprehēdo q̄ est corp⁹ q̄ aial 7 aial q̄ h̄ aial. Et istū conce-
ptum ind̄ntez forme incoicabilis. forte intellexit̄ ille q̄ cō-
cepit suppositū in diuinis nō de m̄inādo ī intellectu suo illū
suppositū esse absolutū vel relatiū. quō optet dicē de p̄his
nisi ponat̄ q̄ oīs eoz de deo p̄cept⁹ ad extra sit falsus. quia
planū est q̄ nō conceperūt̄ hoc suppositū relatiū mouere celū.
7 tamē aliq̄d hoc supposituz posuerūt̄ mouere celum.
quia actio nō est nisi suppositū. si ḡ non conceperūt̄ ratōez
suppositi incoicabilis ind̄ntem ad suppositum absolutuz
7 relatiuum. necessario conceperunt̄ hoc suppositum abso-
lutum mouere celum. quod est falsuz. Nec isti quod dictū
est de conceptu alicui⁹ ind̄ntis ad absolutum 7 relatiuum
7 de conceptu incoicabilis suppositi ad suppositum abso-
lutum vel relatiuum repugnat̄ illud q̄d dictum est supra. q̄
quocūq̄ entitas signata in re. vel est formalit̄ absoluta.
vel formalit̄ ad alterum. quia bene possibile est ab aliq̄-
bus abstrahi conceptum ind̄ntem. nec absolutum nec re-

latium. et tñ quodcumq; signatū exñs extra aiā nēcio et determinate est hoc vel illud. ita q; indria pceptus abstrahibilis a plurib; nō cōcludit indriaz singularis exñtis ad h; vel illud. Ad argumētū pncipale p; in solutōe qñtionis q; minor ē neganda. et ad pbatōez ei; cōcedit q; illa relatio pstitūēs primā psonā p;inet ad originē. imo ipsa est origi- natio actiua. Et cum dicit q; actio p;supponit suppositū. Rñ. q; prima entitas incoicabilis nō p;supponit aliqd; ens incoicabile. nec p; pñs p;supponit suppositū. q; suppositū est ens incoicabile. Actio autē prima. pductiua siue pductio prima vel originatō actiua. est prima entitas incoicabilis in diuinis. q; illā nō pcedit nisi memoria pfecta vel cēn- tia et totū hoc est coicabile. s; primū pducere nō pōt coica- ri. q; tunc pductū p illud pduceret se. qd; est impossibile. nec em̄ mens hoc capit s; m̄ aug. p;rio de tri. c. j. Cum q; ac- cipitur q; actio nō pōt esse nisi suppositi exñtis. si intelliga- tur hoc de eē hypostatico. pōt intelligi vel suppositi exñtis aliqua entitate p;iori ipā actōne vel suppositi exñtis hypo- statice ipā actōne formalit. et sic duplicit pōt intelligi. p;mo nō est falsa. quia nō est ibi entitas hypostatica q; nec incoicabile ante actionē. scdo nō est vera. q; ipā actōe est ens hypostaticē q; incoicabiliter. Sed arguit p;tra hoc. quia om̄e agere p;supponit esse. q; agere nō pōt esse prima ratio essendi ipius agentis. Rñ. esse in diuinis pōt accipi vel pro esse simpliciter. vel pro esse incoicabili. simpliciter nō est ibi nisi vnicū esse. sicut sepe dicitū est. p; aug. vt cēntie. eē aut incoicabile siue hypostaticū est ibi aliud et aliud. sicut alia et alia psona. Si q; accipias in pposito q; agere p;sup- ponit eē simpliciter qd; est esse ad se pcedo. Si aut accipias q; agere p;supponit esse hypostaticū. q; in pposito nō est nisi esse ad alterū. falsū est. q; ipm̄ agere est primū esse ad alte- rum. sicut ipā actio pductiua est prima habitudo ad alte- rum. Et si arguas q; nō solū agere p;supponit quodcūq; esse. s; p;supponit potēs agere. si em̄ nihil est potēs agere tūc nō erit actio. s; potēs agere nihil est in pposito nisi suppo- situm. q; vt p; agere p;supponit suppositum. Rñ. hic posse agere nullo mō a pte rei p;supponit ipi agere. imo agēs est primo potēs. s; p;supponit illud quo vt principio formali aliquid est potēs agere. Illud et oia dicta in solutōe ist; articuli patē possunt si p;cipiat hoc. q; aliqua habitudo re- alis vnica originis ē inter primam psonā et scdoz. Illa em̄ vnica est pductio actiua et est habitudo pducētis ad pdu- ctum. s; vt coitez loqmur de pductōne tanq; de habitudine vel relatiōe. p;cipim; ipam habere aliquid vt fundamētum. quādo loqmur de ea vt de actōne p;cipim; eā habere prin- cipitū formale pductiū. si q; alicui nō est difficile p;cipere q; relatiō nō p;supponit suppositū. s; tñ cēntiā. que est qñs fun- damētum. sicut pcedit coiter s; m̄ cōem viam. nō est ei diffi- cile cōcipere q; actio nō p;supponit suppositū neq; vt agens neq; vt potēs agere. sed tñ p;supponit cēntiā que est qñs ra- tio formalis agendi. Si cōtra illud arguit. actio in diui- nis nō est pure relatiō s; aliquid absolutū. hoc dicitū licet in creaturis a quibusdā negaret. saltē de actōe pductiua quia nō videt q; ratio pductōnis actiue possit intelligi ad se sed ad alterū: tamē quicq; sit de hoc: in diuinis actio p- ductiua est mere habitudo. quia s; m̄ aug. v. de tri. c. v. et r. omne qd; est in diuinis. aut s; m̄ subam dicit. aut ad alterū et qd; s; m̄ subam dicit p; mune est. origo igit; quecūq; siue di- catur actio siue passio formalit est relatiō. Si tandem ar- guitur logice ois actio denominat aliquid agens. sed in p- pposito nō denominat nisi suppositū. denominans autē pre- supponit illud quod p ipm̄ denominat. q; rē. Ad hoc p; ex- responsione ad scdm argumētum in terco articulo questio- nis pcedentis. vbi dicitū est. q; nullū psonale in diuinis p;rie p;dicat denominatiue de aliquo subiecto incoicabili de quo est modo sermo. licet forte possit dici p;dicari deno- minatiue de aliquo significante essentiā coiter in cōcreto. vt deus est generans. de tali denominatiōne nō optet hic loqui. quia talis p;dicatio denominatiua verificat pro ali- quo contento sub subiecto. Quare aut nō sit ibi p;rie de

nominatio siue predicatio denominatiua de subiecto non transcendente causa est. q; p;rie predicatio denominatiua de subo. non est nisi in pcreto. et nō de eo qd; includit p;rius s; de subo receptiuo p;rius. p;rietas aut psonalis in diuinis nō p;dicat de aliquo in cōcreto nō transcendēte. nisi de ipā pso- na pstituta p ipam. et ita includēte ipam. q; de illa nō deno- minatiue p;dicat. sola aut essentia est ibi qñs subm̄ recepti- uum talis p;rietatis. Sed de essentia nō p;dicat in concre- to p;pter causam que tangēt in fine primi articuli qñtionis sequētis. Consequēter querit de relatiōe originis in diui- nis qñtum ad pfectionē suā intrinsecam et est questio.

Questio. v.

Utrum relatio origi-

nis sit formalit infinita. Arguit q; non. q; quicq; est formalit infinitū est pfectio simpliciter. q; nō pōt esse magis pfectum q; infinitū formalit. relatiō originis nō ē p- etio simpliciter. q; rē. Pbatō mi. vna psona habet relatiō- nem originis quā alia nō habet. si igit; illa eēt pfectō sim- pliciter. vna psona haberet aliquā pfectōez simpliciter qua alia careret. qd; est incōueniēs. Ppositū arguit sic. Ens diuidit p finitū et infinitū prius q; dēscēdat in. r. genera. q; quodcūq; ens et si nō sit in aliquo genē. est finitū vel infini- tum. Relatiō originis nō est finita. q; tunc nō esset idez re- aliter cēntie diuine. finitū em̄ nō pōt esse idem realit infi- nito. igit; ipā est formalit infinita. Hic sunt tria vidēda. primo de intellectu questiois. scdo quid est tenendum de questione. terco dubia occurrentia excludēt.

De primo infinitū s; m̄ p;bm

terco p;bficoz est. cui; quātitate accipientib; sp est aliqd; ac- cipere extra. Intelligit sic. e; quātitate accipientib;. i. quā- tūcūq; accipientib; sp aliqd; restat accipe. Et rō est. q; infi- nitum in quātitate sic loquit; p;bs. nō pōt habē eē nisi i po- tentia i accipiēdo sp alter; post alter;. et iō quātūcūq; acci- piatur illud ē nisi finitū. et quedā ps totū infiniti potētiat et ideo restat aliqd; alter; ipi; infiniti accipiēdū. Et h; p;clu- dit. q; infinitū sicut h; eē in fieri et in potētia et in quātita- te: ita nō habet rōez totū. q; totū est cui; nihil ē extra. s; eē illud infinitū h; est eē illud qd; h; esse de ipō. sp est aliqd; extra. nec ē pfectū. q; pfectū ē cui; nihil pfectōis dēst. s; isti sp aliqd; dēst. Et h; ad ppositū. pmutem; rōez infiniti in potētia. in quātitate. in rōnem infiniti i actu i quātitate si poss; ibi eē in actu. si em̄ sic nūc nēcio sp crescēt quantitas infiniti p acceptōz p;is p; pte. sic imaginemur oēs pres- acceptabiles sil' acceptas et sil' remanē. haberem; infinitā quātitate i actu. q; tāta eēt i actu quāta eēt i potētia. Et oēs ille pres q; i infinita successiōe eēt reducte in actū et hē- rēt eē p; alias. tūc sil' eēt i actu accepte. illd; infinitū i actu vere eēt totū et v; pfectū totū: q; nihil sui eēt eē. pfectū eēt q; nihil sibi dēcēt. imo nihil p; addi s; m̄ rōz quātitatis. q; tūc poss; excedi. Et h; vlt. Si i entib; itelligam; aliqd; infi- nitū i entitate i actu. illd; deb; itelligi p;portōnabilit; quāti- tati imagnate infinite i actu. sic vt ens illd; dicat qd; nō p; ab aliq; i entitate excedi. et ipm̄ vere habebit rōez totū et p- pfecti. totū q; dēz: q; licet totū infinitū actu in quātitate nulla pte sui nec etiā pte quātitatis tal' carēt. tñ qlibet ps eēt eē aliā. et sic totū eēt ex pfectis. s; ens infinitū i entitate sic ni- hil entitatis h; extra: q; nec ei; totalitas dependet ex aliq; bus ipfectis i entitate. sic em̄ totū ē qd; nullā h; pte extrin- secam. q; tūc nō esset totalit totū. ita etiā quis infinitū in actu eēt pfectū in quātitate. q; sibi s; m̄ se totū nihil quanti- tatis talis dēst. tñ cuilib; p;ri ei; dēst aliqd; quātitatis q; s; eēt in altera. nec ipm̄ eēt sic pfectū nisi qd; libet ei; esset impfectū. S; ens infinitū sic ē pfectū. q; nec sibi nec ali- cui ei; dēst aliqd; sic q; ex ratōe infiniti posita i terco p;bficoz. primo applicādo s; m̄ imaginatōez ad actualē i quan- titate si esset possibilis vlteri; applicādo ad infinitatē actua- lem i entitate vbi est possibilis. Habem; aliquales intel-

etum qualiter procedendum est ens infinitum intensiue sine imperfectione vel in virtute. **E**x hoc possumus ens infinitum in entitate sic describere. quod ipsum est cui nihil entitatis deest. eo modo quo possibile est illud haberi in aliquo vno. Et hoc pro tanto addit. quod non potest in se realiter et formaliter per idempnitatem omnem entitatem habere. Potest etiam describi per excessum ad quodcumque aliud ens finitum. sic. Ens infinitum est quod excedit quodcumque ens finitum. non secundum aliquam determinatam proportionem. sed ultra omnem determinatam proportionem. vel determinabilem. verbigra. accipiat bec entitas albedo. exceditur ab alia entitate que est scientia in triplo. iterum exceditur ab anima intellectiva in decuplo. iterum a summo angelo: esto quod in centuplo. qualitercumque procedis in entibus. semper est dare in qua proportione determinata summi excedit infimum. non quod ibi sit propria proportio talis: quali vtunt mathematici. quod non potest angelus ex aliquo inferiore cum aliquo addito cum sit simplicior. sed intelligendum est hoc secundum proportionem virtutis et perfectionis. sicut est excessus in speciebus. Hoc modo per oppositum infinitum excedit in entitate finitum ultra omnem proportionem assignabilem. Ex hoc sequitur quod infinitas intensiua non sic se habet ad ens quod dicitur infinitum tanquam quedam passio extrinseca adueniens illi enti. nec etiam eo modo quo verum et bonum intelliguntur passiones vel proprietates entis. imo infinitas intensiua dicitur modum intrinsecum illius entitatis cuius est sic intrinsecum: quod circumscribendo quodlibet quod est proprietas vel quasi proprietas eius. adhuc infinitas eius non excludit sed includitur in ipsa entitate que est vnica. Unde ipsa entitate facit sine accepta. absque. scilicet. quacumque proprietate. vix est dicitur. quod aliqua magnitudine propria virtutis habet sibi intrinseca. et non magnitudine finitum. quod ipsa repugnat sibi. et infinitam. ipsum etiam infinitum precise acceptum non sub aliqua ratione proprietatis attributalis vel bonitatis vel sapientie. potest proprium secundum ordinem essentiali ad aliqua que excedit. et non secundum aliquam proportionem determinatam. quod tunc est finitum. Intrinsicum est modus cuiuslibet infiniti intensiue est ipsa infinitas que intrinsece dicitur ipsum esse cui nihil deest. et quod excedit omnem finitum ultra omnem proportionem determinabilem. Et istud correlatum confirmat per Damascenum. c. vii. vbi ipse vult. quod essentia dicitur per se sube infinitum et interminatum. suba est secundum quod habet rationes omnino primas in diuinis. et vocatur ab eo pelagus. sic ipsa est infinita et interminata. sic autem non includit in ea nec veritas nec bonitas nec aliquid proprietas attributalis. et ipsa infinitas est magis modus intrinsecus essentie quam aliquid attributum. **C**onsequenter de infinito. de hoc quod queritur videamus scilicet si relatio formalis potest esse infinita. Hoc enim non est querere si relatio sit eadem realiter alicui infinito. de qua non est dubium coiter quod realiter est eadem essentie. nec etiam est querere si relatio sit per idempnitatem illud infinitum. Sed est querere si relatio formalis. habet secundum suam entitatem propriam que est entitas ad alterum. sit infinita intensiue in finitate illius entitatis. habet si entitati proprie huius paternitatis vt est entitas propria huius paternitatis sit infinitas intensiua modus per se intrinsecus. ita per se intrinsecus: quod non tamen ratio alicui alterius quod sit realiter illi entitati idem. sed non includendo aliquam entitatem nisi istam. imo circumscribendo quodlibet propter istam ad alterum adhuc est entitas illa que est ad alterum intensiue infinita in se ipsa. **E**x hoc patet statim. quod ratio illa que coiter datur. non est ad questionem. vt pote. dicens quod relatio originis est infinita formaliter. quod essentia est infinita et illa relatio est essentia. Non enim queritur si sit per idempnitatem aliquid res que sit formaliter infinita. sed queritur an ipsa per se primo modo sit illa res cuius modus per se intrinsecus sit infinitas. Et ideo sic arguitur. diuinitas est infinita formaliter. paternitas est diuinitas ergo. patet quod argumentum non concludit. quod maior est vera de predicatone formalis. minor autem non nisi de predicatone per idempnitatem. paternitas est veritas. secundum omnes. ergo non potest inferri conclusio in qua est predicatone formalis. quod non potest maior idempnitatis concludi in conclusione extremorum que sit idempnitatis eorum ad medium in premissis. **E**t ex altera de necessario et altera de contingenti non sequitur conclusio. nisi contingens vel vnio contingens extremorum. Nisi autem in conclusione habere predicatone formalis habet. scilicet. paternitas est infinita. non habet. propositum sicut patet per intellectum patet expositum. quod non haberet nisi quod per idempnitatem est res quedam que est infinita.

Si autem intendas concludere predicatone formalis. et non tamen per idempnitatem ibi est mutatio predicatone idempnitatis in predicatone formalis. et ideo in illatone est fallacia figure dictionis. mutatur enim quod in hoc aliquid. id est. interpretatur medium quod est quale quod in hoc aliquid. quia sicut ille ex medio dicitur quod. infert medium dicens hoc aliquid. ita hic ex vi illatone talis predicatone formalis. intendit inferre ac si esset hoc aliquid ex vi illatone que aliter non teneret. altera autem non fuit nisi per idempnitatem. ergo mutans predicatone per idempnitatem in formalis. videtur interpretari vtraque predicatone in premissis fuisse formalis. sed non est ibi predicatio formalis. quod non potest illa minor verificari nisi per predicatone idempnitatis. Potest autem breuiter dici quod conclusio ista. paternitas est infinita. proprie loquendo. non est vera. et ratio est ex modo significandi formalis adiectiuum. quod significat formam vt forma est eius de quo dicitur. propter istam proprietatem adiectiuum non potest predicari nisi predicatone formalis. et tunc inferendo eam ex premissis erit fallacia figure dictionis secundum modum prius assignatum. si ergo infinitum non dicitur formalis predicatone de paternitate similiter conclusio est falsa. sic ergo intelligendo conclusionem de idempnitate reali alicuius infiniti. ad paternitatem tamen modo debet inferri bec conclusio. scilicet. quod paternitas est aliquid quod est infinitum. sed questio habet specialem difficultatem secundum quod alio modo intelligitur. scilicet. de infinitate que sit formalis modus intrinsecus paternitatis secundum suam entitatem.

De secundo articulo. teneo hanc

conclusionem secundum quod expositum est. paternitas non est formaliter infinita. **E**t ad hoc sunt tres rationes. prima ratio sumitur ex entis infiniti vnitate. scilicet. ex eius coicabilitate. tertia ex eius simplicitate et incoaponibilitate. Si quidem ens infinitum intensiue est vnicum inplurificabile. et non artatum sed coicabile et cuiusque incoaponibile. **P**rima ratio sic format. Non possunt esse plura realiter distincta et formaliter infinita. plures sunt relationes originis realiter distincte. ergo non sunt formaliter intensiue infinite. nec per prius aliquid illarum. quod qua ratione vna et quelibet alia. maior probatur primo quando ista plura in se. secundo quando infinitum intensiue ad entia finita generaliter. et tercio ad intellectum et voluntatem specialiter. **P**rimo sic. infinito nihil deficit entis eo modo que possibile est illud haberi in vno sed omnem perfectionem simpliciter possibile est realiter et per idempnitatem haberi in vno summe perfectio. infinitum ergo habet in se realiter et per idempnitatem omnem perfectionem simpliciter. sed non habet in se realiter et per idempnitatem illud quod realiter est distinctum ab eo. ergo ab infinito nulla perfectio simpliciter siue nullum perfectum simpliciter potest esse realiter distinctum. esset autem perfectio simpliciter distincta realiter. si esset aliud infinitum realiter distinctum. **H**abemus ergo maius. quod non possunt esse infinita plura realiter distincta. sed in probatione illa maius. scilicet. propositum videtur esse. probanda. scilicet. quod possibile est omnem perfectionem simpliciter per idempnitatem haberi in summo perfecto. **P**robatur ergo sic. quod nihil est summe perfectum cui deficit aliquid perfectio simpliciter. quod probatur. quod nulla perfectio simpliciter est incoaponibilis alteri perfectio simpliciter. et si non possit quilibet haberi in summo perfecto. sed esset propter aliquam incoaponibilitatem eorum. **A**ssumptum. scilicet. quod nulla sit incoaponibilis alteri probatur per rationem perfectionis simpliciter. quod enim ipsa est melior in quolibet quam non ipsa. habet ergo quodlibet incoaponibile sibi. sicut exponitur dictum Aristotelis. in ratione scilicet principali huius articuli. si sint ergo due perfectiones simpliciter incoaponibiles inter se. dicantur. a. et b. erit in quolibet melius ipsum quam non ipsum hoc est quod quodlibet incoaponibile sibi. et ita erit melius. b. quod ponitur incoaponibile sibi. et pari ratione. b. si est perfectio simpliciter erit melius quam. a. talis circulatio est incoaponibilis quia tunc idem esset imperfectius seipso. **S**ecundo comparando illa plura inter se. **P**robatur potest illa maior per hoc. quod plura bona excedunt in bonitate idem bonum vnum. et hoc quando in quolibet illorum plurimum est equalis bonitas sicut in vno illorum. nunc autem si sint plura infinita in quolibet eorum est equalis bonitas sicut in vno quodlibet eorum. ergo illa plura bona excedunt in bonitate illud bonum. et ita illud vnum non est infinitum. **E**t si dicas quod si ar-

queretur qd de creatura excedit deū nō valet. tū qd qdlibet illoz pluriū nō ē eque bonū cū vno illoz. 7 inde est qd bonitas cuiuscūq; illoz alteri ab illo vno. eminēter p̄tinetur i illo vno. 7 iō ipm cū illo bono acceptū nō auget neq; excessus facit sup illud bonū in se. oppositū est in ypothēsi qd ibi vñū bonū nō p̄tinet totaliter eminēter in altero. qd hoc ē contra ratōez infiniti. **Ex** p̄tate infiniti ad alia finita generalit̄ arguit̄ sic. **Unū** infinitū sufficiēter terminat dependentiā oīm finitōz. 7 sp̄aliter primū a quo dependent sed nō possunt plura sufficiēter terminare dependentiam in eodem ordine dependentie eiusdē dependentis. ergo nec plura esse infinita. p̄batō ma. sicut dependentia quecūq; est ratōe im̄fectōis. sic terminare dependentiam nō qualitercūq; sed primo: puenit alicui ratōe p̄fectōis. summa aut̄ p̄fectio quā impossibile ē excedi ē in vno infinito intensiue. **Apparet** etiā illa maior de facto. qd vnica essentia terminat sufficiēter oīm dependentiaz cuiuscūq; dependentis. qd taz illam que ē ad primā cām efficiētes. q̄ illā que ē ad cām exemplarem. 7 ad primā finalē. **Ad** iō. s. qd nō possunt eē plura primo terminātia eandē dependentiaz. p̄bat. qd illud nō terminat sufficiēter dependentiam quo circūscripto sufficiēter terminat illa dependentia. quia tunc aliquid dependet ab aliquo quo circūscripto nihil minus haberet a quo sufficiēter dependeret. 7 per p̄ns quo circūscripto adhuc posset remanere in suo esse. sed si plura in eodē ordine posset sufficiēter terminare dependentiam. vno eorum circūscripto adhuc terminaret dependentiam complete. que ē ad alterum. 7 ita illud nō terminat. 7 pari ratōe de altero argueret. 7 sic neutrum vel vtrūq; terminat. **Sicut** ḡ prima p̄batio ma. p̄cedit ex hoc. qd infinitū habet realiter 7 vnitue omnē p̄fectionē simpliciter. qd omnis talis potest hoc modo haberi in eodem: sic ista p̄batio p̄cedit ex hoc qd infinitum habet in se eminēter 7 p̄tinentie omnē p̄fectionem limitatā. 7 ex hoc omnē dependentiam entis limitati sufficiēter terminare potest. **Et** sic iste due p̄cedunt ex hoc qd dictum ē in primo articulo de infinito. qd habet omnē ratōez entitatis siue omnē entitatem eo mō quo possibile ē haberi ab vno. qd ē vel idēptice p̄ p̄fectōibz simpliciter. vel eminēter p̄ p̄fectōibz limitatis. **Ex** ista aut̄ p̄tate infiniti ad alia generaliter p̄t argui breuiter sic. **In** entibz fm ordinem eēntialē ascendēdo sp̄itur ad vnitatē. 7 p̄ p̄ns necesse est illū ordinē statū habere in aliquo vno. infinitū aut̄ intē siue est oīno summū 7 hoc fm ordinē eēntialem. ḡ est oīno vnū. **Tercō** p̄bat ma. sp̄aliter ex ordine infiniti ad intellectum 7 volūtātē. 7 hoc sic. **Ens** infinitū est obiectū primū intellectū infiniti 7 obiectū eius etiā beatificū. s. nō possunt eē eiusdē intellectū infiniti plura obiecta p̄ma 7 beatifica. **Cō**similit̄ eīm posset argui de obiecto primo 7 beatifico volūtatis. **Prima** p̄positō p̄t intelligi de p̄mitate triplici 7 de qualibet ē vera. 7 fm hoc prima p̄positō cōtinet tria mēbra. vna p̄mitas obiecti dicit̄ eē p̄mitas adequatōis. q̄. s. potētia nō excedit illud obiectū. quō coloratum vel luminosū dicit̄ esse primū obiectum visus. **Alio** modo primū p̄t dici. virtute cui⁹ oīm aliud intelligit̄ vel cognoscit̄ a tali intellectu. quō lux ē primū obiectū visus. **Tercō** mō primū p̄t dici p̄fectōis qd in se p̄tinet tanq̄ i summo p̄fectōez oīm obiectoz 7 virtutē p̄ficiēdi potētiā obiectū aut̄ beatificū ē illud i q̄ sūme p̄ficiē 7 quietat̄ 7 satisfiat̄ intellectū. **Ex** his tribz p̄nt accipi tres ma. nā idem intellectū nō habet distincta adequata oba. qd nō p̄t i aliō obiectū distinctū p̄ suū obm adequatū. qd tūc idē obm esset adequatū 7 nō adequatū. 7 tunc potentia excederet illud opando circa aliud ex equo distinctū. **Et** etiā nec potētia p̄t habere plura oba q̄si p̄mitate virtutis quī ē scōs intellectū. qd nō p̄t esse qd virtute. a. intelligat vel itellererit 7 ita. b. 7 ex virtute. b. intelligat q̄qd itellererit 7 ita. a. qd qd a sit ratō intelligēdi. b. 7 eōuerso ē circulatō 7 ista circulatō ē impossibilis. **Nec** p̄t etiā intellectū sūme quietari in duobz ex equo distinctis. qd nō habet p̄ obiecto beatifico 7 quietatiuo illud qd circūscripto nihil min⁹ quietaret

7 beatificaret. s. circūscripto vno adhuc eēt in alio summe fatiat⁹ quietat⁹ 7 p̄fectus. ḡ in illo nō posset eē p̄fectus. pari ratōne nec in alio. **Dat̄** igit̄ tres ma. qd eiusdē intellectus nō possunt plura esse oba ex equo distincta p̄mitate adequatōis. nec prima p̄mitate virtutis. nec p̄mitate p̄fectōis. sicut obm beatificū ē primū. **Ad** iō. s. qd infinitū formalit̄ 7 intensiue ē primū obm intellectū diuini. quolibet istoz modoz p̄bat. 7 primo de scda p̄mitate. qd qd ē ratō eēndi ē ratō cognoscēdi infinitū ḡ cū eminēter p̄tinet in se qdlibet fm oīm entitatē etiā eminēter p̄tinet in se oīm cognoscibilitatē. sic aut̄ p̄tinet virtualiter aliqd est etiā motiū ad eī⁹ cognitōez. sic ḡ infinitū intensiue quodcūq; habet ratōez obi primū respectu intellectū diuini 7 hoc p̄mitate virtutis. **Ex** hoc sequit̄. qd ipm est obm primū p̄mitate adequatōis. qd sicut oīsuz ē alibi in materia de intellectu diuino. intellectū diuin⁹ nō hz obm adequatū cōe p̄ abstractōez ab oībz obis. s. cōe coitate virtutis ad oīa p̄ se obiecta. als vilesceret eī⁹ intellectus. qd posset imutari ab obo finito. qd ḡ est sibi primū v̄tualiē. ē etiā primū adequatū. **Ex** hoc etiā p̄t tertia p̄mitas. s. p̄fectōis. que ē obi beatifici. qd in p̄fectissimo obo 7 sūme cōtinente oīm p̄fectōz oīm obiectoz sūme quietat̄. p̄ficiē. 7 satisfiat̄. ipa potētia. 7 ita beatificat̄. **Cō**firmat̄ ista rō q̄tuz ad ma. 7 mi. qd sunt plura infinita distincta. a. 7. b. **Intellectus** diuin⁹ poterit intelligi vtrūq;. alioqn alter nō habet rōez entis. neutz aut̄ p̄t intelligi nisi actu p̄p̄sio cum sit formalit̄ infinitū. vnico aut̄ actu p̄p̄sio nō p̄nt itelligi duo distincta h̄ntia p̄p̄ia infinitatē. qd vnico obm intensiue infinitū adeq̄ vnice p̄p̄sio. ḡ intellectū diuin⁹ duobz actibz p̄p̄siois intelligit̄. a. 7. b. ḡ fm illos habet simul duos act⁹ qd ē impossibile. qd vnica p̄p̄sio infinita 7 infiniti adeq̄ vni intellectui infinito. vel nō siml. 7 ita successio vel mutatio vel nūq;. cū vtrūq; sit infinitū intensiue. **Secūda** rō p̄cipalis de coicabilitate sic format̄. oīs p̄fectō simpliciter ē coicabile. oīm infinitū intensiue ē p̄fectō simpliciter. ḡ 7c. nulla aut̄ p̄p̄tias p̄sonalis ē coicabilis. qd est formalis ratō incoicabilit̄ ex̄ndi. ḡ nulla p̄p̄tias p̄sonalis ē infinita intensiue. mīoz ē manifesta. qd nihil p̄t eē magis p̄fectū qd sit infinitū intensiue. p̄batō ma. p̄t. qd fm qd colligit̄ ex iōtentōe **An**. mō. xv. p̄fectō simplr ē qd i q̄libet habere ipaz meli⁹ ē ipaz h̄re qd nō ipam h̄re. **Hec** regula idiget duplici expositōe. nō eīm intelligit̄ sic meli⁹ ē ipm qd sua negatō p̄dictorie. qd sic qdlibz positū eēt p̄fectō simplr qd qdlibz positū ē simplr meli⁹ sua negatōe p̄dictorie opposita. s. intelligit̄ ibi nō ipm. p̄ q̄cūq; sibi incōpossibili etiā positue. vt sit sensus. p̄fectō simplr ē in quolibet melior quocūq; sibi incōpossibili. **Secō** intelligit̄ in quocūq;. nō pro quacūq; natura. s. p̄ quocūq; supposito. nō intelligēdo vt ē talis nature vel talis: s. absolute accepto vt est tale suppositū. p̄cinto rōez nature cui⁹ suppositū. s. p̄t qd auro sic p̄siderato vt habet naturā auri vel supposito p̄siderato vt subsistens in naturā auri. nō ē meli⁹ nō auz qd auz. qd incōpossibile vt incōpossibile nō ē alicui meli⁹. destruit eīm entitatem ipius. imo meli⁹ sic ē auz eē qd quodcūq; incōpossibile nature auri. **Est** ḡ intellectū p̄positōis iste. p̄fectō simpliciter ē talis qd i quocūq; supposito absolute p̄siderato fm rationem suppositi. non determinādo naturam in qua vel cuius sit suppositum. melius est ipm qd non ipsum. hoc est qd quodcūq; incōpossibile ipsi. **Ex** hoc sequitur p̄positū. qd nulla p̄fectio simpliciter sit formaliter incoicabilis p̄batō p̄t. qd qd est formalit̄ incoicabile. est formalit̄ incōpossibile cui⁹libz alteri. p̄siderādo etiā illō sub rōe suppositi nō includēdo naturā cui⁹. illud p̄bat. qd quod repugnat alicui cum vt sibi repugnat destruat ipsum vt sic nō ē melius ipm qd non tale. qd aut̄ est de se incoicabile repugnat cui⁹libet etiam sub ratōe suppositi. ḡ nō est melius illi etiam vt p̄sideret sub ratōe suppositi qd non ipsum. **Habem⁹** ergo istā ma. qd nulla p̄fectio simplr est formaliter incoicabilis. **Tercō** arguit̄ ex incōponibilitate sic. **P̄fectō** simpliciter cui⁹q; p̄possibili sibi in eodē supposito necio est ea

dem realiter. sic intelligēdo q̄ in abstracto accipiēdo hoc
z illud verū est dicere h̄ est illud. S̄z relatō originis nō est
cuilibet: p̄possibili sibi in eodem supposito sic eadem. q̄ zc.
minor est manifesta. qz ista nō est vera. generatō actiua est
spiratō actiua. maior p̄bat̄ inductive. z ratōne. inductive
sic. nihil ē in diuinis qd̄ nō sit idem eēntie diuine. imo etiā
z cuilibet eēntiali. ita q̄ p̄siderādo vtrūq; i abstracto sim-
pliciter verū est hoc ē hoc. de eēntia q̄ z de eēntialib; de q;
bus coiter apparet q̄ qd̄libet sit infinitū formalit̄. p̄z ma.
q̄ qd̄libet eoz est idē cuilibet sibi p̄possibili in eodē suppo-
sito. p̄bat̄ etiā eadē ma. ratōe sic. qz infinitū nō solū nō est
p̄positū h̄ etiā oīno incōponibile cuilibet alteri. oīne eū cō-
ponibile p̄t esse ps. z p̄ n̄s excedi. qz totū est mai⁹ sua p̄-
te. Infinitū aut̄ nullo mō p̄t excedi. q̄ est oīno simplex z i-
cōpositū z incōponibile. Si aut̄ aliqd̄ p̄possibile sibi in eo-
dem supposito nō esset oīno idē sibi. tūc ip̄m nō eēt oīno in-
cōponibile. qz tūc ibi eēt aliq̄ p̄positō saltē aliquo mō act⁹
z potētie. Habem⁹ q̄ primā p̄tē ma. s. q̄ infinitū est idē rea-
liter ei qd̄ est sibi p̄possibile in eodē supposito. Secda pars
ma. s. q̄ sic sit idem q̄ sit vera p̄dicatio in abstracto. vtrū-
ta dicēdo hoc est hoc. p̄bat̄. qz cū p̄dicatio affirmatiua sit
vera ratōe idēptitatis. oīs illa erit vera abstracti d̄ abstra-
cto vbi p̄ abstractōez nō tollit̄ ratō idēptitatis. vbi aut̄ p̄z
abstractōez tollit̄ ratō idēptitatis nō est vera. Exempluz
hec est vera. albedo ē color. qz licet extrema sint abstracta
non tñ sit abstractio nisi a subo alteri⁹ nature. z illud s̄m
nō fuit p̄cisa ratō idēptitatis eoz extremoz. manet q̄ ratō
idēptitatis nature ad naturā illo subo excluso. Albedo aē
z musica nō habēt idēptitātē nisi p̄ accēs ratōe subī. licz q̄
hec sit vera albū est musicū. p̄ tanto q̄ idem subm̄ denoia-
tur ab vtroq; accēte: tñ abstractōne facta ab illo subiecto.
qd̄ fuit ratō idēptitatis eoz. hec est falsa albedo ē musica.
p̄z q̄ p̄dicatio in abstracto vera est. quādo extremoz
est talis idēptitas q̄ p̄ abstractōez nō tollit̄ ratō idēptita-
tis eoz. Adodo quādo vnū extremū ē infinitū. per abstra-
ctionē a supposito. nō tollit̄ ratō idēptitatis ad ip̄m. z hoc
cuiuscunq; p̄possibilis sibi in eodē supposito. Et ideo p̄pter
infinitatē vtrū iam argutū est. nō p̄t esse p̄possibilis in eodē
supposito. nisi vera z p̄fecta idēptitate reali. q̄ abstractione
facta a supposito q̄ diu manet ratō extremi infiniti forma-
liter semp in quacūq; abstractōne manet ratō idēptitatis
extremi ad extremū. z p̄ n̄s vera p̄dicatō in abstracto. h̄
est hoc. Ex ista ratōe p̄z generalit̄ q̄ quedaz p̄dicatōes in
diuinis sunt vere nō solū i p̄creto h̄ etiā in abstracto. q̄ nō
sunt oppositi de opposito. quedā vere in p̄creto licz nō i ab-
stracto. qz non loq̄mur de illis q̄ neutro mō sunt vere. vbi
scz extrema sunt opposita. qz nec pater ē fili⁹ nec p̄nitās
filiatio. Vbi aut̄ extrema nō sunt opposita h̄ p̄possibilia in
eodem supposito. ibi semp ad min⁹ est p̄dicatio vera in p̄cre-
to. sicut pater ē spirās. pater ē ungenit⁹. nō autē in abstra-
cto. sic p̄nitās ē spiratō. z tamē hec ē vera veritas est pa-
ternitas. veritas ē spiratō. hoc non ē nisi qz diuinitas ē for-
maliter infinita. non aut̄ p̄nitās. nec spiratō. z ideo ab-
strahēdo a supposito veritatē cū semp maneat in ip̄a rō infi-
nitatis. semp manet ratō idēptitatis simplicit̄ ad p̄nitā-
tem z ad spiratōez. z ideo manet ratō veritatis affirmati-
ue p̄dicatōis in abstracto. h̄ p̄nitatē que nō est formalit̄
infinita abstrahēdo a supposito nō manet ratō idēptitatis
ei⁹ ad spiratōez actiua que etiā nō ē infinita. qz neutrū ex-
tremū fm̄ p̄riā ratōez sui h̄z infinitatē. z ideo licet hec sit
vera p̄t spirat. qz eidē supposito p̄uenit vtrūq; tñ abstra-
ctione ab illo supposito facta. qz neutrū eoz ē infinitū. nō
est vera p̄dicatio in abstracto p̄nitās est spiratō. Per op-
positum p̄sillis ratō est. quācunq; aliqd̄ essentialē p̄dicat̄ de
aliquo eēntiali. vel p̄sonale de eēntiali vel eēntiale de p̄so-
nali. vtpote hec est vera. sapia ē p̄nitās. sapia ē spiratō.
z eōuerso. qz abstrahēdo a supposito adhuc manet alterū
extremū infinitū. s. sapia. z ideo remanet adhuc ratio idē-
ptitatis. extremi ad extremū facta tali abstractōe. z p̄ n̄s
ratō veritatis in p̄dicatōe affirmatiua. p̄t̄at q̄ generali

ter ista maior. q̄ nūq̄ est negāda p̄dicatō in diuinis p̄ idē-
ptitatē abstracti de abstracto. nisi qz neutrū extremū ē for-
maliter infinitū. sicut hec ē negāda p̄nitās ē spiratō. Cir-
ca tñ ma. istaz q̄re p̄dicatō aliqua in abstracto in diuinis
negat̄. duplicit̄ ab aliqb; dicit̄. qz licet p̄nitās z spiratio
sint idē realiter. tñ differūt ratōe. z hoc sufficit ad impedi-
endum talē p̄dicatōez. Qz aut̄ p̄bat̄ q̄ talis differētia non
sufficit qm̄ ista ē vera. sapientia ē bonitas. R̄ndetur q̄ si-
cut attributū potētie non ē attributū sapientie. Sic nec in
p̄posito. S̄z h̄ n̄ v̄ p̄abile. qz attributū vt attributū dic-
intentionē scdaz vel relatōez aliquā ratōis circa illud de q̄
dicit̄. vnde etiā numerat̄. z verum ē dicere q̄ bonitas z sa-
pientia sunt duo attributa. q̄ fm̄ illud fm̄ qd̄ est numerā-
tio. non est verū dicere hoc est hoc. qz illud est ratōnis. sed
non. p̄pter hoc negatur ista sapientia est bonitas. vbi non
includit̄ illud ratōnis qd̄ numerat̄ in eis. q̄ a simili nō i-
cludendo nisi illud qd̄ rei est. si oīno idem esset in re pater-
nitas z spiratio: esset hec vera p̄nitās est spiratio. licet
non ista notio vel p̄prietās p̄nitatis est notō vel p̄prie-
tas spiratōis. Quēcūq; eū sunt eadē re simplicit̄ i deo
ip̄a significata etiā in abstracto z i nominib; prime impo-
sitōis siue significantib; rem prime intentionis. p̄dicant̄
de seiniūcē in abstracto. licet non in nominib; scdē impo-
sitōis siue accepta fm̄ aliqua noīa scdē intentionis. sicut
patet in creaturis. vnde licet ista sit vera sortēs est homo.
non tamen ratō sortis que est singularitas est ratio homi-
nis que est vniuersalitas. Aliter dicit̄ alius z ratōnabili⁹
vt videt̄. z ad p̄positum q̄ p̄prietates in eadē p̄sona dif-
ferunt ex natura rei p̄ter p̄sideratōez intellectus. qz ad h̄
sufficit d̄spatio licet non sint opposite. z p̄pter hoc p̄dica-
tio vnus de alia in abstracto non est vera. Et hoc ideo. qz
illa distinctio ex natura rei est p̄pter non infinitatē hui⁹
illius. qz si hoc vel illud esset infinitū. non esset talis disti-
ctio nec impediretur talis p̄dicatio.

Circa terciū arti. Circa p̄redi-

cta arguit̄ quadrupliciter. primo sic. qd̄ non est p̄prehens-
sibile nisi ab intellectu infinito est formaliter infinitū. ge-
neratio illa vt generatio est formaliter incōprehensibilis
nisi ab intellectu infinito. q̄ zc. minor p̄bat̄ p̄ illud ysaiē.
liij. generatōez eius quis enarrabit. qd̄ exponens Hiero.
omelia prima sup math. de generatōe eterna filij. quod in-
quit impossibile. p̄p̄ba dixit affatu zc. sed qd̄ est impossi-
bile affatu est incōprehensibile ab intellectu finito. Cōfir-
matur etiā p̄ illud ambro. primo de tri. c. v. querens a te q̄
mō putas inqt̄ filiū esse genitū. z sequit̄. mibi impossibile
est generatōis scire secretū. mens deficit. vox silet. n̄ mea
tñ h̄ angeloz. z sup̄ cherubin z seraphin. z sup̄ oēm sensū
est z p̄bat̄ ibi. qz scriptū est. par xp̄i que exuperat oēm sen-
sum. ad p̄bi. iij. Ex h̄ arguit̄ ambro. ex quo par xp̄i est sup̄
oēm sensū. quō non supra oēm sensū est tanta generatō.
P̄terea scdō arguit̄ sic. oīs actio adequata principio z
termino infinito. est formalit̄ infinita. generatio i diuinis
est actio adequata p̄ncipio formali infinito z termino infini-
to. qz p̄ncipiū ē eēntia vel mēoria infinita. z p̄t̄ termin⁹
est filius qui est infinitus. terminus etiā formalis est es-
sentia cōmunicata. siue noticia declarata. quozum vtrū-
q; est infinitum. Et patet q̄ ista actio est vtrūq; adequata.
quia non potest esse nisi vnica huius p̄ncipij ad hūc ter-
minum. ergo zc. P̄terea tercio ratio subsistendi est ra-
tio perfectissime essendi. relatio originis prime persone est
ratio subsistendi. ergo est ratio perfectissime essendi. z per
consequens infinita. quia esse in diuinis est formaliter in-
finitum. P̄terea intellectus diuinus est formaliter in-
finitus. alioquin non cōprehenderet infinitam essentiam
diuinam de qua tactum est questione prima articulo p̄mo
q̄ intellectus vt intellectus eam cōprehendit. non ē autem
infinitus nisi quia est idem essentie diuine que ē primo in-
finita. sed paternitas est eadem illi. ergo paternitas pro-
pter eandem rationem est formaliter infinita. Qz p̄m̄z

illoz quādo alicui intellectus est aliqd primū obm pmita
 te virtutis. p illud quodlibet aliud obm intelligit fm or
 dinem quē vnūquodq obm habz ad illud primū. Ita ptz
 ex ratōe illa. q̄ facta ē in illa. q. arti. ij. de intellectu z volū
 tate. **E**xemplū quādo alicui intellectus est aliqd primū obm
 pmitate virtutis. immediatū intelligit virtute ei⁹ illud qd
 est p se idem illi. q̄ illud qd est p accidēs idem illi. nunc aut
 intellectus diuini est oīno idem obm primū pmitate virtu
 tis z adēq̄tionis. sicut tactū est. eēntia. s. sub ratōe essentie
 nullū q̄ psonale est illi intellectui hoc mō obm primū. pzo
 pinquius tñ ē primo obo q̄ aliqd creatū. p quāto q̄ ē idē
 obo primo. z ideo p̄p̄inquit in entitate. z p̄p̄ns in p̄gnos
 scibilitate. Ad formā argumēti. maior est vera sic intelligē
 do. q̄ si obm est incōprehensibile. p̄p̄ia incōprehensibilitate
 ē etiā ifinitū. p̄p̄a ifinitate. s. sic mior ē falsa. s. q̄ generatō il
 la vt generatō ē incōprehensibil. lz illa mior possz habē verū i
 tellectum p accidēs vel fm aliquod pcomitās. vel adhuc
 z magis ad ppositum fm illud quod est ratō intelligēdi
 ipam. ipa em nata est primo intelligi p essentiam tanq̄ p
 primū obiectū tam ab intellectu diuino q̄ beato. qz essen
 tia vt essentia est primū obiectū tam illius q̄ istius. Ita
 aut ratio intelligēdi generatōez est incōprehensibilis. z ita
 generatio possz dici incōprehensibilis pcomitāter siue q̄
 tum ad illud qd includit. qz generatō includit coicationē
 essentie que fit p essentiam vel p naturā psonē ad psonam.
 Ita aut coicatio p̄suppositiue includit ifinitatē essentie.
 quia ipa non possz sic coicari pluribz suppositis nisi esset
 ifinita. z ideo generatō est incōprehensibilis q̄tum ad pre
 suppositū. s. coicationē essentie q̄ requirit esse ifinitū. **S**ed
 p̄tra istas respōsiones arguit. qz semp restat vis de p̄p̄ia
 ratōe generatōis vt generatō est. p quodcūq̄ p̄ncipiū
 intelligēdi intelligat. z quicq̄ p̄erigit in intelligēdo z cō
 municando. sp̄ ipa in p̄p̄ia itelligibilitate sua videt incō
 prehensibilis p auētes adductas. z cuiuscūq̄ itelligibilitas
 p̄p̄ia ē incōprehensibilis illud ē itelligibile ifinitū. **R**ñ
 possz dici q̄ p̄prehensibile intellectui finito ē nēcio finitū. z in
 cōprehensibile illi intellectui nō ē finitū. z sic cōcedit mior q̄
 generatō vt generatio ē incōprehensibilis intellectui creato.
 z ita fm p̄p̄ia entitatē z p̄prehensibilitatē non ē finita. s. ex
 hoc nō seq̄t q̄ sit ifinita. de q̄ tanget in r̄sione ad p̄ncipa
 le argumētū. fm hoc q̄ maior hui⁹ argumēti ē negāda. ac
 cipiēdo incōprehensibile negatiue. p nō possibili p̄p̄hēdi. qz
 ad h̄ q̄ eēt vera. opteret illd̄ intelligē p̄rie. s. p̄ h̄ntē quātis
 tatē virtualē extēdētē se vltra omē p̄p̄hēabile. vel omē p̄p̄
 hēabile excedētē. qd nō ē in p̄posito. **A**d scdm̄ adēq̄tio
 dicit p̄p̄ie eāq̄litatē duoz in eadē quātitate. z sic nō ē adēq̄
 tio i p̄posito. Alio mō adēq̄tio dicit nō fm quātitatē s. fm
 p̄p̄ortōez. z sic dicit aliqd adēq̄tuz alteri qd ē sūme. p̄p̄or
 tionatū sibi. si ibi sit adēq̄tio. vtpote effect⁹ adēq̄at⁹ cause
 qui est p̄p̄ortōnat⁹ in ratōe effectus. licet ille nō sit simplici
 ter sibi adēq̄at⁹ eāq̄litatē quātitatis. **H**oc mō illuminatio
 diceret adēq̄ta soli. qua maior esse nō possz. licet lumē nū
 q̄ sit eāq̄le etiā fm p̄fectōez quātitatis ipi soli. qz est effect⁹
 equocus. **A**d formā tūc maior ē vera de adēq̄tione primo
 mō si illa esset. s. sic mior ē falsa. z p̄cise vera de adēq̄tione
 scdo mō. nec adhuc de adēq̄tione illo mō. que. s. est fm intē
 sionē s. fm extēsiōnē. qz. s. vnū p̄ncipiū generādi non pōt
 extēdi ad aliā generatōez q̄ ad istā. **N**on est q̄ hic adēqua
 tio quātitatiua. nec ē p̄p̄ie adēquatio fm p̄p̄ortionē q̄tum
 ad intensionē s. tantū quātū ad extensionē. z ita nullo mō
 includit ifinitatē quāta est in illo cui adēquāt. **A**d terci
 um sicut tactū est in p̄cedenti questione articulo tercō. sub
 sistere est equocū vno mō accipit p se esse. **E**t sic loquitur
 aug. vij. de tri. c. viij. oīs res ad se subsistit quāto magis de
 us. **A**lio mō p̄ incoicabiliter p se esse. siquidē coicabile in
 telligit nō q̄si subsistēs. s. q̄si inherēs subsistēti. z q̄si modū
 inherētie habens. primo mō p̄cedo q̄ subsistere formaliter
 dicit p̄fectissime esse z nō dicit nisi essentia fm aug. scdo
 mō subsistere p̄supponit p̄fecte esse s. non formalitē includit
 sed tñ addit incoicabilitatē. s. p se esse primo mō acceptū

z illud sic est ratō subsistēdi qd est ratio incoicabiliter p
 se essendi. z talis est relatō. ratō aut essendi incoicabiliter
 nō est ratio p̄fectissime essendi. **A**d vltimū p̄cedo q̄ intel
 lectus ē formaliter ifinit⁹ p̄p̄ia ifinitate q̄ est mod⁹ in
 trinsec⁹ siue p̄p̄ie entitatis. s. intellectualitatis vt intellectu
 alitatis. z tñ p̄p̄ritas nō sic ē ifinita. cū hoc tñ p̄p̄ritas ē
 eadē realiter essentie aliquo mō sicut intellect⁹. **E**t cū ad
 dicitur q̄ ifinitas intellect⁹ est. p̄pter idēp̄ritatē ei⁹ ad essen
 tiam. **R**ñ. primū oīno in diuinis vt tactū est in p̄ma que
 stione. est essentia vt eēntia. q̄ fm **D**am. est pelag⁹. p̄pter cō
 p̄bensionē oīm p̄fectionūz diuinaz. ista est ifinita nō tñ
 intēsiue in se sed etiā virtualitē primo z p se p̄tinens oīm
 intrinseca. quodcūq̄ aut illud p̄tinet p idēp̄ritatē alia s.
 non primo oīa. qz nec a se sed virtute essentie a qua etiā ha
 bet suā ifinitatē. **A**idēf q̄ essentia habet ifinitatem z
 formaliter. z p̄p̄iaz. z primā. qz a se. qz respectu oīm dicit
 pelagus. qz oīm p̄fectissime p̄tinet entitatē intrinsecam vt
 possibile est eam p̄tineri in vno formalitē. **A**b hac aut p̄ia
 sicut licet loqui emanant oīa ordinate. primo quidē intrin
 seca essentialia. que nō dicunt respectū ad extrā. scdo notō
 nalia. tercō z vltimo creata siue extrinseca. z quodlibz ema
 nans recipit illud p̄fectōis ab ea cui⁹ est capax si sibi non
 repugnat. z illius r̄cepti causa q̄si effectiua z primaria ē
 ifinitas eēntie. causa aut siue ratō formalis est ipa enti
 tas. p̄p̄ia cuiuslibet emanātis. essentialē q̄ recipit ab ea i
 finitatē formalē. qz talis essentia sufficit in ratōe p̄ncipiū
 z fundamēti ad dandū talē quātitatē z talis quātitas viz
 tualis ipi nō repugnat sicut nec coicabilitas. ipi aut rela
 tioni p̄sonali p̄p̄tit p essentia eē ad alterz. **N**ec p̄p̄tit sibi
 ifinitas intēsiua. p̄p̄ia qz ipa nō est capax talis quātita
 tis sicut nec coicabilitas. **E**tia in genē p̄ncipiū formalis
 est stat⁹. hoc em accipit ifinitatez illud. nō qz hoc ē hoc. z
 illud est illud. sicut s accipit coicabilitatē. illud incoicabi
 litatē. qz hoc ē hoc z illud ē illud. repugnātia em formalis
 z nō repugnātia. p̄rio reducit formalitē ad ratōez ei⁹ cui di
 citur eē repugnātia. **T**andē ab eēntia create recipiūt enti
 tatē finitā qz talis sola eis p̄p̄tit. **A**d formā igit argumē
 ti dico. q̄ sola idēp̄ritas eēntie nō est sola ratō h̄ndi ifinī
 tatē formalitē. s. ē rō sufficiens oīm ei cui formalitē nō repu
 gnat ifinitas. formalitē aut repugt relatōi p̄sonali vt p̄ba
 tum ē. z nulli eēntiali. **E**t si queras q̄re p̄p̄ossible est ifi
 nitas huic z nō huic. pōt queri i oppositū. q̄re huic repugt
 incoicabilitas z huic nō. qd oēs p̄cedūt. z est eadē respon
 sio qz in rōne p̄ncipiū formalis. qz. s. formalitē hoc ē hoc. z
 illud ē illud formalitē. qz aut in rōne p̄ncipiū fundamētalis
 ipa eēntia est vnū p̄ncipiū illimitatū a q̄ multa sūt ordi
 nate nata. p̄cedē. z q̄dlibz i p̄rio instāt i q̄ q̄ emanat vlt⁹ p̄
 cedit in esse. suam habet entitatem. hoc talem z illud talē
 z huic sua entitas est ratō repugnātie alicui⁹. cui⁹ tamē
 illi nō est ratō repugnātie entitas sua. **A**d argumētū p̄i
 cipale sicut declaratū sunt in primo articulo. ifinitas i en
 titate dicit totalitatem in entitate. z p̄ oppositū suo modo.
 finitas dicit p̄tialitatem entitatis. omne em finitū vt tale
 min⁹ est ifinito vt tali. fm euclidē. vij. cōclufione. iij. oīs
 numer⁹ minor maioris numeri pars est vel ptes. **H**oc nō
 sic intelligēdū est q̄ ille binarius sit pars illius ternariū
 quia nihil est sic in diuinis. sed q̄tum ad p̄p̄ortiones om
 nes attendendas in quantitatibus ille binarius se habet
 ad illum ternarium sicut pars vel partes ad totum. quia
 simili modo excedit ab illo ternario sicut exceditur alius
 binarius ab alio ternario cui⁹ est pars. Ita dico hic nullū
 creatum est pars rei cum de⁹ sit simplicissim⁹. sed omne fi
 nitum cū sit minus illa entitate ifinita. p̄formitē pōt dici
 ps. licet nō sit fm aliquā p̄p̄ortionē de terminatā qz exce
 ditur i ifinitū. z hoc mō aliud ens ab ente ifinito dē ens
 per p̄ncipatōez. qz caput p̄tem illi⁹ entitatis que est ibi to
 talitē z p̄fecte. **H**oc q̄ volo habē. q̄ omne finitū cū sit min⁹ i
 finito est ps. cui⁹ q̄ repugnat esse pars vel excedi realitē ab
 aliquo. ei repugnat esse finitum. nūc aut paternitati huic
 repugnat esse pars diuinitatis illo modo vlt⁹ excedi a diuī

nitatis. qz ppter infinitatē diuinitatis paternitas cū sit eō
 possibilis sibi in eodem supposito est simpliciter idem sibi. z
 per pns realiter excedi nō pōt. nec esse pars nec ratōez paz
 tis habere. nō ē est finita. nec infinita sicut prius pbatum
 est. qz sicut finitū habet ratōem ptis mō p̄dicto ita infinitū
 habet ratōez totius hoc mō. s. ex plenitudine quātita
 tis v̄tialis sue mensurās om̄e aliud vt maius p̄ accessum
 ad ipm̄ z min⁹ p̄ recessum. s. nec paternitas habet ratōz to
 talitatis qz mēsuratō fm̄ gradū quēdā p̄fectōis stat ad ali
 quod primum in ordine mēsurādi. qd̄ est eētia absoluta.
 Dico ḡ breuiter qz paternitas nec formaliter est finita nec
 formaliter infinita. Et cū arguis ex diuisione im̄ediata ens
 tis in ista. etiā anteq̄ descendat in. x. genera. p̄cedo bene qz
 ista nō diuidūt ens vt iam cōtractū est ad aliqd̄ gen⁹. imo
 quodlibet gen⁹ z ens vt im̄ediate indifferēs ad decē gene
 ra est p̄cise ens finitū. finitū tamen z infinitū nō diuidūt
 ens nisi ens quātūz. qz sicut fm̄ p̄m̄ primo p̄bisi. finitū z
 infinitūz quātitati p̄gruunt. qd̄ est v̄z de finito z infinito
 p̄prie z quātitate p̄prie acceptis. ita etiā extensue loquē
 do finitū z infinitū vt sunt passiones entis. pueniunt p̄cise
 enti quāto in se habēt quātitatē aliquā p̄fectōnalis. talis
 aut quātitas nō puenit entitati nisi que pōt esse ptialis vt
 totalis inter essentias. quātitatē em̄ p̄paratā ad aliam sta
 tim optet excedere vel excedi z esse ptiale vel totale sicut h̄
 logmur de ptiali z totali. paternitas aut vt paternitas nō p̄
 esse inter entitates totalis nec ptialis. Possēt etiā dici qz
 quātitas v̄tialis non puenit nisi entitati quidditative. vt
 scz distinguē ab entitate hypostatica. z p̄ pns nec finitas
 nec infinitas. Ista aut entitas licet sit in se quodāmodo qd̄
 diuina. tū vt est talis est tū hypostatica. tercō mō dici p̄
 qz quātitas v̄tialis nō puenit nisi entitati absolute. S; il
 le due r̄siones vltime cōcedunt aliqua dubia de entitate
 hypostatica z entitate relatiua. q. s. nō habeāt quātitates
 virtuales. Q̄sō de relatiōe originis in diuinis sequitur
 questio de relationibus p̄muniibus z est vnica.

Questio. vi.

Utrum equalitas in

diuinis sit relatiō realis. Arguit qz sic. il
 la relatiō est realis que h̄z fundamētū rea
 le z extrema realiter distincta. ista ē h̄mōi.
 ḡ zc. p̄batō m̄i. ibi est magnitudo real. s.
 essentia. z p̄sone realiter sunt distincte q̄ dicunt adinuicē eq̄
 les. Cōtra oīs relatiō realis fundat sup actōnez z passio
 nem vel sup quātitatē. v. metha. in deo nulla relatiō realis
 fundat sup quātitatē. qz fm̄ aug. v. de tri. c. ij. de magn⁹
 sine quātitate. ḡ nulla ē ibi relatiō realis nisi fundata sup
 actōez z passionē. talis aut ibi ē sola relatiō originis. equa
 litas aut nō ē relatiō originis. qz eiusdē ratōis in vtroqz ex
 tremo. Item eadē ē magnitudo in tribus p̄sonis sicut eadez
 eētia. ḡ extrema nō sunt realiter distincta. nec p̄ pns relatiō
 realis. Dicunt tria vidēda. primo si equalitatis in diuinis
 sit aliqd̄ fundamētū reale. scdo si sit realis distinctio extre
 mor. t̄cō si illa equalitas ex natura rei sit extremis fm̄ finitū

Primo articulo. habet tria.

primo vidēdū de fundamēto equalitatis in p̄mū. scdo qd̄ possz
 assignari fundamētū equalitatis in diuinis. z si sint plura funda
 mēta q̄ z q̄t. z tercō de q̄cūqz eoz si sit ibi reale. primū vide
 tur accipi a p̄ho qz fundamētū equalitatis sit quātitas. ait
 em̄ in p̄dicamētis. qz p̄p̄riū ē quātitati fm̄ eā eq̄le vel ineq̄le
 dici. Illud scdm̄ notat fundamētū illi relatiōis. sic ip̄e loq̄
 c. de equalitate. qz p̄p̄riū sibi ē qz aliqd̄ fm̄ eā dicat sile vel dis
 sile. Illud dicit de fundamēto equalitatis vel similitudinis vide
 tur magis explicare. v. metha. c. de ad aliqd̄. eq̄le. sile. idē
 fm̄ vnū dicūt oia. equalia quoz quātitas ē vna. similia q̄ruz
 equalitas ē vna. idē qz suba ē vna. hoc ip̄o vidēt qz nō sola quā
 titas ē fundamētū equalitatis s; requirit vnitas quātitatis. et
 tūc ē q̄stio generalior q̄stioe p̄posita duplex. vna an vnitas
 sit formale in fundamēto equalitatis. z si daret qz sic. an ime

diator qz ip̄a quātitas cui⁹ ē vnitas. vel eōuerso. Scda q̄
 stio. an vnitas p se p̄tines ad fundamētū equalitatis. impoz
 tet p se aliqd̄ positivū vel solū p̄uatiōez. vel negatiōez. qz si
 diceret solā negatiōez ip̄ortare z cū hoc eē p se de fundamē
 to equalitatis siue tanq̄ rō. prima siue remota. seq̄t qz gene
 raliter equalitas non esset relatiō realis. Ista p̄clusionē gene
 ralē z istas duas p̄missas ex qbz seq̄t nō optet hic discutē
 qz trāscendūt q̄stionē p̄positā. p̄cedētes em̄ equalitātē esse ali
 bi relatiōez reale ad huc negāt sp̄aliter de equalitate diuina.
 Iste igit qz equalitas generaliter sit relatiō realis vel positi
 ua n̄cō siue nō ad huc ingret. si quātum ē ex pte eoz que
 regunt ad relatiōez reale. possunt etiā eque saluari in equali
 tate diuina sicut in equalitate creata. De scdo in isto articu
 lo. s. de equalitate in diuinis in speciali quid sit ei⁹ fundamētū
 Illud vidēt aug. assignare scdo de fide ad petrum. vbi lo
 quens de tribus p̄sonis diuinis dicit. nulla inq̄t alterā p̄ce
 dit eternitate. aut excedit magnitudinē. aut superat p̄tate.
 qz nec filio p̄ anterior. aut maior est. Et pōt addi aut etiā
 potentior. Illud dicit aug. p̄bat ex dictis p̄bi. qz si equa
 litas est fm̄ quātitatē. cū quātitas primo diuidat in p̄tinu
 um z discretū. in diuinis nō pōt esse equalitas fm̄ quātita
 tem discretā. qz nulla ē ibi nisi trinitas. que nō est numer⁹
 vel si est pluralitas minor ps est quodāmodo maioris. z ita
 inequalis sibi. Quātitas aut continua diuidit in p̄manēs
 tem z successiuā. in deo nō est quātitas successiuā. ē tamen
 aliqua que ē sibi cōr̄dens q̄ est quātitas duratiōis. z il
 la p̄prie dicit eternitas. quātitas p̄manēs in creaturis di
 citur cōter magnitudo molis. z oīs sibi cōr̄dens in di
 uinis dicit magnitudo virtutis. Sequit ḡ ex dicto p̄bi di
 ctum aug. qz ad hoc qz equalitas sit in diuinis aut est fm̄ ma
 gnitudinē. aut fm̄ eternitatē. Secundo dicit aug. exponit
 qz tūc ex dictis vidēt su p̄fluere terciū qd̄ addit fm̄ p̄tate.
 Sed est r̄sio qz equalitas aliquoz attendit p̄prie fm̄ aliqd̄
 eis intrinsecū z ad se. ex p̄nti tū equalitas attendi pōt in
 p̄paratiōe ad extrinseca. Unde ex p̄nti ex hoc qz aliqua for
 mam aliquā habēt in equali gradu. sequit qz fm̄ eam p̄nt
 equaliter agere in p̄paratiōe ad extrinseca. equalitas ḡ po
 testatis p̄prie nō est alia ab equalitate magnitudinis. z h̄
 ex eque distincta. sed ē quasi explicans quādam equalita
 tem magnitudinis. que. s. magnitudo est forme actiue. sicut
 in creaturis que habēt equalē magnitudinē caloris. habēt
 potentia equalē calefaciēdi. sic ḡ sunt tria p̄numerādo eq̄
 litatē que ē in p̄paratiōe ad extrinseca cū equalitate q̄ ē fm̄ intri
 seca. p̄prie aut z ex equo sunt t̄mō duo que sunt ad se et
 ad intra fm̄ q̄ attendit equalitas. s. fm̄ magnitudinē z eterni
 tatē. Et forte ppter ista aug. in replicando t̄mō ista duo
 replicat. nō potentia cū ait. nō est pater filio anterior aut
 maior. nō dicit aut potētiōz. Est etiā aliud dubiū circa
 istud dicit aug. quare nō fm̄ plura attendit equalitas. sunt
 em̄ pater z filii equalēs fm̄ sapiam. fm̄ bonitatē. fm̄ iusti
 ciam zc. talia. R̄n. nō sunt equalēs fm̄ sapiam. nisi vt ha
 bentes vnā magnitudinē. z ideo fm̄ quācūqz p̄fectōez eēt
 tialē sunt equalēs: semp. prima ratō equalitatis est ma
 gnitudo illi⁹ p̄fectōis. z ideo p̄ solā magnitudinē intelligit
 ip̄e quācūqz p̄fectōez essentialē. quātūz. s. ad illud qd̄ ē fun
 damentū equalitatis. qz nulla fundat nisi sub ratōe magni
 tudinis. De tercō in isto articulo ptz. qz ad illd̄ videndūz
 optet tria vidē. primo an magnitudo sit ibi ex natura rei.
 scdo an eternitas. tercō an p̄tās. De p̄rio optet tria vidē.
 p̄rio q̄liter magnitudo ponit possēt in diuinis. scdo qz ma
 gnitudo est alicui⁹ magnitudo. ideo ad hoc qz habeamus
 magnitudinē ex natura rei. optet p̄rio habē aliqd̄ ex natu
 ra rei cui⁹ sit magnitudo. Et tercio an illa magnitudo ei⁹
 sit ibi ex natura rei. vt sic primū istoz qd̄. s. ē d̄ magnitudi
 ne requirat tria ad habendū p̄plete p̄positum. De primo
 p̄bus. v. metha. c. de quātitate dicit. Sunt aut magnum z
 paruum z maius z minus z fm̄ se z adinuicem dicta quā
 tit passiones fm̄ se. transferuntur etiam z ad alia hec noīa
 vult dicere: qz magnum z paruum siue accipiantur abso
 te z fm̄ se siue respectiue fm̄ se conueniunt quantitati. p̄

prie dicte. translatiue aut alijs. **E**t hoc apparet satis per
 rōnem. qz nō negaret p̄s eālitatē eē indiuiduoz eiusde
 sp̄i in quolz genere 7 ineālitatē speciez. 7 per p̄s cū fm
 ipm equale et inequale non dicant nisi fm quantitatem.
 quātitas aliquo mō puenit omni enti cuiuscūqz generis.
 7 p̄ p̄s lz magnū 7 puuz fm eū sint passiones pprie quā
 titatis. tamen translatiue accepta sunt transcendētia 7 pas
 siones totius entis. Aug. aut. vj. de tri. c. vij. istam magni
 tudinem quā p̄s dicit translatiue dictā. dicit esse magni
 tudinem nō mole mōlis s̄ bonitatis 7 p̄fectōis. In his ingt que
 nō mole magna sunt idē ē maius esse qd̄ melius esse. Pa
 tet q̄ magnū primo modo fm aref. pprie dictū. 7 fm au
 gust. magnū mole nō est in reo nec in aliq̄ sp̄iali. sed ma
 gnum translatiue fm p̄m 7 magnū bonitate 7 virtute v̄
 p̄fectōne pōt poni ibi. quia illud est transcendens cōueni
 ens suo mō omni enti. **E**tum ad scdm̄ ne d̄ dubijs asse
 ratur certū. certum est qd̄ est ibi essentia ex natura rei. qd̄
 etiā declaratum est in p̄mo articulo prime questōnis. Et
 statim ex hoc inferē terciū scilz q̄ ipsa essentia vt essentia
 hz ex natura rei ppriam magnitudinē 7 hoc p̄bat auctori
 tate. 7 rōne duplici. auctas est dam. c. ix. vbi vult. q̄ essen
 tia est pelagus quoddā sube infinitum 7 interminatū. es
 sentia vt sepe dictū est. dicit ab eo pelagus quoddā. q̄ pri
 oritatez 7 primā p̄prehensione habens omniū. et vt sic fm
 ipm est infinita 7 interminata. sic q̄ est infinitas cētie vt
 essentia. Ex his sic arguit. essentia est infinita ex natura rei
 vt accipit ex aucte dam. quia vt est pelagus est infinita. et
 vt est oīno p̄ma ex natura rei dicit pelagus. infinitas autez
 essentie dicit magnitudo ei⁹ ppria. q̄ habet ppriaz mag
 nitudinē ex natura rei. Adinor q̄tuz ad aliqd̄ satis p̄z. quia
 sicut quātitatia infinitas pprie dicit magnitudinē. immo
 extensiuē illimitatōez quātitatia pprie. ita infinitas intē
 siua 7 in p̄fectōne dic summa p̄fectōez vel magnitudinem
 p̄fectōnis. Per rōnem arguit sic. Infinitas intēsiua cō
 uenit essentie ex natura rei. illa est ppria magnitudo essen
 tie q̄ zc. maior p̄bat. quia sicut declaratū est in qōne p̄ce
 tente. infinitas intēsiua nō dicit pprietatem vel passio
 nem eius cui⁹ est sed modum intrinsecū eius. circūscripta
 etiam quacūqz pprietate. nulli q̄ potest puenire nisi cui ex
 natura rei intrinsece puenit. Probatio mi. qz entitati qd̄
 ditatis absolute q̄ nata est habere rōnem mensurē vel mē
 suralis. vel puenit finitū vel infinitū. cui q̄ repugnat fini
 tum. ei puenit infinitum. talis est essentia diuina. Posset
 q̄ argui ad p̄bandū ma. p̄ hoc q̄ relatōni rōnis nō potest
 p̄petere infinitas intēsiua. qz tūc relatō rōnis esset perfe
 ctio simplr. q̄ nec infinitas pōt alicui p̄petē ex relatōe ra
 tionis s̄ tūc ex natura rei. **S**ecdo arguit sic p̄ rōnem. mod⁹
 obiecti beatifici vt obm̄ b̄ficuz est: est in re 7 ex natura rei.
 Infinitas intēsiua ē talis mod⁹ in cētia diuina q̄ est ibi
 ex natura rei. 7 p̄ p̄s magnitudo. maior p̄bat ex p̄fectōe a
 licui⁹ actus b̄ficuz. q̄ vt meli⁹ capiat distinguat de duplici
 actu intellect⁹. 7 s̄ loq̄ndo de simplici apprehensione siue i
 ntellectōne obiecti simplicis. v̄ indr̄nter pōt esse respectu
 obiecti ex̄ntis 7 nō ex̄ntis. 7 indifferēter etiā respectu ob̄
 nō realr p̄ntis sicut 7 realr p̄ntis. istū actū frequēter expe
 rimur in nob. qz v̄tia siue qd̄ditates rerū itelligim⁹ eā siue
 hēant ex natura rei esse ex̄ in aliq̄ supposito siue nō. Et ita s̄
 p̄ntia 7 absentia. Et etiā h̄ p̄bat a posteriori. qz scia p̄clu
 sionis vel intellect⁹ p̄ncipij eā in intellectu manet re ex̄ntē
 7 nō ex̄ntē p̄ntē 7 vel absente. 7 eā pōt h̄ri ac̄ sciēdi p̄clu
 sionē 7 intelligendi p̄ncipiū. q̄ eque pōt haberi intellectio
 extremi illius a quo dependet illud intelligere cōplexum
 p̄clusionis vel p̄ncipij. Iste actus intelligendi qui scienti
 ficus dici potest. quia p̄uenit 7 requisitus ad intelligere
 p̄ncipij. pōt satis pprie dici abstractiuus: quia abstrahit
 obm̄ ab ex̄ntia 7 non ex̄ntia. p̄ntia 7 absentia. Ali⁹ actus
 intelligendi est quē tamen ita certitudinaliter experimur
 in nobis possibilis tamen est talis. s. qui p̄cise sit obic̄ti
 presentis vt presentis. ex̄ntis vt ex̄ntis. hoc p̄batur
 quia omnis p̄fectō cognitōnis absolute que potest com
 petere potentie cognitiue sensitue. potest eminenter com

petere potentie cognitiue intellectiue. nūc autem p̄fectōis
 est in actu cognoscendi vt cognitio est p̄fecte attingere p̄
 mum cognitum. non autez p̄fecte attingitur. quando non
 in se attingit. sed tūmodo in aliqua diminuta vel deriua
 ta similitudine ab ipso. sensitua autē habet hanc p̄fectio
 nem in cognitione sua. quia pōt obiectū attingere in se. vt
 ex̄ntis et p̄ntis est in ex̄ntia reali. 7 nō tūc diminute attingē
 do ipm̄ in quadā p̄fectōne diminuta. q̄ ista p̄fectio p̄petit
 intellectiue in cognoscendo. sed nō posset sibi p̄petere nisi
 cognosceret ex̄ntis. et vt in ex̄ntia ppria p̄ntis est. vel in aliq̄
 obiecto intelligibili eminēter ipm̄ p̄tinentē de quo non cu
 ramus ad p̄ntis. talem autē actum cognitōnis de ex̄ntē vt ex
 istens 7 p̄ntis est. hz angelus de se. nō tūc em̄ intelligit mi
 chael se eo mō quo intelligeret gabrielem si gabriel admi
 bilaret. intellectōne. s. abstractiua. s̄ intelligit se vt ex̄ntē
 7 vt ex̄ntem eundē sibi. sic etiā intelligit suā intellectōez si
 reflectat sup eam. nō solum p̄siderando intellectōem sicut
 quoddā obm̄ abstractū ab ex̄ntia et nō ex̄ntia: quia sic in
 telligit intellectōez alteri⁹ angeli si nulla intellectio eius
 esset. s̄ intelligit se intelligere s̄ est intellectōez sibi in ex̄ntē
 tem. q̄ ista intellectio possibilis angelo est possibilis sim
 pliciter intellectie n̄re. qz p̄mittit nobis q̄ erim⁹ equales
 angelis. Ista inquā intellectō pōt pprie dici intuitiua. qz
 ipsa est intuitō rei vt ex̄ntis et p̄ntis. Ex ista distinctione
 ad p̄positū. Actus beatific⁹ intellect⁹ nō pōt esse cognitio
 abstractiua. s̄ necio intuitiua. qz abstractiua ē eque ex̄ntis
 7 nō ex̄ntis. 7 sic beatitudo posset esse obo nō ex̄ntē. qd̄
 est impossibile. abstractiua etiā posset haberi lz obm̄ nō at
 tingat in se s̄ in similitudine. b̄ntudo autē nunq̄ habet nisi
 ipm̄ obm̄ beatificū imediate in se attingat. 7 hoc ē qd̄ ali
 qui vocat 7 b̄n̄ ipsam intuitōez visionē faciālē. 7 accipitur
 ab aplo p̄ma ad cori. xij. videmus nūc p̄ speculum in eni
 gmate tūc autē facie ad faciem. Ex his patz maior. quia si
 actus b̄ficuz est uccio intuitiua ipius obiecti. q̄ est ei⁹ vt
 ex̄ntis 7 in ex̄ntia ppria p̄ntis. q̄ omnis p̄ditio q̄ est obiecti
 p̄ se beatifici. est eius p̄ se vt in ex̄ntia reali. imo 7 vt in ip
 sa reali ex̄ntia p̄nti ex̄ q̄ habemus ma. Probatio mi. q. s.
 infinitas sit p̄ se p̄ditio obiecti b̄ficuz. null⁹ intellectus nec
 etiā voluntas in aliq̄ obiecto p̄fecte quietat. nisi sit in eo
 tota plenitudo p̄mi obiecti. q̄nta scz p̄possibilis ē p̄tio obo
 talis plenitudo p̄mi obiecti intellect⁹ vel voluntatis non
 pōt esse nisi infinitas. q̄ nulla potentia beatificabilis pōt
 quietari in aliquo nisi sit infinitum. et per p̄sequens infi
 nitas est per se conditio obiecti quietatiui. 7 ita beatifici.
 Maior p̄bat p̄tio. qz cū potētia naturalr̄ inclinā ad p̄
 mū obm̄ suū. vbi autē nō est plenitudo obiecti p̄mi sed defe
 ctus plenitudinis: ibi nō est q̄tudo. imo potētia v̄terius
 inclinā vbi v̄terius est rō p̄mi obiecti. Probatio mi.
 cui non repugnat infinitas illud non habet totalem pleni
 tudinem sibi possibilem nisi sit infinitum. hoc patz qz sola
 infinitas est summa plenitudo eius cui est compossibilis
 nunc autem primo obiecto tam intellectus q̄ voluntatis
 infinitas non est incōpossibilis. qz siue sit ens siue verum
 vel aliquod tale abstractum ab omnibus siue primum ens
 vel primum verum qd̄ virtualiter p̄tinet alia. p̄z qz infinitas
 nō repugnat sibi. q̄ nō hz totalem plenitudinē suam nisi
 habeat infinitatē. Sic q̄ q̄tum ad istū articulum de ma
 gnitudine. habem⁹ q̄ ibi sit aliqd̄ ex natura rei cui⁹ sit ma
 gnitudo vt essentia. 7 q̄ eius sit magnitudo ex natura rei
 7 q̄lis magnitudo quia nō pprie. fm p̄m. s̄ trāsumptiue.
 7 nō mole. fm aug. s̄ p̄fectionis. **C**ontra ista arguitur
 sic. v. de tri. c. ij. Idem inquit aug. est illi esse 7 magnū esse
 q̄ magnitudo fm ppriam ratōnem magnitudinis. nō autē fun
 dat equalitatē nisi sub rōne magnitudinis. non dico mo
 lis sed v̄tutis. R̄n̄. dico qz omni pprietate per impossibile
 vel possibile circūscripta ab essentia diuina. ipsa habet
 ppriam magnitudinem. s. ppriam infinitatē. habet enim
 gradum intrinsecum. sicut res finita habet ppriam finita
 tem. imo magis. sic circūscribas ab hoīe oēm pprietatem
 adhuc habet ppriam finitatem in ordine entiu. sic q̄ con

cedo qd est idem deo esse qd magnū esse. 7 aliquo modo si
cut licet dicere magis intrinsece qd deo iustum eē vel sapiē
tem eē. quia non ita dicit magnū. proprietatem vel attribu
tum sicut iustum vel sapiens. transit ergo in ipm propter
similitudinem idempritatez magnitudinis ad essentiam. Cum
infern. ergo non manet fm ppriam rōnem magnitudinis
neganda est psequētia. imo in creaturis sic trāsīt magni
tudo pfectōnis qd nō est aliud realiter ab eo cui est. et ta
men materiā fm ppriā rōnem magnitudinis vt propriuz
fundamentū equalitatis vlt in equalitatis. Est em vna spe
cies entitū qd tunc qd imaterialis alteri speciei imateriali
equalis vel ineq̄lis fm pfectōnez. qd manet in eā magnitu
do fm pfectōnez vt fundās istā equalitatē. et tñ transit ista
magnitudo in essentiā p idempritatez. quia ait augu. vj. de
tri. c. vij. de ista magnitudine idē est maius eē quod meli
esse. bonitas em cōtialis qua vna spēs est melior alia. nō
est res addita eētie. Non sunt qd opposita in diuinis imo
nec in creaturis transire 7 manere: si recte intelligat. trās
ire ppter realē idempritatez. 7 manere ppter ppriaz quiddi
tatem. nec sequit̄ manet qd manet realiter distinctū. sed sic
aliquid manet quādo sua ppria quidditas non est destru
cta sine p corruptōnez siue p reductōnez ad possibilitatez. si
ue p p̄sionem. primo modo trāsīt ignis in aquā. secūdo
modo si p potentia diuinā resolueret̄ in materiā p̄mā fm
se manente. tercio mō si ex eo 7 aqua generet̄ mixturā neu
trius actualitate manēte. nullo istoz modozū transit ali
quid in diuinis. 7 solo mō sic transire inferit non manere.
Non qd sequit̄ ppter oppositū manet. hoc ē in ppria 7 perfe
cta 7 plena actualitate. qd manet realiter distinctū. qd de
clarari posset si eēt qd de alietate reali. **Sed** ex h̄ sequitur
aliud dubiū. quia sicut se h̄ magnitudo ad eēntiaz. sic se
videt̄ habē equalitas ad idempritatez. si qd magnitudo trās
sit in eēntia equalitas transit in idempritatez. 7 ita nō
erūt tres r̄lationes cōes in diuinis. s. equalitas. similitu
do. 7 idempritas. Dic pōt pcedi qd equalitas nō eque di
stinguit̄ ab idempritate 7 similitudine. sicut ista duo disti
guunt̄ inter se. sed qd equalitas dicat modū ppriū vtriusqz
r̄lationis. ad hoc sez qd tam idempritas qd similitudo sit p
fecta. Si em p impossibile pater habet̄ diuinitatē maiorez
7 filius minorez. eēt quedaz idempritas ibidem. sed qz fun
damentū nō haberet eandē magnitudinē nō eēt ibi pfecta
idempritas quia nō euz equalitate. **Consimiliter** duo ha
bētes sciam maiorez 7 minorez sunt aliq̄ mō siles. s. nō pfe
cte siles. qz nō equales in sciētia in q̄ assimilant̄. magnitu
do igit̄ eadē cuiuscūqz fundamenti siue idēpritatez siue si
militudinis. dat cuiuscūqz idempritatez 7 similitudini qd ipa
sit pfecta equalitas. qd dicit modū similitudinis. qd ipa sit p
fecta. 7 modū idēpritatez: qz qd ipa sit pfecta sicut magnitu
do. eadē dicit modū fundamenti. s. qd ipm sit pfectū. **Utri
mo** in isto articulo viso de magnitudine videndū est que ē
vnitas qd vt prius dictū est videt̄ requiri siue p se siue q̄cū
qz modo in fundamēto eq̄litatez. **Et** ē sciendū. qd si vnitas
magnitudinis alicubi sit realis et realiter. hic verissime ē
realis. qz bec vnitas ē nūeralis siue singularis magnitu
dinis in duobz. in alijs nō est vnitas nūeralis licz fm alē
quos forte sit vnitas aliq̄ vltis siue rōnis de q̄ nō curo mō.
tñ certuz ē qd nulla vnitas veri est realis qd vnitas nūmer
ralis. 7 qd ista sit pprie in deo alicuius cois om̄ibz psonis de
cit dān. c. viij. **In** om̄ibz inqt creatis ypostasibz qd diuer
sum ē re p̄siderat̄. coicatio aut 7 copulatio 7 vnuz rōne seu
cognitōne p̄siderare. **In** sancta dō 7 incōprehēbili trinitate
ecommerio ē. illic em p̄mune qdēz 7 vnū re p̄sideratur
vnūq̄dēz em hoz se h̄ ad alterū nihilomin 7 qd ad seipsuz
cognitiue dō est qd diuisum. **Ad** p̄positum est etiam ra
tio quia ex. r. metha. vnum 7 multa immediate diuidūt ens
qd si ex natura rei in patre 7 filio sit magnitudo eētie vt p
batum est. illa magnitudo vel erit vna vel plures. nō plu
res quia non alterius rōnis patet. nec etiam plures eius
dem rōnis quia eadēz eēntia numero nō est magna pluri
bus magnitudinibus eiusdez speciei vel rōnis. qd breuiter
habemus p̄clusionem primā huius primi articuli. s. qd eq̄li

tatis in diuinis prout dicit̄ fm magnitudinem est funda
mentum reale. et ex natura rei q̄tum ad quodlibet quod
requiritur ad fundamentū equalitatis. 7 hoc eque sicut i
quolibet fundamento cuiuscūqz equalitatis siue magnitu
dinis. **Restat** nunc videre de eternitate. patet quidez qd
ipsa est alicuius quod est ibi ex natura rei. quia ipsa est ex
essētie vt exēntia. exēntia autem est ibi ex natura rei. aliq̄n
nihil eēt ibi exēns ex natura rei. habem 7 aliqd ex natura
rei cui est eternitas. **Sed** optet q̄re an ex natura rei pue
niat sibi eēntitas vt eēntitas. **Quidē** qd sic. qz sicut infinitas
intensiuā dic modū intrinsecū eēntie vt eēntie. ita eēntitas
vt eēntitas dic modū intrinsecū exēntie vt exēntie. et tūc euz
ibi sit exēntia ex natura rei. pari rōne modū intrinsecū illi
7 h̄ ex natura rei sicut modū intrinsecū alteri. p h̄ est dō
nis. de di. no. c. v. ptis tercie. de nō quodāmō est exēns. sed
simplr 7 incircūscriptiue totuz eē accipit in seipso 7 pacci
pit. ppter qd dicit̄ rex seculoz. 7 sequit̄. ipse est eē exēntio
7 ipm eē exēntiuz. 7 exēns ante secula. Ipse ē em enū euozuz
q est añ secula. **Consili** mō videt̄ sibi attribuē eū euozuz
p qd intelligit̄ eternitas fm qd ipē ē exēns simplr 7 incir
cumscripte. **Conē** istud obicit̄ per illud boecij. v. d. p̄so.
p̄sa. vj. vbi vult qd eternitas ē inf̄minabilis vite tota sil 7
pfecta possessio. **Et** silis snia h̄ ab ansel. mōn. xvij. 7 fm
istam corrigenda ē snia ricar. ij. tri. ix. Carere inqt initio
7 fine 7 om̄i mutabilitate. dat eternū eē. sic supplenda 7 in
telligēda est ista snia fm descriptioez p̄dictā in q̄ ponitur
vita q̄ accipit̄ p exēntia actuali pfecta. quō ioh. v. **Sic** pa
ter h̄ vitam in semetipso sic dedit̄ zē. hic qd ponit̄ tanq̄ cō
notatū. ga q̄si subm vel fundamentū eternitatis. 7 illd cer
tum est eē in dō ex natura rei. sicut exēntia pfecta. sed alia
tria. s. inf̄minabilis qd excludit desitioez. 7 tota simul qd
excludit successiōnē. 7 pfecta possessio qd excludit depēde
ntiam 7 p̄cipatōem. illa em nō vident̄ dicere vltra vitam
nisi r̄latōem positiuā vel negatiuā. negatiuā quidem ne
gatione terminatōnis. negatiuā successiōnis. 7 negatione
dependentie. **Et** r̄latōez positiuā potentialem vel ap̄ri
tudinalem. quia interminabilis posse p se coexistere cui
cunqz duratōni vel exēntie. tota simul: sine variatōne 7 suc
cessiōne coexistere cuiuscūqz. pfecta possessio: a seipso existe
re 7 non dependē in exēndo. **Si** qd bec est ppriissima descri
ptio eternitatis quā inuenimus 7 hic est vnū tm ex natura
rei. s. vita. tercia aut̄ que p̄sentat̄ rōnem ei 7 non sunt ibi ex
natura rei vt videt̄ qz p se important̄. vel negatōnez alicu
ius imp̄fectōnis intrinsece. vel r̄latōez aliq̄ aptitudi
lem vel potentialem ad aliqd extrinsecū. et nec sic nec sic
est aliquod eoz ibi ex natura rei. 7 per p̄ns nec eēntitas vt
eternitas erit ibi ex natura rei. **Hec** p̄clusio 7 si cōcedit̄
pōt r̄nderi ad illud quod arguit̄ in p̄trariuz. q. s. eēntitas
sit pprius modus exēntie diuine sicut infinitas essētie di
uine. bec est neganda. qz si p impossibile eēntia diuina ra
ptūm transiret. adhuc habet̄ tam eēntia qd exēntia modū
intrinsecū scilicet inf̄mitatem intensiuā. sed non habe
ret illa existētia eternitatem p quam intelligimus inf̄mi
tatem duratiuā. que vltra inf̄mitatē intensiuā nō addit
nisi negatōez deficiēdi vel r̄latōez r̄atōis. potēntialitatis
scilz coexistēdi cuiuscūqz possibit̄. que r̄latō non est nisi
rōnis. hoc patz hoc modo. ga si angelus am̄bilaret̄. cras
nō h̄ret aliū modū intrinsecū in natura sua qd si maneat inē
num sicut manebit. 7 fm aliquos sine successiōne. qz illaz
negant de euo. nō est ergo possibile vltra inf̄mitatē intensi
uā eēntie vel exēntie que inf̄mitas dicitur magnitudo siue
sit huius siue illius intelligere ibi aliq̄ quātitatem q̄ sit
ex natura rei. que. s. sit duratōis p̄petue h̄ q̄qd intelligit̄
sup additū addit̄ r̄latōez r̄ationis vel negationis. **Uerū**
est igitur qd existēntia habet modum sibi intrinsecū sic
eēntia. sed illud non est nisi inf̄mitas intensiuā. eternitas
autem vt eternitas siue interminabilis duratio vt inf̄mi
nabilis duratio nō est inf̄mitas. **Ad** dō. p̄cedo qd ex na
tura rei de eēntia incircūscripta h̄ inf̄mita intensiue.
ita qd magnitudo pprie exēntie est inf̄mitas. 7 ita eēt si p̄m
possibile deus statim desineret esse. **Sed** quod addunt vlt

luntas a spirare. ita in proposito pando relationes personales ad coes. est filius processus. qz si differrent realiter hinc istas naturam eandem p generatione et esse idem. vel p generatione habere magnitudinem eandem et esse equalia. sicut p hoc qd est a. pducere. b. pfecte imperfecta magnitudie. demonstraretur equalitas a. et b. ita ubi e dria qliscuqz ronis semp maneret idem ordo pceptuū qdum ad noscibilitatez. et p pns idem ordo scibilitatis.

Contra dicta in isto articulo

objicit dupl. primo ptra pclusionē. scdo ptra illā terciāz pbatōez de pexigentia illa. **C**onē primū sic. equalitas alioquoz nō est nisi relatio fm magnitudines eorūdem pmesuratas inter se. non est q equalitas eoz nisi fm plures magnitudines adinuicē pmesuratas. q cū fm magnitudinē eēntie dicit esse psonaz equalitas. cū hic nō possit eē pluralitas rei s tñ ronis. optet q magnitudo bis accipiat fm intellectū ad hoc q fundet equalitatē. semel scz vt in hac psona et semel vt in illa. q nō est distinctō fundamēti q requiritur nisi tñ p iteratā acceptōez intellectus et ita ronis tñ. **P**reterea forma eiusdē ronis nō distinguit nisi p distinctōez matie. rj. metha. equalitas ē forma tñ et eiusdē ronis et vt acceptuz ē in arguendo nō est ibi materia aliq. q non est ibi alia et alia equalitas. nō q est h solū non distinctio fundamēti fm primū argumentū. s nec distinctio relationum oppositarū fm istud argumentū. **P**reterea terciō p batur q nec ē distinctō extremoz inqntuz sunt extrema q tñ requirē. nā extrema nō sunt extrema nisi inqntū terminant relatōez. nō aut terminant nisi inqntū hnt fundamētū equalitatis. et inqntū hnt illud nō distinguuntur. **Q**uarto et vltimo. qd puenit psonis diuis fm subam non distinguit in eis. nūc aut fm aug. v. de tri. vij. qrim fm qd pfi sit equalis filius. nō aut fm h q ad p rez dē filius. Restat q vt fm illud qd ad se dē sit equalis. hec aug. hē q hec mior assumpta scz q equalitas pueniat psonis fm substantiā. **I**llaz quatuor rōnum terciā pfirmat primā. et quarta scdam. et pnt tangi p distinctis rōnibz. **P**rima ratio videtur esse fundamētū vni opiniōis et ideo ptra illud quod accipit in ea p fundamēto. s q equalitas realis requirit distinctas magnitudines et pmesuratas. arguit primo sic. **R**elationes que fundant in aliquo fundamēto vt ipm est vni. nō magis requirunt distinctōez eius q ille q fundant in aliquo nō vt vni. et hoc loquēdo hinc inde equalitē. s qntuz ad illud qd est eē relatōez realem s relatōez originis fundantur in eēntia diuisa nō vt vna ita q vnitas nō est ratō prima fundandi et relatōez cōes p oppositū fundant in fundamēto illo vt vni est. q nō maiore distinctōez requirunt in fundamēto relatōez cōes vt sint reales q relatōez originis. **S**z ille nō requirunt fm oīs. q nec ille. **P**retēa essentia fm se et nō vt bis accepta fm intellectu fundat distinctas relatōez reales originis. p tanto vt videt qz ipa vt secūda in rōne pncipiū coicativū et termini coicabilis ē infinita formalit. s ipa vt quāta vltualt ē infinita formalit. imo ipa ē quātitas infinita. q pari rōne ipa vt sic quanta pōt fundare relatōez cōes oppositas reales. et nō tñ vt bis accepta p p sideratōez intellectū. **P**retēa qd addit d qntitatibz distinctis pmesuratis. **Q**uero qd intelligit p illud qd ipē dicit equalitatē realē nō eē nisi fm magnitudines sic pmesuratas. aut em p h qd est eē pmesuratas intelligit rō formalis equalitatis. aut aliq rō pua fundamētalis. **S**i primo mō est maifesta petitō. nō ē realis pmesuratō. q nō ē realis equalitas. **S**i scdo mō non videt. pbabile q sit rō in fundamēto p s u pposita equalitati. imo pmesuratō. actual videntur eē posterior equalitate. qz videt importare coertentōz et applicatōez aliquoz equalitū et modū talē extendēdi siue hndi quātitatē fm quā pnt coertēdi et applicari ad hoc q sint pmesurabilia. **U**n cor p rpi in eukaristia nō est pmesuratū alicui hnti quātitatē. s nec pmesurabile potentia p pinq sub comodo q hz ibi equalitatē. nō est q argumentū aliq modo a priori. nō est realis pmesuratio. q nō est rea-

lis equalitas. **A**d argumentum igitur. **R**n. q si essent due magnitudines quazum neutra aliam excederet. haberent tamen vltra rationem quantitatis fundantis equalitatem vnitatem licet diminutam et fm quid. quando autē est in duobus suppositis eadem magnitudo numero. tunc cum distinctōne extremoz est ibi vnitas simplr. habetur ergo simplr extremoz distinctio et simplr vnitas forme fm quā referunt. et ita veri est ibi illud qd requirit ad relatōez p mune q si nō esset vnitas forme in extremis nisi fm qd. nam relatio cois hoc hz generale cū alijs. q relatio requirit distinctōez extremoz. s hoc hz spale q requirit vnitatē fundamēti. **N**egāda est q illa ppositō q equalitas nō est realis nisi fm plures magnitudines. immo illa q est fm plures magnitudines ē fm qd equalitas realis. qz ē fm vnitatē magnitudinis fm qd. q vbi ē vna magnitudo simplr ppter equalitatem simplr et realē. nō optet q illa vnitas sit bis accepta vt rō fundādi. qz iterata acceptio nihil adderet ad illud qd ē ratō fundandi. s magis distraberet totū. immo sufficit q ipa realit sit vna habita in extremis realit distinctis. **A**d scdm. de illa ppositōne maiore dictū est in qōe scda et exposita ē intentō pbi. rj. metha. quō accipit materia. et hoc mō equalitas habet materiā. qz p alitas equalitatis nōcō pperigit pluralitatē alteri rōnis fm quā nōcō dēterminat ad certā pluralitatē. vt p3 in terciā pclusionē istius articuli. que est. q equalitas pperigit relationes originis. **A**d terciū cū dicit. extremū inqntū extremū terminat. pot diuersimode intelligi ista reduplicatō. vel qz reduplicat relatōez qd dicit oppositū vel corl m. vel reduplicat ratio formalis vltia. qua scz vltimate formalit ē relatōez vel correlatiuuz. vel q reduplicat ratio formalis nō vltia s fundamētalis qsi pua. **P**rimo mō et scdo maior ē vera. q scz extremū inqntū extremū optet realiter distingui ab extremo. scdo mō falsa ē. et solū illo mō minor est vera. **U**nde pbatō q accipit q extremū inqntū ē extremū terminat. adhuc ibi li inqntū habet tantā reduplicationem quāta pnt et solūmodo in terciō sensu pbatuz. p hoc qz terminat inqntū habet in se fundamētum. **A**d quartum dico. q hec ppositio fm. quando sit ppatio ad predicatuz respectiū. nō semp notat suū casuale esse rōnem formalē vltimatā inherētie p dicit. s p muni vel saltē coiter notat ipsum esse rōnem fundamentalem. dico em soz. fm albedinē eē similitē pla. cū tñ albedo non sit rō formalis. p rta essendi similitē pla. s similitudo essendi similitē sicut albedo eēndi album. **P**ro tanto tñ h pcedit. quia albedo est ratio fundamentalis similitudinis. **D**ico tūc q aug. intelligit ibi q equalis ē patri filius fm subam quia paternitas et filiatio non sunt proprie rōnes fundamentales ipsius equalitatis. sed aliquid quod est commune eis et aliqd qd est ad se. quando q accipitur in ma. illud quod dicit fm substantiaz in personis non numeratur in eis. ista est vera. p ut li fm notat proximam rationem formalē. et sic minor ē falsa. nec ad intentōez aug. sed tñ modo intelligit prout casuale huius ppositionis fm. notatur esse ratio fundamentalis respectu relationis que p dicit. **E**t si objiciat qre ergo pater nō dicitur pater fm subam cum substantia sit ratio fundamentalis respectu paternitatis et immediati us q respectu equalitatis. per te. **D**ici potest. q cum dicitur fm subam. ibi accipitur suba prout est vna. est autem fundamētum vtriusqz relationis vna quidem existens. sed non vt vna. immo vt vna in tribus est fundamētum equalitatis. ipa autem que est vna et nō vt vna in tribus: est fundamētum paternitatis sine filiationis. immo vt secunda in ratione pncipiū et termini p munitabilis quasi primo fūdat. **A**lter pot dicitur logice. q nihil dicitur vere cōpetere alicui fm. a. si. a. sit ratio transcendens. et hoc siue ratio formalis siue fundamentalis. vnde hec est falsa soz. fm colozes est albus. hec ē aut vera soz. fm albedinem est albus. nunc autem essentia est ratio fundamentalis paternitatis: est tamen transcendens. est autem equalitatis ratio fundamētalis nō trāscēdēs s adēqta. et iō fm logicā aug. p p rta locut. vt hec sit vā aliq mō p rta eēntiaz ē equal-

quod ista non est vera secundum essentiam est pater. imo ista est vera secundum memoriam est pater. quia ista ratio fundamentalis est adaequata relationi. Secundo traditur bis que dicta sunt in secundo articulo de perigentia. Dicitur enim quod equalitas non est aliqua realis relatio distincta a personalibus. sed in suo intellectu includit illas et essentie unitatem. et sic dicitur. In divinis non est considerare nisi essentiam et relationes reales quibus sit distinctio. id est autem ad se non refertur. nec relatio refertur ad aliam relationem per aliquam relationem aliam. Cum enim dicitur quod paternitas opponitur relative filiationi opposito. non est relatio media inter filiationem et paternitatem. quia isto modo relatio multipliciter caret in infinitum. et ideo equalitas utriusque importat et. scilicet personarum distinctioem. et essentie unitatem. quia ex his sunt equalitates. quia sunt eiusdem sive unius magnitudinis. includit ergo equalitas in suo intellectu et relationes distinguentes et essentie unitatem.

Contra istud. si enim intelligatur se includere et non tamen materialiter sine perigendo sed videtur falsum. primo quia essentia et relatio non faciunt conceptum per se unum. nullum enim conceptum unum est per se ad se. et per se ad alterum. equalitas autem videtur habere conceptum per se unum. Preterea. quod per se includit altera alteri rationis. non est per se eiusdem rationis. equalitas autem est per se unius rationis in patre et filio et non includit per se relationes originis istarum personarum quia illi relationes sunt alteri rationis.

Dico ergo quod equalitas fundamentaliter importat essentiam. perigunt autem notat relationes personales. sed nec per se hoc vel illud importat sed per se importat relationem aliquam etiam alteri rationis a relationibus originis. quia relatio habet idem fundamentum remotum quod alia relatio habet fundamentum propinquum. et secundum hanc relationem eorum persone personarum ante relationes originis referuntur. Et per hoc ad arguendo. concedo enim quod secundum equalitatem essentia non refertur ad se. neque etiam secundum equalitatem paternitas refertur ad filiationem. sed non sequitur ergo paternitas non est alia relatio ab equalitate. imo secundum equalitatem refertur pater habens essentiam et paternitatem ad filium. Nec apparet probabilitas in ista sententia. equalitas est relatio alia ab illis originis. sed secundum illam vel idem refertur ad se vel relatio ad relationem oppositam. imo quod plus est secundum paternitatem nec refertur idem ad se nec relatio ad relationem oppositam. sed relatio ad correlativum oppositum et sic est in opposito. nisi quod ibi relatio constituitur primo relatione qua refertur. hic autem tamen denominatur a relatione qua refertur quasi adventicia.

De tercio articulo dico quod

ista relatio que inest extremis istis. inest secundum fundamentum quod est in eis ex natura rei. Et hoc probatur duplici auctore euan-gelii. et duplici auctore aug. et duplici ratione. Prima auctoritas est Job. v. prius allegata. premissum suum dicebat esse deum equaliter se faciendo deo. qua enim necessitate et realitate pater genuit filium eadem genuit sibi equaliter. dicente aug. contra maximam. li. iij. ca. ij. Si dicimus inquit quod pater maior est filio. quia pater genuit. filius non genuit. cito respondebo imo ideo pater maior non est filio. quia equaliter genuit filium. et si iudei ceci intellexerunt. secundum quod per tractat christum. super ioh. v. quia ipse in dicendo se filium patris. dicebat se ex his esse equaliter patri.

Et iterum probatur ex secunda auctoritate euangelii et secunda aug. Illa euangelii est ioh. quod dedit mihi pater maius omnibus est. et verbum aug. huic personae est. xv. de tri. c. xiiij. pater inquit genuit filium per omnia equaliter sibi. non enim seipsum integre profectus dixisset si aut minus aut aequaliter esset in verbo quod in seipso. Et istis format talis ratio. perfectissima communicatio non est nisi perfectissimi termini communicabilis et imperfectissima magnitudine secundum quam omnino sit equaliter productus. producenti. Si ergo ex natura rei communicatio illa in generatione divina est necessario perfectissima sicut terminus perfectissimus communicatur in magnitudine perfectissima qua datur filio quod est maius omnibus sicut ipse dicit. sic ex natura rei data est sibi equalitas ipsi patri habenti eandem essentiam in eadem magnitudine.

Huic concordat tercia auctoritas scripture que est ad phil. secundo non rapinam arbitratus est esse se equaliter deo. Et cum hac tercia auctoritate concordat augustinus super Joban. omeli. xvj. super illud equaliter se faciens deo. Sed

non ipse se faciebat equaliter sed ille illum genuerat equaliter. Si primo se faceret equaliter deo caderet in rapinam. Augustinus vult dicere. non se fecit equaliter deo rapiendo vel usurpando equalitatem sed faciebat. id est. assererat se equaliter deo propter hoc quod dixit se natum ex deo. unde dicit ibidem ipse equaliter patri natus est. Unde sic illum commendat apostolus. qui cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est esse equaliter deo. quid est non rapinam arbitratus. nisi quod non usurpavit equalitatem dei. sed erat in illa in qua natus est. unde promissit ante. ecce inquit intelligunt iudei quod non intelligunt arriani. qui dei filium in equaliter patri dicunt. nec iudei intellexerunt patrem esse equaliter filio. sed tamen intellexerunt in verbis quia talis commendat filius qui equaliter esset patri.

Ex omnibus istis verbis scripture et aug. videtur haberi. quod sicut per naturalem generationem coicata est filio natura eadem et magnitudo sube sic et equalitas. Ad conclusionem istam ratio prima est ista. si esset alia magnitudo in patre et in filio secundum arrianos. filius esset minor patre minoritate quam esset relatio realis et non tamen rationis. relationes enim de primo modo fundate super quantum. non ut unum sunt reales. ideo magis vel eque si eadem magnitudo coicata erit equalitas realis. Secunda ratio est que quasi confirmat istam. quia non videtur probabile quod oppositum imperfectum sit in entibus ex natura rei. et non possit ibi esse oppositum perfectum ex natura rei. Nunc autem equalitas est oppositum perfectum et in equalitatem oppositum imperfectum secundum aug. de quantitate anime. ubi loquitur ad discipulum sic. Equalitatem inquit in equalitatem iuris. ante ponis. nec quisquam est ut estimo humano sensu predictus cui illud non videatur. Nunc autem in entibus est perfecta unequalitas. quia maioritas et minoritas ex natura rei et realis. ergo videtur irrationabile quod in entibus non sit perfecta equalitas realis. et ex natura rei. nusquam autem est perfecta nisi in personis divinis. quia nusquam alibi est magnitudo perfecta. Cosimiliter posset argui de idempotentia et diversitate. quia idempotentia est extremum sive oppositum perfectius. est autem secundum multos aliqua diversitas perfecta in entibus que sit relatio realis. ergo aliqua idempotentia perfecta que sit relatio realis. Nusquam autem est ita perfecta sicut in personis divinis. illa enim que est eiusdem suppositi ad se: non est relatio realis. illa autem que est in creaturis alterius ad alterum non est perfecta. quia non est ibi nisi diminuta unitas.

Et his tribus articulis concluditur solutio questionis. si ei secundum commune sententiam relatio realis non requirat nisi ista tria. primum fundamentum reale. quod. scilicet sit in re et ex natura rei. secundum et extrema realia et realiter distincta. tertium et quod ipsa ex natura rei inest extremis. absque scilicet omni consideratione intellectus vel absque operatione potentie extrinsece. et ista tria conveniunt equalitati in divinis eque sicut cuicumque equalitati in entibus. vel magis. ut patet de se in articulis premissis sequitur quod hec equalitas erit relatio realis. sicut alia quecumque realis. et magis ista quam quecumque alia.

Ad primum argumentum principale patet ex prima sententia que ponitur de magnitudine in primo articulo. quia non est illa magnitudo molis sed perfectionis. et sic deus est magnus secundum augustinum. non sine quacumque magnitudine. quia esset contradictio. nec per se sine quantitate quacumque: sed est magnus uno modo sine quantitate. alio modo non.

Ad secundum argumentum patet. quod magnitudo non numeratur. Respondeo ad primam objectionem contra dicta in secundo articulo. Tertio arguitur sic. illa relatio non inest ex natura rei que equaliter inest si inest ex sola consideratione intellectus circumscripta essentia reali. sed cum circumscripta per impossibile essentia reali divinarum personarum posita tamen sola consideratione in intellectu earum adhuc intelligitur equalitas quemadmodum nunc in entibus rationis intelligitur que non excedunt se secundum suam entitatem. equalitas ergo personarum non necio regit entitatem realem personarum. sic quoniam sine ea possit intelligi esse. Respondeo. quod omnino necio profectur aliquid sicut ens sive secundum entitatem profectur illud ut existens. ita ut intellectus profectur illud ut intellectus necio. ut queadmodum ad hominem realem existentem profectur ipsum esse risibile existens. ita si intelligatur homo sive sit sive non sit necessario

intelligit risibile p̄ns ipsum in intellectu. nec tñ sequitur
q̄ risibile nō sit eius passio realis. Ita hic p̄pter necessari-
am p̄secutionē equalitatis ad supposita distincta in natu-
ra diuina. siue illa existant. equalitas puenit eis existēter
siue illa intelligant circūscribendo existētiā vel abstrahē-
do ab existētia in intellectu p̄sequit equalitas. **Ad formā**
ergo argumenti dico. q̄ illa maior q̄ accipit relatiōez non
esse realem q̄ p̄petit extremis habentibz oīno esse rōnis cō-
cedi pōt si intelligat q̄ eis tñ p̄petet ut habentibz esse ra-
tionis. sed sic minor est falsa. nō em̄ tñ puenit istis ut hñ-
tibz esse rōnis sed esse reale 7 ideo realiter.

Questio. vij.

Uso de bis que con-
ueniūt deo p̄paratiōez ad intra 7 spāliē
de bis q̄ important respectū p̄sonē ad p̄-
sonam. restat videre de bis q̄ pueniūt deo
p̄paratiōem ad extra. siue que importāt
respectū dei ad creaturas. Et primo de respectu potest cē
difficultas. vno mō q̄tum ad extremū cui cōuenit. secūdo
mō q̄tum ad extremū siue oppositum qd̄ respicit. **De re-**
spectu ad extra q̄tum ad illud cui cōuenit duo sunt ques-
ta. p̄mo de illo extremo in generali. scdo in spāli. Prima
questio est ista. **Utrū** deū esse om̄ipotentē possit nat̄ali
rōne et nēcia demonstrari. Et h̄ in generali intelligendo.
nō descendēdo ad aliquā p̄sonā in spāli. Sed qd̄ est spā-
liter p̄parando ad vnā p̄sonā. Utrūq̄ verbū dei vel filiū in
diuinis hēat aliquā causalitatē p̄riam respectu creature.
Ad p̄mū sic p̄cedit. videt̄ primo q̄ deū esse om̄ipoten-
tem possit nat̄ali rōne demonstrari. qz nat̄ali rōne demō-
strat̄ deum esse infinite potētē 7 et om̄ipotentē. añs. p̄bat̄.
qz p̄hs. p̄bat. vij. p̄bi. deū esse infinite potētē ex h̄ q̄ mo-
uet tpe infinito. p̄bo p̄ntiam. infinita potētia nō pōt ab
aliqua potētia excedi. nec intelligi excedi. qz tūc aliqua
posset esse maior illa. 7 ita illa non esset infinita. sed om̄is
potētia que nō est om̄ipotentia potest intelligi excedi a
potētia q̄ est om̄ipotentia. **Ad** oppositum si pōt demon-
strari deū esse om̄ipotentē. 7 et deū posse generare filiū.
p̄ns falsum. qz est mere credibile. 7 p̄ns nō nat̄ali ratiōe
demonstrabile. p̄ntia. p̄bat̄ p̄ aug. p̄tra maximū li. iij. c.
vij. ubi arguit sic. si pater nō genuit filiū sibi equalē. aut
qz nō potuit aut qz nō voluit. Et vterū arguit si nō voluit
cum inuidū dixisti. si nō potuit ubi est om̄ipotentia dei pa-
tris. **Uult** 7 arguere. si p̄ nō potuit gignere filiū sibi eq̄lē
nō fuit om̄ipotens. 7 ex opposito si ē om̄ipotens pōt gigne-
re filiū sibi equalē. 7 ita si añs est demonstrabile. 7 p̄seq̄ns.
P̄terea si sic. posset demonstrari deū posse creare omne
creabile. p̄ns est falsuz. qz angel⁹ est qd̄ d̄az creabile 7 tam̄
nō pōt demonstrari naturali rōne ut videt̄ q̄ angel⁹ sit ab
eo creabilis. qz p̄hs sequēs rōnem naturālē. nō posuit in-
telligentias creatas a deo. imo eas nēcio a se posuit. h̄ est
nō ab alio effectiue. xij. metha. c. v. **Ubi** postq̄ oñdit sbam
sepatam nullā h̄re magnitudinē p̄ hoc mediū qz h̄z poten-
tiaz infinitā. 7 infinita potētia nō pōt esse in magnitudie.
querit vtrū ponendū sit vnā talē aut plures. 7 determinat
q̄ plures. **Est** 7 nō solū fm̄ ipm̄ prima suba imaterialis.
h̄ quecūqz infinita. et pari rōne est a se necessaria. **Hic**
p̄mittende sunt due distinctiōnes necessarie. Et scdo iurta
membra distinctiōnis soluenda est questio. **Prima** disti-
ctio est nota ex primo posteriorum. que est q̄ demonstrati-
onum alia est p̄pter quid siue p̄ causam. alia quia: siue per
effectum. Probatur ista distinctio p̄ rōnem. quia om̄e ne-
cessarium veruz non evidens ex terminis. habens tamen
p̄nerionem necessariam et euidētem ad aliud ut p̄sequēs
necessariuz evidens. ex terminis pōt demonstrari p̄ illud
verum evidens. nunc aut̄ aliquod verum necessariuz non
evidens ex terminis habet connexionem necessariam ad
aliquod verum acceptum a causa. 7 aliquod ad verum ac-
ceptum ab effectu. nō solū em̄ veritates de causis non
posunt esse sine quibusdā veris de effectibus. sed nec econ-
uerso. igitur pōt aliquod verum deberi p̄ aliquod verum

evidens acceptum a causa et tunc propter quid. vel p̄ ali-
quod verum acceptum ab effectu et tunc quia. **Et** vide-
tur hic sequi correlatiū. q̄ principia imediata siue eui-
dentia ex terminis. non possunt demonstrari demonstra-
tione quia. quod si verū est. tunc quedam media vera inf̄-
prima vera et conclusiones vltimas et solum illa. sunt de-
monstrabilia. quia per vera vltima. **Qualit̄er** autē veruz
acceptum ab effectu possit esse evidens et tamen verum ac-
ceptum a causa non evidens. patere pōt si aliquis cōside-
ret modum illum acquirendi scientiaz. j. metha. et. ij. po-
sterior p̄ experientia. qz p̄ experientia ē frequē notū de effectu
quia ē ex multis singularibus acceptis a sensu 7 nullo mo-
do scitur p̄pter quid ita est. quia illud non habetur a sen-
su nisi mediante vltiore inquisitione. **Secunda** disti-
ctio est de omnipotentia. 7 illa presupponit confusum intel-
lectum huius termini omnipotentia. qui talis ē. q̄ omni-
potentia nō ē passiva sed actiua. non quecūqz sed causa
tiua. per hoc habetur q̄ ipsa ē respectu alterius in essentia
causabilis. quia nō ē causalitas nisi respectu diuersi sim-
pliciter. ergo ē potentia respectu possibilis non generalit̄
ut opponitur impossibili. nec etiā ut opponitur necessario
omni modo de se. nec prout conuertitur cum producibili.
sed respectu possibilis prout possibile idem ē quod causa-
bile quia terminus potētē causatiue. includit etiā om-
nipotentia quandam vniuersalitatē. non quidem ipsi-
us potētē. non em̄ omnipotentia est quecūqz potentia
formaliter quia nō ē potentia aliqua creature. **Sed** ista
vniuersalitas ē ipsius potētē non simpliciter sed respec-
tu hui⁹ quod ē possibile siue creabile. ut sit sensus om̄ipo-
tentia ē ipsa potētia actiua respectu cuiuscūqz creabilis.
Et hoc pōt intelligi dupliciter. vno modo q̄ sit cuiuscūqz
qz creabilis imediate vel mediate. alio modo q̄ sit cuius-
cūqz creabilis 7 imediate saltem imediate cause. h̄ est
nulla alia causa actiua mediante.

De secundo articulo viden-

dum ē de demonstratiōe. 7 primo de demonstratiōe p̄pter
quid. scdo de demonstratiōe qz. **De** demonstratiōe p̄pter qd̄
sunt tres p̄clusiones. **Prima** ē ista. **Deū** esse om̄ipotentē
vtrūqz mō accipiēdo om̄ipotentia ē verū demonstrabile in
se demonstratiōe p̄pter qd̄. **Secda** p̄clusio. **Istud** verū ē de-
monstrabile viatori st̄ate simplr̄ statu vie. **Tercia** p̄clusio
Istud verū nō pōt demonstrari viatori ex notis sibi natu-
raliter 7 de lege p̄muni. **De** demonstratiōe qz sunt due cō-
clusiones. **Prima** ē ista. **deū** esse om̄ipotentē om̄ipotentia
respiciēte imediate quodcūqz possibile lz sit verū. nō tñ
ē nobis demonstrabile demonstratiōe qz. **Secda** p̄clusio deū
esse om̄ipotentē om̄ipotentia imediate vel mediate qd̄ cū-
qz possibile respiciēte. pōt demonstrari a viatore demon-
stratiōe qz. **Sic** 7 sunt. v. p̄clusiones ex quibz integrat̄ so-
lutio qōnis. **Prima** p̄clusio p̄bat̄ sic. **Istud** ē verū demō-
strabile in se p̄pter qd̄ p̄ aliud verū p̄ generalit̄ qd̄ ex ter-
minis suis h̄z q̄ sic posset demonstrari. tale ē istud veruz.
deus ē om̄ipotēs vtrūqz mō 7 7c. maior p̄z. qz tale veruz ē
in se quale ē ex rōne terminoz. vñ illud ē in se verū notuz p̄
se qd̄ ex rōnibz terminoz ē p̄ se notū. ex hoc sequit̄ q̄ tale
verū in intellectu p̄cipiēte sic terminos. sit p̄ se notum. mi-
nor. p̄bat̄. qz verū illud qd̄ ex terminis suis ē necessarium et
mediatū. ex terminis etiā h̄z q̄ in se sit demonstrabile pro-
pter qd̄. tale verum ē istud deus ē om̄ipotēs vtrūqz mō in-
telligēdo om̄ipotentia. **Probatiō.** p̄z em̄ q̄ sit verum 7 ne-
cessariū. nec h̄ hic. p̄bat̄. qz de h̄ non ē qd̄. h̄ tñ modo de mō
quo illud verū possit oñdi siue innotescere. **Ad** etiā sit ve-
rum nēciuz mediatū. p̄bat̄. qualis ē ordo realis inter alū
qua distincta realr̄. talis ē ordo cognoscibilitatis inter ea
dem q̄litercūqz distincta in esse cognoscibili. nūc aut̄ si es-
set distinctio realis inter naturā. intellectū. voluntatē. et
potentiā ad extra esset talis ordo realis. q̄ qz natura h̄z ta-
lem intellectū 7 talem voluntatē. ideo ē sic potēs respectu
talium ad extra. 7 qualitercūqz ē hic distinctio semp̄ ē or-
do cognoscibilitatis talis. q̄ qz natura diuina habet talem

intellectum et talem voluntatem: ideo habet talem potentiam que est omnipotentia. p3 ergo qd hoc verum necessarium habet medium. et qd medium. quia intellectum. vel voluntatem. vel utrumque. Hoc idem sc3 qd illud verum sit mediatum. pbat sic. qd omne verum necessarium vel est mediatum vel immediatum. illud autem non est immediatum qd est. pbat mi. qd notionale immediatum videtur provenire eentie qd illud qd dicit respectum ad extra. ut habet ex solutione prime qonis. nunc autem notionale non ita immediate provenit eentie divine sicut aliquid eentiale. sicut pbat in solutione eiusdem qonis. qd dicere provenit p hoc medium qd est perfecta memoria. qd multo magis omnipotentia que dicit respectum ad extra. non provenit deo siue cuicumque persone divine oino immediate. **Prima** pbo istaz duaz posset habere quandam declaratoez annexam. que. s. potentia sit formalis omnipotentia. vel magis proprie loquendo immediatum fundamentum respectu omnipotentie. an. s. intellectus in deo an voluntas: sed hmoi expla: non est adpositum simpliciter necessaria. quia ex utroque membro eque habetur intentum. **Secunda** conclusio sic intelligitur. qd viator nihil habens qd repugnet statui vie. nec simpliciter nec etiam ad tempus permanens. cuiusmodi ponit raptus pauli. potest habere istam noticiam p medium ppter quid deus est omnipotens. intelligendo de utraque omnipotentia. **Hec** conclusio pbat sic. In quocumque intellectu potest haberi conceptus simplex virtualiter includens veritatem immediatam et ulterius mediatam: in illo intellectu haberi potest noticia ppter quid veritatis mediate. sed stante simpliciter statu vie contra. s. omnem noticiam permanentem vel transiuntem. que se3 repugnat statui vie. potest haberi talis conceptus simplex. virtualiter includens istam. deus est omnipotens. et etiam virtualiter includens suam immediatam precedentem qd est. minor ista qd tum ad hoc qd aliquis conceptus simplex virtualiter includit istam mediate aliqua alia immediata. p3 ex hoc qd in probatione prime conclusionis ostensum est istam esse mediatam. **Sed** restat hoc probare qd talis conceptus in intellectu viatoris. possit haberi stante simpliciter statu vie. hoc est circa cognitioez non tamen beatificam sed etiam raptus. Hoc autem pbat. pmo exemplo. scdo rone. **Exemplo** sic. aliquid intelligitur p accidens sicut intelligitur homo intelligendo albu vel risibile. **Alterius** aliquid intelligitur p se sed in vli ut intelligitur homo intelligendo animal. **Tercio** intelligitur aliquid p se etiam in particulari. s. ad hoc quodammodo p se. sicut intelligo hominem antequam intelligam diffinitioez. et quocumque gradus ponant. qd licet primus gradus posset distingui per absolutum et respectivum. ultimum gradus cognoscendi aliquid incomplexum cognitioe scientifica siue pura scientie. est cognitio diffinitiva. qd ipsa est cognitio p se in particulari distinctissima. excedens etiam illam psumam cognitioem de qua loquitur phs. j. phi. sustinent autem hec et noia ad ratioez qd. **Saltem** in hac cognitione diffinitiva habet conceptus evidenter et virtualiter includens omnes veritates necessarias de tali obiecto. **Et** arguit. **Cognitio** distinctissima pura actui scientie siue conceptus. maxime evidenter includens veritates principio et conclusionum. potest haberi contra visionem claram siue cognitionem intuitivam eius obiecti. **Sed** quecumque cognitio de deo qd sit contra visionem claram vel cognitionem intuitivam est simpliciter possibilis statui vie. qd talis conceptus potest simpliciter haberi de deo. stante simpliciter statu vie qui sufficiat ad cognoscendum verum complexum. **Huius** sylli. maior apparet exemplo iam posito. et cum hoc ex quadam distinctione inter intellectionem abstractivam et intuitivam que posita est questione. vi. articulo primo. **Et** brevis hic repetit. qd est cognitio abstractiva possit esse non existentis eque sicut et eentis: tamen intuitiva non est nisi existentis ut existens est. **Cognitio** autem hominis abstractiva et diffinitiva potest esse non existentis et eentis. patet ex dictis ibi. et patet ex se. quia ita habetur si res non existat: sicut si existat. ergo illa cognitio diffinitiva est contra cognitionem intuitivam obiecti diffiniti universalis. **Minor** etiam patet ex dictis ibidem. quia sola cognitio intuitiva divine eentie est illa que ponit hominem extra statum vie. si simpliciter

simpliciter. si ad tempus ad tempus. **Quod** probatum est exemplo probatur etiam ratione sic. de quocumque obiecto scientie potest haberi cognitio simpliciter distinctissima abstractiva obiecti circa intuitivam. deus autem est per se obiectum alicuius scientie. ergo de ipso potest haberi talis noticia distinctissima contra intuitivam. et per consequens positum. quia illa non poneret aliquem extra statum vie. et tamen virtualiter et evidenter est includens omnes veritates necessarias de deo. probatum ma. omnis scientia est de re non precise ut existens est. quod intelligo sic. qd ipsa existentia et si sit ratio intellecta in obiecto vel circa obiectum. tamen non necessario requirit ut actualiter conveniens obiecto. in quantum obiectum est scibile. **Istud** probatur ex intentione phi. vii. metha. c. xiiij. **Demonstratio** inquit est necessarioz et diffinitio scientifica. et non contingit sicut nec scientiam quandoque sciam quicquam ignorantiam esse. ita nec demonstrationem nec diffinitionem. supple quandoque contingit esse talem quicquam non esse talem. **Ex** hoc concludit. palam autem ipsorum. s. singularium corruptibilium neque scientia neque diffinitio. neque enim sunt manifesta corrupta scientiaz habentibus euz a sensu abcesserint et salvatis in anima rationibus eisdem non erit demonstratio neque diffinitio. **Intelligo** sic rationem phi. qd si de contingenti siue de corruptibili ut tale esset diffinitio vel demonstratio. cum illud tale possit quicquam esse quicquam non: salvata tamen rone in anima. sequitur qd esset quicquam scientia de illo obiecto quicquam ignorantia et quicquam demonstratio et quicquam non. quod est impossibile. **Ex** hoc ergo habeo istam propositionem. qd cum ratio in anima possit manere non manente eentia actuali obiecti. sequitur qd eentia non est per se ratio obiecti ut scibile est. quia ratio scientifica non potest manere eadem in anima non manente eodem quod est per se scibilis ut scibile est. siue autem scibile possit existere in re siue non. saltem ratio eius ut scibile est potest manere eadem in anima non manente existentia. **Abstrahit** ergo scientia ab existentia. ita qd non includit eam in rone scibilis. **Iuxta** istam conclusionem haberi potest corollarium. quod theologia potest esse scientia in intellectu viatoris. stante simpliciter statu vie. quia intellectus potest habere conceptum virtualiter includentem. omnes veritates de ipso necessarias ordinatas. immediatius scilicet et mediatius potest de illo obiecto habere scientiam completam. **Sic** autem potest intellectus viatoris haberi de deo qd est. **Minor** p3. quia distinctissimus conceptus subiecti theologie quod est deus. potest haberi contra cognitionem intuitivam. et ille conceptus et virtualiter et evidenter continet omnes veritates necessarias de subiecto. **Contingentes** autem non potest includere. quia ille non sunt nate includi in ratione alicuius subiecti. **Quecumque** enim veritas includitur sufficienter in aliquo simplici conceptu est necessaria. **Tamen** de contingentibus sunt quedam veritates necessarie. non quidem de actu eorum. sed de possibilitate. et ille etiam modo predicto sciri possunt. utpote deus est potest creare. potest resuscitare. potest beatificare. et sic de alijs articulis fidei respicientibus contingentiam. nec ultra istud verum necessarium de eo quod est deum posse est aliquid proprie scientifiche cognoscibile quantum ad tale propositum. **Esset** ergo viator perfecte scientifiche theologus. qui per conceptum distinctissimum divinitatis possibilez haberi contra cognitionem intuitivam. cognosceret ordinate veritates omnes necessarias. siue illas que sunt de intrinsicis que necessario insunt. siue illas que sunt de possibili comparando ad extrinseca. **Et** hoc sequitur qd si poneretur theologiam esse proprie scientiam. in quodam lumine contra lumen glorie et supra lumen fidei. et illud lumen poneret talis cognitio siue conceptus obiecti: vera esset opinio. **Sed** sic non videtur intellexisse qui posuit lumen. qd videtur posuisse lumen in quo cognosceretur obiectum. non autem quod esset formalis ratio siue formalis cognitio ipsius obiecti sicut hic est positum. **Tercia** conclusio est ista. qd homo viator ex puris naturalibus non possit demonstrative ppter qd cognoscere istam deus est omnipotens. hoc probatur sic.

quia ppositio mediata non potest cognosci propter quod nisi per propriam immediatam. nec illa potest simpliciter cognosci nisi ex terminis. et specialiter nisi ex ratione termini subiecti. quod scilicet subiectum includit predicatum et propter hoc includit veritatem. siue noticiam illius immediate. Coordinatio ergo scilicet propter quod non est possibilis intellectui. nisi habenti conceptum de subiecto. virtualiter et euidenter includentes totam illam coordinationem. si talis conceptus de deo non est possibilis viatori ex puris naturalibus per statum istum. probatio huius. quia non est sibi possibilis ex naturalibus nisi conceptus qui potest causari virtute intellectus agentis et fantasmatum nihil enim aliud est naturaliter mouens intellectum viatoris de lege promuni. Istorum autem virtute. scilicet fantasmatum et intellectus agentis. non potest causari in nobis conceptus distinctus de deo. qui virtualiter et euidenter includit veritates ordinatas usque ad istam deus est omnipotens utroque modo. Cuius probatio dependet ex solutione questionis illius. quomodo deus est cognoscibilis a viatore. Sed nunc breuiter potest sic ostendi. viator habens conceptum simpliciter et perfectissimum ad quem attingit homo ex naturalibus. non transcendit cognitionem perfectissimam simplicem de deo possibilem metaphysico. Cognitio enim fidei non tribuit conceptum simpliciter de deo. sed tamen modo inclinatur ad essendi quibusdam complexis que non habent euidentiam ex terminis simplicibus apprehensis. et per consequens per fidem non habet conceptus simplex transcendens omnem conceptum simplicem apud metaphysicum. Hoc etiam patet. quia metaphysicus infidelis et alius fidelis eundem conceptum habent. Cum iste sic affirmans de deo. ille vero negans. non tamen contradicunt sibi inuicem ad nomen. sed etiam ad intellectum. Nunc autem conceptus simplex perfectissimus ad quem attingit metaphysicus de deo. non includit euidenter veritates ordinatas ad istam deus est omnipotens utroque modo. quia philosophi multi attingentes ut supponitur ad conceptus perfectissimos posibles viatori ex naturalibus de deo. ad noticiam huius veritatis attingere non potuerunt. quod tamen fuisset eis possibile si talem conceptum simplicem habuissent. imo fuisset eis quasi necessarium. quia ex virtute illius vidissent illam veritatem quasi immediatam et ulterius applicando per illam ex ista necessaria deductione sciuisent veritatem illam mediatam. Probatur hoc aliter. quia primum principium ad quod attingit metaphysicus et hoc proprium de deo. non est sibi notum nisi tamen quia. esset autem notum sibi propter quod. si posset haberi conceptus de deo virtualiter et euidenter includentem veritates ordinatas de deo. § 7c. Prima propositio quod metaphysicus non attingit ad principium primum de deo magis notum quam quod. probatur: quia premissa media ad concludendum quodcumque proprium de deo. est aliquid propositio particularis affirmans de ente particulari aliquid predicatum. quod appetit enti creato. et ex tali premissa concludit metaphysicus de ente particulariter predicatum proprium de deo. utpote si arguitur aliquid ens est causatum. et aliquid ens est causa non causata. vel aliquid ens est finitum. et aliquid ens est infinitum. vel aliquid ens est possibile. et aliquid est necessarium. Des iste consequentia probantur per hoc quod propositio imperfecta non inest alicui enti nisi alicui enti inest propositio perfectior. cum imperfectum dependeat a perfecto. Quis iste propositio non probant aliquid nisi quod. sicut manifestum est. Contra illud obicitur. quod cum voluntas sit medium ad concludendum omnipotentiam de deo. et hoc demonstratur propter quod. sicut dictum est in prima probatione prime conclusionis. et intellectus viatoris potest cognoscere ibi esse voluntatem. imo esse primam et perfectissimam voluntatem. et per hoc medium potest cognoscere propter quod omnipotentiam in deo esse. Ad omnia propositio vera et necessaria de extremis huiusmodi conceptus simpliciter simplices est per se nota. talis est illa que affirmat de deo passionem aliquam § 7c. Preterea passionem note de ente naturali concludit aliquid perfectioris de deo quod imperfectum in mobili concludit de primo mouente perfectioris. philosophicus et potest attingere ad cognitionem huiusmodi de deo. quia per effectus naturales. non est videtur quod cognitio metaphysici potest transcendere philosophicam si metaphysicus potest tamen habere cognitionem quia: per tales effectus.

Additio prima.

Ad solutiones istorum obiectorum potest dici. Ad primum negando propositum quod licet intellectus viatoris possit ex suis naturalibus cognoscere ibi esse perfectissimam voluntatem. si tamen est per conceptum imperfectum. quod non est inconueniens per conceptum imperfectum cognosci aliquid esse perfectissimum. sicut per conceptum finitum cognoscitur aliquid esse infinitum. Et ideo non sequitur. quod per talem rationem voluntatis quod viator habet ex lege communi possit tanquam per medium euidentem a priori cognoscere deo inesse omnipotentiam. Ad secundum dicendum est quod quilibet sit de maiore. minor videtur neganda. quia etsi deus sit res simplicissima. non tamen omnia conceptus que nos habemus de eo est simpliciter simplex. et ideo non oportet omnem propositioem talem esse per se propria. et tamen si esset per se: non tamen ex hoc esset per se nota. Ad tertium dicendum. quod cognitio metaphysici de deo. excedit cognitionem philosophicam de deo. tam extensiuè propter multitudinem passionum vel proprietatum cognitarum. quam intensiuè propter maiorem perfectioris et perfectioris modum cognoscendi. et per hoc ad formam argumenti dicatur concedendo primam propositum et propositum ad istum intellectum. quod metaphysicus potest ad altioris cognitionem attingere quam est illa cognitio quia. ad quam sufficit naturalis vel philosophica attingere. nam in cognitione quia. est dare latitudinem et excessum finis maius et minus tam intensiuè quam extensiuè. Et ideo cum ulterius inferretur. et potest attingere ad cognitionem propter quod: neganda est consequentia.

Jam consequenter videndum

est de demonstratione quod. primo videndum est de omnipotentia immediata respectu omnis possibili. ubi primo intellectus illius immediationis exponet. secundo positio philosophorum videtur. et tertio quod sit tenendum. De primo sic mediatio cause respectu effectus potest intelligi dupliciter. videlicet. quod cum per causam mediam. vel quod cum mediante alio effectus. Non enim omnis effectus medius ad alium effectum est semper per causam illius effectus. ita potest intelligi immediatio cause actiuè. vel excludendo causam actiuam mediam vel excludendo effectum medium prioris illo effectus. De utraque immediatione simul. dico quod non solum philosophi sed etiam theologi negarent deum esse omnipotentem immediate. quia non proceditur deum posse causare relationem. nisi prius vel duratione vel natura cando fundamentum. et ita si potest in quocumque effectum immediate. sic quod nullo effectus qui medio primo natura cato. Est etiam difficultas de immediatione ut excludit solummodo causam efficientem mediam. et intelligendo effectiuam generaliter. siue illa causa mere in cando attingat effectum principale siue tamen aliquem effectum primum vel disponeret ad illum. secundum scilicet de positione philosophorum. Circa hoc philosophi videntur sentire non solum quod non sit demonstrabile deus esse omnipotentem immediate sed etiam quod hoc sit impossibile. Et videtur primum eorum in ista propositio stare. Principium necessarium et omnino perfectum ad nihil immediate attingeret se habet. hec probatur. quod nulla nouitas seu contingencia potest assignari in principio immediate a tali principio. non enim quia illud principium aliter se habet cum sit simpliciter necessarium. nec quia illo uniformiter se habet te aliquid aliud requiritur vel impedit. quia non est principium imperfectum. et per propositum nec impedibile. nec insufficientis. siue aliud requirens. Si ista propositio iam probata vera esset scilicet quod nihil potest esse immediate et attingeret a principio necessario et sufficiente. statim sequitur quod non potest creare omne creabile immediate. Ista consequentia probatur. primo in speciali de motu. quia sequitur quod deus non potest immediate creare motum. siue specialiter motum localem siue spatiosissime circularem celi. Et hoc videtur finem intentionem philosophorum. probari. primo generaliter. quia si posset omnem effectum immediate causare sine causa secunda. sic posset facere quod nulla causa secunda habet actionem propriam. Sed finem propositum. in metaphysico super illud. igitur possibile. Cum enim entia non habeant actiones proprias non habebunt entitas proprias. Manifestum est quod apud philosophum inconueniens est deum posse entitas omnium aliorum destruere. cum finem ipsum aliquid alia a deo sint formaliter necessaria. Confirmatur. quod si preter ordi-

nem causarum in vniuerso possit quemcumq; effectuz cau-
sare. ergo ordo causalitatis in causis nō esset simpliciter ne-
cessarius. ergo nec essentialis. quod est incōueniens apud
philos. **S**ecundo spāliter videt hoc ostendi de motu qd fm
philos. viij. phisicorum. potentia infinita nō pōt immediate
mouere corpus in equali tempore. sicut ipse dēducit
ibi. eo qd augmentata virtute motiua minuitur tempus ī
quo mouet. Habetur ergo ex intentione ares. qd deus non
potest immediate causare motum. p̄prie dicitur. quia cum sit
successiuus. necessario erit in tempore. **S**i dicat qd po-
test rem motus causare sed sine successione. quia p muta-
tionem subitam ad illud ad quod finitum mouens moue-
ret in tempore. **C**ontra hoc non soluit. quia deus non pōt
immediate causare motum circularem celi. quia nō ī tem-
pore vt conceditur. nec in instanti. quia in illo instanti to-
tum celum esset in eodem loco et quelibet pars sui in eod
loco in quo prius. ergo in isto instanti celum non mutat.
Tercio hoc videtur ostendi de quocunq; effectu mate-
riali. quia per transmutatōnem materie vt videtur habet
p̄duci. Videtur em̄ ares. viij. methe. p̄tra pla. pbare qd se-
paratum a materia non possit immediate transmutare ma-
teriā. Et p̄mentator ibidez. impossibile est qd forme sepa-
rate transmutent materiā. nihil em̄ transmutat materi-
am nisi quod est in materia. et hoc conuenit dicentib; mū-
dum generari. qd transmutatō ipm sit aliqd̄ indiuiduorum
vel indiuiduū vt corp̄ p̄ticulare hec p̄mentator. **U**ltimo
videt istas pbatōnes posse p̄firmari. et ex intentione phi. viij.
phisicorū. vbi videt velle qd quicqd̄ deus pōt immediate
causare et h̄ totalr̄ nēcio causat. qd nō videt posse poni cō-
tingētia ad cāndū et nō cāndū. nisi p̄pter aliqua; mutabili-
tate; in agente. et h̄ qn̄ effectus totalr̄ et p̄cise dependet ab
agente. **N**ūc aut̄ si deus posset immediate in qdlibet causa-
bile qdlib; dependet totalr̄ et p̄cise ab eo. et p̄ n̄s nēcio qd-
libet cāret. et tūc sequitur magis. qd cause sc̄de priuent̄ actō-
nib; suis qd tangit p̄ma ratō. et qd de immediate cāret om̄ez
motū. qd tangit sc̄da rō. et qd deus immediate cāret omnem
effectū materialē. qd tangit tertia ratio. **D**e tertia te-
nendū est fm̄ cōem̄ sn̄iaz theologoz deū sic eē d̄m̄p̄tēte;
qd sine quocunq; alio agente possit cāre quodlibet causabi-
le. nec tñ istud pōt demonstrari demonstratōne qd. **P**rimū
pbat̄ aut̄. In p̄ncipio creauit deus celū et terrā. **A**ddu-
citur etiā ad h̄ ratō. qd vtus actiua cuiuscunq; cause sc̄de.
eminenti⁹ ē in p̄ma cā et in p̄mo agente qd in ip̄a cā sc̄da
habēs aut̄ eminenti⁹ vtutē actiua. videt posse in effectum
absq; illo qd diminuit h̄ virtutē illā. **N**on ē ad p̄ducti-
onē effect⁹ requirit̄ imp̄fectio vtutis actiue. qd nulla imp̄-
fectio est rō agendi. h̄ ē magis impedimentū actōis. **C**on-
firmat̄. qd videm⁹ causas equocas ita p̄fectos effect⁹ p̄du-
cere sicut vniuocas. qd nō eēt nisi haberēt vtutē actiua eo-
mō quo sufficit ad cāndū p̄fecte. nō aut̄ h̄nt virtutē vniu-
cam h̄ tñ eminentē qd. **I**sta rō licet videat̄ pbabilis. n̄
tñ eēt p̄ho demonstratio. negaret em̄ istā p̄positōez qd in
se eminenter vel vtualit̄ h̄ vtutē actiua cause. prime. ipm
pōt immediate effectū illi⁹ cāre cāre. **D**iceret em̄ qd eminenti-
ori modo h̄ns talē virtutē pōt quide; in suo ordine in effe-
ctū talis vtutis. h̄ ordo suus est qd sit causa sup̄ior et remo-
tior. **L**ū adducit̄ qd imp̄fectio nō regit̄ ad cāndū. dicit̄
qd cū dico immediate cāre sc̄do dico. s. causatiōez; et ille req-
rit̄ p̄fectōez. et modū siue immediatiōez cāndi et ille requirit̄
imp̄fectōez anēxā. qd ad immediate cāndū regit̄ imp̄fectio
nō sic rō cāndi h̄ sicut p̄ditō nēcia in agēte. **U**bi ei est ordo
eētialis ibi nō pōt aliqd̄ eē. primū imp̄fectissimo nisi ip̄z
sit aliql̄iter imp̄fectū. qd si p̄fectū eēt. primū imp̄fectissimo
eēt eque immediatū cui libet alij a se. et tūc ista non h̄nt or-
dinē eētialē. sicut nō eēt ordo eētialis in speciebo nume-
rorum si quelibet eque immediate p̄cederet ab vnitāte. **E**x
quo p̄z. qd istam p̄positōez negaret p̄ho p̄fectior causa ime-
diatius causat. intelligendo p̄ immediatius exclusionem
cause propinque actiue. immo diceret qd sicut p̄fectior est
causa superior. ita p̄ plūes causas medias causat. nec iste

cause medie requirunt̄ vt addatur p̄fectio causalitatis q̄
tota p̄fectissime est in sola prima sed magis requirunt̄ vt
habeat̄ ordinata p̄fectio descendens ad vltimū imp̄fectū
ctum. ordinata autem p̄fectio non habet̄ sine diminutōne
p̄fectōis et cum imp̄fectōne annera. **S**ecūm sc̄z qd illud
verum non pōt demonstrari demonstratōne quia. probat̄
primo auctoritate. qd phi ad noticiam talium veroz sc̄z
possibiliū demonstrari demonstratōne quia deuenire po-
tuerūt. non aut̄ ad noticiam hui⁹ veri. imo eius oppositū
tenuerūt. quod nō est verisimile de aliquo demonstrabili
demonstratōne quia. **S**ecūo hoc pbatur rōne. quia ordo
causalitatis non p̄cludit qd superior possit sine inferiori in
effectum in que; potest cum inferiori. sicut sol non potest
per se generare hominē sine patre sicut cū patre. ergo pa-
ri ratōne ordo iste non cōcludit qd prima causa possit sine
secunda in effectum illum in quem pōt cum sc̄da. **H**oc eti-
am manifestius est in alijs generib; causaz. **S**i em̄ fm̄ a-
liquos esset ordo essentialis in materijs. puta qd p̄ma ma-
teria anime intellectiue p̄pinqua sit corpus organicū. et sic
vltorius vsq; ad materiā simpliciter primaz que sit p̄pria
materia respectu forme prime subalis. nō optet qd matēria
simpliciter p̄ma possit esse materia imediata respectu cu-
iuscunq; forme cuius pōt esse alia materia sc̄da. hoc etiam
patet in formis. nō em̄ optet qd prima forma possit esse im-
mediata forma cuiuscunq; informabilis. cui⁹ pōt eē imedi-
ata alia forma sc̄da. et hoc siue p̄ma forma et sc̄da accipian-
tur ordine generatiōis siue p̄fectōis. **I**sta q̄ dicta sunt
de causa materiali et formali habent maiorē euidentiā. si
vera sit opinio de pluralitate formaz. de quo mō nō ē qd.
h̄ ad p̄positum sufficit qd si in causis materialib; et forma-
lib; esset ordo. nō opteret qd primū esset causa imediata
cuiuscunq; causabilis. q̄ modo vbi talis ordo est. puta in
causis efficientib;. nō optet qd prima possit esse causa ime-
diata cuiuscunq; libet. **H**oc etiā p̄z in causis efficientib; respe-
ctu cognitiōis. nam p̄ncipia ponunt̄ cause respectu p̄gri-
tōis p̄clusionis. vt habet̄. ij. phisicor. licet primū p̄ncipi-
um h̄eat veritatē euidētissimā et etiā p̄tineat eminētē et v-
tualiter veritates oīm posterioroz. nō tñ optet qd possit esse
imediata causa cognoscēdi quodcunq; posterioris. imo optet
p̄ media ordinata p̄cedere ad h̄ vt acgrat̄ cognitio p̄clusi-
onis remotē. **H**oc tandē patet in ordine causarum fina-
lium. accipiēdo em̄ vltimū in aliq̄ coordinatōne finū. nō
oportet qd illud possit esse causa finalis imediata respe-
ctu cuiuscunq;. quia aliqd̄ remotum nō ordinat̄ ad ipsū
nisi mediāte siue propinquoze. sicut organa exteriora or-
dinata ad potionem vel incisionem. nō ordinantur ad sa-
nitatem nisi mediātib; istis finibus proprijs. **S**ed
licet hec̄ clusio nō sit demonstrabilis. quia tamen cuz ve-
ra sit. oppositum demonstrari nō potest ideo ad ratōes ad-
ductas pro opinioe p̄horum respōdendum est. **A**d primā
theologus bene cōcederet qd causa prima potest ista cau-
sata nō solum priuare suis actibus sed etiam proprijs enti-
tatibus. quia ea potest annihilare. **N**ec p̄cordat cum p̄ho
in ista p̄positōne qd omne sempiternū est formalr̄ nēciū.
et hoc vocando om̄e euiternū sempiternū. qd euiternum sim-
pliciter pōt nō esse. h̄ nō tali potētia passiuā intrinseca q̄
lis est incorruptibilibus. **A**lter licet deus priuet entia se-
cunda actionibus suis. p̄ueniendo causalitatem eorum
et causando effectus quos illa possent causare. non oportet
qd priuet illa suis entitatibus. manent enim et nō cau-
sant suos effectus quia alia causa imediata causat illos
possent tñ illos causare. sicut manet iste ignis et tamen nō
causat ignem in hoc ligno si aliud agens fortius p̄ueiat
in igniendo. possent tamen causare quia formā que est p̄-
cipium igniendi habet. et ita potest intelligi dictum com-
mētato. cum ait. **C**um entia nō habēt actiōes proprias nō
habebūt essentias proprias. quod ī ante neget h̄re actōez
p̄pria. debet intelligi nō tñ actualr̄. quia tūc argueretur a
destructione posterioris ad destructionem prioris et esset
fallacia cōsequētis. quia pluribus alijs modis pōt poni
destructio istius posterioris. puta p̄ fortius agēs p̄ueni-

ens vel p̄ p̄trazū impediens. Sed debet intelligi in antecede-
cedēte nō habēt actōes proprias. nec actualiter. nec apti-
tudinaliter. nec virtualiter. 7 bene sequitur q̄ nō habebūt
pprias cētias. quia quodlibet actiū per ppriam formaz
7 virtutem habet virtualiter suam actiōem. etiam quādo
nō actualiter p̄ducit. Et ista expositio antecedētis pōt ha-
berī ex illo verbo p̄mētatois quod p̄mittit. p̄uenit istis
vt nullū ens habeat actiōem ppriam naturalem et subdit.
Cum entia nō habebūt actōes pprias supple naturaliter
vel aptitudinaliter fm ppriā naturam. nō habebūt essen-
tias pprias. Illi autem p̄tra quos arguit ibi scz moderni
ponūt vnum agēs omnia entia sine medio. sed nō sicut xp̄i
ani. quia fm aug. vii. de cim. c. iij. Sic deus res quas cō-
didit administrat. vt eas agere pprios motus sinat. lz enīz
pōt agere omnia. 7 sic agendo entitates quidem rerū nō
destrueret sed eas quasi ociosas 7 vanas relinqueret. ma-
luit tamen eis sicut entitatem sic 7 virtutem actiuam 7 p̄-
ppriam tribuere actiōem. nō enī vniversaliter p̄fectionem
rebus subtrahit cuius sunt capaces. **Ad scđam formaz**
materialem nō negat theologus immediate induci in ma-
teriaz a deo. imo inferius in questione de bona fortuna pi-
cetur quid ares. sensit de anima intellectiua. de intentione
eius. vii. methaphisice. vbi adducitur p̄mētator 7 videtur
dicere. q̄ nullum imateriale possit transmutare materiā
immediate. Et si intelligat de deo sicut videt sp̄aliter per il-
lud verbū dicentibz mūdū generari. negaret euz theolog⁹
7 eādē sententiā dicit p̄mento tercio p̄ illud. quod mouet
materiā necessario est corpus hñs qualitatem actiuā aut
potentiā que agit p̄ corpus habēs qualitatem actiuāz. 7 im-
ponit ares. q̄ idem sentit. Sed melius videt q̄ qñ littera
ares. pōt habere sanū intellectū 7 l̄ra p̄men. sanuz intelle-
ctum habere pōt. q̄ dicat auer. nō h̄re intentōez ares. 7 sal-
uetur ei⁹ intentō. qd̄ hic etiā videt posse fieri. Nam d̄ hoc
ad p̄ns breuiter transeūdo dici pōt. q̄ ares. ibi arguit con-
tra pla. p̄bando q̄ idee nō sunt necessarie ad generatiōem
quia sufficit hoc aliqd̄ ad generandū hoc aliqd̄. s̄ nec idee
p̄nt generare hoc aliqd̄. quia si generās non est hoc aliqd̄
nec genitū erit hoc aliqd̄. Ultraqz p̄ntia satis tenet contra
ideam pla. nec tñ extendēda est ad p̄positum nostrū. scz d̄
deō. quia si idea generaret. essz generans vniuocum. quia
eiusdem speciei. nō est autē aliqua causa vniuoca necessa-
ria nisi p̄posita 7 materialis sicut genitū est p̄positū 7 ma-
teriale. Hoc p̄ prima parte rōnis. s. q̄ idee nō sunt necēe.
P̄ro scđa pte. s. q̄ idee nō p̄nt generare facit illud quod si
generās vniuocum nō sit hoc aliqd̄ p̄positū 7 materiale
nec genitū erit hoc aliqd̄. deus autē 7 pōt eē causa gene-
ratiōis 7 regit ad generatiōem. nō sicut causa vniuoca s̄
equoca. et hoc sup̄ma in cui⁹ virtute agit omnis alia causa
tam vniuoca q̄ equoca. **Ad terciū.** absolute p̄cedendum
est tam ares. q̄ auer. deū posse immediate mouere corpus
negasse. Et in hoc habet theologus vtrūqz negare. P̄posi-
erūt tñ deū mouere celuz mediate. s. mediante intelligētia
que ē ppria motrix celi. d̄ hoc amplius tanget r̄ndēdo ad
terciū argumentū p̄cipale ad qd̄em. **Ad quartū** quod
p̄firmat istas tres p̄positōes dici pōt. q̄ nō ē de intentione
ares. q̄ deus absolute necessario causet quicqd̄ immedia-
te causat. hoc est sine causa media agente. sicut dicit infe-
rius de anima intellectiua in qōne de bona fortuna. s̄ fm
ip̄z deus necio agit quicqd̄ pōt agere immediate. hoc ē sine
omni medio siue agente ad ip̄m. siue ad aliqd̄ p̄uiū dispo-
nens ad illud. 7 sine omni medio causato sine p̄uio ad illd̄.
illud q̄ qd̄ sine omni medio causato p̄uio siue causante p̄e-
uio pōt agē. hoc necio agit. Et rō h̄ ē apud eum. qz ex quo
istud a solo deo immediate oīno depēdet ip̄i⁹ nouitas i cē-
do sine p̄tingētia n̄ reducet fm ip̄m vltiate. nisi i aliqua
nouitate i deo. Et sic intēdit ip̄e arguē. viij. phi. qz illa no-
uitas mor⁹ vli siue oīno p̄mi mor⁹ siue etiā oīno p̄mi cātū
qd̄cūqz illud eēt. eēt immediate a deo sine oī cā mere agen-
te vel disponēte 7 sine oī causato medio. De illo autē quod
pōt de immediate cāre: sine. s. causa mere agente attingen-
te illud dum tñ sit aliq̄ causa dispositiua ad illud. vel sal-

tem aliquod causatum p̄uio requisitū ad illud. nō dice-
ret ares. q̄ deus necio simplr illud causaret. s̄ tñ modo ne-
cessario necitate inuitabilitatis. 7 hoc posito illo p̄uio v̄l
p̄uio quod requirit. In neutro autē istorum p̄cordat cū eo
theologus. quia ponit q̄ deus p̄ voluntate libe 7 p̄tingen-
ter se habet ad quodcūqz causabile extra. 7 hoc exclusa
necessitate nō solū immutabilitatis s̄ etiā inuitabilitatis
Concedo q̄ q̄ ares. fm sua p̄cipia negaret deū multa pos-
se immediate causare. p̄nta omnia illa in quoz p̄ductiōe est
simplicit̄ p̄tingentia absqz vtrāqz necessitate p̄dicta. s̄ i b̄
theolog⁹ p̄tradicit sibi. sicut dicitū est. **Est q̄ d̄ de mōstra-**
tione qz p̄clusio p̄cipalis. 7 in ordine q̄rta ista. s. q̄ deum
h̄re omnipotentiā immediate respectu cuiuscūqz causabilis.
licz sit verū: nō tamē nobis demōstrabile demōstratiōe ga-
Quinta p̄clusio p̄cipalis ē ista. q̄ demōstrabile est via
toz demōstratiōe qz. deum eē omnipotentē mediate vel im-
mediate. hoc ē q̄ possit causare quodcūqz causabile vel i-
mediate vel p̄ aliquod mediūz qd̄ subit causalitati eius.
Hec p̄clusio p̄bat p̄ hoc q̄ necesse ē statū eē in causis effici-
entibz. 7 hoc p̄bat. ij. metha. 7 p̄batō ares. breuē nūc tan-
gendo stat in hoc. tota vniuersitas causatoz cām hz. non
autē aliqd̄ illi⁹ vniuersitatis. quia tūc idē essz causa sui. er-
go aliqd̄ extra totam vniuersitatē illam. Si q̄ in cāis nō
ascendatur in infinitū. nō solum quelibet ē causata s̄ tota
multitudo erit causata. 7 p̄ p̄sequēs ab aliquo extra totaz
illam multitudinē. q̄ in illo erit status tanq̄ in simplr p̄-
mo causante. Pōt autē illius p̄clusionis adduci alia p̄o-
batio talis. Causa effectiua quanto sup̄ior tanto p̄fectior
in causalitate. q̄ si sup̄ia istam datam ē alia in infinitū su-
perior in causando. illa erit in infinitū p̄fectior in causalita-
te. 7 p̄ p̄ns habebit causalitatem infinite p̄fectam. causali-
tas autē causata vel depēdens in causando nō est infinite
p̄fecta. quia ē imp̄fecta respectu illius a quo depēdet. q̄
si in infinitū ascendatur in causis. aliqua erit omnino in-
causata nec depēdens in causando. 7 p̄ p̄sequēs in illa
erit status. sic q̄ ipsa erit effectiua non causata nec depen-
dens in causando. 7 ab ipsa ē omnis causalitas cause inferi-
oris. vel saltem in virtute eius causat. **Ex hoc ad p̄posi-**
tum sequitur. q̄ in quodcūqz causatum pōt aliqua causa
inferior mediate vel immediate. in illud idēz pōt illa causa
sup̄ior. 7 hoc saltē mediante causa p̄rima. 7 p̄ p̄sequēs p̄-
ma causa habz omnipotentiā fm intellectum p̄tinentēz ad
istum articulum. **Ista ratio videtur dupliciter posse impe-**
diri. Primo quia diceret q̄ in ordine causarum efficiētū
licz status sit ad vnum primuz efficiēs. tamē illud non est
deus: sed aliqua intelligētia mouēs primum celum. Nec
ratiō naturalis d̄ducit q̄ ultra tale mouēs: de⁹ immediate mo-
ueat nisi rōe cause finalis. Sic videt p̄be illū moduz mo-
uendi appropriare ip̄i deo. vij. meth. vbi ait. q̄ mouet sicut
amatū 7 desideratū. Secdo diceret q̄ efficiens primuz qd̄-
cūqz sit. nō p̄bat h̄re potentiā respectu omnis causabilis
qualitercūqz. s. immediate v̄l mediate. s̄ tñ respectu omniū
causabiliū i sua coordinatiōe. optet q̄ p̄bare q̄ p̄ter illa nō
eēt alia possibilia cāri extra illā coordinatiōez. **Ista duo**
excludūtur p̄ hoc q̄ nō ē nisi vnicū ens a se siue nō ab alio
Et s̄ enī sequit̄ q̄ nō ē nisi vnicū agēs nō depēdens in agē-
do. qd̄ enī depēdet in eēndo. si agat depēdet in agēdo.

Ad argumenta p̄cipalia

Ad primum. primo videndum ē de antecedēte 7 postea de
p̄sequētia. De antecedēte dicunt quidam q̄ ares. nō itel-
lerit primum ens eē infinite potētie intēsiue siue vigoris.
s̄ tñ extēsiue siue duratiōe. ratio enī sua non plus con-
cludit scilicet q̄ ipsum mouet motu infinito. quia motus
ille nō ē infinitus nisi duratiōe. Et ad hoc videtur suffi-
cere virtus infinita in duratiōe. **Contra duplr.** primo
p̄tra illud qd̄ imponit ares. Secdo p̄ rōez q̄ ad hoc addu-
citur. De primo ares. ex hoc q̄ deus est infinite potētie.
p̄cludit q̄ non potest esse in magnitudine nec habere ma-
gnitudinem. quia nec infinitam cum nulla talis sit: nec
finitā quia quacūqz potētia in magnitudine finita pos-

set aliq̄ eē maior. intelligit ergo in antecedente talem infi-
 nitatem potentie cū qua fm̄ intentōez eius nō posset stare
 oppositū p̄ntis. s. habere magnitudinez vel eē in magnitu-
 dine. quia hoc eēt dicere. q̄ faceret p̄sequentia que fm̄ in-
 tentōez eius nō teneret. si oppositū p̄ntis posset stare cū an-
 tecedente. Nunc autem cum potentia infinita fm̄ durati-
 onem pōt stare oppositum p̄ntis. scz eē in magnitudie fm̄
 intentōem eius cū manifestū. sit celum habere magnitudi-
 nem. 7 tamē fm̄ ipm̄ habz potentia infinita duratōis. im-
 mo fm̄ ipm̄. ix. metba. 7 p̄mo ce. 7 mun. 7 multis alijs lo-
 cis. omne sempiternū est formalit̄ necessarium. 7 ita si est
 actiuum. habz potentiaz actiuam infinitam fm̄ duratio-
 nem. q̄ in ante nō tm̄ intelligit ille de potentia infinita du-
 ratione. sed de aliqua alta que repugnat magnitudini. il-
 la autem nō est infinitas intensiua. **C**oncedo q̄ cū ista
 p̄clusionione. q̄ ares. siue sufficēter pbauerit intentū suum
 siue nō. intellexit de infinitate potētie intensiua. **S**z tūc
 restat scdm̄ scz de p̄batōne. qualit̄ scz eius p̄batō p̄cedat.
De hoc dico. q̄ tanta p̄fectio pōt cōcludi de potentia. ex h̄
 q̄ sufficēter pōt in talem actum quez causat. quanta pōt
 p̄cludi ex hoc q̄ erit in talem actum. Et si ergo aūs ares.
 scz q̄ deus mouet motu infinito. falsum sit fm̄ theologos
 tamē multi eoz p̄cedunt q̄ pōt mouere motu infinito eti-
 am a parte aū. sicut omnes p̄cedunt q̄ a pte post. tm̄ diffe-
 runt a p̄ho in hoc. qz p̄hs ponit istaz potētiā necio con-
 iunctaz actui. qz inter extrema fm̄ se imutabilia est habi-
 tudo oino necia. talia fm̄ eū sunt deus 7 celū. q̄ inf̄ ista eē
 habituudo necia necessitate imutabilitatis ad quā seq̄t̄ mo-
 tum q̄ causat ab hoc in illo eē necessariuz. nō illa necitate
 q̄ repugnat motui. s̄ necitate inmutabilitatis. nō pōt ergo
 cessare. Nec p̄cordat secū theologus in p̄ma p̄positōne inf̄
 extrema 7c. nec in scda de celo. q̄re nō oportuit mouere ne-
 cessario p̄petere deo actuali. potuit tamē posse infinito tpe
 mouere. **E**x isto posse sicut ex ip̄o mouere p̄cludi p̄ in-
 finitas potentie. Sed nunq̄ intensiue? Pico q̄ sic. nulla
 em̄ v̄tus pōt p̄ infinitū tps mouere nisi vel a se vel virtute
 alteri. 7 tandē optet stare ad aliquā primā q̄ mouet ex se
 ipsa. Ares. q̄ arguit de potentia p̄mi mouētis q̄ nō mouet
 virtute alteri. s̄ a se. Et ex h̄ pōt inferre q̄ ipsa sit infinita
 intensiua. qd̄ aut̄ hz a se potentia actiuam. habz a se enti-
 tatem. qd̄ aut̄ habz a se aliquid hz illud in tota plenitudi-
 ne. que sibi pōt p̄petere. nihil em̄ habet limitate in aliquo
 nisi habeat ab aliq̄ agente determinante illud ad certum
 gradū. qz si vnū ens habeat a se plenitudinez entitatis. et
 aliud ens nō haberet a se talem plenitudinē s̄ entitatem li-
 mitatā. oino nulla eēt ratio q̄re illud plus h̄ret plenitudi-
 nem entitatis q̄ istud. s̄ videt̄ eē casus. q̄ nō pōt esse in his
 q̄ sunt a se. Ex hoc igit̄ q̄ primū mouēs mouet a se. 7 p̄ cō-
 sequēs eē a se. cū tota plenitudo potentie actie 7 entitatis.
 nō possit eē sine infinitate intensiua. seq̄tur q̄ ipm̄ sit infi-
 nite potētie intensiue. **C**onē hoc. quod accipit in ante q̄
 mouet motu infinito. qz eque habet fm̄ te p̄positū si moue-
 ret motu finito sed a se. **C**ōcedo q̄ vis p̄ncipalis in h̄ stat
 q̄ eē mouere a se. s̄ aliquā euidentiā hz ratio de motu infi-
 nito. qz fm̄ ares. motus primū eē primo infinitus. et ita ille
 est magis p̄rius primo mouēti. primitas aut̄ motōnis est
 mediū p̄riū ad p̄positū si intelligat̄ in ante mouet motu i-
 finito prima infinitate. q̄ scz nō est ab infinitate motus al-
 terius s̄ a sola v̄tute illi. mouētis. **D**e p̄ntia lz infinita po-
 tentia actiua sit vere om̄ipotētia: nō tm̄ sequit̄ si rōe nat̄a-
 li pōt p̄cludi. hoc h̄re infinitā potētiā. q̄ 7 om̄ipotētiā
 qz nō est notū rōne nat̄ali infinitā potētiā eē om̄ipotētiā.
 7 h̄ totū intelligendo de om̄ipotētia immediata respectu
 cuiuscūqz possibilis. **C**ū p̄bat̄ q̄ infinita potētia sit oī-
 potentia qz infinita potētia. nō pōt excedi nec intelligi ex-
 cedi. q̄cumqz aut̄ potentia q̄ nō est om̄ipotētia pōt intelli-
 gi excedi. Rūderet p̄hs q̄ potētia sup̄ma nō est om̄ipoten-
 tia sicut intelligim̄ om̄ipotētiā. 7 tm̄ est infinita potētia.
 nō ergo potest intelligi excedi fm̄ intensionē. qz sic infini-
 ta est. sed licet possit intelligi excedi aliquo modo fm̄ extē-
 sionem. quia non est om̄ipotētia. nō tamē p̄rie hoc intel-

ligi potest. quia non sine contradictione. quia diceret p̄hs
 om̄ipotētiā immediatā respectu cuiuslibet in aliquo eo-
 dem eē includeret p̄tradictionē. quia destrueret ordinem
 eēntialē causazum. Verum eē ergo q̄ sup̄ma potentia acti-
 ua siue potentia infinita. est om̄ipotētia. sed nō est notūz
 p̄ rationē naturalē q̄ sup̄ma potentia possibilis etiam in-
 tensiue infinita sit om̄ipotētia p̄ria dicta. que scz potest
 in quodcūqz possibile imediate. **A**d primū argumentū
 in p̄trarium. quod scz est de generatōne filij. Rū. q̄ poten-
 tia actiua potest intelligi p̄rie. quia p̄ potentia causatiua
 cui corr̄idet possibile. i. causabile. Alio modo pōt intelli-
 gi magis extensiue pro potētia productiua cui correspon-
 det possibile. i. obm̄ producibile. et ita om̄ipotētia potest
 intelligi dupliciter. primo modo potētia causatiua om̄is
 causabilis. scdo modo potētia p̄ductiua om̄is p̄ducibilis.
Si scdo modo intelligētur. solus pater eēt om̄ipotēs. qz
 solus pater habz fontalē fecunditatē ad producēduz om̄e
 p̄ducibile. Sancti v̄o non sic loquunt̄ de om̄ipotētia.
 s̄ tm̄ primo modo. vt scz importat potētiā causatiua om̄i-
 nis causabilis. i. possibilis. quō nec filius est possibilis.
 nec sp̄s̄sctus. licet sit p̄ducibilis. quia non est causabilis.
 nec in alietate nature producibilis. fm̄ q̄ sancti loquū-
 tur de om̄ipotētia. i. p̄ potētia causatiua om̄is causabilis
 que eē p̄m̄nis tribz p̄sonis absolute. p̄cedēdum eē q̄ om̄i-
 potētia nō respicit actuz notionalē intrinsecum. 7 sic ergo
 posset demonstrari deū eē om̄ipotētem. non tamē potētiā
 in tales actus notionales. **S**z cōtra hoc eē difficultas in
 auct̄ibz aug. 7 ricar. adductis. **A**d auctoritatē aug. q̄ al-
 legata fuit prius in p̄trariuz. dici potest. q̄ ista p̄ntia si pa-
 ter non p̄t generare filiū vel non equalē filiū non eē om̄i-
 potens. non eē formalis. eo modo quo arguitur a destructi-
 one p̄tis in quantitate ad destructōez totius. sed est a de-
 structione posterioris necio p̄sequētis ad destructōez p̄i-
 oris. quia si non possz generare filium aut filium equalē.
 aut hoc eēt quia non p̄petit eius p̄fectioni eēntiali: aut qz
 non p̄petit eius proprietati p̄sonali. nō scdo modo quia il-
 la p̄sona est a se et ideo non repugnat proprietati sue ali-
 quid actiue producē. **S**i primo modo. q̄ non habz naturā
 p̄fectam cui possit in aliquo sup̄posito competē potētia p̄-
 ductiua om̄is p̄ducibilis. etsi q̄ negatio actus notionalis
 non infert formalit̄ negatōez om̄ipotētie: tamē gratia
 materie tenet p̄ntia de ista p̄sona cui non repugnat ratōne
 proprietatis sue actus talis notionalis. **S**ed cōtra hoc
 arguitur p̄ hoc q̄ om̄ipotētia videtur proprie respicere
 deum vel personam diuināz pro obiecto. **I**uxta illud Ricar.
 vij. de trini. vbi arguit. q̄ si duo essent om̄ipotentes.
 vnus faceret alium nullipotentem. quod non sequeretur.
 nisi respectu om̄ipotētie in vno obiectum esset alter oī-
 potens. **A**d hoc potest dici sicut dictum est ad argumen-
 tum aug. q̄ non tenet illa p̄ntia tanq̄ a toto in quantita-
 te. est om̄ipotēs: q̄ est potēs circa aliū deū siue circa alium
 om̄ipotētem. quia ali. deus si ponētur non esset obiectum
 om̄ipotētie p̄rie dicte. s̄ necio eēt a se. **S**z p̄ntia sic tenet p̄
 locum extrinsecuz. vno modo quia vnus om̄ipotēs posset
 sua voluntate oīa possibilis 7 p̄possibilia p̄ducē. Ali. v̄o
 om̄ipotēs posset sua voluntate eadem possibilis impedire.
 q̄ ille facēt eū nullipotentē. nō agēdo aliqd̄ circa ipm̄ s̄ cir-
 ca obiectum potentie ipsius. **S**i dicas illum cum isto in
 obiectis volūtis vniuersaliter concordare. **C**ontra. q̄q̄ il-
 lud videatur esse pura fictio de illis respectu quozuz vtra-
 qz voluntas mere contingenter et eque independenter se
 habet: tamen ex hoc sequitur q̄ ille faciat illum nullipotē-
 tez. quia non possunt esse due cause totales causantes idē
 causatum. quia vel illud bis acciperet esse vel non vtraqz
 vt distincta ab alia esset causa completa. **I**ste autem qui
 per te ponitur concordare cum illo in volūtis per suam p̄-
 priāz voluntatem. potest esse causa totalis 7 completa vo-
 litorum. ergo ille non potest esse causa totalis distincta re-
 spectu eorundem. **E**t sicut est de duobus ita de omnibus.
 q̄ p̄ voluntatē illius ex pte obiectorum pōt ille fieri nulli-
 potens. hoc est non potens aliquid ponere in actum vo-

luntate illius preueniente vt distincta et totaliter causante idem. **Sed** ptra responsiones istas datas ad auctoritates aug. et ricar. arguitur per hoc qd formaliter sequitur. si filius est omnisciens: ergo est sciens generatōez patris. et p similitudinem si est omnivolens est volens istam generationem. ergo a simili de omnipotentia sequitur in pntia vera et formali: est omnipotens. ergo est potens in generationem illam. et nō tm gratia materie sicut dicit responsio. **Hic** potest dici qd in omnibus istis nominibus. omnipotens. omnisciens. omnivolens. est distributio. nō actus: sed obiecti ipsius actus. ergo formaliter inferri potest de obiecto hoc et illo. et ita de quibuscunqz obiectis actus talis. **Nūc** autem scientie et voluntatis diuine in quacunqz psona diuina obiectus simpliciter est actus notionalis. nō sic est obiectum potentie. igitur formaliter omnisciens et omnivolens inferunt scire et velle actum notionalē. non sic oī potens posse actum notionalē. **Ratio** illius differentie est. quia actus notionalis ē quid scibile et volibile. nō autem simpliciter possibile prout possibile intelligitur causabile. quia etsi habeat ratōnem boni et veri. non tamē ratōnem causabilis et causati. **Ad** aliud argumentum de creatione angelorum. cōcedo qd sicut ista demonstratur qd deus potest in omne causabile mediate vel immediate. ita potest demonstrari in particulari quod possit in hoc. qm̄ mior mediate q̄ inferri talis conclusio: est euidens vel demonstrata. aliter nō. quia fm̄ p̄m. j. priorum. Contingit scire de oīni mula esse sterilem et ignorare de hac mula. si hec minor est ignota. s. hanc esse mulā. **Nūc** autē minor respectu huius conclusionis deus potest causare angelū est ista. angelus est causabilis. **De** ista minore dicit qd tm̄ est credita et nō demonstrabilis et ideo conclusio sequens est tm̄ credita. lz maior vniuersalis sit demonstrata. **Dicit** scdo. qd ista maior neganda esset fm̄ p̄m et ita conclusio. **Posuit** em̄ p̄s vt dicunt isti omnē intelligentiaz esse a se. qz posuit oēm intelligentiā esse simplr̄ necessariā sicut p̄. xij. metha. **Causatū** autē ab alio ē ex se nō ens et de se possibile. qd autē ē simplr̄ necesse esse. nullo mō est possibile. nō q̄ posuit aref. ista cōtradictoria. s. intelligentiā esse necessariā qd plane posuit et tm̄ ea esse causatā ab alio. **Dicit** etiā a qbusdā qd aref. posuit intelligentiā esse infinitā. et ex h̄ sequit̄ etiā qd ipsa sit a se. quia qd est ab alio ē finitū. ahs. pbat. qz. xij. metha. c. iij. repetit oīsum eē. qd nō puenit primū mouens habere magnitudinē. quia h̄z potentia infinitā. et finitū nō habet potentia infinitaz. **Post** illud statim in pncipio. c. v. querit. vtrū ponendū sit vnā talem subam aut plures. et determinat qd plures fm̄ numerz lationū. intentio q̄ sua ē pparando conclusionem pcedentē ad conclusionē sequentē. qd plures sint substantie sine magnitudine qz infinite potentie. **Item**. c. v. post pncipiū. palam inquit ē. qz tot substantias necesse ē esse natura sempiternas et immobiles fm̄ se et sine magnitudine. ppter p̄dictā causaz in. c. iij. s. habere potentia infinitā. quia illa nō potest esse in magnitudine nec finita nec infinita qz nulla est. **Sed** quia nulli auctori imponenda ē sententia falsa vel multū absurda. nisi habeat exp̄sse ex dictis eius vel sequat̄ euidenter ex dictis ei⁹. **Et** cum istud angelū esse ens a se. sit nō tm̄ falsum sicut patz sed etiā valde absurdū: quia oppositū eius potest demonstrari vt patebit. nec istud legatur exp̄sse ex littera aref. nō videt hoc sibi rōnabiliter imponi. **Dico** qd de ista minore angelus ē causabilis duo opposita p̄dictis. primū qd illa est demonstrabilis. scdm̄ qd illud fuit ab aref. p̄cessum. **Primū** p̄bo sic. nō possunt esse due nature intellectuales simplr̄ infinite. s. quecunqz natura intellectualis si ē a se siue incausata. ipa est simplr̄ infinita. q̄ nō pnt esse plures nature intellectuales simplr̄ incausate. prima ē incausata alioqn nō esset p̄ma. q̄ quelibet alia est causata. **Prima** p̄positio istius deductionis p̄batur diffusius in questōe de vnitae dei. nūc tango vnā p̄batōnem. quia vtraqz illarum intelligeret alteraz p̄fectissime tm̄. scz quantū ipa est intelligibilis. et cōp̄hensibilis. et similiter vnā diligeret etiam quantum ipsa est diligibilis. et sic etiam vtraqz se

ipsam comprehendit et diligit. et ita vtraqz tam fm̄ intellectum q̄ fm̄ voluntatem beatificat tam in seipsa q̄ in alia. **Eandem** autē potentiaz simul cōprehendere duo obiecta adequata infinita est impossibile. quoniā vtraqz obiectum toti virtuti potentie totaliter adequat. immo nec vnā potentia potest habere duo obiecta eque prima. essentia autem istius est primū obiectum sui intellectus. nō ergo eēntia illius erit primū obiectum istius. sed nec obiectus secundarius. quia nō est entitate posterius q̄ sit essentia illius cum sit infinita sicut ista. nec per p̄sequens est posterius ea intelligibilitate. **Potentiam** etiam ita p̄fecte p̄prehendere essentiam alterius sicut p̄p̄iam est impossibile. p̄cipue quando natura p̄p̄ia nō includit eminenter naturam alterius. nec dependet essentialiter ab illa altera. nec est eiusdem speciei cum illa. que omnia sunt vera in proposito de deo scz et intelligentia. **Scda** p̄positio huius deductionis scz qd natura que est a se est infinita. patz ex illo qd dictum est supra qualiter p̄s p̄bat primū mouens esse infinite potentie. quia est a se potens. et ideo habz plenitudinem potentie. **Scdm̄** scilicet qd aref. concessit istā minorem. p̄bo. et primo ex intentione eius. xij. metha. concedit enim ibi omnia habere ordinem essentialē inter se et magis ordinem essentialē ad vnū primū. **Nūc** autem infinitum intensiue nō potest esse subordinatum eēntialiter alicui alteri. nec sicut ad finem. quia bonum infinitum nō est p̄pter alterū bonū. bonū autē totius vniuersi vtraqz modo se habet. et scz in ordine entium inter se et in ordine eorū ad oppositū separatū. **Nec** infinitū potest eēntialiter subordinari vt principaliori. quia habet virtutem acti uam infinitam. **Et** etiam fm̄ ipm̄ in fine. xij. **Entia** nō vult male disponi vn⁹ q̄ princeps. **R̄ndetur** qd ordinem p̄cessit in entibus separatim quia scda causa dependet a prima. licet nō sit causaliter ab ea. sicut est in speciebus numerorū et figurarū. **Contra** hoc. nihil est dependens ab aliq̄ in essendo. a quo nō habet in aliquo genere cause esse. et similiter de p̄manētia. et nō obstat illud de numeris. quia numer⁹ minor potentialr̄ seu materialr̄ accept⁹ ē ps maioris. ps autē habet rōnem materie vt h̄. v. metha. partes inquit totius vt ex q̄ cause sunt. et idem ibidē. hōz autē hec quidez q̄si subiectū vt partes. numerus vō minor actualiter et formalr̄ acceptus non est ps maioris. nec ab ipō sic accepto dependet maior in essendo. **P̄terea** in eodem. xij. c. iij. de primo mouente dicit. qd mouet sicut appetibile et intelligibile. h̄mōi autē mouent non mota. **Sic** autē deus mouet intelligentiā sibi primā. q̄ causat intelligere ipsius intelligentie. s. illud intelligere vt isti dicūt fm̄ aref. ē idēz qd suba intelligentie. **Si** dicat qd illud mouere ē metha p̄horicū et nō p̄p̄ie aliqd causare. **Con̄**. omnis intellectio que nō est eadē obiecto. causat̄ ab obiecto. et videt qd effectiue fm̄ p̄men. ibi dicentes. qd balneū in mente mouet vt efficiens. et vt extra mouet vt finis. p̄batur idem scdo fm̄ intentionēz aref. viij. p̄bi. quia ibi p̄bat qd mouens infinite potētie nō potest immediate mouere celū. mouet igit̄ immediate ab aliq̄ mouēte potētie finite. illud autē est intelligentia p̄p̄ia motrix. vult qd illa sit finita et p̄ p̄ns nō a se. hec cōsequētia ē superius oīsa. **P̄terea** ex eodem. viij. arguitur sic. p̄s vult ibi qd mouens infinite potētie moueat celum motu infinito. et non immediate vt dictū est. ergo mediate scilicet mediante intelligentia. **Et** hanc esse eius intentionem scilicet mouens finitum mouere celū immediate et mouens infinitum mediate. dicit p̄mentator. xij. methaphisice. commento. xij. sunt igitur respectu celi duo mouentia ordinata. **Tunc** arguo sic. quandocunqz sunt agentia essentialiter ordinata. aut secundum accipit esse a primo: exemplum de celo et igne. aut secundum licet nō accipiat esse a primo. tamen accipit aliquam influentiam exemplum. **Baculus** motum accipit a manu vt possit vltimius mouere pilam. aut tercio modo ambo attingunt eundem effectum sed ordine quodam. primū scilicet p̄ncipaliter. et secundum minus p̄ncipaliter. tamen ipsum eūdē effectū attingit. **Exēplū** de p̄re et m̄re respectu genera-

tionis plis. fm opinionē ponentē matrē esse actiua. **Q**ue-
ro q̄ quo istoz triū modoz se habēt ista duo agentia ī mo-
uendo celū: nō terciō mō. qz statim sequitur q̄ ineq̄li tempe-
imo in eodez tpe moueat v̄tus finita 7 infinita. qz v̄traqz
attingit motuz īmediate tanq̄ p̄mū effectū. **S**i dēt scdm
cū nihil fm ares. recipiat ab intelligētia aliud ab ei⁹ eēn-
tia. h̄ p̄positū. **S**i dēt primū p̄z q̄ hoc ē p̄posituz. p̄z q̄
ares. sic intellexit ista agētia esse ordinata q̄ scdm eēt a p̄-
mo. 7 tūc primū mouet mediate qz dat esse et v̄tutē primo
mouēti. 7 qa p̄petuo dat illud eē 7 v̄tutem. ideo ē causa
p̄petuitatis in motu. finitas autēz v̄tutis q̄ nō ē aliud a
natura angeli ē causa successōis mot⁹ qz illi v̄tuti pōt eē
aliq̄ resistētia ī mobili q̄ nō pōt eē v̄tuti infinite. **T**er-
cio. p̄bat hoc idē ex intētiōe auer. q̄ de intētiōe ares. loq̄ns
in tractatu de suba orb. c. iij. dic sic. Corp⁹ celeste n̄ indigz
tūc v̄tute mouēte in loco s̄ etiā v̄tute largiēte eē 7 s̄bam
suā 7 p̄manentia eternā 7c. 7 post. dixerūt quidaz ip̄m scz
ares. nō dicē cām agentē celū s̄ tūc cām mouentē. 7 illd̄ su-
it valde absurdū. Ita autē posuit ares. celum eē formāl̄ ne-
cessariū sicut intelligētia. qz v̄l̄r oēm subam sempiternaz
dirit formāl̄ eē nēciāz vt p̄z. ix. metha. c. vij. ē autē potētia
nihil sempiternū 7c. 7. xij. metha. satis h̄ intētiō eius de h̄.
c. v. q̄ ita stare cū intētiōe ei⁹ q̄ dē eēt cā esse 7 suba ip̄s⁹
intelligētie sicut fm auer. fuit intētiō ei⁹ de celo. **P**ro-
p̄terea. hec ē intētiō auicē. exp̄sse. ix. metha. c. iij. q̄ om̄is in-
telligētia causata ē a primo. 7 forte in hoc nō solum nō cō-
tradicit ares. s̄ explicat illud de modo 7 ordine p̄ductōis.
quod ares. nō explicauit. **E**t si dicatur ares. posuisse om̄es
intelligētia a primo īmediate productam: tunc auicē. q̄-
tum ad ordinē quē ponit p̄tradicit ei. s̄ ad p̄positum q̄
intelligētia sit producta habetur p̄cordia. **D**e modo il-
lius causatiōis satis h̄ p̄t ex intētiōe auicē. quo ad h̄
scz q̄ nō posuit eam p̄ motum vel mutatōnē vel cū aliqua
nouitate. s̄ q̄ totū esse intelligētie semp eēt a primo. 7 ī di-
uersitate eēntie. sic nos ponim⁹ q̄ filius ē a p̄re semp ī ea-
dem eēntia. 7 fm ares. sempiternū ē lumē in illis corpibz
p̄spicuis q̄ nunq̄ cadunt in v̄niuerso. 7 tamē illud lumen
p̄petuū in corpibz illuminatis poneret a sole effectiue.
Non em̄ lumē illud diceret a se formāl̄. quia tūc nō esset
eiusdē rōnis cum lumine in illa parte q̄ aliquando non il-
luminat. nam illud lumē cum sit nouū. certum ē q̄ causa-
tum ē a sole. qd̄ autē causatū ē. non ē eiusdē rōnis cū eo qd̄
est a se. **Q**uā q̄ p̄bat fm intētiōez ares. angelū nō eē cau-
satū. qz fm ip̄m ē formāl̄ nēciū. **D**ico q̄ ip̄e non posuit
ista intē se repugnare causatū 7 formāl̄ nēciū. cū dicat
ij. metha. sempiternoz p̄ncipia semp ē verissima: nēce ē. qa
sunt alijs cā veritatis. **S**empiterna q̄ que ip̄e posuit forma-
liter nēcia p̄cessit p̄ncipia h̄re. Itē. v. metha. c. de nēcio ni-
hil. p̄hibet nēciōz q̄runda eē alteras cās. **D**oc etiā p̄z ī ve-
ritatibz p̄ncipij 7 p̄clusionis. si tū p̄ncipiū sit cā p̄clusionis
in eēndo verū. **C**ū arguit causatū ē de se nō ens s̄ possi-
bile eē. p̄p̄rie dicendū eēt q̄ nō est de se ens. vel magis non
est a se ens. ita q̄ causato nō optet q̄ p̄petat aliq̄ non enti-
tas s̄ negatio modi eēndi q̄ ē a se eē. 7 ista negatio ē p̄possi-
bilis nēcio. lz negatio entitatis nō sit p̄possibilis ei⁹. **Q**d
etiā dicit q̄ causatū est de se possibile. si intelligit de potē-
tia q̄ est d̄ria entis opposita actui: talis potētia nō nēcio ī-
uenit in cāto nisi qd̄ causat cū nouitate. nō autē nēciū fuit
apud ares. p̄nerio causatiōis 7 nouitatis. sicut nec ap̄ il-
los theologos q̄ dicūt deū posse p̄durisse aliqd̄ ab eterno.
est tū om̄e cātum possibile hoc ē obiectū potētie causatiue.
s̄ ista possibilitas lz repugnet nēciatū a se. nō tū fm ares.
repugnat necessitati formali. **A**d aliud cū imponit ares.
de infinitate intelligētie oppositū ē verū. 7 etiā in se demō-
strabile. 7 oñsum ē p̄z q̄ sit de ei⁹ intētiōe. **A**d illas q̄ au-
ctoitates ei⁹ p̄ hoc adductas. **A**d primaz p̄clusio vltima
iij. c. non est illa q̄ primū est sine magnitudine qz infinite
potentie. s̄ p̄ illam sequitur alia p̄clusio q̄si recitata vt p̄us
oñsa scz q̄ est impassibilis 7 inalterabilis. omnes em̄ aliq̄
motus sunt posteriores illo q̄ est fm locū. hec ille. **N**ō est

aut illa suba mobilis fm locuz quod p̄bari pōt ex p̄habi-
tis ibi. 7 tūc p̄cludit. q̄ nō est mobilis aliquo posteriori mo-
tu 7 ita in alterabilis. 7 tūc sequitur p̄ncipiū. v. c. v̄trū autē
vnā talem 7c. ita q̄ talitas ista referē ad esse in alterabile
de quo īmediate p̄cessit sermo. **N**ō autē referē ad eē potē-
tie infinite de q̄ fuit fmo in p̄cedente pagapho. que em̄ cō-
tinuatio eēt fmonis q̄ esse tale referat ad p̄ditionē p̄z ha-
bitam mediate. 7 nō ad illam que p̄ius īmediate habet.
Uel pōt dicit. q̄ si tale referat ad illam p̄ditionē media-
te p̄positaz. referenda ē ad illud quod fuit in p̄clusionē. s̄.
nō h̄re magnitudinē. 7 p̄cedo q̄ plures sunt tales sine ma-
gnitudine. sicut plures sunt inalterabiles et impassibiles
Ad aliam autē dico q̄ negatio pōt p̄ tot materie. p̄-
pter quid de aliquo p̄cludi quoz possunt esse in ip̄so cause
repugnātie ad affirmatiōez oppositā. et si aliquid vnum sit
causa adeq̄ta repugnātie illud erit mediū adequatū ad
ostendendū talem negatiōnē. infinitas intensiua est vna cā
repugnātie ad habē magnitudinē s̄ nō adequata. h̄re autē
intelligētia sine materia ē ratio adequata. **I**sta autē
duo optet p̄iungi scz intelligētia et imaterialitatez
ad habendū mediū sufficiēs. quia sicut nō sufficit intel-
ctualitas sola fm mentē ares. sicut p̄z in boie. sic nec ima-
terialitas sicut p̄z in celo. **A**d istā q̄ autē dico. q̄ nō ha-
bere magnitudinē potest concludi ex infinitate potē-
tie. 7 sic p̄cludit ibi. c. iij. p̄clusionē penl. 7 etiā p̄cludit. viij
philicoz. **P**ōt etiā p̄cludi ex alio scz imaterialitate cū in-
telligētia. purū em̄ intellectuale non pōt habere ma-
gnitudinē. quia forma intellectualis non ē extensibilis. s̄
si aliquod intellectuale sit q̄ntum habet materiā que p̄fi-
citur a forma intellectuali: 7 tūc recipit quātitatez nō ra-
tione intellectualitatis s̄ rōne materialitatis quam p̄ficit
forma intellectualis. sicut ē in homine. **H**ec q̄ est vera. na-
tura h̄ns infinitā potētiāz nō habz magnitudinē. 7 bec.
natura intellectualis nō h̄ns materiā. nō hz magnitudinēz
Ibi q̄ versus sine. iij. c. p̄bat nō habē magnitudinēz p̄ ha-
bere potētiā infinitā. s̄ illud nō est mediū adequatū re-
spectu p̄dicati. ibi autē. c. iij. post p̄ncipiū habetur de s̄stā-
tijs īmobilibz q̄ oportet eas eē sine materia. sempiternaz
em̄ eas eē oportz. **E**t si aliquid ē actu sempiternum q̄ actu
sine materia. **E**t postea in p̄ncipio. iij. c. habet quomodo
ille substātie mouētes sunt nate intellectualis. **E**t istis h̄
scdm mediū ad remouendū magnitudinē qd̄ est eē intel-
ctuale sine materia. 7 illud ē mediū adequatū respectu p̄-
dicati. **Q**uā q̄ dicit. c. iij. q̄ oportz tot subas eē sine magni-
tudine. p̄pter cām p̄dictā. hoc d̄z intelligi de illa cā adeq̄-
ta q̄ scz ē intellectuālis sine materia. q̄ dicta ē in p̄nci-
pio. iij. c. 7 in p̄ncipio. c. iij. nō autē debz referri ad illā p̄-
positōez q̄ tacta ē in fine de infinitate potētie. **N**ec s̄ videtur
destruē sniam l̄re. cū intellectualitas imaterialis sit pro-
pria cā. imo adeq̄ta respectu p̄dicati. hoc autē qd̄ est habē
infinitā potētiāz. vel nō est ei⁹ causa. vel non ē adequata.
qz p̄dicatū om̄i intelligētie p̄uenit. mediū autē cōuenit soli
deo. cui bonoz ē 7 gloria in se. se.

Questio. viii.

Utrum filius vel ve-
rum diuinum habeat causalitatē propri-
am respectu creature. **A**rguit q̄ sic. quia
ars dic respectuz causalitatis ad artifici-
atum 7 idea ad ideatum. s̄ verbo diuino
competit proprie esse artem 7 habere in se ideas omnium
factibilium. ergo 7c. minor patet per august. vj. de trinitē.
ca. ix. verbum inquit perfectum cui non deest aliquid. est
ars quidem omnipotentis 7 sapientis dei. hoc pro prima
parte minoris. 7 sequitur. plena omnium rationum viuē-
tium incommutabilium. 7 hoc pro secunda parte minoris
quia per ratōnes illas intelligit ideas vt patet ex intē-
tione eius. lxxiij. q. q. xlvj. et sequitur ibi nouit deus om-
nia que fecit p̄ ipsum. hoc pro v̄traqz parte minoris. intel-
ligendo sic. nouit tanq̄ in arte in qua relucet ratōnes ar-
tificiatorū. **A**d oppositum aug. ij. de trini. c. viij. loq̄ns

de filio incarnato. mitti inquit a patre sine spūsancto non potuit. et seq̄ paucis interpositis. Fortasse aliq̄s cogitat ut dicam⁹ etiā a seip̄o missum eē filiū. qz ille marie p̄cept⁹ z ptus opatio trinitatis ē. q̄ cante om̄ia cante. Et istā p̄clusionem p̄cedit implicite cū r̄ndet ad obiectōez q̄ posset fieri p̄tra eaz dicens. quō inq̄t pater filiū misit si ip̄e se misit cui p̄mo r̄ndeo zc. Item ibidē intelligit istā incarnatōem vna eadēqz opatōne p̄ris z filij inseparabiliter eē factā. non vtiqz inde sepato. s. s. Item idēz li. iij. c. ix. plane fidenter dixerim p̄rem z filiū z. s. s. vni⁹ eisdemqz sube deum creatorem. trinitatē om̄ipotentē inseparabiliter opari.

Questio ista generaliter pro

posita intelligi p̄t de q̄cunqz cālitatē q̄ deo puenit respectu creature. s̄ argumēta magis tangūt de cālitatē effectiua. De ista cālitatē p̄mo ingrendo sunt tria vidēda. Primo vtz aliq̄ ratō formalis cāndi sit p̄pria vbo. Secdo vtz aliq̄s modus vel ordo in cālitatē seu cāndo sit p̄prius sibi. Tercio vtz aliq̄s respectus cālitatis vel aliq̄s ali⁹ respectus ad creaturā includat p̄ se in e⁹ p̄prietatē constitutia. **De p̄mo** dici p̄t. q̄ nō est p̄pria sibi aliq̄ ratio formalis agendi adextra. Et hoc p̄t tripl̄r oñdi. primo auctē. secdo ratōne sumpta a posteriori. z tandē rōne sumpta a priori. Auctas ē aug. v. tri. xvij. vbi dicit sic. ad creaturā pater et filius z. s. s. sunt vni⁹ p̄ncipiū sicut vni⁹ creator z vni⁹ deus. **Ex h̄ videt̄** q̄ sicut ē in eis vna formalis deitas p̄ quā dicunt vni⁹ de⁹: sic ē vna formalis ratō cāndi z p̄ncipiū agendi p̄ quā dicunt vni⁹ creator z vni⁹ p̄ncipiū. Hoc idē vult dyo. de di. no. dicens coia toti⁹ diuitatis sunt cābilis oia. Ratio a posteriori sumit̄ ab actu cāndi de q̄ actu ait saluator. Joh. v. q̄cunqz ille. s. pater fecerit hoc z fili⁹ s̄l̄r facit. p̄ h̄ q̄ ait q̄cunqz. p̄z q̄ nō se h̄nt p̄r et filius in agendo sicut cā vltis z p̄ticularis. sicut sol z p̄r in generatiōe aīal. **Ex h̄ q̄ ait hec:** p̄z q̄ n̄ sunt cāe varie respectu alioz cātoz s̄ eozundē. **Ex h̄ q̄ ait facit:** p̄z q̄ nō se h̄nt sicut agēs et rō agendi. rō q̄pe agendi nō p̄rie agit. **Ex eo q̄ ait similit̄:** p̄z q̄ nō h̄nt se ī agendo sicut cā supior et inferior. q̄ nō agit v̄tute p̄pria s̄ v̄tute alteri⁹. puta dependēter z impfecte respectu ei⁹. nec etiā agūt sicut due cāe p̄tiales p̄tinētes vna cālitatē p̄pletaz. siue sint eiusdē rōnis. vt duo trabentes nauē siue sint alteri⁹ rōnis. vt intellect⁹ agens z fantasma s̄m aliq̄s in mouēdo intellectū possibilē. qz in talibz neuē cā p̄t dici p̄plete facere. s̄ ambe faciūt p̄plete z totalr. vt qz aut̄ p̄ se non nisi diminute z p̄tialr. vñ magis p̄rie dici p̄t v̄taz alteri coagē q̄ facē effectū. s̄l̄r tales due cāe nō oino s̄l̄r cānt effectū. Dis ḡ differētis z impfectōibz exclusis. intellexit x̄p̄c q̄ p̄r fili⁹ et pari rōne tota trinitas q̄cunqz causata s̄l̄r causant. z h̄ eque p̄fecte z p̄plete. **Ex hoc sequit̄** q̄ vbo nō est p̄pria aliq̄ rō formalis agēdi. con sequētia ista p̄bat. nullū suppositū formaliter agit. nisi sit actu p̄ illud qd̄ ē sibi formalr ratio agendi. z intelligo sic. **Vel q̄ habeat illud tanq̄ formā informantē vt est in creaturis.** p̄pter qd̄ ares. ij. de aīa p̄cludit aīam esse actū z formā corpis. qz ē p̄ncipiū q̄ pueniūt ei opatōes corpis animati. **Vel sic q̄ illud qd̄ ē p̄ncipiū agēdi sit oino idē supposito agentis.** sicut est in forma simplici subsistente. q̄ se tota statim ē illud qd̄ ē ex. vij. metha. et ita se tota agit. **Nunc aut̄ illud qd̄ est p̄prius vni p̄sone.** nō p̄t esse actus alteri⁹ p̄sone nec primo mō nec secdo mō sicut vult aug. vij. de tri. c. iij. vbi vult q̄ p̄r nō p̄t esse sapiens sapientia genita. se quit̄ ḡ si illud qd̄ est ratio formalis agendi in aliq̄ actione sit p̄priū vni p̄sone q̄ alia p̄sona nō agit formalr illa actione. **Si dicat̄ ad illud s̄m vnam opinionē.** q̄ tres persone in suo intellectu p̄muni z essentiali habent vni⁹ verbuz qd̄ est formale p̄ncipiū causandī q̄si primū. et essentia q̄si remotū. s̄ pater habz illud verbū a se q̄si dicendo ipsum. filius. z. s. s. h̄nt ip̄m a solo patre. qui vice oim vnicū vbi dicit ad p̄ficiendū intellectū essentialē. Et similit̄ dicit̄ de s. s. respectu voluntatis. **Contra.** certum est q̄ pater nō habet verbum vt actum suum formalem altero predictozum

modoz. ergo t̄mō habet ipsum vt corl̄m vel p̄subale. distinctū tamen in supposito. sed neuter modus h̄ndi sufficit ad hoc vt sic habēs dicat̄ formaliter agere ista actōne respectu cui⁹ illud qd̄ sic habet est p̄priū formale p̄ncipiū. quia neuter modus h̄ndi saluat s̄ p̄ncipiū formale haberi tanq̄ formā vel actū habētis. qd̄ tamen requirit̄ ad hoc q̄ habens posset dici agere tali actōne. **Itud p̄z de creaturis nō t̄m de correlatiuis s̄ quibuscūqz distinctis ypositiue p̄paratis ad eandē actionez.** **Secdo arguit̄ ad p̄positum a priori.** primo p̄ mediū p̄priū sic. formalis rō causandī in deo et prima est intellectus vel volūtas vel aliq̄s actus intellect⁹ vel volūtat̄is. s̄ triū p̄sonaz ē idem intellectus z eadē voluntas. z p̄ p̄ns eoz est oino idem act⁹ intel ligendi z volendi z idem obiectū siue p̄mariū siue secda rium. ergo z eadem ratō formalis causandī etiāz. prima est p̄muni tribz p̄sonis. **Hanc rōnem tangit aug. ij. trini. vij.** quō inq̄t pater eum. s. filium sanctificauit si ip̄e seip̄m sanctificauit. vtrunqz eim ip̄e d̄ns ait sicut p̄bat ibi. z p̄. quō pater eum tradidit si ip̄e se tradidit. vtrūqz eim dicit apl̄s sicut ip̄e probat ibi. **Et subdit r̄nsionem.** credo respondēbis si probe sapias. quia vna voluntas est patris et filij et inseparabilis opatio. q̄si dicat̄ hui⁹ veri q̄ pater agit et filius similiter agit causa est propter eandem ratōnem agendi. quia vna volūtas est patris et filij. et ex hoc sequitur inseparabilis opatio. **Hoc etiā p̄firmatur p̄ illud. iij. tri. vj.** voluntas dei prima est z summa causa omnīū. id ē. formalis ratio causandī. **Diceretur ad hoc q̄ licet voluntas vel intellectus sit formalis ratō causandī.** nō tamen in q̄ libet p̄sona. sed aliqua p̄rie habet potentiā vt est p̄ncipiū formale vel primū causandī. **Contra hoc.** si est eadem potentia. et h̄ns eūdē actū et circa idem obiectum. ip̄a in quocunqz supposito sit. semper habebit eandem rationem causalitatis respectu obiecti causabilis p̄ ipsam potentiā nam suppositum nō tribuit aliquam rationem causalitatis ip̄i rōni formalis agendi s̄m ipsum habet rōnem cause agentis p̄cise p̄ hoc q̄ habet rōnem formalem agendi. q̄ cunqz ḡ p̄sona habet eandem potentiā habebit eandem habitudinē ad obiectum causabile. **Aliud mediū p̄ priū accipitur ad propositum ipsum scilz esse diuinum et ex hoc medio arguitur sic.** esse diuinum p̄mune est tribz quia ipsa essentia p̄muni est tribz. esse autem diuinum est p̄priū p̄ncipiū causandī. p̄bo. esse rerum proprie est esse causatum. z optet q̄ causetur a suo simili. ergo per se causatur ab esse diuino. **Contra hoc.** essentia vt essentia non est p̄ncipiū agendi nisi per modum nature. de auz adextra nihil agit hoc modo. **Ultimo potest ostendi propositum per mediū cōmune a priori et hoc sic.** omne causatum per se dependet a causa prima. sicut imperfec tum z possibile a p̄fecto z simpliciter necessario. ergo illud quod est formalis ratō causandī est formalis ratio terminandi istam dependentiā causati. et p̄ p̄ns formalis ratio essendi p̄fectū et necessariuz. s̄ necessitas et p̄fectio eadem est p̄muni tribz p̄sonis. ḡ et rō terminandi dependentiaz cāti crit cois. z p̄ p̄ns formalis rō agēdi crit cois. **Conē ista p̄t argui.** noticia et amor in diuinis s̄m q̄ sunt p̄cedentes sunt rōnes s̄m q̄s creature. p̄ducūt. z h̄ s̄m gen⁹ cāe formalis. sine q̄b intellect⁹ z volūtas cēntiales n̄ sufficiēt disponerēt ad ip̄as creatas. p̄ducēdas. **Nūc at̄ noticia p̄cedēs verbū ē. et amor p̄cedēs. s. s. ē. ḡ vbo est aliq̄ rō formalis cāndi p̄pria. z s̄l̄r. s. s.** **Adior oñdi q̄druplicē.** **Pr̄io sic.** sapia vt est essentialis nō ē nisi speculatiua. s̄ vt ē p̄sonalis ē practica respectu opandoz p̄tinens in se ideas que sunt p̄ncipia opatiū. **Nunc autē n̄ sufficit ad operā dum aliqua noticia tanq̄ ratio.** prima nisi sit practica ergo zc. **Secundo ostenditur p̄ exemplum de artifice creato.** **Artifer eim in sapientia artis duplicem habet noticiā de artificiato.** vnam simpliciōs noticie in arte vli. qua in tuetur opanda pure speculatiue. et aliam habet noticiam dispositiuam ad opas. qua in arte particulari cōcepta de arte vli. intuet̄ ordinē. p̄ductōis sue ī op⁹. z ē coḡ practica. sine q̄ impossibile ē artificē p̄cedere in opus. **Siliter deus**

in noticia simplici eñtiali nouit singla simplr et absolu-
te tanq̄ in maifestatione q̄daz. In noticia v̄o pducta nouit
eadē intrinseca et extrinseca tanq̄ in q̄daz declaratiuo
et spāl̄r nouit factibilia i eo tanq̄ in q̄dā dispositio eorum
ad op̄. sicut q̄ noticia artis v̄lis nō sufficit sine noticia az-
tis p̄ticularis q̄ ē dispositiua et p̄ticia. ita i deo n̄ suffic̄ no-
ticia eñtial̄ sine noticia pducta. **Tercio** oñdit̄ ista ma-
ior p̄ q̄dā silē i naturalibz. qz sicut foza naturalis nō est p̄n-
cipiū actōis fm q̄ ē p̄fectio ei⁹ in q̄ est: s̄ solūmodo fm q̄
h̄z respectū ad effectū. sicut sapientia vel amor solūmō fm
q̄ h̄z respectū ad effectū ē p̄ncipiū opandi. sapientia autē
disponēs et amor affectans q̄ respiciūt effectū nō sunt nisi
sapia et amor p̄cedentes. **Quarto** oñdit̄ eadē maior ex
ordine pductiōis intrinsece ad extrinsecā et sic. vbi i di-
uinis terminat̄ ordo rōnis in essentialibz: ibi incipit ordo
originis in psonis. q̄ pari rōne vbi t̄minat̄ ordo originis in
psonis ibi incipit eē ordo originis creaturaz. nō pōt q̄ p̄
creaturā pducē nisi p̄n̄ pductis v̄o et. s. f. Si aut̄ pater
h̄ret in se formalr omēz rōnem cāndi creaturā. ita q̄ i ver-
bo nō esset aliq̄ p̄p̄ria rō causandi. videt̄ q̄ posset p̄r cāre
licet nō pduceret filiū. Confirmat̄ istud p̄ aug. xv. de tri-
c. xij. pōt esse inq̄t verbū n̄m q̄ nō seq̄tur op̄. op̄ aut̄ esse
nō pōt nisi p̄cedat v̄bū. sic verbū dei eē potuit nulla er̄te
creatura. creata aut̄ nulla eē pōt nisi p̄ ip̄m p̄ quem facta
sunt om̄ia. **Ad ista** maior p̄nc rōnis neganda ē. qz vt
dicit̄ est p̄n̄ noticia et amor fm q̄ deus est causa creature
sunt cōes formalr tribz psonis. **Ad primā** p̄batōez istius
ma. noticia in mēoria et noticia v̄bi nō differunt in nob̄ vt
speculatiua et practica. qz nō differūt nisi sicut habitualis
noticia et actualis. q̄ p̄ueniūt sp̄ in rōne speculatiui et pra-
ctici. **Si** q̄ noticia eñtialis in p̄re se h̄z sicut noticia i me-
moriam respectu noticie q̄ est in v̄bo. nō erit illa i patre spe-
culatiua et alia practica: s̄ vt v̄traqz practica vt v̄traqz spe-
culatiua. **Ad addit̄** ibi de p̄n̄tencia ideaz soluet̄ r̄ndēdo
ad argumentū p̄ncipale. **Ad scdm.** noticia in p̄re de ce-
atura nō se h̄z sicut noticia artis v̄lis respectu noticie ei⁹
dem in v̄bo. p̄z s̄ ex p̄dictis. qz se h̄nt sicut noticia mēorie
et intelligētice. et h̄z prima sit q̄si habitualis. et sc̄da q̄si actu-
alis: t̄n v̄traqz ē eque v̄lis vel p̄ticularis. **Illud** etiā quod
dicit̄ de arte v̄li q̄ ip̄a sit speculatiua. et azs p̄ticularis pra-
ctica nō videt̄ verū. qz fm diffinitōez artis. vj. eth. Ars ē
habit⁹ cū recta rōne facti⁹. p̄z q̄ ois ars ē habit⁹ practi-
cus. qz ois habit⁹ facti⁹ ē practi⁹. **Hoc** etiā arguit̄ ex
eo quod dicit̄ artem p̄ticularē p̄cipi de arte v̄li. quia p̄clu-
siones practice resolunt̄ in p̄ncipia practica saltē vt i p̄n-
cipia prima. imo videt̄ q̄ nō possint resolui aliquo modo
in p̄ncipia speculatiua. nisi practica sit subalternata spe-
culatiue. qz ois doctrina p̄clusiones p̄p̄rias resoluit in p̄n-
cipia p̄p̄ria. nisi sit subalternata alicui sup̄iori cui⁹ p̄clusi-
ones h̄z p̄ p̄ncipijs. **Si** q̄nqz q̄ inueniat̄ dictū ab aliq̄ au-
ctore. q̄ ars v̄lis est speculatiua et p̄ticularis practica. hoc
indiget̄ expōne et pōt sic intelligi. q̄nto aliq̄ mediū rece-
dit magis ab vno extremo. tanto nō solū accedit ad alterū
s̄ dicit̄ h̄re rōnem alteri⁹. sic p̄z ex. v. phi. q̄ rubez res-
pectu albi d̄r nigzū. **Nūc** aut̄ cogitio mere speculatiua ē illa q̄
nullo mō est directiua in op̄. **Cogitio** v̄o mere practica ē
illa q̄ imēdiatē ē directiua in op̄. q̄cunqz q̄ cogitio me-
dia. p̄ quāto magis recedit ab vno extremo. tāto magis
pōt dici p̄tineri sub altero. **Nūc** aut̄ cogitio artis v̄nuer-
salis nō ē imēdiatē directiua in opere. quia opationes
sunt circa singularia. j. metha. **Noticia** aut̄ artis p̄ticularis
est imēdiatē directiua. p̄ tanto igit̄ noticia artis v̄lis
pōt dici speculatiua. p̄ tanto nō est imēdiatē directiua in
opus sicut ē p̄ticularis. nec tamen ē simplr speculatiua. sed
directiua. licet mediate. quia p̄ticularis virtute eius ē im-
mediate directiua. **Ad addit̄** igit̄ q̄ in verbo tanq̄ i di-
positiua nouit deus factibilia quid intelligit p̄ noticiam
dispositiua in deo. **In** nobis video vnam noticiā de agi-
bili determinantem quid sit agendum. et hanc sequit̄ act⁹
voluntatis qua recte volo sic agere. sicut ratio dicit̄ agē-
dum esse. **Istam** volitionem sequitur quedam cogitio q̄

scio me sic velle. **Et** si scirem voluntatem meaz esse immu-
tabilem et nō impedibilem. scirez me aliquando sic factu-
rum esse. **In** deo autem nō possumus habere distinctos
actus re sed quasi rōne. **Aut** ergo p̄ noticiam dispositiua
intelligis in deo noticiam quasi p̄cedentem omnē actuz
voluntatis. siue illum quo vult se sic facturum esse. et tunc
sequitur q̄ si talis noticia in deo dispositiua est in vna per-
sona et in alia. quia omnis noticia in deo. que quasi p̄ce-
dit omnem actum voluntatis. habetur in intellectu diu-
no virtute p̄mi obiecti mouentis. illud autem mouet ne-
cessario intellectum diuinū ad quamcūqz noticiam p̄ce-
dentem actū volūtatis. quia in tota ista motōne nō inue-
nitur p̄ncipiū motiū nisi p̄ modum in esse. et p̄sequēs
necessario. **Aut** per noticiam dispositiua intelligis illā
que sequit̄ determinatōez voluntatis. et tunc sequit̄ q̄ cuz
quolibet p̄sona nouit determinatōez voluntatis in quacū-
qz p̄sona sicut in seip̄a: q̄ quolibet habet eque noticiā di-
positiua de quolibet opabili. **Nec** valet dicere q̄ hec p̄-
sona nouit illam sic disponere de opabili sed non seipsam
quia sicut argutum est ad cōclusionem p̄ncipalem istius
articuli. vnius voluntatis vna ē dispositio. et ita si vna p̄-
sona disponat de hoc opabili p̄sequēs et alia que habet
eamdem voluntatem. eodem modo immo eodem actu di-
sponit. et per p̄sequēs reflectendo se p̄ actum intellectus su-
per actum voluntatis. sicut vna scit se sic disponere de hoc
operabili sic et alia. et sic noticia dispositiua isto modo in-
tellecta est p̄munis tribz psonis. **Ad** terciam p̄batōnem
quē est de forma naturali actiua. **Nūc** licet forma natura-
lis actiua habeat respectum quēdam ad p̄ductum qui re-
spectus significat̄ p̄ nomen p̄ncipij vel potentie. tamē illud
quod dicit̄ esse p̄ncipiū vel potentia tanq̄ substratuz hu-
ic respectui. est aliqua forma absoluta. quod p̄bat̄. qz nō
min⁹ formale p̄ncipiū actōnis vel motus ē aliq̄d absolutū
q̄ termin⁹. **Et** p̄cipue si ista p̄positio ē vera illud ē forma-
le p̄ncipiū agendi in q̄ agens et p̄ductū assimilanē. nūc at̄
termin⁹ formalis actōis vel mor⁹ nō solū pōt esse forma ab-
soluta. s̄ necessario videt̄ ex. v. phi. q̄ ē forma absoluta nō
includens aliquā relatōez. q̄ vel ē necessariū vel saltē pos-
sibile q̄ illud q̄d est p̄ncipiū formale agendi sit forma ab-
soluta et vt forma absoluta. **Hoc** declarat̄ in exemplo. qz li-
cet calor sit potentia calefaciendi. et hoc q̄d dico potentia
importat̄ respectū in p̄creto: t̄n ille respect⁹ p̄ se nō includi-
tur in rōne p̄ncipij actiui. sicut loq̄mur de p̄ncipio actiui
accipiendo p̄ illo q̄d imēdiatē denotatur ab illo respectu
hoc p̄z in alio exemplo magis remoto s̄ q̄d est obm im-
portat̄ ex significatōne nois respectū. **Si** t̄n querat̄ qd sit
p̄mū obiectum visus. nō r̄ndet̄ p̄ aliquod relatiū. quia
t̄n esset facile assignare oīa obiecta potentiaz. puta q̄ p̄-
mum obiectum visus ē visibile. et audit⁹ audibile. et sic de
alijs. s̄ optet assignare. p̄ p̄mo obiecto aliq̄d absolutū sub-
stratū illi relatōi q̄ importat̄ p̄ h̄ q̄d est obiectū. cui⁹ abso-
luti forma sit p̄ se motiua talis potentie. sicut lux vel color
respectu visus. et son⁹ respectu audit⁹ et sic de alijs. s̄ est q̄d
dicit̄ aref. ij. de aīa cui⁹ ingt̄ ē visus s̄ est visibile et seq̄t. vi-
sibile ē color s̄ aut̄ ē fm se visibile. fm seip̄m aut̄ nō rōne:
s̄ q̄m in seip̄o h̄z cām esse visibile. ois em̄ zc. vult dicere. q̄
si color est p̄mū obm visus ip̄m fm se ē visibile nō p̄ se p̄-
mo mō. et hoc ē q̄d dic̄ nō rōne. hoc ē. hoc p̄dicatū q̄d ē visi-
bile nō cadit in rōne subiecti. s̄ p̄ se sc̄do mō qz in subiecto
est cā p̄dicati. et hoc intendit̄ cū subdit. s̄ q̄m in seip̄o habz
causaz. **Consimilit̄** est in multis alijs. et spāl̄ter in p̄posi-
to. qz cū querimus p̄ncipiū actiuz respectu alicuius
actionis. nō intelligimus de respectu qui importatur in
concreto per hoc quod est p̄ncipiū actiū. tunc enī
facile esset ostendere respectu omnis actionis suum p̄nci-
piū. quia p̄ncipiū actiuz respectu calefactionis est
calefactiū. et illuminationis illuminatiū. et sic de sin-
gulis. **Sed** intelligimus de illo quod est proximum funda-
mentum illius respectus. illud autem est forma absoluta
et hoc nō includendo aliq̄ez respectum. quia respectus
ille nō posset alicui esse p̄or nata termino respectus. forma

aut actiua est prior natura termino actionis saltē in actio-
 nibus equocis. Applicando ḡ ad ppositū. si noticia q̄ ē ratō
 formalis pducendi creaturā. nō plus includat rōez res-
 pectus ad eā q̄ ratō respect⁹ includit in forma i rōne pncipij
 actiui naturalis. 7 ibi nō includit s̄ tñ psequit̄. videt̄ seq̄ q̄
 in rōne noticie vt ē formale pncipiū pducēdi creaturā. nō
 includit respect⁹ ad eā. Aliter breuissime p̄ dici q̄ i notici-
 a pducta nō ē aliq̄ respect⁹ ad creabile q̄ nō sit i noticia
 cōi tribus psonis. sic p̄ p̄batū ē. **Ad q̄rtā p̄batōez ma-**
l̄ ista p̄gruetia de p̄zitate pductōis intrinsece ad extrinsecā
 posset multipl̄ impediri: tñ pcedit̄ celo q̄ vā ē. q̄ p̄ nō
 posset pducē creaturas nisi p̄ pductis filio 7. s. 1. 7 ratō
 h̄ ē. q̄ q̄ ab eodez vnū simpl̄ nēcio pducit̄ 7 aliud p̄tin-
 gēt̄. nō p̄t pducē illud ad q̄ p̄tingēt̄ se h̄z. nisi p̄ p̄
 ducto illo. ad q̄ nēcio h̄z. 7 marie q̄ eadē est nēcitas p̄
 ducti 7 pducētis. Productū extrinsecū p̄tingēt̄ pducit̄.
 ducti 7 pducētis. Productū extrinsecū p̄tingēt̄ pducit̄.
 intrinsecū tō nēcio. sic q̄ ip̄m ē nēciū eadē nēcitate q̄ 7 p̄
 ducēs. Nō p̄t ḡ inchoari ordo pductor̄ ex. nisi p̄ p̄t̄ fini-
 nato ordine pductor̄ int̄. Alia rō ē. q̄ pducto p̄zi coica-
 tur cālitās respectu posterioris si n̄ repugnet p̄rie rōni il-
 lius pducti. nāz ex ordine pductor̄ nulla repugnet sibi cāli-
 tās. cū ip̄m sit p̄ pductū. Cū ḡ p̄sona pducta vt tactus ē
 in rōne p̄ziorē. sit pducta p̄ q̄cunqz creatura. 7 cū nō re-
 pugnat sibi ex rōne pductōis cālitās respectu creature.
 sequitur q̄ ē p̄ p̄ creatura nō tñ p̄ pducta q̄ ip̄a. s̄ vt p̄
 ductiua ipsi⁹. Et hec duplex rō p̄zioritatis p̄t h̄ri ex ver-
 bis aug. ibi adductis. p̄ma rō in h̄ q̄ ait. verbū dei ē po-
 tuit nō exite creatura. nō aut̄ eōuerso. sc̄da in h̄ q̄ subdit
 p̄ que om̄ia facta sunt. Nec tñ ex istis duabus rōnibus nec ex
 ista auctoritate sequit̄. q̄ verbo sit aliqua p̄zioritatis rōne foia-
 lis causandi: q̄ absqz tali p̄zioritate rōnis cāndi. p̄t stare
 tam p̄zioritas p̄sone ad creaturā tanq̄ pducti ad pductū
 q̄ p̄zioritas tanq̄ pncipij pductiui ad pductū. nō ē opoz-
 tet q̄ pductum imediatius pducēt̄ vel pductōni 7 etiam
 pductiui t̄cij. h̄eat p̄ziam rōnem pducēdi illud t̄cij: s̄
 sufficit q̄ habeat rōnem cōem eandē cum p̄ziorē pducēte.
 sic q̄ nēcio sibi illam coicat̄ anteq̄ vltimū pductū pducāt̄
 7 sic ē in p̄posito. p̄ hoc apparet q̄re p̄ filio et sp̄it̄ sc̄o non
 pductis nō posset creare. q̄ nō pducto illo ad q̄ pducēs
 nēcio se h̄z. nō p̄t pducē illud aliud ad q̄ p̄tingēt̄ se h̄z
 nō pducto etiā illo q̄ natū est habē eandē causalitātē re-
 spectu t̄cij cū pducēte. nō p̄t pducē illud t̄cij. ḡ illa
 p̄p̄o assumpta si verbū nō h̄ret p̄ziam rōez cāndi. p̄ 7 si nō
 pduceret verbū tñ posset creare: falsa ē. p̄pter duplicē rā-
 tōnez p̄dictā. **Si arguit̄ p̄tra s̄. q̄ p̄m auctem aug. alle-**
gatam creatura nēcio p̄rigit verbū in rōne cāe. vnde ait.
 creatura nulla ē possit nisi p̄ ip̄m p̄ que om̄ia facta sunt.
 sc̄z verbum. nō aut̄ nēcio p̄riggeret̄ in rōne cāe si totalis 7
 p̄pleta cālitās ēēt in patre. Rñ. q̄ verbū nēcio p̄riggeret̄ in
 rōne cāe ad pductōez creature. p̄t dupl̄ intelligi. vel tā-
 q̄ cālitatem p̄ficiens. vel tanq̄ in eadē cālitate cū p̄mo p̄-
 eracto pueniens. P̄zimo mō nō requirit̄ filius q̄ nō p̄fi-
 cit cālitatem p̄ris. s̄ p̄ in se 7 a se h̄z causalitātē p̄fectam.
 et eā coicat̄ filio: 7 ideo fili⁹ h̄z. q̄ p̄ h̄z. Sc̄do mō requirit̄
 fili⁹. q̄ em̄ p̄ziorē creatura pducāt̄. coicat̄ sibi eadē natura
 cū p̄re. 7 p̄ p̄ns eadē virt⁹ actiua respectu cuiuscūqz poste-
 rioris: sequit̄ q̄ fili⁹ tanq̄ pueniens in eadē cālitate cū p̄re
 p̄riggeret̄ ad pductōez creature. Aliter p̄t dici 7 redit̄ in
 idem. q̄ effectū p̄riggeret̄ aliq̄d in rōne cāe p̄t esse dupl̄.
 Vno mō ex pte ipsi⁹ effectus simpl̄ q̄ntum ē de se. ita sc̄li-
 cet q̄ effectus nō h̄ret a quo sufficienter posset pducē nisi
 illud esset causa. Alio modo ex pte nēcie cōcomitantie in
 causa. p̄mo mō filius non p̄rigitur in rōne cause. sed ter-
 cio modo. quia eandē p̄fectōem totalem causandi habēt
 pater si p̄ impossibile solus esset. s̄ non potest in actum il-
 lius causalitatis exire nisi p̄zior filius cōcurzat secum vel
 communicat secum in eadem p̄fectione. et s̄m eaz exeat
 in eundem actum.

De secūdo artī. principali.

dico q̄ filius negat a se auctem primariā causandi. Job.
 v. non p̄t fili⁹ a se facere quicq̄. p̄cedit aut̄ subauctem in
 causando. cum subdit. nisi q̄d viderit patrē facientē. et in-
 fra ibidem. opa que dedit mihi pater vt p̄ficiā ea. ip̄a opa
 que ego facio. ḡ 7c. dedit mihi pater. ecce subauctoritas.
 ego facio. ecce causalitas. **Consimilit̄ respectu. s. s. h̄z fili⁹**
auctem in agendo. Et rō vtriusqz est. q̄ a quo aliq̄d habz
pncipiū agendi. ab eo h̄z et agere. et p̄ p̄ns virtute illius
agit. nō virtute ei⁹ tanq̄ cause superioris. quia nō habz vir-
tutem distinctam ab eo s̄ virtute illius tanq̄ pncipij coican-
tis sibi cālitatem. 7 ideo habētis auctem in ista causalita-
te in q̄ recipiens h̄z subauctem. Sed hic obijciēt. q̄ si pa-
ter p̄zioritatis causat q̄ fili⁹. ḡ fili⁹ nō causat illud cāntum
q̄ q̄d p̄zioritatis causatū est: posteri⁹ causari nō p̄t. nisi idē bis
causaret. q̄d est impossibile. Silt̄ p̄t argui de ordine ori-
ginis sicut de ordine cālitatis. q̄ si pater facit a se et fili⁹
nō a se. ḡ pater cāt p̄zioritatis. 7 tūc vt prius nō potēt cā-
ri a filio q̄si in sc̄bo signo originis. quia idem non p̄t bis
cāri. Ad ista r̄ideo q̄ ordo i causando p̄t intelligi. vel vt
actio respicit pducens. vel vt respicit pductus. Si primo
modo est ordo auctoritatis et subauctis in p̄posito. q̄ ille
est inter supposita agentia in habendo pncipiū formale
agendi. p̄ quanto sc̄z vnū illoz habz illud ab altero. secū-
do modo nō est hic ordo. quia nō prius ponitur creatura
in esse p̄ actionem patris 7 postea sequit̄ actio filij. sed vir-
tus causandi ordinate s̄m ordinem originis habēt i vtro-
qz p̄zior natura q̄ terminus pducāt. Et ista virtute ha-
bita a tribus in eodem signo nature p̄pleto tamen toto or-
dine originis. ponitur effectus oīno simul a tribus. Quod
ergo dicit̄. q̄ p̄zioritatis causatū non potest posteri⁹ causari. cōce-
datur referēdo prius 7 posteri⁹ ad ip̄m causari: 7 sic p̄ba-
tur p̄posito. sed nō p̄pter hoc est negandū q̄n p̄zior habens
virtutem causandi 7 posteri⁹ origine habens eandē. p̄nt p̄
ip̄am simul natura habitam in vtroqz simul effectus cau-
sare. Aliter posset dici sp̄aliter ad sc̄dm. q̄ prius origine
causare ē causare a se. posteri⁹ origine cāre est causare ab
alio. sicut aut̄ ab alio h̄z virtutē causandi vel a se: sic 7 cā-
re. Nec est verū q̄ sic p̄zioritatis causatū ab aliq̄ nō possit posteri-
us cāri ab alio. q̄ hui⁹ intellect⁹ est iste. q̄ aliq̄d non possit
cāri ab vno a se: 7 ab alio non a se. qui intellect⁹ falsus est.
vbi eadem virt⁹ actiua est in pducēte et pducto.

De terciō artī. principali.

dico q̄ nullus respectus ad creaturā potest per se includi
 in cōstitutio p̄sone verbi. tum q̄ quicquid in ea includit̄
 p̄ se est reale. distinguendo reale p̄tra ens ratōnis. q̄ con-
 stitutū est sic reale. 7 p̄ p̄ns quicquid in ip̄o p̄ se includit̄
 est hoc mō reale. Nūc autē quicquid respect⁹ in diuinis ad
 creaturā est tñmō ens rōnis. ḡ 7c. tū q̄ q̄cunqz respect⁹
 dei ad creaturā h̄z p̄fundamētō. p̄zimo aliq̄d cōe tribus.
 nō dico sic. p̄zimo q̄ ex natura fundamētō oriā relātō il-
 la. quia tunc esset relātō realis: sed sic p̄zioritatis. q̄ illud
 sit p̄zioritatis relātō p̄parandī per actum intellectus diuini
 p̄sonas diuinas ad creaturā. Sicut etiam tactum est in
 p̄zimo articulo de intellectu et voluntate. sic posset proba-
 ri de quocūqz s̄m q̄d de p̄ actus intellectus est compara-
 bilis ad creaturam. Quando autē fundamentum p̄zioritatis
 est p̄mune tribus. respectus non potest esse proprius vni.
 non ḡ respectus ad creaturā includit̄ p̄ se in p̄zioritate ali-
 cui⁹ p̄sone. q̄ q̄cunqz includit̄ sic ē p̄zioritatis illi p̄sone. Tū t̄cō
 q̄ iurta p̄zioritatis posset argui q̄ q̄cunqz est in p̄sone di-
 uina ē necesse esse a se. 7 hoc excludēdo p̄ li a se aliud in ra-
 tōne cāe. nō autē in ratōne pncipij. quia quicquid est ibi ē
 incausatū. licet aliq̄d ibi posset poni p̄zioritatis. Nūc
 autem respectus ad creaturam etiam in quocūqz esse re-
 ali vel cognito. nō potest esse necessarius a se s̄ modo. quia
 nec terminus respectus p̄t esse necessarius sic. q̄ in q̄cū-
 qz esse creatura est vel possibilis vel saltem non necessaria
 a se. ḡ nullus respectus ad creaturam in quocūqz ē p̄t
 p̄ se includi in p̄sone diuina. Sed ista ratō licet forte p̄ce-

Dat ex veris. tñ apparent possit multipliciter improbari & impediri. & nō euidēter solui nisi cū pluritate tanta quam hic aggredi non intendo. Sed obijciētra istud qd verbū importat p se. proprietatē sedē psonē. & cū hoc p se importat respectū ad creaturā q̄ 7c. Prima ppositio p̄ ex p̄ncipio euangeliij ioh̄. In p̄ncipio erat verbū. vbi euangelista p hoc qd ē verbū intendit exprime. pprie sedam psonam in diuis. Et aug. viij. d. tri. c. iij. eo verbū q̄ filius. Secda p̄p̄bat p illud. lxxvij. q. q. lxxij. vbi exponit illud. In p̄ncipio erat verbū. Aug. qd grece inqt logos dicit. latine verbum. & rōnem significat hic tñ verbū meli⁹ interpretat. vt si gnificet nō solum ad p̄rem respect⁹ s̄ etiā ad illa que p verbum facta sunt opatiua potentia. Vult q̄ cum dicitur verbū. importet respect⁹ ad creaturā. Item p̄tra rōnem factā obijciē. qz si verū sit h̄ qd accipit in illa rōne. q̄ creatura in quocūqz esse nō ē nēcia a se. nec p̄ p̄ns quicūqz respectus ad creaturā est sic necessari⁹: tūc sequitur. q̄ nec respectus di vt intelligētis ad creaturā intellectā. nec respectus ei⁹ vt creatiui ad creaturā vt creabile sit necessarius a se. s̄ deus nihil est formalr & nēcio nisi illud sit nēciuz a se q̄ sequeret q̄ deus nō nēcio ē intelligēs creaturā nec causatiuus creature quoz vtrūqz est falsum. Ad ista. ad primū possit eē duplex difficultas. vna ex re. alia ex significato h̄ nois verbum. Q̄tum ad primū dico q̄ in p̄prietate sedē psonē nō includit aliqs respect⁹ p se. p̄ri⁹ ad creaturā. p̄pter rōnes ad h̄ positas. Q̄tuz ad scdm dico q̄ respectus realis & respectus rōnis nō faciūt aliqd p se vniuz & ideo si tales duo respectus importent p hoc nomē vbiuz sequitur q̄ illud nō precise significat vni p se pceptuz q̄ respectus ad patrē vt dicentē est realis respect⁹ ad creaturam vt dictā. vel causatā est rōnis tñ. q̄ si hoc nomē verbum p se importat tñ vni pceptū. sequitur q̄ alterū illoruz significabit. & alterū pnotabit tñ modo qd si verū est. probabiliter dici pōt. q̄ sicut idem significat filius & filiatio. licet alio mō significandi: sic idem significat verbū vt ē q̄si p̄cretum & eius abstractū si licet fingē. qd scz est verbatō. qd significat idem licz alio mō. verbari em̄ est idē qd dici siue intellectualr exprimi. & p̄ p̄ns verbum importat i concreto h̄ qd est intellectualr exp̄ssum. & tūc pnotabit relatōnem ad illud qd dicit p verbū. p tanto q̄ pnotat noticiāz p̄fectam. que noticiā hz respectū rōnis ad cognita p eam. Im̄ h̄ igit̄ q̄tum ad significatū hui⁹ vocis. verbū. esset iste ordo. q̄ p̄mo & p se significat respectus originis. s̄. exp̄ssio intellectualis passiuā. s̄ mō p̄creto. scdo pnotat noticiā. q̄si termin⁹ formalis coicatus p istam exp̄ssionē. & illa est cois tribz tñ appropriata vbo. tercio vbo p hoc q̄ ista noticiā hz respectū ad noscibilia. pnotaret in noie verbi talis respect⁹. Im̄ h̄ neganda eēt scdo. ppositio assumpta i argumento. & cum pbat p aug. lxxvij. q. q. lxxij. dici pōt. q̄ pro tanto melior ē translatō hui⁹ qd est logos in h̄ q̄ ē verbū. q̄ in h̄ q̄ est rō: qz h̄ nomē ratio nec respectū originis p̄riūm nec illū p̄ntez appropriatū q̄ est ad creaturā ita importat. sicut h̄ nomē verbū. q̄re verbū vt verbū pōt p̄pari p intellectū ad quodcūqz. & p̄ p̄ns h̄re p̄riam relatōez rōnis Qd vō ait vt significat ad patrē respectus. hoc d̄z intelligi de eo qd p̄mo & p̄ncipalr significat. qd autē addit ad ea q̄ facta sunt. ibi d̄z intelligi significare p pnotare. Ad scdm pōt dici q̄ necessariuz a se absqz omni repugnantia q̄ntum est ex pte sui: pōt esse sine esse reali cuiuscūqz nō necessarij a se. quia nō est p̄tradictio quantū est ex pte p̄riozis absoluti: q̄ ipm̄ sit sine posteriori. tamē illud necessarium nō pōt esse sine eē cognito cuiuscūqz alterius: qz eē eius nēcio requirit cognitōez alteri⁹. & p̄ p̄ns alteri⁹ in eē cognito. & p̄similit̄ est de eē possibili. Non igit̄ p̄sone diuine p̄petere aliqd reale pōt nisi illud sit necessariū a se. hoc est incausatu. q̄quid autē includit in p̄prietate psonē. p̄petit p̄sone vt aliqd reale. pōt tñ p̄sone diuine p̄petere aliquod cognoscere vel aliqd posse: licet illud nō sit necessariū a se. sicut nec terminus. Aliter pōt dici. q̄ deus est sic necessario intelligens creaturā & causati⁹ creature: q̄ vtrūqz istorum formaliter dicitur aliqd necessarium a se. pro

ut a se excludit causam. sed non necessariuz in esse reali s̄ in aliquo esse diminuto. quicqd autem includitur in proprietate persone sic est necessarium a se: q̄ est in esse reali. Nūc at nēciū a se nō nēcio coerigit aliqd aliud in eē reali. lz coerigit aliqd aliud in eē cogto vel eē diminuto. Tercō modo possz dici q̄ alio mō est nēciū illud quod necessario requirit & h̄ siue p̄rigat siue coerigat ad eē necessarij. Alio modo est necessariū illud quod ad eē necessarij necessario psequitur. Ex dictis de causalitate effectiua patet solutio questionis de causalitate exemplari & finali. quia cū causa exemplaris sit aliqua ratōne formali exemplans: & cā finalis sit aliqua ratione terminans: siue finies sicut causa efficiens aliqua ratione formali efficiēs: sequitur ex cō simili ratioe. q̄ nulla istarum causalitatum potest eē propria nisi ratio formalis causandi sit propria. non pōt autē cui p̄sone esse propria ratio exemplandi siue finiedi. sicut nec formalis ratio agendi. Hoc possit probari hic sicut p̄us probatum est de causa effectiua. sed de probationibus prius positis euidētior ad p̄positum videtur illa vltima quia ratio formalis terminandi dependentiaz causati ad causaz in quocūqz genere cause de quo est hic sermo: est aliqua p̄fectio. & loquendo de causa prima in quocūqz illozum generum est aliqua perfectio simpliciter. Si ergo quocūqz perfectio simpliciter eadem est in tribus: sequitur q̄ quocūqz causalitas in quocūqz generum illorum sit p̄muni. Ad argumentū in oppositū. dico ad minozē q̄ quelibet p̄sone sicut est creatrix sic est artifex. et cum sit simplex in qua non differt habens & illud quod habetur. quelibet est ars. & ars eque p̄ticularis & eque actualis. sicut patet respondēdo ad obiectōnes in primo articulo. tamen appropriate verbum dicitur ars sicut sapiētia siue noticiā. pro tanto: quia ex modo sue processionis p̄petit sibi q̄ sit noticiā actualis. p̄cedēs de memoria paterna declarans om̄e intelligibile qd in memoria illa p̄inetur. Hoc patet p aug. viij. trini. c. iij. ita dicit filius sapientia patris quēadmodum dicit lumen patris. et qualiter hoc sit: statim subdit. i. quēadmodū lumen de lumie & vtrūqz idem lumen. sic intelligitur sapientia de sapientia & vtrāqz vna sapientia. consimiliter dico ars de arte & vtrāqz vna ars. Ad illud qd addit in minore de ideis. patet p̄ri⁹ i r̄sione ad primā obiectōez in primo articulo. quia ideo sunt cōes cuiuslibet p̄sone. licz appropriēt verbo p̄pter modū p̄riūm emanatōnis ei⁹. quia p̄cedit vt noticiā actualis declaratiua om̄is obiecti. quod quasi habitualiter cōtinet in memoria paterna.

Questio. ix.

Quonsequēter queri
tur de om̄ipotentia in p̄paratōne ad obiectum quod respicit. & sunt tres q̄stiones
Prima qd de om̄ipotentia vt respicit substantiā immaterialē. & est ista. Q̄tū deus possit facere angelū informare materiam. Secda qd de om̄ipotentia vt respicit formā accidentalem sed h̄ntez eē mō sup̄naturali. & est ista. Q̄tū de⁹ possit sp̄s in eukaristia cōuertere in aliquid p̄sistens. Tercia est d̄ om̄ipotentia vt respicit formā accidentales h̄ntez esse mō naturali. & est hec. Q̄tū deus possit facere q̄ manente corpore & loco: corp⁹ nō habeat vbi. siue esse in loco. Ad primā questionē arguitur q̄ sic. deus pōt facere formam materialē esse sine materia. q̄ & formaz imaterialē esse i materia. & p̄ p̄ns angelū esse i materia. & informare materiā. añs sic. qz deus facit accūs materiale sine subiecto in sacramento altaris. p̄na pbat. quia non magis videt̄ repugnare forme imateriali esse in materia. q̄ forme materiali esse sine materia. Cōtra si angel⁹ informaret materiāz aut daret ei actum simplicē siue sub̄alem: aut actum im̄ quid siue accidentale. nō p̄mo mō. q̄ cū sit p se subsistens. nō pōt facere per se vni cū alio. act⁹ aut sub̄alis facit p se vni cū illo qd inform. nec scdo mō qz im̄ ares. j. phisicoz. qd vere est: nulli accidit. angelus est id. quod vere est. q̄ 7c.

Hic sunt tria videnda. primo

intellectus questionis exponat. secundo solutio eius put possibi-
le fuerit declarata. tercio aliquid dubia dissoluant. **De primo**
mo breuiter. hic non queritur si angelus habeat materiam partem
sui. quia tunc angelus non informaret materiam. sed forma que
est altera pars eius informaret eam. sicut ignis non informat
materiam sed forma que est altera pars eius. nec queritur utrum
angelus possit informare materiam hoc est effectiue transmu-
tare materiam ad formam. et hoc virtute dei. licet forte virtute
sui non possit. ut sic deus faciat angelum effectiue informare
materiam. sicut secundum aliquos facit corpus effectiue agere in spiritu.
Sed queritur de informacione formali. an. scilicet deus possit face-
re angelum esse formam informantem. **De secundo** conclusio nega-
tiua est tenenda. et ad hoc possent poni due rationes. quarum prima
sumitur ex medio communi. scilicet ex medio magis proprio. Adde-
tur postmodum rationes ingrendo de eis si concludant. **Prima** ra-
tio est ista. Illud quod est simpliciter per se subsistens non potest esse for-
ma materie. angelus est huiusmodi et maior declaratur. **En** per se
potest intelligi triplex. vno modo intelligitur ens per se solitarie. per
ut accipitur. i. posteriorum in tercio modo per se. et hoc modo accidens
potest esse ens per se. quia non est in subiecto. **Secundo** modo dicitur ens per
se. put distinguitur contra ens in alio. et sic per se ens est idem quod non
inherens actualiter nec aptitudinaliter. et hoc modo quecumque sub-
stantia non tamen opposita. sed etiam materia et forma: est ens per
se. quia forma subaltera in se informando. non tamen inhe-
ret: quia inherere dicitur non per se informare. quia inherere nec est actus
simpliciter sed actus secundum quod. nec cum illo cui inhereret facit per se vnum
opposita conueniunt ei quod per se informat. **Tercio** modo ens per se
dicitur illud quod habet actualitatem ultimam. ita quod non est per se
ordinabile ad aliquem actum simpliciter. ultra ipsum quem habet
quod quidem actus ulterior possit esse actus eius per se. et hoc vel primo
vel participatiue. quod hoc modo est per se ens coniter de supposito et
in natura intellectuali de persona. hoc modo intelligitur maior
de ente per se. **Illud** solum dicitur proprie subsistens. sicut philosophus loquitur
tur. i. de anima. dicitur: quod materia est potentia hoc aliquid. spiritus autem
secundum quam aliquid dicitur hoc aliquid. tercio quod est ex ipsis quod simpliciter est
hoc aliquid. scilicet per se subsistens habet actualitatem ultimam non ordinabilem
per se ad aliquem actum ulteriores. maior sic intellectus per
batur. quia forma subaltera per se ordinatur ad esse totum. illud au-
tem esse actus simpliciter. oppositi gradus primo. secundum forme participati-
ue. quia pars de esse per se per accidens hoc est per se participatiue. totum autem
primo. quod igitur est per se subsistens nec potest ordinari ad aliquod
esse per se: illud non potest esse per se forma. per batio mi. angelus est per se
ctus in se perfecta imo perfectiore quod sit aliquid spiritus sube mate-
rialis. ordo enim spiritus est ut ordo numerorum. viii. met. nunc autem
aliquid suba materialis est ita in actu ultimo. quod non est per se ordinabile
ad aliquem actum ulteriores. alioquin possit esse processus in infinitum
in substantiis materialibus. ut quilibet possit esse pars alterius. et
multo magis angelus est per se subsistens secundum intellectum predictum.
Hec ratio procedit ex medio communi. quia medium illud quod est per se subsi-
stens. equo concludit. suppositum de igne sicut de angelo. imo de quod
cumque quod est complete in aliquid spiritus sube. **Hinc** patet quod non vmbile non
est deus distinguens angelum ab anima. quia est conueniens angelo et igni.
Hic etiam patet quod anima separata non est persona. licet enim non sit nata in-
herere: et ideo sit ens per se secundo modo predicto. licet etiam possit esse ens
per se primo modo. i. solitarie: non tamen per virtutem cause extrinsece. sic
potest accidens vel forma materialis: secundum virtutem nature sue sibi dere-
licte. et hoc. quia non necesse est dependet a materia in proprio suo esse
tamen non potest esse ens per se tercio modo predicto. et solum illud quod est sic
per se ens de supposito. in natura autem intelligibili de persona. et
sic est persona incoicabilis quia sibi repugnat coicari. non tamen ut
vel singularibus: sed ut forma materie actuade per ipsam. **Se-**
cunda ratio ad suppositum est hec. quod quod potest esse forma subaltera. hoc
sibi petit immediate per essentiam suam. scilicet posse dare actum sim-
pliciter ipsi materie. quia viii. met. pt. 3. quod non est alia ratio que hoc
possit facere per se vnum cum materia: nisi quia hoc est per se actus et illud
per se potentia. et huiusmodi non est aliquid ratio ulteriores nisi propria ratio huiusmodi
ulius. et cui repugnat esse actum materie. hoc precise repugnat
sibi per rationem propriam. potentia ista per batur. quia maiori perfectioni
attestatur quod alicui repugnat esse formam materie: quod quod sibi con-

ueniat. si ergo non potest hoc sibi puenire nisi per suam propriam
rationem: sequitur quod cui repugnat. maxime repugnabit per pro-
priam rationem formalem ipsi. **Si** igitur ratio propria additicia
angeli est nota: per illam propter quod possit ostendi. quod sibi re-
pugnat informare materiam. **Ista** ratio licet ostendat quod
medium esset proprium ad conclusionem si ipsa esset vera: tamen non ostendit
conclusionem esse veram. unde negans eam diceret quod non re-
pugnat huic informare. nec essentia sua propria est ratio per se
repugnantia. **Ideo** ulterius confirmatur ratio sic. cuius actui
simpliciter per rationem propriam. vel puenit aptitudo ad per se infor-
mandum. vel repugnat informare de essentia angeli. non est da-
re primum: sed secundum. et tunc ultra ut argutum est: ipsa essentia est per
propria ratio repugnantia. per batio mi. aptitudo non est sine ac-
tualitate quod sit imperfectio aliqua. **Tercia** ratio possit
poni talis. ordo perfectionis in formis vult esse per recessus eam a ma-
teria. sicut actus perfectionis plus recedit a potentia. sed anima intel-
lectiua tantum recedit a materia. quod nature sue relicta potest ha-
bere esse suum proprium sine ea. et angelus quod est perfectior quacumque
quia anima intellectiua. plus recedit a materia. sed non videtur quod
plus possit recedere nisi sibi repugnet in esse materie. **Ista**
ratio non videtur multum probare. quia multiplex datur excellentia
actus ad actum alia que ista sic recedere a materia. imo anima
intellectiua licet possit esse sine materia: tamen ita perfecte potest
viri materie sicut aliqua forma inferior. ita diceretur quod
angelus potest quidem esse sine materia etiam perfectiori modo
quam anima intellectiua. sed tamen potest esse in materia. quia licet
dependere a materia sit imperfectio: non tamen est euadens quod
posse coiccare actualitatem suam materie sit imperfectio. et pro-
cipue quia talis coicatio potest esse sine dependentia. sicut po-
neret in proposito. **Quarta** ratio videtur sumi secundum aliquos ex ope-
ratione angeli que est intelligere. et hoc sic. **Intelligere** est operatio
imaterialis. et intellectus est potentia imaterialis. et ulterius
est natura intellectualis est natura imaterialis. **Prima** ratio per batur
per hoc. quod operatio inest operanti secundum potentiam propriam. ut secundum ra-
tionem. primam operandi. et per rationem si potentia sit materialis. il-
la operatio non est imaterialis. **Secunda** ratio per batur. quia potentia
non excedit subam et videtur ista ratio precipue tenere de natura
illa que est mere intellectualis. cuiusmodi est natura angelica
non sic manifeste tenet de natura que est diminute intellectua-
lis. et cum hoc sensitua quantum ad aliquam potentiam. sicut est
anima nostra. quia illa dependet a materia in operando saltem aliquid
operatione. sed natura mere intellectualis nullo modo dependet a
materia in operando. nec per rationem in essendo. **Videtur** etiam ratio
a primo ad ultimum confirmari per mentum. positionis penultime
de causis ubi habetur. **Impossibile** namque est ut sit res cuiuslibet
cadat sub tempore. et eius actio sub eternitate. sic enim eius actio me-
lior est ipsi substantia. sed est impossibile. **Primum** autem per batur
ex obiecto. quia ab obiecto actus glibet recipit spiritum et perfe-
ctionem. nunc autem obiectum intellectus in quantum huiusmodi a materia
abstrahit. quia forme in materia sunt individuales. que non ap-
prehendit secundum quod huiusmodi. **Si** huic rationi instet quod sibi ratione
possit concludi per operationem et ulterius per potentiam. quod anima intel-
lectiua est imaterialis. et tamen conclusio est falsa. sed est quod non est per
fectio materie. licet secundum aliquos vera sit de imateriali hoc
est non opposita ex materia et forma. **Diceret** quod bene poten-
tia intellectiua est immaterialis et etiam anima hoc modo est
immaterialis. quia non est immersa materie nec a materia
totaliter apprehensa. et hoc declaratur. quia quanto forma est no-
biliores: tanto magis datur materie corporali. et minus ei
coniungit. et magis eam sua virtute excedit. anima autem no-
stra ultima est in nobilitate formarum. unde tantum sua
virtute excedit materiam corporalem: quod habet aliquam
operationem et virtutem in qua nullo modo comunicat cum ma-
teria corporali. et hec virtus dicitur intellectus. **Contra**
istud. homo non est homo secundum animam siue per animam. nisi
secundum quod anima informat materiam. ergo nec operatur ope-
ratione propria hominis secundum animam. nisi ut anima infor-
mat materiam. ergo vel non intelligit secundum animam ut secundum
formam que sit principium huius operationis. vel intelligit
secundum eam ut informat materiam. **Prima** propositio proba-
tur. quia compositum non est illud quod est: nisi ex parti-

bus. et hoc non vt diuisis: sed vt vnitis. vt patet ex. vij. metha. respectu huius syllabe ab. de a. 7 b. 7 ita vniuersalitē de partibus 7 toto. Nec solū est hoc verum de partibus materia- libus quas vocat ibi elemēta. sed etiā de partibus essentialibus. que sunt materia 7 forma. ppositum enim ex hoc vnū est: quia hoc est potentia 7 illud actus. sicut vult. viij. metha. hoc est quia vna ps que est potentialis informatur. et alia que est actus informat ipsam. ¶ Item scdo ptra idem Anima fm supremū gradum pfectionis sue essentialis informat materia. sed intelligere nō pōt ppetere sibi fm aliquid quem gradum superiorē q̄ sit supremus: non q̄ ppetit sibi vt excedit materia. intelligendo p̄ excedere nō informare. prima p̄ quia aliogn homo nō esset supremū ens corpale nec p̄ p̄m primū angelo in ordine specier. quia non esset actu formaliter p̄ illud quod est supremus in anima intellectiua que est prima forma angelo. ¶ Be ista quarta ratione videndū est primo de ante. Illud antecedens. s. q̄ intellectio est operatio imaterialis. potest intelligi tripliciter. Vno modo per oppositum ad operationes sensitivas. que dicuntur organice. quia exercentur per organa determinata et sic materiales quia requirunt determinatam partem corporis determinate p̄plexionatam. 7 per oppositum intellectio est operatio non organica. non em̄ per aliquam partem corporis determinatam exercent. et hoc modo intellectus dicitur esse nullius partis corporis actus. intelligēdo sic vt in qua parte vel per quam partem p̄prie exercent operationem suā sicut potentie sensitive. Sed ex isto intellectu antecedētis nō videtur sequi imaterialitas forme. forma enim pure materialis dum tamen sit vniuersalis in toto 7 in qualibz parte: nō dicitur operari p̄ organū. sicut ignis nō dicitur operari p̄ organū. 7 p̄mentator. vij. metha. sup̄ illud. q̄ sicut dictum est. Virtutes iste assimilant intellectui in hoc q̄ nō agunt per organū. 7 loquitur de virtutibus que sunt in seminibus 7 paulopost. virtutes que sunt in corporibus animalium agunt p̄ instrumenta determinata et membra p̄pria. virtus autē formatiua nō agit p̄ membrū p̄prium. et ratio huius est quia sola forma dicitur p̄ncipiū operandi organice. que scilicet quodāmodo illimitata in agendo: potest esse p̄ncipiū diffusiū actionū que tamen nō possunt elici nisi mediātibz partibus dissimilibus. 7 ideo requirunt q̄ p̄fectibile a tali forma habeat partes dissimiles p̄ quas operationes ille organice exercentur. et talis forma est p̄prie sola anima q̄ p̄pter sui p̄fectionem ultra formas inferiores potest esse p̄ncipiū plurimū operationum p̄ ipsam p̄uenientium suo toti. et ideo requirit p̄ suo p̄fectibili adequato corpus habens partes maioris dissimilitudinis. q̄ p̄ueniunt pluribus operationibus dissimilibz quarum potest esse p̄ncipiū. Immo ex isto intellectu ante videtur posse argui. q̄ intellectio ē operatio eque materialis sicut visio. quia visio pōt exerceri p̄ partem materialem determinatam. intellectio autē nō p̄ aliquid quam p̄ter sed est totius primo. non em̄ manus intelligit sed homo. sed si anima nō vt p̄ficiens totum possit esse p̄ncipiū intelligendi: q̄ ipsa vt p̄ficiens quācumqz partem eque possit esse p̄ncipiū intelligendi sicut ipsa vt p̄ficiens totum. 7 tūc dici posset ita dignus intelligere sicut homo. quia ita esset in actu per formam vt est p̄ncipiū intelligendi. Si ergo totum est eque materiale sicut ps vel magis. sequitur q̄ ista operatio que non competit forme. nisi vt est in toto. sit eque materialis sicut illa que sibi cōpetit vt est in parte. ¶ Rñ. ad hoc. operatio que competit forme vt est quodāmodo illimitata p̄fectio. si p̄municet materie vel toti: cōmunicat ei quod est in actu per formam sic illimitata. tale est totum 7 non aliqua ps eius respectu anime intellectiue cui vt sic illimitata est competit intellectio. Alio modo posset intelligi ante q̄ intellectio est imaterialis terminatiue. hoc est tendit in obiectum abstractum a materia. 7 in hoc intellectu videtur ante p̄batum fuisse p̄ imaterialitatem obiecti. sed ista probatio non concludit imaterialitatem simpliciter etiaz terminatiue siue obiectiue: quia fm omnes quidditas rei materialis potest esse per

se obiectum intellectus nostri. sed tūmodo si requirunt in obiecto imaterialitas: hoc est abstractio a materia indiuiduali. et ex hoc sequitur q̄ operatio sit imaterialis terminatiue. hoc est indifferens ad obiecta singularia materialia. Et tūc ad habendum p̄clusionem intentam. oportet p̄bare q̄ operatio que respicit vniuersale pro obiecto non posset aliquo modo p̄municari materie. Tercius in intellectu antecedētis est iste. intellectio nō ē primo alicuius materialis tanq̄ primi receptiui. sed eius receptiuum p̄rimum et p̄prium est forma non illa totius que est quidditas sicut est humanitas. sed illa que est simplex et altera pars compositi. quelibet autē operatio sensitiva est primo compositi ex materia 7 forma sicut propriū receptiui. sicut patet in principio de sensu et sensato. non enim ipsa anima est immediate receptiua visionis: sed ipsum organum quod est compositum ex anima et determinata parte corporis est prima ratio recipiendi visionem. nec est anima nec aliquid anime. nec illa forma mixtionis que est in determinata parte corporis: sed forma totius organi. eo modo q̄ humanitas est forma totius hominis est proxima ratio recipiendi visionem. Et hoc patet q̄ si organum dicatur illa pars totius animalis in qua tanq̄ in proximo receptiuo recipitur sensatio: organum dicitur aliquid compositum ex anima vt est p̄ncipiū talis operationis: et ex parte corporis sic mixta. et tūc patet quare oculus cecus nō est oculus nisi fm quid. quia non est nisi altera pars p̄positi quod natū esset dici oculus carens alia parte qua p̄plete oculus est oculus. Et h̄ etiam patere pōt q̄ si potentia dicatur illud quod est ratio prima recipiendi actum: potentia visiva nō erit aliquid p̄cise anime sed vel erit forma totalis ipsius organi: vel aliquid p̄sequens illam formā. Patet etiam quare anima sepata non pōt sentire: quia nō habet receptiuū sensatiōis quod est organū. nec formalē rōnem recipiendi que ē forma totalis ipsius organi. Per oppositum est de intellectu. qz receptiuū eius primū 7 prima ratio formalis recipiendi eam: est aīa vel aliqd ex parte anime p̄cise. nō includēdo aliquā materiā. 7 p̄pter hoc possunt ipsa p̄petere aīe separate. qz ibi manet primū eius receptiuū. Scdm etiā istum terciū intellectū qui plus p̄tinet veritatis. intelligē est operatio imaterialis. qz primū receptiuū habet nō includens materiam. saltem corpalem. 7 ideo sine tali materia pōt ipsa operatio haberi. nunc autē potens habere operationem sine materia pōt habere esse sine materia. q̄ natura illa cuius est ista operatio p̄pria. pōt habere esse sine materia. Et h̄ q̄ medio scz operatione pōt p̄cludi ipsius nature talis imaterialitas. hoc est a materia in essendo sepabilitas. nō autē illa imaterialitas vltior que ē impossibilitas informandi materiam. 7 hoc est rōnabile q̄ ex intellectu que est medium commune anime et angelo. possit concludi imaterialitas communis vtriqz.

De terciō principali obijcū

tur p̄tra primā rōnem. quia ex. vij. metha. forma ē magis ens q̄ p̄positum. ergo illa nō ordinatur ad esse totius tanq̄ ad aliquid p̄fectius. ¶ Preterea sp̄aliter de anima videtur q̄ ipsa sit p̄ se subsistens. qz ipsa p̄ se operat. operatio enim qua p̄positum operat p̄ se. non p̄petit soli forme. aīe autē separate competit intelligere. ¶ Preterea esse anime ē esse compositi ergo nō ordinatur ad illud esse. Antē p̄batur propter hoc enim anima humana remanet in suo esse. totius esse destructo. non autē alie forme. quia hoc idem esse quod est totius: est ipsius anime non sic in alijs. ¶ Preterea hec aqua potest esse pars alicuius totius aque 7 ita est ordinabilis ad esse perfectius quod sit eius participatiue 7 per p̄ns hec aqua nūc non est per se subsistens. ¶ Preterea idē non repugnat eidem nisi per eandem rōnem repugnantie. si q̄ angelo repugnet informare materiam: hoc ē p̄ aliquid vnam rōnem in angelo p̄pter quā sit ista repugnantia non q̄ sunt due rōnes. vna p̄munis sicut p̄cessit p̄ma ratio: et alia p̄pria sicut p̄cessit scda ratio. ¶ Preterea fm p̄hos

celi vident esse animati. nō autē potest poni ibi anima in-
 tellectiva. qz intellectia inferior angelo nō pōt pficere cor-
 pus nisi pficiat fm pfectōez vegetatiue et sensitīue quas
 includit. vel nisi ille si sint distincte: simul pficiant. ¶ Pre-
 terea angelus qnqz sumit sibi corpus p quod exercet act^o
 vite. ergo cum agere p̄supponit esse dabit illi corpori eē vi-
 uum. z p p̄ns informabit illud. ¶ Ad ista quinqz. Ad p̄-
 mum non intelligit prius z magis fm pfectōem sed fm
 principalitatē z independentiam. quia esse principij princi-
 palioris est independens respectu principij et respectu
 principij minus principalis. ¶ Ad scdm q̄uis ista ponat-
 tur ratio fundamentalis. p̄ clusione ista. q̄ anima intel-
 lectiva est subsistens: tamen p̄clusio non videtur vera lo-
 quendo p̄prie de subsistente. eo modo quo prius dicitur est
 q̄ ens p se tercio modo ibi accipiendū dicitur subsistens.
 sed nec anima intellectiva vnita est p se subsistēs. i. solita-
 rie. sicut accidens in altari dicitur per se ens. quia tūc vni-
 ta non informat corpus. separata enim quia sic est p se
 ens non informat. si ergo vnita esset sic p se ens. eundē mo-
 dum essendi haberet informans z nō informans. ¶ Ad ra-
 tionem ergo illam. intellectio que est opatio immanēs in
 opante. potest dici p̄petere p se alicui dupliciter. ¶ Uno mo-
 do sicut primo susceptiuo. Alio modo sicut remoto. exem-
 plum. primo modo superficies dicit̄ alba. scdo modo nō.
 sed bene dicit̄ homo ē albus. sic anima dicit̄ p se itelligere
 tanq̄. primum receptiuum intellectōis. sed non primum
 quādo est vnita. quia quādo est vnita est ratio fm quā in-
 tellectio puenit homini tanq̄ toti p formam. homo autē
 dicit̄ p se itelligere tanq̄ receptiuum remotū. quia nō re-
 cipit intellectōem nisi p hoc q̄ anima que ē eius forma. p̄-
 rimus recipit eam. qn ergo accipit in maiore qd p se ope-
 ratur est per se subsistens: verū est de primo opante. quod
 scz sic opat̄ q̄ nō est vterius alicui ratio opandi illa opa-
 tione. Si at n̄ eēt subsistens sed forma informās. nō possz
 operari qn vterius esset ratio operandi suo toti. sed isto
 modo minor ē falsa q̄ aia p se itelligit. hoc em̄ nō est ve-
 rum nisi eo modo q̄ operatio puenit forme sicut proximo
 susceptiuo. Ex ista pz quō intellectio est imaterialis. i. nō
 q̄ nō sit ipsi^o anime vnite. put informat materiā. sed quia
 ipa est solius anime vt primi susceptiuo. totius autē com-
 positi tanq̄ remoti susceptiuo z tū fm ptem formale sui.
 ¶ Ad aliud. habens oīno idem eē nō videt simpliciter im-
 pfectum p hoc q̄ non coicat alteri illud esse. si q̄ anime es-
 set idem esse qd z totius: quare anima separata eēt imperfe-
 cta in essendo. cū tūc nihil sibi tollat. nisi q̄ suum esse non
 coicat alteri. quare etiā idem esse habens aia esset imperfe-
 cta in essendo z totum habens idē esse esset pfectuz in eēn-
 do. quō etiā manet esse totius nisi maneat totū hñs illd
 esse. Bico q̄ eē anime manet idem dū anima manet ens
 illo esse. z hoc siue sit p̄iuncta siue separata. et p̄similiter vi-
 detur q̄ esse totius non manet idem. nisi dum totū manet
 idem illo esse. quia nulli^o esse actuale videt manere idem.
 nisi illo actualiter habente illud esse. ¶ Videt ergo ista ne-
 ganda q̄ esse anime est idez quod esse totius. quia habēs
 esse videt ps habentis esse. cōsimiliter videt esse se habere
 ad esse. Et illa p̄batio que adducit̄ ad p̄positū. i. q̄ anima
 remanet in suo esse non sic alie forme: nō p̄cludit p̄positū
 imo oppositū. ideo em̄ remanet in suo esse: quia esse eius ē
 oīno incorruptibile. z p se. z p accidens. videt̄ autē cor-
 ruptibile si esset idez cum esse p̄positi. p̄positum em̄ vere
 corrupti. sicut ei generatio videt̄ terminari ad esse genera-
 ti: ita esse corrupti videt̄ esse terminus a quo corruptio-
 nis. z per p̄sequens non manere. Alię autem forme mate-
 riales non manent in suo esse corrupto toto. non quia esse
 earum fuit aliud ab esse compositi corrupti. sed quia ipse
 corrupuntur per accidens. hoc autem est. vel quia agēs
 corrupens per principium suum actiuum contrarium
 illis attingat illas vt contraria: vel saltem attingit com-
 positum corrupendo ipsum. et forme tales sunt insepa-
 rabiles a composito in essendo. neutrum autem istorū ve-

rum est de anima intellectiva. Si etiam vt isti dicunt ani-
 ma intellectiva sit incorruptibilis. quia esse per se conue-
 nit forme que est actus. quod autē fm se conuenit alicui
 inseparabile est ab illo. sicut ergo impossibile est q̄ forma
 sepetur a seipsa: sic impossibile est q̄ forma subsistens de-
 sinat esse. Si in quā ista sit ratio incorruptibilitatis ani-
 me intellectiue. sequitur q̄ non est incorruptibilis prop̄
 hoc q̄ idez est esse eius et totius. est enim separabilis a to-
 to manens tamen inseparabilis a seipsa. ¶ Potest tamen
 ad clarius videndum responsiones ad duo argumenta p̄-
 dicta distingui de esse. vno modo esse potest intelligi illud
 quo primo formaliter aliquid recedit a non esse. primo au-
 tem receditur a non esse: per illud per quod aliquid est ex-
 tra intellectum et potentiam sue cause. hoc modo cuiuslibet
 entis extra intellectum z causam est propriuz eē. Alio
 modo dicitur esse vltimus actus cui scilicet non aduenit
 aliquid aliud dans esse simpliciter. z ipsuz dicitur simpli-
 citer habere esse cui primo conuenit esse sic dictum. primo
 in quā sic. q̄ non sit alicui alteri ratio essendi illo eē. Istō
 modo compositum perfectum in sp̄e dicitur esse et solum
 illud. pars autem eius dicitur esse per accidens tūmodo
 vel magis proprie participatiue illo esse totius. sic igitur
 solum p̄positum est per se ens. accipiendū esse scdo modo.
 Anima autē intellectiva nō dicit̄ subsistēs nisi improprie
 z fm quid. licet dicat̄ ens z p se ens primo modo accipiē-
 do esse. z hoc p̄ rñsione ad primū argumentū. ¶ Per eandē
 distinctionem patet ad scdm. quia primo mō accipiendū eē
 forme z totius nō est idem esse oīno. scdo mō est idē esse. s̄
 illud nō est vtriusqz eodem mō. s̄ totius primo z p̄tis p̄ti-
 cipatiue. Ex hoc p̄t̄ quō anima separata dicit̄ imperfecta in
 essendo. qz eo modo quo ipsa ē vnita. pōt dici p̄fecta i eēn-
 do. nō essentialr z primarie sed p̄cipatiue. suo quidez p̄-
 prio esse ē eque p̄fecta separata z p̄iuncta. s̄ p̄iuncta p̄fecta ē
 esse totius p̄cipatiue licet nō primarie. et q̄tum ad hoc:
 separata est imperfecta. quia caret ipso esse totius. z posset di-
 ci q̄ ista imperfectio ē imperfectio simplr. qz caret illo esse qd ē
 p̄fectio simpliciter. licet non p̄pria. imo ipsa est maior per-
 fectio q̄ esse eius proprium. quia includens illud esse. ¶ Ad
 igitur dicit̄ forma imperfecta ex hoc solo q̄ non coicat suaz
 p̄fectionem alteri. sicut nec ipa p̄ficitur in hoc quod p̄mu-
 nicat. sed dicit̄ imperfecta ex carentia p̄fectionis esse totius.
 que carentia p̄comitatur illud non coicare. ¶ Ad quartū
 illud quod potest esse ps integralis homogenea totius. et
 si p̄cipiet esse eius qn̄ est in toto: z nō p̄cipiz qn̄ est extra
 totū: tamē separatū nō dicit̄ imperfectum. qz hz esse eque p̄-
 fectum cū illo esse qd pōt p̄cipare. vnde non dicit̄ p̄prie
 ordinabile ad esse totius. sicut illud qd natū est esse ps es-
 sentialis p se ordinabilis. ad esse illius cui^o natū est eē ali-
 quid. nec pōt esse in se aliqd eiusdē rōnis cū illo. ¶ Ad ali-
 ud dico q̄ in eodē possunt plura includi. quorum cuiuslibet
 fm propriam rationem etiam alio circumscripto repugnat
 aliquid idem. et tunc quocunqz illorum potest esse ratio
 repugnantie illius includentis ad aliud. Exemplum ho-
 minū per rationem substantie repugnat q̄ sit albedo etiā
 quocunqz alio circumscripto. item per ratōnem rationa-
 lis. illa ergo p̄positio est neganda q̄ vnuz vni non repu-
 gnat nisi per vnā rationem repugnantie. sed si addatur
 non nisi per vnā rationem primam. distingui pōt. qz
 ratio repugnantie vni extremo. competit illi cui est ratio
 repugnandi. et alteri repugnat. vel ergo primitas ista re-
 fertur ad istam conuenientiam. et tunc illa erit prima rā-
 tio repugnantie que primo conuenit isti et cum hoc repu-
 gnat alteri. vel primitas ista refertur ad repugnantiam z
 tunc illa erit prima ratio repugnantie que primo opponi-
 tur illi et cum hoc conuenit isti. et vtroqz modo pōt distin-
 gui de primitate communitatis. et perfectionis. ¶ Q̄tum
 ad primitatem communitatis prius repugnat substantie
 esse quantitatem q̄ animali. econuerso tamen q̄tum ad p̄-
 mitatem perfectionis. quia animal plura includit prop̄
 que repugnat sibi q̄ sit quantitas. q̄ substantia includit.

accipiendo tamen uniformiter primitatem vera est oppositio. quod eiusdem ad idem una est prima ratio repugnantie. et ex hoc sequitur quod non potest utraque ratio posita ad conclusionem ex ratione repugnantie prima eadem primitate. quod concedo. Similiter quantum ad primitatem coitatis prius appetit homini esse substantiam quod rationalem. et quantum ad primitatem perfectionis est e converso. Sed si arguatur idem non appetit eidem nisi per eandem rationem. et similiter est de repugnantia. Respondeo non est simile. quia multis coiter non provenit idem predicatum saltem quod non est de essentia eorum nisi per idem commune eis. Exemplum repugnare potest idem non per aliquid commune eis. Exemplum repugnare homini et albedini esse angelum. et hoc forte homini et albedini sit ens commune: tamen non est ratio illius repugnantie. quia provenit angelo. Exemplum manifestum. lapidi albedini. chimere. repugnat esse deum. non tamen per aliquid commune sicut manifestum est. Ad argumentum principale nego consequentiam et ratio est. quia prius potest esse ratio repugnandi alicui ne insit sibi: quod si inesset esset posterius. sicut repugnat homini esse rudibilem. et illud quod forte liter homo est homo est ratio illius repugnantie. et tamen rudibile si inesset: esset posterius homine sicut passio est posterius suo subiecto. Est igitur prima simpliciter necessitas causa repugnantie sic sequeatur contradictio est illa coniungi. non sic necessitas potest esse ratio provenientie alicui posterioris. sic sequeatur contradictio sit illa non uniri. quia non est contradictio absolutum prius separari a suo posteriori. Ad oppositum formam materiale separari a materia non requirit. nisi quod forma non sit simpliciter necessaria ratio sue unionis ad materiam. quod verum est. quia est entitas absoluta et ita prior natura illa unionem. sed formam immateriale ut angelus potest uniri materie poneret aliquid uniri quorum unum est ratio repugnantie. ut ostensum est in solutione questionis.

Questio. x.

De secundum quesitum.

Han deus posset spiritus in eucharistia converti in aliquid permanentis. arguitur quod non. quia non potest aliquid converti in aliud nisi habeant aliquid commune. iste spiritus non habet aliquid commune cum aliquid permanente et sic. maior probatur. si nihil maneret coe: esset ista species adnihilatio. et non conversio. minor probatur. quia iste spiritus non habet substantiam subiectam nec etiam materiam que est primum subiectum in his que transformantur ad invicem. Contra. natura potest istas species converti in aliquid non permanentis. et potest illas converti in aliquid permanentis. autem per se. quia iste spiritus convertitur per actum nutritionis in substantiam nutritivam. ita quod ex eius virtute nature generetur caro non permanentis. quia si permanentis magis habet oppositum similitudinem ex eius virtute ignis posset generari ignis. et virtute celi posset generari aliquid aeriali per putrefactionem. Probatur contra sequentem. magis videtur potentia divina posse super istas species converti in permanentis: quod potentia nature in non permanentis. quia potentia excedit potentiam in infinitum. permanentia termini et non permanentia non variant rationem termini in infinitum et sic.

Questio ista non querit generaliter de possibilitate totalis conversionis unius in aliud: sed specialiter de conversione in tales terminos de quibus est specialis et propria difficultas. Ad cuius solutionem propria videndum est primo si in istis terminis de quibus queritur sit aliquid specialis ratio impossibilitatis ad conversionem totalem. Et hoc videndum est primo ex parte illius termini a quo dicitur quantitas separata. Secundo ex parte termini ad quem. quod intelligitur per se quod est aliquid permanente. Tercio ex parte conversionis que est ista conversio. puta si illa forma quod tangit argumentum sit adnihilatio. De primo dico quod non est aliquid specialis ratio impossibilitatis. in quantitate separata. quia ipsa potest esse converti in quodcumque sicut posset aliud creatum. ubi ponitur conversio totalis esse possibilis. Hoc potest ad presens breviter ostendi sic. Illud agens eque potest quocumque terminum in quemcumque totaliter converti. quod in virtute sua activa habet utrumque terminum eque totaliter quantum ad esse et non esse. et etiam quodlibet necessario concomitans

utrumque terminum in essendo. deus habet quocumque duo creata eque isto modo in sua potestate siue potentia activa. ergo etc. Maior primo exponitur sic. totum aliquando tenetur cathegematice et significat idem quod perfectum et partibus. Aliquando significat. et significat idem quod quilibet pars. In generatione forma per se primo de generatione. conversio est totius in totum hoc intelligitur primo modo. quia tam corruptum quam generatum est per se unum. et ideo vere totum. In generatione vero forma quid qualis est in alteratione vel augmentatione ibi generatum non est per se unum forma per se. vii. met. c. vi. Non sit inquit quale sed quale lignum. nec quantum sed quantum lignum. et ideo ibi generatum non est vere unum. In opposito vero intelligitur conversio totalis siue totius in totum. accipiendo totum significat. utpote quod sic convertatur positum in oppositum: ut materia in materiam. et forma in formam. Maior sic exposita probatur. quia agens quod eque habet in virtute sua activa utrumque terminum conversionis quantum ad aliquid partiale in eo: eque potest unum in alterum converti conversione partiali. sicut enim generans quod habet in virtute sua activa formam huius corrupti et formam huius generati. potest illud in illud converti conversione partiali que est forma formam. sic illud agens quod eque habet in virtute sua formam huius corrupti et formam huius generati. eque potest partialiter converti illud corrupendo vel generando. et pari ratione agens quod eque habet in virtute sua activa utrumque terminum istum. et utrumque illum. et hoc quantum ad quodlibet utriusque. et quantum ad quodlibet necessario concomitans utrumque in essendo: eque potest utrobique istum terminum converti in illum conversione totali. tale autem agens est deus. Secundo modo sic. Eodem modo potest aliquid converti in aliud quo illud potest succedere illi. nunc autem virtute divina potest quodcumque creatum forma se totum et quodlibet eius succedere alteri creato ergo etc. Contra illud obicitur primo sic. quia forma hoc deus posset eque converti substantiam corpoream in substantiam incorpoream. et unam incorpoream in aliam sicut potest converti unam corpoream in aliam corpoream quantum ad partem. quia potentia divina eque habet terminum utrobique. sed non est falsum. hoc probatur primo per augustinum per gen. xvij. Omne corpus in omne corpus posse mutari. non defuerunt qui assererent. corpus autem aliquod converti in animam fierique naturam incorpoream nec quando sensisse scio. nec fides habet. In eodem libro. etiam. c. r. r. xvij. et xvij. expressius habet idem. omne inquit corpus in omne corpus mutari credibile est. quodlibet autem corpus posse mutari in animam credere absurdum est. Preterea boetius libro. de duabus naturis et una persona christi in parte qua disputat contra eutices dicit. neque corpus substantiam in incorpoream mutari posset nec incorporee in se invicem proprias formas mutari. sole enim in se mutari possunt que habent unius nature subiectum commune. hoc ille. Secundo instatur contra istam rationem. quia cum non solum substantie create sed quocumque creata eque subsunt virtuti divine: sequeretur quod si aliquod creatum posset deus totaliter converti in aliud creatum: quod hoc eque posset de quibuscumque creatis. et tunc sequerentur multa que videntur inconuenientia. puta quod substantia posset converti in accidens. et ita posset fieri inherens. et absolutum posset converti in respectivum et ita posset habere duos terminos. et pari ratione e converso in utraque conversione. Tercio instatur contra istam rationem. quia quod agens in virtute activa habeat totaliter utrumque terminum. non infert nisi quod potest totaliter istum destruere quod est annihilare et illum totaliter producere. quod est creare. Sed hoc creare et illud annihilare non est converti hoc in illud ergo etc. Ad ista. Ad primum. intelligo augustini. ibi probare quod anima in prima productione non sit producta de aliquo corpore sicut ipse procedit. et primo per viam divisionis de singulis corporibus. et tandem summam de omni corpore per illud quod allegatum est. corpus converti in animam etc. Productio autem primaria non habet opus miraculosum sed talis est que consistit in rebus productis. Non vult et negare quin deus posset co-

uertere corpus in animam: sed vult dicere qd hoc in pma rerum pductōne nō sit factuz. vel non potuit fieri fm modum illius pductōnis. quia illa non erat miraculosa sed correspondens naturis rerum productarum. hoc est de intentione aug. ibidem. **S**i arguatur ex verbis aug. quia dicit omne corpus posse mutari in omne corpus sed nō in animam. non est autem primum possibile nisi per omnipotentiam diuinam. ergo nec scdm per illaz est possibile. qd est ppositum. Rñ. si aliquid est impossibile vbi concurrunt multe rationes impossibilitatis: quodcūqz aliud vbi deficit aliqua istarum rāōnum pparatum ad istud potest dici possibile. nō absolute sed respectu huius. verbi gratia. Si lapidem ē impossibile videre. et animal excecaturum est impossibile videre. et catulum ante nonuz diem impossibile est videre. In istis semp posterius est possibile respectu prioris quia non remanet ratio illa que est picipua respectu impossibilitatis in priori. patet discurrendo p rāōes impossibilitatis in istis exemplis. **A**d ppositum ignez conuerti in celum. multas habet rōnes impossibilitatis. pta quia nō habent ista corpora pncipia transmutandi se inuicem cuiusmodi sunt qualitates actiue et passiue foza: liter vel virtualiter opposite. non etiam habent subm receptiuū transmutatōnis adinuicem. nō ppter istas rāōnes solas est impossibile corp⁹ conuerti in animā: sed propter aliam rāōnem repugnantie. que sez est qd vnum est extensuz aliud non. et sic non pueniunt in aliquo quod natuz ē manere p mune in transmutatōne vnius corporalis in aliud. quia corporale nō transmutat in aliud nisi p alteratōnem que recipit in corporali et modo extenso. et ita nec pductū pducitur nisi vt extensum. et habes modum extensū. **A**d aliam auctoritatem que est boecij. dico qd intentio sua est qd nō sunt puerabilia in se inuicem nisi que habent materiam p mune. nec hec omnia: sicut ait ibi. s ea tm que i se facere et pati possunt. vnde dicit ibidem. qd non potest es in lapidem pmutari. nō ergo loquitur de quacūqz puerisione possibili deo: sed de puerisione que requirit materiā cōmunē. immo et vltra hoc etiam qualitates actiuas et passiuas oppositas. que sufficiūt ad puerisionē mere naturalē. quia aliter intelligi nō potest qd es nō possit pueri in lapidem nisi de puerisione naturali et nō quacūqz s imediata. **S**i obijcias qd sic intelligēdo dicta sua nō pōt haberi cōclusio quā intendit pbare. s. qd humanitas nō possit pueri in deitate. quia fm p dicta ex pmissis suis nō poterit p dicta pclusio pcludi nisi de puerisione imediata que possit fieri dute nature. de tali puerisione nō fuit ptradictio inf ipsum et euticem. Rñ. ratio boecij in pmissis suis nō pcludit qd qd dictum est sup. s. qd natura humana non pōt pueri in diuinitatem tali puerisione que regit subiectuz p mune et pncipia agendi et patiēdi mutuo in pueris. s vt habeat pclusio quā intendit. s. qd p nullā potentia pōt humanitas pueri in diuinitatē. optet addere istam ppositio nem diuinitas nō min⁹ excedat actiuā potentia quacūqz causatiuā in ratione termini. qd vñ ens naturale excedit quacūqz potentia naturalē ppatū ad aliud ens naturale p hoc ppositū. cum diuinitas sit infinita et incausabilis. nullo mō pōt esse termin⁹ potentie causatiue. quodcūqz aut creatū pōt esse termin⁹ potētie causatiue et hoc nō tm absolute s ppatum ad quodcūqz aliud ens creatuz tanq̄ succedēs illi. tūc fiat argumentū boecij p locū a maiori. si p totā potētia creatā nō pōt es imediate mutari i lapidē. s mto magis vel eq̄ nō pōt p quacūqz potentia actiuā natura creatā pueri in diuinitate. **A**d illud de suba et ente absoluto. pcedi pōt pclusio q̄ inferē. qd suba pōt pueri i accidens. et ens absolutū in ens respectiuum. nō tm segtur qd substantia inheret manēs substantia. qz vterqz termin⁹ cōuerisionis habebit ppiū modū essendi sibi cōrudentē. ita qd termin⁹ a qd si fuerit substantia habuit modū p se essendi. terminus aut ad quē istius cōuerisionis si fuerit accidens habebit propriū modum sibi cōrespondentem scilicet in alio. non ergo substantia existit in alio sed sube per se entit tanq̄ fmio a quo. succedit ens i alio tanq̄ fmio ad quē.

Consimiliter de ente absoluto et respectiuo. **A**d tertium dici potest qd non improbat puerisionē totalem quantitatis nec etiam in aliquid pexistēs. sed si aliquid improbat: improbat generaliter conuersionem totalem que tamen in ista questione supponenda videtur. et illa supposita difficulta declaranda essent.

De secundo principali con // ceditur p mune qd non est aliqua ratio spālis impossibilitatis ad istam puerisionē in pexistētia termini ad quē quia in eukaristia potest panis pueri in corpus xpi p existens. Huius crediti possibilitas declaratur. vno modo sic. deus quia nō agit vt instrumentuz. cum sit primum agens. ideo potest agere non p motum. et sic sequit qd pōt formam destructam eandem reducere. et hoc in eadez materia. nam ideo phibetur forma eadem redire actione alii cuius agentis creati. quia illud agens agit p motum. qui cum sit successiuus nō potest idem redire. **A**lteris de re spicit materiā vt est quid. sic est indistincta. quacūqz erit ergo formam potest ponere in hac materia. eandem pōt ponere in quacūqz materia. **E**x istis duobz declaratis arguitur. **D**e⁹ potest formam destructam eandem reducere in suam materiam ex primo. et psequēs ex secdo pōt illaz formam in quacūqz materiā reducere. et pari ratione formam manentē in materia ppta potest eandē in quacūqz materiā inducere. s ad idēptitatem forme in numero sequitur qd eadem sit materiā. s deus pōt facere qd quacūqz materiā fiat hec materiā. sicut pōt facere qd fiat s hac forma. pōt s deus facere qd forma corpus xpi ponat in materia panis: sicut pōt facere qd materiā panis fiat sub hac forma. et sic ista materiā puerit in materiā illi⁹ corpus et forma in formam et totuz in totum. **A**ssumpta multa in ista deductōne declarant diffuse. sed declaratōnes ille cā breuiatis possunt omitti. imo et istam deductōnem breuiando vis eius in hoc videt stare. compositum a. conuerti totaliter in compositum b. est potentiale a. informari forma ipsius b. hoc autē est possibile s zc. prima pbat. qd potentiale ipsi⁹ a. informari forma ipsi⁹ b. est istud potentiale fieri illud. quia idēptitas forme pcludit idēptitatez materie. et ita puerit a. in b. nō solum forma in formaz sed materiā in materiā. et ecōtra. **P**robatō secde qz potentiale ipsi⁹ a. et potentiale ipsi⁹ b. est quid indistinctū et sic in s et in illud pōt eadem forma induci ab agente respiciente illud potentiale vt est qd. isto modo breuiado istā deductōz nō videt necessariū esse ad ppositum illud qd ibi tangit de re ditōne forme destructe. **C**ontra istud. materia tota vt ē quid sub qua rōne deus eaz attingit in agendo. aut intelligitur esse eadem idēptitate numerali aut tmmodo eadem quia eiusdē rōnis. si primo mō. hoc videt falsum. et contra arē. xij. metha. ca. ij. horum inqt que sunt in eadem specie diuersa sunt pncipia nō specie. s qz singulariuz aliud tua materiā et spēs et mouens et mea. rōne autē vniuersali eadem. **S**i etiā sit eadem numero materiā a. et materiā b. s cum forma a. non possit educi de materiā a. quia materiā a. iam actu habz illam formam. pari ratione non poterit educi de materiā b. intelligatur per a. corpus christi et p b. panis. educatur forma corporis christi nō propter hoc materiā panis fieret materiā corporis sine conuertetur ia eam quia materiā quadam prioritate est prior forma fm aug. xij. confes. ca. xvj. esse vtiqz aliquid non formatum potest formari autem quod non est non potest. sic ergo est prior materiā. qd illud quod ex ea fit. **E**t i libro. xij. capitulo. xvij. cum aliud sit celi et terre materies. aliud celi et terre species. materiem quidem de nihilo omīno. mūdi autem speciem de informi materiā: simul tamen vtrūqz fecisti. **E**t fm illud. ij. methaphisice. in fundamēto nature non est aliquid distinctum zc. **E**t per rāōnem. quia ipsa materiā est eadem sub oppositis formis. forma at nō pōt sine ipa manē. **N**ūc at ad variatōez posterioris nō seq̄ variatio potis. nō s si hec foza recipiat i aliq̄ matia. seq̄

retur q̄ illa fieret ista. nam ibi non est nisi inductio forme in materia que prius eam nō habuit. materia autē transiens a p̄uātōne ad formā: non p̄pter hoc fit materia q̄ ipsa p̄ri^o n̄ fuit. Si intelligat̄ sc̄do mō q̄ quecunq; materia vt quid est eadem. hoc est eiusdem rōnis. ex hoc nō sequitur q̄ forma q̄ est in ista materia posset eadem numero siml̄ in esse illi. sed t̄mmodo q̄ aliqua eiusdem rōnis cum ea. hoc autē nō sufficit ad habendū intentū. Alteri^o q̄tum ad istuz articulum. dico q̄ dupl̄ potest intelligi p̄uersionem fieri in p̄existens. vno modo scilz in illud quod aliquando fuit sed nūc non manet. Alio modo in p̄existens. quo scilz p̄fuit et nūc in eodem esse manet. Et hoc sc̄dm adhuc dupl̄ ceter intelligitur. Vno modo q̄ manens simpliciter inesse p̄habito. tamen aliqua nouitate supaddita illi esse sit terminus noue p̄uersionis. puta q̄ ibi sit noua p̄sentia illius termini alicui. cui prius non fuit p̄sens. Alio modo q̄ ibi non sit aliqua nouitas nec in ip̄o esse nec in aliq̄ p̄o s̄liciori. **De istis tribus intellectibus p̄ ordinem est videndum.** Primus non habet aliquam difficultatez de termino p̄existente. hoc est quod aliquando p̄fuit q̄ de nō p̄existente. nisi istam si deus potest destructum idem numero repare. quod p̄cedit ab omnibus catholicis nec mirum quia non est ibi p̄tradictio. **De alio intellectu p̄existens. q̄d sc̄z in eodem esse manet. est amplior difficultas quia nulla mutationū de quib; loquit̄ p̄hs. v. p̄hsicorum videt̄ posse esse ad terminum p̄existente sic.** Prim^o autē intellectus subdiuisionis ē sc̄dm p̄ncipalis. qui videtur possibilis. quia ita videtur de facto ponendum in eukaristia. corpus em̄ xp̄i p̄habens et retinens idez esse simpliciter. p̄ istam p̄uersionem sit de nouo p̄sens speciei panis. Et consimiliter posset poni de quantitate conuertenda in p̄existens. quia non est aliqua repugnantia ex parte termini ad quem. **Contra ista arguit̄. primo cōtra illud q̄d dicitur de eukaristia 7 hoc sic fm̄ illud. aliquid est p̄ se terminus ad quem p̄uersionis fm̄ quod succedit termino a quo. sed p̄ se corpus succedit panis fm̄ istam p̄sentiam quam habet de nouo et non fm̄ esse substantiale. ergo est p̄ se terminus fm̄ q̄ habet illam p̄sentiam. vel fm̄ q̄ sit p̄sens. sed sic esse p̄sens non dicit formaliter substantiam nec aliquid substantiale. quia eadem substantia p̄ se manens nō fuit prius p̄sens et nūc est p̄sens q̄ p̄ se terminus ad quem p̄uersionis in eukaristia. non esset substantia. 7 per p̄ns ista p̄uersionis nō esset transubatio. quia transubatio est transitio vni^o substantie in aliam. **P̄terea arguitur p̄tra illud quod dicitur hoc esse possibile de quantitate. primo sic.** Ideo genitū est vbi prius corruptū fuit: quia ratio locandi que est quantitas manet eadez in vtroq; sic etiam in eukaristia. quod fuit ratio locandi panem manet idem in conuersione. et per hoc corpus christi quod est terminus cōuersionis potest poni ibi esse siue habere p̄sentiam talem: ergo per oppositum si non manet illud quod fuit in termino a quo ratio locandi: sequitur q̄ terminus ad quem non est ibi vel non habebit talem p̄sentiam. sed si quātitas p̄uertatur in aliquid. patz q̄ ratio locandi nō manet. quia quantitas fuit illa ratio locandi. **P̄terea si p̄ uersionem quātitatis in aliud. aliud fieret hic p̄ns: sequeret̄ q̄ illud esset hic tali mō essendi: quāli mō p̄uersum habuit h̄ p̄ns esse. sed p̄uersum q̄d ē quantitas fuit localit̄ circūscriptiue. termin^o ad quē p̄uersionis est hic localiter. ex q̄ videtur sequi duo impossibilia. Primo q̄ idem sit simul in duob; locis localiter p̄ntia p̄batur qz terminus q̄ sit hic localiter. potest manere in suo p̄prio loco localit̄. sicut corpus xp̄i nūc manet localit̄ in celo. conueniens autē q̄ idem sit simul in duob; locis localiter. videtur inferre multa impossibilia. puta q̄ idem simul moueret̄ 7 quiesceret. quia posset ibi moueri: et hic quiescere. Similiter q̄ idem simul calefieret 7 frigeret. si hic habeat app̄ximatū ignem ibi aquā. Similit̄ idem esset cōtinuum 7 nō p̄tinuum. si hic habeat diuidens p̄tem a toto 7 ibi non. Similiter idem erit simul mortuum 7 viuū si animal ibi habeat corruptiuū inferens mortem et h̄ nō****

habeat sed quecūq; necessaria et sufficientia ad salutem. Sc̄dm impossibile p̄ncipale sequens ex hoc. q̄ terminus cōuersionis sit hic localiter est istud. q̄ duo corpora possent esse simul in eodem loco. p̄ntia p̄batur. tum quia conuertatur istud in duo corpora qua ratione est hic localit̄ vnu 7 et aliud. tum quia p̄uertatur istud in aliquod maius. illud maius si sit hic localiter. pars erit cum parte. p̄sequens autē scilicet q̄ duo corpora sint simul: videtur arḡ. probare esse impossibile ex intentōne. iiii. p̄hsicorum. **Ad ista. ad p̄mum.** si terminus per se transubationis est substantia et fm̄ esse substantie vt arguitur. cum corpus fm̄ esse substantie non succedit panis. proprie loquendo de successione: quia et si habeat esse post esse panis: non tamen incipit habere illud esse de sinente pane. quod videtur necessarium ad hoc q̄ proprie diceret succedere ibi in esse. Alioq; posset dici sol succedere vermi corrupto. quia habet esse suū p̄ esse verm̄. **Reganda est ergo illa propositio fm̄ hoc. aliquid est p̄ se terminus ad quem fm̄ q̄d succedit termino a quo. quia fm̄ idem est prius et nūc manens. 7 per p̄sequens alteri p̄rie non succedens corpus xp̄i diceretur termin^o esse ad quem transubationis. et hoc ideo: quia illa non est productiva termini ad quem sed t̄mmodo conuersiua alteri^o in ip̄m. fm̄ autem illud eē non dicitur p̄rie succedere termino a quo sicut prius dictum ē. Possz tamen ista concedi q̄ fm̄ illud est nouitas in termino ad quem. fm̄ quod succedit termino a quo. accipiendo p̄rie succedere. et tūc concedi p̄t q̄ non esset hic nouitas in termino nisi fm̄ istā p̄sentiam fm̄ quam nūc vere et realiter est hic. et prius nō fuit hic dum substantia panis fuit hic. **Ad secundū dico q̄ nūc corpus xp̄i est vbi fuit panis. nec tamen quantitas que fuit panis formalis ratio essendi hic. est formalis ratio corpori xp̄i essendi hic. tum qz quātitas ista nō est formaliter in corpe xp̄i q̄ nec aliquid corpori xp̄i competit p̄ illaz vt per rōnem formalem. tum quia quantitas non p̄t esse formalis ratio locandi nisi circūscriptiue. quia illa ē ratio determinata ad illum modum locatōnis. quicq; ergo per quantitatē vt p̄ rōnem formalem locatur hoc circūscriptiue locat̄. corpus xp̄i non sic est p̄sens in sacramento patet. q̄ 7c. licet q̄ non maneret illud quod fuit cōuerso ratio formalis locandi: adhuc poterit deus terminum cōuersionis facere ibi p̄sentem vbi conuersum fuit. 7 quod adducitur de generato 7 corrupto. si concedetur eandem quantitatem manere. et ideo per illam generatum localiter esse vbi corruptum fuit. hoc non p̄cludit p̄positum: quia p̄ istam conuersionem non oportet terminum esse localit̄ vbi fuit ip̄m conuersum. imo est hic eodem modo essendi: quem tribuit sibi agens cōuertens aliud in ip̄sum. **Ad aliud. negari potest ista propositio. terminus est hic eodem modo essendi quo modo fuit hic illud quod conuersus est Instantia enim est. quia substantia panis que conuersa fuit: fuit hic localiter suo modo. sicut scilicet substantia panis potest esse alicubi localiter. quia pars sub quantitate fuit in parte loci 7 tota in toto. nec tamen substantia corporis christi in quam conuertitur. ē hic tali modo. imo tota ē vbiq;. non ergo sequit̄ q̄ terminus in quē p̄uertitur quātitas necessario sit hic localit̄. Si tamen daret̄ q̄ de^o posset conuertere quantitatem in illum terminum. et q̄ ille fieret hic localiter: alicui forte videretur q̄ illa que sequuntur ex hoc non sunt impossibilia simpliciter. sic scilz q̄ includant contradictionem que sola dicuntur esse impossibilia deo: apud quem non est impossibile omne vbiq; hoc est omnis conceptus possibilis in intellectu. qualis est omnis conceptus in quo non includuntur contradictoria. Cum ergo ex primo istozum quod est idem corpus eē siml̄ i locis duobus localiter inferunt multa que apparet impossibilia: per duas propositiones videtur probabiliter posse respondere. Prima est. forme priores ip̄o vbi: non variantur propter variationem ipsius vbi. quia propter variationem posterioris non variatur prius. ex qua propositione habetur q̄ idem habens duo vbi: non propter hoc variatur sc̄dm aliquam formam substantia******

lem. nec fm aliquam de genere quantitatis. vel qualita-
tis. quia forme istorum generum sunt simpliciter priores
ipso vbi. Secunda positio est ista. quamcumq; passionē
ad formam substantie. vel quantitatis. vel qualitatis. re-
cipiet idem corpus a duobus agentibus sibi in isto eodez
vbi apporimatis: illam et non aliam recipiet ab eisdez si-
bi in diuersis locis vel vbi apporimatis. Exemplum. si
hic circa lignuz apporimentur ignis et aqua. qualē trans-
mutatōnem facient circa illud lignum: eandem et non ali-
am facient circa idem lignum si habeat duo vbi. et in vno
apporinetur sibi ignis et in alio aqua. Illud probatur ex
prima propositōne precedente. quia in diuersis vbi nō va-
riatur forma absoluta que est simpliciter prior ipso vbi.
¶ Istas duas applicando soluantur que tanguntur in ar-
gumento et multa similia. Primum scilicet idem moueri
in hoc loco siue vbi et quiescere in alio vbi: non sunt repu-
gnantia. sicut nec habere hoc vbi et illud. quia ista duo. s.
moueri et quiescere fm vbi: sunt posteriora ipso vbi. ideo
possunt variari fm variatōnem in illo priore. Secunduz
de calefieri et frigesieri soluit p scdaz. ppositionez. n̄ ei alr
calefieret et frigesieret existens in duobus vbi: q̄ existens
in vno vbi in quo haberet ista duo agentia apporimata. et
sicut tunc si alterum agentium simpliciter vinceret virtu-
tem reliqui agentis. illud assimilaret sibi passum. et impe-
diret reliquum quod esset minoris virtutis assimilare sibi
passum. si autem essent aliquo modo equalia in virtute.
alterarent passum quasi ad quoddam medium inter duo
extrema. sic etiaz nunc quando ponitur idem in duobus
vbi. Tercium de continuitate soluitur p idem. quia si a-
gens soluens continuitatem vinceret virtutem conserva-
tis continuitatem absolute. continuitas esset diuisa vtro-
biq; non tamen vt ab aliquo vtrobiq;. sicut respondetur
de corpore xpi in p̄ide quando idem corpus fuit diuisuz
in cruce. Quartuz similiter vel facilius soluitur. quia for-
ma substantialis si virtute alicuius agentis circa illud i
vno loco separetur a materia simpliciter: nusq; esset vnita
eidē materie. vt diceretur de corpore xpi quando fuit mor-
tuum in cruce: non fuit vinum in eukaristia. ¶ Secundū
pncipale quod inferitur tanq; inconueniens scz duo corpo-
ra posse esse simul. diceretur non esse inconueniens. nec i-
possibile. quia contradictio non apparet cum vnitas loci
non sit formaliter vnitas corporis. sed corpus habet pro-
prium vnitatem intrinsecam cui accidentaliter aduenit eē
in vno loco. ergo nō sequitur. quodcumq; corpus est. in b̄
eodem loco est idem corpus. nec simultas variat vnitatez
corporis vel loci. ¶ Ad auctoritatem azel. iij. pbisicorum.
dici potest. q̄ probatio sua ad hoc procedit q̄ virtute pro-
pria vel nature create propter sui limitationez non potest
idem corpus esse in diuersis locis adequatis. sed de virtu-
te diuina illimitata non concludit. ¶ Tercius intellectus
pncipalis scz q̄ aliquid manens in eodem esse quod iaz
prius habuit nulla oino nouitate facta circa ipsuz potest
esse terminus noue conuersionis. declaratur esse possibil
hoc modo. quando deus conseruat creaturam. terminus
illius p̄seruatōnis non est aliquid nouum sed idem et fm
idem esse quod prius habuit. nō q̄ requirit p̄seruatō actio
vel passio nouitatem in termino. q̄ nec conuersio. p̄ntia de-
claratur ex hoc. q̄ sicut deus volens hoc habere esse qua-
si post idem esse p̄seruat illud. sic volens illud habere esse
post esse illius. p̄uertit illud in istud. q̄ facit esse istius et
si non p̄prie tamen aliquo modo succedere ipsi esse illius.
non requirit autem ad hoc q̄ illud sit terminus actionis
quod simplr et p̄prie succedit alteri scz tanq; nouuz. sicut
p̄ in p̄seruatōne. Scdm hoc diceret. q̄ sicut de eodē vel.
le creat illud inq̄ntum vult hoc esse post nō esse: et cōseruat
illud inq̄ntuz vult hoc esse quasi post idem esse: sic eodem
velle p̄uertit aliud in illud. quia vult illud esse post istud.
¶ Si arguit quō potest illud esse terminus p̄uersiōis po-
sitiue. si p̄ eam non accipiat aliquod esse. cū etiam in diui-
nis illud quod est terminus actōnis accipiat esse per illaz
actionem. Diceretur. q̄ non oportet omnem terminum

actionis positiue habere esse acceptum per illam actōem
nisi vel simpliciter vel in ordine ad aliquod aliud. et sic ter-
minus conuersionis potest dici accipere esse in ordine ad
conuersum. inquantuz deus vult illud esse post illud. Ali-
ter diceretur q̄ actio positiua vel est productiua termini
simpliciter vel equiuallenter. et ista conuersio secundo mo-
do est productiua. quia q̄ntum est ex parte sua. ipsa suffice-
ret ad hoc q̄ terminus acciperet esse per eam. sed si non ac-
cipit esse: hoc ideo est quia iam p̄habet illud esse. ¶ Con-
tra istam declarationem arguitur. quia fm hoc posset di-
ci deum quicquid adnihilat conuerrere in solem. q̄ vult
solem manere in suo esse: post esse illius adnihilati sicut b̄
p̄existens manet post esse illius conuersi. ¶ Aliter pōt
declarari possibilitas illius intellectus. et hoc sic. q̄ po-
test esse terminus conuersionis concomitante ipsum aliq̄
posteriorē quod non includitur in per se termino ipsius.
illo circumscripto potest esse terminus eiusdem hoc patz.
quia vt prius est terminus conuersionis. et a priore vt p̄n^o
potest circumscribi posterior. nunc autem substantia cor-
poris xpi est p̄ se terminus transubstantiationis. licet con-
comitetur presentia illa qua d̄ nouo est p̄sens speciei pa-
nis. sicut declaratum fuit exponendo intellectum precedē-
tem. ergo sine tali presentia et quacumq; nouitate alicui^o
posterioris ipso esse corporis: posset corpus esse terminus
conuersionis.

De tercio pncipali tenetur

communiter q̄ in conuersione totali non est adnihilatio
termini a quo. ¶ Una opinio deducit ex hoc. q̄ post conuer-
sionem: panis non est nihil. et probatur p̄ntia. quia si esset
nihil. oporteret dicere q̄ esset adnihilatum. et ultra dedu-
cit. si non est nihil. est aliquid. non autem est quod p̄fuit
quia illud conuersum est. nec aliquid extra terminum ad-
quem. patet discurrendo. ergo post conuersionez est illud
in quod conuersum est. vt sic verum sit dicere: quod p̄fuit
it panis est corpus xpi. ¶ Aut si ista negaretur necessario
ē dare q̄ aliquitas corporis sit eius quod fuit panis. ¶ Cō-
tra illud quod ipse addit q̄ panis post conuersionem non
est nihil b̄ aliquid sic q̄ aliquitas corporis sit eius quod
fuit panis. potest argui primo sic. quod nullo modo aliter
se habet in se post conuersionem q̄ prius se habuit. nec a-
liquid in se aliter habet: non habet aliquam aliquitatem
quam prius non habuit. corpus xpi nullo modo se habet
in se aliter post conuersionem q̄ ante. sed ante conuersio-
nem panis non habuit in se aliquitatem panis. nec aliq̄-
tas corporis erat aliquitas panis. ergo nec post conuersio-
nem. ¶ Preterea esse termini ad quez conuersionis requi-
rit non esse termini a quo. patet si termini sint oppositi cū
esse vnus oppositi excludat esse alterius oppositi. ergo ter-
minus ad quem conuersionis vt talis. non habet in se en-
titatem vel aliquitatem termini a quo. ¶ Aliter d̄ quod
non adnihilatur quia manet in potentia i materia corpo-
ris xpi. ¶ Cōtra hoc arguitur. q̄ tunc nō posset deus ad-
nihilare aliquod materiale nisi simul adnihilaret omnia
materialia. q̄ quocumq; materiali non adnihilato semp
in materia eius manet in potentia quodcumq; materiale
¶ Preterea. vbi totum transit in totum. ibi nō manet ma-
teria termini a quo. cū ergo in transmutationibus que re-
quirunt materiam. materia manens sit illa que fuit cor-
rupti. ergo etc. ¶ Aliter dicitur q̄ sicut fm aresto. v. pbi-
sicorum. transmutatio naturalis aliqua est a non subie-
cto in subiectum. et illa est generatio. aliqua econtra. vt
corruptio. aliqua a subiecto in subiectum vt alteratio. et
generaliter motus proprie dictus. sic in transmutatione
supernaturali aliqua est versio a non subiecto in subiectū
vt creatio. aliqua econuerso vt adnihilatio. et aliqua a sub-
iecto in subiectum vt conuersio totalis vnus positiui i ali-
ud. non est ergo ista conuersio adnihilatio. quia habet p̄
se ēminū positiuū. ¶ Cōt̄ b̄. lz sint duo termi positiui. in
p̄comitantē duo termini negatiui. sicut q̄n concurrunt ge-

neratio et corruptio coiter in naturalibus sunt duo termini negativi concomitantes duos terminos positivos. sicut esse aque corrumpende concomitatur non esse ignis generandi. et esse ignis pcomitatur non esse aque. Consimiliter in proposito, esse panis pcomitatur non esse corporis xpi. et esse corporis concomitatur non esse panis. Tunc arguitur. mutatio dicitur esse creatio vel adnihilatio ex per se terminis eius non autem ex concomitantibus per se terminos. sicut generatio non est per se creatio propter hoc quod terminus per se a quo non est nihil sed privatio. et consimiliter est de per se termino ad quem corruptionis. Cuius ergo comparando per se terminos huius conversionis qui sunt esse panis et non esse panis. cum illud non esse sit totale non esse quia nihil panis manet: sequeret quod ipsa destructio per se considerata sit adnihilatio. **A**lter potest dici et deduci ad propositum illud exemplum de corruptione ubi non tamen per accidens terminat aliquod positivum. quod scilicet est per se terminus generationis concomitantis: sed cuius corruptio sit destructio partialis. scilicet totius non nisi secundum formam ibi relinquitur altera pars compositi. scilicet materia. per se ergo corruptio non est adnihilatio. quia aliquid corrupti manet. Sed si ista esset precisa ratio: tunc forma videretur adnihilari. quia nihil eius remaneret. Similiter illud manens non est per se terminus corruptionis ad quem. Ideo magis adhuc distinguitur per se corruptio ab adnihilatione per suum per se terminum. quia ille non est nihil siue negatio absoluta. sed est negatio in apto nato siue privatio. et pro tanto etiam forma posset dici non adnihilari. quia ei succedit pro termino non nihil. sed privatio illius forme. Adhuc si utraque istarum rationum deficeret. puta si deus subito converteret totum ignem in totam aquam. non manente eodem subiecto communi: adhuc non esset adnihilatio. quia terminus ad quem destructionis ignis. etsi non sit proprie privatio forme ignis: tamen non est negatio extra genus. sed est negatio ut includatur in forma opposita positiva. negatio autem in genere non potest esse terminus ad quem adnihilationis. sicut nec talis negatio potest esse terminus a quo creationis. In proposito igitur due prime rationes non inveniuntur. quia nec aliquid termini a quo manet. nec forme eius succedit privatio ipsius proprie loquendo. quia non in eodem susceptivo: tertia tamen ratio inveniuntur. quia destructione panis terminat negatio esse panis. non extra genus: sed ut includitur in esse termini ad quem. **S**ed contra hoc arguitur. quia terminus destructionis accidit et sit terminus alius ad quem positivus. ergo quod alius esset ista destructio si non esset terminus positivus concomitans: talis est modo quantum ad per se rationem destructionis. non ergo prohibetur esse adnihilatio per hoc quod terminus positivus concomitatur. **D**iceretur autem hic quod negatio extra genus. et negatio in genere absoluta tamen. et negatio que dicitur privatio. non differunt formaliter secundum rationem negationis. et tamen sic distinguuntur quod alienius mutationis unum est per se terminus et non aliud. ut patet de corruptione. ita negatio ut includitur in termino positivo succedente est hic per se terminus. **A**d argumentum principale. aliquid esse commune terminis potest esse dupliciter. vel communitate reali. sicut materia que est commune substratum utriusque termino in corruptione. hoc modo non oportet in conversione totali aliquid esse commune terminis. immo tale commune repugnat conversioni totali. Alio modo potest intelligi commune communitate rationis. puta quod uterque terminus contineatur sub ente. et hoc sufficit ad excludendum rationem creationis et adnihilationis. quia in illis alter terminus non continetur sub ente. et hoc modo diceretur quod iste species et illud preteritis in quod converterent haberent aliquid commune. Alii posset poni aliquid commune terminis non essentialiter. sed communis habitudo ad idem agens. quia potentie agentis eodem modo subiacet uterque terminus conversionis. et hoc etiam sufficit ad excludendum adnihilationem. quia nihil proprie non subiacet potentie agentis. cum non sit aliqd causabi-

le. **A**rgumentum in oppositum probat quod natura potest convertere aliquid in aliud conversione totali. et ita non requirit subiectum commune. quod manifeste est inconveniens in quacunque transmutatione naturali secundum philosophum. ideo ad illud argumentum dicendum est. quod agens naturale potest omnem transmutationem illam et solum causare circa istas species: que transmutatio potest hic habere subiectum transmutabile. nulla autem transmutatio substantialis habet hic subiectum transmutabile. quia nulla est hic substantia. nec composita nec materia. ideo agens naturale non potest hic transmutationem substantialem causare sed accidentalem in qua sufficit quantitas pro subiecto. In illo ergo nunc in quo actione agentis naturalis eucharistia habet primo non esse. cuius natura nihil corrumpat nisi aliquid impossibile producendo: produceret virtute nature quoddam compositum per accidens. scilicet quantum quale qualitate impossibile eucharistie que corrumpitur et istius compositi subiectum presuit. et forma inducta est ab agente creato habente eam in virtute sua activa. **S**ed nunquid tunc producit aliqua substantia? **R**espondeo. non actione nature. quia non habet passum de quo producat substantiam. si ergo tunc substantia producat hoc est actione dei qui disposuit nullum accidens esse sine subiecto: nisi in eucharistia manente. et ideo illa destructa deus producit substantiam compositam que nata est affici illis accidentibus causatis per agens naturale. nec illa substantia nova requiritur propter actionem nature. imo actionem illam sequitur ordine nature. nec necessario: quia deus posset non producere substantiam illam. sed sequitur ordine dispositionis divine. **D**e ipsa autem definitione eucharistie dupliciter est opinio. una que videtur esse Innocentio. de officio missae parte tertia. ubi dicit. quod quibus species manent que possent afficere substantiam panis et vini si essent ibi: si tamen tanta fuerat alteratio circa species quod panis eis affectus non esset conveniens nutrimentum: desinit esse eucharistia. et in eodem instanti actione divina fiet ibi nova substantia que nata est affici illa qualitate. **S**ed autem est substantia panis. et tunc illa manet ulterius in alteratione usque ad instans generationis nove substantie. et illam generat natura corrumpendo illam substantiam oppositam quam potentia divina reduxit. **A**lia est opinio. quod manet quantum diu manent qualitates que possent afficere eam diversam. igitur ipsa sic affecta non esset conveniens nutrimentum. non ergo desinit esse eucharistia nisi quando desinet ipsa substantia panis. **E**t secundum hoc esset dicendum. quod in illo instanti corruptionis species est ibi sua nova sed non panis. quia illa non esset nata affici qualitatibus impossibilibus panis iam inductis. **S**ed talis est illa sua nova quale natura generaret de pane corrupto. si substantia panis ibi fuisset.

Questio. xj.

Hoc tertium sic procedit. arguitur quod deus non potest facere quod manente corpore et loco. corpus non habeat ubi in loco. quia non potest manere extrema quando maneat relatio media. sic non potest esse duo alba quando sint filia. corpus et locus videtur esse extrema in eis quod ipsum ubi est quasi bitudo media. secundum illud. vii. principiorum. ubi est circumscriptione corporis a circumscriptione loci procedens. **C**ontra. sic se habent corpus et locus ad ubi: sic actum et passivum ad actionem et passionem. nunc autem deus potest facere quod manente actu et passivo non sit in eis illa actio et passio. ergo tunc maior probatur. quia ita videtur ubi bitudo media in eis locum et corpus: sic actio et passio inter agens et patiens. **M**inor probatur. quia sic habet deus. iii. Tres pueros in fornace missos ignis non consumpsit. et tamen fuit actus quod flamma erupes interfecit eos quod miserunt eos in fornacem et corpora eorum erant passiva: quia non est visibile quod tunc habuerunt deum impassibilitatis.

Ista questio potest habere duplicem intellectum. unum de corpore et loco in omni. alium de corpore et loco determinato. et uterque potest subdividui. **E**t ideo

sunt hic quatuor declaranda. Primo si corpi in pñi repugnet
 non hñe vbi. posito loco in pñi. Secundo si repugnet loco in
 pñi esse sine vbi siue n̄ circūscribē. et h̄ posito corpe in pñi.
 Tercio si possibile sit h̄ corpe et h̄ loco manētibz h̄ h̄ cor-
 pore huic loco n̄ pñte: q̄ h̄ corpus n̄ habeat h̄ vbi. Quar-
 to si h̄ corpe et h̄ loco manentibz. et h̄ corpe huic loco pre-
 sente: possibile eēt h̄ corpe n̄ hñe h̄ vbi. **De primo dico.**
 q̄ nō includit p̄radictōz corpus esse sine corpe aliq̄ cōti-
 nente. et p̄ pñs sine vbi. imo ita est de p̄mo celo quod nō
 h̄ corpus p̄tinens. posito etiā q̄ essz locus nō tñ gēuqz
 h̄ aliqz capax h̄ corpis. nō essz adhuc p̄radictio: q̄ hoc
 corpus n̄ hñet vbi. Rō p̄mi est. quia n̄ est p̄radictio abso-
 lutū manere absqz respectu ad illud quod n̄ est prius eo.
 vel saltez quod nec est prius nec simul natura cum ipso.
 nūc aut̄ locus nec est prius natura corpe nec simul. imo
 videt̄ posterius corpe. § 7c. Et h̄ pōt accipi rō secundū.
Contra illud. corpe p̄ se p̄petit esse in loco. ita q̄ cor-
 poreitas est p̄ se ratio essendi in loco. h̄ p̄radictio est rati-
 onez formalez esse: nisi illud sit cuius est ratio formalis.
Preterea. corpus locatū dependet a locante. § illa ha-
 bitudo locati ad locans est habitudo quedā dependētie.
 h̄ absolutum nō pōt esse sine dependētia p̄pria quam na-
 tum est habere. **Preterea** p̄tra illud quod dicit̄ de pri-
 mo celo arguit̄. quia illud corpus si moueat̄: nō est dare
 quo motu moueret̄ nisi locali. h̄ moueri localit̄ requirit̄ eē
 in loco. quia moueri localit̄ est aliter se hñe in loco nūc q̄
 prius. **Si dicit̄ q̄ celuz gescit̄:** sequit̄ gēte opposita illi
 motui quē natū est hñe. et ita quiescit̄ localit̄. et tūc p̄posi-
 tum. **Ad primū pōt dici.** q̄ dimensio est rō fundamen-
 talis p̄ma respectu vbi. et si sic intelligeret̄ ratio forma-
 lis: bñ pōt talis ratio formalis separi ab illo respectu cō-
 dicit̄ eē rō. et h̄ intelligendo in actu lz n̄ separet̄ ab aptitu-
 dine vel potentia ad illud. **Exemplū.** albedo ē isto modo
 ratio eēndi sise. et tñ nō est p̄radictio q̄ sit sine similitu-
 dine actuali. **Contra.** si dimensio est p̄pria rō fundamen-
 talis respectu passiue locatōis. saltez ista erit p̄ se secūdo
 mō est nō p̄mo mō corpe locat̄. sicut color videt̄. h̄ i p̄po-
 sitione p̄ se secūdo mō cū sit nēcia simplr: subiectū n̄ p̄t eē
 sine p̄dicato. **Rñdeo** q̄ corporeitas est rō fundamen-
 talis respectu hui⁹ q̄ est esse locabile. et respectu hui⁹ etiā
 q̄ est locari. p̄pria quidez et p̄ma vtriusqz. quia cui⁹ est
 potētia eius est et actus. h̄ respectu primi est rō necessaria
 respectu secūdi rō nō nēcia. qz aptitudo est intrinseca per
 istaz rōnem etiā precise acceptaz. h̄ illud ad quod est ap-
 titudo nō inest actualiter nisi p̄ agens reducēs aptitudi-
 nem ad actū. negandum est igit̄ quod assumit̄. s. hanc esse
 p̄ se secūdo modo. corpe locat̄. lz p̄cedendū sit hanc esse p̄
 se. corpus est locabile. **Exempluz** hui⁹. hec est p̄ se secū-
 do mō. homo ē risibilis. hec aut̄ p̄tingēs. hō ridet̄. **Ad**
 scdm̄ illa dependētia q̄ est locati ad locans nō est simpliciter
 nēcia ex pte ei⁹ quod dicit̄ depēdere. sic ē depēdētia cau-
 sati ad causā. h̄ est depēdētia aliq̄lis tanq̄ ad illud qd̄ na-
 tū est p̄seruare rem in sua dispositōne naturali. corpe qd̄
 naturale in suo loco naturali natū ē sic p̄seruari. sine tñ
 rali p̄seruāte pōt absolute esse. **Ad terciū pōt dici.** q̄ si
 mouet̄: mouet̄ fm̄ locare: nō fm̄ locari. qz nūc aliē corpe
 p̄tentū q̄ prius locauit. h̄ nō aliter locat̄. qz n̄ locat̄. et isto
 mō intelligit̄ dictum **Auerro.** q̄ celū est in loco p̄ centrū.
 qa suū eē in loco ē locare locabile firum i loco. **Si q̄ra**
 tur de isto locare ad qd̄ gen⁹ p̄tinet: vt sic motus ille dice-
 ret̄ eē in illo genē: n̄ ad gen⁹ vbi. qz vbi ē circūscriptō pas-
 siua. n̄ ad aliqd̄ aliud gen⁹. tum qz mot⁹ eēt i pl̄bz gene-
 ribz q̄ pōt p̄bus. v. p̄hy. tum qz discurredo n̄ inueit̄ ad
 qd̄ gen⁹ aliud p̄tineat. **Preterea.** sicut celū pōt circu-
 lare lz nō p̄tineat a corpore. sic pōt circulare lz n̄ p̄tineat
 corpus. puta si esset idēz corpus p̄tinuū et spericuū. igit̄ il-
 la forma fluens fm̄ quaz ē p̄ se motus circulatōis: posset
 p̄ se esse sine respectu tam ad p̄tinēs q̄ ad p̄tentū. et ita est
 forma mere absoluta. **Rñsionez** quere.

De secūdo articulo dico. q̄

non apparet p̄radictio suspiciem concuam esse sine re-
 spectu ad aliud corpus vt p̄tentum. esto etiā q̄ aliud cor-
 pus sit q̄ esset sic natum contineri. vt prius argutum est
 de respectu locatōis passiue. ita potest hic argui de loca-
 tione actiua. **Item** confirmat̄. quia celum est incorrupti-
 bile et lz elemēta fm̄ se tota sint incorruptibilia fm̄ p̄hm̄
 nō tamen eo modo sunt incorruptibilia quo celum. quia
 forma elementi cum sit eiusdez ratōnis in toto et in pte:
 nō est formalis ratio incorruptibilitatis. in toto sic nec i
 parte. et lz non sit aliqua causa naturalis corruptiua to-
 tius elementi sicut p̄tis: tamen istam possibilitatem in-
 trinsecam reduci ad actum nō est ita impossibile sicut ce-
 lum corrumpi. **Aut** saltez fm̄ theologos possibile est deū
 elemēta adnihilare. que (quantum est ex formis suis)
 sunt corruptibilia. lz non adnihilat celum quod fm̄ for-
 mam suaz est incorruptibile. quia in conseruando prius
 et magis necessarium non requirit̄ tanq̄ mediū aliquod
 minus necessarium conseruari. **Absolute** igit̄ potest ad-
 nihilare elemēta et nihil innouare circa esse celi. hoc po-
 sito. latera celi non concurrerent in instanti. quia natu-
 ra non potest facere talem translationem in instanti. re-
 manere igitur potest superficies concua celi et tamen n̄
 continens aliquod corpus. **Contra ista.** Vacuum esse
 est impossibile simpliciter. vt probat **Aristo.** iij. p̄hy. i.
 corum. sed si superficies concua esset sine corpore: esset
 vacuum. igitur et. **Ad** probationem maioris vna ratio
 philosophi in. c. de loco. p̄tra ponentes locum esse spaciū
 est ista. quia tūc infiniti vtiqz essent loci. et subdit ad pro-
 bationez istius consequētie. distante. n. aere et aqua idēz
 faciunt omnes partes in toto quod omnis aqua in vase.
Preterea. inter latera vacui nihil est medium. sed fm̄
 p̄hm̄. v. p̄hy. corum. illa sunt simul quorum nihil est me-
 diū. si igit̄ esset vacuum latera essent simul et nō simul.
Preterea. in tempe est contradictō duo instantia esse
 distantia et non esse tempus medium. igit̄ pari ratione i
 loco p̄radictio est duo esse localit̄ distantia et nō esse cor-
 pus mediū. **Ad primū.** ista p̄ratio p̄sequentie fm̄ phi-
 losophū multipl̄ exponit̄. h̄ qualitercūqz p̄ntia declareē
 nō tenet. nisi ponēdo vacuū esse spaciū actu dimensiona-
 tum. lz n̄ habeat qualitates naturales. q̄ dicit̄. n. pōt̄ ibi
 dimensio in actu. semp̄ remanet rō fm̄ p̄hm̄: quare n̄ p̄pa-
 tit̄ secū aliud corpe nisi vnū diuidat̄ altēz. h̄ vacuū illud
 qd̄ pōt̄ possibile deo i isto mēbro n̄ ē aliqd̄ spaciū hñs di-
 mēsiōes positiuas. h̄ tñ modo ē ibi possibilitas ad tātas
 dimēsiōes positiuas cū carētia cuiuscūqz dimēsiōis i a-
 ctu. et h̄ mō p̄t̄ dici de oibz rōnibz p̄hi ibi posit̄is. q̄ p̄ce-
 dūt p̄ vacuū vno mō. imaginādo. s. q̄ sit spaciū actu di-
 mēsiōnātū sine corpe. et ita nihil p̄cludūt p̄ intellectū q̄ cō-
 cedit̄ deo eē possibile. **Ad scdm̄ dico.** q̄ mediū p̄t̄ intel-
 ligi vel positū et actuale. vel p̄uatū et potētiāle. et vtroqz
 mō dz̄ itelligi nullū eē mediū corpe q̄ tagūt se et q̄ sunt sil-
 latera at̄ vacui etsi n̄ habeāt mediū p̄mo mō: hñt̄ tñ me-
 diū scdm̄ mō. qz inē ea possz tātū corpe intercipi quātūz ē
 illd̄ corpe qd̄ intercipit̄. qñ spaciū ē actu plēnū. est ibi igit̄
 mediū potētiāle. et seq̄ ex h̄ q̄ ē ibi mediū p̄uatū sine p̄-
 uatiue. qz carēs tāto medio quātū possz intercipi inter illa
 extrema. **Ad terciū dicit̄ q̄** nullo motu ex nte possz esse
 ges aliq̄ et p̄prie accepta. qz nullo corpe moto possz aliqd̄
 corpe vniformit̄ se hñe. et cū h̄ eē aptū natū alr et alr se ha-
 bere. sic corpe bñ possz vniformit̄ se hñe i sua dispositōe.
 lz nullū corpe aliē se hñet. qz n̄ optet q̄ aliq̄ corpa i iferno
 aliē se hñant ad h̄ vt bñ vniformit̄ se hñant. nec aliq̄ alia
 corpa ponūt̄ tūc foza mouēda. huic est vniformi dispositi-
 oni corndz̄ p̄pria mēsurā q̄ ē tps. int̄ e⁹ q̄ cūqz duo istātia
 imaginata possz tāt̄ flux⁹ siue mot⁹ intercipi. et ita si tps
 dz̄ mēsurā mot⁹ siue flux⁹. illa vniformis exntia hēbit tps
 lz n̄ vniformit̄ actuale positū h̄ potētiāle et p̄uatū. vñ in-
 tellectus habens noticiam temporis actualis et positū
 applicando eam ad istā durationez vniformē. p̄t̄ p̄gnosce-

re quātitatē ipsius. s. q. tantā haberet positivē si eēt tēpus positivū. sicut est in pposito de distātia i loco positivā z p uatiua. sic mora p uatiua mēsurat ptes alic' successiuas. sic dimētio p uatiua mēsurat ptes pmanētes. z h' qz p uatio equat habitū suo mō. In illō argumētū pōt adduci p pposito pfirmādo. z h' sic. Possibile ē distātiā ali quā eēt inter aliq' qm tps. lz n' sit int' illa tps positū in t' mediuū. h' est positivā mēsurā motus. h' sufficit q' sit tēpus potētiāle vel p uatiue acceptū. ad h' ut sit distātia inter illa tps fm quas h' dicit' eēt posterius vel prius eo. igit' a sili' de loco z distātia locali. **S**i arguit' q' h' distātia nō pōt eēt nisi sit aliqd' in q' sit illa distātia. z hoc nihil est qz nullū mediuū. Pōt dicit' q' distātia formaliter importat respectū inter extrema. respectus aut' ē i vno extremo z ad aliud sicut ad terminū. hic aut' ē dare utrūq' terminū positivū lz nō sit mediuū positivū. z si ex solo primo istoz dicit' habitudo positivā. posset pcedi q' h' eēt distātia positivā. h' si ultra h' requirāt q' mediuū sit positivū. tūc saltez saluat' ppositum. qz hic est distātia p uatiua z positivā potētiālis. h' nō actualis.

De tercio patet q' si hoc cor

pus nō sit huic loco p'sens. nō circumscribit' isto loco. igit' nō h'z vbi in h' loco. si etiā n' ē huic loco p'sens: fm curius nature est in alio loco. z fm naturā n' pōt simul h're duo vbi. q' nō h'z h' vbi. z tñ iste locus manet. qz manet h' vltimū corpis p'tinētis. z h' p'z in secūdo articulo. **C**ontra hoc. locus importat rōnez p'tinētis quia superficies abso luta circūscripta rōne p'tinentis nō h'z rōnez loci. nūc aut' rez p'tinere cū dicat' respectū nō videt' manere nisi sit ad eundez terminū. igit' qn' p'tinet aliud z aliud. nō videtur manere idez locus. h' qn' corpus n' est p'sens huic loco. n' est idez p'tentū. **R**ūdeo. quarto p'hy. vult p'hs q' idem locus maneat succedētib' sibi binuicē corpib'. ex hoc p'tz q' nō est aliud locus si aliud locatū p'tineat. qn' igit' arguit' de relatōne p'tinētis ad p'tentū: pcedi pōt q' locus vltra superficies addit' relatōez p'tinētis. ut intelligit' p' illud qd' dicit' in diffinitōne vltimū p'tinētis. h' est. primū z immediatū p'tinens. z tunc p'nter dicendū est. vel q' variatō p'tentō nō variat' relatō in alio extremo. z hoc eodez mō quo respicit illud extremū. quia respicit p' extremo p se: p'tentum in cōmuni z nō h' signatū. **E**l pōt dicit' q' variatō cōtento variat' relatō ipsa cōmōdens. z illa est aliud z aliud p'tinere respectu alterius z alterius p'tenti. h' n' variat' extremū relatū. qz idez est p'tinens z ita idez locus. **E**x' plum huic. corpus h'ns albedinez. si fm eam est sile mult' tis. multas h'z similitudines. quia similitudo numeratur termino numerato. h' tñ ipm nō est multa similia h' vnuz simile. sicut habens multas sciētias est vnū sciens. qz cōcretū nō numerat' ad solaz numeratōez forme. h' optet q' cū hoc sit numeratio suppositi h'ntis formā.

De quarto videtur q' possz

esse ibi triplex intellectus. prim' q' h' corpus mō quātitatiuo sit p'sens huic loco sine alio corpe sic p'ntē. **A**li' intellectus. q' simul cū alio presente sit h' modo p'ns. **T**er' cius intellectus. q' sine modo quātitatiuo sit huic loco p'sens. **D**e primo planū videt' q' talis p'sentia nō pōt esse sine vbi. sicut nō pōt poni sine circūscriptōne passiva corpis a loco. qz circūscriptio illa nō videt' aliqd' ponere vltra h' q' est corpus esse p'sens huic loco mō quātitatiuo. s. tanq' coextensuz z cōmensuratū. **S**ed h' ē dubiū quia illa circūscriptio vel p'ntia nō videt' dicere aliqd' nisi respectū formaliter. z p' p'ns ipm vbi nihil eēt formalit' nisi respectus. h' p'sequens videt' falsuz. qz fm p'hum. v. z vij. p'hy. ad relatōez n' est p se motus. h' fm p'uz. v. p'hy. motus est p se i genere vbi. **S**i dicit' q' vbi p se importat z absolutū z respectū. z p' illud absolutū quod importat distinguit' ab alijs generib' que similit' importat respectus. h' determinatos p determinata fundamēta. **C**ontra. absolutū z respectus nō faciūt p se vnū pceptum. sed

cuiuscūq' generis est pceptus p se vnus. q' zc. nec absolutum per se p'rabit respectum ad tale genus vel ad talem speciem in tali genere. ppter idem mediuū. quia nō facit p se vnū pceptum cū illo. **S**imiliter ex eodez medio pōt argui vltorius. quia accipiāt vterq' istoz conceptū per se. vterq' si est cōmūnis est dicibilis de pluribus in quid q' vtrobiq' ascendendo status est ad vnū conceptū cōmū nissimū p se dicibilem de pluribus. z tunc in vtroq' processu stabitur ad conceptum p'prij generis in illo processu.

Hic dicit' pōt. q' si fm coiter dicta saluanda sit distinctio decem generū. z p' p'sequens sex genera vltima nō p'tineat' tur sub genere relationis: cum non appareat q' importet formas absolutas: nec simul important absolutū z respectum: ut argutum est. p'sequens est dicere q' sunt essentia liter respectus. nec tamen de genere relatōnis. igit' optet distinguere inter respectum z respectū etiam distinctōne fm genus. **P**otest aut' distinctio respectū quos important ista sex genera ab illo respectu qui p'prie dicit' relatō que ē quartū genus. accipi ex illo dicto cōi. quo dicit' respectus de genere relationis esse respectus intrinsecus aduenientes. respectus aut' illoz sex generez extrinsec' aduenientes. hoc potest intelligi sic. nullus respectus sic intrinsece aduenit absoluto: q' cōueniat ei fm se siue ad se. quia tūc non esset respectus. de rōne. n. respectus ē q' sit vnus ad alterum. ille igitur respectus dicit' intrinsecus adueniens qui necessario consequit' fundamentuz posito termino. quia non potest esse respectus magis intrinsec' absoluto. z per oppositum ille est extrinsecus adueniens qui non necessario consequitur fundamentū etiaz posito termino. **S**i ista sint vera: responderi potest ad illaz auctoritatem p'hi. v. p'hycoz. q' negat motum ad relatōne p'prie dictam que p'tinet ad quartum genus. nō aut' ad quēcunq' respectum p'tinentem ad aliquod sex generum. immo concedit' ibi motum esse in vbi. qui cōmūnter nō dicit' esse motus ad formam absolutam. quia vbi ut videtur nō est forma absoluta. sed respectus corpis contenti ad locum p'tinentes. **R**ō aut' dicit' relatōnis ab alijs respectib' in non terminando motū videt' esse. quia ex quo relatō necessario consequit' extrema posita. nūq' potest ipsa acquiri per se: s' tñ modo p' accūs. alio scilz absoluto acq'isito in altero relatorum. z talia que nō acq'isunt nisi p' accidens alio acq'isito negat p'hs in. v. p'hy. per se terminare motū. respectus aut' nō necessario p'sequēs extrema. potest habere p'p'iam nouitatez absq' nouitate vnus vel alterius extremi. z ideo potest habere p'p'iam acquisitionez. nam ita videt' esse de vbi. quia pōt de' conseruare idez locabile z eundez locum. z tñ nō manebit eadez circūscriptio. quia corpus est absens ab illo loco. z hoc etiam potest natura facere. ponendo aliud corpus p'sens illi loco. nō igit' ista extrema locū z locabile necōio consequit' ipm vbi. z ideo potest esse nouū nouitate p'p'ia z acquiri corpori nullo absoluto acq'isito nec corpori nec ipi loco. **S**i si querat'. quō potest acq'isito respectus esse successiua nisi successio ponat' in aliq' absoluto: **D**icere q' corpus successiue fm ptem aliā z aliaz sit p'ns eidez p'ti loci: sicut corpus fm eandez p'tez sit successiue p'ns aliq' z aliq' parti loci. ita q' taz ex diuisibilitate corp'is q' loci sequit' diuisibilitas circūscriptōnis corp'is a loco. z diuisibilitas successiua qn' pars post ptem acq'ritur. nō est q' diuisibilitas in respectu sine diuisibilitate in absoluto. h' est successio in respectu: qui ē circūscriptio sine successione i forma absoluta corp'is vel loci. **D**e secūdo intellectu in isto articulo. s. an h' corpus h'et h' vbi. si sicut cū ipso h' esset aliud corp' modo extenso. videt' posse dici q' tūc h' corp' nō haberet h' vbi. qz pari rōne aliud corpus h'et h' vbi. nō p'nt aut' eē duo vbi eiusdē loci. qz vni' loci vna est circūscriptio. **I**tez corpus locatū facit latera p'tinentis distare. h' h' corpus qd' aduenit secūdo huic loco. nō facit latera eius distare. imo iam p' aliud corp' qd' prius fuit h' fuit distātia int' latera. **E**t p'firmat'. quia si vtrūq' faceret latera distare. igit' vtrūq' esset p se mediuū

inter ista distantia. s. ubi est aliud et aliud medium presentibus videtur esse alia et alia distantia. et ita iter eadem latera eiusdem loci esset duplex distantia. Potest tamen dici. quod in isto intellectum utrumque corpus haberet ubi in hoc loco. quia cum utrumque ponatur hic sicut contentum coextensum et commensuratum vel utrumque erit locatum quod est oppositum. vel neutrum. et tunc est locus ille vacuus in quo ponitur esse duo corpora modo extensio. quod nullus diceret. Similiter utroque istorum amoto altero remanente: illud remanens habebit hic ubi. s. non alium modum habebit huius parte sui ad locum continentes quod modo habeat. Istud patet per oppositum de angelo. quia si angelus sit simul cum corpore non habet proprie ubi in isto loco in quo corpus coexistens habet proprie ubi. quia angelus non est ibi coextensus et commensuratus illi loco. nec replet illius locum. unde si corpore amoto solus angelus ibi maneret: locus ille proprie diceretur vacuus. opposita istorum sunt vera de corpore coexistente alteri corpori.

Et si queratur. quomodo potest locus iam plenus iterum repleri? Rursus et simulacrum ad obiectivum per aliqua parte. Ad primam secundum istam viam que ponitur in eodem supposito et fundamento posse esse plures respectus eiusdem rationis ad diversos terminos. procedendum est quod eisdem loco potest competere alia et alia circumscriptione activa. et potest sibi in alio et alio corpore alia et alia circumscriptione passiva correspondere.

Ad aliam. facere latera distantes potest intelligi dupliciter. vel effectivum. et sic agens distans datus a latere facit ea distare. vel quasi formaliter. et sic medium interceptum dicitur facere distare. et hoc secundum modo procedendum esset quod utrumque corpus habet extensioe extrinsecus facit latera huius loci distare. quia utrumque est medium inter extrema. primo autem modo neutrum corpus facit latera distare. s. ipsum agens quod primo dividit hoc datus ab illo. Et per hoc etiam patet quomodo utrumque replet. quia non effectivum sed formaliter. non enim est maius inconueniens locum plenum repleri de nouo aliquo replente formaliter quam continens unum sibi commensuratum de nouo continere aliud simili modo continendi.

Ad confirmationem illam diceretur. quod accipiendo distantiam pro illa habitudine que est in uno distante ad alterum ut ad terminum non est nisi una distantia inter eadem extrema. siue sint plura media siue unicum. Nec illa est vera hoc modo loquendo de distantia. quod ubi est aliud per se medium: ibi est alia per se distantia. nisi intelligatur aliud per se medium hoc est aliud necessarium requisitum tanquam medium distantie. sed in opposito non requiritur illud tanquam aliud. Si autem distantia accipitur alio modo pro dimensione media inter extrema que distant. concedendum esset sic loquendo quod inter latera continentis duo corpora est duplex distantia.

De tercio intellectu in isto articulo. s. quod si hoc corpus esset presens huic loco: sed non modo quantitativo. hoc est non tanquam coextensum loco nec commensuratum. Potest dici. quod tunc proprie non haberet ubi in hoc loco. quia proprie ubi est forma secundum se diuisibilis. cum secundum eam per se posset esse motus. et ideo non conuenit alicui nisi diuisibili. et per modum diuisibilis se habenti. corpus autem quod non coextenditur loco: sed est totum presens cuilibet parti illius loci: non habet modum diuisibilis in compatitione ad locum. nec persequens habet ubi proprie respectu eius. Extendendo tamen ubi ad talem presentiam simplicem secundum quam angelus dicitur esse hic. sic concedendum esset. quod corpus presens secundum istum intellectum diceretur improprie habere ubi. nam vere est hic presens non circumscriptionem.

Ad argumentum principale si illa maior que accipitur vera est: non habet veritatem nisi de relatione proprie dicta. respectus autem que importat ubi non est talis. Istorum autem declaratio patet ex dictis in tractando primo intellectum in quarto articulo principali.

Questio. xij.

Expeditis his que quesita erant de deo: sequuntur aliqua quesita de creaturis. et primo de omnibus in primo

deinde de quibusdam in speciali. **De omnibus** in communi fuit unum quesitum. et est istud. An rei create sit idem respectus ad deum ut creatorem: et deum ut conseruantem. Arguitur quod non. aliquid potest creari et non conseruari. igitur tamen potest habere respectum ad deum ut creatorem. et non respectum ad deum ut conseruantem. igitur non est idem respectus. probatio primi antis. Res in instanti creatioe non conseruat. quia non indiget conseruatione nisi quando potest non esse et de se tendit ad non esse. s. dum creat non potest non esse. nec tunc tendit ad non esse cum tunc accipiat esse. nihil igitur conseruat nisi quod manet post instans creatioe sue. s. deus potest aliquid creare quod non maneat post instans creatioe sue. quia non est contradictio quod tamen modo habeat esse in uno instanti. et in illo creetur.

Contra. eiusdem simpliciter ad idem simpliciter non est nisi idem respectus realis. nunc autem dei creatioe et conseruantis eadem est voluntas qua formaliter creat et conseruat. et ipsa essentia rei create et conseruate eadem est. igitur respectus est idem rei create et conseruate ad deum ut creatorem et conseruantem.

Hic sunt tria videnda. primo

de eo quod principaliter queritur. s. si idem sit respectus realis in creatura ad deum ut creatorem et conseruantem. Secundo de eo quod tangit primum argumentum. si simul possit dici res creari et conseruari. et ista difficultas magis tangit modum loquendi. Tercio de quodam annexo quod tangit idem argumentum. s. si posset aliquid creari quod tamen non conseruetur post instans creatioe.

De primo dici potest. quod idem est respectus creature ad deum ut creatorem et conseruantem. et hoc probatur sic. Eiusdem rei et ratione ad idem rei et ratione non est dependentia essentialis nisi unica eiusdem rationis. essentia autem creature permanentis est eadem omnino in creatioe et conseruatione. et ex parte termini est omnino idem rei et ratione. s. velle diuinum. et habitudo non solum ad creatorem: sed ad conseruantem est habitudo dependentie essentialis et eiusdem rationis igitur etc. Maior probatur. si essent plures dependentie omnino essentielles inter extrema omnino eadem. sicut dependentia creature ad deum ut ad efficientem et ut ad finem. tunc iste videntur esse alterius rationis. si. n. essent eiusdem rationis essent sibi incompatibiles in eodem et secundum idem. quia quando aliquid dependet ad aliud aliquid dependentia. si illa sit sufficienter terminata non dependet ab eo alia dependentia eiusdem rationis. quia tunc utraque illarum sine alia terminaretur et dependeret tali dependentia et non dependeret. et hoc dependentia sufficienter terminata. Minor habet tres partes. prima. s. quod idem sit esse rei permanentis in creatioe et conseruatione. probatur. quia si hoc esset differentia permanentis a successiuo. quia successiuum dum manet se habet ad aliud et aliud esse. sic alia et alia parte. s. permanentis se habet ad idem esse. nec variatur secundum partem et partem. quia tunc esset successiuum. nec secundum totum et totum. quia tunc in quolibet alio et alio instanti haberet totaliter aliud et aliud esse. quod est absurdum. Secunda pars minoris. s. quod velle diuinum omnino idem est ratio terminandi habitudines rei create et conseruate. probatur. quia velle diuinum respectu eiusdem cuiusque volibilis se habet ad idem. illud autem est ratio prima intrinseca terminandi quodcumque extrinsecum. Tercia pars minoris. s. quod velle diuinum est habitudo dependentie essentialis de creatioe et conseruatione. de conseruatione probatur. quia ad illud dependentes res essentialiter existendo quod est sibi ratio habendi esse. talis est conseruatio esse conseruatis in illis aug. iij. sup. gen. c. xij. Creatoris namque potentia et omnipotentis atque omnipotentis est: causa sibi habendi est omnia create. que sunt ab eis que creata sunt regendis. si aliquid cessaret: sicut et illorum cessaret spes. omnesque natura perideret. neque. n. sicut structor edificium cum fabricauerit abscedit. atque illo cessante atque abscedente stat opus eius. ita mundus vel ictu oculi stare poterit. si ei deus regimen subtraxerit. hec ubi. Diceretur hic quod fundamentum relationis creature ad deum ut creatorem. non est absolute existentia rei create. sed ipsa creatio passiva conseruantem non est existentia creature absolute. sed ipsa conseruatio passiva. hoc probatur per philosophum quinto metaphysice. c. de ad aliquid. ubi vult. quod relationes secundum modum fundantur super actum et passum. nunc autem habet absolute

ta exñtia creature sit eadē in pmo nūc eēndi z deinceps : tñ creatōz passiōē z pseruatōz passiōē eē eadē. nō ē manifestius q̄ illud qd̄ q̄rit. **Hic** dici pōt q̄ p̄bs. v. meta- p̄by. nō intelligit q̄ actio z passio sint prima fundamen- ta relationū secūdi modi. qz relatio n̄ manet fundamēto n̄ manēte. manet aut̄ relatio secūdi modi n̄ manēte actōe v̄l passiōe. sic aliq̄s manet p̄ n̄ manēte generatōe. **Qz** aī dicit relatōz de secūdo mō fundari sup̄ actōz z passiōz. i- telligendū ē n̄ tanq̄ sup̄ fundamētū p̄p̄riū vel sup̄ ratōez p̄p̄riā fundādi. s̄ tanq̄ sup̄ dispositōz mediā inē fundamē- tū p̄p̄riū z ip̄az relatōz. ip̄a aut̄ potētia actiua z passiua p̄nt poni fundamētū imediatū relatōis ip̄i actōis z pas- sionis. l̄z req̄rat̄ actio z passio mediā. n̄ vt rō fundādi re- latōez. s̄ vt q̄ddaz p̄p̄riū ad s̄ vt ip̄a i fundamēto tali sū- tēt. **Sp̄aliē** aut̄ i p̄posito n̄ videt̄ p̄cedendū q̄ aliq̄ passio sit rō fundamētalis h̄ bitudinis quā h̄z creatura ad deū vt creatē vel p̄uante. qz nūq̄ p̄p̄rie est passio nisi qñ est aliq̄d passuz recipiēs formā ab agēte. qz fm̄ p̄bm. v. me- taphy. potētia actiua ē p̄cipiū trāsmutādi aliū inq̄ntū aliū. igit̄ potētia passiua ē p̄cipiū trāsmutādi ab alio. talis trāsmutatio n̄ inuenit̄ nisi vbi ē passuz recipiēs eā ab agēte. **In** p̄seruatōe z creatōe nō est ita. s̄ totū creatū z totū p̄seruatū ē totalit̄ a creatē z p̄seruante. nō sic vt ali- qd̄ eius vt passuz recipiat formā ab agēte. **Hic** obijciē p̄ illud aug. xj. sup̄ gen. vbi vult q̄ aer n̄ est fact̄ lucid̄ a sole. s̄ sit lucid̄. aliq̄n recedēte sole remaneret lucidus. eque aut̄ videt̄ quecūqz creatura de p̄edere a deo in eē sic aerē in illuato eē. qd̄ ip̄e intelligit p̄ lucidū eē a sole. igit̄ nulla creatura respectu dei ē facta in eē: s̄ p̄tinue sit i eē. z p̄ p̄ns eē creature ē i p̄tinuo fieri. **R̄ndeo.** p̄bs. iij. phy. dicit. q̄ aliq̄ sunt in fieri q̄ n̄ h̄nt p̄pletū eē. sic successiua. z p̄ oppositū aliq̄d dicit̄ in facto eē qñ sic h̄z eē p̄pletū qd̄ n̄ de p̄dz i eēndo ab aliq̄ extrinseco. creatura aī sp̄ i eēndo eque dependet a deo in eē. qz eā sp̄ ab ip̄o p̄ idē velle ip̄i h̄z idē eē. z s̄ mō posset dici q̄ p̄ductio p̄sone diue sp̄ ē in fieri. qz nūq̄ ista p̄sona p̄t h̄re eē nisi accipiēdo actualit̄ a p̄ducēte. z tñ eē p̄sone ē maxime p̄manēs. s̄ mō eē crea- ture l̄z sit p̄manēs: tñ respectu dei a cui⁹ volitōe actuali sp̄ eque de p̄det. sp̄ ē q̄i in fieri. s̄ ē actu de p̄dens a cā dā- te eē. z nūq̄ in facto eē. s̄ ē i actu sepato z independente a quocūqz alio. n̄ tñ est in fieri nouo z nouo: s̄ p̄ obm̄ illi ē in facto eē. s̄ est in esse p̄pleto accepto sine aliqua nouita- te addenda.

De secundo articulo dico.

q̄ cū isto respectu creature h̄ntis eē ad deū vt a quo h̄z eē p̄nt p̄currere diuersi respectus. idēz. n. esse qñqz imedia- te succedit nō eē oppositū. sicut i instāti i q̄ res incipit eē. qñqz aut̄ nō immediate succedit ip̄i nō eē. s̄ q̄i eidez eē vt prius h̄to. ita intelligēdo q̄ l̄z n̄ sit ista p̄ntas in ip̄o eē fm̄ se: tñ dicit̄ eē in ip̄o p̄ p̄p̄tōz ad aliud prius secū cor- rēctēs. p̄mus respectus q̄. s̄ ē ip̄ius eē ad n̄ eē p̄cedēs. n̄ ē realis. qz nō est ad terminū positū. **Secūdu** aut̄ qui est ip̄ius eē ad esse idēz q̄i p̄er̄ns vel magis cū alio p̄ncipi ex- istens: nō ē realis. p̄ quanto ē eiusdez ad idē. respect⁹ aut̄ ip̄ius esse ad cāz a q̄ est: est realis. igit̄ neut̄ illoz dictoz respectū est idēz illi. **Cōtingit** tñ eadez voce multa disti- cta aliqualit̄ importari. sicut p̄t imponi aliq̄d ad significā- dū dependentiā ip̄ius eē ad cāz nō p̄cise. s̄ vt est cū respec- tu ad nō eē imediate p̄cedēs. z sic significat bec vox cre- are vel creatio. qz ibi nō tñ notat̄ dependentiā rei ad cām in eēndo. s̄ v̄ltra s̄ in accipiēdo tñc p̄mo illud eē post nō eē. pōt etiā aliq̄ vox imponi ad significandū illā dependē- tiā vt est cū secūdo respectu. s̄ vt est ip̄ius eē ad seip̄m q̄si p̄habitū. z sic imponit̄ bec vox p̄seruare. vbi nō tñ notat̄ dependentiā in eēndo. s̄ cū s̄ bitudo illius eē q̄i ad idēz eē vt p̄habitū. **Pro** tanto igit̄ nō est verū dicere de creatu- ra q̄ creatur p̄p̄rie nisi in p̄mo instāti. qz nō nisi in illo h̄z imediatū ordinē ad nō eē p̄cedens. nec est verū dicē q̄ p̄seruet̄ nisi post primū instans. qz n̄ nisi tñc h̄z imedia- tū ordinē ad seip̄m q̄i p̄habitū. **Prop̄t** igit̄ illos disti-

ctos respectus rōnis importatos p̄ creare z p̄seruare. nō p̄dicat̄ vnū de re qñ aliud p̄dicat̄. respectus tñ ille q̄ est ad cām semp̄ manet idēz. z si iste p̄cise significaret̄ dua- bus vocibz. vtraqz simul vere p̄dicaret̄ de eodez. sicut s̄ quod est eē ab alio dante eē. z hoc quod est accipe esse ab alio p̄cise significat̄ illaz bitudinez non intelligēdo ibi dare vel accipe nouitatē. nec illam importat̄. quia verū ē dicere q̄ filius accipit deitatez a p̄re: z pater dat ei z cō- municat deitatez. z ista duo semp̄ simul p̄dicant̄ de eodez. **Nec** curo disputare de significato h̄ vocis creare. an p̄ se significet respectū ad creatozes z cōnotet respectū ad n̄ esse p̄cedens. **An** ecōuerso illū p̄ se significet z illū p̄notet ad cām. **An** vtrūqz significet. z tñc nō s̄gt̄ p̄cise p̄ceptū p̄ se vnū: s̄ duos respectus. z vn⁹ est realis z alius rōis. qui nō faciūt p̄ceptū p̄ se vnū. qz quocūqz illoz triū dēt. hoc saltez saluat̄ q̄ vterqz respectus aliqualit̄ importat̄ p̄cise tñ p̄pter illum qui est rōnis negat̄ idem simul crea- ri z conseruari.

De tercio principali dico q̄

nō est p̄tradictio aliquod ens tñmodo in vno instāti ha- bere esse. ip̄m. n. instans raptim transit. ita q̄ nō est nisi vt ita loquar instantanee. **Vel** si dicas instans fm̄ s̄bam sp̄ manere idem. si illud dicat̄ eē suba mobilis: cum illa suba non sit p̄ se terminus alicui⁹ continui de genere qñ- titatis: sequit̄ q̄ illud quod vocas instans fm̄ substantiā nō est terminus p̄tinuans p̄ se partes tempis. saltē instās fm̄ esse nō manet s̄ raptim transit. z ita optet dicere de mutatiōe. z p̄ p̄ns de instāti quod est p̄ se mensura mu- tationis. nō aut̄ videt̄ maior p̄tradictio de re p̄manēte q̄ non nisi in vno instāti habeat esse: q̄ de ip̄o instāti vel mutatiōe. quia etsi res p̄manēs nō possit habere idēz eē p̄cise p̄ instans. s̄ p̄manēte. z instans vel mutatiō possit: tñ p̄manens totum esse suū h̄z in instāti vno. qz in s̄ di- stinguit̄ p̄tra successiū. nō est q̄ p̄tradictio si illud eē v̄l hoc instans nō habeat. **Contra** s̄ videt̄ aref. viij. phy. vbi ait. opponit̄ ingt̄ generatio z corruptio. quare si im- possibile est simul mutari fm̄ oppositas. nō erit aut̄ conti- nua mutatio. sed erit mediū ip̄oz tēp⁹. **Et** in fine. c. peni- tus incōueniens videt̄. si factū necesse est moȳ corruppi. z nullo tpe p̄manere. **Preterea** inferius in eodez. viij. vult. q̄ nō est accipe vltimū in eē ip̄ius corrupendi. s̄ pri- mū in esse generandi. z cum hoc etiāz primū in nō eē cor- rumpendi. signū inquit vtriqz eōe est. z primo z posteri- ori. h̄ autēz finis illius aut̄ p̄ncipiū. res aut̄ ip̄ poste- rioris passiōis est. z idēz paulopost ip̄ius tēpis in q̄ fie- bat factū est in vltio signō. **Preterea.** si res creata tñ- modo habeat esse in instāti: tñc in illo verū est dicē. res ista incipit eē. qz tñc p̄mo ē. z simul vez ē dicere. res ista desinit eē. qz tñc vltimo est. nūc aut̄ repugnātia videt̄ q̄ simul res incipiat eē z desinat eē. **Ad** primū. intentio p̄bi est ibi. q̄ solus motus localis pōt eē p̄tinu⁹ z perpe- tuus. z nullus alius motus nec etiā mutatio. z s̄ p̄bat. quia oēs alij motus z mutatiōes sunt ex oppositis in op̄- posita. vt generatōis inquit z corruptōis: esse z nō eē ter- mini sunt. **Alteratōis** aut̄ p̄trarie passiōes zc. **Si** igit̄ aliquis istoz motuū vel mutatiōū posset esse p̄petuo p̄- tinuus: s̄ nō esset ab eodez termino a quo. ad eundē terminū ad quē. qz in motu sic simplr̄ vno vera est ista p̄positio. vj. phy. mutatio aut̄ neqz vna infinita. eēt q̄ illa cōtinua p̄- petuo p̄ p̄tinuaz reflexionez a termino in terminū. puta si motu finito moueret̄ a calido in frigidū: cessaret altera- tio quantū est in istis terminis. nisi statim eēt reflexio a fri- gido in calidū. s̄ in tali reflexione motus prior z posteri- or cū sint oppositi. nō p̄nt p̄tinuare nec facere vnū motuz p̄tinuū. cui⁹ p̄batio est. qz tñc mobile simul moueret̄ mo- tū vel mutatiōibz oppositis. bec p̄ntia p̄bat. qz in motu p̄tinuo verū est dicere a principio motus q̄ mobile moue- tur ad vltimū terminū. sicut si vltim⁹ termin⁹ mor⁹ cōti- nui est calor: verū est dicere de mobili in principio motus q̄ calefit. si igit̄ calefactio posset cōtinuari frigectioni

a principio huius totalis motus continui est vix dicere quod mobile calefit et frigeat. Et propter similes rationes probavit ibi quod non potest continuari corruptio generationi ut sit una mutatio. quia tunc a principio mutaretur oppositis mutationibus quod corruptio et generatione. Nam in quacumque una mutatione siue continua verum est dicere quod a principio mutatur ad ultimum terminum. Ille autem est terminus generationis. igitur a principio mutatur mutatione generationis. et tunc per positum mutat mutatione corruptionis. quod illa ponitur procedere ut continuanda generationi. Illud autem nihil est contra hoc quod dictum est rem in unico solo instanti. scilicet creationis habere esse. quod non precedo quod illi creationi possit continuari ad nihilationem ut sit una mutatio. quod tunc secundum argumentum philosophi quod creatum verum est dicere quod admirabile. sed tamen modo concedo quod creationem consequitur admirabilis. Et si arguitur quod tam admirabilis quod creatio est in instanti. quia utraque est a virtute infinita que non potest agere in tempore. ut videtur philosophis. probare. viii. philosophi. igitur in proposito vel erunt in eodem instanti. quod est in convenientibus philosopho. scilicet sic mutare oppositis mutationibus. vel erunt in diversis instantibus. et tunc illa instantia erunt immediata. quod etiam est inconveniens apud philosophum. **Ad hoc dico quod ratio philosophi que tacta est. scilicet quod idem non potest simul mutari mutationibus oppositis. probat corruptionem non posse continuari generationi. sed cum hoc est alia conclusio vera. scilicet quod generationem non potest immediate sequi corruptio. sed illius est alia ratio. nec scilicet quod utraque est in instanti. et non simul in eodem ut patet. erunt igitur in alio et alio instanti. sed non sunt duo instantia sibi immediata. Nec probatio que est secundum intentionem philosophi hoc non ibi ponat eam. non est contra propositum nostrum. quod ista res creata que non manet nisi per instans creationis. admirabilis eius non est in instanti. sed in tempore habito instanti creationis. siquidem post instans non est aliquid in tempore indivisibiliter immediatum sed divisibiliter. tali. scilicet immediate qua continuatum terminatum est immediatum suo termino. et hoc modo motus est immediatus ultimo quietis. quod post illud statim est motus. sicut divisibile post indivisibile quod est eius principium. **Cum igitur arguitur quod admirabilis est in instanti. negandum esset de admirabilis in casu in quo loquimur. et hoc proprie ferendo intentionem ad instans temporis siue in illo dicatur proprie esse creatio et admirabilis. siue magis cum illo. Et cum probatur. quod virtus infinita non agit in tempore. Illa propositio philosophi non prederet nisi de virtute infinita naturali necessitate agente. quod de alia non est inconveniens illud ad quod ipse ducit. scilicet quod virtus finita et infinita agunt in equali mensura. Theologi autem non prederunt deum agere naturali necessitate circa creaturam. Sed nunquam tenendo deum agere naturali necessitate non posset prederi aliquid posse manere tamen per instans: cum mutatio sic tamen maneat etiam secundum philosophum. **Quere rationem. **Ad aliam autem philosophi. illa requirit alium intellectum etiam ab utroque predictorum. quia. scilicet natura nihil producit quod statim corumpatur nec quod necesse est mox corumpi. sicut ipse dicit quod natura producit sic influit ad preservationem producti. quod possit per tempus aliquod manere. ita quod corruptiva vel non sunt appropinquata vel non vincunt virtute generationis et preservationis generati. quod tunc generans impediret generare. nec ex illo potest haberi aliqua impossibilitas respectu potentie divine. sed tamen modo impossibilitas secundum causas naturales inter se compatas. **Ad aliud dico quod in generatione et corruptione naturali corruptum non habet ultimum sui esse. quod tunc haberet qualitates convenientes saltem in tali gradu in quo possent stare cum forma illius. et si sic: non subito abirent nec igitur corumpendum subito corumpetur. et sicut corruptum non habet ultimum sui in esse. sic habet primum in non esse. quia cum est geniti concurret non est corrupti. genitum autem in instanti generationis habet esse. quod tunc forma eius est in materia. et habet tunc primum esse. quod tunc forma immediate succedit preservationi. et sicut genitum habet primum in esse: sic corruptum habet primum in non esse. sed si aliquid virtute preservationis aliquod ens in esse in aliquid instanti ultimo. ibi tunc non esset dare primum non esse. sic esset de illa creatura permanente que non haberet esse nisi per instans. **Univerfaliter autem dico. quod in succedentibus sibi invicem siue************

sint opposita privative. siue contradictorie. siue quasi contrarie. quod ambo positiva: nunquam est dare ultimum precedentis et cum hoc primum consequens. quod tunc opposita essent in eodem instanti. vel duo instantia immediata. scilicet tamen alterum est dare. scilicet vel ultimum prioris vel primum posterioris. quod divisibile non est immediata nisi indivisibile. et succedentia sibi invicem sunt opposita immediata. **Cum igitur illa que accipiunt non esse post esse. quod sunt raptim transientia. quedam permanentia naturaliter geita vel corrupta. quedam autem prout esse entia permanente geita vel corrupta. quedam autem prout esse entia permanente geita vel corrupta. In primis. scilicet raptim transientibus est dare tam ultimum quam primum in esse. quod illud in instans in quo solo habent esse. et ideo nec est dare primum nec ultimum in non esse. quod tam in toto tempore terminato ad hoc instans quam in toto tempore sequente hoc instans habent non esse. In secundis autem est dare primum in esse non ultimum. et similiter in non esse est dare primum et non ultimum. sicut expositum est prius per intentionem philosophi. In alijs autem que per virtutem divinam producantur vel destruantur potest esse uterque istorum modorum. **Et etiam tertio modo. scilicet sit ibi dare ultimum in esse et non primum in non esse. quod illa virtus potest in quocumque modo successionis unius ad alterum quod non includit contradictionem. **Ad aliud dico. quod incipit. dupliciter exponitur. uno modo cum positione proutis et negatione proutis. sic scilicet est et non prout fuit. alio modo per negationem proutis et positionem futuri. sic non est et erit. **Sicut definit. dupliciter exponitur. **Dico igitur. quod secundum unum modum exponendi verum est quod simul aliquid incipit et definit. quod raptim transiens incipit. hoc est: est et non fuit. et definit esse. hoc est: est et non erit. ubi utrobique affirmatur esse. et negationes iste hinc et inde. scilicet non fuisse et non fore. non sunt opposite. precise autem repugnantias important incipere et finire secundum istos intellectus in quibus est aliquid idem affirmatum et negatum. vel opposita aliqua includunt. **Ad primum argumentum principale patet ex secundo articulo principali. quod primum dicitur esse vix scilicet quod aliquid potest creari et nunquam preservari. hoc non est tamen modo ex ratione alterius et alterius respectu importanti in hoc quod est creari et preservari. scilicet respectus ad oppositum. scilicet ad non esse precedentis quantum ad creatorem. et ad ipsummet esse ut per habitum quantum ad conservationem. qui duo respectus sunt tamen respectus rationis. primus est respectus negativus. quod ad non esse. et nullus talis est realis. Secundus est eiusdem ad idem prehabitu. sicut primus ad idem esse non habitum. non est autem vix ratione respectu ad causam. **Et cum inferunt. igitur potest habere respectum ad deum creatorem. et tamen nunquam habere respectum ad deum preservantem. concedi potest si uniformiter accipiantur. hoc est quod deus nunquam dicatur conservare illud quantum ad totum quod importat per preservare. Si autem intelligatur quod nunquam habet ad deum respectum illum quez importat hoc quod est preservari a deo quod est respectus dependentie ad causam in eendo. neganda est conclusio. quod et si nunquam habeat respectum dependentie cum illo alio quod est quasi successionis ad seipsum: tamen illud quod est dependentie necesse habet. et tunc in ultimo prouti non potest plus concludi nisi quod totum quod importat per istum terminum creari. non est ideoz totum quod importat per preservari. scilicet duplex respectus habet. duplici respectu ibi. quod verum est. quod ille qui coiter utrobique importat sit omnino ideoz: tamen aliquid quod importat in hoc quod est creari. alius est ab illo altero quod importat per hoc quod est preservari. **Questio. xiii.****************

De creaturis in spe
ciali tamen modo querebat de creatura vivente et habet vita sensitiva vel intellectiva. Et erat questio cois omni viventi hac vita vel illa. et erat ista. **Ut actus cognoscendi et appetendi sint essentialiter absoluti vel essentialiter relativi. **Arguitur quod relativi. quod talis actus non potest intelligi nisi cogitando terminum. absolutum autem potest intelligi nisi cogitando aliquid in ratione termini. igitur etc. prima probatur. quod non potest intelligi quod sit visio nisi sit alicuius visibilis vel obiecti. **Minor de se est manifesta. **Contra. talis actus est qualitas omnis aut qualitas est forma simpliciter absoluta. quod genera sunt impmixta. etc.********

Questio ista non querit de

actu terminato ad cognitōz. quo. s. actu pducit vel educitur vel inducit ipsa cognitio. s. querit de actu cognoscēdi. q. scz est ipsa cognitio actualis. ita q. iste actus si dicatur actio. n̄ intelligit q. sit de genere actiōis. qz ipsa est sp̄ ad terminū aliq̄ accipientē aliq̄ mō eē p̄ ipam actōz. s. intelligit q. sit actio. s. est opatio qua agēs tanq̄ actu vltimo pficit. Et breuiter ad cautius loquendūz in tota ista questione intelligit s. nomen actio. p̄ actōe de genē actiōis. que scz ē actō. pductiua. vel saltez aliquo modo ad esse termini p̄ ipam ponēdi. s. h̄ nomē opatio intelligit p̄ actu intrinseco quo ipm̄ opans pficit vltimate. Itē lz qd̄ generalit̄ posset intelligi de respectu ad obiectū vel subiectum: nō tñ argumēta vident̄ restringere eam ad primū intellectum. Est igit̄ intellectus questionis p̄mo tractandus iste. An actualis cognitō sit eēntialit̄ relatiua ad obiectū cognitū. s. sit de actuali appetere. Ubi tria sunt videnda. Primo q. in om̄i intellectōe z generalit̄ opatōe quacūqz de q̄ loquimur ē aliqua entitas absoluta. Secūdo qualit̄ illud absolutū habeat aliquaz relatiōz ad obiectū sibi annexam. Tercio an illa relatiō sit actui illi essentialis. **Prima cōclusio.** pbatur tripl̄. Primo sic. vltima pfectio sube viue nō est sola relatiō. opatio est h̄mōi pfectio substantie viue que nata est opari. puta viuentis vita sensitua vel intellectiua. igit̄ opatō nō est sola relatiō. igit̄ zc. Maior pbat. qz sola relatiō nō summe appetit̄ appetitū naturali z electiuo nature pfectissime appetentis. s. vltima pfectio nature viuentis a tali natura summe desiderat̄ desiderio naturali. de quo intelligi pōt illud aug. gusti. xij. de trini. c. iij. Beati omēs eē volumus. quod sp̄ verū est siue de beatitudine actu cogitem⁹ siue nō. z tamē siue actuali cognitōe n̄ est in nobis actuale velle volūtatis. Ibidēz etiā vult. q. quicūqz aliqd̄ quisqz latēter velit ab hac volūtate cōmuni n̄ recedit. desiderat̄ etiā summo desiderio electiuo volūtatis bene disposit̄. Minor pbat̄ etiāz p̄ phm. j. z. r. ethicoz. vbi vult. q. felicitas q̄ ē finis vltim⁹ nature intellectiualis. z p̄ omēs summe desiderabil̄. est opatio optima. vel p̄sistit in opatōe optia. Idem vult xij. metaphy. c. vij. vbi de deo loquēs dicit. q. si n̄ intelligat qd̄ vtiqz ē insignē. z statū post. si n̄ ē h̄ qd̄ sua intelligentia h̄ potētia: n̄ ē vtiqz optima suba. p̄ intelligentiā intelligit actualēz intellectiua. nam ad pbatōz dicit̄ p̄ntie statū sibi dicit. p̄ intelligere. n. ei honorabile inest. Idē habet. ir. metaphy. c. vij. vbi vult. q. actus ē prior potētia n̄ solū tpe z rōne: s. etiā sba. s. ē pfectōe. vñ in pbatōe illius mēbri q. actus prior ē sba: exemplificat ipse. vt vir puero. z homo spermate. z p̄clusionēz sic intellectā ibi pbat. qz gza acc̄ tanq̄ finis sunt alia ordinata ad actū. sicut declarat ibi in multis exēplis. Silt̄ auētes mltē de fine vltio z summe desiderabil̄ q. est beatitudo. siue dicat̄ de cognitōe sicut illa Aug. visio ē tota merces. siue loquant̄ de dilectōe. sic de doctrina xp̄iana summa merces ē vt ipō p̄suamur saltē i h̄ omēs pueniūt. q. finē vltimū z maxime desiderabilē dicit̄ eē opationē vel in opatōe p̄sistere. **Secundo pbat̄ p̄clusio principalis sic.** relatiō p̄rie dicta nō ē noua sine nouitate alicui⁹ absoluti prioris. z h̄ in subiecto vel in termino. opatio aut̄ pōt esse noua sine nouitate cui⁹ cūqz alterius prioris absoluti in ipō opante. siue etiā cūqz alterius absoluti nouitate i termino. igit̄ opatio n̄ ē p̄cise relatiō. p̄rie accipiēdo relatiōz. igit̄ zc. Maior pbat. tum p̄ phm. v. physicoz. vbi negat motū in ad aliqd̄ z expressius in. vij. vbi vult. q. ad vltitēz z maliciā n̄ ē alteratio. qz sunt ad aliqd̄. hec aut̄ q. ad aliqd̄ neqz generatiōes sunt: neqz generatiō ē ipsoz: neqz alteratiō cūno. hec ille. tum p̄ rōnez. quia relatiō p̄rie dicta n̄cōio sequit̄ extrēma simul posita. z ita n̄ pōt esse noua sine nouitate alii⁹ extrēmi. Minor pbat̄ q̄tum ad primā p̄iez. qz illud qd̄ erit d̄ potētia acc̄ntali ad actū. n̄ recipit aliquā formā nouā priorē ipa opatōe. qz tūc n̄ fuisset p̄ri⁹ i potētia acc̄ntali s. eēntiali. Secūda ps mic̄ris ē maifesta. p. n. q.

nihil absolutū aduenit visibili qn̄ videt̄ actu. nec intelligibili qn̄ intelligit̄ actu. z p̄sist̄ de alijs. **Pretea.** om̄is relatiō realis fundamētū suū. primū vel rōnez fundandi. primā n̄cōio p̄sequit̄ vel p̄comitat̄. z h̄ posito termino. nūc aut̄ ipaz potētia opatiua n̄ n̄cōio p̄comitat̄ relatiō actu alis ad obiectū. igit̄ ipsa potētia n̄ ē. prima rō fundandi talez relationē. igit̄ si ponat̄ aliqua relatiō actualis operantis ad obm̄. oporteret dare sibi p̄ fundamētō vel rōe fundandi. prima aliqd̄ posterius ipa potētia. z q̄ mediū inter ipsaz potētia z illā relatiōz. tale qd̄ nō videt̄ posse poni nisi ipa opatio. nūc aut̄ illud quod ē. primū fundamētū relationis vel. prima rō fundandi eā. aut est absolutum. iuxta illud. vij. de trini. c. ij. om̄e quod relatiue d̄ est aliqd̄ excepto relatiuo. aut saltē n̄ est p̄cise illa relatiō cui⁹ ē fundamētū vel rō fundandi. igit̄ opatio nō ē p̄cise relatiō operantis ad obiectū. z pari rōne opatio nō ē p̄cise aliqua relatiō. **Ex hac p̄clusionē sic pbata p̄cludit̄ vlt̄erius p̄positū sic.** si hec opatio esset p̄cise respectus: tunc esset relatiō. qz respectus quē phus p̄cedit aliquo mō cōuenire opationi est p̄rie de genere relatiōis. z p̄tinet ad terciū modū relatiuoz. vtz ex. v. metaphy. cū igit̄ opatō nō sit p̄cise relatiō. vt pbant rōnes iaz posite. sequit̄ q. n̄ sit p̄cise respectus. z p̄ omēs est ibi aliq̄ entitas absoluta. quod est p̄positū in isto articulo.

De secūdo articulo principi

pali tria sunt videnda. Primo arguit̄ q. in opatōe n̄cōio est aliq̄ relatiō realis ad obiectū. Secūdo dicit̄ qualiter h̄ sit intelligendū. Tercio videbit̄ de rōnibz ad istud p̄bandū posit̄is. **Primū ostendit̄ tripl̄. z h̄ cōm̄dent̄ triplici pbationi posite in p̄mo arti. p̄mo ex rōne p̄fectiōis que fuit mediū in p̄ma rōne. arguit̄ sic.** Vltia z summa p̄fectio nate opatiue n̄ pōt esse sine reali relatiōe ad obiectū p̄fectissimū circa qd̄ ipsa nata est opari. opatō aut̄ est summa p̄fectio talis nate. igit̄ zc. Maior pbat. qz si summa p̄fectio nature viue diceret̄ aliqd̄ vt est ad se: ipa sba rei h̄ mō eēt summa p̄fectio. qz sba ē p̄fectior quocūqz suo acc̄ntē s̄m̄ aresto. vij. metaphy. igit̄ si p̄cedat̄ b̄titudinē creature eē acc̄ntē illi nate visibili. z cū h̄ summa eius p̄fectiōz. h̄ n̄ pōt poni vt est aliqd̄ ad se. s. p̄cise inquantū cōnectit̄ z se cōiungit̄ fini vltimo simpl̄. s. obo extrinseco qd̄ p̄ ipm̄ attingit̄. ipsa igit̄ relatiō ad ipm̄ obiectū ē foalis rō p̄pter quā b̄titudō dicit̄ summa p̄fectio. **Cōfirmat̄ h̄ p̄ illud aug. xij. de trini. c. v. vbi alijs diffinitōibz beatitudinis reprobat̄. p̄cludit̄ q̄i p̄ vera diffinitōe. beatus igit̄ nō est nisi h̄z om̄ia que vult z nihil mali vult.** **Ex h̄ arguit̄. qn̄ in concretis est p̄dicatō p̄ se p̄mo mō. sequit̄ q. abstractū predicat̄ de abstracto. p̄z i exēplo. albu ē coloratū p̄ se p̄mo. z p̄ omēs n̄ rōne subiecti. s. rōne formalis. z iō hec ē vera. albedo ē color. igit̄ si hec ē vera p̄mo mō. beus h̄z q̄qd̄ b̄n̄ vult. seq̄ q. b̄titudō est (vt ita dicā) habitio cuiuscūqz b̄n̄ voliti. nūc aut̄ habitio vel h̄re videt̄ p̄ se importare relatiōez. **Pretea iuxta scdm̄ mediū. s. de nouitate absoluti. arguit̄ sic.** Ad formā absolutā nouam p̄t eē p̄ se mutatio. ad opatōz puta intelligē vel h̄mōi n̄ pōt esse p̄ se mutatio. igit̄ zc. Maior pbat. quia forma absoluta pōt acquiri subiecto nō tñ p̄ acc̄ntē ad acquisitiōz alterius: s. p̄ se p̄pria acquisitiōe. quia pōt primo p̄ se succedere sue p̄prie priuationi. Minor pbat̄ p̄ phm. vij. physicoz dicit̄. neqz intellectiua p̄te aie est alteratio. scies enim maxime ad aliqd̄ dicit̄. z multa ibidēz tam in littera p̄bi q̄ in p̄mento vident̄ esse ad hanc int̄tōz. **Pretereā iuxta terciū mediū scz de distinctōe relatiōis z fundamētū eius arguit̄ sic.** In cui⁹ sba ē relatiō. illud nō est aliquid absolutū. sed in terciō modo relatiuoz in sba vnius extrēmi. scz mensurati est relatiō. opatio enim refertur ad obiectūz illq̄ terciō modo. igit̄ zc. Maior pbatur. qz absolutū n̄ includit̄ i sua rōne eēntiali respectū. qz tūc eēt p̄ se ad alterz p̄ illū respectū inclusuz z eē p̄ se n̄ ad alterum sed ad se: quia ponitur absolutū. Minor p̄z per p̄metatorē. v. metaphy. vbi vult. q. i terciō mō relatiuoz**

relatio est in sba alteri⁹ extremi tm̄. sicut in rōne intelle-
ctus 7 nō in rōne intellecti vel intelligibilis. relatō inqt
nō est in sba intellecti sic est in sba intellect⁹. igit̄ 7c. Vbi
etiā illud vbi p̄hi idēz bis dicere. expoit sic. intellect⁹ n̄
refer̄ ad intelligentē s̄ ad intellectū. qz si ita eēt tūc intel-
lectus p̄stitueret p̄ intelligentē 7 videt̄ eē ecōuerso. ex q̄ se-
queret̄ q̄ illud quod p̄stituit̄ p̄ aliō p̄stituat̄ illud. sic ipse
arguit q̄ intellectus si diceret̄ ad intelligentē cōstitueret̄
p̄ ipm̄: ita intelligit̄ q̄ p̄stituit̄ p̄ intelligibile ad qd̄ d̄r. n̄
aut̄ p̄stitueret̄ p̄ illud si eēt in se aliqd̄ absolutū. **Circa**
secūdū in isto arti. distinguo de opatōe. 7 est distinctō ma-
nifestior in actu cognoscēdi. pōt̄ tm̄ poni forte in actu ap-
petendi. aliq̄ est p̄ se ex̄ntis sicut q̄ attingit̄ obiectū in sua
ppria ex̄ntia actuali. **Exemplū** de visōe coloris 7 coiter
in sensatōe sensus exteriōris. Aliq̄ etiā est cognitio obie-
cti nō vt ex̄ntis in se. s̄ vel obiectū nō existit: vel saltē illa
cognitō nō est eius vel actualit̄ ex̄ntis. **Exemplū**. vt ima-
ginatio coloris. qz p̄tingit̄ imaginari rem qm̄ nō existit si-
cut qm̄ existit. **Consilis** distinctio p̄bari pōt̄ in p̄gnitōne
intellectiva. s̄ p̄bat̄. **Primo**. quia p̄z q̄ aliq̄ pōt̄ eē intel-
lectio nō ex̄ntis. aliq̄ etiā pōt̄ eē obiecti ex̄ntis vt ex̄ntis.
qz talē habebit̄ beatus de obo beatifico. aliq̄n possz ali-
qs eē beatus in obiecto. esto p̄ impossibile q̄ ipm̄ nō estz
ex̄ntis. de quo dicit̄ h̄re clarā visionē siue faciem. pp̄ h̄ q̄
actus eius cognoscēdi tendit̄ in illud vt in se p̄ns i ppria
ex̄ntia actuali. **Secūdo**. p̄bat̄ idēz. qz quicqd̄ est p̄fectō
nis in cognitōne. magis pōt̄ petere cognitōni intellecti-
ue q̄ sensitivē. nūc aut̄ posse attingere obiectū in se realit̄
p̄fectōnis ē. vbi n̄ vilesceret̄ potētia attingētis p̄pter imp̄-
fectōnez obiecti. s̄ intellectus pōt̄ h̄re actū quo sic attingat
obiectū in sua reali ex̄ntia. saltez illud obiectū qd̄ est no-
bilius tali intellectu vel eque nobile. **Et** si p̄cedat̄ de i-
tellectu n̄o ipsuz. s̄ posse habere talez actū p̄gnitōis quo
attingat̄ rez vt ex̄ntes in se: pari rōne pōt̄ h̄ p̄cedi de quo-
cūqz obiecto. quia intellectus n̄ est potentialis respectu
cuiuscūqz intelligibilis. **Contra** istaz distinctiōnez ar-
guit̄. p̄mo p̄ hoc q̄ intellectus n̄ in p̄gnoscēdo abstrahit̄
ab hic 7 nūc. 7 pari rōne ab om̄i p̄ditōne ex̄ntis vt existē-
tis. igit̄ nō p̄petit̄ sibi aliqd̄ p̄ se intelligere vt existens.
Præca. si sint due tales intellectōnes possibiles intel-
lectui n̄o. tūc pari rōne eiusdem obiecti poterūt esse due
tales. **Quero** tūc quō distinguenē. n̄ numero tm̄: quia
duo accētia eiusdez sp̄ei n̄ pnt̄ esse in eodem subiecto sil-
nec specie: qz siue actus cognitōis accipiat̄ sp̄ez a poten-
tia siue ab obiecto. cū h̄ sit eadez potētia 7 idēz obiectuz.
nō poterit̄ poni d̄ntia specifica. **Ad** primū illoz dici
pōt̄. q̄ distinctio que ponit̄ coiter inter cognitōez intelle-
ctivaz 7 sensitivā ex pte obiecti. puta q̄ intelligimus v̄le
sentim⁹ singulare. 7 quecūqz distinctio alia isti cōmōdes
nō debet intelligi tāq̄ int̄ potētias dispatas ex equo. sic
est distinctio visus in vidēdo colores. ab auditu in audie-
do sonos: s̄ debet intelligi distinctio intellect⁹ a sensu sic
potētia superioris p̄gnitivē ab aliqua p̄gnitivā subordina-
ta sibi. 7 p̄ p̄ns q̄ potētia superior pōt̄ cognoscē aliqd̄ obm̄
vel sub aliq̄ rōne qd̄ obiectū. vel sub qua rōne potētia in-
ferior nō pōt̄ cognoscere. nō tm̄ optet̄ ecōuerso. qz inferior
possit̄ aliqd̄ obiectū vel sub aliq̄ rōne cognoscere qn̄ supe-
rior possit̄ etiā p̄fectiori mō obiectuz illud p̄gnoscē. 7 sub
eadez rōne cognoscibilitatis ex pte obiecti. 7 sic pōt̄ p̄ce-
di q̄ intellectus potest cognoscē obiectū nō vt h̄ 7 nūc. qz
sub rōne q̄dditativa absoluta. sensus aut̄ n̄ pōt̄ sic cogno-
scere obiectū. qz est virtus limitata ad cognoscēdū ipsum
sub rōne ex̄ntis. s̄ nō p̄pter h̄ intellectus d̄terminat̄ ad co-
gnoscēdū obiectū sub mō opposito. qz indifferēs ē ad co-
gnoscēdū ipm̄ sub vtroqz mō. **Ad** secūdū p̄cedi potest
q̄ sint due cognitōnes eiusdez obiecti simul. sic q̄ n̄ disti-
guat̄ obm̄ ab obiecto sicut cēntia ab ex̄ntia. qz lz int̄ ista
sit aliq̄ distinctio obiecti. tm̄ n̄ sufficē ad p̄positū. qz etiā
ip̄a ex̄ntia pōt̄ p̄gnosci cognitōne abstractiva. sicut. n. es-
sentia sic ex̄ntia possuz intelligē lz nō sit realit̄ ex̄ intelle-
ctū. dicit̄ igit̄ p̄gnitōes distincte 7 h̄ fm̄ sp̄ez p̄pter rōnes

formales motivas hincinde. qz in cognitōe intuitiva res
in ppria ex̄ntia est p̄ se motiva obiective. in cognitōe aut̄
abstractiva est p̄ se motivū aliqd̄ in quo res h̄z eē cogno-
scibile siue sit causa virtualit̄ p̄tinens rem vt p̄gnoscibile
siue sit effectus. puta sp̄es vel similitudo resp̄bentive p̄tinēs
ipm̄ cui⁹ est similitudo. **Ista** distinctio actus p̄gnoscē-
di sup̄posita. pōt̄ dici q̄ prim⁹. s̄. qui est rei ex̄ntis i se ne-
cessario h̄z annexam relationēz realē 7 actualēz ad ipm̄
obiectum. 7 rō est. quia nō pōt̄ esse talis cognitō nisi co-
gnoscens habeat actualiter ad obiectū talez bitudinez q̄
necessario requirit̄ extrema in actu 7 realit̄ distincta. 7 q̄
etiāz naturā extremoz necio p̄sequit̄. **In** sp̄ali aut̄ videt̄
esse duplex relatio actualis in isto actu ad obiectum. vna
potest dici relatō mensurati vel verius mensurabilis ad
mensuram. **Alia** potest dici relatio vniētis formalit̄ in
rōne mediū ad terminū ad quez vnit. 7 ista relatio mediū
vniētis specialiori nomie pōt̄ dici relatio attingētis al-
terius vt termini. vel tendētis in altez vt in terminum.
Ista aut̄ distinctio duaz relationū. s̄. mēsurabilis ad mē-
suram 7 attingētis ad terminū: satis videt̄ esse manife-
sta. quia vtraz ab altera separi potest. sicut in cēntijs su-
perior h̄z rationēz mēsure respectu inferioris. nec tamen
semp̄ inferior h̄z respectu superioris relatiōnez attingētis
de qua loq̄mur. **Actus** etiāz volūtatis vel intellectus to-
taliter causantis obiectum: videt̄ habere relationē tēden-
tie respectu eius vt termini intellectōis vel volitōis. siue
ista relatio sit realis siue tm̄ rōnis. nō tamen talis intel-
lectio vel volitio h̄z respectu talis obiecti relationē mē-
surabilis. sed magis relationē mēsure. **De** prima re-
latione. s̄. mēsurabilis loquit̄ ares. v. metaphy. q̄ illa. p̄-
prie p̄tinet ad terciū modū relatiōnez. vbi sciendū q̄ ali-
quid mēsurari est intellectū de eius quāritate d̄termina-
ta p̄ aliud certificari. ita q̄ mēsurari importat̄ respectū
ad intellectū cui sit certitudo 7 ad mensuram p̄ quam sit
certitudo. **Prima** nō est realis. sicut nec scibilis ad sciē-
tiam. **Secūda** est causati nō in esse sed i cognosci ad cau-
sam in cognosci. 7 hec est relatio realis q̄tum est ex par-
te dependentie causati ad causam. que dependentia est ra-
tione extremoz. 7 nō tm̄ p̄ actum intellectus compantis
hoc ad illud. tm̄ quia ista bitudo dependentie nō qdē ip̄ius
cognitōnis ad causaz cognitōis q̄ h̄n est realis. sed depen-
dentie obiecti vt cogniti ad obiectū vt p̄ quod cognoscit̄.
est inter extrema. non vt habitia esse reale. s̄ tm̄ vt h̄ntia
esse cognituz. ideo ista habitudo nō est simplr realis. nec
tamen est ita pure relatio rōnis sicut est illa que est v̄lis
ad singulare. vel illa que est p̄radictōrij ad p̄radictōrij.
quia ares. nō dicit̄ relationēz in terciō modo eē mensura-
ti ad mēsurā s̄ eē mēsurabilis. s̄ ē apti nati mēsurari ad
mēsuraz. hoc ē aptaz natam mēsurare. quod sic potest in-
telligi. sicut ex dictis p̄z mēsurari actualit̄ est actualiter
depēdere in cognosci. ita mēsurabile dicit̄ aptitudinalēz
vel potentialēz depēdentiaz in cognosci. vel dicit̄ depēdē-
tiam in cognoscibilitate. vniūquodqz aut̄ se habz ad p̄gno-
scibilitatem sicut se habet ad entitatez. igit̄ p̄ mēsurabile
intelligit̄ illud substratū rōne cuius s̄ est mēsurabile 7 il-
lud est entitas causata vel p̄cipata. vt sic in terciō modo
relatiōnez. p̄ h̄ quod est aliqd̄ dici vt mēsurabile ad mēsu-
ram. intelligit̄ dici tanq̄ depēdēs i entitate ad illud a q̄
p̄cipat̄ entitatez. vt sic sit relatio simplr realis ex parte
mēsurabilis in h̄ terciō modo. quia illud intelligit̄ ens p̄
p̄cipatōez vel imitatōez respectu alteri⁹. **Alteri⁹** ad
p̄positū cū aliqd̄ possit̄ multipl̄ p̄cipare p̄fectōez ab alio
actus cognoscēdi sicut p̄cipatio se h̄z respectu obie-
cti sic similitudo respectu cui⁹ ē. n̄ dico similitudo p̄cipati-
ōnez eiusdez forme sic est albi ad albū. s̄ similitudo p̄ imita-
tione. sicut ē ydeati ad ydeam. **Secūdu** actus cognoscē-
di qui. s̄. n̄ ē necio ex̄ntis vt ex̄ntis. n̄ necio h̄z relatiōz re-
alez actualē ad obiectū. qz relatio realis actualis requirit̄
p̄ se terminū realez 7 actualēz. tm̄ iste secūdu actus pōt̄
poni habere ad obiectū relatiōz realē potētialez. 7 h̄ p̄mā
de qua i p̄cedēti mēbro dicit̄ est. s̄. mēsurabilis vel depen-

dentie. nō autē secundam. s. vnionis vel attingētie. Potest etiā ista cognitio habere ad obiectū relatōz rōnis actua- lem. s. illaz nō nōcōio regit ad h̄ q̄ sit ip̄i ob̄i. **Sunt** hic q̄tuor declarāda. p̄mo q̄ cognitio abstractiua h̄z relatōz reales potentiales z aptitudinales. s. mēsurabilis ad obiectū etiāz nō er̄tis. hoc p̄bat. q̄ illud quod h̄z relatōnē actuales ad terminū er̄ntez. z quantū est ex pte sui vnifor- miter se h̄z ad illum: h̄z realē aptitudinales ad illum ter- minū q̄ nō est er̄tis. opatio est h̄mōi. q̄ est aliqd mensu- rabile p̄ obiectū hoc est aptū natū in entitate sua depēdē ad obiectū. z hoc in speciali tali depēdētia qualis ē ei⁹ quod est similitudo p̄ imitatōz vel p̄icipatōz ad illud e⁹ est similitudo. hec oia quātū est ex pte fundamēti eēt in actu. si terminus esset in actu. **Secūndum.** s. de relatōe at- tingētie ad terminū qui attingit. pōt dici q̄ cognitioni abstractiue nō puenit talis relatio realis potentialis vel aptitudinalis. p̄batur. quia nō puenit fundamēto quātū est ex pte eius. nec sibi competeret in actu si termin⁹ pone- retur in actu. quia termin⁹ nō est natus p̄ illum actuz at- tingi vt actu existens. **Tercium.** s. de relatōe rōnis i co- gnitione abstractiua. pōt dupl̄r intelligi. Vno modo sic q̄ terminus nō h̄z esse reale. s. t̄m esse in intellectu. tunc ad ip̄m non potest eē nisi relatio rōnis. quia nō potest relatio verius habere esse q̄ termin⁹ ad quem est. nūc at obiectum quod terminat cognitōez abstractiua z nō optet habere esse nisi in intellectu. igit̄ zc. **Alius** pōt esse intel- lectus talis. actus intelligēdi obiectū abstractiue pōt i- telligi actu reflexo. cū. n. ista intellectio sit similitudo ob- iecti: p̄ obiectum cognitū potest illa cognosci reflectendo z intellectus sic cognoscens istam cognitōez pōt com- pare ip̄am ad obiectū. ipsa autē sic comparata p̄ actum in- tellectus referē relatione rōnis. **Inter** istas duas relati- ones rōnis vna est d̄ntia. nam secūda sicut pōt esse obie- cti nō er̄ntis: sic pōt esse cognitōis nō er̄ntis. si tamē il- la cognitio sit intellecta z p̄ intellectum comparata. prima autē relatō nō potest esse nisi actus er̄ntis z nō vt obiecti cognitū p̄ aliquē actum reflexū nec p̄ intellectum compa- ti. **Ex** hac d̄ntia sequit̄ alia. s. q̄ secūda relatō est rōnis quantū est ex pte vtriusq̄ extremi. prima quantū est ex pte obiecti est rōnis. quantū est ex pte actus eēt realis. ga videt̄ sequi naturaz actus z nō t̄m competere illi actui vt obiecto intellecto vel opato. **Contra** h̄. ens reale nō regit tanq̄ ad naturaz eius p̄sequēs vel p̄comitās aliqd n̄ rea- le. igit̄ actus cognoscēdi realis nō h̄z relatōz rōnis cō- sequentes ip̄m ex natura sui. **R̄ndeo.** p̄ actum cognitōis obiectū h̄z esse cognitū. z ideo pōt naturā actus seq̄ aliq̄ bitudo que sit ad obm vt h̄ns tale eē. **Ex** h̄ p̄z q̄rtum quō sez relatio rōnis nōcōio p̄comitāt. q̄ h̄ verū est de p̄ma re- latione rōnis. nā sine secūda posset cognitio ipsa eē sicut actus rectus sine reflexo p̄ntē. z multomagis posset obm terminare actū illū absq̄ h̄ q̄ h̄ret relatōz rōnis ad actū. secūda p̄tingent̄ causat̄ p̄ actū intellectōis recte. igit̄ n̄ fuit i obo nōcōia rō terminandi illū actuz. **Nūc** tercio in isto arti. r̄ndendū est ad argumēta facta in p̄ma pte hui⁹ articuli. p̄ quāto videt̄ min⁹ p̄cludē. **Ad** primū p̄cedo q̄ opatio q̄ ē vltia p̄fectio nate opantis nōcōio h̄z annexā re- latōz. puta si loq̄mur de opatōe b̄nfica hoīs vel angeli. ista nōcōio ē er̄ntis vt er̄ntis. q̄ si sit cognitio ē intuitiua. si sit volitio ē nōcōio p̄comitās intuitiōez. **Sed** cuz d̄z q̄ ip̄a ē vltima p̄fectio p̄cise inquātuz p̄necit cū obo. **Dico** q̄ vltima p̄fectio pōt intelligi vel aliq̄ summa p̄fectō p̄ se vna. vel p̄fectio integrata ex illa z omibz nōcōio p̄comitātibus. p̄mo mō dico q̄ opatio ē vltia p̄fectō z ē simpl̄r p̄fe- ctior quocūq̄ p̄comitātē ip̄az. etiā illa relatōe quā forāl̄r importat p̄nerio. q̄ si posset h̄z opatōz sine illa relatōe essez b̄ns. n̄ af eēm beat⁹ si h̄rem relatōz sine opatione. **Istud** p̄z de b̄nfudine dei q̄ forāl̄r p̄sistit i opatōne. s̄m illud p̄bi. xij. metaphy. vbi de eo loquēs ait. **Si** n̄ intelli- gat qd est insigne z venerabile. s. h̄z quēadmoduz si dor- mīs sine intelligit. z n̄ ē h̄ quod sua intelligētia. s. actu- alis intellectio. nō est vtiq̄ optima suba. z p̄bat p̄ntiaz.

p̄ intelligere. n. ei honorabile inest. z t̄m b̄nfudo eius nō requirit relationē rōnis inter opationez z obiectū. quia etsi possit intellectus eius comparare actuz suū ad obiectū t̄m ista comparatio siue relatio rōnis nō includit̄ i ip̄a opa- tione que opatio s̄m se est beatifica. nō. n. videt̄ rōnabile q̄ magis deus sit beatus forāl̄r aliq̄ opatōe includente relatōez rōnis. q̄ q̄ beatitudo angeli includat aliquā ta- lem relationē. beatitudo t̄m creata nōcōio requirit relatō- nem ad obiectū s̄ reales. z hoc quia non potest habē ma- iorem vnitatez cum obiecto q̄ vnitatez relatōis. opatio autem dei habet cum obiecto veram vnitatem z idēpti- tatem. z ideo ibi nulla requiritur relatio ad hoc vt ipsa sola z absoluta sit plene beatifica. **In** h̄ patet vna ex- cellentia beatitudinis diuine super creatam. quia illa vt absoluta est plene vltimum bonum eius. beatitudo crea- ta non est vltimum nisi cum relatōe annexa. **Quā** igitur dicitur q̄ est vltima p̄fectio inquātū p̄cise cōnectit̄ cū obiecto. reduplicatio ista potest intelligi fieri vel ratōne relationis vel rōne fundamenti. p̄mi. **Primo** modo ne- gandū est. quia ipsa forāl̄r ratio relatōis nō ē sibi rō- essendi vltimaz p̄fectionem. **Secūdo** modo concedendū est. q̄ inquātū connectit̄. hoc est inquātū est funda- mentū p̄mū connectēs: sic est p̄fectio vltima. **Per** idēz patet ad illam p̄firmationē. beatus est qui h̄z zc. si enim habere intelligat̄ ibi importare relationez. tunc vel ē de- scriptio per illud quod nōcōio p̄comitāt opationez beatifi- cam. vel hoc nomen beatitudo non importat p̄cise absolu- tum. sed cum respectu ad obiectum. **Si** autē p̄ habere in- telligatur opatio q̄ obiectum h̄z. iuxta illud aug. lxxviii. q. q. xv. habere deum nihil aliud est nisi noscere. tūc ha- bere beatificum non importat p̄ se relationem. s. illa t̄m- modo p̄comitāt. **Contra** h̄. nō est p̄radictio absolutū separi a relatione sicut prius a posteriori. z maxime q̄ non est relatio depēdētie cēntialis. igit̄ si opatio beatifi- ca sit absoluta. posset p̄ potētā d̄naz separi a relatōe il- la. z tūc eēt b̄ns. n̄ t̄m p̄nectus obo. **P̄terea.** posteri⁹ generatōe ē p̄fectius s̄m p̄m. ix. metaphy. s̄ relatō si est aliud ab opatōe absoluta. ē posterior generatōe. igit̄ zc. **Ad** primū alibi. **Ad** secūdam. illa p̄positio p̄bi de- bet intelligi p̄cedendo ex eodem ordine. quia si i alio or- dine vel genere sit aliqd posterior generatōe. n̄ optet q̄ sit p̄fectius. sic. n. accēs esset p̄fectius forma substantiali z t̄m isto modo est relatio posterior absoluto. nō. n. i eo- dem ordine aduenit tanq̄ p̄mū completū absoluto. sed absoluto in se habente p̄mū p̄fectionem cōpletaz. ex illa perfectione p̄surgit relatio. **Ad** scdm argumētū principale quod accipit ex. vij. p̄hy. si diceret̄ q̄ **A**resto. omnia illa dicit nō s̄m opini. p̄mū. sed s̄m opi. pla. videt̄ posse haberi ex p̄metatore. vbi in fine p̄meti aresto. inquit. intelligit in hoc loco. n̄ q̄ hec sit opinio eius. s̄ i- tendit declarare vim opinionis huius. hec ille. **Senten- tia** etiam in se videt̄ illa quam imponit aug⁹. pla. in. xij. de ciui. z aresto. primo posterior. scilz q̄ addiscere n̄ sit nisi reminisci. ait. n. sic. **A**cquirere cognitionez in princi- pio. nō est generatio neq̄ alteratio. homo. n. sit scīs z i- telligens q̄n aīa eius quietescit z firmat̄. quēadmoduz q̄n surgit a somno. ita p̄mentator exponit. **Et** in alia transla- tione apparet illa eadez snia. q̄ non mutat̄ aīa in prima acceptōe sciētie. sicut nec mutat̄ q̄n post impedimentum somni vel ebrietatis. pōt vti scia qua prius nō potuit vti. **Tū** p̄t aliē dici. q̄ si aref. ista dixerit s̄m p̄mū opi. s̄ fu- it q̄ motū z mutatōz n̄ dicit p̄ se eē ad aliquā formā. nisi q̄ pōt p̄mū acquisitione acquiri. z ideo ad nullam for- mam dicit esse motum que t̄m acquiritur per alia acqui- sita. sicut est de relatōe. vnde vult ibi. q̄ in qualitatibus illis non est alteratio que fiunt cum quedam alterantur. hoc est cum alteratio sit in alijs. densata. n. aut rarefca zc. z post. sicut sanitas frigidoz z calidorū cōmēsuratio quedam est. z ideo sanitas non est proprius termin⁹ ali- cuius alterationis. sed aliqua alia alteratio ad aliquem gradū calidi vel frigidi. z tūc ip̄m ē p̄mēsuratū alijs qua-

litatibus corporis. et sic est sanitas. Si autem esset manifestum
seque scientia vel actu considerare esset sola relatio satis pa-
teret quod secundum intentionem arefio. ad illam non esset mutatio vel
alteratio. sed probatum est in primo articulo. quod operatio non est so-
la relatio. et pari ratione vel maiori nec virtus scientie. Quod vi-
detur aliquid ultra addendum. scilicet quod arefio non procedit alteratorem
esse ad aliquam qualitate. nisi que potest primo acquiri. sic quod
ipsa non tamen consequatur per accensum ad formam inductam sicut rela-
tio. sed nec eius inductio necio sequatur inductionem alicuius
forme prioris. et tunc ista conclusio eius non est vera. nisi de al-
teratione immediata primo alteranti in illo ordine. et sic ad
scientiam vel considerationem non est aliquid alteratio immediata pri-
mo alteranti in illo ordine. quod primum tale est obiectum esse.
cognitio autem in intellectu non immediate causatur ab obiecto
ut extra. sed in aliquo intra. quod intelligimus cum volumus. non autem
sentimus cum volumus. id est de anima. quia ad intelligendum habemus
magis obiectum intra. ad sentiendum requiritur obiectum esse. Quod au-
tem intelligat de tali alteratione de qua dictum est. probatur. quod
patet ante procedit sensus alterari dices. et ipsi sensus altera-
tur. patitur enim. actio. n. ipso motus est per corpus. patitur
te aliquid sensu. hic autem negat partem intellectivam alterari.
ut videtur assignare per rationem. quia noticia intellectiva acci-
pitur non immediate ab obiecto esse. quod est primum alterans in
illo ordine. sed mediante cognitione sensitiva. unde ad probandum
quod nulla mutatio est ad scientiam. ait. ex ea. n. que est secundum
partem experientia universalem accepimus scientiam. Et sic illud
verbum sciens maxime ad aliquid dicitur. debet intelligi sic. ad
aliquid. id est ad obiectum intra. et non immediate ad obiectum extra
quod est primum alterans. et ista conclusio sic particulariter in-
rellecta de alteratione prima. sufficit ad oppositum suum ibi. quod
conclusiones illas quod motus et motum simul sunt. intendit pro-
bare inductive in singulis motibus. et specialiter in alterationibus
bus videtur habere instantias de illis qualitatibus que non imme-
diate inducuntur a primo alterante. quia ibi alteratum esse si-
mul sit cum primo alterante. non tamen cum primo in illo ordi-
ne de quo manifestius est quod ipsum sit alterans. Tercio modo
posset dici quod dictum arefio. est intelligendum de alteratione que
est motus. vel si est indivisibilis est mutatio terminativa
vel continuativa motus. vel saltem que est subiecti mobilis vel
mutabilis et ab aliquo agente naturali. Nullum istorum inveni-
unt in parte intellectiva. quia ipsa est indivisibilis. et ita non
susceptiva motus qui requirit subiectum divisibile. ipsa est
quia indivisibilis ideo non est localiter prius alicui agenti na-
turali. quod non replet locum. agens autem physicum non est actuum
nisi in passibus sibi localiter prius. sensus autem per oppositum po-
test dici alterari. et quia ibi compositum quantum recipit. et
quia ab agente naturali cui est localiter prius. Istud tertium
dictum videtur satis verum. sed non videtur posse haberi ex textu are-
fio. ibi. Ad tertium potest dici. quod in tertio modo relationum
sic procedit relationes esse in substantia alteri extremi tamen
sicut in duobus primis modis procedit relationes esse in sub-
stantia utriusque extremi. unde dicitur ibi commentator. relatio
est duobus modis. aut relatio est in substantia utriusque extre-
mi relati. aut in substantia alterius tamen. nunc autem in duo-
bus primis modis non includit relatio essentialiter in utroque
extremo. imo utriusque secundum se est absolutum. sed dicitur ibi relatio
esse in substantia utriusque extremi ut in fundamento. pro
sine ratione fundandi. et sic in tertio modo est tamen in sub-
stantia alterius extremi. hoc planum habetur in alia transla-
tione ubi sic habetur. secundum numerum et potentiam dicta ad aliquid
omnia sunt ad aliquid. eo quod ipsum quod quid est alterius dicitur
tamen ipsum quod est. sed non eo quod aliud ad illud. mensurabile vero et
sensibile et intellectuale eo quod aliud ad ipsum dicitur. ad aliud
dicuntur. vult dicere. quod relatum primis duobus modis per se
dicitur ad aliud. et non tamen eo quod ad aliud refertur ad ipsum. In
tercio modo tamen unum extremum est per se fundamentum rela-
tionis. reliquum vero dicitur ad aliud solum. quod aliud est eius.
Dic breuiter dici potest. quod hec est distinctio istorum modorum.
quia in primis duobus est relatio mutua. ita quod in utroque ex-
tremo est ratio fundandi relationem. et ratio terminandi re-
lationem aliam. In tertio modo est relatio non mutua. sed ratio fun-

dandi relationem est tamen in uno extremo. et in alio ratio ter-
minandi eandem. quod addit ibi de illo. bis dicitur idem
et. potest commentator ibi sic intelligi. quod aliquid dicitur constitui
per illud ad quod essentialiter dependet. id est illud non sit intrin-
secum illi. et sic constituitur per illud quod est mensura eius. si
igitur intellectus dicitur ad intelligentem ut ad mensuram
constitueret hoc modo per ipsum. sed intelligens constituitur per in-
tellectum ut per formam suam. igitur erit circulus in constituto-
nibus. id est non eodem modo constituendi. et hoc est impossibi-
le. dum tamen utriusque constitutum dependeat per se a constituyente.
quia non potest esse circulus in per se dependentibus. et hoc potest intel-
ligi per illud dictum commentatoris ibi. idem dicitur bis. et tunc
idem erit causa et causatum eiusdem. Sed facilius exponitur lit-
tera arefio. ibidem secundum aliam translationem. quia si intelle-
ctus dicitur ad intelligentem ut ad mensuram. et cum dicitur
tamen ad intelligibile ut ad mensuram. idem ut mensurabi-
le erit bis dictum. hoc est ad utriusque duorum ut ad mensuram
quod est inconueniens de duobus disparatis. scilicet quod utriusque sit com-
plete mensura eiusdem.

De tercio articulo principa-

li dico quod relatio potest tripliciter se habere ad absolutum. Uno
modo contingit et per accensum ut similitudo ad albedinem. Alio
modo necio. ut relatio creature ad deum. Tercio modo secundum
veram idempnitatem. sicut in divinis relatio personalis se ha-
bet ad essentialitatem. sed non videtur quod possibile sit amplius idemp-
tas que proprie dicitur idempnitatem essentialis. quia nec relatio
potest essentialiter includi in absoluto. quia idem essentia-
liter ad se et essentialiter ad alterum. nec absolutum et rela-
tio potest includi in aliquo per se uno. sic per se uno. quod sit unum
generis et ipsius sit proprius conceptus per se unum et quod ipsum sit
per se in uno genere. quia sicut in rebus non potest fieri unum
per se ex distinctis nisi illa se habeant sicut proprius actus et
propria potentia in eodem genere. ut per philosophum. viii. metaphy-
sice. sic non potest aliquid esse habens per se conceptum unum. et cum hoc per
se includens distincta. nisi conceptus unius sit per se potenti-
alis et alterius actualis per se determinans illud potentialem
relatio et absolutum non potest habere tales conceptus quorum unum
sit per se determinabilis et alius per se determinans. quod si ali-
quis conceptus absolutus sit indifferens. potest contrahi per conc-
ptum absolutum. quousque sit determinatissimum sub genere ab-
solutum. similiter de conceptu relati sub genere relatio. neu-
ter igitur est per se determinans vel determinatissimum in
propria coordinatone. Ex his ad oppositum. in actu cogno-
scendi de quo queritur est aliquid entitas absoluta. ut probatur in
in primo articulo. ibi etiam est aliquid relatio ut probatur in ii. articulo.
Et ex isto ultimo habetur quod absolutum et relatum non potest consti-
tuere aliquid per se unum. vel saltem unum generis. quod. scilicet. habeat
conceptum per se unum. Ex his sequitur quod actus cognoscendi vel non est
aliquid per se unum unum generis. vel non per se includit illa duo que
probata sunt ibi percurrere. Videtur autem probatum in primo articulo. quod
essentialiter includat absolutum et precipue in prima ratione. igitur
videtur quod actus talis non sit essentialiter relatiu. sicut per se
includens relatum. Vel si dicatur quod est quoddam totum includens am-
bo illa: tunc non est aliquid per se unum essentialiter relatiu. sed unum per ac-
cidens essentialiter includens alteram partem. sic dicitur improprie
quod homo albus est essentialiter albus. sed non improprie dicitur. quod nihil essen-
tialiter proprie dicitur de eo quod non est in se aliquid unum essentialiter. sic ni-
hil potest esse verum de eo quod est in se falsum. sic est illud et ratio includit
repugnantias. quod quia non est in se possibile. id est nihil dicitur de ipso
possibile. vel sibi esse possibile. Sic in proposito quod non est per se unum
nihil potest esse vere vel per se unum. Si quare supponedo opa-
tione esse per se unum. et per prius unum generis. ad quod generis pertine-
bit. Potest dici per se esse in genere qualitatis. sed probatur discurrendo per
genera. per quod non est in genere sbe. et sicut de omnibus alijs generibus per
terque de qualitate. relatione. actio. et passio. Non est autem relatio
ut probatur in primo articulo. nec actio. nec passio. pro primo per
mediu eode. illud. scilicet. quod positum est in primo articulo. quod sic nulla re-
latio nec vlla actio de genere actiois. nec passio de genere pas-
sionis est perfectio vltima agentis vel operantis. hec operatio est

est pfectio zc. **P**reterea. actio est transmutatio alteri
inquantu alterz. sic potetia actiua fm p̄m. v. metaphy.
est principiu transmutandi aliud inquantu aliud. passio
etiaz est transmutatio ab altero inquantu alterz. opatio
autez cognoscendi vel appetendi. nec transmutatio alte
rius. nec transmutatio ab altero. quod lz videat esse ma
nifestum. tamen p̄bari pot. quia transmutatio ta actiua
q̄ passiva est necessario ad aliquoz terminu accipientē eē
illa transmutatione. quia fm terminu formalez passum
se habet aliter q̄ prius. opatio non est ad aliquoz termi
nu accipientem esse p ipsam. imo eo modo quo hz termi
nu ad quem. nec est pductiua termini ad quem. nec edu
ctiua de potentia passi. nec inductiua in passum. s̄ p̄sup
ponit terminu. omis aut actio de genere actōis. vel est
pductiua termini. v̄l educiua. vel inductiua. imo eot̄po
quo actio talis ponit in diuinis. puta generatio vel spi
ratio. p ip̄am aliquis terminus accipit esse. s̄. suppositum
genitu vel spiratum. **T**ercio sic. agens actōe de gene
re actōis nunq̄ est simplr pfectius p illam. imo ex per
fectōne sua complete agit coicando alteri pfectōz. nūc af
opatio est pfectio simplr opantis. relinquit igit̄ tandez
q̄ illud absolutu quod est in opatione sit aliqd de genere
qualitatis. Et si querat. in qua specie? Uno mō pot dici
q̄ discurrendo p species illius generis rōnabilius videt̄
ponendū q̄ sit in prima specie. quia in nulla alia pot̄ po
ni. p̄z de secūda z de quarta. De tertia etiaz p̄z si in illa
nō sit nisi qualitas sensibilis. sicut videt̄ haberi in predi
camentis. z etiam q̄ videt̄ innui. vij. phy. In illa etiam
p̄ma specie vident̄ poni oēs qualitates spūales. siue sint
in esse quieto sicut sunt habitus. siue in fieri sic sunt ope
rationes. Aliter forte diceret̄. q̄ opatōes prin. int ad ter
ciam speciem qualitatis. z q̄ sint passiones spūales. z q̄
p̄bus mentōnez ibi fecit expresse de passionibz corp̄alibz
tanq̄ manifestioribz. z p̄ illas debent intelligi passiones
spūales. lz aut̄ in anima sit distinguere opationez. pprie
dictam a passione. cuiusmodi est delectatio vel tristitia i
voluntate. quia opatio tendit quasi in terminu opatōis
passio aut̄ q̄ a termino causat̄ in subiecto sicut tristitia a
tristabili in voluntate. tñ in hoc pueniūt spūalis opatio
z passio. quia vtraq̄ est in fieri in subiecto. z p̄ tato v̄q̄
possit dici passio princens ad tertiā sp̄m. quicquid autez
dicat̄ circa hoc de prima specie vel tertia. hoc saltem vi
detur p̄babile q̄ opatio sit in genere qlitatis. **C**ōtra
hoc videt̄ illud p̄bi. ix. metaphy. quoz inquit nō ē aliud
aliquod opus preter actionez i illis existit actio. vt visio
in vidente. z speculatio in speculante. hec ille. Intentio
sua est distinguere inter actionez transeūtez z immanētē
vult igit̄ ibi q̄ aliqua actio sit immanens sicut exempli
ficat de visione z speculatione. tñ constat q̄ iste sunt opa
tiones. igit̄ opatio est actio fm eū. **I**tez p̄bus tercō de
aia. intelligere quoddaz pati est. Item. x. et̄bi. c. ij. vel. iij.
dicit sic. non tñ si nō qualitatu est delectatō. pp̄ter s̄ neq̄
bonoz. neq̄. n. v̄tutis opationes sunt qualitates neq̄ se
licitas. hec ibi. Item. vij. phy. sciens z cognoscēs dicunt̄
ad aliquid. vbi p̄metator. digni estimat̄ eē de. c. ad aliqd
q̄ de qualitate. **P**reterea p rōnem. absolutu nō distin
guitur specificē p aliqd extrinsecū. sed p ppriam d̄ntiaz
intrinsicam sibi z absolutaz. nunc aut̄ opationes distin
gunt̄ specificē p obiecta distincta specie. quia opatōes eiz
ca distincta specie magis distinguūt q̄ opationes q̄ sunt
circa obiecta eiusdem specie. iste aut̄ distinguūt numero
igit̄ ille hnt̄ maiorez d̄ntiaz q̄ numeralez z ita specificā
Preterea. opatio hz ppriam pfectōez z nobilitatē ab
obiecto. vt videt̄ satis manifestum p illud. x. et̄bi. ca. iij.
fm vnūquodq̄ optima est opatio optime dispositi ad po
tentissimū eoz que sunt sub ipsa. hoc est circa obm opti
mū talis opationis. **A**d ista. ad primū. opatio habet
duas p̄ditiones in quibz cōuenit cū actione. Prima ē q̄
semp est in fieri. nō dico successiuo. qz opatio est indiuisi
bilis. s̄ sic in fieri q̄ in p̄tinua dependentia ad cām eadēz
z fm idem. sicut dependentia rei p̄seruate ad causaz con

seruantez. de qua dictum est prius in quadaz questione
habita de ista materia. Secūda p̄ditio ē. q̄ opatio trāsit
in obiectu sicut in terminu lz nō accipiat esse p ipsaz. qz
presuppositu in suo esse. z pp̄ter istas duas p̄ditiones pot̄
opatio dici actio. sicut pp̄ter istas significat̄ grāmaticē p
verbū actiuū. z pp̄ter eadēz dicit̄ opatio actus secūdus.
z ita ista distinctio actionis sic intellecta in transeūtez
z immanētē nō est generis in sp̄s. s̄ vocis in significa
tiones. nam actio transeūtes est vera actio de genē actio
nis. actio immanens est qualitas. s̄ equoce dicit̄ actō. p̄
pp̄ter p̄ditiones p̄dictas. Alio mō pot̄ actio de genē actio
nis diuidi in actionez immanētē z transeūtes sic sup̄
in inferiora. nam nō solum ad formaz inductā p motū in
passum aliud ab agentē est actio de genere actōis. s̄ etiā
ad formaz inductam p mutationez in ipsomet agente. il
la. n. forma absoluta eiz sit noua. est termin⁹ alicui⁹ acti
onis. pp̄rie dicte p quaz accipit esse. qñ igit̄ forma termi
nans actionez est extra ipsuz agens. tūc actio illa trāsit.
qñ v̄o forma illa est in ipso agente. tūc actio ē immanēs.
Distinctio istoz duoz modoz intelligendū actōz imma
nētē p̄z. qz illud quod fm primū intellectu d̄t actio ima
nens. s̄ dicit̄ termin⁹ actōis immanētis fm aliū intelle
ctū. z quod in alio secūdo intellectu dicit̄ actio: coit̄er in
telligim⁹ p̄ h̄ quod ē elicere. qñ dicimus q̄ potetia elicit
opationem. z p̄ h̄ quod est dicere. qñ dicim⁹ q̄ memoria
siue suppositum per memoriaz dicit̄ verbū. z per spirare
qñ dicimus q̄ p voluntatez spirat quis amozez. **I**ste se
cūdus intellect⁹ de ista distinctōe actōis immanētis z trāsi
eūntis lz sit verus: n̄ tñ est de intētōne p̄bi sic prim⁹. vtz
ex eo qd̄ dicit̄. ix. metaphy. nō ē aliud op⁹ p̄t̄ actōz. op⁹
vocat opatū. p̄ter aut̄ illā actōz qua inducit̄ vel educitur
opatio ē aliqd op⁹. s̄ ē termin⁹ opat⁹. puta ip̄amet opa
tio. z seq̄ ibi. in istis existit actio vt visio in vidente. vbi sa
tis exp̄mit q̄ visionē vocat actōz immanētē. n̄ aut̄ aliquaz
aliā cur⁹ visio sit termin⁹. **A**d scdm̄ p̄t̄ dicit̄. q̄ sicut eē
albū est h̄re albedinē tāq̄ formā: sic sentire vel eē sentiētē
est h̄re sensatōz sic formā. vñ si obm vel deus causaret ef
fectiue sensatōez. n̄ diceret̄ sentire. s̄ ip̄e sensus in q̄ subie
ctiue recipit̄ sensatio. est igit̄ sentire recipere vel h̄re sensa
tionez. z sic intelligere recipere intellectōnez. qz lz intelle
ctus fm aliquaz opatōz causaret in se intellectōez: tñ nō
diceret̄ intelligens i h̄ q̄ causat̄: s̄ h̄n̄ denominaret̄ aliquo
mō a verbo significāte talez actōz vel causatōez. v̄t̄pote si
eēt̄ impositu tale verbū intelligifico. **E**t igit̄ dicit̄ intel
ligere est pati. non p̄bat q̄ sit p̄ se de genere passiois. s̄ q̄
formaliter denominat p hoc q̄ recipit̄ i aliquo subiectiue.
vt sit sensus. intellectiue est recipere intellectōez z recipere
est quoddaz pati. **A**d aliud. x. et̄bi. dicit̄ pot̄ vno mō. q̄
opationes virtutis dicit̄ actiones elicitiue opationū. p̄
pp̄rie dictaz. z ille actōnes bone sunt. qz generatio boni ē
bona. ille aut̄ opationes actōnes n̄ sunt qlitates. s̄ pp̄rie
sunt de genere actōis. **I**ste intellect⁹ videt̄ h̄ri a p̄metato
re. qd̄ ad p̄batōz illi⁹. neq̄ v̄tutis opatōes qlitates sūt. di
cit sic. si quidēz opatio motio ē opatiua. motio aut̄ nō est
qlitas. hec ille. opatiua motio pot̄ dici motio ad opatōz.
Et si obijciat̄ p̄ h̄ q̄ dicit̄ neq̄ felicitas. pot̄ dici q̄ sic
nomē opatiōis sumit̄ h̄ min⁹ pp̄rie p actōe terminata ad
opationez. pp̄rie dictā. sic felicitas pot̄ improprie sumi. p
actōne terminata ad ip̄az. z sufficit aref. accipe opationes
v̄tutis z felicitatē. p illis p quibz sufficēter pot̄ instare p̄
hanc p̄positōz. omē bonū est qualitas. p̄ quā intendit fa
cere instantiā. **A**llit̄ pot̄ dici ad illā auctē. q̄ intendit ibi
tñ de qualitatis in eē geto. cū dicit̄. neq̄ v̄tutis opatōnes
qualitates sunt. qd̄ apparet p hoc q̄ negat̄ ibi istā p̄ntiaz.
delectatio n̄ est qlitas. igit̄ nō est bona. z p̄bat q̄ n̄ seq̄ p̄
illā instantiā. neq̄. n. v̄tutis zc. āns. n. in ista p̄ntia n̄ est
verū nisi de qlitate p̄manēte. nā delectatō vere ē qlitas s̄
in fieri. igit̄ suffic̄ sibi instare de ill q̄ h̄ mō n̄ sunt qlitates
sic nec delectatō ē qlitas. s̄ n̄ i fieri. **E**t af̄ delectatō de sit
qlitas. p̄bat̄ ex dictis ibidē. nā itēdit̄ p̄bare q̄ delectatio
nō est motio. omniū inquit motionum. pp̄rie videt̄ eē ve

locitas et tarditas vel in se vel in operatione ad aliud. delectationi aut nullum horum existit. transponere in delectationem velociter vel tarde est. non est autem velociter delectari. vult dicere. quod delectatio non est velox et ideo non est motus. sed pringit velociter transponi vel transmutari ad eam. igitur potest esse terminus transmutationis velocis. igitur potest esse terminus motus. sed secundum philosophum. v. phisicorum. motus non potest esse per se ad actum et passionem. igitur ipsa delectatio non est actio nec passio. et tunc discurrendo per genera relinquitur tandem quod est qualitas. Illi igitur qui fecerunt istam opinionem supposuerunt tamquam verum. omne bonum est qualitas huius est quietum. delectatio non est talis. igitur etc. Et ad istam materiam. tactus in enthymemate rursus philosophus per instantiam de operatione virtutis. Quod autem non omnis operatio sit actio proprie dicta. probat philosophus ibidem. c. v. appetere inquit delectationem existimabit quod virtus omnes quod probat subdistinguit. quoniam et vivere omnes appetunt. vita autem operatio quedam est. hec ibi. quomodo vita vel vivere posset dici actio de genere actus. Ad aliud de. vij. phisicorum. ista philosophus secundum eam quod dicta sunt in secundo articulo intelligenda est sic. quia scientie necessio annexa est relatio ad obiectum intra. et ita non est a primo alterate immediate. nec per se ad ipsam est prima alteratio. sed illud quod operatio addit exponendo. quod dignum est quod sit de ea. ad aliquid. quod de qualitate. potest habere alium intellectum de quo dicitur rursus ad argumentum principale. Ad primam rationem diceret quod actus distinguuntur per obiecta quantum ad manifestatos quia manifestior est distinctio obiectorum quam actuum. et ex illa tamquam ex manifestiori innotescit ista. Et confirmat philosophus. q. ij. de anima sic vult philosophus quod actus distinguuntur per obiecta. imo magis quod obiecta sunt propria ipsius actibus. propter quod oportet prius tractare de distinctio obiectorum quam actuum: ita enim vult quod potentie distinguuntur per actus. sed autem non est essentialiter. quia actus est essentialiter posterior potentia. et posterior non est per se ratio distinguendi prior. igitur nec ibi illud aliud. scilicet de obiectis in operatione ad actus debet intelligi de distinctio essentiali. Aliter potest dici quod a quod aliud habet entitates. ab eo habet unitatem. et per se distinctio. causatum igitur sicut habet entitatem a quocumque causa per se: ita unitatem et distinctio. et etiam quodcumque dependens ab illo a quo dependet essentialiter. et maxime verum est sed quoniam dependet ab alio tamquam a causa propria siue termino proprio siue dependentie. quia quoniam coiter terminat dependentiam eius et alteri. non ita accipitur unitas eius et distinctio secundum unitatem et distinctio talis termini dependentie. nunc autem actus dependet ab obiecto tamquam a termino proprio siue dependentie. Cedit igitur potest quod actus distinguuntur per obiecta sicut per aliquid extrinsecum a quibus actus dependet dependentia essentiali et propria: non tamen distinguuntur per illa sicut per formalia distinctiva. nec etiam (quod est adpositum) sicut per terminos relationis incluse in actibus. Et cum dicitur quod absoluta distinguuntur per intrinsecum. verum est tamquam per formalia distinctiva. Si accipitur quod non distinguuntur per extrinsecum. procedendum esset sic intelligendo sicut per correlativa et per se terminos relationis. quia absolutum non requirit extrinsecum ut per se correlativum nec per se terminum relationis prout tamen absoluta distinguuntur per aliqua extrinsecum sicut causata per causas proprias. siue per illa ad que habent propriam dependentiam in entitate et unitate. et talia sunt obiecta respectu operationum. Ad aliam rationem per se ideas. quia actus est non sit essentialiter relatiuus cum tamen sit per se medium unius potentia tali obiecto. dicitur perfectior ex maiori perfectione obiecti. sed istam perfectionem non habet ab illo tamquam a principio intrinsecum. sed sicut a causa extrinsecum. vel saltem ab aliquo extrinsecum quod terminat dependentiam eius essentialiter.

De quarto principali dici

potest. quod illa qualitas que vel est operatio vel includitur in operatione non habet relationem ad subiectum magis essentialiter quam alie qualitates. et ideo si ponatur alias non esse essentialiter relatas ad subiectum. de quo non est motus questio. nec ista potest essentialiter relata ad subiectum. Quod si dicatur istam esse in fieri et per hoc essentialiter dependere a subiecto. quod alie que sunt in facto esse vel in quieto esse. Rursus. istud non variat dependentiam ad subiectum. sed tamen variat modum essendi ipsius forme in se: vel saltem in operatione ad causas dan-

tem esse. Ad argumentum principale dici potest. quod si aliquid vox imponeret ad precise significandum entitatem absolutam que est operatio vel in operatione: et per se in genere qualitatis: significatum illius vocis posset intelligi non coincidentem obiectum in ratione termini. sed coiter voces impositae ad significandum operationem important relationem. vel principaliter vel connotando. et ratio est. quia operatio communiter intelligitur sub respectu tendente ad obiectum. et sub modo quo intelligitur sub eo coiter significatur. Exemplum spiritus intelligibilis est qualitas absoluta. quod saltem oportet eos concedere qui ponunt spiritum esse formalem rationem intelligendi. scilicet per se principiativam actus. et tamen coiter vocatur similitudo obiecti. non quod illa sit relatio quam per se impositat hoc nomen similitudo. sed quia ipsa ex natura sua est quoddam forma imitativa et representativa obiecti. ideo dicitur similitudo talis. scilicet per imitationem. Et etiam cum significatur per hoc nomen spiritus adhuc non significatur sub ratione absoluti precise. sed includendo illam relationem sub qua communiter intelligitur. unde etiam species dicitur alie cuius obiecti species. similiter est de vocibus significantibus operationem. Et si arguas. aliqua operatio puta illa que non est obiecti ut existentis. non habet ad obiectum nisi relationem potentialem. nunc autem oportet cognoscere obiectum tanquam terminum actualis relationis. quia qui intelligit actum cognoscendi oportet ut coincidat obiectum non tamen ut cognoscibile. sed ut actu cognitum. igitur cognoscere importat relationem actualem. Rursus relatio que quantum est ex parte fundamenti est actualis. et propter non entitatem termini est potentialis: ipsa de nominat frequenter fundamentum vel subiectum quasi actualiter inesse. Exemplum. procedit quod anima separata non est tamen inclinabilis ad corpus. sed quod inclinatur ad corpus. et tamen non est ibi actualis inclinatio. quia terminus non est in actu. sed per tanto actualiter de nominat. quia quantum est ex parte actus actualiter inesse. Considera dicitur quod scientia practica dirigitur non sit actualis directio secundum eam. puta quoniam nulla alia potentia ab intellectu operatur nec dirigitur secundum eam. Considera similiter dicitur quod albedo est mensura omnium colorum. et sic de primo in quolibet genere respectu posteriorum: sed quoniam non sit actualis mensuratio propter defectum termini. Considera potest dici hic. quod quia relatio operationis ad obiectum quantum est ex parte eius inesse actu: ideo sub ratione eius quasi actualiter inherens operatio intelligitur. et sic significatur. et sic obiectum coincidit ut terminans actualem dependentiam. Illud quod dictum est verum esset si coincidit semper obiectum sub ratione mensure. quia ratio mensurabilis est ibi potentialis. ut prius dictum est. nunc autem intelligendo operationem oportet coincidere obiectum tanquam illud quod attingitur per operationem. Verius igitur videtur esse dicendum. quod oportet obiectum coincidit tali actu ut terminum attingentie unionis in actu: quod ut terminum dependentie vel mensurabilis. ista autem attingentia est relatio rationis in actu abstractivo. sed quia sub ratione illius relationis attingentie coiter intelligitur. et hoc attingentie actualis. sed illa non sit actualitas realis. sed actualitas relationis rationis: ideo communiter operatio significatur sub tali relatione actuali. et oportet obiectum coincidit ut terminans tales relationes actuales. Hic per quod illud Aristoteles in predicamentis. nihil prohibet ideas in pluribus generibus enuncitari. quod non est verum de aliquo per se uno. sed de alio uno per accidens. quod etiam quoniam uno nomine significatur. sicut forte sed nomen scientia. sed non propter hoc est unum secundum diffinitionem. secundum illud. vij. metaphisicorum. ca. iij. diffinitio est si nomen rationi ideas significet. omnes. n. rationes sunt termini. sed diffinitiones. et probatio opinionem subdit. Erit. n. nomen quod cuiuslibet rationi ideas. que et illas diffinitio erit. Et ex hoc possit intelligi dictum Averrois septimo phisicorum. dignius est inquit quod sit de. c. ad aliquid quod de qualitate. quod forte verum est quantum ad illud quod formaliter est in significato nominis impositi ambobus. vel illi toti per accidens. quod est absolutum sub respectu. Ex hoc etiam

forte potest intelligi illud. v. metha. q. aliqua dicuntur ad aliqd fm genus. vt medicina inqt eoz est q ad aliqd qz ipius genus scia videt ee eoz q ad aliqd. nomē forte spci imponit precise ad significandū qualitatez. 7 ppter h nō dicit ad ppiū correlatiū. nomē aut generis nō imponit precise ad significandū genus siue qualitatē. sed ad significandū ipam sub respectu.

Questio

.xiiij.

Consequenter que rit de his q pnter spaliter ad creatam hntem vitaz intellectualē. Et primo de his q sunt pmuta homi 7 angelo. Be inde de his q sunt homini ppiā. Com

munia sunt ista. intellectus et volūtas. de intellectu fuerūt quesita duo. vñ de obiecto. aliud de cā actiua intel ligendi. Primū fuit. Qtrū aia sue naturali pfectōni relicta. possit cognoscē trinitatē psonaz i diuinis. Et idē potest queri de angelo. Videt q sic. qz potest cognoscē aliquē actū cognoscēdi pōt etiā cognoscē obiectū vt ē ob iectū illius actus. nūc aut aia vel angelus ex sua pfectō ne naturali potest cognoscere actū beatificū alteri aie vel angeli. et obiectū illius actus est deus trin. igit 7c. pbatō maioris. act. ē naturalis similitudo obiecti. act. etiā p se tendit in obiectū. igit q cognoscit illū actū ppter vtranqz pntem pdictā. segtur q cognoscat obiectū. p batio minoris. potētia nō ē impedita sed sue naturali p fectōni relicta potest cognoscere qdēqz pntē sub suo obiecto primo siue adequato. alioquin illud nō eēt sibi adequatū. sed obiectū adequū pmutē tam angelici intelle ctus q nri ē ens in pmuti vel saltem ens limitatū. actus aut beatificus creature pntetur sub isto obiecto primo.

Contra. obiectum supnaturalē nō pōt creatura cog scere ex pfectōne sua naturali. qz tūc nō eēt sibi supnata rale. nūc aut trinitas est obiectū supnaturalē imo obiectum beatificum. igit 7c.

Ad intellectum questionis

aliqua premittant. primo de pfectōe naturali aie vl an geli. Aia hūana et si in quocūqz statu. siue scz nature in stitute. siue de stitute. siue restitute. habeat eandē pfectio nē naturalē. intelligēdo de illa quā ex necessitate nature regit. tñ ad pfectōem naturalē supmā in solo terco sta tu attingit. i q nō tñ hēbit supnaturalē pfectōez glorie. sed etiā pfectōem supmā ipius nature. Posset igit intel ligi questio vel de illa pfectōne naturali q semp habet: vel de illa supmā. 7 tūc in primo intellectu bene ppiē di cit aia relicta 7c. sed in isto scdo intellectu magis ppiē q rit h modo. An aia ad pfectōem naturalem supmā re ducta ex illa pfectōe possit sic cognoscere trinitatē. Se cundo pmitto q aiaz posse cognoscē aliqd obiectū: vno mō pōt intelligi ipam posse recipe illā cognitōem. Alio mō ipam posse attingē in illam cognitōem. 7 h vel ex se sola: vel saltē ex pcurū causa que nate sunt pcurrē na turaliter ad illū effectū. Istoz mēbroz scdm infert pri mū. h nō ecōuerso. qz ad primū sufficit nuda capacitas. quō lapis p oppositū nō potest cognoscere. qz repugnat sibi recipe illū actum. Ad scdm regit q tali capacitati correspōdeat aliq causa actiua naturaliter. Quia vō dif ficultas ē in scdo mēbro questionis. ideo de primo breui ter expediendo: posset pcedi. q si intellectus possibilis ē ppiā potētia receptiua cuiuscūqz intellectōnis. ita q lic et regrat aliqd pmutū intellectōni. nō tñ tanqz potētia receptiua vel ratio recipiendi. sicut superficies ponit ratō recipiendi colorē. tūc qdēqz ens qd habet i natura sua intellectū possibile pōt ex natura sua cognoscere qdēcun qz cognoscibile. hoc est recipe cognitōez eius qntū est ex pte sui. Tercio pmitto. q cognitō intellectiua de q est questio. pōt intelligi pfecta aut impfecta. et intelligo ad ppositū nō de pfectōne intensiua qntū ad subiectū. sed de pfectōe ex pte obiecti. q scz illa intelligat pfecta qua

attingit obiectū sub pfecta ratōne siue cognoscibilitatis h est p se ppiā et distincta. et p oppositū impfecta dicat illa qua attingit tñ p accūs vel tñ in aliquo pceptu cō muni vel p fuso. Itē cognitō distincta vel est mediata vl immediata. Dico immediatā. qñ obiectū nō mediante aliquo alio obiecto intelligit p qd vel in quo intelligat ita q hic excludit mediū cognitū. nō aut mediū qd esset precisa rō cognoscēdi vel intelligēdi. Ex istis segtur q ad solutōem questōnis tria sunt videnda. Primo de co gnitōe impfecta. Scdo de cognitōne pfecta immediata Et tercio de cognitōe mediata. et in qlibz istoz ad quā tū potest aia vel angelus attingere ex pfectōne natura li vno modo vel alio intellecta.

De primo. Intellectus fm

p h m. iij. de aia. habet duplicē opatōem. scz intelligēnaz simpliciū. et intelligēnaz ppositoz. s. pponere 7 diuidere intellecta. et prima pōt ee sine scda non ecōuerso. Pri mo igit videndū est de prima cognitōe. dico q aia ex pfe ctōne naturali etiā quā habet in isto statu q ē inter tres status infimus: pōt hēre intellectōem impfectā istoz ter minoz deus et trinus. nō aut pfectā. potest em ex cogni tōne huius entis abstrahēdo cognoscere ens fm se. 7 sic de bono. et h isto mō quē tāgit aug. viij. de trini. ca. v. bo nū h et bonū illud. tolle h et illud 7 vide ipm bonū si po tes. ita deū videbis. Et ibidē inferius satis patet quō nō solū pōt cognosci deus in isto quasi p fuso pceptu boni. h in pceptu quodāmodo ppiō. si intelligit bonū p eētā vel bonū summū. vñ ait inferius. si poteris sine illis que picipatue bona sunt. pspicere ipm bonū. cuius pici patōe sunt bona: pspexeris deū. Consi militer p h veruz potest intelligi ipm verū. et fm aug. ibidē. c. iij. deus veritas est. cū dicit veritas. mane si potes in intellectu veritatis. et si intelligas veritatē. nō tñ in pmuti: h p es sentiam. iam habes pceptū quodāmodo ppiū deo. Bre uiter dico q qdēqz trāscēdens p abstractōem a creatu ra cognita. pōt in sua indifferentia intelligi. et tūc ppi tur deus qsi p fuso sicut aiali intellectu hō intelligit. Sz si tale trāscēdēs i pni intelligit sub rōne alicuius spā liozis pfectōnis. puta summū vel primū vel infinitū: iā habet pceptus sic deo ppius q nulli alij puenit. Cō similitur abstrahēdo a numero. ppiē accepto (q. s. ē qn titas discretā) rōnem. ppiē discretōnis: hri pōt pcepti eius qd ē trinitas. Et ad istū modū acqrendi cognitōez simpliciū istoz terminoz deus 7 trin. sufficit natura aie etiā in h statu. Qd pbat primo. qz fidelis et infidelis ptradictēs sibi de hac ppositōe deus est trinus 7 vnus. nō tñ ptradict sibi de noibz. h de pceptibz. q nō esset nī si vterqz in intellectu suo hret pceptū terminoz. Hoc se cundo pbat. qz fides q distinguit istū ab illo. cū non sit habitus inclinās ad assentiendū ex noticia terminoz. nō est rō noscēdi terminos. h p supponit eoz noticiā. Tercō p fidez oñdi. qz abstractō entis ab h ente. et summi ab h summo in sensibilibz ē naturalis. et ista duo sibi pūcta nō habent repugnātiā. ppter qd rō ista ens summū nō est rō in se falsa. sicut loqē p h s. v. metha. c. de falso q il la rō ē in se falsa cuius pres includūt repugnātiā 7 illa nō p picipi aliq actu simplici intellectus. et p oppositū ista. ens summū pōt vno actu picipi. qz alterū istoz nō re pugnat alteri. Restat vltari. vidē qliter hns noticiā de pdictis tnis. s. de 7 trin. possit ex natura sua cogscē veritatē h ppositōis. de 7 trin. et cū possit intelligi de pplexiōe hri noticiā credulitatis vel scie: 7 h vl scie ppe qd: vel qz. Vidēdū ē q istaz possit haberi de isto pplexo. deus est trin. Dico q prima. s. noticiā credulitatis sal tem acqsite pōt hri etiāz mō ex naturalibz. h pbat. qz fm aug. xj. de ciui. ca. iij. Ea q remota sunt a nris sensibus qm nro testimōio scire nō possum. de his alios testes regrimus eisq credim. a qz sensibz remota ee vel fuis se nō credim. Et idē. xv. de trinitate. ca. xiiij. Absit vt sci re nos negem. q testimōio didicim. alioz. alioqn nesci

mus eē oceanū. nescimus eē terras atq; vrbes q̄ celiber-
rima fama p̄mēdat. Ex his 7 similib; auctōib; eius habe-
m⁹. q̄ credē possum⁹ testimoio alioꝝ etiā tā firmiter vt
illd̄ credē dicat ap̄d eū scire. igit̄ maḡ possum⁹ 7 magis
debem⁹ credē testi maḡ veraci. 7 adhuc magis p̄nitati.
q̄ p̄sone singlarī. nūc at̄ ecclia catholica ē p̄nitati.
verax. qz illa maxime veritatē p̄mēdat 7 mēdaciū rep̄bē-
dit. igit̄ ei⁹ testimoio certissime credi p̄t. 7 p̄cipue ī illis
in q̄b; illa plus dānat mēdaciū. puta de his q̄ sunt fidei
et moꝝ. Pōt igit̄ vltatoꝝ ex natura sua audita 7 intellecta
p̄ni doctrina ecclie firma credulitate assentire his q̄ ip̄a
docet de fide et moꝝib;. inter q̄ principale ē de trinitate ī
diuinis. De ista credulitate acq̄sita videt̄ accipi illd̄ ad
ro. 1. Fides ex auditu. s. sane doctrine xp̄i. de q̄ subdit. Au-
ditus aut̄ p̄ v̄bū xp̄i. De ista etiā pōt accipi illud aug. cō-
tra epl̄am fundamēti. b. Ego inq̄t euāgelio nō crederez.
nisi me ecclie catholice auctas p̄pelleret. S; vltra istā fi-
dem acq̄sitā habemus fidē infusā. 7 ad illaz h̄ndā licet
possit hō ex naturalib; se disponē: nō tñ ex natura intrin-
seca. nec etiā p̄currētib; q̄buscūq; cāis naturaliter moti-
uis intellect⁹ ad eā p̄t attingē. qz eā solus deus ifundit q̄
nō ē cā naturalit̄ motiua alicui⁹ intellect⁹ cāri. **Cōpā-**
do fidē infusā 7 fidē acq̄sitā ad actū credendi ī h̄ p̄ueni-
unt. q̄ qñ infunt eidē aie actus vn⁹. 7 idēz credēdi elicit̄
fim inclinātōem vtriusq;. qz qñ sunt due forme q̄ natura-
liter inclināt ad actū in eodē opante. vtraz q̄ntū ē de se
ncērio et semp̄ inclināt ad actū. 7 idē qñcūq; act⁹ elicit̄:
elicit̄ fim icliatōz vtriusq;. Et si p̄ h̄ qd̄ ē actū credēdi in-
niti fidei isti intelligat̄ actū elici fim inclinātōez ei⁹. tūc
p̄cedendū ē. q̄ act⁹ credēdi innitit̄ vtriq; fidei. Est tñ dif-
ferentia vna q̄ntū ad h̄ qd̄ ē actū elici. ista. s. q̄ ex fide ac-
q̄sita etiā si sola infit. p̄t elici act⁹ credēdi. sicut credim⁹
certis articulis testimonio fidedigno assententis. ad que
tñ nō inclināt aliq̄ fides infusa. Heretic⁹ etiā in vno ar-
ticulo dissentit: alijs articulis credēdo: nō ex fide infusa
cū illa nō possit stare cum heresi in q̄cūq; articulo. S; ex
fide solū infusa nō p̄t q̄s elici actū credēdi 7 h̄ de lege
p̄ni. licz deus fidei infuse assistēdo poss; mouē intellectū
ad assentiendū actualiter illi ad qd̄ fides illa inclināt. h̄
tunc forte nō ex sola inclinātōe fidei istius elicit̄ act⁹ ille
h̄ ex motōe diuina. et multo magis de lege p̄mūi ex sola fi-
de infusa. nō p̄t h̄ri act⁹ credēdi. h̄ p̄z de puero baptiza-
to. qz si postea nutriet̄ in deserto vel iter infideles 7 nul-
laz h̄ret doctrinā de credēdis. nūq̄ actū rectū credēdi eli-
ceret. Et rō est. qz fides infusa inclināt ad credendū ea q̄
nō h̄nt euidētiā ex terminis. nec includūt aliquā euidētiāz
p̄nerionis terminoz. si termini sint apprehensi ex sensib;. **Alia**
d̄ria ē q̄ntū ad h̄. q̄ est actū inniti fidei. qz fides in-
fusa nō p̄t inclinare ad aliqd̄ falsuz. Inclināt aut̄ d̄rite
lumis diuī cui⁹ ē p̄cipatio. 7 ita nō nisi ad illud qd̄ est
p̄forme illi lumini diuino. Actus igit̄ credendi inq̄tum
innitit̄ isti fidei. nō pōt tendē in aliqd̄ falsuz. Sed fides
acq̄sita p̄niter innitit̄ assertōe alicuius testis q̄ poss; de-
ficc. et ideo illa fides nō tribuit actū credēdi inq̄tū sibi
innitit̄ qd̄ n̄ possit sibi s̄bē falsuz. frēq̄nter tñ nō sibi s̄b-
est falsum. qñ scz testis cuius testimoio innitit̄ in testifi-
cando illud sit verax. Et dixi p̄niter. qz deo īmediate res-
uelanti poss; q̄s credere credulitate acq̄sita. si aliud non
sit verū reuelari a deo q̄ actū credēdi v̄l noscēdi cāri im-
mediate a deo in eo cui sit reuelatio. Et qñcūq; ad idēz
inclināt fides infusa 7 acq̄sita: tūc ncērio acq̄site nō sub-
est falsum. nō q̄ hec necessitas sit ex ip̄a fide acq̄sita sed
infusa p̄currēte cū ip̄a ad eundē actū. Innitit̄ igit̄ actus
fidei infuse tanq̄ regule certe 7 oino infallibili a q̄ act⁹
habeat q̄ nō possit eē falsuz. sed innitit̄ acq̄site tanq̄ re-
gule minus certe. qz nō p̄ illā repugnet actū q̄ eēt fal-
sus vel circa falsum obiectum. **Contra istam differen-**
tiam pōt argui sic. quando ad eundē actū p̄currit regu-
la fallibilis licet cum regula infallibili. ille actus nō est
infallibilis. p̄batur p̄ simile. qz ex duab; p̄missis qua-
rum vna est necessaria 7 alia p̄tingens nō segt̄ur p̄clusio

necessaria. et ratio est. quia qd̄ dependet ex plurib; non
potest esse p̄fectōis p̄ditōnis quocūq; illoꝝ. nūc aut̄ q̄
cūq; actus credendi ad hoc q̄ eliciat̄ d̄pēdet a fide ac-
quisita mouente. igit̄ si illa sit fallibilis nunq̄ actus eli-
citus erit ex p̄cipio tali qñ sibi poss; s̄bēse falsum. **Re-**
spondeo ad qd̄cūq; inclināt lumen fidei infuse. illud ē
determinate verum. si aut̄ ad idem inclinēt. simul aliud
quod quantū est de se. possit inclinare in falsum non ab
illo alio vt tale h̄ ab isto lumine habere. q̄ in illo actu n̄
sit d̄ceptio. **Tercia d̄ria possit poni que p̄uenit cū pri-**
ma. que scz est q̄ non p̄cipio me inclinari in actum p̄ fi-
dem infusam siue fim illam elicere actum. sed tñ p̄cipio
me assentire fim fidem acq̄sitam vel eius principium.
scz testimonium cui credo. quia si perciperez me habere
actum fim fidem infusam. et cum hoc scirem q̄ fim fidez
infusam non potest haberi actus nisi d̄terminatē verus
p̄ciperem q̄ actus meus nō possit esse falsus. quia ex h̄
sequitur q̄ p̄ciperem q̄ obiectum intellectus non possit
esse falsum. et tūc scirem illud. id est infallibiliter cogno-
scerem illud esse verum quod nullus experit̄ in se vt cre-
do. quantūcūq; aliquis habet vtranzq; fidē. et fim vtrā
qz assentiat. tantummodo igitur credimus in vniuersa-
li. q̄ tendens in aliqd̄ complexū fim inclinātōnem fidei
infuse in hoc nō possit errare. quis aut̄ 7 quando fim eā
tendit. nec ip̄emet tendens scit nec alius nec aliquis cer-
titudinaliter experitur. **Contra hoc. xij. de tri. cap. ij.**
sic videt̄ fides in corde in quo est. q̄ eaz tenet certissima
scientia. clamatq; conscientia. et post. Illud qd̄ crede-
re iubemur. videre nō possumus: ip̄am tamen fidem qñ
est in nobis videmus in nobis. **Rñ. intelligit̄ sic fidē**
videri quomodo p̄cedit animam sem p̄ se noscere. non q̄
semp̄ sit actus elicitus. sed quia semper est p̄fecta p̄sen-
tia obiecti actu intelligibilis. Unde subdit ibi: rerū ab-
sentium p̄sens est fides 7c. ita q̄ generaliter illud ad
quod habet anima potentiam accidentalem p̄pinquam
nosceri. hoc aug⁹ dicit eam noscere. **Aliter diceret q̄**
accipit fidem p̄ actu credendi. de qua ibidem p̄z post
dicit. Aliqñ reb; falsis accomodat̄ fides. hoc ē aliquis
actus credendi. **De scientia quia. dico q̄ non potest**
aliquis modo ex naturalib; attingere ad sic intelligen-
duz trinitatem in diuinis. quia non potest scire illud de
causa p̄ effectum demonstratōne quia. quo circūscripto
remanet in causa quicquid est necessarium ad causandū
sed circūscripta p̄ impossibile trinitate: haberetur quic-
qd̄ necessariū est in deo ad causandū creaturā. qz 7 prin-
cipiū formale causandi p̄fectum et p̄pletū et supposituz
habens illud principiū formale p̄fectum. vt patet in q̄-
dam questōne prehabita de hoc mota. videt̄ aut̄ ad cau-
satōem sufficere suppositū p̄fectum habens principiū for-
male p̄fectum. **De scientia p̄pter quid. dico q̄ non pōt**
aia modo ex naturalib; attingere ad sciendū p̄pter quid
deū eē trinū. qz noticia eius qd̄ est. p̄p̄riissimū subiecto.
non p̄tinet virtualiter primo et euidenter. nisi in p̄ se et
p̄prio p̄ceptu subiecti vel in ip̄o subo sic p̄cepto. eē trinū
est h̄mōi respectu dei. igit̄ nō p̄t sciri p̄pter qd̄ de deo nisi
habito tali p̄cepto dei. h̄ talis nō h̄t p̄ statu isto nisi de
lege p̄muni. sicut patet in prima p̄clusione. q̄ fuit de sim-
plici noticia terminoz. **Probatio maioris. quia tale p̄-**
prium aut sciret̄ de subo p̄prio 7 p̄ se p̄cepto 7 tūc p̄z ve-
ritas illius ma. Aut sciret̄ de subo p̄cepto in vniuersali
vel indistincte. et de ip̄o sic p̄cepto non p̄t sciri p̄pter qd̄
nisi p̄ceptū illius p̄p̄riū 7 distinctum. **Exemplū. eē pri-**
mā figurāz nō p̄t sciri p̄pter qd̄ de aliqua figura in com-
muni nisi per mediū p̄prium. s. p̄ratōem circuli. nec mi-
rum: quia predicatum propriū ad hoc q̄ sciatur pro-
pter quid. requirit mediū propriū. **De isto sciri pro-**
pra in questōne de om̄ipotentia. sed non sunt hic ad p̄-
positum. quia hic tñ queritur de noticia possibilī modo
haberi ex naturalibus.

De secundo principali licet

noticia p se 7 ppria 7 immediata possit distingui in intuitiva et abstractiva de q distinctione prius est bitu. tñ de utraqz videt ista conclusio nunc tenenda. q aia nō p̄t attingē ad noticiā dei ppriā 7 imēdiatā ex p̄fectōe sua natāli et p̄ q̄cūqz statu nature. p̄currētibz etiā q̄buscūqz cāis naturalis motiuis ip̄ius aie ad cognoscēdū. 7 idē dicēt de angelo. Et rō ē. qz ois talis intellectio. s. p se 7 ppria 7 imēdiata regit ip̄m obm sub ppria rōe obi p̄ns. 7 b̄ v̄l i ppria ex̄ntia. puta si est intuitiva. v̄l i aliq̄ p̄fecto representante ip̄m sub ppria 7 p se rōe cognoscibil. si fuerit abstractiva. de 9 aut s̄b ppria rōe divinitatis nō ē p̄ns alicui intellectui creato nisi mere volūtariē. De p̄ntia reali p̄z p̄ illud ambro. sup Lu. In eius p̄tate satis ē videri i cuius natura nō ē videri. si vult videri. si nō vult n̄ videtur. optie dic q̄ ei 9 nature nō ē videri. suple a creatā. qz ei 9 natura nō ē cā naturalis activa b̄ visionis. nec etiā aliqua natura creata q̄ ē naturalis activa p̄t ēē cā hui 9 visionis vel p̄fecte p̄ntie obi. qz n̄ p̄t p̄tinere i se p̄fecte eēntiā illā fm̄ entitatē suā. igit̄ nec fm̄ suaz intelligibilitatem.

Per idē etiā p̄z. q̄ nihil creatū p̄t ēē cā ei 9 p̄ntie etiāz abstractivē apud intellectū. qz nō p̄t cāre aliq̄d q̄d sit representatiū ppriū 7 p se divinitatis sub ppria rōne cognoscibilis. qz tale representatiū nō p̄t cāri nisi vel ab ip̄omet cognoscibili vel ab aliq̄ p̄fecte p̄tinere ip̄m sub rōne sue cognoscibilitatis. Et si igit̄ de 9 possit cognosci p̄ aliq̄d representatiū. illud tñ nō possit cāri nisi imēdiatē ab ip̄o deo illd volūtariē cānte. **C**ontra istud. q̄cqd p se p̄tinet sub primo obō naturali alicui 9 potētie. ad illud potētia p̄t naturalis attingere. aliq̄n obiectū primū n̄ ēēt adeq̄tū potētie s̄ trāscēdēs in rōne obiecti. nūc aut̄ ens q̄d ē primū obm natāle intellect 9 verissime cōvenit ip̄i deo. igit̄ 7c. Diceret̄ q̄ obm primū natāle p̄t dupliciter intelligi. vno mō ad q̄d potētia inclinā. Alio mō q̄d potētia pōt naturalis attingē. s. ex p̄cursu cāz natāliū. **E**ns in sua cōmunitate siue sit univocatiōis siue analogie. nō curo mō et si ponat̄ obm adequatū cuiuscūqz intellect 9 creati. loquēdo de obiecto adeq̄to p̄rio mō. nō tñ d̄ obō adeq̄to secundo mō. imo sic p̄ q̄cūqz statu cuiuscūqz intellect 9 creati p̄cise ens limitatū ē obiectū adeq̄tū. qz p̄cise illud pōt attingi v̄tute cāe naturalis motiue intellect 9. **S**z nec ens adhuc in tāta p̄ntitate acceptū ē obiectū naturale intellectus hūani. vt vident̄ aliq̄ dicē. s̄ sp̄aliē q̄dditas rei materialis. **A**d q̄d ponit̄ talis rō. **P**otētia p̄portinat̄ obiecto. triplex aut̄ ponit̄ potētia cognitiua. quedā oīno se pata a materia 7 i eēndo et in cognoscēdo. vt intellect 9 subseparate. **A**lia p̄iuncta materiē 7 in eēndo et in opando vt potētia organica. sicut sensus. **T**ercia q̄ est forme hūtis esse in materia. s̄ ip̄a nō v̄t̄ materia siue organo materiali in opando. talis est intellect 9 n̄. **I**sti triplici potētie corrūdet̄ triplex obm p̄portinatū. prime q̄dditas se pata oīno a materia. scēde singulare oīno materialis. tercie igit̄ corrūdet̄ q̄dditas rei materialis. q̄ licet sit i materia tñ nō cognoscit̄ vt in materia singulari. **S**i illd intelligēt̄ de pprio obiecto intellect 9 hūani vt ē talis potētia seq̄ret̄ q̄ intellect 9 beati h̄ret̄ q̄dditatē rei materialis p̄ obiecto adeq̄to vel si nō. nō maneret eadē potētia q̄ mō. q̄rū v̄t̄qz ē falsuz. **N**ec valet dicē. q̄ eleuat̄ p̄ lumē glorie. nullus em̄ habit 9 eleuās potētia pōt h̄re obiectū q̄d trāscēdat p̄mū obiectū potētie. qz tūc ille habitus nō ēēt illius potētie. s̄ vel esset i se potētia v̄l facēt potētia ēē aliam ab ista. sicut h̄ret̄ aliud obiectū primū. **D**ico igit̄ q̄ obiectū naturale s̄ ē natāliē attingibile adeq̄tū intellectui n̄ro. et si p̄ statu isto sit quidditas rei materialis vel forte adhuc sp̄alius q̄dditas rei sensibilis. intelligēdo n̄ de sensibili pprie solū. s̄ etiā de incluso eēntialis vel virtualiter in sensibili: tñ obiectū adeq̄tū intellectui n̄ro ex natura potētie nō ē aliq̄d sp̄ali 9 obiecto intellect 9 angeli ci. qz q̄cqd p̄t intelligi ab vno. 7 ab alio. 7 s̄ saltez p̄cedē 9 theologus q̄ ponit̄ illū statū nō ēē natāle. nec istā ip̄o

entia intelligēdi respectu multoz intelligibiliū ēē naturalē s̄ penalē. **I**n illud. xv. de tri. ca. finali. certa inq̄t oculis tuis interioribz lux illa mōstravit. illa. s. eterna. de q̄ ibi locut 9 est et subdit. q̄ igit̄ causa cur acie fixa ip̄az vidē nō possis. nisi v̄t̄qz infirmitas. et q̄s cā tibi fecit nisi inq̄tas. et de b. s. ibidē. **O**tu aia mea vbi te sentis ēē vbi iaces. seq̄t agnoscis recte te ēē in s̄ stabulo q̄ samaritānus ille p̄durit illū q̄ē repit multis a latronibz inflictis vulneribz semivivū relictū. **T**ñ p̄hs q̄ statū istū dicēt simpliciter naturalē homi. nec aliū ex̄p̄t erat nec ratione cogēte p̄clusit. dicēt forte illud ēē obiectū adeq̄tū intellect 9 hūani simplr ex natura tal potētie. q̄d p̄cepit sibi ēē adeq̄tū p̄ statu isto. **C**ontra ista arguit̄. q̄ ens n̄ tñ limitatū s̄ illimitatū sit obiectū naturalis motiū intellectus creati. 7 ita ens vt est indifferēs ad v̄t̄qz erit obm adeq̄tū naturale. s. p̄ actōem cause naturalis agentis attingibile. **E**t arguit̄ p̄rio sic. eiusdez obiecti primi accepti fm̄ suā indifferētiā ad potētia quā p̄rio respicit acceptā fm̄ suā totā indifferētiā: est idē modus se habēdi i mouēdo. s. naturalis vel nō naturaliter. nūc aut̄ ens illimitatū mouet natāliter aliq̄ē intellectū vt diuinuz. igit̄ sibi mō mouet quēlibz intellectū. **A**lia est minor ista. aliq̄d ens mouet naturalis intellectū creatū. 7 seq̄t igit̄ q̄dlibet sibi mō mouebit. **A**d ista p̄bat̄ primo iducēdo de potētijs 7 obiectis eaz primis. 7 p se obiectis p̄tētis sub illis primis. p̄bat̄ scēdo. qz obiectū ppriū fm̄ totā suā indifferētiā ē adeq̄tū obiectū. et respicit potētiā fm̄ totū genus suū vt ppriū extremū. **A**liq̄s igit̄ ē mod 9 ppri 9 fm̄ quē s̄ extremū respicit illud. **I**lle idēz modus saluabit̄ inter q̄cūqz extrema p̄ticularis p̄nta s̄b illis primis extremis. qz p̄ticularia extrema se respiciūt fm̄ b̄ q̄ includūt prima extrema. et ita se respiciūt eodē mō q̄ illa p̄ma. **P**reterea ois act 9 p̄cedēs actū volūtatis est mere natālis. nūc aut̄ actio eēntie diuine vt ē obiectū etiā mouēs intellectū creatū. p̄cedit actū volūtatis igit̄ 7c. p̄batio minoris. qz eēntia vt eēntia ē obm beatificū. nō at eēntia vt volūtas vel vt volēs. igit̄ mouē ad actū beatificū p̄uenit eēntie rōne q̄ eēntia ē. et p̄sequēs illa erit p̄or actioe volūtatis. **C**onfirmat̄ q̄ si p̄ impossibile de 9 nō ēēt volēs. eēntia sua naturalis mouēt intellectū ad vidēdū ip̄am. igit̄ 7 mō similiter mouebit cū nō moueat inq̄tū volēs. sic nec ē primū obiectū inq̄tū volēs. **P**reterea obiectū oīne gignit noticiā actualē sui et ista gignitō est natural 9 p̄t q̄d genitū d̄r p̄les. fm̄ aug. ix. de tri. c. v̄l. igit̄ ista visio eēntie i intellectu beati naturalis gignēt̄ ab illa eēntia. **P**reterea si volūtas nec̄rio p̄currit cū eēntia i rōne principij motiui ad actū beatificū intellectus creati. quero q̄s est ordo eēntie 7 volūtatis in mouēdo: nō p̄t dici rō motiua p̄ria et eēntia scēda q̄si virtute eius mouēs. qz igit̄ dare eēuerfo. s. q̄ eēntia sit prima ratio motiua. s̄ p̄ria rō motiua i mouēdo t̄z suū ppriū moduz mouēdi. nō ei d̄t̄mīat̄ ad mouēdū p̄ illd q̄d scēdm ē. s̄ de terminat̄ ip̄m ad mouēdū. sic vident̄ q̄ actiū natālr q̄ntū est de se. nec̄ario agit. i illa tñ actioe in q̄ subiacet volūtati nō nec̄rio agit. s̄ p̄t̄tingenter agē et nō agē. nō q̄ d̄ ex se. s̄ p̄t̄tingentiā i volūtate ad agēdū. **S**imilit̄ si volūtas in agēdo subiacēt̄ p̄cipio naturaliter actiūo d̄terminaret̄ ab illo ad d̄terminatē agēdū. **H**ic intelligēdū ē q̄ motio oīno p̄ma i entibz ē nec̄rio natural 9. qz oī motōni volūtatis ē alia p̄supposita. **E**t si aliq̄ motio in entibz est nō naturalis. maxie motio volūtatis ē n̄ naturalis. **I**te aliq̄ motō p̄t intelligi ēē ad terminū simplr infinitū: aliq̄ aut̄ ad terminū finitū. v̄l ad infinitū includētē finitū. et illa q̄ ē ad terminū infinitū simplr ē p̄or. qz nō p̄t infinitū p̄xigē finitū. **S**icut igit̄ loq̄ possumus licet ip̄prie accipiēdo motōem extensivē. assignari p̄t ordo motōni in entibz. **E**t sic loquēdo oīno primū mobile motōne naturali extensivē loquēdo ē intellectus diuinus. et ideo primū motiū motōe naturali est eēntia diuina vt ē primū obiectū intellectu sui. igit̄ oīno p̄ria motio est naturalis motio intellectus diuini a suo obiecto.

et cum naturale mouens moueat mobile in quantum potest illud aut obiectum potest mouere ad intellectus actualis sui. et sic in intelligentia ingenera illius persone in qua primo est eentia: et ad actualis noticiam sui generata: ad utrumque mouebit licet ordine quodam. quod quod est alicui principium operandi operatio immanente. et producendo productum distinctum: quodam modo est prius principium operandi. **¶** Si dicas quod productio immanet in diuinis sicut operatio. **R.** productio non immanet quantum ad terminum. operatio autem omnino immanet. Similiter eentia est naturale motuum ad intelligendum quodcumque intelligibile simplex. sed non nisi prius illa eentia sit in omnibus suis suppositis. non quidem quod sine se est defectus principij actiui sed ex parte termini respicitur ordo. Sic igitur completa est actio mere naturalis et ad terminum omnino primum. scilicet infinitum. ubi motio omnino prima est elicere vel quasi elicere intellectus in intelligentia paterna. et huic prioria est gignere verbum. Hanc sequitur actio que nata est ad terminum omnino primum. puta ad eentiam primam predicandam. que licet non sit naturalis. tamen omnino necessaria. et hec est motio voluntatis. et sic est duplex. scilicet ad amare simplex. et ad amorem precedentem. et hec duplex motio voluntatis continetur duplici motu naturali que dicta est esse in intellectu ad intelligere et dicere. **¶** Contra. actio naturalis in eodem procedit actum non naturale. nunc autem per te actione naturali intellectus diuinus intelligit creabile. igitur ista actio procedit omnem actionem voluntatis et ita spiratores spiritus sancti. **R.** maior est vera loquendo eodem ordine ex parte termini. huius autem est alius ordo ex parte primi termini et secundi. et ideo naturalis in vno ordine sequitur non naturalem in alio ordine. prima enim distinctio ordinum attenditur ex parte terminorum. Secunda ex parte principiorum quantum ad modum principij. **¶** Contra ordo principiorum est prior ordine terminorum. sicut et principium terminorum. nam per principium terminorum producit vel producat. **R.** ans est verum de termino non totali que simpliciter capit esse. non autem de termino formali que solummodo capit esse secundum quod. **¶** Completo toto isto processu originis respectu primi termini scilicet eentie diuine creandae. sequitur ordo alius respectu termini secundi. eentie. scilicet creabilis et quod eentia ipsa diuina in isto secundo ordine mouet primo ad intellectus simpliciter omnis intelligibilis. et sic intelligentia ut iam est in tribus suppositis. non autem mouet ad distinctam noticiam veritatis cuiuscumque plenioris. quod si mouet determinate ad cognoscendum alteram partem in futuris contingebit: cum naturale mouens necessario moueat: sequitur quod intellectus diuinus necessario intelliget hanc partem contradictionis fore veram. et ita vel posset errare: vel oppositum non posset euenire. et tunc non esse contingens sed necessarium: illud quod ponit esse contingens. **¶** Si gratatur cum idem videatur esse ordo cuiuscumque intelligibilis ad primum intelligibile. quare primum non eque necessario mouet ad cognitionem cuiuscumque: **R.** naturaliter mouet et per se necessario ad cognitionem cuiuscumque quod est possibile naturaliter et necessario cognosci. huiusmodi est quodcumque obiectum simplex et etiam quodcumque plenior verum necessarium. non autem tale est aliquid plenior de eentia contingens. quod non est natum esse determinatum ad veritatem. Et si queratur quare non necessario mouet ad tale cognitionem de plenior habundantia que possit haberi de eo. **R.** mouet autem ad cognoscendum sub distinctione si fore vel non fore. et hec cognitio non est determinata de altera parte. Si autem mouet determinate ad cognoscendum alteram partem illa necessario est determinata. **¶** Completo toto ordine motus necesse. sequitur motus contingens. illa parte non esse per principium naturalis motus. quod illius non est nisi necessario mouere. igitur oportet illi motui principium ponere voluntatem. Et fit huiusmodi motus contingens ordinatus. primo ad intra. quod nisi ipsa determinet in se ad volendum alteram partem. nunc determinabit aliquid ad extra. primo igitur determinat se ad volendum si fore determinate. secundo ex hoc intellectus videt istam determinationem voluntatis. nouit huiusmodi esse futurum euentum igitur est in motu necesse et contingente. quod in necessaria primum principium est naturale. et ideo primo naturaliter determinat ad propriam actionem. In contingente primum principium est liber huiusmodi actio in primo ordine sequitur naturale. **¶** Completa motu contingente ad intra. sequitur motus ad extra. Illa igitur tota est contingens et per se necessario immediate ipsius voluntatis ut principij. nullum igitur intellectum creatum mouet eentia ut eentia tanquam motuum per modum naturaliter

sed omnem intellectus illius eentie quam non cat aliquid creatum cat immediate voluntas diuina. **¶** Per hoc per ad argumenta iam facta in primo. **¶** Ad. enim primi argumenti dicitur sic intelligi. quod quacumque potentiam immediate mobile a tali obiecto. ipsum obiectum uniformiter mouet. **¶** Quod autem quantum ad primam me. eentia diuina est motua immediate sui intellectus. sed non intellectus creati. quod intellectus diuinus est primum mobile omnino. et ideo primo mouet a prima forma motua. et nihil aliud est immediate mobile a prima forma motua. quod non potest immediate moueri nisi primo modo motus. et nihil aliud natum est sic moueri. **¶** Si igitur conclusas quod eentia diuina eodem modo mouet omnes intellectus. procedat quem immediate mouet. sed ille est solus intellectus diuinus ut dicitur. **¶** Illa minor. scilicet quod obiectum creatum naturaliter mouet. vera est de intellectu quem immediate mouet. falsa autem est si aliquid quem intellectum mouet mediante actu voluntatis. quod illud non naturaliter mouet. sic si voluntas mea possit libere curare intellectus eentie mee. **¶** Sed isto modo forte non est de aliquid eentia et voluntate creata. quod quilibet eentia est immediate motua intellectus creati. et ideo motus naturaliter. **¶** Nulla autem voluntas est motua ad intellectum perfectam alicuius eentie ut eentia est. quod nec perfecte ea continet eminentem vel vnitue. et quilibet sit de obiecto creato mouet intellectum naturaliter: per primum quod non est eadem ratio de eentia diuina. quod ipsa non est immediate motua alicuius intellectus nisi primi. **¶** Ad aliud dico quod mouet ad actum beneficium non est per actu voluntatis diuine. imo est proprie actus illius voluntatis. eentia ei ut quodammodo prior voluntate et sic sit obiectum primum et immediatum illius visionis in ratione terminatis. tamen non est obiectum immediatum in ratione mouetis sed tamen mouens remotum. per quantum mouet intellectum diuinum ad visionem procedente illud velle que mouet intellectus michael ad visionem. **¶** Et per hoc per ad confirmationem ibi positam. quod si illa eentia non est formaliter volens. nihil omnino possit curare ad extra. quod nihil possit curare nisi naturaliter. et quodcumque intrinsecum cum sit formaliter possibile non possit esse a necessario nisi contingens. **¶** Ad tertium dicitur per. quod eentia non habet rationem motui ad visionem sui in intellectu creato: nisi in quantum presupponitur ipsa mouisse intellectum diuinum ad visionem. que presupponitur ipsi velle diuino motio intellectus creati. non igitur se habent eentia et voluntas ut mouens superius et inferius. proprie loquendo. sic intelligendo quod utrumque attingat ipsum motum: sed tamen voluntas attingit intellectum creatum. tamen presupponit motum intellectus diuini ab ipsa eentia sine que ipsa voluntas non habet illud velle que mouet. **¶** Si arguitur hoc. quod voluntas ut voluntas non potest mouere nisi ad videndum voluntatem ut voluntas est. non autem ad videndum eentiam ut eentia. nunc autem videt voluntatem ut voluntas est. et non essentiam ut eentia est. non est videt beneficium. probatur mihi. quod idem est obiectum beneficium intellectus creati et intellectus diuini. **¶** Intellectus autem diuinus non beneficium in videndo voluntatem ut voluntas est. quod voluntas non est primum obiectum intellectus sui. et non beneficium nisi attingendo primum obiectum. **¶** Probatur maius. quod cum voluntas sit que posterior ipsa natura quod proprietate: non potest esse principium candi perfectam visionem eentie. ut eentia que quodammodo est prior et perfectior. **¶** Item illud dicitur mal. c. ix. totum inquit in seipso probetur habere esse velut quiddam pelagus sube infinitum. et cetera. **¶** Ad illud dico quod voluntas est perfecte idem cum eentia. ideo potest esse principium motuum ad videndum eentiam ut eentia est. **¶** Neganda est igitur illa maior. vix quod est quod ibi affirmat. scilicet quod voluntas potest esse principium motuum ad videndum voluntatem ut voluntas est. falsum autem est quod ibi negat. scilicet quod non potest esse principium ad videndum eentiam ut eentia. **¶** Ad proba. maius. **R.** quod prioritas illa est que prioritas fundamenti. sed illud fundamentum non solum est perfecte idem cum illo quod intelligit fundari in eo. sed et illud habet perfectum formale formaliter infinitum. propter quod perfecte idem potest et vnitue continet perfectum fundamenti. et propter istam rationem potest voluntas esse principium predicandi eentiam. quod ipsa est idemptice omnino eiusdem perfectio cum eentia. **¶** Ad aliud possit dici. quod augustinus loquitur ibi de noticia que est obiectum. vnde cum dixisset nascitur plures ipsa noticia. subdit in si. capli. **¶** Est quodammodo imago ipsa mens. et noticia eius que est plures eius. ac de seipso obiectum eius et amor tercius. hec ille. **¶** Non igitur quodcumque noticia actualis obiectum est obiectum eius sed illa sola que de ipso nascitur tanquam plures huiusmodi tamen est naturalis sicut: et sic naturaliter gignit ab ipso nascendo. noticia igitur actualis que producit immediate per voluntatem non est obiectum obiectum. quod et si sit sicut naturaliter obiectum non tamen est naturaliter creata. et propter hoc possit dici quod beatus non habet obiectum deo quod et si illa visio sit imago diuine eentie ipsa naturaliter re-

presentas: nō tñ est ymago naturalis naturaliter ab ipa
 pcedens. s̄ illius eēntie ē tñ vnicū verbū et s̄ in solo in-
 tellectu increato: in q̄ solo p̄ eē noticiā ipius obiecti na-
 turaliter genita. Aliē possz dici ad illd. ir. de tri. cū dīc
 aug. q̄ oīs res quācūqz cognoscim⁹ p̄generat i nobis no-
 ticiā sui. qd̄ vel intelligit̄ de re quā naturaliter cognosci-
 mus s̄ ex cāis naturaliter motiuis intellect⁹ nri. illa q̄
 dē in seipā vel in cāis suis p̄generat. s̄ ē naturali secūdi-
 tate z nēcitate cāt i nobis tanq̄ naturalē silitudinē no-
 ticiā sui. et sic obū nō gignit nisi de memoria. nūc aut̄ ob-
 iectū qd̄ sit cognitū p̄ actū volūtatis. nō oz p̄esse in me-
 moria. vel saltē nō agit vt p̄xistēs in memoria. Sic igit̄
 mō dicto saluat̄ pprie rō ubi. vel si s̄ qd̄ ait. oīs res: ex-
 tendat̄ etiā ad eēntiā diuinā: tūc illd̄ qd̄ seq̄. s̄ p̄generat
 noticiā sui. dz̄ intelligi vel formaliter p̄ obiecto naturalit̄
 motiuis: vel equalenter p̄ obiecto increato. qz̄ ipm̄ vel p̄
 se vel p̄ aliqd̄ sibi idē. cāt in nobis noticiā sui. q̄ equalit̄
 in pficiēdo intellectū: ac si eēt. ples naturalit̄ genita. qz̄
 est silitudo naturaliter ducēs i obiectū sicut si eēt ab ob-
 iecto naturaliter exp̄ssa. Hic videt̄ seq̄ q̄ eēntia nō ē rep̄-
 sentatiua sui michaeli. prius nata q̄ visio eius cāt i mi-
 chaele. igit̄ multo magis nō ē rep̄sentatiua alicui⁹ alteri⁹
 s̄ tā ipa quā alia p̄tingēt̄ rep̄ntant̄ p̄ actū volūtatis.
 ita q̄ ipm̄ rep̄ntare nō ē p̄cedēs quōcūqz̄ ipaz̄ itellectōz̄
 obi qd̄ dī rep̄ntari. Sz̄ si regrat̄ rep̄ntatō qd̄amō pri-
 oz̄ actuali itellectōne. illa tñmō inuenit̄ i memoria di-
 uina. et i memoria diuina nihil pprie ē nisi obiectū qd̄ q̄
 tribuit̄ actū primū siue imediātū actui scdo. s̄ itellectō
 ni actuali. illud aut̄ sic actuās ē p̄ntia p̄plera primi ob-
 iecti. s̄ eēntie diuine. **Contra.** quō igit̄ b̄s videt̄ obm̄ secū-
 dariū i ipa eēntia. si nō ē aliq̄ mō ibi rep̄ntatū. et nō rep̄-
 sentat̄ sibi in volūtate. qz̄ volūtās nō ē speculū i q̄ videat̄
 tur licz̄ p̄ volūtate manifestet̄. Rñ. lapis videt̄ i eēntia
 diuina nō vt in speculo i q̄ relucent̄ vt obm̄ p̄ns. s̄ ipa ef-
 sentia se solā z̄ soli suo intellectui se rep̄ntat̄ an̄ actū itel-
 ligēdi. s̄ lapis videt̄ i eēntia diuina vt obiectū sedariū in
 prio obo nō quidē motiuis ad itellectōez̄ sedī. sicut mo-
 uet̄ itellectū ppriū. et sicut itellectū nrm̄ mouet̄ p̄ci-
 piū ad p̄clusionē. s̄ ordine primi obiecti z̄ sedī terminan-
 tis. qd̄ā alio. s̄ volūtate mouēt̄ ad ista duo obiecta oz̄
 dine qd̄ā actū itellectus terminantia.

De tercio principali dico.

q̄ aia ex naturalibz̄ i q̄cunqz̄ statu vel angel⁹. nō p̄ cog-
 scere eēntiā diuinā sub rōne ppria mediate. sic intelligē-
 do. q̄ p̄ obiectū cognitū mediū vel i obiecto cognito me-
 dio cognoscat̄ rō eius. qz̄ nihil p̄ se distincte intelligi
 s̄ mō mediate nisi i illo medio p̄tineat̄ eēntialiter vel vir-
 tualiter. z̄ s̄ p̄fecte. s̄ fm̄ totā rōne cognoscibilitatis siue
 eēntia diuina in nullo alio sic p̄tinet̄. igit̄ zc̄. minor p̄bat̄
 qz̄ nihil aliud a diuinitate p̄tinet̄ eā p̄fecte sub rōne entita-
 tis igit̄ nec sub rōne cognoscibilitatis. maior p̄bat̄. qz̄ obie-
 ctum qd̄cūqz̄ si moueat̄ ad aliquā noticiā. tunc fm̄ vlti-
 mū virtutis motiue mouet̄ ad ppriā et p̄fectā noticiam
 sui. igit̄ nec p̄t mouē ad noticiā simplr̄ p̄fectōz̄ illa. nec
 p̄sequēs ad noticiā ppriā p̄fectōz̄ obiecti. **Contra**
 istud instat̄ primo p̄ rōne sic. sufficit q̄ cā v̄tualiter p̄t-
 neat̄ illud cui⁹ ē cā. ita q̄ ad s̄ q̄ sit cā. nō oz̄ q̄ p̄tineat̄ il-
 lud cui⁹ nō ē cā. nūc aut̄ q̄q̄d̄ mouēt̄ ad distinctā et p̄fē-
 ctā noticiā eēntie diuine. n̄ p̄pter s̄ oz̄ q̄ eēt cā illi⁹ eēntie
 s̄ tñ cā illius noticie. igit̄ licz̄ n̄ p̄tineat̄ illā eēntiā vt p̄-
 bat̄: si tñ p̄tineat̄ illā noticiā. vt puta q̄ sit p̄fecti⁹ ea. sic
 suba est p̄fectōz̄ acc̄nte. s̄ sufficit ad s̄ q̄ moueat̄ itelle-
 ctū ad talē noticiā. Elidēt̄ aut̄ q̄ illa noticiā possit̄ emi-
 nēt̄ p̄tineri i suba angeli vel aie. cū illa suba sit multo
 p̄fectior q̄ noticiā z̄ multo imediatioz̄ ipi obiecto i ordi-
 ne eēntiali. **Preterea** instat̄ p̄ p̄clusionē illā p̄batā. pri-
 mo sic. p̄ illud qd̄ ē imago ppria alicui⁹ obiecti. videtur
 posse distincte cognosci illud cui⁹ ē ymago. sic em̄ sensus
 visus distincte cognoscit̄ obiectū in speculo. nūc aut̄ nō so-
 lū angel⁹ s̄ etiā aia ē ymago dei fm̄ aug. xiiij. tri. c. viij.

uterqz̄ aut̄ p̄ distincte cognoscē seipm̄ etiā ex naturalibz̄
 sicut de ipa aia de q̄ minus videt̄. **Ault** aug. xiiij. de tri-
 ca. vlti. qm̄ sp̄ se nosce sp̄qz̄ seipam velle p̄bendebat̄. s̄
 etiā sp̄ sui memisse sp̄qz̄ seipam intelligē z̄ amare p̄ben-
 dere. q̄uis nō sp̄ se cogitare discretā zc̄. li. xiiij. c. iij. du-
 rimus mētē noscē semetipam. nihil em̄ taz̄ nouit̄ mēs q̄
 illud qd̄ sibi p̄sto ē. nec mētē magis q̄q̄ p̄sto est q̄ ipa si-
 bi. et de s̄ ibidē multū. ca. vi. z̄ viij. **Secdo** instat̄ ad idē
 p̄ s̄ q̄ intellect⁹ creat⁹ bt̄is. p̄ naturalit̄ cognoscē suuz̄
 actū beatificū. igitur per illum potest̄ naturaliter coḡscē-
 re obiectum. p̄ntia ista p̄bat̄. tū qz̄ act⁹ ē naturalis silitu-
 tudo obiecti. imo videt̄ eē exp̄ssioz̄ silitudo q̄ eēt sp̄s in-
 telligibilis ipius obiecti si ponēt̄. igit̄ obiectū distincte
 p̄t cognosci p̄ ipm̄ vt p̄ naturalē silitudinē sui. tū qz̄ n̄ vi-
 det̄ q̄ act⁹ possit̄ cognosci vt ē hui⁹ obiecti nisi cognoscēt̄
 s̄ obiectū sub ea rōne sub q̄ ipius ē act⁹. **Ad** ista ad pri-
 mū dico. q̄ nihil sufficiēt̄ p̄tinet̄ p̄tinetia virtuali ipaz̄
 noticiā nisi p̄tinet̄ obiectū coḡscibile tāq̄ ppriū rep̄nta-
 tiuū eius. vel ei⁹ rep̄ntatiuū v̄tuale. sp̄s aut̄ ppria obie-
 cti. et si sit respectu ei⁹ diminuta i entitate: tñ p̄tinet̄ ipm̄
 prio mō tanq̄. s̄ rep̄ntatiuū p̄ ipaz̄ formaliter. s̄ qm̄ nō est
 rep̄ntatiuū formale obiecti. oz̄ q̄ v̄tualit̄ p̄tineat̄ tale re-
 p̄ntatiuū ppriū. z̄ qm̄ ē rep̄ntatiuū sicut obiectū cognitū
 tūc oz̄ q̄ p̄tineat̄ aliud obiectū qd̄ p̄ ipm̄ debz̄ cognosci.
Ad duo alia argumēta negaret̄ forte q̄ aia vel angl⁹
 ex naturalibz̄ possit̄ cognoscē seipm̄ et etiā actū suū bt̄is
 ficū. **Sed** qz̄ v̄taz̄ videt̄ p̄tineri sub pprio obiecto in-
 tellect⁹ huius z̄ illi⁹. z̄ s̄ sub prio naturaliter attingibili
 s̄. s̄ fm̄ ente limitato. Ideo dici possit̄ aliter. q̄ tam aia q̄
 angelus licz̄ possit̄ naturalit̄ noscē se. q̄ tū ad illud abso-
 lutū qd̄ ipm̄ ē. nō tñ p̄t naturaliter noscē se. inq̄tū ē ima-
 go dei siue eē imaginē dei. qz̄ nō p̄t naturalit̄ cognosci re-
 latio nisi naturaliter possit̄ cognosci v̄tūqz̄ extremū. Pro
 ista r̄n̄sione videt̄ eē illud aug. xy. de tri. xiiij. Qui vi-
 det̄ inq̄ suā mētē z̄ in ea trinitate istā. s̄ memoriā intelli-
 gētā z̄ volūtate. nec tñ credūt̄ ea q̄ intelligūt̄ eē imaginē
 dei: speculū qd̄ videt̄: s̄ vsqz̄ adeo nō videt̄ p̄ speculū. vt
 s̄. s̄ ipm̄ speculū qd̄ videt̄ sciāt̄ eē speculū. i. imaginē. **Ad**
 tra ista r̄n̄sionē dupliciter argui p̄t. prio sic. relatō ima-
 gis vel ē idē cū eēntia aie. vel angeli. vel saltē necessario
 p̄sequēs naturā eius. igit̄ p̄ ipam cognitā p̄t ipa relatio
 cognosci. An̄s sic. qz̄ relatō depēdētē eēntial vel ē idem
 nature depēdētē vel nēcrio p̄sequitur. qz̄ si p̄tingēt̄ ad-
 ueniret nature. natura possz̄ eē sine illa depēdētia. z̄ ita
 nō eēntialiter depēdēt. relatō aut̄ imagis videt̄ eē rela-
 tio depēdētē imitātis ad illud qd̄ imitat̄. **Secdo** sic. po-
 tētia p̄t naturaliter cognoscē qd̄cūqz̄ p̄tentiū sub suo pri-
 mo obiecto naturali. nūc aut̄ sub ente limitato qd̄ ē primū
 obiectū naturale intellect⁹ creati p̄tinet̄ illa relatio ima-
 ginis. qz̄ ipa nō ē infinita cū sit i fundamēto finito. **Ad**
 primū. relatō nō p̄t cognosci nisi cognoscat̄ v̄tūqz̄ extre-
 mū. qm̄ igit̄ fundamētū nō includit terminū in rōne co-
 gnoscibilitatis. ipm̄ nō ē cā sufficiēs ad coḡscēdū relatō
 nē. ita ē s̄. Et cū arguit̄ q̄ nēcrio p̄seq̄ fundamētū ex s̄
 nō seq̄ q̄ p̄ ipm̄ possit̄ p̄fecte cognosci nisi eēt entitas ab-
 soluta. ad cui⁹ cognitōz̄ nō req̄rit̄ aliud coḡsci i rōne ter-
 mini. **Contra** s̄. qd̄ includit aliud in entitate z̄ in coḡ-
 scibilitate. fundamētū illd̄ icludit i entitate relatōez̄ istā
 si nēcrio p̄seq̄t̄ ipm̄. igit̄ z̄ icludit ipaz̄ i coḡscibilitate.
Rñ: nō icludit eā in entitate vt totalis eā ei⁹: s̄ vt p̄xi-
 ma eā. supposita tñ alia eā. s̄. termino. qz̄ et ipm̄ fundamē-
 tū illā alia eāz̄ supponit̄. **Cōsilit̄** p̄cedo q̄ icludit eā i
 cognoscibilitate p̄supposita alia eā eius i cognoscibilita-
 te. et s̄ si simplr̄ simpliciter. si alicui alicui. s̄ isti cogno-
 scētī. s̄. angelo vel aie. et s̄ naturaliter siue ex cāis natu-
 raliter motiuis. nō p̄supponit̄ obiectū siue termin⁹ esse
 naturaliter cognoscibile. et iō fundamētū licet sit huic
 naturaliter cognoscibile nō seq̄ relatōem huic eē natu-
 raliter coḡscibile. **Ad** scdm̄ ens limitatū z̄ ad se. vel si
 est etiā limitatū z̄ ad alterū. tñ limitatū: ē naturale obie-
 ctū intellectus creati. s̄ entitas limitata i se q̄ ē eēntialit̄

ad altez illimitatū. nō ē naturaliter intelligibile ab intellectu creato. sicut nec termin⁹ sine q̄. nec ip̄a intelligi p̄t. Licet iste r̄siones pbabiliter videant saluare. q̄ absoluta entitas aie vel act⁹ b̄fici possz naturaliter intelligi ab aia. licz nō naturaliter possit intelligi ab ea relatō ad terminū. nec p̄ p̄ns oporteat deū intelligi i rōe termi illi⁹ relatōis. Tñ rōes ille de aia ⁊ b̄ actu videt h̄re aliā difinitatē. vnā p̄nem. qz p̄ illd qd ē naturalis imago obi. pōt ip̄m obi cognosci. licz p̄ b̄ qd ē imago non coḡscat relatio imaginis. Exemplū. p̄ sp̄m albi i oculo videt albū. licz nō cognoscat relatō illi⁹ sp̄i ad albū. et ita ē de intellectu ponēdo sp̄m intelligibile. ⁊ rō ē. qz illa relatō fundata i sp̄e sensibili v̄l intelligibili nō ē formalis rō coḡscēdi obi. s̄ illa forma i q̄ fundat relatō. igit̄ i p̄posito licet nō naturaliter intelligat relatō aie vel actus b̄fici ad deū: tñ qz ē tale fundamētū q̄ ex se ē similitudo obi. p̄ ipsuz poterit coḡsci obi. Videt aut̄ stare rō pri⁹ facta d̄ actu qz act⁹ videt eē formalis similitudo obi ⁊ actualior q̄ sp̄s intelligibilis si poneret. igit̄ si p̄ sp̄m possit obi distincte intelligi vel cognosci. magis vel eq̄ poterit intelligi p̄ actū

Vidēt etiā stare aliqd qd fuit ibi tactū. qz q̄ act⁹ intelligat vt ē obi ⁊ nō intelligat obi sub illa rōe sub q̄ terminat actū: videt eē p̄tradictō. nūc autē ex naturalibz aia q̄ b̄a ē. pōt cognoscē ex nat̄a sua actū b̄fici vt ē b̄ficius. et p̄ p̄ns vt ē obi b̄fici. qz et si nō b̄eat actū illū ex nat̄a sua: tñ sup̄ illū actū iā iner̄tez pōt reflecti ⁊ b̄ v̄tute sua naturali. qd p̄bo p̄rio p̄ illud. xv. d̄ tri. c. xj. vbi d̄r. Qui dicit scio me viuē. vnū aliqd se scire dicit. p̄inde si dicit scio me scire me viuē. duo sunt. ⁊ seq̄t. sic p̄ addere terciū et quartū ⁊ innumerabilia si sufficiat. pōt inq̄uā ex v̄tute naturali. si tñ sufficiat ad p̄tinuandū istos act⁹ reflexos. Hoc p̄bat scdo qz si ad actū reflexionis regit̄ aliqd sup̄naturale. pari rōe ad nouū actū nouū sup̄nat̄a le. et tñ sicut in infinitū pōt p̄cedi in actibz reflexiois. sic in infinitū regit̄ aliqd ⁊ aliqd sup̄naturale q̄ reflectet̄.

Confirmat̄. qz act⁹ terci⁹ h̄ret se ad scdm̄ sicut reflexus ad rectū. si igit̄ posito actu recto. nō pōt aia reflecti sup̄ illū nisi v̄tute alicui⁹ sup̄naturalis ad b̄ eleuātis pari rōe nec p̄ terciū reflecti pōt sup̄ scdm̄ nisi p̄ aliqd sup̄naturale. s̄ p̄bat terciō. qz intellectus actū quē habz pōt p̄cipe et experiri. et b̄ fm̄ p̄pria p̄fectōem illi⁹ actus ⁊ ex nat̄a ip̄ius potētie. sicut qn̄ video. ex virtute potētie naturalis p̄cipio me videre. ⁊ possem illud ex rōe v̄tutis visive p̄cipe si eēt reflexina sicut intellectus.

Ad ista aliqd eē mediū cognoscēdi vel i cognoscēdo potest intelligi dupliciter. Vno mō q̄ sit mediū cognituz sic q̄ p̄ ip̄m cognituz cognoscat aliqd. sicut cognoscat p̄clusio p̄ p̄cipiū. Alio mō q̄ nō sit mediū cognitū s̄ rō cognoscēdi solū. sicut sp̄s sensibilis in sensu est ratio sentiēdi. primo mō nihil pōt eē mediū cognoscēdi obi illud. nisi p̄tineat in se cognoscibilitatē illius obiecti. fm̄ quaz illud cognoscat p̄ illud. qz si istud excedat illud in cognoscibilitate. tñ illud q̄licūqz p̄fecte cognitum deficiet ab isto cognito in cognoscibilitate. Scdo mō bñ p̄ aliqd esse mediū cognoscēdi aliqd. licet cognoscibilitas sua p̄pria deficiat a cognoscibilitate illius. dū tñ sit natū ducere i illud vt cognoscibile. P̄er b̄ p̄z ad primū. qz licz aia sit imago dei. tñ nō est nata eē mediū cognoscēdi deū scdo mō: s̄ tñ p̄rio mō. vt h̄ri pōt ex aucte aug. pri⁹ adducta. Qui videt suā mētē ⁊c. Ad id aut̄ cognoscēdi scdo mō respectu istū mediū vt cognitū. est aliqd p̄prium formale rep̄tatiū ip̄ius aie. et p̄ illud cognoscat aia sub p̄pria rōe tanq̄ p̄fectissimū rep̄tabile p̄ illud. et p̄ p̄ns p̄ illd nō pōt intelligi deus sub rōe sue intelligibilitatis. sed tñ in aliq̄ diminuto intelligibili imitātē et p̄cipiente intelligibilitatem eius.

Additio secunda.

Exemplū hui⁹ apparet in sensu. qn̄ em̄ sp̄s coloris videt. sic qn̄ radi⁹ tr̄alit p̄ vitz rubcū. ruboz apparet i parte oppposito. ⁊ ille ruboz ita visus nō ē rō vidēdi rubo-

rem i vitro sub p̄pria ratōe s̄ tñ modo diminute. vt forte nullo mō nisi p̄ collatōem hui⁹ rubozis ad illū tanq̄ similit. qn̄ aut̄ sp̄s sensibilis ē rō sentiēdi obi sub p̄pria rōe sua: ip̄a nō ē p̄cepta p̄ sensuz. sicut apparet manifeste in visione recta. vbi nihil videt in medio int̄ colorē ⁊ oculū. et tñ ē ibi sp̄s coloris multiplicata.

Sz p̄. licet b̄ sit ibi: i visione tñ reflexa videt q̄ ip̄a sp̄s videat. qz b̄ qd videt apparet videri i speculo. ⁊ tñ in tali visione reflexa sp̄s ē rō sentiēdi obi in rōe sua p̄pria. qz obi videt sub p̄pria rōe visibilitatis sue. q̄ a simili i p̄posito posset deus videri p̄ mediū q̄si speculatiū. et tñ sub rōe p̄pria obiectina.

Sz h̄ dicēdū q̄ Alacen in p̄spectina sua. li. iij. ca. iij. ex int̄tōe determinat q̄ sp̄s nō ē in speculo subiectiue ⁊ vt ibi terminās actū vidēdi. Et breuiter ostendi pōt vnico exp̄imento. qz qd alicubi ex̄ns in se videt ab oculo ex̄nte in hoc situ: pōt etiā videri ab ip̄o ex̄nte in alio situ. dū tñ mediū sit illuminatū ⁊ nō sit opacū interpositū. et sic etiā debita distantia. s̄ oculus qui tñ determinatō situ ex̄ns videt albū in speculo. alibi ex̄ns nō videret. qz nō sit visio ista nisi in illo p̄cto ad quē p̄uenire pōt radius reflexus q̄ semp̄ est in eadem superficie cum radio incidentie ⁊ cum ip̄o constituit angulū equalem illi angulo qui intercipit̄ inter radium incidentis ⁊ corpus sup̄ quod incidit. Patet etiā p̄positum p̄ hoc q̄ aliqua specula nō sunt formaliter p̄spicua. sicut in calibe polita ⁊ argento polito bene videt aliquis color tanq̄ in speculo. et tamen in istis nō recipitur species coloris. qz nō est nata recipi nisi in perspicuo. tantummodo ergo hic recipitur in aere propinquo talibus speculis. sed vt ibi non potest terminare visionem. Quando etiā recipitur in speculo perspicuo vitreo adhuc ibi non terminatur visio nisi ad aliqd opacum sup̄positum. puta plumbum vel aliqd huiusmodi. dico ergo q̄ in visione tali speculati species non est visa. sed tñ ratio vidēdi obiectum illud cuius est species. non tamen per lineam rectam sed per lineam reflexam. vnde obiectum quidem nō est presens oculo per lineam rectam. sed reflexam eō currentem cum recta in puncto vbi est concursus radij visualis cum catheco.

Et p̄ idem ad scdm̄. quia actus est similitudo cognita. et talis non sufficit ad cognoscēdum illud cuius est actus. sicut species intelligibilis in vno intellectu visa: alij intellectui videnti eam non sufficeret ad p̄fecte cognoscēdum obiectū cuius est.

Cōtra. actus in illo intellectu cui inest. est ratio p̄fecte attingēdi obiectum tanq̄ presens per illum actum. igit̄ ei cui iste actus est presentialiter notus. ille per illum actum notum poterit attingere illud obiectum. quia per illum actum et in illo habet idem obiectum sibi presens.

Respondeo. intellectus cui actus inest per illum vt rationem proximam attingēdi obiectum. supposita tamen presentia obiecti p̄pria. cui autē ille actus est cognituz nō habet illum vt sibi p̄prium rationem attingēdi. sed ad hoc q̄ habet actuz quo formaliter attingeret oportet habere alium actum et cum hoc propriaz presentiam obiecti.

Ad aliud cum arguitur q̄ anima ex natura sua potest reflecti super actum beatificum vt beatificus est. hoc posset negari. verum quidem est q̄ reflecti potest. sed non nisi virtute illius virtute cuius habet actum rectum. Nec plus probat auctoritas angust. quia non dicit q̄ possit semp̄ ex sola natura. sed si habet actum rectum potest reflecti super illuz vel ex virtute nature vel ex virtute illius per quod habet actum illum. et non sequitur illud inconueniens de processu in infinitum. quia idem supernaturale sufficit ad actum rectū ⁊ ad omnes reflexos. Ad idem etiam de sensu patet. qz q̄ percipio me videre. esto q̄ hoc nō sit p̄ potentiam visivam: tamen non est per potentiam aliquaz inferiorē sed forte per aliquam superiorē. cuius est cognoscere actum visus.

Questio. xv.

Quoniam sequenter que-
ritur de modo quo intellectus erit in actu
siue de causa intellectus. Et est questio.
posito quod beatus in patria habeat verbum
de creatura visa in essentia diuina. Et
respectu illius verbi creature intellectus possibilis ha-
beat se pure passive. Arguitur quod sic. quia intellectus pos-
sibilis recipit illam intellectum. Et idem respectu eiusdem non
habet rationem receptiui et actiui. quod enim recipit est in poten-
tia. quod autem agit est in actu. Idem autem non potest esse simul in po-
tentia et in actu. cum iste sint prime differentie entis. igitur in-
tellectus possibilis nullo modo active se habet respectu ver-
bi. et per consequens pure passive. **C**ontra si verbum ibi formatur
quero a quo formatur: non potest dici quod format ab obiecto
quia intellectio est actio immanens secundum philosophum. ix. metaph. si
autem esset actio obiecti in intellectu. illa esset actio transiens.
nec potest dici formari ab intellectu agente. quia intellectus
agens facit de potentia intelligibili actu intelligibile. secundum
philosophum. iij. de anima. igitur tota actio eius completa est ante intellectum
actualis. et per consequens ante verbum. Nec potest dici quod memoria for-
met active verbum. quia verbum format per intellectum intelli-
gendi. memoria non intelligit. Et omne intelligere est proprius in-
tellectus. xv. de tri. igitur relinquitur tandem quod nihil in
anima active format verbum nisi intellectus possibi-
lis.

Hic non queatur si de obie-
cto beatifico possit haberi verbum. nec de obiecto secunda-
rio viso in illo obiecto primo. nec si aliud sit verbum obiecti
primi et secundi. Et supponitur de obiecto secundo haberi
verbum. et queatur qualiter intellectus possibilis se habe-
at in eius formatione. Incipiendo igitur a manifestioribus primo
inquiret de formatione verbi secundum modum intelligendi quem
nunc exprimitur. et secundo applicabit ad intellectum in pa-
tria. **D**e primo. Supposito quod intellectio perfecta puta
diffinitiva de obiecto diffinitibili. siue sit verbum illius
siue non: saltem non est sine verbo proprius. et per consequens si quis acti-
ue se habeat ad intellectum illam perfectam ipsum quodammodo
active se habeat in formatione verbi. De causa igitur intellectus
nisi in nobis per statum isto tria sunt videnda. Primo quod in pre-
intellectiva est aliquid principium actiui respectu intel-
lectus. Secundo verum illud actiui sit aliquid anime intel-
lective vel tantum sit obiectum vel repunitatiui obiecti quod di-
cat esse in anima. per tanto quod sit in ipsa sicut actus eius vel repunitatiui.
non autem sicut aliquid nature eius. Tercio dato quod
sit aliquid anime inquiret si est intellectus agens vel possibilis.
Prima conclusio probatur sic. intellectio aliqua in nobis est
noua. ut exprimitur quilibet. et est forma absoluta ut dictum est in qua-
estione de hoc habita. omnis autem forma absoluta cum sit termi-
nus actus habet aliquid principium actiui per quod accipit esse.
igitur respectu intellectus nostre noue est aliquid actiui princi-
pium. illud est intrinsecum supposito intelligenti. ut patet per philosophum
ij. de anima. c. vj. differt autem. supple in intellectu et sensu. quoniam
hec quidem actiua operationis exempla sunt ut visibile etc. et
sequitur. causa autem quoniam singularium secundum actum est sensus. scia autem
vniuersalium. hec autem in ipsa quodammodo sunt anima. vnde intelli-
gere in ipsa quidem est cum velit. sentire autem non est in ipsa. necessa-
rium autem est esse sensibile. hec ille. Habet igitur hec conclusio tan-
quam certa. quod alicuius intellectus noue principium actiui
sufficiens est intrinsecum supposito intelligenti. **T**unc argui-
tur ultra per diuisionem. vel illud principium pertinet ad vo-
luntatem. vel ad partem sensitivam. vel ad partem intellectivam ut
distinguitur contra voluntatem et sensum. Non potest dare princi-
pium saltem in prima intellectio. quia ipsa preedit omnem actum vo-
luntatis. nec est dare secundum philosophum. f. quod illud principium sit precise in parte
sensitiva. relinquitur igitur quod sit in parte intellectiva. **S**ecun-
dum. f. quod non in parte sensitiva. probatur primo sic. effectus equo-
cus spiritus est minus nobilis totali causa sua equoca. ut habetur
xij. super generationem. Et intellectus est simpliciter perfectior fantasmate et
quodcumque talis perfectio que est in parte sensitiva. quia intellectus est

proprie perfectio nature intellectualis ut intellectualis est. que
in quantum talis nobilior est tota anima sensitiva. et ita perfectior per-
fectio. Secundo probatur sic. angelus non spiritus habet omnem intelle-
ctum quam potest habere. quia cum possit intelligere quodcumque in-
telligibile: vel haberet unicum que esset simul omnium intelligibi-
lium: vel haberet tot distinctas que considerent omnes intelligibi-
bus. quorum utrumque videtur esse impossibile. quia primum
poneret nimiam perfectioem illius intellectus. imo videtur
quod infinita. quia nec intellectus diuina excederet eam quantum ad
multitudinem obiectorum. secundum videtur ponere nimiam perfectioem
intellectus. quod ita distincte cognosceret omnia per distinctos
actus simul. sicut unum obiectum per unum actum. sequitur igitur
quod cum possit quodcumque intelligibile intelligere. quod possit habere
aliquam intellectioem nouam. igitur videtur sibi attribuendum
quod perfectioem est in intellectu potest habere aliquam nouam
intellectioem. Et in tali perfectioem est habere noticiam habitualis per-
fecta per quam actus sit in potentia accidentaliter tantum ad intelligendum
secundum philosophum. iij. de anima. quod loquens de intellectu possibili dicit.
cum autem sic singula fiat ut sciens dicitur quod secundum actum. hoc autem per-
fectum accidit cum possit operari per seipsum. Est quidem igitur et tunc
potentia quodammodo non tamen similiter et ante addiscere. Vult
dicere. quod quoniam habet habitum per quem potest ex se operari. licet tunc sit
in potentia aliqua. non tamen essentialiter que est ad formam sine ad pri-
cipium operandi. Et tamen modo accidentaliter ad operationem. et hec est di-
spositio perfectior eius quod de potentia operandi erit in actum
operandi. **H**ic dicitur quod angelum posse habere nouam intelle-
ctioem est mere creditum. quia per philosophum precipui non viderunt. **P**re-
ea hic etiam dicitur quod angelus ad quolibet intellectum quam
habet moueret immediate a deo. **C**ontra si licet forte probus
quod posuit intellectum angelus idem cum substantia angeli. dice-
ret consequenter intellectum esse ab eo a quo est substantia. et licet
catholicus dicens intellectum illam qua angelus intelli-
git se esse coeum angelo. et quod proprie perfectioem necessario con-
sequenter naturam eius. posset aliquo modo probabiliter dicere
illam immediate a deo iuxta illam propositionem. probabilis. accens
proprium coeum substantie cuius est a generate illam substantiam
tamen de accente per accens quod contingenter inest. non videtur probabi-
le dicere quod illud sit a generate. **E**t confirmatur. quia licet
deus possit immediate curare quodcumque intellectum in an-
gelo. tamen si aliquam non causet utpote huius obiecti si de-
linquat angelum sibi et ordini causarum naturaliter actiua-
rum: non videtur probabile quod angelus non possit attingere ad in-
tellectum huius obiecti. cum anima sic sibi et causis natura-
libus relicta: ad eius intellectum possit attingere. Et mediante
sensu. **N**on est videtur quod anima possit attingere ad intellectum alicuius
obiecti mediante sensu. quoniam ad intelligendum idem obiectum possit
angelus attingere sine sensu. **I**tem quod dicitur ex philosopho videtur facere ad
propositum nostrum. quia si probus videtur aliquam intellectioem nouam
posse competere angelo. dixit philosophus ipsum aliquam esse in potentia acciden-
tali ad intellectum. quia hec est dispositio perfectior eius quod aliquam est in
potest ad intelligendum. igitur ille qui tenet siue per rationem siue per fidei
aliquam esse intellectum nouam in angelo. potest dicat angelum quoniam
quod ad illam esse in potest accidentaliter. sic probus potest dicere ad illud quod
ipse tenet. magis autem recordat cum philosopho qui tenens aliquid anime con-
cedit probus. quod probus est concedit si illud anime tenet: quod ille qui te-
nendo illud anime negat illud probus. quia adest. illud non negaret
concedendo illud anime. **T**ercio propositum probatur per auctores. xv. de
tri. vij. dicit augustinus quod excellit in anima mens vocatur. et post. hoc non
secundum omnia que ad naturam eius pertinet. Et secundum solam mentem imago
dicitur. Et li. xij. c. vij. imago ibi inuenienda in nobis est. quo-
etiam natura nostra nihil habet melius. Et istis auctorita-
tibus et aliis similibus habetur. quod tota imago est in parte intelle-
ctiua accipiendo intellectiua per ea que transcendit sensiti-
uam. Sed imago includit partem et plerumque. ut patet. ix.
de tri. c. vlt. et alibi multotiens. igitur in parte intelle-
ctiua est pars gignens illam noticiam que est plerumque. et per con-
sequens principium actiui respectu intellectus. Qui
igitur poneret fantasma vel aliquam formam talem in parte sen-
sitiva esse rationem immediate gignendi noticiam actualis. non
saluaret ut videtur rationem paritatis in mente proprie accepta.
Preterea augustinus. xv. de tri. c. xij. Memoria hominis et maxime

illa quā pecora n̄ h̄nt. i. q̄ res intelligibiles ita p̄tinetur
vt nō in eā p̄ corporis sensus venerint. habet ī hac ima-
ginē trinitatis. imparē quidē. s̄ t̄n̄ qualēcūq; silitudinē
p̄ris. hoc exponit. c. xiiij. i. si. sic. Hoc verbū n̄m̄ de sc̄ia
n̄ra nascit̄. quēadmodū et illud de sc̄ia patris natū est. z
ca. xxj. Memoria inquit tribuēs eē qd̄ scimus. Ex istis
habet̄ q̄ illa memoria quā pecora nō habet hoc ē p̄rie i-
tellectiua. p̄ tāto habz silitudinē p̄ris. qz de ip̄a vt de
sciētia que ē in ea. nascit̄ verbū nostrū. sicut verbū eter-
nū nascitur de sc̄ia patris. satis expresse vid̄ in istis au-
ctoritatibus velle. q̄ in pte intellectiua p̄rie accepta sit
principiū actiū respectu intellectōnis.

De secūdo p̄mi p̄ncipia

lis certū est q̄ ad actualē intellectōem cādam cōcurrūt
aliquid ip̄ius anime intellectiue z obiectuz aliquo mō
p̄ns. s. vel in se vel in aliquo rep̄tante. sed qd̄ istoz de
beat poni p̄ se actiū respectu intellectōis. auctoritate
vidētur varie loqui. Aug. i. xij. sup̄ gen. c. xxix. Nō pu-
tādū inquit est corpus aliqd̄ agere ī spirituz. quasi sp̄s
corpi facienti materie vice subdat̄. omi em̄ modo p̄stan-
tior est res que facit illa d̄ qua facit. nec vllō mō corpus
p̄stantius spiritu. immo spiritus p̄stantior corpe. q̄uis
iḡt̄ imago eē incipiat in spiritu. t̄n̄ eandē imaginē nō
corpus in spiritu s̄ spiritus in seip̄o facit celeritate mi-
rabili. Item idē. x. de tri. c. v. aia cōuoluit et rapit im-
gines corporū. Pro actiuitate t̄n̄ obiecti vid̄ dicē. xv. de
tri. x. formata cogitatio ab ea re quam scimus verbuz ē
quod ī corde dicimus. et ibidē. ex ip̄a sc̄ia quā memoria
tenemus nascitur verbū. et. c. xij. verbū est silitudo rei
note de qua gignitur et imago eius. **¶** H̄us aut̄ vid̄
loqui p̄ actiuitate obiecti. quia illud vid̄ eē p̄ncipiū
actiū p̄ quod aliquid reducit̄ de potētia eēntiali ad ac-
cidentalē. hoc aut̄ ē aliquid ex pte obiecti. quia illud per
quod obiectū est p̄ns sub rōne actu intelligibilis. Pro
hoc ē illud sc̄di de aia qd̄ p̄ns ē adductū. s. vniuersalia
quodāmodō sunt in aia v̄n̄ intelligere in ip̄a quidē ē cū ve-
lit. ac si diceret. q̄ qz obiecta intelligibilia sūt p̄ntia ani-
me. id̄ ip̄a ē in potētia acc̄ntali potēs intelligere cū velit
¶ S̄ p̄ actiuitate potētie vid̄ aliqd̄ eē illud. ix. meth. q̄
speculatio ē actō immanēs. si aut̄ intellectō n̄ ē ab intel-
lectu s̄ t̄n̄ ab obiecto: nō eēt ibi actio immanēs s̄ t̄n̄ trā-
siens. De isto articulo pōt dici q̄ vtrūq; p̄currit in rōne
p̄ncipij actiū respectu intellectōnis. aliquid. s. ip̄ius
aie et ip̄m obiectū vel aliqd̄ ex pte obiecti. Et hoc vidēt
haberi ab aug. ix. de tri. c. v. l. Liquidō inquit tenendū ē
q̄ omnis res quācūq; cognoscimus p̄generat in nobis
noticiam sui. Ab vtroq; em̄ percipitur noticia. s. a cog-
scente et cognito. Et. xj. d̄ tri. c. iij. ex visibili z vidēte gi-
gnitur visio. Et l̄z ibi subdat̄. informatio sensus que vi-
sio dicit̄. a solo imprimitur corpe. qd̄ vidēt. hoc nō ē con-
tra illud. quia equiuoce accipit̄ hoc nomen visio. p̄mo
p̄ actu vidēdi. secūdo. p̄ ip̄a silitudine rei vise. et illa
a solo corpe causat̄. Et ista equiuocatio p̄ colligi ex mlt̄
tis verbis illius capituli. **¶** Pro hac p̄clusionē vid̄ eē
rō. qm̄ qn̄ obiectū intelligibile ē actu p̄ns intellectui. p̄
haberi intellectio actualis illius obiecti. s̄ nō pōt haberi
sine p̄ncipio p̄fecte actiū. iḡt̄ vel alterū illoz ē p̄-
cte p̄ncipiū actiū vel ambo integrant v̄n̄ p̄ncipiū
actiū. ita q̄ vtrūq; sit p̄iale actiū. **¶** Q̄ aut̄ neutrum
sit p̄fecte p̄ncipiū actiū. p̄bat̄ p̄mo de obiecto. qz ali-
qd̄ obiectū nō est nobilius ip̄a intellectōne. sicut acc̄ns
sensibile. et p̄ncipiū actiū p̄fectū qn̄ ē equiuocū neces-
sario ē p̄fectius forma cāta. Secūdo. p̄bat̄ idem. qz obie-
cto ex n̄te eque p̄nte intellectui. si maior ē conatus z ma-
ior intensio ad intelligendū: p̄fectior pōt h̄i intellectio.
z hoc vid̄ qz p̄fectius vestigiūz derelinquit̄. iḡt̄ maior
intensio voluntatis causat aliquo mō p̄fectōem intelle-
ctōem. qd̄ nō vidēt̄. p̄babile si solum obiectū eēt causa
actiua eius. quia illud vidēt̄ semp̄ agere s̄m̄ vltimum
potētie. cū sit agēs naturale nō liberū p̄ eēntiam p̄z. sed

nec liberū p̄ p̄cipatōem vidēt̄. cū nō sit ī eadē natura
cū voluntate. Tercio oñditur idē sic. opatio illa nō ē p̄
se p̄fectio agentis quā ip̄m elicit̄ p̄se mediāte aliq̄ suo
acc̄ntē p̄ acc̄ns. Exemplū calefacē vel etiā calere. nō est
p̄ se p̄fectio ligni calidi. qz nō cōpetit sibi nisi per calorē
q̄ est acc̄ns eius. illud a q̄ obiectū aliud ab aia ē p̄ns in-
tellectui ē eius acc̄ns p̄ acc̄ns. qz quādoq; p̄tingēt̄ inē
q̄n̄q; nō. iḡt̄ si solū illud ē p̄ncipiū actiū respectu in-
tellectōis: intellectio nō eēt p̄ria p̄fectio intellectus vel
hominis. **¶** Itē secūdo. p̄bat̄. q̄ nec totalis actiuitas p̄-
niat intellectui. qz act̄ vid̄ p̄ria silitudo obiecti. vidēt̄
etiā fortiri sp̄m̄ ab obiecto licet nō sicut a p̄ncipio for-
mali intrinseco. t̄n̄ sicut a p̄ se p̄ncipio extrinseco. vid̄
etiā eēntialiter dependē ab obiecto p̄pter quod refertur
ad ip̄m tercio mō relatiūoz. hoc nō videretur verum. si
obiectū eē t̄n̄ cā p̄ acc̄ns vel cā sine qua non. **¶** Cōcedo
igitur auctoritates p̄ius adductas ad quascūq; affir-
mativas siue d̄ intellectu siue d̄ obiecto. v̄z qd̄ ē q̄ vtrū-
q; istoz aliq̄ mō ē actiū ad intellectōnez s̄ actiū p̄iale.
ābo at̄ iteḡrāt v̄n̄ actiū totle. **¶** S̄ hic sūt duo dubia.
p̄mo quō ista p̄sunt v̄n̄ p̄fectū p̄ncipiū. secūdo de
quibusdā auctoritatibus adductis. puta de illa aug. Ex
ip̄a sciētia nascit̄ verbū quō ista facit p̄ obiecto. et simi-
liter illa arest. ij. d̄ aia. sc̄ia aut̄ vniuersaliū ē. **¶** Ad p̄mū
dico. q̄ cause cōcurrētes q̄n̄q; sunt eiusdē rōnis et ordi-
nis. vt plures trabētes nauē. q̄n̄q; vō sunt alterius rōnis
et ordinis. Et hoc dupliciter. q̄n̄q; posterior habet virtu-
tē suā a p̄iore. Exemplū. sol z pater in generatōe homi-
nis. q̄n̄q; posterior nō habet virtutes suā a p̄iore. nec
dependet in habēdo suā virtutes ab ea: s̄ t̄n̄ dependet ab
ea in agendo s̄m̄ suā virtutē. ita q̄ superior p̄ncipali-
ter agit et inferior minus p̄ncipaliter agit. Exemplum
forte de patre z m̄re in generatōe plis. vt em̄ vid̄ haberi
ex. xvj. de animalibus. mater aliquo mō se habet actiue.
qd̄ vid̄ rōnabile cū formam eiusdē speciei. **¶** Nequaē vir-
tus eiusdem speciei. Mater aut̄ et femina nō differūt spe-
cifice s̄m̄ p̄m. x. meth. Mater aut̄ virtutē suā actiūz
nō habet a p̄re nec in habēdo ip̄am ab illo dependet. s̄
dependet ab ip̄o in agendo s̄m̄ ip̄am virtutē et agit min⁹
p̄ncipaliter. **¶** Ad p̄positū. intellectus et obiectū nō con-
currūt p̄mo mō qz ille cōkursus nō ē necessarius ex rō-
ne concurrentium. s̄ t̄n̄ ex defectu virtutis in vno. quia
si duplicaretur virtus vnius ip̄m solum sufficeret. nō sic
hic. quia quātūcūq; sit obiectuz p̄fectum vel intellectus
p̄fectus. neutrum causaret actum sine alio. **¶** Nec cōcur-
rūt secūdo mō. quia intellectus nō habet virtutem suāz
actiūam ab obiecto. nec eōuerso. tercio iḡt̄ mō possūt
dici cōcurrere. quod autē eoz sit p̄ncipaliter nō oportet
discutere. **¶** Ad secūdū dico q̄ ista tria accipit̄ aug. pro
eodē. verbū gigni de memoria. z verbuz gigni de sc̄ia in
memoria. et verbū gigni de re nota. quia per scientiam
intelligit̄ actum p̄mum per quem anima est in actu suf-
ficiēti ad actum intelligēdi. z virtute illius p̄mi actus
gignitur verbum. et in illo actu p̄mo relucet obiectuz
z p̄ tanto d̄r̄ gigni de obiecto. igitur de scientia gignitur
vt de p̄ncipio formali gignēdi. d̄ obiecto vt relucente in
illo p̄ncipio. de memoria vt cōtinente illud p̄ncipiū.
ita q̄ omnes tales auctoritates aug. s̄m̄ intentionem il-
lius loquuntur p̄ actiuitate obiecti. **¶** Consimiliter z ille
auctoritates arest. que dicit̄ q̄ per sc̄iam possumus in-
telligere cum volumus. z in. ij. de aia. sc̄ia. est vniuersali-
um. et in. iij. d̄ anima. cū aut̄ vnaqueq; sciat. vt habetur
s̄. **¶** Et est intelligendū. q̄ taz aug. q̄ arest. accipit̄ sc̄iaz
nō pro habitu illo acquisito ex actibus frequentatis z fa-
cilitate ad similes actus. sed pro illo per quod obiectuz
ē p̄ns vt actu intelligibile. siue ponatur species intelli-
gibilis siue aliquid aliud. **¶** Sciētia em̄ ē illud s̄m̄ aresto.
s̄m̄ quod anima educitur de potentia essentiali ad acci-
dentalem. hoc aut̄ precedit omnem actualem intellectō-
nem. quia illa est terminus potentie accidentalis. **¶** Sciē-
tia em̄ acquisita ex actibus et facilitans ad cōsiderādū.

nō pcedit omnē actū intelligēdi. Similiter apud aug. sciētia ē formalis ratio sūm quā memoria ē parēs siue gignens. **I**sta autē sciētia acquisita ex multis cōsiderationibz. nō ē formalis rō gignēdi quācūq; intellectōnem. immo gignitur ex multis pcedentibus. Si dicas q; illa auctoritas .xij. sup gen. nō affirmat tm̄ de aīa. s; etiā negat obiectum agere ī aīam. Similiter arest. non tm̄ pcedit obiectum agere. s; videt negare intellectuz agere. q; videt ponere q; intelligere sit pati quoddā. **A**d primū posset dici q; aug. negat ibi obiectū agere ī aīam immedīate sūm eē materiale quod habet extra aīam. **A**d secundū aresto. videtur frequētius loqui p accitē obiecti et passibilitate potentie. cuius rō est. quia cōmuniter locutus ē de potētis anime inq̄tum sunt illa quibz formaliter possumus operari. puta de sensu inq̄tum est quo possumus formaliter sentire. 7 de intellectu quo intelligere. sicut loquitur de anima ut est illud quo formaliter vivimus. **N**unc autē licet intellectus actiue causet intellectōnem. nō tm̄ dī intelligere inq̄tum causat. quia si de cāret illam eandē intellectōnem. nō tm̄ dī intelligere illa intellectōne. sed intellectus ille ī q; cātur intellectio. igitur modo intellectus dī intelligere. nō quia cāt. s; quia recipit intellectōnem. **E**t si verū ē q; intelligere ē quoddam pati. quia intellectum intelligere nō ē nisi ipm̄ recipere intellectōnem. **I**lla autē auctoritas. ix. meth. si faciat p actiuitate obiecti vel nō p; ex questione de actu cognoscendi et appetendi. **D**e tercio primi p̄cipalis. videndū est an illud in pte intellectiua qd ē actiū ad intellectōz sit intellectus agens vel possibilis. **V**idē q; agens. quia intellectus possibilis recipit intellectōnem. si igitur cum hoc sit actiū respectu intellectōis. pari rōne posset dici q; respectu speciei intelligibilis quā recipit eēt actiū 7 ita nō requireret intellectus agens ad aliquem actuz in intellectu. **C**onfirmatur illud. quia actiū et passiuū distinguunt potētias in aīa. **S**ecundo qd idem sic. p̄s. iij. de anima distinguens intellectū agētem a possibili sic ait. **E**st em̄ intellectus hic quidē talis in omnia fieri. et de agente. ille autē quo est omnia facere. **E**t s; videt sequi q; intellectus agens adequatur possibili in ratione actiui et passiui. **E**st igitur actiū ad omne illd cuius possibilis est receptiuus. et p̄ns ad intellectōz. **P**reterea ibidem sequitur de intellectu agente. **E**st habitus quidem ut lumen. lumen autē intellectuale videtur eē principium actiū cognoscēdi veritates intelligibiles sūm illud. xij. de tri. xv. **A**dens rebus intelligibilibz naturalis ordine disponente cōditore subiecta. sic ista videt in quadam luce sui generis incorporea. quemadmoduz oculus carnis videt que in hac corporea luce circūadia cēt. **P**reterea ibidem sequitur. sem p nobilitas est agēs patiente. et principū materia. 7 subdit de intellectu agēte. igitur impassibilis est substantia in actu. igitur vult q; intellectus agens est nobilitior possibili vel saltem non minus nobilis. nūc autē imago p̄sistit in eo qd optimum est in nra materia. ut pbatur in primo articulo p aug. igitur intellectus agens p̄inet ad imaginem. s; nō pōt p̄tinere nisi ad memoriā patet. s; cū memoria habz cōseruare obiectuz vel spēm obiecti et exprimere vlgignē noticiāz actualē eius. p; q; intellectui agenti nō pōt cōpetere primum. quia nō ē virtus rēceptiua nec cōseruatiua. igitur cōpetit sibi secundum. s; exprimere noticiāz. **S**ed p alia parte. s; intellectu possibili arguitur pmo p illud aresto. q; intellectus agens est sicut lumen. cōmētator vult ibi q; sicut lumen facit quodāmodo de potētia colorem actu colorem: sic intellectus agēs facit d potētia intelligibili actu intelligibile. igitur actus eius terminatur ad obiectum actu intelligibile. et hoc pcedit intellectōnem. **C**onfirmatur p illud. iij. de anima p̄mento. xviii. vbi vult cōmētator. q; si res haberent eē eo mō quo posuit plato. nō oportet ponere intellectum agentem. igitur nō ponitur nisi vt p ipm̄ fiat obiectum actu vniuersale. s; h; pcedit actualē intellectōz. **P**reterea

secūdo sūm cōmētatorē intellectus agens ponitur vt p ipm̄ trasseratur obiectum d ordine in ordinem. quod sic intelligi pōt. de ordine sensibilibz ad ordinem intelligibilium. et per consequens de ordine corporalium ad ordinem spiritualium. et quare requiritur ibi aliqd̄ t̄nsferens p̄rium. ratio vidē eē. quia vbi habet esse corporale non habet rationem agentis nisi in passum corpore propter hoc qd tale agens requirit passuz apporinatū sibi localiter. quia si nō esset localiter p̄sēns. esset tali agenti quasi nō p̄sēns. igitur nūq; aliquod corporale potest eē ratio immedīate causandi aliquod spirituale. nec per cōsequens transferendi. ab illo ordine ad illum ordinē. **E**t ista videtur eē ratio aug. xij. super gen. xxix. **S**ed quādo obiectum fit de actu intelligibili actu intellectum nō transfertur sic de ordine ad ordinem. igitur nō requiritur ibi intellectus agens. **C**onfirmatur quia ad hoc q; intellectum fiat actu volituz nō ponitur talis translatio ab ordine in ordinem. et hoc ideo quia actu intellectum est sufficiens p̄portinatū voluntati sūm igitur actu intelligibile habens eē in memoria intellectiua sit eque sufficienter p̄portinatū intelligibile ad hoc. s; vt sit actu intellectum. sequitur q; ibi nō requiritur virtus transferēs de ordine ad ordinem. **P**reterea si intellectus agens eēt per se actiū ad intellectōnem actualē. pari rōne vbiq; poneretur potētia esse actiū ad propriam operatōem. et cum hoc etiam potētiam receptiuam talis operatōis: ibi eēt distinguere potētiam agentem et possibilem. vtpote voluntatem agentem et voluntatem possibilem. sūm cōmūnez opinionē que ponit voluntatem actiuam et etiam receptiuam volitōis. et similiter si sensus ponatur actiū p̄ter hoc forte q; sensatio videtur nobilitior ipō obiecto sensibili extra eēt distinguendum de sensu agente et possibili. **C**um igit p̄s istam distincōz de agente 7 possibili nūq; ponat ibi nisi intellectu: sequitur q; ista differentia nō est p̄ter illa que cōmuniter inueniuntur ī alijs potētis et ita nō p̄ter agere et recipere actōnem. **P**reterea quarto videt eē idem. ix. d tri. vlf. a cognoscēte 7 cognito parit̄ noticiā. intellectus autē agens non est cognoscens sed solum possibilis. igitur ab illo parit̄ intellectio. et per p̄ns actiue se habet respectu intellectōis. **D**e isto articulo si prima via tenetur posset dici. q; tā agens q; possibilis habet duas actōnes ordinatas. p̄ia est facere de potētia intelligibili actu intelligibile. vel de potētia vniuersali actu vniuersale. secūda ē facere d potētia intellecto actu intellectum. primum intelligit sic. q; de virtute intellectus agentis de fantasmate ī fantasia gignitur species intelligibilis in intellectu. vel aliqua rō in qua actu relucet intelligibile. que breuiter loquendo dicat̄ spēs intelligibilis. et ad istam gignitōnez realem rep̄ntatiū de representatiuo. dicitur cōcomitari quedam gignitio methaphorica obiecti de obiecto. vel intelligibilis de imaginabili. quod ideo rōnabiliter dicitur. quia tale eē obiectuum habet obiectum in rep̄sentari. quale habet rep̄ntatiū cōrespōdens. et tō trāslatōe reali facta in rep̄ntatiuo quando de corpali gignitur spirituale. de rep̄ntatiuo singulari gignitur rep̄ntatiū vniuersale. cōsimilis dī vel intelligitur translatō in obiectis de corporeali ad spirituale. vel d singulari ad vniuersale. secūda actio poneretur per quam de potētia intellecto fieret actu intellectum. vbi similiter intelligitur factio methaphorica ex parte obiectozum. cōrespōdens factioni reali ex parte eozum quibus tendit̄ in obiecta. quia realiter speciem intelligibilem sequitur actualis intellectio. et sicut prima translatio de potētia ad actum. sic etiam secūda diceretur fieri per intellectum agentem tam ex parte obiectozum. et hoc methaphorice. q; ex parte illozum in quibus relucet obiecta et s; realit̄. p̄ t̄to. s; q; v̄tute intellectus agētis d fantasmate gignēt̄ spēs intelligibilis. 7 sic methaphorice d potētia intelligibili gignēt̄ actu intelligibile. 7 secūdo v̄tute spēs itelli

gibilis gigneret actualis gignitio. et sic methaphorice loquedo i obiectis de potetia intellecto fieret actu intellectu. Cosimiliter posset poni duplex passio ordinata in intellectu possibili. corrdes isti duplici actoi intellectus agentis. quaru prima eet receptio speciei intelligibilis a fantasmate p prima actioem intellectus agens. 7 secunda eet receptio intellectoni spei intelligibilis p secundam actioem intellectus agentis. Et fm hoc diceret. q ad memoria intellectua ptinet intellectus agens 7 possibilis. agens quide no ptum ad prima actioem que est facere de potetia intelligibili actu intelligibile. imo illius actois terminus e memoria in actu. quia p illa actioem e intellectus hns obiectu actu intelligibile sibi pns. s ptu ad secunda actioem. quia cu memorie sit exprimeze actuali noticia vel intellectioem. intellectus agens ptuz ad secunda eius actioem includeret in memoria. intellectus aute possibilis ptum ad prima eius receptioem qua. s. rcpit actu intelligibile sibi pns dr memoria. 7 ptum ad secunda receptioez. s. actualis intellectois dicit intelligetia.

Et fm hoc rnderi posset ad illa que vident adducta in contrariu. p hoc q actio abstrahedi q e prima actio intellectus agens. e magis ppria sibi q secunda q est causare intellectioem. quia illa pot copetere alijs potentijs. nulla aut alia trassert obiectu suuz de ordine ad ordinem sic intelligendo de ordine corporaliu ad ordinem spualiu. imo voluntas lz cando actu suu fm aliquos p hoc methaphorice trasserat obiectu suu de ordine intelligibiliu ad ordinem appetibiliu. tn ista trassato no requirit voluntate agetem sic intelligendo hoc e pparante obiectu suu vt sit actu volibile. quia qn obiectu e actu intellectui. est actu volibile. no igit requirit aliqua actio pparas obiectu volutati. ille igit auctoritates affirmat q veru est de primo actu intellectus agens. et si qnz dicat q ppter illu solu ponit intellectus agens. veru e vt talis virtus est ppria intellectui. quia e ibi tm potetia pparas obiectum ppter secudu em actu no e pprie in intellectu talis virtus agens. na alie potetie pnt age ad opationem psumposito obiecto.

Si teneret alia via. s. q illud aie qd e actu ad intellectioem e intellectus possibilis. et q agens habet tm actioez abstrahedi obiectum: tuc eet dicenduz q agens no ptinet ad memoria. s actio eius terminatur ad memoria. et hoc respectu sensibiliu. quia terminat ad illa forma p quam obiectu actu intelligibile relucet intellectui. et illa e forma psituens pfecta memoria. Respectu aut mere intelligibiliu puta spualiu nulla actio omnino habet. 7 hoc si talia intelligatur no p spem. vel si p speciem. tn pnt eam care virtute ppria. Intellectus aut possibilis fm hoc poneret ptinere ad memoria non tm vt retines oe repntatiuu obiecti actu intelligibilis. s etia vt exprimes actiue noticia actuali. Et tuc ad illa que sunt adducta ptra hoc posset rnderi. Ad primuz q potetia opatiua no e actiua sui obiecti. licz sit actiua sui actus circa obiectu. 7 id no pari roe pot intellectus possibilis care spem intelligibile sicut pt care intellectio ne illa. Ad pfirmatodem illa diceret q loquedo de potetia vt dicit respectu. bene distinguit in actiuu et passiuu s loquedo de illo quod subest respectui qd comuniter intelligimus cu dicamus potetia. queadmoduz dicim q calor e potetia calefactiua. sic no oportet q actiuu 7 passiuu distinguut ipam. quia tuc voluntas eet secunde potentie.

Ad aliud cu arguit fm arest. q agens e q e omnia facere. Intelligedum e sic. facere omnia actu intelligibilia. Et hoc habet ex eo qd sequit. q lumē facit qdammodo potetia calores actu calores. qz facit eos actu visibiles. sic intelligedo q licet natura absoluta caloris q est i genere qualitatis. maneat eade in tenebris. tn vt sic no e visibilis intelligedo de potetia ppinqua. quia qn oportet duas cas pcurrere ad agendu. vna eaz. s. secunda no e i potetia ppinqua. nisi alia. s. prima cocurrete. Ad hoc aute q color agat in visum regrit alia ca cocurretes ad agedu scz lumen. id tuc solum e color visibilis in potetia ppin

qua quado est actu illuminatus. hoc modo fantasma n pot gignere specie intelligibilem nisi cocurrete actioe intellectus agentis. Ille igit intellectus facit oia intelligibilia et hoc in potentia ppinqua. quia relucetia in speciebus intelligibilibus que prius fuerut in potentia rmo ta. quia tm relucetia in representatiuo materiali 7 representate ea sub rone singularis. no aut dicit q agens est q e anima facere actu intellecta. Cu igit pcludit adequatio intellectus agens in agendo ad possibilem in recipiendo. debet inferri vniformiter de actioe et receptione actu intelligibilis. non de actione et receptione actu intellecti.

Ad tertium veritas principij videtur in rationibus terminozu. ille aut roes terminozuz vt actu intelligibiles 7 vnibiles relucet intellectui p actioem lucis intellectus agens. Sic igitur videt veritate principioz in luce intellectus agentis no taq immediate cante illa visionem. s mediate. s. cando roes terminozuz in ee intelligibili p quas postea carur actus videndi veritate principioz. Ad quartu diceret. q agens e nobilius possibile p se vt respicit obiecta sensibilia. quia p se respectu illoz est agens in intellectum possibile. De isto articulo hoc tenendu videt. q illa distinctionem aug. r. de tri. memoria. intelligentia et voluntas copando ad illa arest. in intellectu agente et possibilem. sic sibi uice corrdent. q solus possibilis e intelligentia. quia solus recipit actum intelligendi. 7 sic etia comuniter arest. loquitur de intellectu quo intelligimus siue quo recipim intellectioez. Etiam possibilis ptinet ad memoria in qtu memorie e recipere noticiam hitualem. fm illud. r. de tri. r. scia qua memoria tenemus. 7 sic loquitur arest. qnz de intellectu possibili vt e quo scimus: siue vt e quo habemus sciam. p quam reducitur de potentia eentiali ad accntalem.

Sz ad alium actuz memorie qui est gignere noticiaz actuali. p q hoc ppetit adhuc intellectui possibili p accidens. quia qn forma actiua inest alicui sbiecto. actio fm illam formam p accidens copetit eidez. sicut lignum per accns calefacit. nunc aute illud quo obiectum actiue se habet ad gignendu intellectionem e forma intellectus possibilis. igitur intellectus possibilis saltem p accns gignit. Sed si vltra hoc queras an conueniat actus gignendi noticiam p se ipi parti intellectiue potest teneri fm predicta vel competere precise intellectui agenti. vel precise intellectui possibili. et fm hoc ille vel ille diceretur pertinere ad memoria. Vel posset poni tercio mo actus gignendi vtriqz competere. sed agentis taq principaliori: 7 possibili tanq minus principali. nec sequitur si sint vna natura igitur no psunt habere respectu eiusdem causalitatem principaliozem et mino principalem. patet em instantia de intellectu 7 voluntate quarum vna fm multos est actiua pncipalior 7 alia subordinata in aliqua actione et tame sunt vna natura. Sed ista instatia fm aliquos non est similis. quia non vtraqz potentia immediate attingit idem vt causatum. sed vna p operatodem suam catam mouet aliam ad sua operatodem. Breuiter. si no teneretur distinctio potetiarum nec re absoluta nec relatone reali. s tm q idem absolutum quodammodo illimitatum e principium imediatum mltoru actu. et sic respectu alterius et alteri dicit alia et alia potetia: tuc pna via pbabil videt.

De secundo articulo dico.

q intellectus beatus potest habere verbum de creatura cognita in genere proprio. 7 ad formatodem illius verbi ponendum e intellectum possibilem sic se habere tuc sicut se habet nunc ad formatodem verbi quod habet de obiecto nunc. quia fm aug. vij. de ciui. c. iij. sic deus res quas condidit administrat. vt eas pprios motus agere sinat. igitur remanebit in patria naturalis actio que natura est competere nature fm suam perfectodem. s q creatura visa in essentia diuina dubium est. an intellectus beatus habeat de ea verbum pprium. q si sic. cosimiliter

dicendum est de intellectu possibili in formatione verbi de creatura visa in eentia divina. sicut de visa in proprio genere dictum est. Sed posset dici quod non est ibi verum de obiecto viso in eentia divina. tum quia hunc verbum immediate attingit obiectum cuius est verbum. lapis enim visus in eentia. non immediate attingit ut obiectum per actum visionis. quia sic videtur in genere proprio. sed ibi sola eentia divina immediate attingit. quod ipsa sola primo movet. et per se ad seipsum attingendam. Preterea verbum proprium alicuius gignitur de scia sine propria specie ipsius. nunc autem in memoria intellectus beati non est scientia propria vel species lapidis ut videtur in verbo. quia per illam non videtur nisi in genere proprio. Item eodem actu videtur eentia divina et res in ipsa. sed de eentia visa non habet intellectus videns verbum quia tunc non videret illam immediate. igitur nec habet verbum de re visa in ipsa eentia. Contra ista motiva. contra primum. et si per principium cognoscatur conclusio. tamen ipsa potest cognosci immediate in ratione obiecti. quia discursus non terminatur precise ad illud quod fuit principium discurrendi quia tunc ab illo adhuc est ulterius discurrendum. nec per consequens est discursus terminatus. nunc autem conclusio de se est terminus discursus sylogistici demonstrativum. igitur illo discursu terminato stat intellectus in cognitione immediata conclusionis. pari ratione licet eentia divina moveatur primo ad videndum seipsum. tamen quia est motuum illimitatum. movet secundo ad videndum creaturam. in termino igitur illius motus intellectus potest videre creaturam ut obiectum immediatum. Contra secundum sic. ad gignendum verbum proprium alicuius obiecti sufficit memoria perfecta siue actualiter siue virtualiter continens illud obiectum. sicut per noticiam habitualement principij potest gigni actualis cognitio conclusionis. sed illa memoria non fit huius obiecti formaliter et propria sed eius virtualiter contentiva. sic intellectus beati habens eentiam divinam actualiter presentem ut intelligibilem habet memoriam propriam respectu visionis illius eentie. et cum hoc memoriam perfectam virtualiter contentivam visionis creature. quia sicut virtualiter continet in eentia sic in cognoscibilitate. beatus igitur habet memoriam siue scientiam in memoria sufficientem ad gignendum proprium verbum lapidis. nec sequitur in illa secunda sicut nec in prima ratione. quod illa visio sit rei in proprio genere. quia visio in proprio genere est per rationem videndi acceptam a creatura aliqua. Contra tertium motivum. ille actus non est propria cognitio huius obiecti qui potest stare in intellectu. et tamen illud obiectum omnino non esse cognitum. nunc autem visio eentie divine potest stare eadem in intellectu beati et tamen lapis non videri ab ipso igitur et cetera. probatio maioris. quia proximum formale in intellectu ad hoc ut obiectum sit sibi cognitum. est ipse actus cognoscendi illud obiectum sibi inherens. proxima et ratio formalis non videtur posse inesse alicui sine illo cuius est ratio formalis. sicut albedo non potest inesse alicui nisi illud sit album. Preterea pari ratione idem actus visionis esset ipsius eentie et cuiuscumque creati visi in ea. et ita unus actus finitus posset esse infinitorum obiectorum possibilium videri in ipsa. quia qua ratione non repugnat unum actum esse duorum vel trium obiectorum: pari ratione nec quorumcumque obiectorum. Item non patet necessitati illius consequentie si eadez est visio divine et lapidis igitur si est verbum lapidis est verbum eentie. Ad primum istorum diceretur. quod illud quod cognoscitur per aliud bene potest immediate cognosci. Sed non sic si cognoscatur precise in illo. sic intellectus divinus precise cognoscit creaturam in eentia sua et non per illam creaturam ut obiectum immediatum. quia tunc intellectio eius vilesceret. Cosimiliter dicitur de visione quam beatus habet in verbo de creatura. Ad secundum diceretur quod eentia divina non est in memoria creata beati aliquid ordine

quod prius quam in intelligentia. quod non datur aliqua forma in intellectu beato reputans illam eentiam. Sed primum quod datur in intellectu beato est ipsa visio. illa autem datur in ipsa intelligentia. Vel aliter diceretur. quod illa visio immediate datur a voluntate divina sicut dictum est in questione prima precedente et similiter visio lapidis. et per se neutra gignit a memoria. non solum ipsius videtur. sed nec ab aliqua memoria. Contra intellectio eentie divine continet virtualiter intellectum lapidis. igitur ista intellectio gignit illam et tunc illa est verbum. Respondeo. intelligentia non gignit. Al potest dici. quod utraqz visio immediate datur a voluntate divina. Ad tertium illud videtur eque concludere quod non est idem actus divinus respectu eentie sue et obiecti secundarij. quod oes negant. Tamen maior ratio est neganda. nisi intelligatur de primo obiecto. Ad primum principale si teneatur in tertio articulo. quod intellectus agens active se habeat ad intellectum et possibilis passive: tunc non solum in eodem movet et movetur anima ad intellectum. nec tamen solum distincta subiecta. quia illa duo non sic distinguuntur. Si autem dicatur quod possibilis active se habeat ad intellectum: tunc idem solum idem movet ad eam et movetur. Et si dicatur hoc esse impossibile. quia tunc idem solum idem est in potentia et in actu. Respondeo. omnis actio que est ad formam non activam. est agentis equivoce et non univoce. quia si agens est univoce. forma qua agit est eiusdem rationis cum forma terminante et ita illa est activa. Augmentatum autem et multarum alterationum et communiter motus localis termini non sunt forme active igitur movens in istis et univoce saliter agens equivoce est in actu aliquo non eiusdem rationis cum termino ad quem mobile est in potentia: sed est in actu solum quod virtualiter vel eminenter contingens illum terminum. Sic diceretur in proposito. quod idem in anima est ratio virtualiter continendi intellectum ut effectum equivoce et recipiendi eandem. Contra hoc habet formam nobiliozem. non est natum recipere formam minus nobilem. igitur habens istam nobiliozem modo. virtualiter non est natum recipere illam formam formaliter. Et confirmatur. quia pari ratione diceretur quod quodlibet quod sit tale formaliter: est tale virtualiter. et ita quodlibet transmutaretur a seipso. Ad primum dico quod forma eiusdem speciei non potest simul haberi intensius et remissius. nec due forme ut contraria et media possunt simul esse in eodem. sed tamen due forme disparate bene possunt simul esse et etiam eiusdem generis remoti. sicut calor et color. quarum tamen una est nobilioz altera. Non est igitur impossibilitas formarum in eodem. quia una est eminentior altera. vel eminenter siue virtualiter ipsius contentiva. sed ex aliqua ratione speciali. puta propter contrarietatem. vel unitatem specificam. vel aliquam aliam talem. Antecedens igitur univocaliter sumptum falsum est. et licet in multis singularibus videatur esse verum. tamen hoc non est ratione nobilitatis forme. vel nobilitatis modi habendi formam et minus nobile sed ex aliqua alia ratione speciali que non reperitur hic in principio motivo et in ista forma recepta. Si tamen aliquid haberet istam formam eminenter. sic quod infinite virtualiter: non esset capax eius formaliter. quia infinitas excludit omnem potentialitatem. sed quando forma illa virtualiter sed finite habetur. bene potest aliqua perfectio licet solum quid et accidentaliter addi. per hoc quod illa recipitur formaliter. sicut licet substantia sit simpliciter perfectior accidente. tamen aliquo modo perficitur recipiendo accidens et totum illud. scilicet substantia qualis perfectior est quam substantia sola. si potentia operans est perfectior quam potentia sola. et operatio est aliqualis perfectio ipsius potentie. licet potentia sit simpliciter perfectior operatione. Ad confirmationem illam potest dici. quod ibi est cautela transferendi se a parte opponentis ad partem respondentis propter defectum argumenti. nec videtur aliud nisi obligare ridentem ad probandum unum necessarium manifestum. puta

q̄ nō quodlibet mouet se. Et ad illā pbatōem pari rōne
 rē. p̄t dici. q̄ lz in hoc q̄ ē ēē in potētia tale formaliter
 nō sit aliqua repugnātia ad h̄ q̄ est ēē tale dūaliter. nec
 ecōuerso quātum ē ex pte rōnis terminoz. quia tūc vbi
 q̄ ēē eadem repugnātia. tñ alicui cōcomitat vñū istoz
 aliquid qd̄ repugnat alteri. et tūc gr̄a materie verū ē. q̄
 illud qd̄ est tale virtualiter. nō p̄t recipere tale formali
 ter. s̄ nō p̄ se. p̄ter hoc q̄ est habere virtualiter. s̄ p̄ter
 illud cōcomitās. Exemplū. sol ē calidus virtualiter. et
 tamē nō p̄t recipere calozem formaliter. s̄ tñ nō repu
 gnat ei ēē formaliter calidum. p̄ter hoc q̄ est calid⁹ vir
 tualiter. quia etiā saturno qui ē frigidus virtualiter res
 pugnat ēē calidum formaliter. Huius igit̄ repugnātie
 cā cōmunis est soli et saturno. quia corpus celeste nō ē
 receptiuū qualitatis elementaris v̄ cuiuscūqz corporis
 corruptibilis. sicut nec ecōuerso. sic in p̄posito aliqd̄ mo
 bile ad formaz cōcomitāter habet aliquid p̄ter quod
 repugnat sibi virtualiter cōtinere eam. sicut lignum ha
 bet aliquid p̄ter quod repugnat sibi virtualiter cōtine
 re calozem. s̄ hoc nō est quia est receptiuū calozis. sed qz
 habet talem formā mixtam. Ad argumentū in opposi
 tum cū arguit̄ de obiecto. q̄ actio ē immanēs. p̄do q̄ i
 tellectio que dicit̄ actio. i. opatio. est actō immanēs sim
 pliciter in potētia opante. s̄ actio illa de genere actōnis
 que terminatur ad illā opatōem. aliqua quidem est im
 manens nō solum in eodem supposito s̄ etiam in pte in
 tellectiua et fm̄ vnum modū dicēdi. in. iij. arti. est imma
 nēs in eodem intellectu possibili. ad illam tñ intellectō
 nē est aliqua actio nō immanēs. puta illa que ē obiecti
 Cum arguitur de memoria. q̄ illa nō intelligit. illa ra
 tio deficit dupliciter. primo quia remouendo aliquid de
 memoria. nō p̄ter hoc cōcluditur illud p̄terere intelle
 ctui possibili. s̄ magis cōtrarium. quia fm̄ dicta in. iij.
 articulo. vel solus intellectus possibilis ē memoria vel
 saltē intellectus ille includitur necessario in memoria.
 Secūdo deficit sic. quia memoriā nō intelligere nō con
 cludit ip̄am nō ēē actiuam respectu intellectionis vt ter
 mini per actōem eius p̄ducti. verbum autē nō est termi
 nus productus p̄ intellectōem. sed p̄ actōem aliquam p̄
 ductiuam de genere actōnis.

Questio. xvi.

Qonsequenter que
 ritur de voluntate. Et primo de actōne
 eius i p̄muni. Secūdo in speciali de di
 stinctōe vnius actus eius intrinseci ab
 alio actu. Et tercio de distinctōe actus
 intrinseci ab extrinsecō. Prima questio ē hec. **Utrū li**
 bertas voluntatis et necessitas naturalis possunt se cō
 pati i eodē respectu eiusdē actus et obiecti. Et arguitur
 q̄ nō. quia necessitas et libertas vident̄ repugnare. Ju
 rta illud aug. de li. ar. Satis inquit p̄ptum est nulla rō
 ne fieri mentē seruā libidinis nisi p̄ria voluntate. 2 sta
 tim post. Qui motus si culpe deputetur. nō est natural
 sed voluntarius. in eodē q̄dē sumit̄ motui illi quo deors
 sum lapis fertur. q̄ sicut iste ē p̄rius lapidis. sic ille aī.
 s̄ in eo dissimilis q̄ in potestate nō habet lapis cobibē
 motū quo mouet̄ deorsum. animus vō nō sic. et sequitur.
 Ideo naturalis lapidis est ille motus. animi vō iste vo
 luntarius. hec verba aug. et paulopost verba discipuli
 ab aug. quidē approbata sequuntur ista. Motus quo vo
 luntas p̄uertitur. nisi ēēt voluntarius et i n̄ra penit⁹ po
 testate. neqz laudādus neqz culpādus hō esset neqz mo
 nēdus. monēdum autē boiem nō ēē quisqz existimat. de
 hominū numero exterminādus est. Et istis satis patet.
 q̄ repugnat naturalis motio et libera respectu eiusdem
Cōtra. v. de ciui. x. Si necessitas inquit dicenda ē. que
 nō ē in n̄ra potestate s̄ etiam si nolimus efficere qd̄ p̄t.
 vt ē necessitas mortis: manifestum ē voluntates nostras
 quibus recte vel p̄peram viuunt sub tali necessitate nō
 ēē. Et sequit̄. Si autē diffiniat̄ illa necessitas ēē fm̄ quā

dicimus necesse est vt ita sit aliquid. aut vt ita fiat: nes
 scio cur eam timeamus ne nobis libertatē auferat volū
 tatis. neqz em̄ et vitā dei 2 p̄scientiam dei sub necessitate
 ponim⁹ si dicamus necesse est deum semp̄ viuere et oīa
 p̄scire. Et post. cum dicimus necesse est vt cum volum⁹
 libero velimus arbitrio. et verum dicimus. et nō ideo li
 berū arbitrium necessitati subijcimus que adimit liber
 tatem.

Hic tria sunt vidēda. Pri

mo an in aliquo actu volūtatis sit necessitas. Secundo
 si cum hoc sit ibi libertas. Terccio si quādoqz euz liber
 tate possit stare naturalis necessitas. **De primo dico**
 q̄ in actu voluntatis diuine ē necessitas simplicit̄. 2 s̄
 tam i actu diligēdi se: q̄ in actu spirādi amozem. p̄cedē
 tem. s. spūsc̄i. hoc sic patet quia deus necessario ē beat⁹
 igitur necessario videt 2 etiā diligit obiectū beatificum
 Similiter spiritus sanct⁹ ē de⁹. et p̄ p̄ns summe necessa
 rius in eēdo. igitur cū accipiat eē. p̄cedendo: actus ille
 quo. p̄cedit est simplicit̄ necessarius. **Utraqz autē con**
 clusio p̄batur p̄ter quid sic. Voluntas infinita ad ob
 iectum p̄fectissimū se habet mō p̄fectissimo se habendi.
 voluntas diuina ē h̄mōi. igitur ad summū diligibile se
 habz modo p̄fectissimo quo possibile est aliquā volun
 tatem se habere ad ip̄m. sed hoc nō ēēt nisi ip̄m necessa
 rio et actu adequato diligeret. et etiam amozē eius ade
 quatum spiraret. quia si aliquod istoz deficeret. posset
 sine cōtradictōne intelligi aliquam voluntatē p̄fectiori
 modo se habere ad obiectum. quia ille modus posset in
 telligi p̄fectior. Et ille modus nō includit cōtradictō
 nez. quia nō est cōtradictio q̄ voluntas infinita habeat
 actum infinitum circa obiectum infinitū. et p̄ p̄ns actū
 necessarium. et etiam necessario. quia si posset n̄ habere
 talem actum circa tale obiectū. posset carere summa p̄
 fectōne. Similiter si amoz adequatus obiecti ē spirabi
 lis vt credimus. maxime cōpetit volūtati infinite eē p̄n
 cipiū spirandi illum. **Ad hanc p̄clusionē ponūt̄ que**
 dā. p̄batōes q̄ etiam p̄cludunt de omni voluntate res
 p̄ctu illius obiecti. siue clare visi siue in vniuersali appre
 hēsi. sicut mō ip̄m apprehendimus. **Prima p̄batio tal**
 ē. voluntas necessario vult illud in quo ē rō oīs boni. qz
 nō p̄t obiectū aliqd̄ nō velle. in quo non ē malicia aliq̄
 nec aliquis defectus boni. finis autēz vltimus ē h̄mōi.
 Secunda p̄batio habetur ex dicto phi. ij. phi. i. sicut p̄n
 cipiū in speculabilibz. sic finis in opabilibz. Et vij. eth.
 i actōnibz q̄ cuius gr̄a ē principiū quēadmodū in ma
 thematicis suppositōes. nūc autē intellectus assentit ne
 cessario p̄ncipijs i speculabilibz. igit̄ volūtas necessario
 assentit vltimo fini i agibilibus. **Tercia p̄batio talis ē**
 voluntas necessario vult illud cuius p̄ncipatōe vult qz
 quid vult. vltimus finis est h̄mōi. igitur rē. p̄batio ma
 ioris. omē variabile reducitur ad aliquid inuariabile.
 et ita varietas actuum circa ea que sunt ad finem p̄xi
 git actum inuariabilem. et maxime circa illud cuius p̄n
 cipatōe alia obiecta termināt actum. minor p̄batur p̄
 illud. viij. de tri. v. tolle hoc tolle illud. vide ip̄m bonum
 si potes. et ita deum videbis. non alio bono bonum sed
 omnis boni bonum. **Iste ratōnes nō videntur probāē**
 p̄clusionem necessariam de quacūqz voluntate i cōmuni
 nec etiam videntur in se necessarie. primū p̄batur. quia
 quando sunt due nature absolute 2 cēntialiter ordinate
 prior sine cōtradictōne videtur posse eē sine posteriore.
 nunc autem istoz trium que sunt obiectuz diligibile 2
 ip̄a apprehensio vel visio illius obiecti i intellectu crea
 to. et etiam ip̄a voluntas creata. quodcūqz ē absolutum
 et prius naturaliter actu diligēdi illud obiectum. 2 hoc
 loquendo de dilectōne in voluntate creata. igitur qd̄cū
 qz illozum possit eē immo q̄ omnia illa possint esse sine
 actu illo dilectōnis. non includit p̄radictionem. nec p̄
 consequens oppositum ē simplicit̄ necessariuz. quomō
 illud dicitur necessariū cuius oppositū includit p̄radi

etionez. **H**ic dicit q maior vera e de illis absolutis qz vnū nō dependet ab alio, nec ambo a tercio, in pposito aut tez visio z fruitio dependent ab eodez tercio, scz obiecto. **C**ontra s̄. quodcūqz absolutū deus pōt imediate cau sare z tñ nō nccio: si causat illud p causaz mediaz potest nō necessario causare. qz illa cā media nō necessitat ipsuz ad causandū effectū illius cause medie. igit̄ lz ambo ista causent a causa cōmuni, tñ secūdum nō soluz ptingenter causabit̄, sed etiā posito primo adhuc ptingent causa bit̄. **P**reterea, potētia que nccio agit circa obiectū necessa rio cōtinuat actum illū quantū pōt, voluntas aut̄ saltem viatoris nō nccio cōtinuat actum circa finez in vniuer sali apprehensuz quantū posset cōtinuare. igit̄ nō necessa rio agit circa illū. **M**aior pz ex de appetitu sensitivo, z videt̄ posse pbare p rōnez, quia illud quod est intrinse ca ratio ipius potētie nccio agendi: erit etiāz rō sp nccio agendi quantū est ex pte potētie z ita ptingendi quātū ipsa potētia pōt ptingere. **M**inor pbat̄, quia voluntas viatoris posset qñqz cōtinuare actuz intellectus quo cō siderat finez qñ nō ptingat, s̄ vel conuertit intelligentiā ad p̄sideratiōez alicui⁹ alterius, vel saltez nō impedit qñ obiectum aliud occurrens impediāt illam p̄sideratiōē, illa aut̄ cōsideratiōe nō ptingat, nō cōtinuat̄ circa il lud obiectuz actio volūtatis, z cōtinuata illa cōtinuat̄ rē ista, pbatio eiusdez minoris, p illud pmo retractati onū. ix. z. xxij. nihil tam est in potestate volūtatis q̄ ipsa voluntas, quod nō intelligit̄ q̄tuz ad esse illius volūta tis: s̄ q̄tum ad agere eius, nūc autēz in potestate volūta tis est, q̄ p eius imperiū alia potētia habeat actum vel nō habeat, sicut q̄ intellectus nō cōsiderat, saltez illud obiectum sine cuius cōsideratiōe pōt voluntas habere actum imperandi, igit̄ in potestate volūtatis est, q̄ ipa met non habeat actū circa illud obiectū determinatuz, s̄ non intelligo sic q̄ ipsa possit voluntarie suspendere oēm actum suum, s̄ voluntarie potest nō velle illud obiectuz, s̄ habet tunc aliud velle, s̄ reflexum sup suū actum, istud scilz volo modo nō elicere actum circa illud obiectū, z s̄ bene pōt ex se, aliogn non posset omnē actum suspendere post deliberatiōez, z est simile de actu intellectus z vo luntatis quo ad s̄ q̄ nō pōt suspendere illaz intellectionē que necessaria est ad volitiōē illam p̄ quaz suspendit il lam intellectionez, s̄ potest quācūqz aliam suspendere, sic nō potest p̄nūc suspendere oēm volitiōez, quia nō il lam qua voluntarie suspendit, s̄ pōt suspendē quācūqz aliam ad hoc nō nccio requisitam. **P**reterea, nccitas agendi est ab illo quod est principiū p se agendi, qz si illd nō necessario se habet ad agere, nec aliquid p illud nccio agit, passum aut̄ fm se est in potētia p̄dictōis, si igit̄ p te obiectum sit rō nccitatis i volendo, quia ponis q̄ q̄ cūqz voluntas compata ad ipm obiectū necessario vult ipm, nulla aut̄ voluntas vult nccio quodcūqz obiectum, tunc videt̄ sequi q̄ obiectum sit principale actiū respe ctu volitiōis, quod tñ sic arguens nō pcedit. **S**ecūdū scz q̄ ille pbationes nō sunt necessarie pz discurredo per eas. **A**d primā negat̄ maior, quācūqz in obiecto ali quo sit p̄fectio tota obiecti: tamen ad nccitatē actus req̄ ritur q̄ potētia nccio tendat in illud obiectū, z quicqd sit de voluntate creata beata z de p̄fectione eius supna turali qua tendit in obiectū illud: tamen dicere q̄ volū tas viatoris simplr ptingenter tendit in illud, z etiāz qñ est in vniuersali apprehensuz, quia illa apprehensio nō est ratio determinādi voluntatez ad nccio volendū illd, nec ipa volūtas nccio se determinat illo posito, sicut nec nccio cōtinuat illud positu, vt tactuz est in secūda rōne: tamē ista posset pcedi q̄ volūtas nō pōt resistere ab obiecto sine nolle obiectū, in quo nō ostendit̄ aliqua rō mali, nec ali quis defectus boni, qz sicut bonū est obiectū hui⁹ actus q̄ est velle, ita malū vel defectus boni quod p malo repu tatur, est obiectū hui⁹ actus qui est nolle, z nō seq̄t̄ ultra nō pōt nolle s̄, igit̄ necessario vult s̄, qz pōt hoc obiectuz neqz nolle neqz velle, vt tactū ē, s̄ p̄tractando illā auctez

p̄mo retractatiōnū. **C**ontra s̄ pōt argui sic, si n̄ potest nolle hoc obiectū, hoc ideo est, quia hz in se aliqd cui re pugnat illud nolle, tale aut̄ repugnās nō pōt eē nisi actu velle illud obiectū, igit̄ illud nccio sibi inest. **M**aior pba tur, quia si vnū impossibiliū repugnat: aliez necessa rio inest. **M**inor pbat̄, qz nulla inclinatio ad volenduz habitualis vl̄ aptitudinalis repugnat illi nolle actu ali, quia cūz vno actu pōt stare possibilitas vel aptitudo ad oppositum actum. **H**ic potest dici q̄ illd repugnās actu nolendi finem, est ipsamet potētia voluntatis, qz ipsa non potest habere velle nisi respectu obiecti volibi lis: vel nolle nisi respectu obiecti nolibilis, quia nullum aliud velle vel nolle est possibile fieri, finis aut̄ nō habet rationez nolibilis, quia nec maliciā nec defectū boni, vñ hoc quod est nolle finez includit p̄dictōnez, sicut videt̄ re sonum. **S**icut vult Augus. in enche. lxxij. Sic, n. beati esse volumus, vt miseri esse nō solum nolum⁹: s̄ nequaq̄ velle possumus. **S**icut igit̄ repugnat ipi actu volēdi tē dere in miseriam: ita videtur repugnare actu nolēdi tē dere in beatitudinem, vel forte magis, quia non ita caret miseria oīm ratione volibilis sicut beatitudo ratōne no libilis. **A**d secūdam pbationez, illud simile pbi de fi ne z principio, debet intelligi quo ad duo, s̄ quo ad ordi nem obiectoz intelligibiliū z obiectoz volibiliū, z eti am quo ad ordinem quez habent respectu potētiarum ordinate tendentiū in ipsa. **I**ntelligo sic primū, q̄ sicut ē ordo in veritate inter principiū z p̄clusiones, que habet veritatem participatam a principio: sic est ordo inter fi nem z ens ad finez in bonitate siue appetibilitate, qz ens ad finem habet bonitatem participatam respectu finis. **E**t ex hoc sequitur secūdum, s̄ q̄ sic intellectus ordinate tendens in illa vera, p̄pter principium assentit conclusio ni: sic voluntas ordinate tendens in illud quod est ad fi nem tendit in ipsum p̄pter finez. **S**ed non est simile hinc inde compando ad potētiās istas vt absolute operātes quia tunc non posset aliqua voluntas velle illud quod ē ad finem nisi vtendo, scz volendo ipm p̄pter finem. **L**um tamen dicit Aug⁹, lxxvij. q. q. xxx. q̄ pueritas volūta tis est in vtendo fruendis z fruendo vtendis. **E**x quo ha betur q̄ voluntas potest obiecto vtendo frui, nō sic autē potest intellectus verum scibile intelligere tanq̄ princi pium, scilz tanq̄ evidens ex terminis, z ratio differētie est, quia intellectus mouetur ab obiecto naturali necessi tate, voluntas autem libere se mouet, patet etiāz i alijs, qz non est similis necessitas hincinde, quia p principium necessario scitur conclusio, non sic p bonitatez finis ne cessario appetitur illud quod est ad finem. **A**d terciā pbationez maior potest simpliciter negari, quia si volū tas nihil necessario vult, non oportet q̄ ratione cui⁹ vult alia necessario velit, sed q̄ illud cōtingenter velit, sufficit ad volenduz alia eo modo quo vult ea. **A**lter pōt dici q̄ maior potest habere duplicem intellectum, vnum talez illud cuius participatione vult alia tanq̄ participatiōe obiecti voliti: illud magis vel prius vult. **A**lium talem, cuius participatiōe in entitate vult alia que participāt entitatem: illud prius vult. **P**rimus intellectus videtur esse verus, sed non secundus, quia etsi color quem video participet entitatem suam a primo ente: z visibilitatem a primo visibili, non tamen color visus requirit primuz ens vel primū visibile prius videri, quia non videt̄ par ticipatione eius vt visū, sed vt entis vel visibilis, z tñ in isto secundo intellectu est minor vera, sicut z illa pbatio adducta tñ probat, q̄ illud sit bonum vel volibile parti cipatione primi volibilis, non autēz q̄ hoc precise sit vo litum participatione illi⁹ primi vt voliti. **D**e isto igit̄ articulo quicquid sit de voluntate creata beata, vtuz, s̄ per aliquid supnaturale necessitate ad volendū vltimū fi nem vel non: saltem probabiliter pōt dici q̄ non omnis voluntas creata necessitat̄ ex natura sua ad volenduz fi nem, non solum absolute: quod manifestuz est, sed nec po sita apprehensione obscura illius obiecti sicut modo ap

prehendimus. hoc salte certum videtur. q̄ voluntas di-
uina necessitatur simplr ad volendum bonitatem ppriā.
Et si queratur. an necessario velit aliquod aliū obiectū
ab eo. posset dici q̄ exclusa necessitate coactionis. de qua
non est sermo. potest intelligi vna necessitas imutabilita-
tis que excludit posse oppositum succedere ei quod inest.
Alia est necessitas oīno de inuitabilitatis siue determi-
nationis. que non solum excludit oppositum posse succe-
dere isti. sed oīno excludit ipm posse inesse. loquēdo de so-
la p̄ma necitate: de^o necio vult q̄qd vult. quia nō potest
succedere oppositum ei quod inest. neq; ex parte act^o neq;
obiecti. quia hoc non posset esse sine aliqua mutatione in
de^o. cum obiectum esse volitum non ponit aliquid extra
ipm deum. et non potest de nō volito fieri volitum vel ecō-
uerso. quin sit mutatio in aliquo. non enim est transitus
a contradictorio in contradictorium nullo aliter se habē-
te. quia tunc non esset ratio quare illud contradictoriū
magis esset verum modo q̄ prius. et quare illud falsum.

Sed de secunda necessitate posset dici. q̄ h̄ necessario
voluntas diuina habeat actū complacētie respectu cui^o
cunq; intelligibilis. in quantum in illo ostendit̄ quedam
participatio bonitatis pprię: tamen non necessario vult
quodcunq; creatum volitione efficaci siue determinati-
ua illius ad existendum. immo sic vult contingenter cre-
aturam fore. sicut contingenter eaz causat. quia si neces-
sario hac secunda necessitate vellet eā fore. necessario eti-
am necessitate inuitabilitatis eam causaret. saltem pro
tunc p̄ quando vult eam fore.

De secundo articulo princi-

pali dico. q̄ cum necessitate ad volendū stat libertas in
voluntate. Hoc probatur primo per auctoritates. Pri-
ma est augusti. i. encheridion. que dicta est. s̄. sic. n. oport-
tebat prius fieri hominēz vt bene posset velle et male. nec
gratis vel frustra. si bene: nec impune. si male: hoc est in
statu illo primo meretur vel demeretur. Et seq̄. Postea
vō sic erit vt male velle non possit. nec ideo libero carebit
arbitrio. multo quippe liberius erit arbitrium quod om-
nino non poterit seruire peccato. et subdit quasi pro pro-
batione. neq; culpanda est voluntas. aut voluntas n̄ est:
aut libera dicenda non est. qua beati sic esse volumus. vt
esse miseri non solum volumus. sed nequaquā velle possu-
mus. sic igitur anima nostra nunc habet nolle infelicitatem.
ita tunc nolle iniquitatem semper habitura est. Itē
ansel. de libe. arbi. capto p̄mo. Qui sic habet quod decet
et expedit. vt hoc amittere nequeat: liberior est q̄ ille qui
sic habet hoc ipsum vt possit perdere. Et ex hoc cōcludit.
liberior igitur est voluntas que a rectitudine declinare ne-
quit. Adem probatur per rationem. et primo quia ita
est. nam ex precedente articulo habetur q̄ voluntas di-
uina necessario vult bonitatem suam. et tamen in volēdo
eam est libera. igitur et cō. probatio minoris. quia poten-
tia operans circa vnum obiectum non absolute. h̄ in or-
dine ad aliud. eadez est operatiua circa vtrunq; obiectū
sicut arguit p̄sus in secūdo de anima. q̄ illa potētia qua
cognoscimus differentiam vnius obiecti ab alio obiecto
ipsa nata est cognoscere vtrunq; obiectum in se. sicut ip̄e
arguit ibi de sensu cōmuni. nunc autem voluntas ipsa di-
uina refert ad finem alia obiecta que sunt volibilia p̄pter
finem. igitur ipsa sub eadez ratione potentie est opatiua
circa vtrunq;. sed circa illud quod est ad finem libe ope-
ratur. patet. quia contingenter vult illa et contingētia in
agendo reducitur ad primum non naturaliter actiūz s̄
libere. igitur ipsa sub ratione potentie libere vult boni-
tatem suam. Preterea secūdo probatur idem p̄t qd.
et primo sic. Actio circa finem vltimum est actio p̄fectissi-
ma. et in tali actione firmitas in agendo est perfectionis
igitur necessitas in ea non tollit. s̄ magis ponit illud qd
est perfectionis. cuiusmodi est libertas. Preterea. cō-
ditio intrinseca ipsius potentie vel absolute vel in ordie
ad actum perfectum. non repugnat perfectioni in opādo

nunc autem libertas vel est conditio intrinseca volunta-
tis absolute vel in ordine ad actum volendi. igitur ipsa li-
bertas potest stare cum conditione perfecta possibili in
operando. talis conditio est necessitas specialiter vbi ipsa
est possibilis. est enim semper possibilis vbi neutruz ex-
tremum requirit contingentiam in operatione que ē me-
dia inter extrema. sic est in proposito. sicut probatuz est
in precedente articulo. **Si** queras. quomodo stat liber-
tas cum necessitate? Respondeo s̄m philosophum quar-
to metaphysice. non est querenda ratio eorum quorum
non est ratio. demonstrationis enim principij non est de-
monstratio. ita dico hic. q̄ sicut ista est immediata et ne-
cessaria. voluntas diuina vult bonitatem diuinam. nec ē
alia ratio nisi quia hec est talis volūtas. et illa talis bo-
nitas: sic voluntas diuina contingenter vult bonitatem
seu existentiam alterius: et hoc quia est talis voluntas.
et illud est tale bonum. Nisi addamus generaliter vnūz
breue. q̄ voluntas infinita necessario habet actum circa
obiectum infinitum. quia hoc est perfectionis. et pari ra-
tione non necessario habet actum circa obiectum finitū.
quia hoc esset imperfectionis. naz imperfectionis est ne-
cessario determinari ad posterius. et perfectionis requi-
site est sic determinari ad prius. et perfectionis concomi-
tatis ad illud quod est simul natura. **Confirmatur** il-
lud. quia non est eadem diuisio in principium naturale
et liberum. et in principium necessario actiuum et contin-
genter. aliquid enim potest contingenter agere. quia pos-
test impediri. igitur pari ratione possibile est aliquid li-
berum stante libertate necessario agere. Sed semper est
dubium in quo stat per se ratio libertatis. siue enim di-
catur q̄ stat in indeterminatione ad agendū. siue in de-
terminatione respectu actus. neutrum enim videtur posse
saluari. **Hic** diceretur q̄ cum dicitur voluntate. n̄ ne-
cessario velle. necessitas potest determinare actum volen-
di vt terminatur ad obiectum. et sic est verum manifestuz
intelligendo de bonitate diuina que sola est proprium et
per se obiectum. alia autem non sunt per se obiecta pro-
pria. ideo non necessario vult illa. aut potest necessitas
determinare actum vt egreditur a voluntate. Et hoc po-
test intelligi dupliciter. **Uno** modo vt sit necessitas pre-
uia ad voluntatem. et volūtas intelligatur cadere sub ne-
cessitate tanq̄ impellente in actum et figente in actu. si sic
esset: voluntas ageretur et non ageret. nec staret in tali a-
ctu libertas. **Alio** modo potest intelligi necessitas con-
comitans: ita q̄ ipsa intelligatur cadere sub voluntate.
sic q̄ voluntas propter firmitatem libertatis sue sibi ipsi
necessitatem imponit in eliciendo actum et in perseveran-
do siue figendo se in actum. in inspiratione concomitat̄ ne-
cessitas nature. quia vis quedam nature primo modo di-
cte. i. essentie. siue nature secundo modo dicte. scilz prin-
cipij naturalis productiui similis. talis enim affilit vo-
luntati in cōmunicando naturam spiritui sancto. **Est**
igitur ordo quadruplicis necessitatis. **Prima** qua deus ne-
cessario viuunt. **Secunda** qua necessario intelligit. **Ter-**
cia qua necessario spirat. **Quarta** qua necessario diligit
se. In quo igitur est libertas volendi? Respondeo. quia de-
lectabiliter et eligibiliter elicit actum et permanet in actu.
Contra s̄m Ric. gloriofius est quod s̄m naturam ha-
betur q̄ quod aliter habetur. Respondeo q̄ ex necessita-
te nature habetur velle. non necessitate tamen nature ha-
betur obiectum. quia esset contradictio. igitur in ista p̄-
positione que est de dicto deum velle se esse necessarium.
patet distinctō q̄ necessitas potest determinare actuz vo-
lendi sic vel sic. scilz absolute vel cū respectu ad obiectū.
sed non eque apparet in ista. deus vult necessario. que est
de re. tamen eadem veritas est communis q̄ necessitate
nature habetur actus. sed non vult obiectum necessitate
nature.

De tercio principali dicitur

quod in aliquo actu voluntatis diuine. scilicet in actu spirandi. scilicet. est aliquo modo necessitas naturalis. sic intelligendo. voluntas ut est simpliciter voluntas. non est principium elicitiuum actus notionalis quod producit simile in forma ipsi producti. quia tunc in quocumque esset: esset principium elicitiuum actus quod produceret simile in forma. quod falsum est in creaturis. Sed voluntas ut est in natura diuina et ut sic per illas habet quandam naturalitatem ad producendum actum notionalem. sic est principium elicitiuum actus notionalis. Et sic enim quod fundatur in natura diuina siue in essentia. habet sibi annexam quandam vim nature. et sic quandam necessitatem naturalem ab ista naturalitate. siue vi naturali annexa voluntati contrahit. et sic est principium elicitiuum actus notionalis. habet enim in actu voluntatis ut ordinatur in summum amatum ab ipsa sola voluntate ratione qua est libera sit necessitas immutabilitatis. tamen in quantum actio voluntatis ordinatur in amorem productum tenentem in amatum terminaliter. sic ab illa naturalitate annexa voluntati. procedit necessitas immutabilitatis circa solum actum notionalem elicitem a voluntate vel potius ab ipsa libertate voluntatis. ut ei talis naturalitas est annexa. Additur ad hoc quod illa naturalitas in voluntate nullo modo preuenit eius libertatem. nec est ratio elicitiua actus notionalis. hoc. non esset omnino contra eius libertatem. sed potius est consecutiua et annexa libertati ut a liquid quo assistente voluntati voluntas ipsa ex vi quae habet ex eo quod est voluntas et libera. potest elicere actum suum notionalem quem sine illo assistente elicere omnino non posset. Sunt igitur aliter et aliter istae propositiones in diuinis necessarie. deus necessario uiuit. quia necessitate nature deus necessario intelligit. quia necessitate intelligibilis determinantis intellectus ad hoc. ubi est aliqua diuersitas rationis. deus necessario spirat. scilicet. quia necessitate naturali non preueniente sed concomitante. deus necessario amat se. necessitate consequente infinitatem libertatis absque aliqua necessitate nature. **C**ontra illud. non videtur quod illud quod fundatur in aliquo. possit habere rationem aliquam necessitatis ulteriores ultra illud in quo fundatur nec etiam quod fundatum possit habere duplicem rationem necessitatis. et illud in quo fundatur tamen unicum: quia tunc circumscribitur per impossibile vel possibile illa unica ratio necessitatis in fundamento. adhuc remaneret alia ratio necessitatis in fundato. et ita illud fundatum remaneret necessarium: et tamen non remaneret necessitas fundamenti. nunc autem per istos actus notionalis fundatur in actu essentiali. et per omnes actus essentialis aliquo modo sunt priores. igitur non potest esse quod in actu essentiali quo deus diligit se. sit tamen unica necessitas et ex unica ratione necessitatis. scilicet ex infinitate libertatis: et tamen quod in actu spirandi sit cum hoc alia ratio necessitatis. scilicet. naturalis. **P**ropterea. sicut memoria perfecta in supposito conueniente est principium perfectum producendi verbum perfectum. sic videtur quod voluntas perfecta in supposito vel suppositis conuenientibus sit perfectum principium producendi amorem perfectum. sicut igitur memoria in patre est principium gignendi filium: sic voluntas in patre et filio est principium spirandi spiritum sanctum. nec videtur ultra rationem perfecte memorie vel perfecte voluntatis coassistencia alicuius esse necessaria. sic quod illo non assistente non posset voluntas in actum spirandi et memoria in actum dicendi. **S**i intelligeret assistentiam esse ut obiecti ad potentiam forte illa requiritur tamen in memoria quam in voluntate. et magis forte ad hanc ut per actum comunicet natura quam ad hoc ut actus sit necessarius. quia principiorum illorum obiecti et potentie utrunque per se est ratio proprie necessitatis in elicendo actum suum ut suus est. sed forte non utrunque per se est ratio perfecta substantialitatis termini ad ipsum producens. et tunc verum esset quod non requiritur talis assistentia ad actum essentialem. quia habet ibi requiratur obiectum non tamen ut principium coicandi sua

proprium perfectio. **D**e isto articulo potest dici quod non est hic difficultas accipiendo naturam extensiuam. prout extendit se ad omne ens. sic. non dicimus naturam voluntatis. imo extendendo ad non ens dicimus naturam negationis. Sic enim extensiuam loquendo necessitas in ente quocumque posset dici necessitas naturalis. et tunc cum voluntas saltem diuina ex sua perfecta libertate habeat necessario aliquod velle. ista necessitas perfecte libertatis potest dici isto modo necessitas naturalis. Sed difficultas non est nisi accipiendo naturam magis stricte. prout scilicet natura et libertas sunt prime diuinitie agentis vel principij agendi. quomodo loquitur philosophus. ij. phys. ubi diuidit causam actiuam in naturam et propositum. **E**t inquit que fiunt propter hoc. i. propter finem. cuiusmodi sunt omnia que fiunt a per se causa: alia quidem finem propositum. alia vero non finem propositum. et paulo post. sunt autem propter hoc quecumque ab intellectu utique aguntur et quecumque a natura. et reducit ad istas duas causas per se. duas causas per accidens. scilicet casum et fortunam. de hac distinctione loquitur. ix. metaphys. ca. iiii. distinguens modum quo potentie actiue rationales et irrationales diuersimode exeunt in actus suos. tales inquit scilicet irrationales potentias necesse est quando actiuum et passiuum appropinquatur si quidem facere. illud autem pati. illas vero scilicet rationales non necesse est supple hoc facere et illud pati. De hac distinctione loquitur augustinus. v. de ciuita. ca. ix. est causa fortuita. est naturalis. est voluntaria. et declarat ibi membra. **I**sta diuisio principij actiui diuersis nominibus exprimitur. non solum apud diuersos. sed etiam apud aristotem. ut patet ex. ij. physicorum. ubi premisit finem propositum et non finem propositum. et subdit. ab intellectu et a natura. et i. ix. metaphys. rationales et irrationales potentias. per ista tria non finem propositum et a natura et potentia irrationalis. intelligit principium actiuum quod comuniter dicimus naturam. per alia tria intelligit illud aliud principium actiuum in quo concurrunt respectu actus extrinseci et intellectus et voluntas. si utrumque istorum per se acceptum habet suum proprium modum principij. intellectus quidem per modum nature. unde ad suum proprium actum comparatus natura est. sicut filius in diuinis producit per modum nature. habet eius principium productiuum sit memoria. voluntas autem semper habet suum modum causandi proprium. scilicet libere. et ideo quando concurrunt cum intellectu ut in productione artificialium. totum dicitur produci libere et a proposito. quia propositum est principale et immediatum principium illius productionis extrinsece. **S**i autem quandoque concurreret potentia naturaliter actiua cum ipsa voluntate: sicut est de potentis inferioribus quibus utimur ad agendum. habet actio proprie ut est huius principij sit per modum nature: tamen quia totum subiacet voluntati. ideo libere utimur et dicimus libere agere a principali agente. et hoc modo loquitur. ix. metaphys. ubi vult. quod ultra intellectus requiritur aliquod determinans ut appetitus. alioquin simul faceret contraria. nam ipsa scientia simul contraria ostendit. et ipsa quantum est ex parte sui esset principium per modum nature. et necessario quantum est ex parte sui causaret quodlibet respectu cuius est in potentia. **I**lle inquit contrariorum quare simul faceret contraria. hoc est impossibile. necessarius est igitur alterum adesse quod propositum est. hoc est determinans ad unum oppositorum. et subdit. dico autem hoc appetitum etc. **A**d propositum dico. quod habet aliquod principium posset concurrere in agendo cum voluntate. puta finem aliquos obiectum. finem aliquos intellectus. et illud per se quantum est ex se sit naturaliter actiuum: tamen voluntas per se loquendo nunquam est principium actiuum naturaliter. quod esse naturaliter actiuum: et esse libere actiuum sunt prime differentie principij actiui. et voluntas unde voluntas est principium actiuum libere. non magis igitur potest voluntas esse naturaliter actiua: quam natura ut est principium distinctum contra voluntatem potest esse libere actiua. **S**ed queritur. unde est quod voluntas habet necesse agat non tamen naturaliter agit. cum non possit natura magis esse determinata ad agendum: quam quod sit necitata

ad agere. Rñdeo. omne agens naturale vel est oino p̄m̄uz
vel si est posterius. erit ab aliquo p̄iore naturalit̄ deter-
minatū ad agendū. volūtas nūq̄ p̄t esse agens oino p̄i-
mū. s̄ nec p̄t esse determinata naturalit̄ ab aliquo agente
sup̄iore. q̄ ipsamet est tale actiū q̄ seip̄am determinat in
agendo. sic intelligendo. q̄ si volūtas aliquid nec̄io velit
puta. a. nō tamen illud velle causat̄ naturalit̄ a causan-
te voluntatez etiā si naturalit̄ causaret voluntatē. s̄ po-
sito actu p̄mo quo volūtas est volūtas: si ipsa sibi relinq̄-
retur. posset p̄tingenter habere vel n̄ habere hoc velle. tñ
seip̄az determinaret ad h̄ velle. Qñ igit̄ dicit̄ q̄ natale p̄n-
cipium nō p̄t magis determinari q̄ q̄ necessitatē. Rñdeo
l̄z necessariū sit summe determinatum quo ad exclusionē
indeterminatōis ad vtrūlibet: tñ aliquod necessariū aliq̄
modo est magis determinatū q̄ aliud. sicut ignez esse ca-
lidum. vel celum esse rotundū. est determinatū a causan-
te vel dante simul esse celi z rotunditatez. sed graue ē de-
terminatum ad descensum nō habito actu descendēdi ab
ipso generante. s̄ tñ habito ab ip̄o principio naturalit̄
determinato ad descendēdum. voluntas causata si necessa-
rio vult aliquid. nō sic est determinata a causante ad ali-
ud velle sicut graue ad descensuz. s̄ tñ a causante h̄z p̄i-
cipium determinatū sui ad hoc velle. **¶** Si aut̄ querat̄.
quare. si descensus causat̄ a gravitate intrinseca tūc gra-
ue mouet se. quare igit̄ nō libere eque sicut volūtas se ad
illud velle respectu cuius ipsa volūtas ē rō nec̄ia causan-
di: Rñdeo. illa causatio gravitatis est naturalis. ista li-
bera. quia hoc est h̄. z illud est illud. **¶** H̄z igit̄ poss̄z di-
ci. q̄ esse forme z modus eēndi. agere z modus agēdi sūt
immediata. ideo sicut nō est alia ratio quare hoc h̄z talez
modū eēndi. nisi quia est tale ens. sic nō est aliqua ratio
quare hoc h̄z talem modū agēdi. puta libere vel nec̄io:
nisi quia est tale principium actiū. s̄ libere vel necessarium.
¶ Ad argumentū in p̄tariū dici potest. q̄ intentō aug.
est ibi arguere p̄tra Liceronē. qui negauit p̄sciētā dei.
ne ex illa p̄sciētia p̄cessa. opteret cū negare libere arbitriū
nost̄z. Aug. aut̄ docet qualit̄ p̄sciētia dei z libere arbitriū
simul stant sic arguendo. Si inquit deo certus ē ordo cau-
saz. quod p̄cessit ipse cicero. subdit auḡ. **¶** Et ip̄e q̄ppe n̄z
voluntates in causaz ordine sunt. qm̄ humane volunta-
tes humanoꝝ opeꝝ cause sunt: atq̄ ita qui oēs rez cau-
sas p̄sciuit. p̄fecto in eis causis etiāz nostras volunta-
tes ignorare nō potuit. z post. quō igit̄ ordo causaz p̄-
sciētia deo certus id efficit vt nihil in nostra sit volūtatē
cum in ipsaz causaz ordine magnū habeant locū nostre
voluntates: **¶** Etiam in sequenti. c. nō p̄pterea nihil in no-
stra voluntate est. quia deus p̄sciuit quid futuz ess̄z in
nostra voluntate. nō enīz nihil p̄sciuit s̄ aliqd. z illo p̄-
sciētia est aliquid in nostra voluntate. Rñdendo aut̄ vult
ostendere quō simul stant necessitas illa quam in p̄sci-
to requirit p̄sciētia: z tamen q̄ p̄sciētia sit in nostra
potestate. hoc quidez nō esset verū si eēt ibi necessitas vi-
olentie de qua ait. etiā si nolimus efficit quod p̄t. sic ē
necessitas mortis. sed si est necessitas qualiscūq̄ de q̄ sole-
mus dicere. necesse est vt ita sit aliquid. vel vt ita fiat ali-
quid. nō optet timere q̄ talis necessitas si ponat̄ in actu
nostro p̄scito nobis auferat libertatem. quia ista nec̄i-
tas p̄sciētia vel p̄sciti vt p̄sciti. etsi sit nec̄itas imu-
tabilitatis. nō est tamen simpl̄r necessitas inuitabilita-
tis siue oimode determinatōis. sed tñ inuitabile ex sup-
positione ista q̄ illud est iam p̄scitum. **¶** Et ad ostendēdū
q̄ nō qualiscūq̄ necessitas tollit libertatem subdit. illud
ex quo argutum est. neq̄ z vitam dei z p̄sciētia zc̄. si p̄-
cise dixisset z p̄sciētia. facile esset videre qualiter illā nō
ponimus sub necessitate que repugnet libertati. quia li-
bere z p̄tingenter p̄scit h̄. l̄z supposito q̄ p̄sciat immu-
tabilit̄ p̄sciat. **¶** Et eodez modo est de actu meo p̄scito
q̄ l̄z sit inuitabiliter p̄scitus. tñ p̄tingenter ex parte dei
p̄sciētia. z similit̄ relinquit̄ p̄tingentia ex pte mei ex-
quentis. **¶** Sed difficilior est q̄ addit vitam z p̄sciētia.
Sed ibi potest esse duplex rñsio. Una q̄ vita accipiatur

ibi pro actu beatifico. sicut accipitur vita Jo. xvij. Hec
est vita eterna vt cognoscant te zc̄. z sicut loquitur philo-
sophus. xij. metaphysice. intellectus actus est vita. z pa-
ri ratōne actus voluntatis est vita. vita ista non cadit s̄
necessitate excludente libertatem etiam in deo. Si intel-
ligatur vita pro vita naturali illius dei. tūc nō debet in-
telligi de illa vita fm̄ se accepta. sed de ipsa vt a volunta-
te diuina acceptata. potest autem eē aliquid bene i se ne-
cessarium z necessitate repugnante libertati q̄uis tamen
sit libere immo contingenter acceptatum. **¶** Exemplum. si
quis voluntarie se precipitat z semper in cadendo illud
velle continuat. necessario quidem cadit necessitate gra-
uitatis naturalis. z tamen libere vult illū casum. ita de-
l̄z necessario viuat vita naturali. z hoc tali necessitate q̄
excludit omnez libertatez: tamen vult libere se viuere ta-
li vita. igitur vitam dei non ponimus sub necessitate in-
telligendo vitam vt a deo libera voluntate dilectaz.

¶ Questio. xvij.

D E inde queritur.

¶ Vtrum actus dilectionis naturalis. z ac-
tus dilectionis meritorie. sint eiusdem
speciei. Arguitur q̄ non. quia illi actus
differunt specie qui eliciuntur a p̄cipijs
diuersis specie. isti actus sunt huiusmodi. igitur zc̄. pro-
batio maioris. non est minor differentia in principiatis
q̄ in p̄cipijs. immo maior. probatio minoris. act̄ di-
lectionis naturalis elicitur a voluntate propria actione
naturali ipsius. Actus autem dilectionis meritorie eli-
citur mediante habitu supernaturali puta caritate. natu-
rale autem z supernaturale differunt specie. **¶** Contra.
differentia specifica actuum precipue accipitur ex per se
obiectis. nunc autem idem est per se obiectum dilectōis
naturalis z meritorie. quia deus sub ratione summi bo-
ni viroq̄ actu diligit̄.

Hic primo vidēdum ē quid

intelligendum sit per dilectionem naturalem. Secundo
quid per dilectionem meritoriam. Tercio ex his inferē
veritas quesiti. **¶** De primo non intelligitur hic dilectō
naturalis illa inclinatio nature ad bonum que est coena
ipsi nature. immo forte non aliud ab ipsa natura. quia
queritur de actu elicitō dilectionis naturalis. illa autem
inclinatio non est actus elicitus. z pro tanto posset dici
dilectio habitualis. quia assimilatur habitui in hoc q̄ ē
precedens actum z permanens sine actu. Actus autem
dilectionis naturalis de quo queritur. posset vno modo
intelligi actus elicitus fm̄ illam inclinationem natura-
lez. puta quando mens actu diligit se. vel actu vult sibi
commoduz. Alio modo posset intelligi actus naturalis
dilectionis. distinguendo contra supernaturales. ille se-
quem voluntas ex seipsa actu naturali potest habere. l̄z
non sit fm̄ inclinationem naturalem. sicut voluntas ex
seipsa potest habere actum viciosuz. tamen ille actus est
preter naturam vel contra naturam fm̄ Bamaſcenum.
¶ Hoc secundo modo magis videtur intelligi in questio-
ne. quia sic procedit primum argumentum. tamen pri-
mo modo intelligendo dilectionem naturalem. illa forte
continetur sub dilectione naturali secundo modo acce-
pta. saltem vt in pluzibus: quia plures actus dilectionis
ad quos naturaliter inclinamur. possumus potestate na-
turali elicere. l̄z non omnes. quia ad perfectissimum cir-
ca vltimum finem est inclinatio naturalis l̄z ad illū non
possit natura attingere ex se.

De secundo dico. q̄ actus

meritorius est actus deo specialiter acceptus tanq̄. s̄. di-
gnus p̄mo reddēdo. p̄ illo actu. sp̄cialit̄ diri. q̄ oia acce-
ptat acceptatōe generali. diligēdo ea fm̄ bonitatē suam.

7 ordinando ea ad seipsum vt ad finem. sed actum merito-
 zium specialiter acceptat in ordine ad aliquod bonum
 iuste reddendum pro eo. Meritorium igitur addit supra
 actum duplicem relationem. vnam ad voluntatem vt acce-
 ptantem. 7 aliam ad illud bonum ad quod voluntas ac-
 ceptans illud ordinat. 7 huic respectui secunde similis est
 illa que importatur in hoc quod est vti. vti enim est obie-
 ctum volitum ordinare ad aliud vt ad finem. sicut volun-
 tas apud quam meretur quis actum istum meritozium: or-
 dinat ad aliud vt ad premium. Neutra autem relatio im-
 portata per meritozium est realis. quia non competit actui
 ex natura alicuius realis in actu. sed tñ per actum volun-
 tatis quo actus acceptatur. Non solum. n. intellectus potest
 compare obiectum aliqua comparatione que non est ex
 natura rei: sed etiam voluntas potest hoc acceptando. sic
 intellectus cognoscendo. 7 forte posse compare obiectum
 comparatione que non est ex natura obiecti. appetit istis po-
 tentijs per rationes communes in eis. s. ppter immateriali-
 tatem earum. **Et si** queras de comparatione causata i ob-
 iecto p actum voluntatis an sit relatio ronis. potest dici q
 stricte accipiendo relationem ronis. scz. p habitudine cau-
 sata in obiecto p actum partis ronalis p eentiam. s. intel-
 lectus non est relatio ronis. quia comparatio ista imediate
 causat p voluntatem sicut ipa imediate hz actum compa-
 ratiuum. 7 tunc sequit. q sic stricte accipiendo relationem
 ronis non omis relatio est realis vel ronis. sed est tertia. s.
 relatio voluntatis copantis. Alio modo potest intelligi re-
 latio ronis p quacumq; comparatione facta per actum partis
 ronalis siue p essentiali siue p participatoez. 7 sic ista po-
 test dici relatio ronis. **Alterius** meritozium connotat
 siue q precegit in actu duplicem habitudinem eius quasi
 ad duplex principium. Vna est ad voluntatem vt libere eli-
 cientes vel impantes actum. nihil. n. acceptat vt merito-
 zium nisi sit libere in potestate opantis. imo illud quod est
 commune ad meritum 7 demeritum. quod potest intelligi per
 h quod est imputabile requirit istam habitudinem ad vo-
 luntatem vt in potestate sua hntem actum. nihil. n. imputa-
 tur alicui nec vt premiabile nec vt punibile nisi sit in po-
 testate ei. nec p sequens vt laudabile vt vituperabile. laus
 enim quodammodo premium est. vituperium quidem pena. Alia
 habitudo requirit ipius actus ad formam supnaturalem
 qua acceptat ipsa persona vel potentia opans. que potest
 esse gratia vel caritas. non. n. actus alicui acceptat vt di-
 gnus premio nisi psona opans sit accepta. fm illud gen.
 quarto. Resperit deus ad abel 7 ad mnera ei. prius ad
 abel q ad mnera. quia non placet oblatio n dilecti. **Un**
 sequit ibi. ad cayn vo 7 ad mnera ei n resperit. **Sz**
 qualis requirit habitudo actus ad caritatem ad h vt sit
 meritozium dubium est. videtur. n. q sufficit caritatem inesse
 ipsi opanti. quia ex quo fm caritate est specialiter dilectio
 actus eius specialiter acceptabit. sicut videmus q suppli-
 catio vnus apud aliquem acceptat 7 alterius n. lz inter
 eos non sit dntia in aliquo quod sit principium actuum 7 re-
 spectus actus supplicadi. s. tñ in hoc est dntia q iste e spe-
 cialiter dilectus ab illo qui rogat. 7 iste no. **Sz** tra h
 arguit. quia hns caritate potest peccare venialiter. **Bic**
 tur q ille actus non est acceptabilis qz hz aliqd repugnans
 sed ad h q actus aliqs non hns aliquid tale repugnans ac-
 ceptat. sufficit soluz principium acceptatois psonae. **Co**
 tra hoc videtur esse. qz ab habente caritate potest aliquis
 actus indifferens elici. quia non apparet repugnancia q ali-
 quem actum eliciat non ordinans actualiter ad finem vlti-
 mum. vel virtualiter h est virtute alicui actus imediate or-
 dinati ad illum. ille igitur non est meritozium. nec tñ e pfm.
 quia nullo precepto astringit quis actualiter oem actum su-
 um ordinare in deum vel virtualiter mo pdicto. **Pot**
 igitur dici q ad hoc q actus sit meritozium n sufficit q ha-
 beat secum caritatem inrentem psonae. sed vltra h requirit
 q fm inclinationem caritatis inrentis actus eliciat. de
 enim qui se solum ppter seipsum diligit. potest aliquam formam
 deiformem dare creature. qua hns specialiter diligitur. 7

opus eius ad quod ipsa inclinatur p quanto sit fm ipi in-
 clinationem specialiter acceptat.

De tercio principali potest

dici. q actus dilectionis naturalis 7 meritozium non differunt
 specie. 7 hoc loquedo de p se dntia quam importat per se
 ratio naturalis 7 ro meritozium. non autem p accens de dntia
 scilz aliqua pcomitate. puta dntia obiectoz. vel aliqua
 tali. intelligendo etiam de dntia actus specifica in ee na-
 ture. **Hec** conclusio sic intellecta pbat sic. qz forma ab-
 soluta non distinguit specie ab alia p solam relationem. s.
 p aliquam dntiam absolutam eiusdem generis. fm illud
 in pdicamentis. diuersoz generum 7 non subalternatim
 positoz. diuersa sunt spes 7 dntie. absolutum igitur n disti-
 guit specificiter p aliquod respectum. actus autem dilectionis est
 forma absoluta. vt habitum est prius in quada. q. de s mo-
 ta. meritozium autem vt iam dictum est. non importat nisi respe-
 ctum. igitur etc. **Si** istius ronis altera pmissa negaretur.
 saltem ambe iste videntur vere. q non est distinctio speci-
 fica rei a re. p solum respectum ronis vel non reale. nunc
 autem meritozium vt dictum est. non importat formaliter nisi
 respectum vel respectus. 7 non reales puta ad voluntatem
 acceptantem. 7 ad premium in ordine ad illud ad quod ac-
 ceptat. **Bicere** q est ista rones pcludat q non distinguitur
 actus ab actu in genere nature: tñ distingui potest i ge-
 nere moris. qz illa distinctio sit p respectus. cum circumsta-
 tie formaliter dicant respectus. 7 forte aliq dicunt respectus
 non reales sicut videtur de circumstantia finis. naz q aliqs
 velit huc actum ppter hunc finem non videtur dicere in actu
 nisi relationem voliti. 7 p actum voluntatis ad tale finem re-
 lati. **Contra** hoc. illud quod est ppiu potetiale ad for-
 mam specificam non distinguit specificiter ab ipa specie. qa
 ipm vt est potetiale non est complete in aliqua specie. nunc
 autem actus naturalis vt hic loquimur est ppiu potetiale re-
 spectu illius quod dicitur actus meritozium. qa actus sub
 illa rone consideratus sub qua est in pte naturali volun-
 tatis. capax est ordinis illius que importat meritozium.
Exemplum h. si aial esset tñ constitutum p formam aialis
 7 non p formam specificam sub aiali. illud non esset distinctus
 specie ab aliq specie sub aiali. quia eet ppiu potetiale
 respectu forme specificae. ita est de natura actus comparata
 ad illas pditones quas importat meritozium. **Bicere**
 q tunc actus moralis posset dici distingui specie a merito-
 zio in specie moris. qa iste actus est in specie virtutis mo-
 ralis. actus autem meritozium est in specie alterius virtutis.
 puta supnaturalis. **Iste** autem virtutes differunt specificiter. igitur
 7 actus differunt specie i genere moris. 7 tñ ille qui e actus
 virtutis moralis est actus naturalis. sic intelligedo q in
 naturali potestate voluntatis. qz actus virtutis moralis n
 excedit totam potestatem illam. **Rñdeo.** actus q est complete
 circumstantionatus fm virtutez moralez. est potetiale re-
 spectu virtutis quam dicitur meritozium. imo est imediate po-
 tetiale q actus naturalis. naturalis h est nature nude
 vt presupponit virtuti morali. **Est.** n. ronabile. vt actus me-
 re naturalis p prius recipiat pfectionem illam q n traheret
 totam facultatem nature. cuiusmodi pfectio est fm vir-
 tutez morale. 7 vterius illa habita recipiat pfectioz sim-
 pliciter supnaturalem. **Non** solum igitur de actu mere na-
 turali vt. s. prior e pfectioe morali. s. etiam de actu perfecte
 morali pcludit ro prius facta. s. q potetiale n distinguit
 specificiter ab illo respectu cuius est potetiale. qz sub illa ma-
 iore potest accipi minor vera. n soluz de actu mere naturali
 s de actu morali. **Et** cu arguit q virtus moralis differt
 specie a caritate. igitur actus differt specie ab actu i genere
 moris. dntia n valet. qñ sunt virtutes subordinate. lz. n. de
 virtutibus disparatis videtur q eaz essent actus distincti spe-
 cie saltem in ee moris: tñ qñ vna e supior 7 alia inferior. n
 optz q boitas qua hz actus ab vna sit distincta absolute spe-
 cie a boitate qua hz ab alia. s magis q vt supior tribu-
 at boitate vteriore q sit qñ ppletina boitatis illius quaz
 tribuit inferior. **Et** h modo caritas dicitur ee forma alia q

virtutū. quia bonitas meritoria que ppetit actui aliq̄ mō
a caritate est completiva bonitatis cuiuscūq; alterius in
actu. **C**ontra b. saltem actus ut est caritatis siue meri-
torius lz nō sit in specie dispata ab actu ut est virtutis mo-
ralis. erit tñ in specie vltiori 7 ppletiori q̄ sit actus vñ
moralis. Et talis distinctio specifica sufficit ad ppositū.
Hic vno modo posset pcedi conclusio. 7 tūc dilectio merito-
ria diceret habere quandā rōnez specificaz quā nō habz
aliqua dilectio naturalis vñ naturalis. lz eadez dilectō
numero sit naturalis p̄siderata ut p̄supposita rōni meri-
torij. rō igit̄ meritorij est ratio specifica completiva bo-
nitatis p̄cedētis. nō aut̄ specifica dispata. nec plus p-
bat mediū prius positū de potenciali p̄prio 7 p̄fectioe
completiva. Si autē iusticia generalis est virtus sup̄ma
7 forma aliaz virtutū moralium. tūc de illa eēt aliquo mō
simile 7 de caritate. Aliter dicit̄. q̄ ratio meritorij n̄ est
aliqua rō specifica 7 ppletiva in genere moris. qz n̄ dicit̄
aliquā bonitatez vel rectitudinez intrinsecaz actui. s̄ tñ
illam p̄supponit. 7 dicit vltorius respectū ad voluntatem
acceptantez. S; si meritorij nō p̄supponat p̄cise boni-
tatez actus moralez s̄ bonitatez quaz tribuit caritas. cū
illa sit completior bonitate morali in actu. sequit̄ q̄ act⁹
qui est meritorius hz aliquam bonitatez specificam vltē-
riorem q̄ bonitatez moralē. lz n. meritorij nō importet
talem bonitatez vltiorē. tñ p̄xigit. 7 hoc videt̄ proba-
bile. quia al̄s posset actus esse meritorius qui tñ nullam
haberet bonitatē vltra bonitatez moralez. **C**ontra b.
actus pōt haberi etiam complete existens i specie moris
lz nō habeat habitus virtutis. sicut est generaliter de ele-
ctione qua generat̄ virtus moralis. igit̄ a simili oēm bo-
nitatez quam actus habebit qñ caritas inerit habē pōt
si nō inellet. Rñdeo. rō pbat q̄ oēm illam rectitudinem
posset habere. quia conformitatē eandē ad regulā. puta
dictamen verū. 7 ideo in moralib; habere eadez boitas
moralis. quia illa rectitudo est bonitas moralis vñ n̄ est
sine ea. sed actus caritatis vltra rectitudinez s̄ est cōfor-
mitatez sui ad cognitōnez directivam hz p̄p̄iam bonita-
tem ex hoc q̄ est s̄m inclinationē caritatis. immo eē s̄m
illam inclinationem est habere p̄p̄iam bonitatez carita-
tivam nō sic de virtutib; moralib;. **C**ontra conclusiōē
que tenet̄ in solutiōe questionis obijciē sic. cognitō natu-
ralis de deo. 7 cognitio fidei infuse. sunt actus differētes
specie in intellectu. igit̄ pari rōne dilectio naturalis 7 di-
lectio caritativa in affectu. añs pbat. quia actus fidei i-
fuse est determinate veridicus. ita q̄ n̄ pōt ei subesse falsuz
actui aut̄ credulitatis acquisite ex naturalib; pōt subesse
falsum. in cognitivis aut̄ illud quod est determinate veri-
dicū distinguit̄ a nō determinato veridico specie. vtz. vj.
etib; quia sic suspitio 7 opinio quib; pōt subesse fal-
sum. distinguit̄ a virtutib; intellectualib; que sunt habi-
tus determinate veridici. pbat etiam añs de cognitōe na-
turali sciētica de deo. de qua videt̄ manifeste q̄ differat
specie a quacūq; credulitate. p̄ntia p̄batur. tum p locum
a simili. quia videt̄ esse simile de actib; in intellectu. 7 de
illis in voluntate. tum a causa. quia qñ cognitōnes p̄vie
differūt specie. actus voluntatis sequētes differūt specie.
quia ea que sunt eiusdez sp̄ei n̄ p̄xigunt p se nisi aliqua
eiusdez sp̄ei. **A**d illud. añs pōt negari loquēdo de actu
credendi naturali 7 sup̄naturali. qz credere sup̄naturale
est actus ut elicet̄ s̄m inclinationem fidei infuse. credere
aut̄ naturale est actus elicetus s̄m certitudinez acceptaz
ab aliquo testificāte. nūc aut̄ ut dictuz est prius i quodaz
questione. simul pōt quis vno 7 eodē actu credere ex te-
stimonio asserentis. 7 credere s̄m inclinātoz fidei infuse.
si inest. igit̄ idē est actus in re. 7 ille ut est naturalis est
potentialis ad illaz p̄fectionez quā recipit a fide infusa.
p̄p̄iū aut̄ potentiale nō distinguit̄ specie a p̄fecto habēte
vltra illud potentiale. p̄p̄iaz p̄fectionez. **A**d p̄batōz
añtis pōt dici. q̄ cognitio certa que hz p̄p̄iaz certitudi-
nem intrinsecā. 7 h̄ vel a se vel ab obo ut includit̄ in ipsa
vel ab aliqua p se causa: distinguit̄ specie ab incerta co-

gnitione. **E**xemplū. cognitio principij seipsa est certa vel
ab obiecto. s. a principio quod ē a se verū manifestuz. vel
saltez ē manifestuz ex terminis qui sunt p se cause evidē-
tie principij 7 includit̄ in ipso. conclusio aut̄ est certa p p̄n-
cipiū tanq̄ p cām sue certitudinis. sed p nullū istoz mo-
doz est actus fidei infuse certus. s̄ tñmodo a quodaz ex-
trinsecō. illud. n. lumen fidei infuse qz est p̄cipatō q̄daz
lumis divini. nō pōt inclinare intellectū nisi in aliqd̄ de-
terminate verū. certitudo q̄ illa in actu est ex quadā com-
patione ad quodaz extrinsecuz infallibile cui actus ille
p̄format̄. nō est aut̄ ex ipsa intrinsecā p̄fectione act⁹. qz eē
p̄fectus esset q̄tum ad quodlib; intrinsecū sibi. si eque i-
tense elicere. p̄cipue s̄m fidez acq̄sitam. **C**ontra. saltē
istam certitudinē hz a p se causa sua. 7 h̄ sufficit. Rñdeo
qualiscūq; sit causalitas fidei infuse respectu act⁹ creden-
di. tñ nō facit actū illū esse certiorez intellectui h̄nti actū
q̄ si ipsa fides nō causaret. certitudo. n. nata est inesse in-
tellectui. de actu suo excludēs nō tñ deceptōez s̄ etiā du-
bitationez. 7 h̄ nō est nisi intellectus p̄cipiat illud a quo
actus hz q̄ sit certus. quia si nihil pōt p̄cipere vñ sit cer-
tus: videt̄ q̄ possit dubitare. intellectus aut̄ nō p̄cipit il-
lud principij certificans. **A**lia. p̄batio añtis q̄ tangit
de actu sciētico videt̄ accipere manifeste verū. 7 tūc negā-
da est p̄ntia. nō. n. sequit̄ si intellectōes distinguāt specie
igit̄ 7 volitōnes. nisi addat̄ in añte. q̄ intellectōes ut sūt
p se p̄vie ad volitōes distinguūt specie. s̄ est q̄ requira-
tur in eis distinctio specifica ad hoc ut possent habere tā-
les volitōnes. 7 ita nō est in p̄posito. quia si quis naturalē
rōne sciens deum esse bonū eliciat actum fructiōnis circa
ip̄m. 7 alter credēs ip̄m eē bonuz diligat ip̄m. nec p̄mus
actus requirit̄ p se ad h̄nduz dilectōz ut sciēticus. nec
secūdus ut creditivus. s̄ vterq; requirit̄ sub quadā rōne
cōmuni. s. ut ostensivus obi diligibilis. **C**onsistit etiaz
posset dici ad aliaz. p̄batōz añcedentis de credulitate in-
fusa 7 acq̄sita. esto q̄ illi actus differēt specie. s̄ nō est p
se inquantū sunt p̄vie ad diligere. s̄ est inquantū p̄ce-
dūt ipsos actus diligēdi nō requirit̄ illa d̄ntia istorum
specifica. **E**xemplū. si alicui demonstrative p̄cluderet̄ s̄
eē volendū 7 alteri dyaletice: tñ actus quo iste vellet hoc
nō differt specie ab actu quo ille vellet idēz. quia in p̄gni-
tionib; inquantū sunt p̄vie nō requirit̄ ista d̄ntia. **A**d
argumentū principale dicit̄. q̄ hitus ē cā n̄ sube actus s̄
modi in actu. 7 ille modus posset p̄cedi differēte specie suo
mō a s̄ba actus. **I**ta rñsio lz videat̄ s̄m alios. p̄babili-
tatez h̄re. loquēdo de illo mō quez hitus attribuit̄ actui
cuiuscūmodi est delectabilis vel facilis vel prompte opari
vel expedite. istos quidē modos vel etiā istū modū si sint
vñ modus. videt̄ habitus acq̄situs cōiter tribuere actui
vel si vltra h̄ dicat̄ q̄ habitus aliq; puta virtutis. virtu-
osis tribuit recte vel virtuose agere: tñ nullus istoz mo-
doz pōt esse p̄p̄ius caritati vel actui meritorio. qz meri-
torij ut dictū est. dicit actum acceptatū volūtati d̄ine in
ordine ad premiū reddendū. nūc antez nihil aliud ē actū
acceptari a voluntate divina sic: q̄ volūtatez sic accepta-
re actum. nihil aut̄ causatū pōt esse rō formalis volūtati
quia sic acceptet actum 7 hoc intelligēdo ut rō formalis
medians inter potentiaz 7 actum. igit̄ de caritate nō vi-
det̄ posse dici q̄ ip̄a sit principij illius modi in actu qui
modus sibi p̄p̄ie corrdet. **P**otest igit̄ alit̄ dici ad ar-
gumentū. q̄ maior illa q̄ actus illi differūt specie q̄ elici-
unt̄ a principijs differentib; specie. vera est de principijs
totalib; quia ab illis h̄nt totaliter actus entitatez suam
7 p̄ p̄ns vnitatez suaz 7 distinctōez. vera est etiaz de p̄n-
cipijs p̄tialib; dum tñ sunt principia dispata 7 p se req̄-
sita inquantū distincta. quia si sint subordinata. vel nō p
se requirāt q̄ sint distincta. nō optet q̄ actus specie disti-
guāt̄. nūc aut̄ caritas nō est principij totale actus nec
dispatum respectu ip̄ius volūtatis. sed subordinatuz. ga-
potentie est vti habitu. nō ecōverso. nec est p se requisita
nō solum ad s̄bam actus. sed nec ad actum inquantū me-
ritorius. s̄ tñ requirit̄ ut quodaz premium ad h̄ q̄ act⁹

fit acceptabilis. Sed nec requiritur ut tale preuiū necitate ordinis eēntialis causāz: s̄ t̄m necitate dispositōnis illi⁹ voluntatis que p̄tingenter disposuit nō acceptare actum nisi s̄m istam inclināzōz sit elicitus. principiū autē specie distinguēs vel est p̄ se principiū illius in se: 7 p̄ p̄ns dans sibi aliquaz entitatē realem que sit eius in se. vel saltez ē principiū eius s̄m illud s̄m quod distinguē specie. v̄t si est principiū dispositiue distinguēs. optet q̄ p̄ se disponat ad hoc q̄ s̄m ordinēz eēntialem causāz s̄ vt distinctū causē. nullum istoz competit actui p̄ habitūz caritatis. **Nota** hic p̄ ordinēz quis sit actus imputabilis ad laudem vel vituperiū. actus virtuosus s̄m virtutē moralem. actus caritatius 7 actus meritoriū. prim⁹ dicit respectum ad potentiam libere elicientēz actum. secūdo addit respectum ad virtutēz inclinantez vel verius ad regulaz virtutis. scilz rationēz rectam vt dictantem. Terci⁹ dicit respectum ad caritatem inclinantez. Quartus ad voluntatem diuinam specialiter acceptantez. Tercius dicit bonitatem aliquam vltra secūdo. 7 preeractam ad q̄rū. non ex natura rei. s̄ ex dispositione voluntatis acceptantis.

Questio. xviii.

Deinde queritur de comparatione actus intrinseci voluntatis ad actum extrinsecum. Utz actus exterior addat aliquid bonitatis vel malicie ad actum interiozem? Arguit q̄ non. qz quod non habet rationēz voluntarij nō habet rōnē boni vel mali. actus autē exterior vt distinctus ab interiozi. nō habet rōnē voluntarij. quia nō habet q̄ sit voluntariū nisi ab actu interiozi. igit̄ actus exterior s̄m se nō h̄z bonitatem vel maliciam. non adderet autem nisi tale aliquid s̄m se haberet. igit̄ zc. **Cōtra** que preceptis negatiuis distinctis. p̄hibentur habent p̄p̄iam 7 distinctam rationem illiciti. nunc autem alio precepto prohibetur actus exterior 7 alio interiozi. vt patet de istis p̄ceptis. non mechaberis. 7 non concupisces vxorem zc. 7 similit̄ de istis preceptis. non furtum facies. 7 nō concupisces rem proximi zc.

Ista questio habet maiores difficultates de bonitate actus morali. quia de vnitāte actus naturali manifestum videt̄ quicquid per illam intelligatur. q̄ ipsa est alia 7 alia alterius nature. p̄z autēz q̄ alia est natura actus interioris 7 exterioris. immo isti actus eliciuntur immediate a diuersis potentijs. interior a voluntate. exterior a potentia aliqua exteriori. lz p̄ imperium voluntatis. Secūdo etiam habet difficultatē intelligendo de actu illo 7 isto. nō quando sunt diuersi siue in diuersis suppositis. puta si vnus habeat actum interiozem 7 alius exteriorē. siue in eodem supposito. puta si vnus nunc solum habeat interiozem 7 alius exteriorē. Sed difficultatem habet de actibus istis quando sunt cōiuncti. puta quando in eodem ex actu interiozi sequitur actus exterior. Tercio non est intelligēda questio de aduisione bonitatis 7 malicie s̄m intensiōnem. sed s̄m extēsiōnem. frequenter quidem euenit q̄ tam in bonis q̄ in malis actus desiderij qui est respectu absentis. est remissior actu illo qui est presentis. quem Aug⁹. vocat amorem. ir. de trini. v̄l. dicens. q̄ appetitus inbiantis sit amor fruentis. Et forte nō t̄m est actus intensior circa obiectum presentis q̄ circa absens: sed simpliciter alius actus. sed siue sit idem actus desiderij 7 amoris siue alius 7 alius: saltē actus amoris est perfectior intensiue. quietat. n. voluntatem eo modo quo actus desiderij nō pōt eaz quietare. q̄n igit̄ exterior habetur. tunc vel causaliter vel occasionaliter actus interiozi intenditur. Sed de hoc non querit̄. s̄ an actus exterior ex se addat bonitatez aliā illi que est in

actu interiozi. **Est** igit̄ intellectus questionis iste in q̄ precipuam habet difficultatem. An actus exterior q̄n in eodem est coniunctus interiozi. habeat bonitatem morālē p̄p̄iam distinctaz a bonitate actus interioris. Vbi sunt tria videnda. Primo a quo actus habeat bonitatez moralem vel maliciam. Secundo an ab eodez habeat q̄ sit laudabile vel vitupabile siue culpabile. Tercō si est alia bonitas vel laudabilitas in actu exteriori q̄ interiozi.

De primo bonitas moralis

actus est integritas eorum oim que recta ratio opantia iudicat debere ipsi actui conuenire vel ipsi agenti in suo actu conuenire. **Hec** descriptio declaratur. Sicut enī bonitas primaria entis que est integritas entis in se. im portat positue negationem imperfectionis per quod excluditur imperfectio 7 diminutio: sic bonitas entis secundaria que est accidentalis siue superueniens entitati. est integritas conuenientie vel integra conuenientia eius alteri cui debet conuenire. vel alterius sibi. 7 iste due conuenientie communiter sunt connere. Exemplum primi. Sanitas dicitur bona homini quia sibi conueniens. 7 cibus dicitur bonus quia habet saporez sibi conuenientē. Exemplum vtriusq̄ potest haberi ab Augusti. viij. de trinita. caplo. iij. bona inquit valitudo sine doloribus 7 lassitudine. hoc pro primo membro. quia valitudo est bona homini quia est ei conueniens. Et subdit augustinus. 7 bona facies hominis dimensa pariliter 7 affectata biliter 7 luculente colorata. hoc pro secūdo membro. quia talis facies dicitur bona habendo illa que sibi conueniunt. Et est differentia. quia illud quidem quod est conueniens alicui dicitur ei bonum. hoc est illi perfectio vel bonitas. sed non dicitur denominatiue vel accidentalit̄ bonum in se. illud autem cui aliquid conuenit dicit̄ denominatiue bonum. eo q̄ habet illud quod sibi conuenit 7 in primo est denominatio quasi forme a subiecto. sicut anima dicitur humana. sic aliquid dicitur bonum homini quia bonum humanum. sed in secūdo econuerso est denominatio subiecti a forma. cum dicitur homo est bon⁹ s̄m illud bonum suum. actus autēz natus est conuenire agenti 7 etiam habere aliquam conditionem sibi conuenientē. vtroq̄ igit̄ modo habens illam. potest dici bonus bonitate accidentalit̄. 7 hoc veruz est generaliter de actu etiam naturali. 7 per consequens bonitas ista in habendo illud quod sibi conuenit. non t̄m est bonitas accidentalit̄ sed naturalit̄. **I**sta conuenientia vel est a natura extrinsecorum vel si debeat reduci ad iudicium alicuius intellectus. cum intellectus sit mensura conuenientie. hoc ē ad iudicium illius intellectus qui est mensura totius nature qui est intellectus diuinus. Iste quidem sicut perfecte cognoscit quodcumq̄ ens. ita perfecte cognoscit conuenientiam vel disconuenientiam vnus entis ad alterz. Alterius aliquod agens de eo quod conuenit actui suo non iudicat. nec illud i potestate sua habet sicut est agēs sine intellectu 7 voluntate. 7 ibi vel ex solis causis mere naturalibus determinatur quid conueniat actui 7 ex eis inclinatur agens ad agendum. vel si vltra illud sit iudicium alicuius intellectus. 7 motio alicuius voluntatis. hoc non est nisi ipsius dei in quantum est vniuersalis director totius nature. 7 ista bonitas in actu agentis sine intellectu non erit nisi mere naturalit̄. **A**liud ē agens quod de conuenientia sui actus iudicat 7 illum in potestate sua habet sicut agens per intellectum 7 voluntatē. 7 bonitas secundaria talis actus integra dicitur bonitas moralis. in actu autem cuiuscumq̄ alterius agentis non est bonitas nisi mere naturalit̄. quia vel s̄m causas mere naturales; vel si s̄m intellectum vel voluntatē hoc non est nisi dei quasi naturalit̄ mouentis. Ultra istud iudicium generale actus. quod est communiter de actu agentis per cognitōez siue sine cognitione. sunt aliqua que s̄m iudicium speciale agunt ex cognitione intrin-

seca sibi. 7 quedam cum cognitione sensitiva tm̄. que ali-
quo modo apprehendunt cōuenientiaz obiecti. siue iudi-
cent de cōuenientia actus siue nō. saltez nō transcendent
bonitatem naturalem. Alia agunt ex cognitione intelle-
ctiua que pprie sola est iudicatiua de tali cōuenientia.
7 talia nata sunt habere regulam intrinsecam rectitudi-
nis in suo actu. 7 in solis istis potest esse actus bon⁹ ha-
bens bonitatem moralem. sed non sufficit ad illam q̄ in
agente sit potentia iudicatiua de cōuenientia sui actus.
sed optet q̄ actu recte iudicet de actu. 7 fm̄ illud rectum
iudicium actus fiat. si. n. cognitio ppria sit erronea. licz
agatur conformiter cognitioni recte alterius cognoscentis:
quia tamen tale agens natum est regulari i suo actu
p̄ ppriam cognitionem. 7 fm̄ illam non agit sed cōtra il-
lam. ideo non recte agit. **C**onsimiliter tales actū elicit q̄le
habet in sua potestate. habet autem in potestate sua talē
actum quale cognoscit 7 eligit. quia potestas liberi az-
bitrij vel formaliter vel concomitantē existit in cognitiōe
7 electione. Sic igit patet qualiter bonitas moralis act⁹
est cōuenientia iudicata fm̄ rectā rōnē opantis. **¶ Q̄d**
autē addebat oīm eoz que debent cōuenire actui sic de-
claratur. oīm iudiciū incipit ab aliquo certo. primū iu-
dicium de puenientia nō potest p̄supponere aliquā pueni-
entiam dictatam ab illo intellectu. qz tūc nō esset primū
p̄supponit igit aliquod certū. 7 n̄ ab illo intellectu iu-
dicatum. 7 h̄mōi est natura agentis 7 potentia fm̄ quaz
agit. 7 ratio quidditatiua actus. ex rōne. n. istoz q̄ddi-
tatiua p̄cluditur hunc actum esse puenientes huic agenti
fm̄ istam potentiaz vel discōuenientes. nullo p̄supposito
nisi rationibz istoz terminoz. sicut ex rōne homis 7 po-
tentie intellectiue 7 actus intelligendi. p̄ q̄ p̄uenit homi
p̄ intellectum intelligere. p̄ etiaz q̄ nō puenit sibi per in-
tellectum tangere rōne illius actus qui est tangere. simili-
ter p̄ ex rōnibus nature potentie 7 actus quare bruto n̄
cōuenit intelligere vel magis pprie sibi repugnat intelli-
gere. in isto quidez p̄mo iudicio quod p̄cise accipit ex na-
tura opantis 7 potētie opatiue 7 ipius actus. n̄ est incō-
uenientia: hoc est indebita siue inordinata p̄nerio. s̄ dis-
cōuenientia s̄ est impossibilitas absolute pueniēdi. **¶ Al-**
terius ex rōnibus istoz triū p̄cludi pōt. quid sit obiectū
pueniens tali actui vt est talis agētis. puta de actu p̄me-
dendi q̄ cōuenienter transeat sup cibum restauratū de p̄-
diti. nō aut sup illud quod nō est natum esse nutrimentū
sicut lapis vel aliqd h̄mōi. qd̄ lz alij aiali esset nutrimen-
tum nō tm̄ h̄mōi. **I**sta determinatō obiecti est prima deter-
minatio que p̄inet ad genus moris. nō tāq̄ d̄ntia deter-
minans ad aliqd in illo genere. s̄ tanq̄ potētiāle recepti-
uum determinationis moralis. quia qm̄ actus est habens
obiectum pueniens agenti. tunc est capax determinatiōis
moralis fm̄ circūstantias ordinatas. p̄pter quod dicitur
ex obiecto actus habere bonitatez ex genere. quia sic ge-
nus est potētiāle respectu d̄ntiaz. sic boitas ex obiecto
est prima in genere moris. p̄supponēs solam bonitatem
nature. 7 capax omis bonitatis specificē in genē moris.
In ista aut bonitate specificā que dicitur bonitas ex circū-
stantia talis est p̄cessus. p̄ma bonitas videt̄ esse ex circū-
stantia finis. quia ex natura agentis 7 actōis 7 obi. statū
p̄cludit q̄ talis actus n̄ debet competere tali nisi i ordie
ad talem finē. 7 debet eligi 7 appeti p̄pter talem finē. 7
ista circūstantia nō est ipius actus. vt in esse reali positi
vel non p̄cise sic. s̄ est ipius actus vt voliti 7 p̄ actū volū-
tatis ad talem finē relati. imo nō minus ē electio bona
que sit p̄pter finē debitum. esto q̄ p̄ actum illum elicitū
extra non attingat finis electionis q̄ si attingeret. **¶** Post
circūstantiam finis videt̄ sequi circūstantia modi agēdi.
que cōcludit̄ ex omibus predictis vel aliquibz eoz talis
vel talis debere esse. **¶** Postea p̄cludi pōt de tempe. quia ta-
li agenti talis actio p̄pter tales finē etiaz tales habens
modū nō debet semp̄ p̄uere. s̄ p̄ tempe. p̄ quo ordinabi-
lis est ad talem finem: vel p̄ quo pōt talem finē habere.
¶ Ultima aut oīm videt̄ circūstantia loci. imo mlti sunt

actus quoz etiaz bonitas completa moralis n̄ determinat
locum. Sic igit p̄ de pluralitate eoz que recta ratio di-
ctat debere cōuenire actui. quia ad hoc vt sit p̄fecte bon⁹
debet habere fm̄ descriptionē iam positam oīm istozum
integritatez. **¶** Unde dyo⁹. de di. no. p̄te. iij. bonū ex vna 7
tota est causa. malū aut ex p̄cularibz defectibz. tota igit
causa hoc est integra ex omibz circūstantijs. **¶** Contra.
circūstantie sunt relatiōes. 7 bonū est q̄litas. r. ethico.
virtus etiam est qualitas. in p̄dicamētis. **¶** R̄ndeo. septio
p̄by. v̄tus omis 7 malicia ad aliquid sunt. actus igit eē
bonos vel virtuosos importat relationē vel multas re-
lationes. s̄ tm̄ h̄z modū denomiandi vel predicandi qua-
litas. sicut sanū vel pulchrū. 7 coiter ita est de q̄rta spe-
cie qualitas. **¶** Iuxta secūda p̄tem auctis dyoni. vi-
dendū est vnde actus habeat maliciā moralez. **¶** Uno mō
potest malicia opponi priuatiue bonitati i actu. **¶** Alio mō
p̄trarie. sicut etiam homo dicit̄ malus p̄trarie. qm̄ h̄z ha-
bitum viciosum qui est habitus quidez positius lz cuz
priuatione perfectōis debite. **¶** Alio modo dicitur malus
priuatiue tm̄. scilz quia caret bonitate quam deberet ha-
bere lz non habeat habitum viciosum contrarium posi-
tiuum. **¶** Distinctio ista potest haberi a Boetio sup p̄-
dicamenta exponendo primam pprietatem qualitatis.
¶ Dicitur inquit iniusticie iniusticiam non esse contrariam.
putant. n. iniusticiam priuationem esse iusticie non p̄tra-
ricitatem. **¶** Et subdit hoc reprobando. multe habitudines
priuationis vocabulo p̄feruntur. vt illiberalitas atq̄ i-
prudencia que nūq̄ virtutibus opponerētur que sunt ha-
bitus. nisi ipse q̄z habitus essent. **¶** Per rationem apparet
ista distinctio. potest enim aliquis ageze non cum circum-
stantia debita. 7 tamen non cum circumstantia indebita
puta quando non ordinat actū ad finem debitum nec ta-
men ipsum ordinat ad finē indebitum. tūc ille actus est
malus priuatiue non p̄trarie. sicut ille qui ordinat ad fi-
nem indebitum. 7 ex multis talibus actibus generat̄ ha-
bitus consimilis in malicia scz priuatiua nō contraria.
¶ Exemplum huius. dare elemosinam non p̄pter bonū fi-
nem scz amorem dei. vel subuentōnez proximi. nō tamen
p̄pter malum finem. puta vanam gloriam vel nocmētū
aliēnius: est actus malus priuatiue nō tamen contrarie.
¶ De malicia priuatiua loquitur dyo⁹. q̄ quisq̄q̄ defect⁹
p̄cularis cuiuscūq̄ circūstantie necessario req̄site red-
dit actum sic malum. sed malus contrarie nō est nisi ha-
beat circūstantiam positiuam habentem aliquaz defor-
mitatem. **¶** Breuiter igitur sicut bonitas moralis est inte-
gra cōuenientia. sic malicia moralis est discōuenientia
7 malicia quidem priuatiua discōuenientia priuatiua. s̄
est carentia cōuenientie debite. malicia autē contraria
discōuenientia contraria. hoc est conditio aliqua repu-
gnans cōuenientie. **¶** Ex dictis sequit̄ corrolariū q̄ in
eodem actu substrato potest esse multiplex bonitas mora-
lis. quia idem actus potest esse recte circūstantionatus
non solum multis circūstantijs p̄cularibus que non
sunt multe bonitates. sed integrant vnam bonitatez: sed
etiam potest idem actus esse circūstantionatus comple-
te omibus circūstantijs p̄tinentibus ad vnam virtutē.
7 etiam omnibus pertinentibus ad aliam virtutē. 7 ita
fm̄ dictamina diuersa perfecta prudentie respectu mul-
torum finium ppriorum. **¶** Exemplum. vado ad ecclesiam
ex iusticia. quia teneor per obedientiam vel ex voto. va-
do etiam ex caritate ad deū vt ozem vel vt exhibeaz deo
cultum patrie. 7 vado etiam ex caritate fraternā vt edifi-
cem proximum. **¶** Et breuiter in quocūq̄ actu siue bono
tm̄ bonitate morali. siue vltra bonitate meritozia quāto
concurrunt plura motiua ordinata agēdi. tanto melior
est. **¶** Consimiliter in eodem actu possunt concurrere mul-
te malicie tot quidez quot sunt dictamina de oppositiō q̄
deberent inesse.

Additio tertia.

Nota q̄ ultra naturales bonitatem volitionis q̄ com-
petit sibi inquantū ens. que etiam competit cuilibet enti
positivo fm dñtiam sue entitatis magis 7 minus. pref
illam est triplex bonitas moralis fm gradus se habens.
Prima dicitur bonitas ex genere que p̄petit volitioni ex h̄
q̄ transit sup̄ obm̄ pueniens actui tali fm dictamē recte
rōnis. 7 nō solum quia cōueniens actui tali naturalit̄ si-
cut sol visioni. 7 hec ē p̄ma bonitas moralis. que iō pōt
dici ex genere. qz q̄si materialis respectu oīs bonitatis
posterioris siue vltioris in genere moris. nā act⁹ trās-
ens sup̄ obiectū pueniens. est q̄i formabilis p̄ quācunqz
aliam circūstantiāz morales. 7 ita q̄i potentiale nō oīno
sic extra genus moris sicut fuit ip̄e actus in genē nature
h̄ in genere moris. quia iam h̄z aliquid de illo genē puta
obiectum debitū actui. Secūda potest dici bonitas dīuo
sa siue ex circūstātia. que cōpetit volitioni ex h̄ q̄ ip̄a est
citur a voluntate cū oībus circūstātijs dictatis a recta
rōne debere sibi cōpetere in eliciendo ip̄am. bonum enīz
est ex causa integra fm *Byoni. iiii. de di. no.* 7 illud ē q̄si
in specie moris bonū. qz iam h̄z oēs dñtias morales cō-
trabentes bonum ex genere. Tercia bonitas potest dici
meritoria siue gratuita in acceptatione diuina in ordine
ad premiū q̄ puenit actui ex h̄ q̄ presupposita duplici bo-
nitate iāz dicta elicit cōformit̄ principio merendi. qd ē
gratia vel caritas. *Exemplū* primi. dare elemosinā. *Ex-*
emplū secūdi. dare elemosinā pauperi qui cget. 7 in loco
quo pōt sibi cōpetere p̄pter amorē dei. *Exemplū* terci-
illud opus facere non tñ ex inclinatione naturali sicut
potuit fieri in statu innocentie. 7 forte posset modo fieri a
peccatore. si adhuc peccator ex h̄s 7 n̄ penitens ex pietate
naturali moueret ad. primūz: sed tñ ex caritate ex q̄ fa-
ciens est amicus dei inquantū respicit opa eius. hec tri-
plex bonitas est ordinata ita q̄ p̄ma presupponit secūda.
secūda terciā 7 nō eōuerso. *Quic* triplici bonitati cor-
det triplex malicia. p̄ma siquidē est malicia ex genere.
qñ scz actus qui tñ h̄z boitatez nature ex p̄mo ex quo d̄z
p̄stitui in genere moris: h̄z maliciā. quia transit sup̄ obm̄
discōueniens. puta si odire transit sup̄ deum. Secūda at
malicia est ex aliq̄ circūstantia d̄ordinante actum. h̄z
obiectū pueniens. Tercia demeritoria.

De secundo principali dico

q̄ laudabile 7 vitupabile. imo generalit̄ p̄miabile 7 pu-
nibile p̄tinent sub hoc p̄ni quod ē imputabile. 7 illi⁹ p̄is
est vna ratio. hec scilz. actum eē in libera p̄tate agentis. 7
h̄z ad istaz p̄tatez p̄currant intellectus 7 volūtas. tñ illa
indifferentia qua possz n̄ fieri illud quod fit: 7 possz fieri
illud qd nō fit. intelligēdo diuīsim n̄ p̄iūctim in sensu scz
diuisionis n̄ p̄positōnis. *Ista* inquam indifferentia vel i-
determinatio ad alterā p̄tem. nō pōt cōplete reduci nisi in
ip̄am volūtatē. quia quecūqz alia potētia actiua ē natu-
raliter actiua. 7 ita determinate vnus quantum est de se.
vnus inquam p̄tis p̄tradictionis. ita q̄ h̄z sit indetermi-
nate actiua respectu multoz d̄ipatoz. sicut sol est cā mul-
toz effectuz hic inferius: tamē loquēdo de quacūqz vna
p̄tradictione. causa quecūqz talis est determinata ad vnā
p̄tem. puta sol ad generanduz herbam hanc determinate.
7 hūc vermem. 7 sic de alijs. voluntas autez sola habet i-
differentiam ad cōtradictoria. 7 talem q̄ ip̄a est sui deter-
minatiua ad alterum eorum. ex. ix. metaphy. c. iiii. aliter
simul ageret cōtraria. propter hoc igitur q̄ actus eius
sic indifferenter est in eius potestate. h̄z nō nisi supposita
intellectione. ideo per se est imputabilis agenti. Unde se-
cūdo de libe. arbi. dicit augustinus. satis com p̄tum ē tē. mo-
tus si culpe deputatur n̄ est naturalis sed volūtarius. Et
post discipulus. motus quo volūtas p̄uertitur. nisi esset
volūtarius 7 i nostra p̄tate positus. neqz laudandus estz
homo neqz culpandus. vt. s. in questioe de necessitate natu-
rali i volūtate. Imputabile igitur duos respectus impor-
tat. vnum ad p̄tatem vel dñium agentis. 7 aliuz ad aliqd

correspondēs actui vel agenti fm iusticiam. 7 h̄ p̄t ip̄m
actum. Et secūduz sequit̄ ad primū. qz. n. iste est dñs sui
actus. ideo actui 7 agenti debet aliquid p̄pter actum. pri-
mus respectus manet n̄ variatus per se in actu bono vel
malo. Secūduz autez variat̄ n̄ quidez formaliter fm bo-
num vel malum. sed presupposita dñtia boni vel mali. q̄
attendit fm cōuenientiam vel discōuenientiam aliquam
dictam in primo articulo. variatur penes aliqua corrū-
dentia isti 7 illi. bonū quippe sic est imputabile quod ad
laudem vel premiū. malū autē sic qd ad vituperiū vel ad
penam. Act⁹ autē neuter siue indifferēs dū tamē sit in pote-
state agētis imputat̄. vel vt quodāmodo vituperabilis.
qz poterat ordinate agere. vel saltem vt n̄ laudabilis. 7 h̄
p̄pter defectū eius qui potuit laudabilē egisse. Ex h̄ p̄t
q̄ n̄ ab eodem formaliter est actus bonus boitate morali
7 imputabilis. sed primū habet ex cōuenientia ad regulā
iurta quam debet elici. secūduz ex eo q̄ est i libera potesta-
te agētis. Laudabile autē 7 vituperabile ambo ista impor-
tant. quia 7 h̄z formaliter dicant hoc quod est imputabile
cū determinatione illius ad qd est imputabile. tñ materia
lic̄ p̄notat illud p̄pter qd ip̄m ē ad h̄ imputabile. s. boita-
tem vel maliciam p̄pter q̄ ad penam vel premiū imputā-
dū ē. De imputabili tñ distingui pōt. q̄ vno mō p̄p̄rijs
me accipiēdo. illud pōt dici imputabile qd est immedia-
te in potestate volūtatis. 7 sic solū velle est imputabile. qz
ip̄m solū est immediate in potestate libera volūtatis. Alio
modo imputabile pōt dici quicqd est simplr in potestate
volūtatis h̄z n̄ immediate. 7 sic actus alteri⁹ potētie que vo-
lūtas mediante actu suo volēdi pōt impare vt eliciat̄ vel
impedire ne eliciat̄. est imputabile volūtati. qz tota coor-
dinatio vsqz ad illū actū etiam includēdo istū actū est in
potestate volūtatis. Et est dñtia inter imputabile p̄mo
mō 7 secūdo mō. vna qz ad imputabile p̄mo mō n̄ regrit̄
nisi ip̄a potētia volūtatis. 7 illd qd regrit̄ p̄pter actuz ei⁹
cuiusmodi ē intelligere. 7 rō est. qz illd ē immediate effect⁹
volūtatis. 7 de h̄ pōt accipi illd primo retracta. ix. *Quibil-*
tas i p̄tate volūtatis q̄ ip̄a volūtas. intellige volūtas nō
q̄tū ad suū eē h̄ q̄tū ad actū suū p̄p̄riū. Ad actū imputa-
bilez secūdo mō regrit̄ potētia alia a volūtate exequens
illū actū. Ex h̄ sequit̄ alia. q̄ vno mō ē maior p̄tētia si-
ue indifferentia respectu act⁹ p̄mo mō imputabilis. qz scz
n̄ regrit̄ ad illū nisi volūtas supposita oñsiōe sufficiētē itel-
lect⁹. vñ p̄ alia posteriora q̄cūqz impediri n̄ p̄t ne eliciat̄.
h̄ ad actū secūdo mō imputabile regrit̄ alia potētia p̄ c⁹
impotētiā impedit̄ potētia ad actū illū. n̄ igit̄ ex sola idis-
ferētia volūtatis ē p̄tētia ei⁹ sic p̄tētia p̄mi actus. cuz
igit̄ p̄tētia cuiuslibz alteri⁹ cāe vel potētie i agēdo maḡ
recedat a rōne p̄tētie simplr q̄ p̄tētia volūtatis i cau-
sando. seq̄t q̄ simplr maior ē p̄tētia respectu act⁹ volū-
tatis p̄mo mō ip̄tabilē q̄ alteri⁹. p̄ q̄nto tñ act⁹ secūdo mō
imputabilis de p̄d̄z a pluribz. ex quoz q̄cūqz vel defectu
ei⁹ p̄t accidē ne ille effect⁹ eueiat̄: p̄t dici effect⁹ ille maḡ
p̄tingēs. vel magis p̄p̄riē multiplici⁹ p̄tingens.

De tercio principali primo

dici potest. q̄ actus exterior scilz imperatus habet boni-
tatem moralem propriam aliquam. aliam q̄ actus inte-
rior elicit⁹. 7 secūdo videbit̄ qualit̄ h̄z vel n̄ h̄z p̄p̄riā im-
putabilitatē. Primū p̄bat̄ duplr. p̄mo p̄ aug. iiii. de tri-
c. v. *Ad* volūtatē vel sola quilibet miser efficit̄. sed mi-
serior potestate qua desiderium male volūtatis implet̄.
profecto quis 7 sic male volēdo miser esset. minus tamē
esset. si nihil eorum que perperam voluisset habere potu-
isset. patens est q̄ hoc non potest intelligi de miseria pe-
ne. quia desiderans 7 non potens habere quod desiderat
pl⁹ h̄z de pena q̄ ille c⁹ desiderii implet̄. *Intelligit̄* igit̄ de
miseria culpe. act⁹ igit̄ mal⁹ exterior addit ad miseriā cul-
pe q̄ p̄fuit i actu interiori malo. *Secūdo* p̄bat̄ idē p̄ rōez.
Ex p̄mo articulo habet̄ q̄ boitas moralis est integritas
eorum que fm rectam rationem operantis dictantur de-
bere conuenire ipsi actui. est autem alia integritas co-
rum que fm dictamen recte rationis debent conuenire

actui interiori. et eorum que actui exteriori. igitur et alia
bonitas moralis. et per consequens alia malicia moralis.
et hoc siue priuatiua tñ. quia alia carentia eorum que de-
bent conuenire siue contraria. quia alia discouentia
repugnans illis que debent conuenire. Probatio mino-
ris. recta ratio non dicitur actui conuenire debere quod im-
possibile est sibi conuenire. nunc autem actui exteriori im-
possibile est conuenire illud quod conuenit actui interi-
ori vel conuenire potest. et hoc intelligendo de utroque actu
ut in esse reali. et de eo quod sibi conuenit ut in tali esse. et
enim actui exteriori in quantum est obiectum volitum et non ut
actu elicito. posset aliquo modo competere denominatione de-
nominatione quadam exteriori illud quod conuenit actui
interiori realiter: non tamen idem eodem modo conuenit
isti et illi. quia etiam potentie operatiue non sunt capaces
eiusdem actus. immo nec eiusdem rationis. nec per con-
sequens actus illi essent capaces conuenientie eiusdem ra-
tionis. vel ad minus quod sufficit ad oppositum poterunt
habere conuenientiam aliam et aliam. Et per hoc patet ad
aliquas instantias contra predicta. **C**ontra ista insta-
tur primo. quia eadem est veritas actus intelligendi et ip-
sius obiecti intellecti. igitur pari ratione eadem est boni-
tas actus volendi et obiecti voliti. antecedens videtur mani-
festum in exemplis. quia sicut veritas principij est imme-
diata sic noticia eius potest dici immediata et conclusio-
nis mediata. Similiter noticia principij est ex terminis
et ex principijs conclusionis. sic istis competit veritas.
Confirmatur idem. quia ubi vnum propter alterum. ibi
tamen vnum. sed actus exterior non habet bonitatem nisi tamen
propter bonitatem actus interioris. igitur non est ibi a-
lia et alia bonitas. **P**reterea. peccatum secundum Anselmum. de
conceptu virginali. est carentia iusticie debite. non est autem
in actu interiori et exteriori nisi vna iusticie debite caren-
tia. quia iusticia vel iniusticia secundum ipsum non est nata esse
nisi in voluntate. **P**reterea. ubi est vna auersio et vna
libido. ibi videtur esse vna ratio formalis peccati. sed in
actu interiori et exteriori non est nisi vna auersio. quia vo-
luntas est illa potentia cuius solius est auerti a fine sicut
conuerti ad finem. libido etiam que aliquando vocatur ab
augustino cupiditas. ut. lxxxij. questionum. q. xxxvj. ipsa
secundum ipsum ibi est proprie venenum caritatis. igitur inest
proprie illi potentie cui nata est caritas inesse. hec est vo-
luntas sola. **A**d primum. esto quod eadem veritas que est
ipsius actus intelligendi formaliter. sit quodam alio mo-
do scilicet obiectiue ipsius obiecti intellecti. et hoc in quan-
tum obiectum habet esse in ipso intelligibili. et confirmat
ter bonitas que est formaliter actus volendi. sit quodam
modo denominatione ipsius obiecti voliti in quantum vo-
litum est: tamen actus ille bene potest habere aliquam bo-
nitatem propriam in quantum positus in esse reali extra vo-
luntatem. sicut in esse suo reali habet propriam conuenien-
tiam debitam vel discouentiam. **A**d confirmatio-
nem. illa potest deduci ad oppositum. quia si actus exteri-
or habet conuenientiam ad regulam suam per actum inte-
riorem siue mediante actu interiori. igitur habet aliam
quam actus interior. quia idem non est causa nec etiam median-
di respectu sui ipsius. nec etiam est causa vel ratio median-
di respectu sui ipsius. Exemplum huius habetur in actibus
intellectus. conclusio autem habet veritatem a princi-
pio tamen habet propriam veritatem. quia propriam con-
formitatem eius quod affirmatur ad existentiam rei et ad
ipsos terminos proprios conclusionis. non enim conclusio est ve-
ra formaliter veritate principij. sed est vera veritate me-
diata et demonstrata. et ita habet veritatem demonstra-
bilem. **C**onfirmatur multae conclusiones sequentes ordi-
nate ex eodem principio habent veritates proprias disti-
ctas. et forte prior est verior et magis necessaria. quia in
necessitate sua non dependet a posteriori sed e conuerso. **C**on-
firmatur similiter propositiones false repugnantes eidem vero. ha-
bent proprias falsitates. quia proprias discouentias
eius quod enunciat ad illud quod est in re. **C**onfirmatur

liter de actibus voluntatis. non solus actus volendi natus
est habere conuenientiam vel discouentiam propriam
ad dictamen rectum. sed actus imperatus natus est me-
diante illo habere conuenientiam et conformitatem. et hoc
idem sit cui debet conformari actus iste et ille. tamen ea que
conformantur sunt diuersa. et ideo habent ex parte sui diuer-
sas conformitates siue conuenientias hoc ad idem. **S**i
dicas. quod veritas non conuenit alicui extra intellectum. sed
tamen actui intellectus vel obiecto ut est in intellectu. igitur
a simili bonitas non conuenit actui exteriori ut exterioris
elicito. sed precise ut obiecto actus volendi. **R**espondeo.
consequenter negari posset. iuxta illud sexto metaphysice
in fine. Non est falsum et verum in rebus ut quod quidem
bonum: verum. quod autem malum: falsum. sed in men-
te. **A**lter posset negari antecedens. quia si intellectus a-
liquis sit regula intellecti. sicut est de intellectu diuino ex-
emplante et regulante creaturam. illud potest dici verum
non tamen ut est actu cognitum sed etiam ut est in se. quia secundum
esse suum in se est exemplatum. et conforme exemplari.
Ad aliud dico quod iusticia potest accipi vno modo pro-
ut est rectitudo habitualis siue habitus voluntatis. et ab
illa dicitur voluntas recta habitualiter. etiam quando ni-
hil vult actu. et sic dicitur dormiens iustus qui habet ha-
bitum. et alius iniustus qui caret isto habitu vel habet
iusticiam contrariam. Alio modo potest accipi rectitudo
pro rectitudine actuali siue in actu que est conformi-
tas actus eliciti ad suam regulam. **P**rimum membrum
distinctionis conceditur satis communiter. secundum
dicitur. quia actus non dicitur formaliter rectus vel iniustus
ab illa iusticia habituali in voluntate. quia stante illa pos-
set haberi actus peccati venialis vel actus indifferens.
quorum neuter est actus iustus nec rectus. sed oportet quod
rectitudo qua formaliter actus dicitur rectus precise in-
sit dum actus inest. immo forte non inest immediate volu-
tati sed ipsi actui. et mediante illo voluntati. quia voluntas
nata est immediate recipere habitum et operationem. ius-
ticia autem actualis neutrum horum est. sed tamen est que-
dam conditio ipsius actus. puta conformitas eius prae-
ad suam regulam. **I**stud autem esset manifestius si actus
non esset raptim transiens. sed idem aliquandiu manens.
quia sicut motus pro prima parte sui potest esse velox. et
idem pro secunda parte sui tardus. ex hoc sequitur quod nec
velocitas nec tarditas omnino sunt idem motui: ita pos-
set actus prius elici conformiter regule recte. et ideo actus
continuatus posset elici postea non conformiter illi regu-
le. et ita esset actus pro prior parte rectus. et pro posteri-
ori non rectus. **S**ed quia actus raptim transit. vel si ma-
net: manet communiter cum eo sua rectitudo. nec idem
manens mutatur a recto in non rectum. nec sibi recto pro pri-
ore parte succedit alia pars non recta. ideo non ita manifesta
est differentia actus et siue rectitudinis. **C**oncluditur ta-
men ista differentia modis predictis et etiam per hoc quod re-
latio non consequens necessario naturam fundamenti. non est
omnino eadem fundamento. nunc autem rectitudo non neces-
sario consequitur naturam actus. iusticia etiam actualis
et si primaria sit precise in actu volendi. tamen secunda vel secun-
daria potest esse in actu imperato per actum volendi. quia
et ille habet rectitudinem propriam hoc dependente a recti-
tudine actus volendi. **Q**uando igitur dicitur quod iusticia non est
nisi in voluntate. verum est de iusticia habituali que est re-
ctitudo propter se seruata. ut diffinit Anselmus. seruatum enim
proprie conuenit habitum. vel magis extendendo. verum est
etiam de iusticia actuali primaria. quia voluntas illam
propter se seruat. hoc est. tenet in actu suo quem illa iusti-
cia rectum elicit. **S**i autem sit sermo de iusticia actuali se-
cundaria. illam oportet dicere esse voluntatis non subiecti-
ue sed causaliter tamen. et ita adhuc de ista potest aliquandiu
saluari diffinitio illa iusticie. quia illa est rectitudo volun-
tatis non ut voluntati formaliter inherens sed voluntatis ut cae vel
imperantis. est etiam propter se seruata tanquam effectus vo-
luntarie positus. **E**x isto sequitur quedam correlaria

que etiam declaratur. **Propositus.** Unum quod manente eadem iusticia habituali. sunt tot iusticie actuales: quot sunt actus eliciti. quarum una potest esse intensior alia si actus unus cum maiore conatu eliciatur quam alius. et si habitus maneret equalis. imo actus prior potest elici cum maiore conatu. et tunc habebit iusticiam actualem intensiorem correspondentem intensiori sui. et secundus actus potest elici cum minore conatu. **Item** certum sit quod tunc habitus non sit minor. **Aliud** quod singuli actus mali habent proprias malicias actuales. quia sicut nati sunt habere proprias bonitates. quia convenientias vel conformitates siue eadem regule siue alij. sic singuli habent proprias carētiās. **Aliud** quod malicie eo modo differunt quo bonitates que deberent inesse. si specie specie. si numero numero. priuationes enim distinguuntur sicut habitus nati essent distinguuntur. puta surditas et cecitas suo modo differunt specie priuatiua. sicut auditus et visus specie positiua. et hec cecitas et illa numero priuatiue: sicut hic visus et ille differunt numero positiue. **Et** hinc patet quod non solum distinctio vicioz philosophice loquendo. sed etiam peccatorum theologice loquendo. et hoc specie et numero et etiam genere accipi potest non tamen per distinctionem conuersionis. quia illa nec per se constituit: nec etiam distinguit peccatum ut peccatum. sed accipitur secundum rationem propriam huius priuationis que est formalis ratio distinguendi priuatiue. sicut habitus positiue. **Apparet** etiam quomodo vnum peccatum est grauius alio siue intelligatur secundum distinctam speciem grauitatis siue secundum distinctam grauitatem et in eadem specie. quod actus eo modo quo debet habere bonitatem maiorem siue in specie siue intensiori in specie. eodem modo si caret bonitate debita est peior priuatiue. et si habeat aliquam conditionem positiuam repugnantem est peior per accidens. **Tercio** apparet quomodo peccata possunt continuari in infinitum in damnatis. et tamen natura non consumetur nec habitus naturalis siue quocumque aliud in natura. nam nulla creata natura potest naturam intellectualem vel aliquid naturale in ipsa corrumpere. et si posset diminueri. posset aliquando destrui totaliter illam. **Similiter** effectus perstringens alicuius cause non necesse perimitur suam causam. igitur oppositum talis effectus vel alicuius conditionis in ipso non destruit vel diminuit tales causas. malicia autem in actu est priuatio aliqua in illo quod est effectus contingens voluntatis. igitur nihil diminuit de ipsa voluntate. **Quid** ergo adimit peccatum additum peccato. cum secundum Augustinum. in enche. in tantum sit malum quantum adimit de bonitate. **Respondet.** malicia actualis in aliquo actu elicito non adimit bonum quod simul secum inest. patet. nec oportet quod adimat bonum quod inest. quod ut dictum est prius. actus raptim transiens non mutatur de bono in malum. **Si** autem intelligatur per bonum quod inest habitus gratuitus qui adimitur peccato. hoc non potest intelligi de quocumque peccato. quia secundum peccatum non adimit illum. quia iam ademptum fuit. nec primum peccatum ex se ratione sua magis adimit illud quam secundum. quia tunc peccatum primum esset simpliciter grauius secundo. quia maius bonum adimeret. pergit autem quoniam quod secundum sit grauius primo. et ita natum esset adimere maius bonum. et ita per se adimit bonum illud actuale. adimeret etiam per se bonum habituale si inest. adimit igitur per se generaliter illud quod deberet inesse. sicut in ceco nato cecitas adimit visum. non qui inest sed qui debuit inesse. et ita dicit Augustinus. super gen. viij. de angelo peccante. quod cecidit non ab eo quod accepit. sed ab eo quod accepisset: si deo subdiuoluisset. **Et** si in infinitum adderet peccatum peccato. quodlibet adimeret bonitates proprias que deberet inesse. nec est inconueniens in vno bono finito virtualiter perituri. sicut infinitos effectus successiue eliciendos: sic et infinitas rectitudines eorundem. **Ad** aliud de auersione. auersio a fine potest intelligi actualis nolitio ipsius finis. et patet quod non omnis peccans auertitur isto modo cum forte frequenter peccans non actualiter consideret finem.

vel si consideret non illum in se ex malicia respicit. **Alio** modo potest intelligi auersio non sic formalis. sed quasi virtualis. que potest poni acceptatio aliqua voluntatis impossibilis volitioni finis saltem efficaci vel consecutioni finis. sicut quando voluntas vult aliquid omnino inordinatum et deordinans a consecutione finis. puta aliquid contra preceptum diuinum. sine cuius obseruatione possibile non est consequi finem. adhuc isto modo intelligendo auersio est solius voluntatis. **Tercio** modo largius potest dici auersio quecumque malicia sepans a fine efficaciter volendo vel consequendo. et talis malicia potest esse in actu voluntatis imperato. quia cum imperare actum sit malum. non stat voluntatem efficaciter velle finem vltimum nec etiam consequi ipsum. **Sicut** igitur referribilitas vel quasi ordinabilitas ad finem potest dici conuersio. sic inordinabilitas potest dici auersio. quando igitur accipitur quod non est nisi vna auersio in actu interiori et exteriori. verum est duobus primis modis intelligendo. immo non est talis auersio nisi in actu interiori. et si sic intelligatur quod auersio sit formalis ratio in peccato. negandum est immo sufficit illa inordinabilitas actus imperati. que posset dici auersio tercio modo dicta. **Quod** etiam additur ibi de libidine si libido intelligatur esse improba voluntas. hoc est immoderatum velle. libido non est formaliter in omni peccato. sed vel formaliter vel casualiter concurrat ad peccatum. **Si** igitur libido vel cupiditas debet esse conuertibile cum peccato. oportet extendere ista non tamen ad actum interiorē voluntatis immo moderatum sed etiam ad actum imperatum. **De** secundo in isto articulo. scilicet de imputabilitate. patet ex distinctione posita in secundo articulo. quia si stricte accipiendo solus illud dicatur imputabile. quod est immediate in potestate voluntatis: patet quod solum velle vel nolle est imputabile. **Si** autem imputabile generaliter dicatur illud quod est simpliciter in potestate voluntatis. sic actus imperatus proprie est imputabilis. quia et si non sit immediate in potestate voluntatis. est tamen mediante actu volendi. qui actus non solum secundum se est in potestate voluntatis sed etiam ut principium actus exterioris. quia voluntas potest per interiorē ponere illum exteriorē. **Ex**emplum. seruus ex precepto domini occidit. illa occisio imputatur domino. quia in potestate sua erat actus serui. **Item** media te. **Et** si arguitur sicut prius. quod ille non est imputabilis nisi mediante isto. **Respondet.** ex hoc sequitur propositum quod illius et istius est alia imputabilitas. idem enim non est medium nec ratio mediandi respectu superioris. et potest idem declarari sicut prius de propria bonitate. quod quod terminus sit idem. tamen in diuersis fundamentis sunt diuersi respectus ad eundem terminum. actus ille et iste sunt diuersa fundamenta. igitur et imputabilitas conueniat istis in ordine ad eandem voluntatem. tamen illa erit alia sicut est alia causabilitas vel aliud subiacet potestati cause et causa sit eadem. **Ad** primum argumentum principale. voluntarium potest dici illud quod est subiectiue in voluntate vel illud quod est volitum a voluntate. vel illud quod est imperatum a voluntate. **Primum** non facit complete quod aliquid sit voluntarium. quia habitus potest esse in voluntate. et tamen non voluntarie voluntas habet illum. quia tristitia est in voluntate subiectiue. **Secundum** dicitur voluntarium precipatiue. quia acceptatio eius ut obiecti est voluntaria. ipsum. non magis diceretur volitum quam voluntarium. voluntarium. non proprie dicitur quod est in potestate voluntatis. et sic dicitur tercio modo. et sic actus exterior est voluntarius. sicut actus interior simpliciter. non tamen est eque primo. sed illo presupposito generaliter. et sic minor est falsa. **Ad** probationem minoris dico. quod et actus exterior separatus ab actu interiorē. hoc est sine illo positus in esse. non sit voluntarius. et hoc quia effectus remotior non dicitur voluntarius nisi ponatur in esse per actum interiorē qui est effectus propinquior. tamen quoniam actus exterior coniungitur cum interiori et ex illo procedit. tunc ille ex

terior ut distinctus h3 rōnez volūtarij z distinctaz. qz volūtarij mediate. actus aut interior non sic est volūtarij sed immediate.

Questio. xix.

Quonsequenter queritur de dependentia nature assumpte ad verbum. Utz in xpo vnitas nature hūane ad verbum sit sola dependentia nature assumpte ad personam verbi. Arguitur q non. talis est ibi vnitas que sufficit ad verificanduz p̄dicatōnez nature de persona. iuxta illud primo de trinitate. xvj. talis fuit illa vnio que deum faceret hominem z hominem deum. Nunc aut sola dependentia non videtur ad hoc sufficere. quia dependēs non predicat̄ semper de illo a quo dependet. quod patet in p̄posito. natura enim assumpta dependet a patre. non tamen pater est homo. igitur est ibi aliqua alia vnitas q̄ dependentia nature hūane ad verbum. **C**ontra. discurrendo p̄ omnes modos vnitatis. non videtur posse ibi alia vnitas inueniri.

Hic tria sunt videnda. **P**ri-

mo quis modus vnitatis sit hic ponendus. **S**ecundo inquiratur qualiter ipsa vnitas sit possibilis quantum est ex parte persone assumptis. **T**ercio qualiter est possibilis quantum ex parte nature assumpte. **D**e primo creditur est naturam humanam personaliter esse vnitam verbo. **S**o. p̄mo. Verbum caro factum est. vbi caro fin aug. pro homine ponitur. z hoc expresse habetur in symbolis diuersis. **E**x isto inferitur hec conclusio. q̄ ibi ē ordo siue dependentia nature humane ad verbum. conclusio probatur. quia omnis vnio vel est per informationez. vel p̄ aggregationem. vel est vnio ordinis. z ne sit altercatō de perfectiōnibus essentialibus vel de p̄prietatibus notionalibus. vel alijs que dicuntur vnita in deo. intelligo de vnione q̄ est realiter distinctorum. hic autem non potest poni vnio per informationez. quia verbum non est potentiale nec informabile. nec actus informans naturam humanaz. nec est hic t̄m vnio per aggregationem. quia sic verbum habet vnionem ad naturam meam: vel pater ad naturā assumptam. z generaliter quocunqz distinctum ad aliud simpliciter distinctum. **N**ec illa vnio aggregationis vt patet sufficit ad vnitatez persone. **R**estat igitur tertia vnio scilz ordinis. **O**rdo autem est posterioris ad prius. patet autem q̄ verbum non habet rationem posterioris respectu nature. igitur econuerso natura habet per se ordinem posterioris respectu verbi. z ita dependentiam. probatur etiam consequentia. quia vnio nature ad verbum importat relationem realem nō ex parte verbi. igitur in natura assumpta t̄m. omnis aut relatio realis non mutua nec equipantie vel est quedam dependentia vel requirit dependentiam relati ad illud ad quod refertur. **A**lterius q̄ sit illa dependentia nature ad verbum: concluditur ex quodam credito. isto scilz q̄ solus filius est incarnatus. ex quo sequitur q̄ natura illa non est vnita cuilibz persone in trinitate. sed soli filio. **E**x quo sequuntur tria. **P**rimuz q̄ ista dependentia non est p̄prie causati ad causaz. quia fm aug. v. de trinit. xij. ad creaturam pater z filius z spiritus sanctus sunt vnum principiu. **S**ecundum est q̄ ratio formalis terminandi istam dependentiam non est aliquid comune tribus personis. quia in quocunqz est illud quod est formalis ratio terminandi aliquam dependentiam. z hoc prius naturaliter q̄ dependentia sit terminata: ad ipsum dependet dependens. **S**i igitur ratio terminandi esset comunis tribus personis. tota trinitas terminaret. quod falsum est. **H**ic dicitur q̄ lz sit aliqd comune toti trinitati. tamen alio modo est in vna persona q̄ in alia. z pro tanto posset esse in vna ratio terminandi lz non in alia. **C**ontra hoc. in habendo illud quod est commune tribus personis. non est aliqua distinctio nisi

pertinens ad originem. puta q̄ prima persona habet illud a nullo. secūda ab vno. tertia a duobus. **S**ed ista distinctio non facit q̄ vna persona terminet dependentiam nature z non alia. quia ista distinctio esset omnino eadem etiam si nulla persona fuisset incarnata. siue quelibz siue quecunqz sola persona. puta si pater solus fuisset incarnatus. **T**ercium sequitur ex isto. scilz q̄ ratio formalis terminandi istam dependentiam nature est entitas personalis persone verbi. hoc probatur. quia realis vnionis ē aliqua entitas realis formalis terminus siue ratio terminandi. quecunqz autem entitas generalissime loquendo de entitate vel est entitas essentialis siue nature: vel est entitas hypostatica siue personalis quādo est in natura intellectuali de qua loquimur. probatum est autem q̄ ratio terminandi istaz dependentiam nō est entitas nature siue essentie in deo. igitur erit hypostatica. **E**t breuiter ista dependentia non est ad aliquid communicabile vt per se terminum. vel p̄ se rationem terminandi. sed est ad aliquid communicabile siue incommunicabiliter subsistēs vt tale. sicut est nature dependentis vt comunicabilis vel sub comunicabilitate. sic patet primum scilz q̄ vnitas siue vnio nature humane ad verbum est quedam dependentia vel consistit in dependentia tali scilz nature vt comunicabilis ad aliquod subsistens incommunicabile. **C**ontra. vnio eiusdem rationis posset esse ad personam patris. q̄ habet terminum formalem eiusdem rationis. sed entitas hypostatica est alterius rationis in personis. igitur zc. **R**espondeo. dicitur ad hoc sicut diceretur de cōmunitate eius quod est persona in diuinis. quia si ponatur aliqua cōmunitas realis persone ad tres personas. posset cōcedi cōmunitas ratio terminandi eadez nō t̄m p̄pria.

De secūdo articulo principi

pali videnduz est quomodo sit possibile ex parte termini quomodo scilz hoc subsistens incommunicabile vt tale potest terminare dependentiam. hoc autem potest aliquali ter declarari sic. **S**i repugnaret sibi dependentiam terminare. aut illa repugnantia esset per hoc q̄ est illud subsistens siue persona. aut per hoc q̄ ē persona diuina. aut per hoc q̄ est hec persona que se sola ponitur terminare dependentiam. **S**ed p̄pter nullum istorum repugnat isti persone. quod p̄batur dupliciter. primo sic. in dependentia non repugnat terminare dependentiam. z si habeat p̄prium dependentiam. nūc autem verbum q̄tuoz ad entitatem suam etiam personalem. est independens z hoc independentia sibi p̄pria. igitur nullo istorum trium modoz repugnat sibi terminare dependentiam. probatio minoris. cui formaliter repugnat omnis imperfectio: ei formaliter repugnat omnis dependentia. z quod est formalis ratio repugnantie respectu vnus z respectu alterius. hoc patet quia dependentia vel est formaliter imperfectio vel omnino habet necessario imperfectioem annexam. nūc autem filio ratione p̄prietatis hypostatice repugnat formaliter omnis imperfectio. ita q̄ ista p̄prietatis est ipsi filio formalis ratio repugnantie. nihil. n. ponitur in diuinis ex natura rei quod sibi precise considerato repugnet quecunqz imperfectio. alioquin precise quantum est de se: possibile esset sibi aliqua imperfectioem competere. z ita posito q̄ illa imperfectio cōpeteret. adhuc ipsa posset manere ipsa. z si ipsamet manet est intrinseca deo. igitur possibile esset aliquam imperfectioem esse intrinsecam deo. quod est impossibile. **C**ontra istam rationem obijcitur. p̄mo contra maiores. quia si independentia concluderet posse terminare dependentiam. igitur independentia talis concluderet posse terminare talem dependentiam. consequēs est falsum. sicut patet in multis. primo in substantia z accēte. quia omnis substantia est independens independentia accētis ad subiectū. z t̄m non omnis substantia potest terminare dependentiam accētis cuiuscunqz ad subiectum. sicut lapis nō potest ter-

minare dependentiā sapie. Consimilif ptz de dependentia totius ad ptes. qz multa sunt quibz repugnat dependētia. li dependentia que est toti⁹ ad ptes. nec tñ pñt terminare talem dependentiā. sicut ē quodcūqz simplex qd nō est totum nec ps. ptz etiā de independētia causati ad causas. qz angelus ē independens a quocūqz causato vt a causa. non tñ pōt terminare quodcūqz causatū. Apparet etiā coissime de proprietate de qua ē ppositū. qz ppietas psonalis euz sit oīno independens. fm hoc posset terminare oēm dependentiaz creature ad deū vt causati ad causas. 7 hoc fm quācūqz rationē causalitatis. qd ē manifeste falsuz. qz ppietas in psona nō est formalis ratō causandi. s. aliqd cōe tribu. vt dictum est supra p aug. **R**ndet igit ad maiore q licz independēti ratōe sue independētie nō repugnat q ipm terminet dependentiā alterius: tñ independētia nō sufficit ad hoc vt sibi pueniat terminare. s. optet q habeat pziortatē vel pziortatē essentialē respectu illius qd dependet ad ipm. qz dependentia est posterioris essentialitē ad pzius essentialiter optet etiā q habeat pfectōez aliquā respectu cuius dependens sit inspectum. Et ad ppositum. entitas hypostatica nō habet pziortatē essentialē respectu creature. qz ordo essentialis est p se inter essentias distinguēdo essentias ptra entitatem hypostaticā. forme em. i. quidditates rerū se habent sicut numeri. entitas etiā hypostatica nō est simpliciter pfecta vel simpliciter pfectio. put dictum est in questione de hoc mota. **P**er idēz negaret minor. quia si aliquod esset ratō repugnantie respectu cuiuscūqz inspectōis. ipm esset pfectio simpliciter. si igit entitas hypostatica non est pfectio simpliciter. sequit q ipa non est formalis ratio repugnandi oīni inspectōni 7 psequens nec p ipam habet psona formaliter pziā independētia. **A**d ista. ad pzius dependentia pōt dupliciter distinguī. vno mō formaliter siue quasi specie fm ratōnem distinctā formalē dependentie. **A**lio mō quasi materialitē fm distinctōez independētiū. Et hoc dupliciter. vel in eodem ordine. vel in alio 7 alio. **P**rima distinctō requirit in termino ratōez formalē terminandi aliā 7 aliā vel eandē quasi illimitatā. virtualitē. s. vel eminēter pinentē tales ratōes formales distinctas. **S**ecūda distinctio nō requirit distinctōz nisi eoz que dependēt 7 quāqz ista distincta sunt eiusdē ordinis. qñ. s. eque imediate vel eque mediate dependēt ad idē. qñqz sunt alterius ordinis. qñ. s. vnum depēdet mediate 7 aliud imediate. **L**icet igit ista ppositio sit falsa. independens tali dependentia pōt quācūqz dependentiā terminare. 7 etiā ista independens dependentia tali pōt talem dependentiā cuiuscūqz dependentis terminare: tñ videt ista. pbabilis q independēs tali dependentia pōt alicui⁹ dependentis talem dependentiam terminare vel pziore. 7 hoc vel imediate vel saltē mediate. 7 ista pbabilior. simpliciter independēs pōt cuiuscūqz dependentis. vel saltē alicui⁹ dependentis aliquā dependentiam terminare. Et istaz duaz ppositōnuz veritas appareret. si ista esset nota. q quecūqz entitas quacūqz alia vel est p se pziore vel posterior. 7 ista videt posse haberi ex puerione entium 7 vnitae eoz siue vniuersi. que vnitae ē ordinis fm phm. xij. metha. videt em illa entitas incōnera euz alijs que nō haberet p se ordinem pziore nec posterioris. **Q**uā igit arguit. si independētia zc. vno mō posset negari consequentia. quia si independēs tali independētia non possit terminare talē dependentiam hoc est ppter aliquid annerū sue independētie que est limitata. 7 ideo potest habere aliam quam inspectōnē annerā. sed hec ratio non tenet de independēte simpliciter. quia in tali saltē nulla est imperfectio. **A**lter etiam deficit illa consequentia. quia nō oportet q talis independētia concludat talem terminatōnez nisi independētia simpliciter acciperet in ante. sic q independētia simpliciter 7 oīmōda concluderet posse terminare omnem dependentiam. sed hoc non fuit acceptuz sed solūmodo q independēs oīno posset aliquā dependentiam terminare. **H**oc enim sufficit ad ppositum. quia per viam diuisionis sequitur cum illud independens de quo est ser-

mo. s. psona vel entitas psonalis non possit terminare aliam quam dependentiam que est causati vel mensurati vel aliaz huiusmodi: q possit terminare istā que est nature vt est cōmunicabilis ad aliquid vt incoicabilis exns. **A**lter possz pcedi pñs. fm intellectū pzius expositū. s. q independens tali dependentia alicui⁹ taliter dependentis vel pziore dependentia dependentis potest dependentiam terminare. **P**er hoc ptz ad illas instātiās ibi pōstas. **A**d primam. qz substantia illa pōt aliquā dependentiam alicui⁹ accētis terminare. puta illius qd natum est sibi puenire. Et esto q esset aliqua substantia nō susceptiua alicuius accētis. sicut est natura diuina: illa tñ pōt terminare aliquā dependentiam pziorem q sit ista. puta alicui⁹ causati pziore ipo accēte. 7 sic mediate terminat dependentiam ipius accētis. **A**d secundam de toto 7 de partibz p idē. quia simplex qd nec est totū nec pars. pōt terminare dependentiam pziorem q sit illa que est totius ad partes. Et si queras quam dependentiam terminat angelus respectu ignis qui dependet a partibus suis: **R**ñ. illam dependentiam que est minus nobilis ad magis nobile in ordine essentiali naturaz. **P**er idē ad terciā. quia angelus terminat dependentiam cuiuscūqz nature inferioris. 7 hoc mediate vel imediate. illā quidem que est fm ordinē essentialē quidditatum. 7 illa est qdāmodo pziore dependentia illa que est effectus a causa efficiente. imo hec videt oīno prima. 7 hec potest assignari pziuniter puenire cuilibet independēti respectu illius respectu cui⁹ dicitur independēs. **A**d quartam independēs oīno bene videt q necessario possit aliquā dependentiam terminare quia nō videtur alis cōnerionez habere cum alijs entibus sed nō oportet q quācūqz dependentiam possit terminare. quia illā que requirit in termino pfectionem simpliciter cuiuscūqz est dependentia causati ad causam. nō terminat: nisi sit pfectum simpliciter. pōt autē esse independēs si sibi repugnet inspectio licet sibi non pueniat simpliciter pfectio. quia entitas hypostatica vt talis non est pfectio simpliciter. nec tñ oīs talis est inspecta. **P**er hoc excluditur responsio ad maiorem. quia independēti oīno nec ratōne independētie sue. nec ratōne alicui⁹ sibi anneri potest repugnare generaliter terminare quācūqz dependentiam. Et cum tangit q ad hoc vt terminent requirit q sit pzius essentialiter. pōt dici q pzie loquēdo de pziortate eēntiāli que. s. est ratōne essentie. vt distinguūt ptra entitatez hypostaticā. sic vna est pziortas trium psonarum. sed extēdendo pziortatē eēntiāle ad pziortatē p se. 7 hoc respectu cuiuscūqz entitatis siue quidditatiue siue hypostaticē pōt entitas psonalis in diuinitis dici pziore essentialiter. vel magis pzie p se pziore quocūqz causato. Et isto scdo mō accipiēdo pziortatem necesse est vt oīne dependentiam terminans. sit pzius eo qd dependet. non autē pziore modo accipiēdo pziortatem. nisi tñ quādo est dependentia causati ad causam vel aliqua similis dependentia. puta causati posterioris ad causatum pzius. vel cause vnius ad aliaz causam. vel mensurati ad mensuram. Et cum dicit q sole forme hoc est quidditates se habent sicut numeri. quo ad hoc q in eis solum attendit ordo essentialis. non igitur in entitate hypostatica potest distinguī de dependentia eēntiāli. quia est simpliciter essentialis que est ratione essentie in vtroqz extremo. vbi. s. fundamentū ratione essentie dependet. 7 terminus ratōne essentie terminat. Et isto modo est dependentia essentialis creature vt causati ad deum vt ad causam. **A**lio modo potest dici essentialis tñ ex parte fundamenti cui. s. essentia est ratio dependendi. sed nihil ratione essentie terminat. sed ratōne entitatis distincte ab eēntiā putā hypostaticē. Et cum additur q terminans dependentiam oportet esse pfectum. licet hic possit distinguī q pfectio sicut 7 entitas equiuoce conuenit entitati quidditatiue 7 hypostaticē: tamen pzie pfectio non videtur conuenire nisi entitati quidditatiue. quia entitas hypostatica non est fm quam aliquid formaliter pfectitur. sed fm quam recipit pfectionem. vel saltē dterminatur.

ad pfectōez receptam. Et fm hoc negāda eēt illa ppositō.
opret q terminās dependētiā sit pfectūz. sufficit em q si
bi repugnet imperfectio qualis pvenit dependēti. Et p hoc
ptz ad illud quod dicit̄ ptra minorē. qz pfectōez nō extēdē
do sed pzie accipiēdo negāda est ista ppositō. q si aliqd sit
ratō repugnātie respectu cuiuscūqz imperfectōis ipm est p
fectum vel pfectio simpliciter quicqd em potest realiter ee
idem simpliciter pfecto. ipm non potest esse aliquomō im
perfectum. 7 tamē nō oportet q quodcūqz tale fm ratio
nem sui formalem sit simpliciter pfectum. **S**ecdo potest p
positum sic declarari. Aliqua est in entibz dependētia na
ture coicabilis inquātum coicabile ad suppositum cui cō
municat̄. ergo in illa dependētia status est ad incoicabile
vt terminās talem dependētiā. añs declaratur. quia ali
qua natura habet pziū p se suppositum sicut est natura
substāialis. 7 ibi est idēptitas realis nature 7 suppositi
nec est dependētia nature ad aliqd extrinsecum vt eius
suppositum 7 aliqua natura ppter eius imperfectōem sup
positum p se habere nō potest. 7 psequens nō potest sic i
trinsece terminari. sed requirit suppositum extrinsecum. si
cut natura accētis requirit suppositum substātie ad qd
ultimate eius dependētia terminat̄ tanq̄ suū suppositū
7 hoc per accētis. quia suppositum per se habere nō potest.
tali autem supposito per accētis non est natura per se idē
quia natura 7 tale suppositum sunt alterius generis. sed ē
ibi aliqua vniō supplens vt possibile vicem idēptitatis.
illa est actualis dependētia nature 7 ex parte suppositi actu
alis sustentatio nature vel terminatio dependētie ei⁹. sic
q illam naturam dependere ad illud suppositum. est coica
ri ipi tanq̄ suo supposito. sicut potest habere suppositūz. qz
non potest per se habere suppositum. sicut substātia sed
tū per accidens. cōsequētia principalis patet. quia cum
suppositum sit per se aliqd incoicabile. dependētia na
ture vt coicabilis ad suppositum erit per se ad incoicabile
7 ita cum psona dīuina sit verissime incoicabilis. imo sit
sola p aliquod posituum incoicabilis. vt dicit̄ in tercio
arti. non repugnabit sibi ex parte sui terminare dependen
tiā nature vt p̄municabilis tanq̄ suppositum eius non p
se vel intrinsecum sed tū extrinsecum 7 alterius nature.
Dicit̄ q nulla natura potest depēdere ad ipm vt ad sup
positum extrinsecum. quia non potest informari per acci
dens aliqua natura. sicut suppositum substātie informat̄
accidēte. 7 p tanto est suppositum p accētis nature acciden
tis. **P**reterea dicit̄ q dependētia accidentis est p se ad
singularem substātiā nō autem ad suppositum vt sup
positum. s. q̄tum ad illud quod suppositum addit vltra ra
tionem singularis. quia illud nō videtur esse nisi negatio
negatio aut non est ratō terminādi dependētiā. **C**onfir
matur qz natura singularis assumpta a verbo eodem mō
terminat dependētiā accidentis sicut terminaret si non
esset assumpta. sed assumpta nō habet ratōnem. p̄iaz sup
positi. igit̄ quādo nō est assumpta ratō suppositi. nō est ra
tio per se terminandi. **N**ec potest dici q quādo est assum
pta dependētia accidentis quod sibi inheret terminat̄ ad
p̄sonam assumptam. quia dependētia accētis est inherere
re. accidens autem nature assumpte non inheret persone
assumpti. **A**d primum dici potest q sufficit hoc habere
q non sit repugnantia a parte incoicabilis q sit termin⁹
alicuius dependētie. an autem aliqua natura alia ab il
la que est p̄zia ipius incoicabilis possit dependere ad ipz
incoicabile. de hoc in sequenti arti. **Q**uādo autem tangitur q
incoicabile terminans dependētiā nature extrinsece.
oportet esse informale a tali natura. sicut substātia infor
matur accidēte dependente ad ipsam. **R**ū. quādo accētis
inest substātie. sunt ibi due habitudines. vna forme ad i
formale. 7 illius extremum est substātia vt receptiua ta
lis forme 7 vt potentialis saltem potentialitate fm quid
Alia est habitudo accidentis vt dependētis ad substā
tiā vt ad quam dependet. 7 illius extremum est substā
tia vt essentialiter p̄ior accidente naturaliter posteriori.

Prima habitudo nō potest esse alicuius nature ad verbū
quia illa requireret imperfectōem in verbo. quia aliqua
potētiā. scda potest esse. quia illa nō requirit i ver
bo nisi per se prioritatem. que non repugnat sibi respectu
cuiuscūqz nature create. hinc patet illud dictum. deus est
respectu cuius om̄is substātia creata est quasi accētis. qz
7 si habitudinem accētis ad substātiā que ē forme fm
quid ad informale. nō possit substātia creata habē respe
ctu dei. tamē habitudinem nature coicabilis extrinsece 7
posterioris potest habere respectu p̄sone dīuine qualē ha
bitudinem habet etiam natura accētis respectu suppositi
substātie. **A**d scdm potest dici. q substātia singularis
est incoicabilis. put̄ incoicabile opponit̄ vniuersali qd ē in
coicabile pluribus. sed put̄ incoicabile excludit om̄ē cō
municabilitatē tam p̄mūnis q̄ forme. 7 hoc tam forme p
tialis que dicit̄ coicari materie informate q̄ forme totalis
puta quidditatis vel nature. que dicit̄ coicari supposito p
ticipanti. sic inquā incoicabile non conuenit om̄i singu
lari. sed solum illi quod nō est alicui forma altero duoz
modozum. 7 tale est illud quod est vltimatum habens for
mam vel ens per formam. ita q nihil habet ipm tanq̄ for
mam siue p̄ncipiū quo essendi. 7 tale est suppositum. li
cet igit̄ accētis dependētia terminet̄ aliquid ad sibi
substātiā singularem. tamen non est vltima terminatio ni
si ad singularem vt incoicabilem quia dependētia que ē
in coicari non videtur habere statum nisi ad incoicabile.
quia si est dependētia ad singularem coicabilem. cū illa
sit ratio essendi ei cui coicatur. non est dependētia adhuc
terminata vltimate nisi ad illud cui coicabile coicat̄. **N**ec
tamen intelligo q coicabile terminans dependeat ad inco
municabile. 7 ppter hoc coicabile non vltimate terminat.
sed illud ad quod ipm dependet quia non est verum sub
stātiā singularem coicabilem dependere ad suppositūz
substātie. sed est ibi vera idēptitas singularis coicabi
lis 7 suppositi. sed pro tanto quod depēdet ad singularem cō
municabile. vltimate dependet ad incoicabile. quia coica
bile est alicui incoicabili ratio essendi. 7 quod depēdet ad
illud qd est alicui ratio essendi. dependet vlt̄erius ad illd
cui ipm est ratō essendi. incoicabile autem non sic est ratō
essendi alicui. 7 ideo quod dependet ad ipm. non oportet
vlt̄erius depēdere ad aliqd quasi habens esse per ipsum.
Non igit̄ vltimate terminat̄ dependētia accidentis vt
coicabilis nisi ad suppositum substātie. vt incoicabiliter
subsistens 7 sustentans ipm. 7 est ista ad aliqd extra to
tum genus dependētie. talis que est in coicari. quia ē ad
incoicabile. **E**t cum arguit̄ q ratio suppositi vltra substā
tiā singularem non addit nisi negatōez. **R**ū. si hoc ver
sit. tamen illa negatio p̄ius conuenit substātie singulari
q̄ terminare dependētiā accētis. nec est incōueniēs ali
quam negationem imperfectōis p̄ius conuenire alicui
q̄ aliquod posterius dependere ad ipsum. sicut p̄ius con
uenit homini non esse irrationale q̄ esse album. quia nega
tio illa statim sequitur affirmationem que includitur in
ratione hominis. etiam si nunq̄ tale accidens competet
vel competere posset homini. **E**t cum dicitur negatio non
est ratio terminandi. **R**ū. vltimate terminare duo dicit.
scilicet terminare 7 sic terminare q nihil vlt̄erius termiet
ratio igit̄ terminandi est aliquod posituum. scilicet ra
tio istius q̄ terminatio sit vltimate. est illa negatio. quia
scilicet terminans non est comunicabile. si enim esset cō
municabile. tunc adhuc vlt̄erius terminaret dependēti
am illud cui ipsum comunicaretur. **E**xemplum. si acci
dens dependet ad aliud accidens. sicut fm aliquos co
lor ad superficies. eius dependētia non vltimate termina
tur ad superficiem. sed ad illud cui superficies est forma.
Et esto q non dependet ad illud cuius est forma. sed tū
modo esset sibi ratio essendi. adhuc vltimate dependētia
esset ad illd cui superficies ē forma. **T**ercō fm aliq̄s decla
rat̄ ppositū sic. p̄sona dīna eminēter p̄inet pfectōez om̄is
suppositi causati. igit̄ potest supplere vicem cuiuscūqz in

sustinēdo illam naturā quā posset tale suppositū sustēta-
re. **P**reterea quelibet natura creata ē in potētia obedi-
entiali respectu psonae diuinae. igitur psona diuina potest su-
stentare quācūq; **P**rima ratio videtur deficere. qd et si p-
sona diuina rōne eētēte p̄tineat virtualiter quācūq; en-
titatē creatam: tñ nō videtur virtualiter p̄tinerē ratiōne p-
prietatis psonalis aliquā entitatē creatā. qz pari ratiōe
p̄tineret quālibet. 7 ita p̄prietas psonalis eēt formaliter
infinita cuius oppositū dñsum est in qōne de hoc mota.

Preterea. si p̄prietas psonalis p̄tineret virtualitē oēs
entitates creatas videtur qd posset esse rō formalis creādi
creaturas. cuius oppositū dictū est in quadā alia questio-
ne. **S**ecūda etiā ratiō videtur deficere. qz potētia obediēntialis
creature respicit oipotēntiam creatoris 7 illa est oīmūis-
igitur illa sustēntatio p̄ quā filius p̄ oīmipotentia sustēntat
naturā istam. est oīmūis tribus. illa autē sustēntatō q̄ est p̄so-
ne vnite ē p̄pria filio. nō igitur p̄ h̄ q̄ ē naturā eētēte potētia
obediēntiali p̄sone p̄cludit ipam posse naturā sustēntare
re hypostatice vel suppositiue. s̄ tñ posse sustēntare cau-
saliter. s. effectiue. **C**ontra p̄clusionē istius articuli ar-
guitur primo. qz vnio realis habet terminū reālē. que igitur
sunt simpliciter idē in re. sunt idē in terminando ta-
lem vnionē. p̄prietas et eētētia sunt simpliciter idē in re
igitur sicut vnū terminat sic et reliquū terminabit. **A**d ad
relatiuū vt relatiuū nō dēpēdet aliud a suo correlatiuū.
igitur ad verbū vt verbū nō dēpēdet natura hūana. quia
solus pater est correlatiuū. **A**d primū dicendū. qd for-
mal distinctō relatiōis ab essentia sufficit ad h̄ qd p̄prie-
tas posset dici formalis terminus vnionis realis 7 non
essentia. tñ ratiō videtur efficax contra ponētes idēmita-
tem reālē. et formalem eētēte 7 p̄prietatis p̄sistentis p̄so-
nā. **A**d scdm̄ dici potest. vno mō negādo añs. nam ali-
ud est dēpēdē ad relatiuū vt relatiuū. et dēpēdere ad
ipm̄ verbū relatiuū. non tamen dēpēdet ad ipm̄ tanq̄
correlatiuū. **A**lter potest dici. qd natura assumpta dēpē-
det ad verbū. sed nō p̄prie vt ad relatiuū: sed vt ad in-
cōmunicabile subsistēs. 7 sic negāda est p̄sequētia.

De tercio articulo certus ē

fm̄ Dam. lviij. qd verbum assumpsit naturā in athomo. h̄
est singularem. 7 tñ nō hntem psonalitātē p̄pria. qz illa
nō posset stare cuz assumptōne in vnitate p̄sone verbi. s̄
autē p̄pria singularitas nature psonalis eēt formaliter
p̄pria psonalitas eius: nō posset illa esse sine illa. p̄pter
qd oportet videre qd formaliter 7 p̄pletue natura creata
sit psonata in seipā. vt ex hoc pateat s̄ potest ipā carere
p̄pria psonalitate 7 psonari etiā psonalitate extrinseca.
Est autē dubiū. an psonalitas p̄pria sit formaliter p̄ ali-
qd positiuū. et videtur qd sic. qz negatō nō est primo incō-
municabilis. negatō em̄ quantū est de se. posset cuiun-
q; p̄petere. tñmō igitur est incōmunicabilis. p̄pter incom-
municabilitatē positiuū ad qd ipā p̄sequit. 7 ita primū
incōmunicabile est positiuū. p̄prietas psonalis est primo
incōmunicabilis. qz est rō formalis p̄stituendi incōicabi-
le. s. psonā. **P**reterea. negatō nō ē primo p̄pria alicui
enti. s̄ tñ p̄pter h̄ qd sequitur aliquā affirmatōem p̄pria.
p̄prietas em̄ psonalis est primo p̄pria illi cui ē. igitur ē.
Preterea. qd excludit imp̄fectōem ipm̄ est p̄fectus vel
saltem aliqd positiuū. nūc autē dēpēdere ad psonā extrin-
secam est imp̄fectōnis. igitur psonalitas p̄pria que ex-
cludit formaliter illā dēpēntiaz est aliqd positiuū.
Confirmat. p̄pter hoc em̄ ponitur qd singularitas natu-
re est p̄ aliqd positiuū. qz excludit imp̄fectōem que est di-
uidi. vñ singulare dicitur indiuiduū. s̄ est in plura indi-
uisibile. a simili in p̄posito. psonari in se excludit dēpē-
dere ad psonā extrinsecam. **S**ed contra Dam. c. l. In
nullo em̄ cor̄ que plantauit in nra natura deus. verbū
a principio plasmans nos defecit sed omnia assumpsit. to-
tus em̄ toti vnitus est mihi. vt totum toti tribuat. quod
est inassumptibile 7 incurabile. **V**ult dicere igitur. qd q̄-
cūq; entitas positiuā in nostra natura est vnita verbo.

Et qd hoc sit possibile de quacūq; p̄batur ratiōe. quia
quecūq; natura est simpliciter in potētia obediēntiali
ad dēpēndendū ad psonā diuinā. si ergo esset aliqua
entitas positiuā q̄ nata esset i se psonata. illa entitas es-
set assumpta a verbo. 7 tñ natura nostra in xpo esset p̄-
sonata simul duplici psonalitate. qd est impossibile. qz
si creata igitur p̄ illā ē formaliter incōmunicabilis alteri
p̄sone. et p̄ cōsequens p̄sone verbi nō p̄municat. et ita in
ipō nō psonatur. **P**reterea. si aliqua entitate positiuā
eēt formaliter psona creata. igitur verbum nō posset dēpē-
nere naturā assumptam. nisi vel illa maneret nō psona-
ta. qd videtur incōueniēs: vel oporteret qd daret sibi de no-
uo aliqua alia entitas qua h̄ret psonalitatē creatam.
sed hoc est impossibile. illa em̄ nō posset esse entitas acci-
dentalis. qz accidens nō est ratiō formalis psonandi sub-
iectū. nec possit ēē aliqua entitas subalīs. qz nec materia
nec forma. nec substantia p̄posita. qz quecūq; talis si daretur
nō maneret natura eadem que prius. qz haberet ali-
am materiā vel formā vel entitatē substantie compo-
site. **P**otest igitur dici. qd nostra natura est psonata p̄-
sonalitate creata. non aliquo positiuo tanq̄ rōne forma-
li. quia ultra singularitatē nō inuenitur aliqua entitas
positiuā qua singulare p̄pletue sit incōmunicabile. sed
tñ singularitati supaddit negatō p̄municabilitatis siue de-
pēntie q̄ est incōmunicari. **P**otest autē intelligi tri-
plex negatio cōmunicabilitatis siue dēpēntie. sicut
em̄ possumus intelligere dēpēntiā actualē potēntiā
7 aptitudinalem: sic possumus intelligere negatōem act⁹
dēpēndendi. et negatōem possibilitatis dēpēndendi. 7 ne-
gatōem aptitudinis ad dēpēndendū. **P**rima negatio
est nuda siue sola. secūda est cū repugnantia ad actū.
tercia est cū inclinatioe opposita siue aptitudine p̄traria.
Exemplum. primo mō superficies si eēt sine colore. omnino
esset nō alba. qz haberet solam negatōem albedinis. se-
cundo mō angelus est non albus. quia sibi repugnat al-
bedo. tercio modo lapis est nō sursum. qz in lapide ē ne-
gatio aptitudinis ad sursum cum inclinatione ad nō sur-
sum sicut ad suū oppositū. **A**d p̄positum. loquendo de
dēpēntia ad hypostatim extrinsecā. et specialiter de
uinam de qua modo loquimur. sola negatio actualis de-
pēntie nō sufficit ad hoc qd aliquid dicat in se psona-
tum vel psona. qz anima petri habet talem negatōem. 7
tamen nō est psona. **S**ecūda negatio non inuenit in na-
tura creata psonabili. qz nulli tali potest oīno repugna-
re dēpēdere ad psonā diuinā. immo quecūq; entitas
positiuā in tali natura est in potētia obediēntiali ad de-
pēndendū ad ipam. et p̄ p̄sequēs illa negatio nō consti-
tuit psonam creatam. **T**ercia etiā negatio non sufficit.
qz illam habet natura assumpta. ipā em̄ cum sit eiusde-
ratiōnis cū mea natura. habet aptitudinē eiusdem ratiō-
nis. et ita habet aptitudinē ad subsistendum in se. et non
habet aptitudinē ad dēpēndendū ad psonam extrin-
secam. nec est inconueniens possibilitatē esse sine apti-
tudine. quia ad formas sup̄naturales. 7 si sit potētia ali-
qua in susceptiuo. nō tñ p̄prie aptitudo: qz illa nō est p̄-
prie nisi ad formā naturaliter p̄fectiua. **A**d psonalitatē
igitur p̄pria siue creatā o3 p̄currere duas negatōes. priā
et tercia. ita qd tercia est quasi habitualis necessario cō-
ueniens nature cui p̄uenit siue sit psonata in se siue in p-
sona aliena. sed alia negatō scz actualis dēpēntie su-
p̄ueniens illi negatōni complet psonalitatē p̄p̄riam.
Ad illa igitur que p̄bant qd psonalitas p̄pria est for-
maliter p̄ aliquid positiuū ad omnia. simul est vna. **R**e-
sponso. qd nulli simpliciter repugnat esse communica-
bile. nec tanq̄ cōmunicabile dēpēdere. nisi sibi sit sim-
pliciter p̄p̄rium aliquod positiuū quod sit ratio repu-
gnantie cōmunicabilitatis 7 dēpēntie. tamē p̄mu-
nicari et dēpēdere potest fm̄ quid repugnare alicui p̄
solam negatōem. quia dum negatio illa incli: affirmatō
non potest inesse. sed non propter hoc est simpliciter im-
possibile affirmatōem inesse: nisi illud cui talis negatio

inest esset necessaria ratio q̄ talis negatio cōsequeretur. et tunc negatō esset simpliciter ppria. alia nō esset nisi fm qd ppria. Simili em̄ mō ppria est alicui negatio sicut ipi repugnat opposita affirmatio. sola psona diuina habet incōmunicabilitatē primo mō. qz entitatē aliquā intrinsecā simpliciter ppriā p quā sibi repugnat posse cōmunicari. natura creata licet in se subsistat nō tñ aliquid habet intrinsecū p qd impossibile sit eandēz dependere. 7 ideo sola psona diuina habet ppriā psonalitātē ppletā natura creata psonata in se nō habet. qz nō habet repugnantiā ad posse dependere sed tñ ad actū dependere. et h̄ fm quid. scz dum sibi inest negatio dependētie actualis. Ad formā igit̄ prime rōnis dico. q̄ incōicabile simpliciter qd scz importat repugnantia ad posse dependere. nō puenit primo negationi siue alicui ratōne negatōnis. nec talis incōmunicabilitas est in creatura etiaz in se psonata. sed tñ incōmunicabilitas fm quid. scz repugnantiā ad cōmunicari. et h̄ stante illa negatōne dependētie actualis. ista aut̄ incōmunicabilitas fm quid nō requirit entitatē positiuā simpliciter incōmunicabilem sed tñ entitatē positiuā receptiuā negatōnis dependētie actualis. sed incōmunicabilitas simpliciter si alicui negatōni pueniat. hoc nō est nisi qz illa psequit̄ entitatē positiuā simpliciē incōicabilem. Per idem ad aliaz maiorem de dependentia. cōcedo. q̄ si alicui repugnat posse dependere. hoc est ppter aliquam pfectionem vel rationem positiuam. sed illa repugnantia nō est in creatura. sed sola negatio dependētie actualis. Exemplū. accidenti sepato nō simpliciter repugnat inherere. vel posse inherere. sed fm quid dici posset ei repugnare inherere. pro quāto q̄ stante illa sepatoe nō potest simul stare cum hoc quod inhereret. Consimiliter ad illud de pprio. dico q̄ incōmunicabilitas simpliciter est simpliciter ppria illi cui conuenit siue incōmunicabilitas. incōmunicabilitas autem fm quid nō est ei ppria. h̄ tñ sic q̄ soli illi conuenit. De tercio igit̄ articulo principali videt̄ q̄ nature humane repugnat depēdere ad psonam alienaz vt sustentantē ipam. primo quia est natura substantialis. secundo quia intrinsece siue idemplice habet rationem non dependēdi tali dependentia. tercio quia non potest habere aliquid intrinsecum quod sit sibi ratio taliter dependēdi. Et primo sic arguitur. natura substantialis non est nata dare supposito nisi esse simpliciter. et per psequens nō presupponit esse simpliciter. natura aut̄ dependens ad suppositum alienum presupponit in eo esse simpliciter quia esse nature pprie que prius conuenit sibi q̄ ista natura dependens ad ipm. Antecedens probatur. natura substantialis est entitas simpliciter. sicut accidentalis est entitas fm quid. et qualis est aliqua entitas formaliter. tale esse tribuit. sicut igitur natura accidentalis tribuit tñ eē fm quid. et ideo presupponit ens simpliciter: ita natura substantialis dat eē simpliciter. et ideo non presupponit tale esse. Et secundo arguitur sic. Omne dependens habet intrinsece aliquid quod est sibi ratio dependēdi. natura humana non habet nec habere potest aliquid tale intrinsece quod sit sibi ratio dependēdi tali dependentia. igitur 7c. Maior patet inductive in dependentia causati ad causam in quocumqz genere cause. et pbatur ratōne. quia nisi in illo sit aliqua ratio dependēdi q̄ nō est in illo. non magis istud dependet quā illud. natura aut̄ mea nō dependet a verbo tali dependentia. igitur nec illa assumpta magis dependet nisi habeat aliquam rationē dependentie sibi intrinsecam. Probatio maioris. non dependens nō fit dependens nec econuerso nisi sit aliqua mutatio. mutatio autem non habet pro se termino nisi aliquā formā absolutam. si igitur natura sit de nouo dependens. aduenit sibi aliqua forma absoluta que sit ratio dependēdi. et talem etiam amittit vt terminum a quo mutatiōnis. si fiat de dependente non dependens. pbatio minoris. tum quia natura illa posset de poni nullo absoluto corrupto

in ea. si autem haberet aliquod absolutum quod esset ratio dependēdi sibi propria: oporteret illud corrupti ipa quando fieret nō dependens. tum quia nature eiusdem rationis competit similis ratio dependēdi 7 ad similem terminum vel eundem terminum quando nō est nisi unicum natum terminare talem dependentiā. natura autem xpi et mea sunt eiusdem ratōis et mee nō competit aliquid quod sit ratio taliter dependēdi ad verbum quia tunc mea violenter subsisteret in propria persona. Et tercio arguit̄ sic. propria personalitas que potest competere huic nature humane est realiter eadem sibi. igitur manente hac natura manet habens hanc personalitatem. sed personalitas propria est ratio repugnantie ad sic dependere. igitur 7c. Probatio antecedentis. quia certum est q̄ huic nature humane singulari potest competere ppria personalitas. illa nō potest esse aliud ab ipa nec ei accidens. quia accidens non est ratio personandi substantiam. nec potest esse substantia alia ab hac natura. quia nec substantia composita. patet enim q̄ vna substantia composita non est ratio formalis personalitatis alteri substantie compositae. nec potest esse alia substantia sicut pars. quia non maneret eadem natura composita nisi maneret eadem vtraqz pars substantialis. Potest dici q̄ non est ponenda inter aliqua esse formalis repugnantia nisi vel in rationibus eorum propriis aliqua repugnantia includatur manifeste. vel necessaria ratōne probetur includi vel sequi. h̄ neutro modo est de natura humana 7 de dependentia ad personam alienam. igitur ponendum est q̄ talis dependentia nō est simpliciter impossibilis quāto est ex parte fundamenti. Maior pbatur. quia quodlibet ponendum est possibile esse cuius non patet ratio impossibilitatis. Lō similiter quodlibet compositibile vbi nō apparet ratio impossibilitatis. prima ps minoris declaratur ex rationibus istorum de quibus est sermo. Ratō autem nature humane magis patet. ratō aut̄ illius dependentie de qua loquimur potest circūloquendo vel aliquo aliter describendo poni talis. dependētie nature vt cōmunicabilis ad personam ppriam alterius nature vt terminantem eius dependentiam. Hec ratio exponatur. primo illud quod dicitur vt cōmunicabilis. potest aliquid cōmunicari alicui sic. q̄ illud sit ipm quod cōmunicatur. sicut vniuersale cōmunicatur singulari. Alio modo sic. q̄ illud cui cōmunicat̄ sit isto tanq̄ formali principio essendi. Et hoc dupliciter. vel vt forme prius que cōmunicatur materie informate 7 aliter cōmunicat̄ cōposito constituto per ipsam. vel vt forma totalis sicut quidditas cōmunicatur supposito vt humanitas sorti. In pposito intelligit̄ cōmunicabile tercio modo. scz q̄ sic cōmunicatum sit forma totalis quam habens dicatur fm eam esse formaliter tale. sed pprium suppositum nature dicitur hoc modo tale fm illam non ppter dependentiā sed magis propter persone idemplicitatem. sed ad suppositum non proprium nō potest esse psonae idemplicitas. h̄ illud quod potest ibi esse quasi supplens vicem idemplicitatis est perfecta dependentia nature 7 perfecta sustentatio ex parte suppositi siue terminatio dependentie. tale autem suppositum. quia est per se suppositum alterius nature et istius nature dependentis nō ē p se suppositū. et per se est prius eo q̄ non est per se. sequitur q̄ prius habeat naturam propriam q̄ istam dependentem. que est sibi tanq̄ natura aduenticia vel natura secunda. Et qd nature humane non repugnet talis dependentia q̄lis dicta est potest sic aliquo aliter declarari. vt probatum est in secdo articulo. persona diuina potest eē pprius terminus alicuius dependentie. nō aut̄ dependētie q̄ est causati ad causam. nec breuiter cuiuscumqz terminati ad aliquid ratōne perfectionis formalis in ipso. sed tñ illius q̄ ē nature vt cōmunicabilis ad incōicabile sustentās ipam igitur talis dependentia est possibilis in aliqua natura. qz non pōt esse possibilitas terminandi dependentiam.

nisi in alio sit possibilitas dependendi. s. s. nō magis repugnat nature hūane q̄ alteri. **P**reterea scdo. qz accidens dependet tali depēdētia ad suppositū substantie cui inheret. nūc aut licz ibi pūgat dependē z inherere. tam prior videt eē rō depēdētie q̄ inherētie. sicut in termino videt eē prior rō prioritatis eēntialis. ppter quā terminat depēdētia: q̄ informabilis vel susceptiui fm quam terminat inherētia. **S**i igit̄ intelligat̄ alicui puenire depēdētia nature vt pūmūcabilis. et s. sine inherētia: non videt̄ p̄radictio. s. talis est illa q̄ ponit̄ in pposito. **C**ōfirmat̄. qz fm p̄m. v. metha. q̄le vno mō dī dīa sbe igit̄ modus qualitatis nō repugnat sube. **T**ercio declaratur sic. accidēs p̄ habere modū substantie licet non pfecte. s. q̄ sibi repugnet dependere ad subiectū. tñ aliq̄ liter similit̄. s. in nō depēdēdo actualiter sicut apparet i accidente sepato. pari rōne igit̄ videt̄ q̄ suba potest habē modū accidētis. licet nō pfecte. s. depēdēdo z inherendo subiecto tñ modū aliquant̄ similit̄. s. in depēdēdo actualiter ad suppositū alienū. **A**d illa q̄ adducta sunt i cōtrariū ad primū pcedo q̄ nata subalis est ad esse subbale. s. nō oportet q̄ sit primū eē suppositi habētis eē p ipaz nisi qñ illud est eius p se suppositū. qñ aut̄ est eius suppositū nō p se. sed p se alterius nature. tñc p illā alteraz prius habet eē. **E**t cū dī illud qd̄ dat eē simpliciter nō p̄supponit esse simpliciter in eodem. **R**ñ. aliquod eē in se est eē simpliciter z tamen supposito nō p̄prio nō dat eē simpliciter omni modo. **A**d scdm. aliqd̄ potest eē rō depēdētie dupliciter. vno mō sic q̄ ipm psequatur vel p̄comitē depēdētia actualis. **A**lio mō q̄ licet ipm necessario p̄comitē aptitudo ad depēdēdū. nō tamen necessario depēdētia actualis. sed ipm quantū est ex natura sua dependet. et quando est actualis depēdētia contingit fm ipm vt primūz fundamentū. primo modo est depēdētia creature ad deum. quia necessario fundamentū depēdētie est in actuali depēdētia semp. scundo modo est depēdētia causati ad causam scdm sine qua posset ipm immediate causari a p̄ia. z ita posset ab illa secunda nō dependere actualiter. licet semper haberet aptitudinē ad depēdēdū. **A**d. igitur rōnis vera est intelligēdo de ratōne depēdēdi nō p̄cise primo modo. sed indifferēter primo modo vel secundo. nihil plus concludit. p̄batio prima ma. inducendo de depēdētijs causati ad causam. **S**ecunda. p̄batio. p̄bat q̄ depēdēns habet aliquā rationem depēdēdi quam non habet nō depēdēns. quod necessariū est intelligēdo p̄ rationem depēdētie rationem formalem depēdēdi que est ipa depēdētia. quia sine illa nō posset aliquid dependere. sed intelligēdo rōnem fundamentalem depēdētie fm quam inest depēdētia sicut fm albedinē similitudo: nō oportet q̄ illa ratō sit magis in depēdēte q̄ in illo quod nō dependet actu. est tamen eque aptū ad depēdēdū. **E**xemplum. accidens quando est in subiecto nō magis habet talem rationem depēdēdi q̄ qñ ipm est sepatum. quia ipamet natura est illo modo. **P**rima ratio depēdēdi. nec oportet ad hoc q̄ actu dependeat supaddi actu talis ratio depēdēdi. sed sola ratio formalis. scz actualis depēdētia. **C**ōsimiliter hic de natura assumpta z non assumpta. **T**ercia. p̄batio videtur plus p̄bare. scz q̄ actu depēdēns habeat semper rationem depēdēdi fundamentalem. et hoc aliquam entitatem absolutaz. **A**d illā igit̄ p̄positōnem cui illa p̄batio innititur. scz q̄ omnis mutatio habet p se termino formam absolutam. **R**espondet̄ p̄ interemptionem. immo motus est fm vbi et ad vbi. nec tamē vbi dicit̄ aliquid quam formam absolutam. **Q**ualiter aut̄ hoc non sit cōtra p̄m. v. p̄hisi. dictum est supra in quadam questione de corpe z vbi zc. **A**d inoz principalis rationis nō ē vera eo modo quo maior est vera. scz intelligēdo indifferēter de ratōne formali depēdēdi vel fundamentali. z hoc necessario fundate actualiter vel saltem aptitudinaliter. habet enim natura assumpta ratōnez formales

dependendi. scz ipam depēdētia z ratōnem fundamentalem. immo ipa est. prima ratio fundamentalis depēdētie. licet nō necessario psequatur ipaz talis depēdētia actu sed aptitudine. nec plus p̄bat prima. p̄batio. qz si natura deponeret. nullū absolutū in ea corrūperetur. z ita nō habuit aliqd̄ absolutū quod esset necessaria ratio actu depēdēdi. sed absolutum fuit. primū susceptiuum depēdētie. z sine illa manere potest. sicut sine respectu nō necessario psequente. potest manere fundamentū absolutū. **A**d aliam p̄bationem dico q̄ licet nature eiusdem ratōnis habeant aptitudinē similem ad depēdēdū. tamen nō oportet q̄ si vna actu dependeat. q̄ similiter et altera. patet de accidente p̄iuncto z sepato. natura aut̄ mea et si nō actualiter dependeat ad verbū depēdētia predicta. s. ad suppositum hypostatice sustentans. tñ habet aptitudinē sicut natura illa assumpta habet aptitudinē. **A**d argumentum principale dico. q̄ licet nō omnis depēdētia sufficiat ad verificandū p̄dicatōnem depēdētis de illo a quo dependet. tamen illa que est nature vt cōmunicabilis ad suppositum vt hypostatice sustentans eam. sufficit ad verificandū p̄dicatōnez nature sic depēdētis de supposito ad quod depēdet. p̄z de accidente sic depēdēre ad suppositū substantie de quo etiam predicatur. et sicut predicatio accidentis de subiecto licet sit vera. non tamen est p se: sicut esset nature de p̄prio supposito: sic in p̄posito nō est p̄dicatio p se nature humane de ipō verbo. **Q**uestio .xx.

Utrum sacerdos obligatus ad dicendū missam p vno. obligatus etiam ad dicendū missam p alio

sufficienter soluat debitū: dicēdo vnam missam p ambobus. **A**rguit̄ q̄ non. qz qui tenet̄ ad maius bonū nō satisfacit̄ soluēdo min⁹ bonū sic est in pposito. qz due misse sunt magis bonum q̄ vna. **U**na etiā missa p isto est maius bonū sibi si dicat̄ p illo: q̄ si dicat̄ simul. p illo et alio. **C**ontra. qui plus soluit q̄ illud sit. ppter qd̄ obligat̄. videtur abundanter satisfacere. sed vna missa est maius bonū q̄ sunt illa. p q̄ bus obligatur duobus. qz bonuz misse est ex virtute sacri. i. sacrificij. sacrificiū aut̄ ē infinitū z infinitis sufficiens. xp̄us em̄ q̄ offert̄ in illo sacrificio sufficiens fuit qñ offerebat̄ i cruce ad satisfaciendū p peccatis infinitis. ḡ zc.

Hic pretermittendū ē vnū

hoc. s. qd̄ p̄babile videt̄. q̄ missa nō solū valet virtute meriti siue opis opantis: s. etiā virtute sacrificij z opis operati. vel nō solū valet virtute meriti psonalis sacerdotis offerentis: s. etiā virtute meriti generalis ecclesie in cui⁹ psona p ministrum eodem offertur sacrificiū. aliqñ missa mali sacerdotis q̄ in illo actu nō meret̄ psonaliter sed demeret̄. nulli valeret in ecclesia. quod reputat̄ p̄munic̄ inconueniens. z rōnabiliter. iuxta illud **I**oh. vj. panis quē ego dabo caro mea est. p mundi vita. qñcūq̄ em̄ xp̄s vt summus sacerdos offert. panis quē dat. i. caro eius est mūdi vita. **E**x hoc sequitur q̄ ad solutōem huius questionis tria sunt videnda. **P**rimo si missa dicta p duobus tantuz valet isti. sicut si p eo solo diceret̄. et s. merito psonali celebrantis. **S**ecdo si tñ valet merito generalis ecclesie offerentis. **T**ercio si ille simpliciter soluit debituz vtriq̄ cui obligat̄. **D**e primo est sciendū q̄ inter opa meritoria oratio habet magis ratōnem meriti applicabilē alteri. qz ipa de ratōne sui est placatiua dei et reconciliatiua rei deo. et hoc illius p quo p ipm orantem specialiter offertur. **P**otest aut̄ meritū vel specialiter oratō in triplici gradu intelligi valere alicui siue p aliquo. **U**no modo spālissime. et sic sp̄ valet oranti qñ ē in gr̄a. ip̄e em̄ hz motū animi bonū. z elicit op⁹ bonū. **I**ste mot⁹ z illud op⁹ nō sic sunt alteri⁹ p q̄ orat̄ sicut orātis. nec pōt̄ ille ordinata voluntate sic illud alteri dare: q̄ nō sit suū meritum. quia magis tenetur ex caritate diligere seipm q̄

alium. immo forte nō posset dare quin istud esset suum.
Alio mō generalissime. et sic valet toti ecclesie. nec em̄
debet orans aliquē de eccia excludere. s̄ ex intentōe ha-
bituali om̄es includere. Tercio mō sc̄z mō medio valet
illi cui p̄ orantē specialiter applicat̄. nō ei valet ei sp̄ali-
sime p̄z ex primo mēbro. sed nec precise valet sibi gene-
ralissime sicut cuiq̄q̄. tunc em̄ frustra in eccia eēt spe-
ciales orationes assignate aliē p̄ viuis aliē aut̄. p̄ mor-
tuīs. et iterū p̄ viuis alijs z alijs. puta benefactoribus.
amicis et alijs. vt patet in orōnibz in missali romano. p̄
diuersis assignatis p̄sonis z statibz vel p̄gregatōnibus.
Frustra in quā eēt iste sp̄aliter assignate. qz nō plus va-
lerēt illis q̄ generaliter cuiq̄q̄ in ecclesia. **H**abet ḡ ar-
ticulus iste difficultatē sp̄aliter intelligēdo s̄ tercio mō.
Et pōt dici q̄ vna missa dicta p̄ duobz. nō tantū valet s̄
mō isti quātū valet si p̄ eo solo diceret̄. **Q**uōd oīdī p̄ sic.
merito finito s̄m plenaz iusticiā adeq̄te. corrūdet aliqd̄
p̄miū determinatū ad certū ḡdū. p̄ter aut̄ bonū qd̄ debe-
tur eccie generaliter et p̄ter bonū qd̄ debet̄ isti orantī spe-
cialissime. que duo semp̄ includunt̄ in p̄mio debito ora-
tioni. accipio illud bonū qd̄ virtute meriti ip̄ius orantis
debet̄ medio mō ei. p̄ quo specialiter orat̄. illud ē deter-
minatū ad certū gradū. virtute igit̄ istius meriti nō de-
bet̄ alicui isto mō medio aliqd̄ bonum qd̄ nō includit̄ in
isto bono medio determinato. si ḡ totum illud bonū de-
bet̄ isti tanq̄ premiū modo medio debito orationi: nullū bo-
nū debitū orationi isti dabitur alteri. et p̄sequēs si vir-
tute istius meriti dat̄ aliqd̄ bonū illi vt debitū isti orōni
mō medio: sequitur q̄ nō totū bonū sic debitū dat̄ isti ḡ z c̄
Confirmatur. qz equali merito precise debet̄ equale
bonū siue p̄miū. et hoc in quocūq̄ modo. sc̄z generaliter
specialissime et medio mō. **Q**uic̄ aut̄ ex equali deuotione
celebrans habet opus eque meritorū loquendo de me-
rito p̄sonali. conuenit aut̄ q̄ eque deuote celebret q̄ndo
celebrat p̄ isto specialiter. sicut q̄n specialiter celebrat p̄
vtroq̄ simul. ergo virtute eius meriti debet̄ p̄se equale
bonū merito huius misse dicte p̄ vno. et merito illi^o di-
cte p̄ duobz. ḡ si quando dicit̄ p̄ duobz. debet̄ isti totūz
illud bonum equale: sequit̄ q̄ virtute illius meriti nihil
debet̄ alteri. qz bonū quod daret̄ illi alteri non includit̄
in bono qd̄ corrūdet̄ adequate isti merito. **D**icitur ad
maiorē. q̄ merito equali tam s̄m intensiōe q̄ s̄m exten-
sionem debet̄ bonū equale vtroq̄ modo. nūc aut̄ q̄n q̄s
simul p̄ duobz orat̄. licet sit meritū equale s̄m intensio-
nem. sicut quando orat̄ p̄ vno: t̄m est maius s̄m extensio-
nem qz pluribz applicat̄. et ideo debet̄ bonum eque intē-
siue sed maius extensiuē qz vtriq̄. Similiter respondet̄
ad primā ma. q̄ merito certi gradus correspondet̄ bonū
determinatū ad certum gradum. verum est vniormiter
accipiēdo vtrōq̄q̄ sc̄z s̄m intensiōez. vel vtrōq̄q̄ s̄m
extensiōem. sed licet meritum ad plures extendat̄ z p̄-
sequens premium pluribus debeat̄. nō tamen oportet̄
q̄ intēsiue minuat̄ licet pluribus communicet̄. **H**oc
declarat̄ primo sic. bonū sp̄iale p̄portionatur spiritui z
spiritus est vbiq̄ totus et non p̄ p̄tes communicat̄. ergo
bonum spirituale communicat̄ sine diuisione. z ita
non diminuitur licet pluribz comunicetur. **H**oc etiam
ostenditur exemplo vbi tamen minus apparet q̄ in p̄po-
sito. Aliqua quidem corporalia de quibus minus videt̄
q̄ de spiritualibus. non minus tamē p̄municantur. z si
pluribz comunicent̄ patet de lumine candele simul illu-
minantis plura illuminabilia et equaliter sicut illumi-
naret quodlibet istoz p̄ se. patet etiā in voce que equali-
ter simul inmutat quēcūq̄ multoz audientū sicut in-
mutaret vnū illoz solum. **C**onfirmatur tercio. respō-
deo p̄ auctoritatem que habet̄ de p̄se. di. v. nō mediocri-
ter. et q̄ttat̄ ibi Hiero. vbi inter alia sic habet̄. **C**um p̄-
centum aīabus psalmus vel missa dicit̄: nihil minus q̄
si p̄ vna qualibet ip̄oz diceret̄ accipit̄. **P**otes̄t dici q̄
ista nō impediūt rōnes prius positas. qz vtraq̄ minor

ista z rationū est vera simpliciter. tam s̄m extensiōe q̄
s̄m intensiōem. ita q̄ equali merito nō debet̄ s̄m stri-
ctam iusticiam bonum numerosius: sicut nec bonū in-
tensius. qz plura bona equalia equalēt vni bono ma-
iori intensiue. et hoc in om̄i retributiōe iusta z cōmuta-
tione. Si ergo merito eq̄li non debetur maius bonū s̄m
intensiōem: nec p̄sequēs s̄m extensiōem. quia sicut
ista si faceret vnū faceret vnūz maius altero illoz. ita
sunt maioris valoris s̄m iusticiam q̄ alterz illoz. **H**oc
confirmat̄ quia alioquin qui vellet orare p̄ om̄ibz ani-
mabus in purgatorio intendens q̄ singulis valeret mo-
do medio. eque valeret cuiibet sicut si oraret p̄ vna. et
tunc s̄m ordinatā caritatē deberet quis orare p̄ quocū-
q̄. quia deberet impetrare bonū pluribus. dum t̄m hoc
posset p̄ eundem actum sine diminutiōe boni alicuius
eorum. **D**ices q̄ p̄ modum satisfactiōis nō tantū va-
let p̄ pluribus sicut p̄ vno. quia pena debita nō relaxat̄
nisi aliqd̄ equalens soluat̄. **C**ontra. tūc aliquis pos-
set impetrare primaz gratiam peccatoribus quocūq̄
sicut vni. quia hic nō requiritur pene solutio. sed dei pla-
catio et impetratō boni ab ip̄o. **I**tem sicut plures pene
equalent vni maiori pene z nō relaxantur nisi p̄ opus
satisfactionum maius vel per plura opera satisfactoria
sic videtur de pluribus bonis impetrandis q̄ equalēt
vni maiori. et ideo non nisi per plura bona vel vnū ma-
ius bonum impetrat̄. **Q**uare etiāz non sufficit ad des-
lectionem mali aliquid sicut sufficit ad impetrandūz bo-
num. immo s̄m q̄ videtur magis. **C**onfirmatur etiā pro
positūz secundo. quia in amicitia humana dilectus per
supplicatōnem suam meretur maius bonūz vni q̄ si sup-
plicaret p̄ multis. nam pro vno exaudiret̄ vt tantū bo-
num impetraret ei. et si pro multis peteret vel non pro om̄-
nibus exaudiretur: vel non tantum bonum impetraret
et istud est s̄m iustam legem amicitie. **C**onfirmatur ter-
cio. qz volūtas nō videt̄ efficacior vt est causa meritoria
q̄ vt est causa elicitua vel impatiua imo min^o efficac̄. qz
vt meritoria est t̄m causa dispositiua habilitās z dispo-
nens ad actionem principalis agentis. vt aut̄ est elicitua
vel impatiua est causa principalis. s̄ voluntas vt est
causa elicitua vel impatiua non equalem effectum cau-
sat simul in quolibet multoz sicut in vno solo causaret.
neq̄ em̄ simul intensa est amicitia ad quocūq̄z sicut ef-
fet ad vnū. viij. et̄bi. nec volūtas eque p̄fecte impat̄ plu-
res opatōnes potētiaz inferiorz sicut vnam. minuit̄ em̄
intentio voluntatis plures actus inferiores impantis.
p̄similiter videt̄ q̄ volūtas minus bonum intensiue me-
reat̄ q̄n pluribz mereat̄. **E**t si dicas hoc verū est q̄n de-
notio minuit̄ ex distractiōe circa plures. s̄ si deuotō sit
equalis nō oportet q̄ minus bonū mereat̄ multis q̄ vni
Contra. distractio nō necessario concurrat ex hoc. q̄ p̄
pluribz celebratur. quia nō oportet celebrantes p̄ mul-
tis tunc de eis actu cogitare. s̄ sufficit q̄ an̄ recollegerit
istos p̄ quibz intendit specialiter orare. et intentōez suā
talem deo obtulerit. et tūc em̄ si t̄m in om̄i eoz memoriaz
habeat. hoc sufficit. quia deus oblatōez et deuotōez p̄ il-
lis acceptat: p̄ quibz ordinauit p̄us se velle offerre. z in
isto casu verū ē q̄ p̄pter multitudinē attētiō actualis ad
singulos minuit̄. qz n̄ ē ad eos nisi in p̄mū. s̄ deuotōz q̄
est mot^o mētis in deū nō oz minui. **E**xplū nō min^o de-
uote celebrat̄ qz de oibz sc̄tis q̄ de vno sc̄to. qz si minus
distincte attēdat ad quēlibet. t̄m attētiō ad totaz p̄muni-
tatē sufficit ad deuotōem. nō t̄m eq̄lē s̄ maiorē q̄ suffice-
ret attētiō ad vnū eoz. nisi forte ad illū in quo eminens
ter est illud qd̄ ē materia deuotionis ad oēs. q̄ ē sol^o de^o
trinus. sic q̄n orat̄ p̄ multitudine siue p̄nitate indiget̄.
vt impetret̄ sibi bonū q̄ indiget̄. maior p̄passio p̄ h̄ri z ita
mai^o desiderū impetradi illō q̄ indiget̄. q̄ si p̄ vno indi-
gente oraret̄. z ita nō minuit̄ ibi deuotō licet minuatur
attētiō actualis et distincta. non ergo minus bonū tūc
impetrat̄ singulis propter diminutiōnem deuotiōis. sed

ppter h̄ solum q̄ merito suo corūdet aliqd̄ bonū certuz
 7 hoc in quocūqz eodē gradu. scz reddendū illi cui valet
 spālissime. vel illis quibz valet generalissime. vel etiā il
 li vel illis qbus valet medio modo. et p̄ p̄ns in isto ter
 cio gradu in q̄ loqmur si est maior extensio est minor in
 tensio vnicuiqz. **Ad illa in p̄riū.** Ad p̄mū de spū. dico q̄
 spūs et si extensioe nō diuidat̄. tñ numeralit̄ spūa a spū
 distinguit̄. sunt em̄ singuloz corpm̄ aiatoz singule aie.
 7 ille h̄nt bonitatē naturalez magis extensioe q̄ vna ex
 eis. imo equalentē bonitati magis intense. fm̄ illud. vij.
 tri. xij. plus aliqd̄ sunt duo hoies q̄ vn̄ homo. et p̄ h̄ di
 stinguit̄ pluralitas in diuis a pluralitate i creaturis. qz
 plus aliqd̄ sunt hic duo q̄ vnū. nō sic ibi. vñ subdit. non
 maior est pater et filius q̄ solus p̄r. bonitates etiā p̄les
 spūum sunt maioris valoris. et ideo requirūt plura bo
 na vel vnū maius bonū ppter qd̄ retribuunt. nō em̄ qui
 orando mereē viuificare vnū mortuū eadē rōe eque me
 reē viuificatōem q̄tūcūqz mortuoz. Ita dico q̄ bonum
 spūale p̄ncat̄ sine diuisione q̄ntitatiua fm̄ extensioe:
 tñ p̄ncat̄ cū distinctōe. scz aliud alteri. et ita requit̄ di
 stingū meritū ppter qd̄ reddat̄. et h̄ dico equale intensi
 ue. **Contra.** saltē bonū spūale non p̄ncat̄ p̄ ptes. q̄ si
 virtute huius misse debet bonū vtriqz tanq̄ vnū totale
 premiū: illud nō reddet̄ p̄ ptes. sic scz q̄ p̄s dabit̄ vni et
 p̄s alteri. **Confirmat̄.** qz q̄ spūm̄ recipit totū spūm̄ reci
 pit. q̄ similiter qui recipit aliquod bonuz spūale. recipit
 ipm̄ totū. **R̄n̄.** Aug. vij. de tri. vij. In his que nō mole
 magna sunt. idēz est maius esse qd̄ melius. duo vero bo
 na equalia sunt meliora altero. q̄ in eis est maior boni
 tas. maius aut̄ licet nō possit actu diuidi. tñ habz plura
 pua sibi equalia. sicut celū licet nō possz actu diuidi. tñ
 totū equant̄ plura pua q̄ medietati. et in illis p̄ns ē di
 stinctio. et p̄ illo vno magno licet in se indiuisibili tñ di
 uisibili vel magis distinguibili in equalentia possent
 illa multa reddi. sic hic. tāto merito debet̄ adequate tā
 tū bonuz. illud in se diuidi nō p̄t. sed tñ illi equalere
 p̄nt multa bona minora. 7 ita ipm̄ p̄t diuidi in valore
 dū p̄ ip̄o diuersa bona minora distincte reddant̄. nō q̄
 illud bonū spūale realiter p̄ ptes dat̄. sed dat̄ in multis
 bonis minoribz que respectu illius boni habent p̄tiales
 valorem. **Ad p̄firmatōem.** si possibile esset eundē spiri
 tū distribuī in illis in valore sicut hic est possibile de bo
 no reddēdo virtute orōnis vnicuiqz minus bonū dareē
 et forte etiā realiter spūs minus p̄ncat̄ si transcu
 deret suū susceptiū p̄portionatū. sicut forte aia nō eque
 viuificaret corpus q̄tūcūqz cresceret. sed passo p̄portio
 nato eque p̄ncat̄. in p̄posito receptiū p̄portionatuz
 bono illi quod est reddēdum p̄ merito. est vna p̄sona. et
 qd̄ dat̄ illi. dat̄ nō p̄ ptes. **Contra exempla ista p̄ri^o** po
 sita instat̄ p̄ alia exempla. qz nō eque possu3 portare duo
 equalia sicut vnū. Si dicat̄ q̄ in mouēdo localiter non
 eque potest agens in plura 7 pauciora tamen in alteran
 do potest. 7 hoc qñ illa plura sunt agenti eque appropia
 ta. dico q̄ aliqui motus sunt tales qbus necessario totū
 simul fm̄ om̄s sui ptes mouet̄. hoc est non prius vna p̄s
 q̄ alia. sicut est motus localis. et de hoc intelligit̄ illd̄. v.
 met̄ba. p̄tinuū est illud cuius motus est vnus fm̄ se. vn̄
 aut̄: cuius indiuisibilis. indiuisibilis aut̄ fm̄ ip̄s. si em̄
 moueret̄ vna p̄s p̄tinui. alia n̄ mota: solueret̄ p̄tinuitas
 Alius ē mot^o q̄ nō ē necessario totū fm̄ om̄s ptes siml
 moueri vt est alteratio. mobile etiā aut̄ intelligit̄ illud
 qd̄ est adequatū virtuti mouētis vel agētis. ita scz q̄ nō
 posset simul mouere maius. aut aliqd̄ mobile minus ta
 li adequato. est q̄ aliqua differētia inter motū localez et
 alios motus. qz semp totū p̄tinuū fm̄ se totū est mobile
 adequatū mouēti ita q̄ nō aliqua p̄s eius sine alia ē mo
 bile adequatū. In motu aut̄ alteratōnis aliqua p̄s ip̄i^o
 mobilis potest esse mobile adequatū mouētū tāte virtū
 tis. sic q̄ simul nō mouebit̄ nisi tanta pars. Sed vtrōb^o
 q̄ imo in motu generaliter verū est q̄ ab isto mouēte ni
 hil simul mouet̄ nisi suū mobile adequatū. vel qd̄ inclu

ditur in illo. et dico inclusum in illo realiter sicut aliqd̄
 eius vel equalenter sicut minus qd̄ etiā nō est ps ma
 ioris p̄t dici includi in eo. et sic illud qd̄ p̄t simul mo
 uere illud mobile tanq̄ adequatū: nō potest simul aliud
 mobile mai^o mouere nec etiā cū isto aliqd̄ aliud. p̄t tñ
 simul mouere duo mobilia que simul iuncta nō excederēt
 mobile adequatū. et de talibz verū est q̄ nō minus mo
 uet plura q̄ pauciora. qz nō min^o mouet mobile sibi sim
 pliciter adequatū q̄ mobile minus ip̄o. qz tunc illud nō
 esset oīno adequatū. intelligo adequatū nō sic q̄ mouēs
 fm̄ totum conatū sui possit illud mouere. sed sic q̄ cum
 q̄ntocūqz modico conatu potest ipm̄ mouere: tale mo
 bile oīno subiaceret tali mouenti. et mobile oīno sub
 iacere mouenti potest dici ipm̄ mobile oīno adequari
 passiuē ip̄i agenti. **Aliter** celum fm̄ p̄hm̄ est mobile ade
 quatū intelligentie. que et si nō possit mouere maius. tñ
 posset minus. **Ad exempla illa dico.** q̄ passi p̄portiona
 ti agenti potest quelibet ps eque pfici. ita saltem q̄ vna
 nō minus pficit̄ si alia pficiat̄. q̄ si sine illa pficeret̄. ga
 enim totum est primo p̄portionatū agenti. ideo plurali
 tas p̄tium que includunt̄ in isto toto. nō impedit p̄fecti
 onem actōnis in om̄es. sicut nec in totum includēs eas
 sed si vno passo p̄portionato adderet̄ aliud passum. illd̄
 nō oporteret eque pfici ab agente sicut si solum reciperet
 actōem agentis. hoc patet in exemplis. lux em̄ et sonus
 et similia quantū est de se multiplicat̄ se sperice. passum
 ergo p̄portionatū tali agētī quātūcūqz sit p̄tū. cum ta
 men spericum includit̄ ptes. et ille que sunt ptes eiusdē
 sperie circūstantis lumen: eque illuminabunt̄. hoc est tā
 tum illuminabit̄ medium fm̄ vnam dyametruī eiusdem
 sperie circa candelam. sicut fm̄ aliaz. sed si accipiat̄ alia
 spera remotior a candela ambiens primā speram acce
 ptam circa candelam: illa nō eque illuminabit̄ sicut pri
 ma. quod ergo dicit̄ q̄ eque illuminant̄ plura illumina
 bilia sicut vnū. verū est qñ illa plura sunt ptes eiusdem
 illuminabilis adequati. puta qñ sunt p̄tenta in eadem
 spera siue intra eandem speram respectu illuminantis
 vt centri accipiendā. In p̄posito aut̄ duo illi p̄ quibus
 orat̄ nō sunt p̄ se ptes vnus qd̄ sit susceptiū adequatū
 boni reddendi virtute orōnis. sed vtriqz p̄ se est suscepti
 uum adequatum. **Contra.** q̄ scda spera minus illumina
 nat̄ q̄ prima. hoc est. qz scda est remotior a luce. nō autē
 qz simul cū scda alia scz prima illuminat̄. imo scda nul
 lum lumē recipet nisi prima simul illuminaret̄. q̄ nō mi
 nus recipit hoc vnū passum. qz aliud simul recipit: s̄ qz
 ipm̄ est remotius ab agente. in p̄posito nō est talis re
 motio sed tñ distinctio recipientiū. **R̄n̄.** duo mobilia
 posse eque appropiari eidem mouenti. necessario p̄clu
 dit illa cē mobilia p̄talia. p̄tenta scz realiter vel equiva
 lenter in vno mobili adequato quod semp est imagina
 re spericū circa centrum ip̄ius agentis. et que etiā sunt
 in eadem spera hoc est infra distantiam eiusdē axis: illa
 eque mouent̄ 7 alia nō eque cuz illis. **Ad auctoritatem**
 hiero. glo. ponit̄ ibi duplicē r̄nsionē. vna est referēs hec
 ad ip̄z celebratē. vt sit sensus nihil min^o accipit̄ supple. p̄
 ip̄o celebrante. qz siue p̄ vno siue p̄ multis dicat̄: semp
 valet spālissime celebranti. et equaliter qñ est eque disposi
 tus: et eque ordinate facit hoc qd̄ facit. hoc est. eque cele
 bratur p̄ multis quando pro multis. et pro vno quādo
 pro vno. Alia responsio glose est ibi referens ad casum
 in quo loquitur q̄ scz non minus valet vna missa dicta
 p̄ centum animabus cum cordis hilaritate. q̄ si p̄ quo
 libet vno diceretur cum anxietate. **Premittit̄ em̄ ibi sic.**
**Melior est quinqz psalmoz decantatio cū cordis puri
 tate ac serenitate 7 etiam spiritali hilaritate: q̄ totius
 spalterij modulatio cū cordis anxietate ac tristitia.** **Et**
 tunc subdit̄ illud quod adductum est. cum ergo pro cen
 tum 7c. et hoc secundum fuit forte specialiter fm̄ inten
 tōnem beati hiero. volentis loqui ad consolatōnem mo
 nachoz. q̄ si p̄ multis tenerent̄ orare. tñ nō oportet tot
 psalmos legere. qz vrgeret in fastidiū. sed melius satisfit

illis si p eis dicant pauciores et cum hilaritate. melius etiam valet dicenti si potest stare cu obligatōe eius.

De secundo articulo prin

cipali tria sunt videnda. primo si in potestate sacerdotis sit applicare certe psona bonū qd debet ecclesie vl' ali cui in ecclesia virtute sacrificij. Secdo si sacerdos potest illud bonū applicare p libito voluntatis sue. Tercio si valet isti eque qn applicatur sibi et alijs. sicut si sibi soli applicaret. **De primo** videtur q non. quia instrumentum nō habet virtutem applicandi actōem vel effectum actionis. agentis em̄ principalis est applicare virtutem et actionem. nunc autem sacerdos q̄tū ad virtutē sacrificij est mere instrumentū. qz organū inaiatum. licet em̄ sit organum viuū q̄tum ad meritum psonale in celebrando. qz sic mereri est eius inq̄tum in se viuit vita gratie: tamen q̄tum ad illud bonum. quod debetur virtute sacrificij: est organum precise ratōe ordinis. et eque puenit effectus iste virtute sacrificij etiaz si minister in se nō viuat vita gratie. ergo **7c.** **Secūdo** sic. bonū qd nō debetur isti. nō habet iste ius ali assignandi vel applicandi. sed bonum quod debet virtute sacrificij non debet sacerdoti inq̄tum celebras: sed tm̄ ip̄e est nunciū offerēs petitionē ecclesie. et bonum quod virtute sacrificij debetur non sibi debetur. quia eadem esset virtus sacrificij si ip̄a esset in mortali peccato. **Dico** tamen q in potestate sacerdotis celebrantis est aliquo mō applicare virtutem sacrificij. quod pbatur duplici auctoritate. **Aug.** in enche. Non est negandū defunctorū animas releuari cū pro illis sacrificiū mediatoris offertur. ergo offerēs potest applicare illis sacrificiū et ille p hoc poterūt releuari. **Idem** in sermone de cathedra sancti petri. **Ostendam** inq̄t qua ratōe animas defunctorū iuuare possunt. adhibeant p eis sanctorū preces. et sacerdotali eos psecutione dño p̄mēdēt. **Iuuant** ergo aie p b q sacerdos p eis applicat virtutē sacrificij. **Ad** hoc est duplex puenientia. vna qz vbi in domo aliqua est aliqd bonū distribuendū diuersis. fm̄ eoz exigentiā vel indigentia: rationabile est q dominus domus nō immediate singulis distribuat. s̄ talis distributio alicui vel alicibus certis ministris in domo p̄mittat. ita videmus regulariter in familiaris ordinatis: eque ergo vel magis debet ita esse i domo dei que est ecclesia. q bonū ibi virtute sacrificij p̄mūcādum: nō solū deus distribuat. sed aliquis minister in ecclesia. nulli aut magis puenire potest in ecclesia q sacerdoti sacrificiū offerenti. cui sicut puenit determinare intentionem suam. p quo specialiter offerat: sic puenit sibi dispensatorie vel dispositiue determinare cui virtute sacrificij bonū qd impetrat reddat. **Ad** illa q pbant q nullo mō pueniat sacerdoti applicare virtutē sacrificij **Ad** primum dico. q licet bonū quod impetrat virtute sacrificij. nō impetret virtute meriti psonalis sacerdotis: sed virtute meriti ecclesie. in cuius psona fit oblatio et ob cuius gratiā oblatio acceptat: et ideo quo ad hoc scz tale bonū sic impetrandū sacerdos licet sit mere organū: tamen ratōe ordinis habet gradū notabilem in ecclesia. ppter quē sibi puenit offerre et oblatōis virtutes determinare. et in hoc nō est precise organū sed minister et dispensator. **Ad** sedm̄ dico. q et si bonū reddendū virtute sacrificij nō debeat sacerdoti. p se. debetur tamē ecclesie fm̄ eius distributōem. quia ip̄e ex ordine suo est nunciū sponse ad sponsum offerens petitiones specialiter p determinatis psonis. et ita dispensatorie vel dispositiue determinas eis illud quod pro talibus petitionibus reddetur. **De secundo** in isto articulo. scz an possit p libito distribuere bonū debitum virtute sacrificij ita scz q b bonū specialiter reddat illi cui ip̄e specialiter applicat virtutē sacrificij dicere q nō. sed ad hoc q applicatio sua habeat effectum. oportet q eam faciat fm̄ bñ placitum dei. qz ip̄e solus est dator illius boni et fm̄ suū

ppriū beneplacitū. nō ḡ dabit illi cui sacerdos applicat nisi sacerdos in applicando p̄formet se voluntati datoris. **Contra** hoc. nullā videt ille habere auctoritatem applicandi vel assignandi aliqd bonum alicui: cuius applicatio nunq̄ tenebit. nisi fiat fm̄ voluntatem alterius. de qua iste regulariter n̄ potest h̄re certitudinē determinatā de voluntate diuina cui velit dare bonū reddendū virtute sacrificij. qz nec regulariter s̄ deus reuelat i speciali. nec ex scriptura habet doctrina de hoc. nisi multū remota. et vniuersalis que nō sufficit ad sciendū voluntatem diuinā in speciali respectu huius psona vel illius. ḡ si nunq̄ applicatio facta p sacerdotem haberet effectum nisi esset facta fm̄ beneplacitū diuinū: sequerēt q sacerdos nullā haberet auctoritatē applicandi virtutē sacrificij nisi multū in vniuersali. **Potest** ergo dici q vbi habetur doctrina certa de applicatōe. ibi est sic faciendū. ita scz q si p̄trariū fiat forte nec ei cui applicat valet. et applicanti nocet. quia peccat. cū aut oratio possit vt est dictū in principio primi articuli. alicui tripliciter applicari. scz specialissime. generalissime et modo medio inter ista scz specialiter licet nō specialissime. prima aut applicatio determinata est. quia semp fit ip̄i oranti. secunda etiam determinata est. quia semp fit toti ecclesie. et has duas determinatōes facit regula caritatis que debet cē potissime ad seipm̄ et generaliter ad om̄em proximum. tertia applicatio scz media aliquando videtur determinata esse ex institutōe siue ordinatōe ecclesie que in diuersis procijs instituit diuersos sacerdotes parrochiales qui tenent officiare ecclesias et celebrare specialiter pro suis parrochijs. p̄similiter in diuersis collegijs parti alibi sunt diuersi sacerdotes instituti ad offerendū sacrificiū altaris et specialius semp p illis qui sunt in tali collegio. de hoc potest accipi illud. vij. q. j. et quotatur Hiero. ad rusticū monachum. **In** ap̄ibz princeps vn̄ est. et grues sequunt vna. ordine l̄rato impator vnus. iudex vnus. puincie. **Roma** aut pdita duos fratres reges simul habere non potuit. et sequitur. singuli ecclesiarū episcopi. singuli archidiaconi et om̄is ecclesiasticus ordo suis rectoribz regit. hec ille. **Nec** tm̄ requirunt rectores in ecclesia ad correctōem faciendā. s̄ ad recōciliatōz faciendā peccatorū p orones ecclesie et hostiam salubrez. **Similiter** videt determinari. applicatio ex iusticia. et b̄ illis qui pudent vel puidēt ministris de necessaria sustentatōe. hoc mō multi dotauerūt monasteria et ecclesias solennes collegiatis vel minores ecclesias. ad b̄ vt ministri in talibus ecclesijs tenerent celebrare p illis et p illis p qbus ip̄i intendebant eos obligare. et est obligatio rōnabilis. vt q recipit elemosinas spales. refundat p eis suffragiū spūale oratōis et oblatōis. sicut de temporali bñficio refundendo p spūali beneficio predicatoris ait ap̄ls. j. ad cor. ix. **Si** nos vobis spūalia seminamus magnū est si carnalia v̄ra metamus: q̄i diceret. nō. **Ex** quo ergo licitū est imo rōnabile. q elemosina regrat oratōem: illi q cū elemosina sua imponit obligatōez orandi. p se rationabiliter facit. et ita ista elemosina ad quēcūqz succedentē semp transit cū onere sibi imposito. nullus tm̄ presumit se et suū collegiū sic alicui obligare q nō posset de cetero alteri aliqua suffragia p̄mittere vel p̄mittere. et ita presumit obligatio fieri fm̄ intentionem obligantis precise. tamen fm̄ notulā licet nō sit hec obligatio nisi p̄missoria. **Isti** quoz orationes et oblatōes sunt sic determinate certis psonis nō possunt eas p libito alijs applicare. quia facerent iniusticiam subtrahendo debitum illis quibus iam sunt obligati. et intelligo si applicarent alijs ita specialiter sicut ip̄is. et b̄ alijs quibus nō eque obligantur. **Siquidē** illa applicatio medio modo potest habere multos gradus. **Exempli** gratia. ponantur tres. et semp ipsa plus valet illi cui fit in priori gradu. puta si qs sic intendat. q quātū pot oblatio vale alicui aliq ab offerēte. tātū valeat ip̄i a. et tūc p̄ ip̄m a. quātū valere pot alicui alteri valeat ip̄i b. et post

b. ipi. c. et hoc sine p. a. intelligatur vna sola psona siue mlte. p. q. b. vult i eode gradu orare. **E**sto igitur q. ex ordine ecclesie vel ex beneficio recepto tenetur quis offerre medio modo. 7 hoc in primo gradu. p. vno. no p iudicat tñ illi si medio mō i secundo gradu offerat vel applicet vntē oblatōis aliq. 7 in tercio gradu terco. 7 sic de q. bus cūq. gradib. quia nūq. applicatio facta i gradu posteri ori subtrahit aliquid illi cui facta ē i gradu priori. **C**ui aut fieri debet applicatio 7 in quo gradu dubiū ē. an. scz curatus debeat prius applicare oblatōnem suo prochi ano q. patri vl mri. **V**idēt em q. de lege nature obligat pentibus. 7 illi legi p iudicare nō pōt positina obligatō nec quisq. recipiēs obligatōem d3 velle sibi sacerdotem obligari ptra rectū ordinē legis nature. et ita interpretan dū ē q. nūq. voluit sacerdotem sibi sic obligari qn possit libere reddere sp. patri et matri illd in quo eis tenetur. **S**z ptra. p. et mater si sint prochiiani alterius sacer dotis hnt eum obligatū ad orandū. p. se sicut p. subditis 7 vidēt q. obligatō ista spūalis filiariōis pualeat q. tū ad efficaciaz. **A**liq. aut sunt sacerdotes i ecclesia nō habētes curam nec etiā capellaniaz vel pbendam rōne cuius sit eoz oblatō applicata certe p. sone vel certis psonis. 7 ta les magis pnt libere p. suo beneplacito applicare: debent tñ applicatōem suā p. sformare beneplacito summi sacer dotis quātū pnt de illo verisimiliter conicere vel p. cipere quod difficile q. n. q. p. cepe i speciali de hac psona vel il la. pbabilius aut p. cipit magis i cōmuni. puta pentib. benefactorib. p. cipibus et platis. iuxta illud apli. pro mortuis etiā iuxta illud. ij. machab. xij. Sancta q. 7 sa lubris ē cogitatō. p. defunctis exorare. **E**t adhuc sissen do etiam sic i cōmuni dubiū ē quibus debet offerens me dio modo applicare sacrificiū. 7 hoc in gradu priori 7 q. bus i gradu posteriori. nā i aliqb. ē maior indigētia sic i mortuis qui nō pnt p. se mereri q. i viuis. 7 i peccatori bus q. in iustis q. p. grām. p. xiam quā hnt pnt mereri nō sic peccatores: 7 magis indigēti vidēt iustum prius sub uenire. **T**amē ex alia pte vidēt maior vtilitas. vtilius ē em viatori grām augeri et ex pnti merita q. mortuo so lam penā remitti vbi nō auget grā nec crescūt merita. **V**idēt etiā quis magis obligatus fratri suo exnti i cari tate q. peccatori qui nec deum diligit nec a deo diligitur sicut iustus. 7 debeo magis diligere eū quem deus dili git et qui deum diligit q. illū qui p. rario modo se habet. **T**utius q. vidēt applicatōem facere generalē talez. digne ris dñe oblatōem istam specialiter acceptare. p. illis pro quibus nosci me teneri specialiter offerre. 7 i illo gradu i quo nosci me teneri. p. eis. **E**t si i speciali determinetur ad aliquem vel aliquos: tutius ē q. fiat sic sub p. ditione si tibi placet. **D**e tercio in isto articulo dici pōt sicut i pcedenti articulo. q. s. missa nō tantuz valet virtute sa crificij applicata pluribus i eodem gradu sicut si vni so li applicaretur. hoc declarat simili rōe qua prius. qz bo nū qd debetur virtute sacrificij. corrdet fm iusticiā ali cui merito in ecclesia. illud meritū ē finitū et certi grad⁹ q. sibi fm plenā iusticiā adequate corrdet bonuz certi gradus reddenduz. ita q. nihil reddeēt virtute sacrificij nisi illud vel inclusum i illo. q. si totū illud reddatur isti nihil virtute sacrificij reddeēt illi. qz qd dareēt illi nec est istud bonum qd dat isti. nec includit i illo vt aliqd eius 7 p. pns ex opposito pntis si virtute sacrificij aliqd bonū datur illi: nō totū dat isti qd debet virtute sacrificij. da retur aut ei totū i medio gradu si sibi soli spūaliter appli caretur. q. 7c. **I**ta positō possit hēre instātiās q. posite sūt i primo arti. 7 p. sili soluerētur. **S**z hic ē quoddā du biū speciale. nā ibi patet cui merito finito d3 corrdere bonū reddendū. quia merito psonali celebrātis. nō ita p3 hic cui merito corrdet bonū reddendū virtute sacri ficij. **E**t dici pōt q. nō corrdet precise bono cōrento in eukaristia. illud quidem bonuz equiuale est qñ eukari stia seruatur in p. xide. 7 tñ nō tunc eque valet ecclie sic qñ offertur i missa. 7 hic indistincte dicatur oblatio eu

karistie siue sit psecratō siue pceptio: siue oblatō vl opa tio aliqua sacerdotis in psona ecclie. vltra q. bonū con tentū i eukaristia requiritur oblatio eukaristie ista nō ē accepta nisi sit offerētis accepti. **I**uxta illud gen. iij. re sperit deus ad abel 7 ad munera eius. prius ad abel q. ad munera. **E**t iuxta illud luc. xxi. **Q**uidna hec paupcu la plus q. omnes misit. quia ex volūtate magis accepta. **E**t greg. om. sup illud math. iij. **A**mbulans ihs 7c. nec nec pensat deus quātū i eius sacrificio. s. ex quanto de feratur. **E**n si iudeus obtulisset patri xpm volentem vl nō volentem. nō fuisset ista oblatio ita accepta a patre. si cut quādo xpc sponte se obtulit. immo nō fuisset accepta **I**uxta illud eccl. xxxiii. **Q**ui victimat filium in p. spectus patris. **E**x istis patet q. sicut eukaristia nō p. cise rōe rei cōtente plene acceptatur. sed oportet q. sit oblata: sic nec plene acceptatur oblata nisi rōne bone voluntatis alicuius offerētis. **N**ō aut precise rōne ipius voluntatis cele brātis. quia hoc ptinet ad meritū psonale nō ad virtutē sacri ficij: nec immediate rōne voluntatis ipius xpi offe rētis. quia xpc 7 si hic offeratur vt contentus in sacri ficio. non tamē hic immediate offert sacrificiū. iuxta il lud heb. ix. **N**eq. vt sepe offerat semetipm. et ibidez xpc semel oblatus est. supple a seipso offerēte. alioqn videreēt q. vnus misse celebratio equiualeret passioni xpi. si idē eēt offerens immediate et oblatus. certum est autem q. missa nō equiualeat passioni xpi licet specialius valeat. p. quātō ibi ē specialior cōmemoratio oblatōis quaz xpc obtulit i cruce. **I**uxta illud luc. xxi. 7. j. ad coz. **H**oc fa cite in meā p. memoratōnem. quia sit missa tā representā do illam oblationē in cruce: q. p. eam obsecrando. vt. s. p. eam deus acceptet sacrificiū ecclesie. **O**bssecratio etiā cōmuniter fit per aliquid magis acceptū ei qui rogatur q. sit sibi supplicatio obsccrantis. patet in exemplis cō muniter. **S**i enim supplico vt per salutem vel pro salute anime patris hoc mihi facias. suppono tibi magis ac ceptam esse salutem eius q. supplicatōem meam. vn de. p. pter illam acceptam volo supplicatōem meam acceptari et propter quod vnumquodq. et illud magis. **S**ic ergo patet q. eukaristia oblata acceptatur nō rōne volunta tis xpi vt immediate offerētis. ratōe ergo voluntatis ec clesie generalis. illa aut habet rationem meriti finitam **E**t esto q. acceptareēt ratione voluntatis xpi vt offerēt is et instituentis oblatōem et dantis sibi valorem et ac ceptatōem: tñ nō equiualeret nec acceptareēt sicut passio xpi. et ita eēt meritum finitum cui corrdet bonū de bitū virtute sacrificij. **S**ed cū acceptetur rōne voluntatis ge neralis ecclesie. nūq. simul ecclesie triūphantis et mili tantis: nō videtur. imo istud sacrificiū ē p. priū ecclesie militanti. sicut et sacramētum in quo ē sacrificiū. **C**ōtra si ē solus ecclesie militantis. ergo si nullus viator esset in grā. virtus sacrificij eēt nulla. et si vn⁹ solus eēt i gra tia equaretur merito personalis illius. qualiter aut mō ad meritum istud cōcurrūt motus illius q. nihil cogitat de oblatōe cuiusmodi ē ali⁹ a celebrāte nec assistens sibi dici potest.

De tercio articulo p. cipia // **L**i dico q. sacerdos pōt teneri ad dicenduz missam. p. isto dupliciter. vno mō ex liberali p. missione. alio mō ex stri cta obligatōe. nec intelligo strictā obligatōem p. puentō nē legalē siue p. pmutatōem spūalis vt orōnis. p. tpali vt elemosina q. data ē. qz illa vidēt simoniaca. **N**ec valet di cere q. sacerdos cōmutaret. p. aliquo tpali suū laborem corpalem. quia nō est verisimile q. aliquis vellet sibi tā tum dare pro labore corpali i illo actu. **S**z elemosina li beraliter offertur cū mendicatōne orōis. et recipiens ele mosinam tenetur fm iusticiam exaudire mendicantem orōnem suam. et tunc fm iusticiam liberaliter. tñ. s. sine conuentione et cōmutatōne obligat se ad orandum pro benefactorē. vel si ē cōmunitas aliqua: prelatus eius se pro tota obligat vel ipam totam obligat vel ipsa tota

se totā obligat. et quelibet istaz obligatōnū pōt eē stri-
cta. licet nō sit fm pmutatōem huius. p illo. Scdm istd
intelligēda sunt multa que dicuntur i q̄stione et questio-
nis solutōe. Si primo mō teneat i p̄tate. p̄mittentis. fu-
it tātū p̄mittē quātū voluit et ad tantū se obligavit 7 n̄
plus. Si tam̄ iste intellectus possit sine mendacio stare
cū v̄bis q̄ p̄fert extra de sponsalibz. Et litteris. vbi glo. i
fi. dicit. fm p̄missōe sit interpretatio. quia liberū fuit sti-
pulatori verba late p̄cipere. ff. d. verbo. obli. q̄qd. 7 tūc
si reddat sicut intendebat i p̄mittendo soluit debitū. Si
aut̄ teneat secūdo mō. s. ex stricta obligatōe alia et alia
facta illi et isti de dicendo missam. p eo: pōt dici tūc q̄ di-
cendo. p ambobz simul nō soluit debitū. distinguēdo tūc
de verbis obligatōis pōt dici q̄ aut sunt certa et simpli-
citer de terminata ad vnū intellectū. puta si obliget se ad
dicendū missam. p isto vna cū alijs. p q̄bz tenet. vel si ex
alia pte obliget se ad dicendū missaz. p isto ita specialit̄
sicut pōt sacerdos sp̄alius. p alio a se celebrare. hoc ē q̄
tum pōt et meritū p̄sonale et etiā virtutē sacrificij alicui
alijs specialit̄ applicare. 7 in isto casu q̄n. s. obligatio ē
dēmiata ad certū intellectū. p̄ q̄ satisfacti s̄ fm illū intel-
lectū satisfacti. et aliē n̄. Aliq̄n at̄ v̄ba obligatōis p̄nt
h̄re diuersos intellectus. ita q̄ p̄nt intelligi stricti 7 mi-
nus stricte. puta si dicā sic. dicā. p te vna missam. vel ad-
huc generalit̄ sic celebrabo. p te. et in isto casu vt vid̄.
verba accipiēda sunt fm intentōem obligatōis. q̄d p̄bat̄
p illud eē de iureiurādo. veniēs. vbi d̄r de q̄dā a. q̄ cuz
graves inimicitias incurrisset. illi q̄ p̄tis vtriusq̄ ama-
tores exiterāt suggesterūt p̄dicto a. q̄ in satisfactōem
inimicitiaz iuraret quorūdam obedire mādato. Cūq̄
ille nō credēs se tale qd p̄misse. p̄pter qd ei aliq̄d grave
debēt imponi. iuramētuz illud sub tali p̄fidētia p̄stitit̄
ip̄i sibi sub iuramēti debito p̄ceperūt: vt nūq̄ curiaz du-
cis intraret nisi cum oēs p̄ edictū ip̄ius generalit̄ ad
curiā vocarent. et. j. verū. quia ille q̄ dicit ducis ē p̄silia-
rius neq̄q̄ sic iurasset si mādātū illud sibi p̄trariū p̄silia-
riū nisset: noueritis nos mandasse p̄iarche tali vt si man-
datum p̄iori iuramēto licite facto repugnet: ip̄m aucte
n̄ra dēficiat nō seruandū. vult q̄ papa q̄ illud iuramē-
tū nō seruet q̄n sibi virtute iuramēti impositū ē aliquid
tādificile quale nō credidit imponēdū. et ita nō vid̄ te-
neri nisi in alijs facilitioribz de qualibz intellexit. licz illi
quibz iuravit intēderūt obligare eū ad illud difficile qd
postea virtute iuramēti imposuerunt. P̄terea eē de
spon. ex litteris. ibi glo. p̄tra euz sit interpretatio q̄ pactū
apposuit. q̄ debuit legem aptius ponere. ff. de pactis ve-
teribz. Si q̄ ille cui aliq̄ obligatur n̄ ita determinat ver-
ba vt sint omnino certa ad intentōem suā. sibi imputet.
quia obligas nō vid̄ se velle obligare nisi ad illud mi-
nus qd pōt stare cū verbis. Sz vid̄ q̄ verba obligatō-
nis sunt accipiēda fm intellectū quē habet ille cui fit ob-
ligatō. xij. q. v. q̄cūq̄. q̄cūq̄ arte verboz q̄s iuret: deus
ita accipit sicut ille cui iurat̄ intelligit et q̄tat̄ ibi fido.
ij. sen. Et ibidē. c. pri. ecce. et q̄tatur aug in fmone q̄dā
qui p lapidem iurat falsum: piurus ē. si tu illud sanctū
nō putes. sc̄m putat ille cui iuras. nō eim̄ tibi aut lapi-
di s̄. primo iuras. R̄n. ad hoc dubiū vid̄ haberi eē
de spon. Et litteris. vbi d̄r. si aliter nō intellexerit qd al-
ter p̄posuit. ad cōmunē v̄bi intelligētiā recurrat. et co-
gatur vterq̄ verba. plata in sensu illo retinere quem so-
lent recte intelligētibz generat̄. Et glo. ibi adducit illd
. ff. d. sup̄p̄lectili legata labeo. Nō ex opinionibz singu-
loz s̄ ex cōmuni vsu nomina sunt intelligēda. Sz que
rendū est que est cōmuns intelligentia habēda de tali-
bus verbis. Quidē q̄ obligas districte sacerdotē ad cele-
brandum. p se. intendit obligare eū ad illud quod ē sibi
vtilius. dum tūc illū ad illud liceat ip̄m obligare. nūc at̄
q̄ maximū bonū qd debet virtute meriti p̄sonalis et eē
virtute sacrificij: medio mō alicui applicandū totū red-
dat̄ isti: est isti vtilius. q̄ q̄ nō totū reddat̄. et hoc lz. q̄
nō est p̄tra caritatem q̄ vnusquisq̄ bonū spirituale sibi

p̄cuzet quātum pōt sine p̄iudicio alterius. q̄ ille sic intē-
dit sacerdotem obligare. q̄. s. totum illud bonū sibi debe-
atur. nō aut̄ sibi deberetur totum si simul. p altero cele-
braretur. sicut declaratum est in primo arti. q̄tuz ad il-
lud quod debetur merito p̄sonali. et in. ij. arti. q̄tum ad
illud quod debetur virtute sacrificij. Si ita eēt: tunc ce-
lebrans. p duobz non solueret debitū isti. Ad illa que
p̄bant verba intelligēda eē fm intentōem p̄mittentis.
Ad primū p̄sumitur q̄ nullus vult se obligatē ad illicitū
et hoc p̄sumendum ē q̄ncūq̄ nō apparet expresse q̄ obli-
gatō sit ad illicitum. nūc aut̄ obligatōem p̄ius licite fa-
ctam velle auctoritate p̄pria reuocare est illicitum. q̄ p̄su-
mendū est q̄ nullus in aliqua obligatōe posteriori hoc
velit. et hoc q̄n verba obligatōis sequentis non expresse
sonant reuocatōem p̄cedentis. Verba ista generalia
iuro stare mandato vestro i intellectu quem important
videtur licita. nec expresse sonat talem reuocatōem obli-
gatōis p̄cedentis. Si ergo virtute iuramēti talis impo-
natur sibi q̄ nō seruet obligatōem p̄iorē: recte interpre-
tandū est. q̄ iuramentū suuz ad illud nō obligavit. Sic
est in casu de quo arguis. quia iste a. obligatus fuit du-
ci vt p̄siliarius. et p̄ p̄ns iuramentū quod fecit ciuibz
p pace eoz habenda. nullo mō intelligendū erat obli-
gare eum ad recedendum ab obligatōe facta duci. Et
breuiter si hoc i speciali fuisset sibi p̄positum ad iurādū.
nullo modo liceret sibi iurare. et si iuraret piuraret. et
teneretur in s̄ nō seruare iuramentum fm obligatōem
p̄iorē. q̄n ergo istud in speciali nō iurat s̄ aliquid iura-
mentum generale licitū: nullo modo intelligitur in illo
istud illicitum includi. nō ergo papa hic mādauit eū ab
solui a iuramento: s̄ dēnūciari iuramentū secūdū p̄iorē
iuramento licite facto repugnare vel eē repugnans. et
iō nō est seruandū. Intelligo repugnans nō fm formā
iuramenti. quia generale fuit et de solis licitis intelligē-
dum. sed repugnans q̄tum ad illud ad qd ip̄i voluerit iu-
ramētuz applicare. qd. s. virtute iuramēti imposuerit.
et ideo quo ad hoc specialit̄ nō est obseruandum. Si
tūc aliud imposuissent quod nō repugnaret iusticie ad il-
lud fuisset virtute iuramēti p̄stiti: tāq̄ simpliciter liciti 7
in tali casu licite obligatus. Ad secundum et si videat̄
q̄ obligans ita velit se ad modicū obligare. sicut p̄ sta-
re euz verbis que acceptat ille cui fit obligatio. et iō ita
modicum soluere sufficit. Sed nūquid in casu aliq̄ spe-
ciali satisfacti ille qui tenetur ad vnam missam. p eo si ce-
lebrat simul. p eo et alio. d̄r q̄ sic. quia rōnabilis p̄suetu-
do interpretat obligatōem generalem. nunc aut̄ rōnabi-
lis cōsuetudo ē q̄ anniuersaria celebrent̄ i illis ecclesijs
vbi corpora sepeliuntur. et i quibz ecclesijs ip̄i mortui dū
vixerūt p̄ceperūt ecclesiastica sacramenta. si q̄ talis ec-
clesia rōnabilem p̄suetudinem habeat q̄ eodez die n̄ di-
catur nisi vna missa. p mortuis: si p̄tingat eodez die plu-
ra anniuersaria concurrere: satisfit̄ illis multis p vnam
missaz. Sic ergo vidēt̄ monachi et clerici i ecclesijs ca-
thedralibz 7 alijs collegiatis 7 etiā sacerdotes curati sa-
tisfacere p vnam missam q̄uis teneant pluribz. sic q̄ cui
libet ad vnam missam. Isti em̄ nō obligantur ad impossi-
bile vel omnino ad incōueniēs illi ecclesie in qua minis-
trāt. cuiusmodi eēt ibi eodē die plures missas de mortui-
is solemniter celebrare. Nec ista difficultas oritur ex
aliquo illicito. quia licitum fuit istis obligare se ad ani-
niuersaria suozum familiarium in suis ecclesijs celebra-
da. et debet intelligi ista obligatio fm rōnabilem cōsue-
tudinēz talium ecclesiarum. Secus est de pauperibz re-
ligiosis et sacerdotibus nō curatis nec collegiatis. t̄les
em̄ tenentur ad singlas missas p̄pter singlas obligatō-
nes. nec excusaret eos p̄suetudo de n̄ celebrādo plēs mis-
sas eodem die. quia nec habent ratōem p̄mittendi illa
ad que oppositum sequeretur. quia nō h̄nt ratōem sic ac-
cipiendi anniuersaria. sed tūc licet eis ad illa se obligare
de quibz fuerint certi q̄ possint cōplete soluē. Alter
dici potest q̄ bene potest aliquis si voluerit cedere inri

suo. et id ille qui obligat sacerdotē potest cedere ut non teneatur solus habere missam sed simul cum multis. et ista cessio licet expresse non fiat quāquam in obligatione: tamen rationabiliter intelligenda est fieri in animo eius. non solum eius qui se obligat: sed eius cui fit obligatio. et hoc quoniam ille cui fit obligatio bene nouit consuetudinem ecclesie. scilicet quod quod multis per eodem die sit obligata. non tamen solet solui una missa. Et ideo probabile videtur si canonicus talis ecclesie ordinet sibi anniuersarium celebrare. et si multa concurrunt una die. satisficit dicendo unam missam simul per illis multis. Sed si aliquis nesciens modum illius ecclesie simplicitate intendat obligare ad tantum ad quantum obligaret sacerdotē simpliciter non curatum: non videtur quod isti satisficit. nisi sibi reddat tantum in ecclesia collegiata scilicet propria missa quantum teneret reddere sacerdos non curatus. quia consuetudo specialis est isti ignota. et licite ignota quia iste non tenetur scire consuetudines speciales ecclesiarum. Non debet ergo esse punitus isti. et autem: si propter illam sacerdos iste minus sibi teneret quam alius sacerdos modo simili obligatus. Si igitur vult sacerdos propter suam consuetudinem sibi nota alleviari. exprimat eam illi ignorantibus. et si consentiat quod secundum illam consuetudinem sibi satisficit bene quod dicitur. **¶** Et ibi allegatur rationabilis consuetudo tamquam satisfaciens. **¶** Dicitur potest. quod quod absolute possit rationabiliter esse consuetudinem in hac ecclesia fiant anniuersaria defunctorum sepultorum in hac parochia. absolute etiam possit esse rationabilis consuetudo quod in eodem die in ista ecclesia non dicatur missa per mortuis nisi una: tamen in casu non possunt ista duo rationabiliter esse consuetudines. in isto casu. scilicet quoniam iusticia requiritur per singulis obligatoribus singulas missas dici. quia eque requiritur iusticia in ecclesia collegiata sicut a simplici sacerdote. nisi ille cui sacerdos tenet velit cedere iuri suo. saltem implicite acceptando. per se consuetudinem illius ecclesie. quam non debet presumi acceptare: nisi sit sibi nota. Et cum dicitur quod non tenet ad impossibile vel ad inconueniens. **¶** Respondeo. duo possunt esse inter se repugnancia saltem in casu. ita. scilicet quod ambo non in se fiant simul: et tamen utrumque eorum diuisim posse iuste fieri. et sicut de iuste ita de deceter fieri. **¶** Dico ergo quod si ex consuetudine in hac ecclesia approbata factum est simpliciter inconueniens. hic plures missas dici de mortuis eodem die isti non licet se obligare aliquibus obligatoribus. ex quibus sequeretur secundum iusticiam debere plures dici. **¶** Si ergo iam obligatus est ad unam missam per tali die. non obliget se noua obligatione ad aliam. quia illa noua obligatio non esset ad istam iam debitam: ergo ad aliam. quod est inconueniens in hac ecclesia. **¶** Et cum dicitur quod rationabilis consuetudo est quod anniuersaria celebrantur in propriis ecclesiis. **¶** Dico quod aliquid potest esse in se rationabile. et tamen cum alio non stat quod absolute possit esse rationabile in se. **¶** Sic absolute rationabile esset anniuersarium hic fieri si possit stare cum ordinatio istius ecclesie. quod ita fieret sicut ipse intendit procurat. sic videlicet. quod habeat propriam missam. sed quoniam non potest sicut in casu posito. ibi rationabile est anniuersarium non in ista ecclesia celebrari. vel si omnino sacerdos iste velit istud anniuersarium recipere. et tamen consuetudinem sue ecclesie seruare. procurat missam propriam per isto die ab alio sacerdote. **¶** Et consimiliter videretur esse dicendum de ecclesiis dotatis quarum minister ratione ordinationis ecclesie vel elemosinarum receptorum iam sunt dotantibus vel certis personis obligati specialiter ad tantum numerum missarum. per quantum ipsi sufficiunt vel ad certum numerum suffragiorum. non enim videtur quod tales se licite possint obligare ad missas vel ad talia suffragia alijs soluenda nisi intendant procurare talia specialiter solui per alios qui non sunt iam totaliter obligati. **¶** De tercio in isto articulo potest dici. quod in casu proposito absolute non satisficit ecclesie. quia obligatio completa siue que fit in solidum quando est alia et alia ad idem in specie: ipsa est ad aliud et aliud. sicut per. ff. Secus est quando est ad idem in numero. ut quando pluribus obligationibus obligor hac sexta feria ieiunare puta ex precepto ecclesie. quia est sexta feria quatuor temporum. et iterum quia est vigilia apostoli ieiunanda. et iterum ex regula mea. **¶** Istis obligationibus

quia sunt ad idem numero. satisfacio uno actu ieiunandi. **¶** Secus autem est si ad idem in specie. et ratio videtur. quia obligatio non est ad impossibile solui. quocumque autem sunt obligationes. ad hoc nulli potest satisfieri nisi soluendo hoc. non ergo tenetur ad aliud. **¶** Sed quoniam sunt plures obligationes ad idem in specie. potest satisfieri eis soluendo aliud et aliud. **¶** Nunc autem in casu proposito est alia et alia obligatio completa. et ad idem in specie. scilicet ad dicendum missam. ergo simpliciter non satisficit nisi reddat distincta. **¶** Contra firmatur. quia ad aliam et aliam obligationem. erat aliud et aliud ex parte eius cui fit obligatio alliciens et inducens obligantem. et ita videtur quod debeat esse obligatio ad aliud et aliud correspondens alteri et alteri inductiuo. **¶** Ad argumentum principale patet ex dictis in. ii. arti. quia virtus sacrificij non adequatur valori eius qui continetur in sacrificio. sed corrumpit alicui merito in ecclesia. **¶** Non etiam adequatur merito passionis christi sicut dictum est inferius licet pro tanto ad illud plus accedat pro quanto illam passionem specialius reputat. et ita virtute illius specialiter deum placat. et bonum impetrat quantum ad meritum commune.

Questio. xxi.

¶ **U**ltio queritur utrum ponens mundi eternitatem. possit sustinere aliquem esse vniuersaliter bene fortunatum **¶** Arguitur quod sic. quia ponens mundi eternitatem. non negat motum sed ponit. et persequens non negat naturam que est principium motus. bona autem fortuna secundum philosophum in li. de bona fortuna est sine ratione natura. ergo etc. **¶** Contra. ponens mundi eternitatem negat deum posse aliquid immediate influere in animas nostras. sicut habet. viii. phisi. quod impossibile est principium eternum. scilicet deum. aliquid agere in inferiora nisi mediante celo. et mediante illo non potest fieri influentia in animam nostram. ergo nullam influentiam potest deus habere secundum illam positionem. sed ponens bonam fortunam habet ponere deum immediate in animas nostras influere. ut habetur in primo mo li. versus finem. bene fortunatis non expedit consiliari habent enim principium tale quod est melius intellectu. et parum post. rationis autem principium non ratio sed aliquid melius. quid ergo erit melius scientia et intellectu nisi deus. virtus enim intellectus est organum. vult ibi expressse quod isti immediate mouentur a deo.

Questio ista ut patet per az

gumetum ad oppositum nod querit de quocumque modo ponendi eternitatem. sed scilicet de modo ponendi philosophi. an. scilicet cum illis principijs philosophi propter que ponit mundum esse eternum. possit stare aliquem esse bene fortunatum. non potest autem aliquam positionem possibilitatis videri vel repugnancia. nisi utraqque positio videatur. **¶** Dico ergo primo videndum est de positione ponentis aliquem esse bene fortunatum. et specialiter illa que tangit in li. de bona fortuna quod dicitur fuisse adest. **¶** Secundo videndum est de positione huius mundi eternitatis quod habet ex. viii. phisi. et multis alijs locis. **¶** Tercio patebit si inter istas positiones repugnancia. **¶** Quod ad primum sufficenter potest sciri per philosophum de bona fortuna ad duo reduci. primo an sit et quod sit. secundo propter quid siue propter quam causam sit. **¶** Primum istorum requirit tria. scilicet an sit fortuna. secundo an bona fortuna. tercio an aliquis sit bene fortunatus. **¶** De primo habet succincte veritas in tribus conclusionibus. prima est affirmatiua et communi concessa per philosophum consona. et tale perhandi modum habuit coiter adesto. quod supponit se communiter concessa. sicut per philosophum ponens locum esse immobilē. sic coiter omnes accipiunt. scilicet inquirendo per rationem videatur difficile. et ponendo tempus esse idem numero ubi quod. quod etiam omnes coiter accipiunt scilicet per rationem aliqua circa se difficultas occurrat. et ita in multis quod accipit adest. tanquam communiter concessa. hoc modo poterat accipere tanquam communiter concessum quod aliquid euenit a fortuna. **¶** Manifestum est enim quod agere a proposito aliquid euenit preter intentionem. et illud dicitur fortuitum siue

effectus fortuitus. eius igitur ut sic euenientis fortuna est causa. qualis autem causa sit. patet ex. ij. philosophi. ubi philosophus declarat quod est causa per accidens eorum que eueniunt in minori parte actione agentis a proposito. **Secunda conclusio** quod fortuna non est aliqua causa per se distincta a natura et intellectu siue proposito. imo eadem voluntas que respectu effectus intenti est per se causa respectu effectus non intenti dicitur esse fortuna. intentum quidem euenit a proposito et ideo dicitur voluntarie. non intentum euenit propter propositum. et ideo dicitur fortuite. falsa est ergo positio paganorum imaginatum fortunam esse quandam deam. cui tanquam cause per se attribuant effectus quos videmus fortuite euenire. et forte propter istum intellectum malum paganorum reprehendit augustinus. seipsum primo retracta. c. j. **Quo** mibi inquit placet toties appellasse fortunam et catholici autem potius debent talia attribuire prudentie diuine saltem generaliter. **Tercia conclusio** est. quod fortuna non est causa totalis. hoc est quod nihil sic euenit a fortuna. quoniam etiam eueniat ab aliqua causa per se intendente. iuxta illud placitum in thimoeo. nihil est cuius ortu non precessit legitima causa et. v. de ciui. dei. c. ix. dicit augustinus. Licet procedat nihil fieri si causa efficiens non precedat. et hoc rationabiliter precessit. quia quod non est a se. non potest habere esse nisi a efficiente. et ibi requiritur aliqua causa per se siue intendens. quia sub intentione cause vniuersalis cadunt plures effectus. et ita sub intentione cause prime cadunt omnes. sed quoniam alicuius effectus non apparet causa prima per se siue intendens: tunc ille dicitur effectus fortuitus vel casualis. et sic est intelligendum illud augustinus. de achade. questionibus in principio. ubi dicit. fortasse nihil aliud in rebus casum vocamus nisi cuius ratio secreta est. Et hanc opinionem tangit philosophus in isto libello tractatu secundo. **Si** autem inquit a fortuna nihil dicendum est fieri. sed nos aliam ex parte causa propter non videre. sed est quia non videmus eam fortunam aimus esse causam et. **Secundum** in ista pericula quod est de bona fortuna explicat in vna conclusione et duplici distinctione. **Conclusio** que est videtur communiter concessa hec est bona fortuna esse manifestum enim est. quod agere alicui a proposito euenit propter intentionem aliquid bonum. et ita cum bona fortuna dicatur boni effectus fortuitus. vel magis proprie licet minus vilitate causa talis effectus. et illa duo sine se inueniunt esse non possunt. sequitur quod bona fortuna sit. Hanc distinctionem que vocis in significationes. puta bone fortune ut accipitur per causa vel effectum. tangit philosophus ca. j. cum frequenter aimus ipsam esse. causa autem alienam a nomine causa enim et cuius est causa aliud est. hec ibi. **Alterius** autem bonorum fortunam distinguit philosophus dupliciter penes ea in quibus est. sed est penes effectus bone fortune. et est prima distinctio ista. fortuna bona est in his que non in nobis existunt. sed est quorum non sumus dominus. sicut exemplificat. nobile bene fortunatum dicitur dominus. et totaliter cui talia existunt quorum ipse non dominus est. **Alio** modo bona fortuna est in his que sunt in nobis. etenim cui propter cogitationem suam acciderit aliquid bonum operari. bene fortunatum aimus. sine ratione enim habens impetum ad bonum et hoc adipiscens dicitur bene fortunatus. **Vel** planius. **Intendens** vnum et in exequendo adipiscens aliud non intentum et tamen bonum: dicitur in hoc habere bonam fortunam. **Ista** distinctio bone fortune penes effectus. videtur esse in illud quod est proprie tale. et in illud quod est communiter vel minus proprie tale. nam proprie bona fortuna videtur esse illorum que sunt in parte nostra. sicut et absolute fortuna. et hoc sic intelligendo quod licet fortuitum non sit per se siue primo in parte voluntatis. quia non euenit ex intentione eius: tamen est in parte eius per accidens et quasi secundario ut annexum per se intento. respectu autem illorum que nec sic nec sic sunt in nostra potestate et per nos accidunt nobis non in quantum agentibus a proposito. non est proprie fortuna sed casus sicut patet. ij. philosophi. **Alia** est distinctio bone fortune secundum effectus. scilicet per se et per accidens. effectus per se est bonum sumere. effectus per accidens est malum non sumere. et hec distinctio sepe tangitur in illo libro. **Tercium** in hac pericula. scilicet de bene fortunato stat in quadam diuisione trimembri. **Primum** membrum. nullus dicitur bene fortunatus eo quod semel sibi bene accidit fortuite. **Secundum** membrum. nullus dicitur bene fortunatus ex hoc precise. quia sibi semper fortuite bene accidit. quia siue intelligitur sic. quia cum omni proposito suo annexum est aliquid bonum fortuitum. siue sic quod cuiusque proposito suo annexum est aliquid fortuitum. ipsum est bonum. neutrum enim istorum semper accidit sine miraculo spirituali. et hoc non solum intelligendo vniuersaliter absolute. verum etiam in tali actu puta militari vel negociatiuo. et si siue de bono euentu simili puta victoria vel lucro. siue dissimili puta si vel illo annexo casualiter. **Nullus** quidem istorum modorum dicitur philosophus aliquid esse bene fortunatum: sic nec ratio probabilis. **Tercium** membrum quod aliquis dicitur bene fortunatus. quia sibi ut in pluribus bene fortunatus accidit. vnum secundum aristoteli. j. eth. vna virtus non facit verum sic vnus actus et similiter vnus euentus effectus fortuitus. non facit hominem dici bene fortunatum. sed quoniam accidit ei ut in pluribus. vnum dicit aristoteli. i. li. de bona fortuna. **Insuper** entes existentes dirigunt multa. et ideo quoniam habent actus per se intentas ad quas propter eorum intentiones eueniunt ut in pluribus bona. dicuntur bene fortunati. et hoc patet ex communi sermone. vnum primo rethorice videmus propter bonas fortunas bene fortunatos electos. **Sed** et ne aliquis vniuersaliter bene fortunatus. hoc potest dupliciter intelligi. **Primo** modo ut cuilibet intento ab eo per se sit semper annexum aliquid bonum per accidens. ut in arte placandi et sanandi et. **Alio** modo sic. ut sit talis quod quicunque est annexum sibi aliquid fortuitum illud sit bonum. et credo quod idem modo aliquis dicitur vniuersaliter bene fortunatus sine miraculo spirituali. quia nullus potest esse. quoniam in actus sua alijs causis contingit percurrere possit aliquid malum per accidens percurrere. quia in parte sua non est concursus aliarum causarum. scilicet ut fodiens fodiat ad bufones vel ad serpentes. nisi deus faceret ex miraculo concursum carum specialiter ad hoc. **Sed** ut in pluribus potest aliquis esse bene fortunatus et si aliquis quantum ad bona sibi iuncta sibi per se. ut quoniam euenit victoria iuncta voluntati bellandi. Aliquod quantum ad dissimilia bona dissimilibus per se. Aliquod e converso. quantum ad bona dissimilia sibi per se. et sic est possibile aliquem ut in pluribus esse bene fortunatum ut patet per ex pietiam. **Sed** in quibus consistit bona fortuna aristoteli. dicit primo rethorice sue. quod in duobus. scilicet in assequendo bonum propter intentionem. et fugiendo malum. ut si quis non incidit in latrones **Alio** modo distinguit bona fortuna secundum aristoteli. in libello de bona fortuna. quod si bona fortuna dicitur respectu eorum que in nobis sunt. ut quoniam aliquis intendit vnum per se et aliud euenit. **Alio** modo respectu eorum que non sunt in nostra parte. ut quod aliquis sit nobilis et pulcher et diues nascatur et. **Et** ista distinctio fortune est in fortunam proprie dictam. et minus proprie dictam. que magis dicitur casus quia non est ab agente a proposito. quia non est talis euentus in potestate nostra. **Sed** que est causa existendi bene fortunatum quod est secundum principale in primo articulo principali. et hoc de bona fortuna improprie dicta. que non est in potestate nostra. **Non** inuenio aliquid intrinsecum in homine propter quod debeat dici bene fortunatus isto modo sed hoc accidit sibi ex concursu carum extrinsecarum que per se esse ex deo disponere secundum theologos. sed non secundum aristoteli. sicut si aurum sit ibi et aliquis intendens fodere ipsum inueniat hoc est ex concursu carum extrinsecarum et non est alia causa nisi quia ipse est magis dispositus ut causa vniuersalis moueat ipsum ad hunc locum magis quam alium. **Sed** causa quare ad propositum illius sequitur bonum et non ad propositum alterius aristoteli. in libello de bona fortuna inquit causam intrinsecam quam dicit esse impetum. **Sed** si tu dicas tu queris causam ubi non est causa. effectus fortuitus non habet causam. **Primum** quod notum fuit aristoteli. quod sicut illud quod euenit ut in pluribus habet causam ut in pluribus vniiformiter: ita quod euenit in paucioribus et disformiter habet reduci ad causam vniiformiter agentem et per se. **Causa** autem intrinseca et prima huius euentus fortuiti secundum aristoteli. in predicto libello est impetus. dicit enim sic. **Est** ergo bona fortuna sine ratione nata bene fortunatus enim est sine ratione habens impetum ad bona et hec adipiscens. hoc autem est nature. in anima enim inest tale. nam quo impetu ferimur sine ratione ad que utique bene habebimus. et si quis interroget ab operante quare sic facit. nescio inquit sed placet mibi. simile patiens his que a deo aguntur. etenim a deo ve-

eti sine ratione impetum habent ad operari aliquid. Et vult dicere. qd aliqui habent velle ad quod sequitur bonum aliquod preter intentum ex impetu sine ratione. et causa huius impetus est natura. Et istam diuersitatem hominum accipit aristoteles. per experientiam. qd enim iste impellat et iste non. cum sine ratione eius cui impellitur accidit. non potest esse ratio. qd causa est natura. sed illa differentia vel diuersitas non ponit differentiam specificam in natura sed in diuersitate. qd cum agens extrinsecum vniuersaliter agens moueat istum ad bonum et non alium: eiusdem rationis existens: non potest esse nisi propter aliquid intrinsecum in uno quod non est in alio habent non potest esse ratio ut dicitur nec aliquid consequens speciem. quod illud vniuersaliter cuiuslibet inest. est qd aliquid prius ad individuum. Quod autem non sit ratio per se. quia ubi plurimum intellectus et ratio. ibi minima fortuna. ubi autem plurima fortuna ibi minimus intellectus secundum aristotelem. nec etiam voluntas. quia similis potest esse actus voluntatis in utroque. et tamen unus affectus effectus fortuitus et alius non affectus. qd illud intrinsecum est impetus a natura. pueniens. id dicit bene fortunatus bene natus. quod in eo est dispositio qua a superiore motore impellitur ad propria secundum que eueniunt sibi modo. **S** illa dispositio naturalis. est ne dispositio ex parte anime vel corporis. **R**espondeo. si aristoteles intellexerat quod anime differunt secundum gradus naturalis in nobilitate et perfectio: tunc esset dicendum quod anima nobilior haberet tale impetum sicut brutum nobilior habet nobilitatem et estimatorem et nobilitatem in se naturaliter ad affectum dum modo maius. sed non credo aristoteles sic intellexisse. sed quod iste impetus sequatur aliquem ex nobilitate anime. quod dicit ubi minimus intellectus ibi maxima fortuna. vnde dicit. quod tale non expedit considerari. non est hoc puenit intellectui ex sua perfectio sed quod habet nobilitatem impellentem sicut nauis sua regibilis melius frequenter nauigat. sed non propter se ipsam sed habet bonum gubernatorem. In corpore est ista dispositio est consequens plenitudo determinata. **S** est dubitatio que natura est causa istius impulsus ad volendum aliquid ad quod sequatur modum propter intentionem operantis: sicut grauitas est causa descensus deorsum in graui. tunc enim fortuitum non est a fortuna. quia in natura est aliquid dispositio inclinans ad hoc. sed non sufficienter motiua. **I**tem probo quod omnia eueniunt a fortuna si ex hoc dicatur quis bene fortunatus. quod habet dispositioem que impellit ad volendum aliquid ad quod sequatur modum sine ratione et consilio. quod in actibus humanis consilium nec prius consilium nec considerans prius considerat aliter est processus in infinitum. in primis est actibus non habet impulsus a ratione cogente ad eliciendum tales actus. sed eliciuntur sine ratione et a natura. et talis dicitur fortuna. qd est. **I**tem tu dicit quod aliquis habet impetum sine ratione. **C**ontra. non est bona fortuna sine actu voluntatis. quod fortuna est effectus contingens. consequens effectum agentis a proposito. tunc autem actus voluntatis est circa obiectum omnium a ratione. qd talis impulsus ad volendum non est sine ratione. **I**tem si natura impellit aliquem ad volendum et non ratio: non esset fortuna quod euenit sed casus. quia hec est differentia inter fortunam et casum. id est. philosophus. **R**espondeo. prima ratio vadit ad hoc quod prima intellectio sit fortuita. et si sequatur aliquid bonum et conueniens diceretur quis per eam bene fortunatus. **R**espondeo. igitur et dico. quod secundum quod unus doctor exponit philosophum. in predicto libello videtur velle. quod prima intellectio siue volitio sit a deo mouente intellectum et voluntatem. non per omissionem obiecti. et dicit predictus doctor quod hec est sententia aristoteles. de casu dyaboli. c. xxj. quod dicit quod angelus non habuit primum actum a se. **S**ed credo quod habuit primum actum a se sicut secundum. sed voluntatem habuit a deo. ad actum omnium volendi non requirit nisi voluntas et intellectus prius ostendens obiectum. et hoc per solutionem ad rationem suam. **C**ontra si angelus habuit primum actum volendi a se. aut habuit volendo et sic est processus in infinitum aut non volendo. quod est inconueniens. **R**espondeo. dico quod habendo intellectum ostendens obiectum et habendo voluntatem prius natura simul tamen tempore habuit velle. **D**ico qd ista conclusio est concedenda quo ad aliquid. scilicet primam intellectioem non esse a ratione sed a casu. quod intelligens non prius intelligendo intelligit prima est intellectio non est a ratione ostendente obiectum prius. qd est

a casu quodammodo. quod secundum augustinum. li. iij. de li. ar. non est in parte nostra quibus visis tangamur. et ideo illud est fortuitum et casuale. **E**t si arguas. prima intellectio si sit fortuita. omnia consequentia erunt fortuita. **D**ico quod non sequitur. quia habita prima intellectio et volitione potest aliquis rationari de agendis. et ita que sequuntur illam deliberationem non erunt fortuita sed a ratione deliberata. **S**ed si queras prime intellectioes sunt ne simpliciter fortuitae? dicendum quod non. quia sunt ab obiectis fortius mouentibus secundum fantasmatam magis impressa cessantibus impedimentis. et sic prima intellectio habet causam naturalem motiuam in nobis. quod tamen non est a ratione deliberata. non est imputabilis homini nisi interpretatiue. quia in potestate hominis fuit facere obiectum fortius mouens ex frequenti consideratione ex qua fortius imprimatur fantasma tale in memoria. et per consequens fortius mouet et prius cessante impedimento. prima ergo intellectio non est in potestate nostra. sed prima indifferencia qua potest quis se determinare ad volendum vel non volendum hoc est a voluntate non ab intellectu. quod intellectus ab obiecto naturaliter mouetur. et ideo si voluntas naturaliter moueret ab intellectu naturaliter motu. voluntas naturaliter moueret. et sic homo esset unum bonum brutum. voluntas igitur non mouetur necessitate naturali. sed habita prima intellectio. in potestate eius est pertere intellectum ad considerandum sed vel illud. et vel illud velle vel nolle. et sic prima volitio omnino est a nobis. nec est ita a casu sicut prima intellectio. **A**d secundum dicendum. quod aristoteles. videtur dicere in libro predicto quod ille impetus vel impulsus ad velle aliquid ad quod sequitur modum. non est sic a ratione quod talis sciat sic reddere rationem quare hoc facit. dicendum ergo quod illud velle habet a ratione ostendente obiectum volitum sed non a ratione consiliata ostendente causam quare hoc facit distinscitur. sed hoc habet ab impetu. **A**d tertium dicendum quod si natura sit mediata causa illius euentus fortuiti. non tamen immediata. sed voluntas unum intendens licet sit aliud eueniens propter intentum quod dicitur fortuna non casus. **S**ed de causa extrinseca huiusmodi euentus fortuiti secundum aristotelem. videtur dicendum quod non natura est causa eius. quod natura est determinata ad unum saltem unitate eiusdem ordinis et conexione. euentus autem fortuiti non videntur habere conexione nec ordinatorem ad alia. ergo natura non est causa sufficiens et completiua euentus fortuiti. **I**tem tunc sequeretur quod fortuna esset causa per se. **I**tem nullus dicitur bene fortunatus quia impellitur ad volendum aliquid ad quod sequitur bonum. nisi illud bonum adipiscatur. sed illud bonum adipisci non potest nisi cause intermedie concurrant ad hoc. cum ergo natura non potest esse causa sufficiens huius concursus natura non sufficit. ideo sequitur quod est aliqua causa extrinseca coniungens. **S**ed que sit illa causa extrinseca secundum aristotelem. est ne celum vel intelligentia mouens celum mediante celo. vel deus ipse immediate mouens. **D**icendum quod si nihil sit effectus fortuitus nisi illud ad quod casualitas celi potest se extendere. tunc non est necessarium causam inquirere nisi celum et mouens celum. et hoc videtur probabile. quia nihil fortuitus videtur in homine nisi illud ad quod casualitas celi se extendit mediante vel immediate. **S**ed primum non credo esse verum. quia aliquid est in homine ad quod casualitas celi non potest se extendere sicut est volitio. nisi occasionaliter mouendo appetitum sensituum. secundum cuius inclinationem apta est voluntas inclinari. celum ergo quia non potest volitionem attingere nec etiam causas ad eius causationem coniungere. ideo aliquid est in homine ad quod celi casualitas non potest attingere. **E**t si diceretur quod forte verum est quod nullus effectus fortuitus est in voluntate et coniunctus volitioni per accidens. sed tamen casualitas celi ad omnia alia se extendit. et sic non oportet aliam causam extrinsecam ponere nisi celum et intelligentiam mouentem celum mediante. ita quod si aristoteles. videtur dicere quod tale principium sit deus. **D**ico quod glossari verum est. mediate. **S**i autem aliquid effectus fortuitus ponatur in voluntate cum celum non possit talem

effectū attingere nec cās ad causandum ipm cōiungere. nec aliqua intelligentia creata tūc o3 aliquos effect⁹ fortuitos in deū reducere. qui omnia prouidet et coniūgit causas medias ad effect⁹ tales fortuitos cādos. **Sed** quomodo hoc potest concordare cum principijs arest. q nō videt ponere aliquod nouū immediate esse a deo. vñ ipe ponens mundum eternum. nō posuit motū potuisse eē nouū nisi fm ptes. ita q totus nō potuit eē nou⁹. Et ista conclusio potest dependē a trib⁹ pncipijs. primo ppter immutabilitatē pncipiū. quia pncipiū ē omnino imutabile iō nullū motū nec mobile pōt immediate d nouo pducere quia aliter se haberet nunc q prius. Sed non credo q arguat solum ex immutabilitate agētis. immo oportet addere aliquid ex pte effectus. sic q agēs imutabile nō pōt immediate cāre aliquid nouū alterius rōnis. quia aliter ptradiceret sibi ipi: quia intelligentia omnino imutabilis fm eū cāt nouā ptem motus nec ppe hoc ē mutabilis. nec adhuc sufficit s oportet addere. sic agens oino imutabile nō pōt cāre aliqd nouū alteri⁹ rōnis. nisi immediate nulla posita diuersitate i medijs causis actiuis vel receptiuis. aliter nō habēt ppo arest. veritatē. si ei cause intermedie actiue sint diuerse dispositōis i agendo. vel passiue diuerse dispositōis in recipiendo: pōt eē diuersitas effectuum. dato q in cā prima nulla sit mutabilitas vl nouitas aliquo mō. **Dicem⁹** q fm arest. q agēs omnino imutabile non hñs cās medias actiuas vel receptiuas diuerse dispositōis. nō pōt cāre aliquid nouū alteri⁹ rōnis. s aliqua istaz pditionū deficiente nō habebim⁹ fm arest. vñ pcludamus aliquam nouitatē in deo. **Dicendū** q nō ptradicit sibi in libello de bona fortuna. et. viij. phisi. fm q aliqui volunt sibi imponere. quia si fm primā viā sufficiat omnē effectū fortuitū reducē i celū. hoc nō ponit aliquā nouitatez vel mutabilitatem in deo. quia n cāt deus effectus fortuitos de nouo nisi mediāte celo. et hoc n ē ptra eū. **Bar**to etiā fm aliā viā. q oporteat aliquos effectus fortuitos nouos reducere immediate i deū. adhuc n ptradicit sibi ipi qz certū fuit arest. fm sua pncipia aiām intellecti nā eē a deo immediate. et ad hoc attingē pōt rō naturalis cū sit immortalis et ita aliqd nouuz pōt immediate eē a deo et tñ nō ptradicit sibi fm sua pncipia. **Sz** quōd est hoc possibile. dicendum q immutabilitas agētis excludēdo cās actiuas intermedias vel receptiuas. cōcludit fm arest. q nō possit fieri aliquid nouū alterius rōnis. s si vna pditio defecerit. s qñ cause intermedie actiue vel passiue diuersimode se hñt in cādo. pōt cāre de nouo aliquid alterius rōnis. Si etiā effectus cāndus sit eiusdē rōnis. pōt deus ipm cāre immediate nulla posita nouitate i eo. ppter diuersitatē cārum receptiuaruz sicut sol immediate soluit glacies et coagulat lutū nulla posita nouitate i eo. ita fm arest. hoc corpe organiza to deus necessitate immutabilitatis cāt hanc aiām et pzi n. qz materia nō erat disposita. sicut nec sol cāt aliū et aliū radiū i aere et i aqua. nisi ppter diuersitatē recipi entriū. sic in pposito deus influit vniformiter in qdlibet inq̄tum pōt fm arest. et qz iste ē dispositus ille nō. ideo deus impellit istū ad tale ppositū ad qd psequitur pmodū illū aut nō impellit. qz nō inuenit in eo dispositōem illā quā diximus prius. et ita posino arest. de bona fortuna stat cū positōe sua. viij. phisi. s. q deus nō pōt cāre nouū mūdū vel nouū celū vel nouū motū fm suā totalitatem **Sz** fm fidē et veritatē dicēdū ē q de hñs puidētiam generalē de oib⁹. regit res fm q nate sunt regi. fm q dr. vij. de ci. c. xxx. Sic deus res quas cōdidit zc. tamē pter istā generalē puidētiam hz puidētiam spālem ex quadā electōne fm quā puidet vniciqz boim fm merita pntia vel futura et occulta nobis. tñ sibi pntia qz eius iudicia iusta sunt sp licet occulta. ita q aliqñ aduersitas pl⁹ pificit qz pspertitas fm boe. iij. de pso. Ita q licz ponam⁹ aliquem bene fortunatū tamen ex hoc nihil nouū ponē

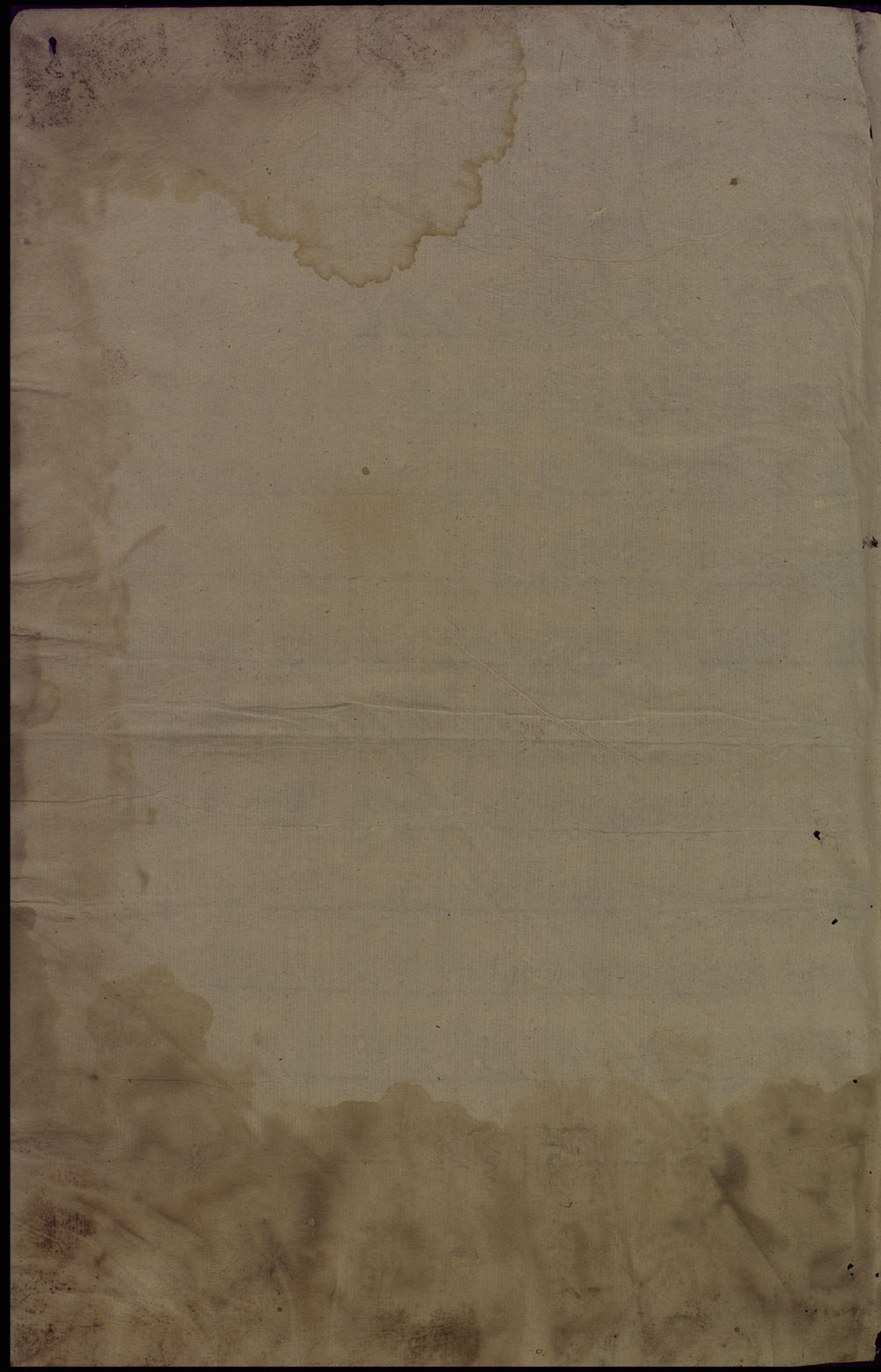
mus in deo ut dictum est. et sic patet ad rationes.

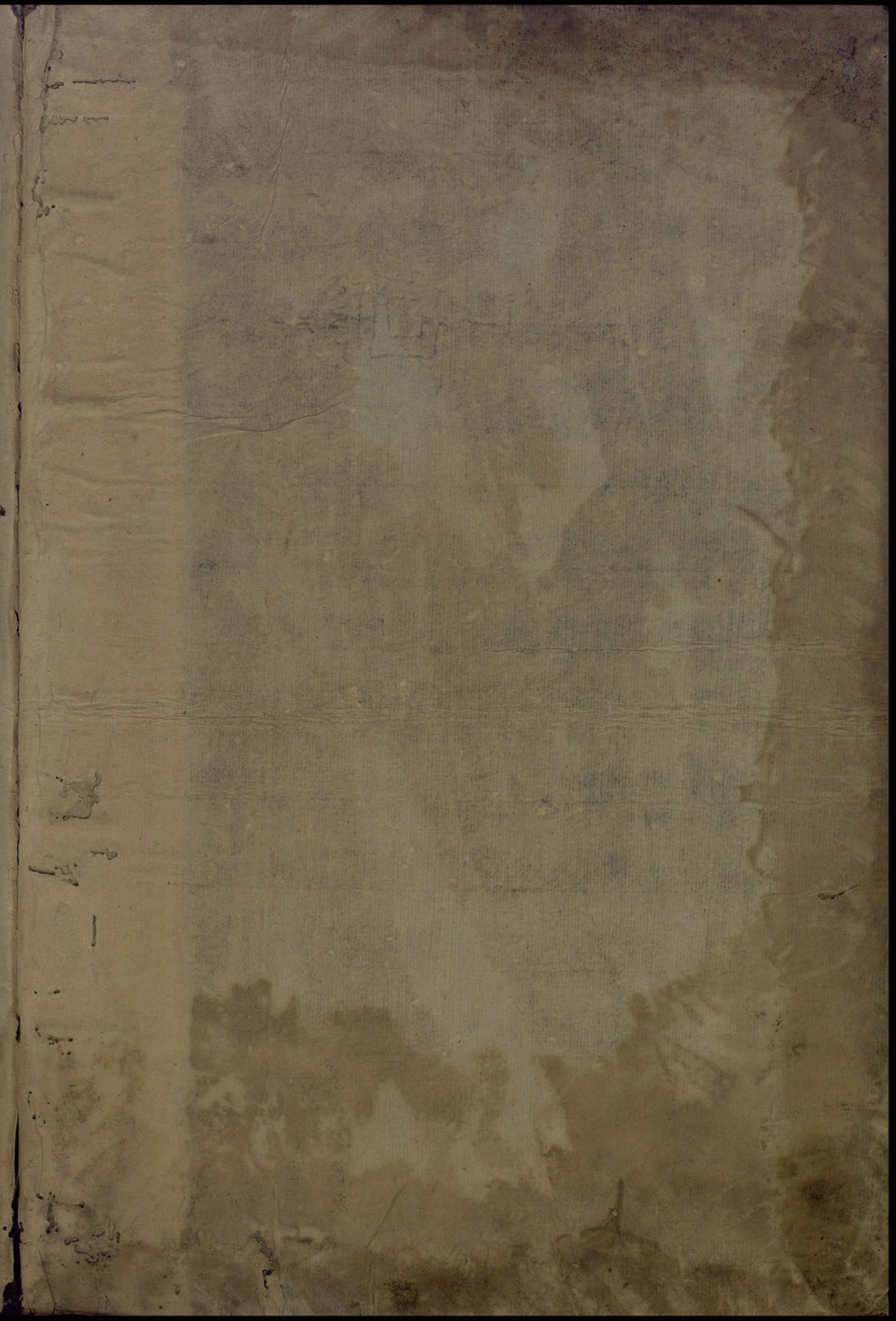
Finit quodlibz Johannis duns Scoti subtilis theologoz monarche. post scripta eiusdem sup quatuor libris sententiarū per Thomam panchet anglicū i studio patavino ordinarie legentē diligētē castigata. Et impensis Anthonij koberger i Nurnberge fideliter impressa. Anno salutis. Mcccclxxxj.

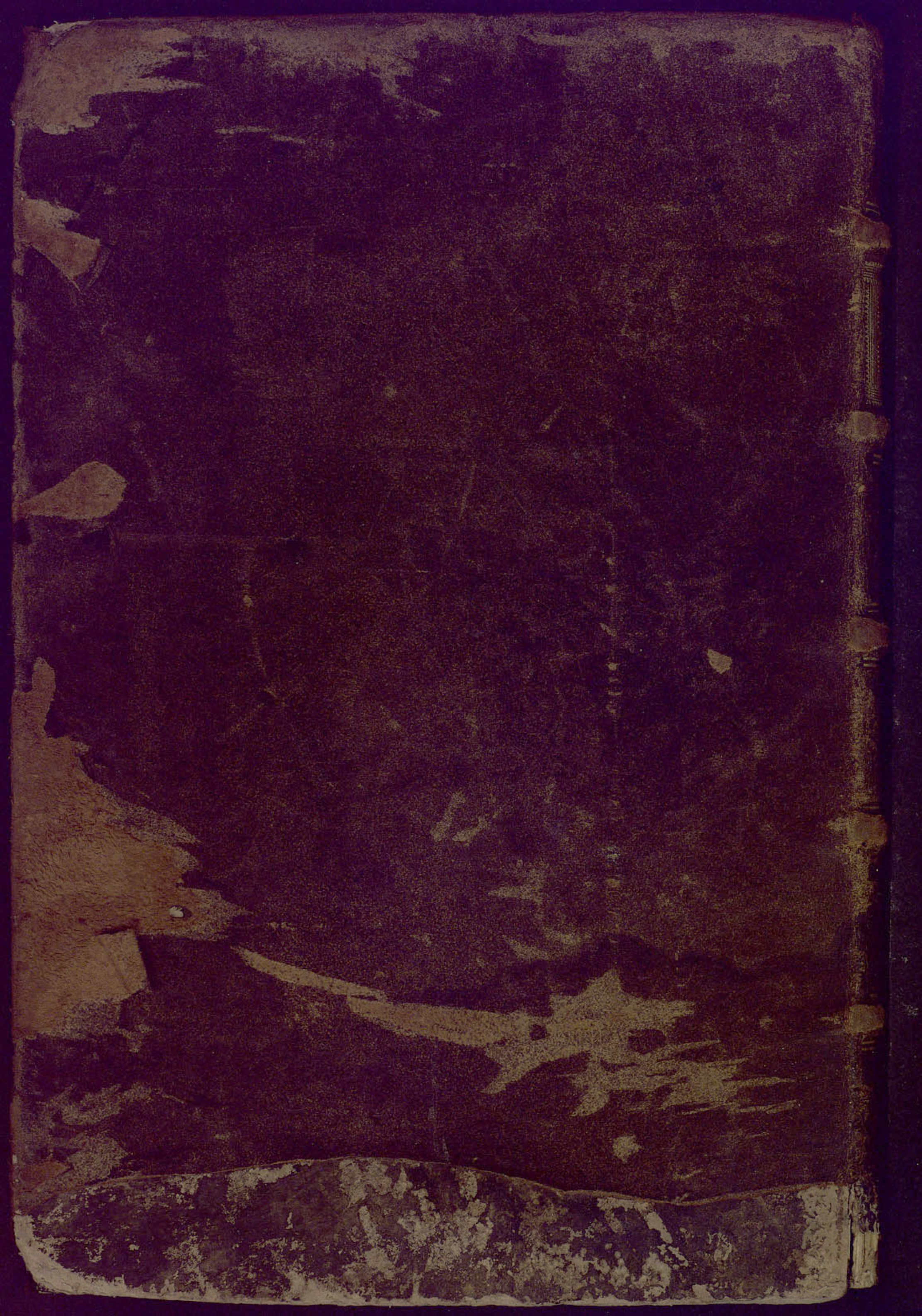
Sequitur ordo questionū huius quodlibz.

- i. **Utrum** in diuinis cēntialia sint imediatiora ipi cēntie diuine vel notialia. j.
- ii. **Utrum** in deo possint eē plures pductiones eiusdem rationis. v.
- iii. **Utrum** ista possint simul stare q relatō vt compata ad oppositum sit res. et vt compata ad essentiaz sit ratio tm. xj.
- iiii. **Utrum** subtracta vel sepata siue circūscripta relatōne originis possit manere prima persona diuina cōstituta: et distincta. xv.
- v. **Utrum** relatō originis i diuis sit formalr infinita. xxj.
- vi. **Utrum** equalitas i diuis sit relatō realis. xxv.
- vii. **Utrum** deum eē omnipotentem possit rōne necessaria demonstrari. xxxj.
- viii. **Utrum** filius siue verbū diuinū habeat aliquaz cālitatē pnam respectu creature. xxxix.
- ix. **Utrum** deus possit facere angelum informare materiam. xliij.
- x. **Utrum** deus possit spēs que sunt in eukaristia puertere in aliquid pexistens. xlvj.
- xj. **Utrum** deus possit facere q manēte corpe z loco eius corpus nō habeat vbi i loco. lj.
- xij. **Utrum** respectus rei create sit idē ad deum creatantē et cōseruantem. liiij.
- xiii. **Utrum** actus cognoscēdi z appetēdi sint cēntialiter absoluti vel cēntialiter relatiui. lvj.
- xiiii. **Utrum** aiā sue pfectōi naturali relicta possit cognoscē trinitatē psonaz i diuinis. lvij.
- xv. **Utrum** respectu verbi creature intellectus possibilis sit actiuus vl passiuus. lviij.
- xvi. **Utrum** libertas voluntatis et necessitas naturalis possint se ppati i codē respectu eiusdē act⁹ z obi. lxxij.
- xvij. **Utrum** act⁹ dilectōis naturalis z act⁹ dilectōis meritorie sint eiusdē spci. lxxvij.
- xviii. **Utrum** actus exterior addit aliquid bonitatis vel malicie ad actū interiorē. lxxx.
- xix. **Utrum** in xpo vnitas nature humane ad verbum sit sola dependētia nature assumpte ad psonā vbi. lxxxv.
- xx. **Utrum** sacerdos obligatus ad dicēdū missam p vnō obligatus etiā ad dicēdū missam p alio sufficienter soluat debitū dicēdo vnā missā p ambob⁹. xc.
- xxj. **Utrum** ponēs mūdi eternitatē possit sustinere aliquem eē vniversaliter bene fortunatum. xcviij.

Et sic est finis.

SCOTI

Sala
Gab. R
Est. 28
Tab.
N.º 14